

Jaarstukken 2025 Provincie Zeeland

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave	4
Inleiding jaarstukken	7
Jaarstukken 2025 in één oogopslag	8
1 Grote projecten	9
Inleiding Grote projecten	10
Natuurpakket Westerschelde	13
Deltaweg	16
Zanddijk	18
Traverse Kapellebrug	21
Vervanging schepen Westerschelde Ferry	24
2 Programma Woonplaats Zeeland	27
3 Programma Balans in landelijk gebied	48
4 Programma Ondernemend Zeeland	68
5 Programma Mobiliteit op maat	87
6 Programma Iedereen telt!	102
7 Programma Bestuur	117
8 Programma Energie op klimaat!	129
9-1 Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien	149
9-2 Kosten van overhead	153
Paragrafen	156
Paragraaf Provinciale heffingen	157
Paragraaf Duurzaamheid	161
Paragraaf Weerstandsvermogen en Risicobeheersing	167
Paragraaf Onderhoud Kapitaalgoederen	176
Paragraaf Financiering	184

Paragraaf Bedrijfsvoering	188
Paragraaf Verbonden partijen	202
Verbonden partijen	202
Regionale Uitvoeringsdienst Zeeland (RUD).....	204
Zanddijk B.V.	206
Zeeuwse Energie Houdstermaatschappij N.V. (ZEH)	208
Stedin Netwerkbeheer B.V.	211
North Sea Port SE	213
N.V. Westerscheldetunnel (WST).....	216
N.V. Economische Impuls Zeeland (Impuls)	219
Nederlandse Waterschapsbank N.V. (NWB).....	222
GBE Aqua B.V.	224
Westerschelde Ferry B.V. (WSF)	226
Investeringsfonds Zeeland B.V. (IFZ).....	229
Gemeentelijke vervoercentrale Zeeland B.V.	232
Vereniging Interprovinciaal Overleg (IPO).....	234
Huis van de Nederlandse Provincies.....	236
Provinciaal fonds Nazorg gesloten stortplaatsen Zeeland	238
Benelux Groepering voor Territoriale Samenwerking (BGTS) North Sea Port District.....	240
Benelux Groepering voor Territoriale Samenwerking (BGTS) Geopark Schelde Delta	242
Benelux Groepering voor Territoriale Samenwerking (BGTS) Landschapspark Zwinstreek.....	245
Europese Groepering voor Territoriale Samenwerking (EGTS) Linieland van Waas en Hulst ...	247
Paragraaf Grondbeleid	250
Paragraaf Openbaarheid (Wet open overheid)	255
Paragraaf Wind in de Zeilen	258
Jaarrekening 2025.....	260

Balans per 31 december 2025	261
Algemene toelichting	263
Toelichting op de balans.....	264
Niet in de balans opgenomen verplichtingen en rechten	289
Het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening	294
Toelichting op het overzicht van baten en lasten	295
Overzicht van de incidentele baten en lasten per programma	308
Overzicht van de structurele toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves.....	310
Bezoldiging topfunctionarissen.....	311
Rechtmatigheidsverantwoording	313
Gebeurtenissen na balansdatum	315
Bijlagen.....	316
Bijlage 1: Staat van materiële en financiële vaste activa	317
Bijlage 2: Verantwoordingsinformatie over specifieke uitkeringen	322
Bijlage 3: Gerealiseerde baten en lasten per taakveld	344
Bijlage 4: Staat van restant investeringskredieten	346
Controle verklaring van de onafhankelijk accountant	348

Inleiding jaarstukken

Inleiding

Omschrijving (toelichting)

In de jaarstukken 2025 leggen we als College verantwoording af. Bovendien geven we inzicht in de behaalde resultaten en financiële positie. In 2025 zijn we verder gegaan met de uitvoering van het coalitieakkoord 'Met Zeeland, Voor Zeeland'.

Terugblik uitvoering begroting 2025

Er zijn belangrijke stappen gezet binnen de grote projecten Deltaweg, Zanddijk, Traverse Kapellebrug, Natuurpakket Westerschelde en vervanging schepen Westerschelde Ferry. Het toekomstperspectief Zeeland 2050 is gemaakt. Er is een plan vastgesteld voor natuurherstel en stikstofreductie. Ook zijn, onder meer met Rijksmiddelen, maatregelen uitgevoerd in het landelijk gebied. Het Flexvervoer is verder over Zeeland uitgerold. De uitvoering van de Woondeal loopt volgens plan. Daarnaast is uitvoering gegeven aan tal van wettelijke taken, bijvoorbeeld op het gebied van cultuur en onderhoud van onze infrastructuur.

Jaarrekeningsaldo

Zoals elk jaar hebben we ook in 2025 in beperkte mate geld overgehouden. Voor sommige zaken hevelen we geld over naar 2026, via bestemmingsreserves. We stellen voor om het restant toe te voegen aan de algemene reserve.

Financieel perspectief is gezond, maar blijft onder druk staan

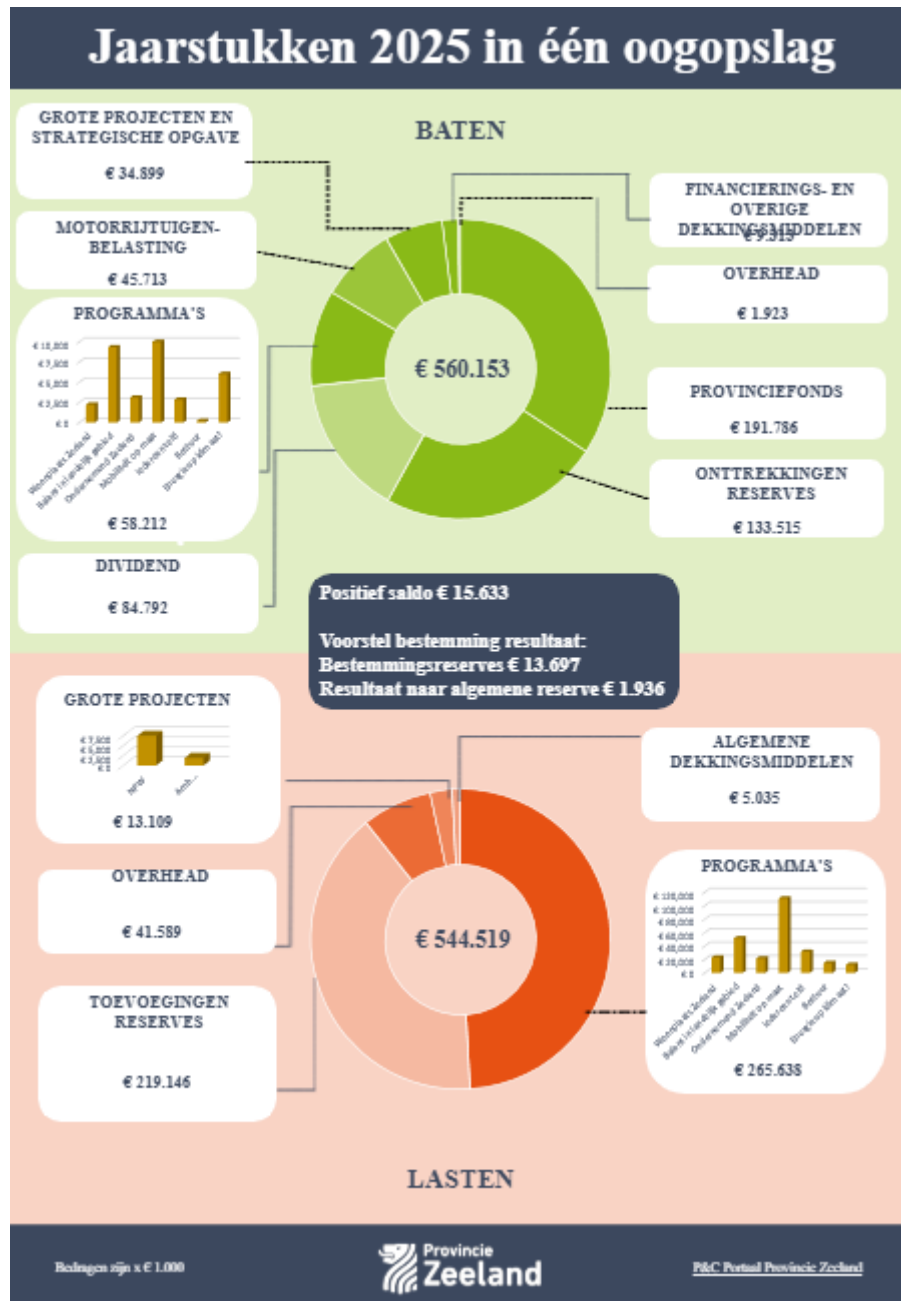
Onze financiële positie is gezond. Voor de uitgaven hebben we wel te maken met prijsstijgingen. Hoe de inkomsten via het Provinciefonds zich gaan ontwikkelen is nog niet duidelijk. Het algemene beeld blijft dat de structurele ruimte voor nieuwe vraagstukken beperkt is. Wel geven de eenmalige dividendinkomsten ons meer financiële armslag.

Gedeputeerde Staten van Zeeland

Jaarstukken 2025 in één oogopslag

Jaarstukken 2025 in één oogopslag

Omschrijving (toelichting)

1 Grote projecten

Inleiding Grote projecten

Inleiding

Omschrijving (toelichting)

Met verschillende grote projecten geven we invulling aan de opgaven van de Provincie Zeeland. De grote projecten bedienen meestal meerdere maatschappelijke doelen en zijn meestal complexer dan andere projecten. De grote projecten zijn op zichzelf uniek. Wel hebben ze als overeenkomst dat het gaat om belangrijke projecten voor de provincie. De projecten zijn ook groot in termen van geld. Daarom worden de grote projecten en de daarbij behorende baten en lasten apart zichtbaar gemaakt.

De beheersing van risico's vindt bij de grote projecten plaats volgens het provinciaal risicomangementbeleid. De financiële risico's van de projecten vangen we op binnen het budget van een groot project. Als dit niet mogelijk is benoemen we de risico's in de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing.

Grote projecten

Omschrijving (toelichting)

De grote projecten in 2025 waren:

- Natuurpakket Westerschelde
- N673 Zanddijk
- N290 Traverse Kapellebrug
- Deltaweg
- Vervanging schepen Westerschelde Ferry

Het grote project Natuurpakket Westerschelde gaat over het programma tot het realiseren van minimaal 600 ha estuariene natuur volgens het Convenant RijkProvincie (2005) over de uitvoering van de ontwikkelingsschets 2010.

Het doel van het project van project N673 Zanddijk is het realiseren van een veilige en duurzame ontsluiting van de kern Yerseke en haar bedrijventerreinen (Havendijk, Burenpolder, Korringaweg, Olzendepolder) van en naar de A58. Het project N673 Zanddijk wordt uitgevoerd door de Zanddijk BV.

Het doel van N290 Traverse Kapellebrug is het herinrichten van een gebiedsontsluitingsweg in Oost-Zeeuws-Vlaanderen, dit deel heet de Gentsevaart. De Gentsevaart gaat door de bebouwde kom en noemen we daarom ook wel de Traverse Kapellebrug.

De Deltaweg (N256) is één van de belangrijkste verkeersaders van Zeeland. Doel van het project is het verbeteren van de verkeersveiligheid en doorstroming op deze weg.

Het project Vervanging schepen Westerschelde Ferry heeft als doel om voor 1 januari 2029 met een nieuwe zero-emissievloot voor de veerverbinding tussen Vlissingen en Breskens het aanbod beter af te stemmen op de behoeften van reizigers.

Mijlpalen 2025

Omschrijving (toelichting)

- In het jaar 2025 zijn de volgende mijlpalen bereikt:
  - Natuurpakket Westerschelde:
    - Fase: in de afrondingsfase.

- het Rijk heeft onder voorbehoud decharge gegeven aan het NPW-programma per 1 januari 2026.
- N673 Zanddijk:
  - Fase: voortzetting werkzaamheden van de voorbereidingsfase.
  - Projectbesluit ingediend.
- N290 Traverse Kapellebrug:
  - Fase: realisatie fase.
  - Afronding diverse werkzaamheden (rijbaan, rioleringswerkzaamheden, fiets- en voetpaden).
- Deltaweg:
  - Fase: ontwerpfase.
  - De voorkeursontwerpen zijn per wegvak uitgewerkt tot het Voorlopig Ontwerp (VO).
- Vervanging schepen Westerschelde:
  - Fase: ontwerpfase.
  - Initiëren van de aanbestedingsprocedure t.b.v. ontwerp (en bouw) van de vloot.

Uitgangspunten grote projecten

Omschrijving (toelichting)

In het Kader Grote Projecten hebben we onlangs nieuwe afspraken vastgelegd. Deze nieuwe afspraken versterken de kaderstellende en controlerende rol van Provinciale Staten. Onderstaande punten zijn van groot belang:

- Provinciale Staten bepalen of een project als “groot project” wordt aangemerkt.
- Opdracht wordt in startnotitie vastgelegd.
- We rapporteren vier keer per jaar over de voortgang van het groot project.
- Besluitvorming door Provinciale Staten bij afronding verschillende projectfasen.

Kader grote projecten

Omschrijving (toelichting)

Het Kader Grote Projecten moet de kaderstellende en controlerende rol van Provinciale Staten voor de grote projecten versterken. Met dit kader kan eenduidig worden vastgesteld of een project kan worden gezien als groot. Verder zorgt het kader voor duidelijke besluitvorming per projectfase. De voortgangsrapportages grote projecten zijn hier een resultaat van en worden vier keer per jaar aan de Staten voorgelegd. In 2023 is een vernieuwd Kader Grote Projecten voorgelegd aan Provinciale Staten. Daarin hebben we aanbevelingen verwerkt uit een onderzoek dat is gedaan in 2022. In 2025 is de voorbereiding van een nieuwe evaluatie gestart, uit te voeren in 2026.

Naast het kader is er ook een Handboek Projectmanagement. Zowel het Kader als het Handboek zijn leidend bij de sturing op grote projecten. Het Handboek is een leidraad en hulpmiddel voor medewerkers die betrokken zijn bij projecten en programma's.

Wat mag het kosten?

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Begroting 2025	Begroting na wijziging 2025	Rekening 2025	Restant
Lasten				
010102 Natuur Pakket Westerschelde	13.245	11.524	11.204	320
019999 Ambtelijke inzet	1.854	1.905	1.905	0
Totaal Lasten	15.099	13.429	13.109	320
Baten				
010102 Natuur Pakket Westerschelde	13.245	33.579	34.899	-1.319
019999 Ambtelijke inzet	0	0	0	0
Totaal Baten	13.245	33.579	34.899	-1.319
Totaal gerealiseerde baten en lasten	-1.854	20.150	21.790	-1.639
Onttrekkingen				
980199 Bestemmingsreserves-Pr.1	-5.439	-3.772	-3.772	0
Toevoegingen				
980199 Bestemmingsreserves-Pr.1	222	22.618	24.258	-1.639
Totaal gerealiseerde reserves	5.217	-18.846	-20.486	1.639
Totaal gerealiseerd	3.363	1.304	1.304	0

Natuurpakket Westerschelde

Genomen besluiten

Omschrijving (toelichting)

- Besluit 7 oktober 2005 Voorstel PS invulling Schelde Estuarium.
- Besluit 30 januari 2006 Convenant Rijk en Provincie Natuurpakket Westerschelde.
- Brief van 8 november 2016 over de voortgang van het Natuurpakket Westerschelde aan PS.
- Brief van 7 november 2017 Nota herijking Natuurpakket Westerschelde aan PS.
- Dechargebrief van 2 juni 2025 van het Rijk.

Risico's

Omschrijving (toelichting)

- De afgesproken 600 hectare estuariene natuur zijn bereikt. Het onderbrengen van eigendom en beheer (inclusief monitoring en nazorg) van de gerealiseerde projecten is nog niet (volledig) afgerond.
- Er zijn juridische risico's die de realisatie van projecten in gevaar kunnen brengen. Denk aan het niet krijgen van verlengingen van vergunningen en/of het niet voldoen aan vergunningsvoorwaarden.
- Er zijn risico's op meningsverschillen tussen betrokkenen, waardoor de realisatie van het programma in gevaar komt.

Omschrijving

Omschrijving (toelichting)

Met het programma Natuurpakket Westerschelde (NPW) maken we ten minste 600 hectare estuariene natuur. Dit is getijdennatuur waar eb en vloed zorgt voor een landschap van schorren, kreken, zandplaten en slikken. Provincie Zeeland voert dit programma volgens afspraak met de Rijksoverheid uit. Het doel van het programma is natuurherstel van de Westerschelde.

Binnen het NPW-programma werken we daarnaast aan de volgende afspraken die ook van meerwaarde voor Zeeland zijn:

- Landbouwflankerend beleid (maatregelen gericht op versterking van de agrarische sector).
- De ontwikkeling van het Grenspark Groot Saefinghe, met onder meer de realisatie van de panoramatoren met recreatieve voorzieningen in de Hedwigepolder.
- De ontwikkeling van het Landschapspark Zwinstreek.

Bij de ontwikkeling van (getijden)natuur volgen we meerdere jaren de ontwikkeling van de natuur. We meten dit door diverse (monitorings)onderzoeken.

Doelstelling

Realiseren van ten minste 600 ha estuariene natuur conform de Herijking Natuurpakket Westerschelde en versterking identiteit en ontwikkeling van en samen met de regio

- Voor de gerealiseerde 600 hectare estuariene natuur per deelproject organiseren van het eigendom en beheer, inclusief monitoring en nazorg.
- Landbouwflankerend beleid (over gehele programmaperiode inzetten van subsidie € 8,4 miljoen en grondruilbank € 4,6 miljoen).
- Overige afspraken (Grenspark Groot Saefinghe, Landschapspark Zwinstreek).

Kwaliteitsindicator en toelichting

Kwaliteit (toelichting)

- Kerndoelstelling van realiseren van minimaal 600 ha estuariene natuur is afgerond.
- Landbouwflankerend beleid is afgerond maar zal nog worden geformaliseerd.
- Ook na afronding van NPW zullen het Grenspark Groot Saeftinghe en Landschapspark Zwinstreek worden gecontinueerd.

Acties

Invulling geven aan de overige afspraken (grensoverschrijdende samenwerking Landschapspark Zwinstreek, Grenspark)

- Landbouwflankerend beleid: mogelijk maken van grondruilen in vooral Zeeuws-Vlaanderen en beschikbaar stellen van geld voor het afronden van (vernieuwende) projecten in de landbouw.
- Met de betrokken partners samenwerken in een parkbureau voor het grensoverschrijdende Landschapspark Zwinstreek.
- Grenspark Groot Saeftinghe: voor het Grenspark is een lijst met uitvoeringsprojecten opgesteld. Die gaan we samen met mensen en organisaties uit de streek uitvoeren (binnen het beschikbare budget). Voorbeelden van deze projecten zijn:
  - Versterk de Scheldekust
  - Mobiele streekwinkel
  - Onthaalpoort Groeve Nieuw-Namen
  - Innovatie in de landbouw

Kwaliteitsindicator en toelichting

Kwaliteit (toelichting)

Na honorering van de Interreg aanvraag voor het Landschapspark Zwinstreek is de start van de projecten voorzien in april 2026. In de voortgangsrapportage grote projecten met betrekking tot NPW zal hierover worden gerapporteerd. Uitvoeringsprojecten Grenspark Groot Saeftinghe worden verder uitgevoerd.

Mogelijk maken van recreatief medegebruik in de Hedwigepolder (panoramaheuvel en bijbehorende infrastructuur)

Op de panoramaheuvel werken we aan het realiseren van een uitkijktoren (inclusief radarinstallatie voor Rijkswaterstaat) met recreatieve voorzieningen. Daarnaast leggen we de toegangsroutes aan naar de panoramaheuvel en een parkeerterrein. De uitvoering van deze werkzaamheden loopt door na afronding van NPW in 2025.

Kwaliteitsindicator en toelichting

Kwaliteit (toelichting)

De procedure voor de bouw en recreatief medegebruik verlopen conform planning.

Na afronding van de natuurherstelprojecten inregelen van het beheer en het opvolgen van projecten door middel van monitoring.

Alle NPW-projecten monitoren we. Jaarlijks stellen we over de ontwikkelingen een rapport op.

Kwaliteitsindicator en toelichting

Kwaliteit (toelichting)

Het Rijk heeft decharge gegeven op NPW. De Provincie blijft conform afspraken de monitoring begeleiden om de natuurontwikkeling te volgen.

Afronden overdracht eigendom en beheer gerealiseerde projecten

Kwaliteitsindicator en toelichting

Kwaliteit (toelichting)

Overdracht van beheer en eigendom van de gerealiseerde natuurprojecten heeft plaatsgevonden met uitzondering van de nieuwe kering in het Hedwige project aan het Waterschap Scheldestromen.

Programma afronden met LVVN

Kwaliteitsindicator en toelichting

Kwaliteit (toelichting)

Op 2 juni 2025 heeft het Rijk decharge verleend aan de Provincie. Afronding als groot project zal eind 2026 plaatsvinden.

Deltaweg

Omschrijving

Omschrijving (toelichting)

De kern van het project is het realiseren van een veilige en toekomstbestendige Deltaweg. Het verbeteren van de verkeersveiligheid staat daarbij centraal: de weg wordt zo ingericht dat risicovolle situaties afnemen en de kans op en de ernst van ongevallen aanzienlijk vermindert. Daarnaast wordt de doorstroming op de kruispunten verbeterd, zodat verkeer vlotter en betrouwbaarder kan doorstromen en de bereikbaarheid van de regio toeneemt.

Met de aanleg van een vrijliggend fietspad wordt parallel aan de Deltaweg een veilige fietsverbinding gerealiseerd. De parallelstructuur voor gemotoriseerd verkeer wordt bovendien zo ingericht dat deze ook kan functioneren als omleidingsroute. De hoofdrijbaan in combinatie met de parallellroute voorziet in de doorgang van calamiteitenverkeer.

Tot slot wordt de weg zodanig ontworpen dat een eventuele toekomstige uitbreiding naar 2x2 rijstroken eenvoudig en kostenefficiënt kan worden uitgevoerd, waarmee ook in de toekomst voldoende capaciteit kan worden geboden en waardoor de doorstroming voor hulpdiensten nu al kan verbeteren.

Voortgang algemeen

Omschrijving (toelichting)

Na vaststelling van de startnotitie door Provinciale Staten is in 2025 de definitiefase verder doorlopen en is een Voorlopig Ontwerp opgesteld. Dit ontwerp is tot stand gekomen met brede inbreng van stakeholders en vormt de basis voor de verdere uitwerking naar een Definitief Ontwerp in de ontwerpfase.

In de definitiefase is ook het Projectplan Deltaweg opgesteld, waarin de stand van zaken, doelstellingen en uitgangspunten van het project zijn beschreven. Het plan geeft inzicht in de besproken ontwerpen, de organisatie en fasering van het project, en de wijze waarop risico's, kwaliteit en omgevingsmanagement worden geborgd. Daarnaast wordt toegelicht hoe de herinrichting bijdraagt aan een veilige, toekomstbestendige en goed doorstromende provinciale hoofdverbinding. Het document wordt ondersteund door vier bijlagen met toelichting op het ontwerp, het projectgebied, de duurzaamheids-ambities (MVOI) en de aanpak van omgevingsmanagement. Het project Deltaweg is verdeeld over zeven wegvakken. Per wegvak ligt een voorkeursontwerp voor wat in de volgende fase verder wordt uitgewerkt.

In december 2025 heeft Provinciale Staten ingestemd met de afronding van de definitiefase en de start van de ontwerpfase.

Risico's

Omschrijving (toelichting)

De projectrisico's worden vastgelegd en periodiek (minimaal per kwartaal) geactualiseerd in Naris. Voor de komende ontwerp- en voorbereidingsfase zijn de belangrijkste risico's: het halen van de planning (onder meer door voorwaarden voor rijksfinanciering), onvoldoende capaciteit binnen het projectteam, stikstofregulering, verwerving van benodigde gronden, tijdige verlegging van kabels en leidingen, mogelijke bezwaren in de vergunningprocedure en het risico dat de aanbesteding niet direct slaagt.

Om deze risico's te beheersen zet het projectteam in op strakke planning en sturing, voldoende en passende personele bezetting, tijdige technische en milieuberekeningen, vroegtijdige betrokkenheid van grondeigenaren en nutsbedrijven, zorgvuldig omgevingsmanagement en marktconsultatie voorafgaand aan de aanbesteding.

Genomen besluiten

Omschrijving (toelichting)

PS:

- 7 juni 2024: Vaststellen van de Voorjaarnota 2024 waarin voor de voorbereiding van het project Deltaweg een investeringskrediet is vastgesteld van € 2 mln.
- 5 juli 2024: Vaststellen Startnotitie Deltaweg zodat de definitiefase van het project kan starten. Daarbij is het project, op basis van de uitkomsten van het adviesmodel grote projecten, bestempeld als groot project.
- 12 december 2025:
  - Instemmen met het Voorlopig Ontwerp voor het project Deltaweg bestaande uit zeven voorkeursontwerpen ter verdere uitwerking naar een Definitief Ontwerp in de ontwerpfase.
  - Instemmen met de afronding van de definitiefase van het project Deltaweg en de start van de ontwerpfase middels goedkeuring van het "Eindfasedocument definitiefase Deltaweg" inclusief de daarin opgenomen scope, looptijd en beheersaspecten uit het Projectplan Deltaweg.
- 7 november 2025: Vaststellen van de Najaarsnota 2025 waarin voor het project € 20 mln. is vrijgemaakt in de vorm van een investeringskrediet.

Doelstelling

Doelstelling Deltaweg

De Deltaweg, tussen de A256 en N255, is veilig voor alle verkeersdeelnemers, op de kruispunten stroomt het verkeer door en er is rekening gehouden met een mogelijke uitbreiding van de weg in de toekomst.

Een verkeersveilige inrichting van de weg is nadrukkelijk de eerste prioriteit. We werken toe naar een vergevingsgezinde weg. Dit is een weg die is ingericht met de nadruk op het voorkomen en inperken van schade aan mensen en goederen bij ongevallen. Tevens worden er maatregelen genomen om de doorstroming te verbeteren op de kruispunten. Ook wordt er bij de nieuwe inrichting rekening gehouden met de mogelijkheid om in de verdere toekomst een keuze te maken voor uitbreiding van de weg naar 2x2 rijstroken.

Kwaliteitsindicator en toelichting

Kwaliteit (toelichting)

Voor het project Deltaweg is de definitiefase in december 2025 afgerond en door Provinciale Staten besloten tot het starten van de ontwerpfase.

Zanddijk

Omschrijving

Omschrijving (toelichting)

De Zanddijk-Molendijk (N673) is de belangrijkste toegangsweg van en naar Yerseke en de bedrijventerreinen. De weg is onveilig: smal en onvoldoende geschikt voor de huidige verkeersdruk. De N673 is een gebiedsontsluitingsweg. Dat wil zeggen één rijstrook per rijrichting en er geldt 80km/u. De weg is van groot belang voor de ontsluiting van Yerseke en de (groeierende) bedrijvigheid daar. Provincie Zeeland wil daarom dit oplossen en de verkeersveiligheid en doorstroming verbeteren.

Onveilige, drukke weg

De N673 is niet ingericht volgens de ontwerprichtlijnen Basiskenmerken Wegontwerp van het CROW. De weg en bermen zijn te smal, bochten zijn te krap en op delen is sprake van een te steil talud. In september 2019 is daarom een maximumsnelheid van 60 km/h ingevoerd. Op de N673 Zanddijk-Molendijk hebben sinds 2008 in totaal 72 ongevallen plaatsgevonden.

De N673 is ook een drukke weg. Per dag passeren ruim 9.500 motorvoertuigen de Zanddijk volgens de verkeersstromenkaart 2018. Waaronder ruim 1.400 vrachtwagens (ongeveer 15%). Volgens de verkeersprognose neemt het verkeer tot 2030 toe tot 12.000 motorvoertuigen per dag. Dit komt vooral door de verdere uitbreiding van de bedrijventerreinen.

Verder is de N673 niet overal meer in goede staat. Op diverse plekken zitten er scheuren in het wegdek en in de fundering. Dit leidt tot hoge onderhoudskosten.

Gedeputeerde Staten hebben daarom in 2017 de N673 in de top drie geplaatst van Zeeuwse wegen die met voorrang moeten worden opgeknapt. Doel is de veiligheid, bereikbaarheid en onderhoudssituatie van de weg te verbeteren.

Voortgang algemeen

Omschrijving (toelichting)

Zanddijk BV gaat in opdracht van de Provincie Zeeland in 2025 verder met het voorbereiden en (laten) uitvoeren van de reconstructie van de N673 met aansluitende wegen en rotondes en bijbehorende werken. De Zanddijk BV* is zelf verantwoordelijk voor de inrichting van hun projectorganisatie. Binnen de provincie is een accountteam ingericht, gericht op de advisering ten aanzien van OpdrachtGever OpdrachtNemer (OGON)-gesprekken, aandeelhoudersvergaderingen en het aanbieden van stukken aan GS en PS.

Het tijdspad voor de realisatie van de Zanddijk ziet er als volgt uit:

- Voorbereidingsfase: december 2022 – juli 2026 (zonder bezwaar- en of beroepsprocedures).
- Realisatiefase: augustus 2026 – december 2027.

Het is waarschijnlijk dat de afwikkeling van de BV zelf in 2028 gebeurt.

In samenspraak met de betrokken partners binnen het project Zanddijk zijn in 2025 nieuwe afspraken gemaakt over de uitvoering van de werkzaamheden. Afsproken is dat de deelnemende partijen hun werkzaamheden zullen scheiden. Voor het provinciale deel van het vastgestelde tracé wordt een projectprocedure Omgevingswet ingezet.

* zie paragraaf *Verbonden partijen*

Risico's

Omschrijving (toelichting)

De belangrijkste risico's van de project BV tijdens de voorbereidings- en uitvoeringsfase zijn:

- **Bezwaren Omgevingsplan.**
Beheersmaatregelen: Het verwerken van zienswijzen in het geoptimaliseerd ontwerp. Goede communicatie naar stakeholders, beginnend bij gemeente Reimerswaal en Waterschap, daarnaast draagvlak creëren door individuele gesprekken, zoals Fietzersbond, ZLTO en grondeigenaren en omwonenden.
- **Onbekendheid werkwijze en systematiek nieuwe Omgevingswet kan leiden tot vertraging.**
Beheersmaatregelen: Omdat de procedures in de nieuwe Omgevingswet en de bijbehorende (digitale) systematiek nog kinderziekten kent is het van belang dat er voldoende expertise wordt ingezet. Hiertoe wordt, waar nodig extern (juridisch) advies ingewonnen en voldoende controle momenten ingebouwd.
- **Planning en procedures ProRail in relatie tot afstemming over het ontwerp en gewenste realisatie.**
Beheersmaatregelen: Door intensief overleg te voeren met ProRail en een speciaal toegewezen projectteam bij ProRail is de verwachting dat er goede afstemming is ten aanzien van de aansluiting van de ontwerpen/werkzaamheden.

Met deze risico's is rekening gehouden in de projectraming. Het risico van de bandbreedte van 15% in de raming is een provinciaal risico. We hebben dit meegenomen in het provinciale weerstandsvermogen.

Genomen besluiten

Omschrijving (toelichting)

GS

- GS hebben op 27 september 2017 plan voor uitvoering van een eerste fase volgens tracé 3c vastgesteld.
- In 2018 hebben GS besloten fase 1 vooralsnog niet uit te voeren en eerst een verdiepende studie uit te voeren naar de mogelijkheden van een totaaloplossing.
- De eindrapportage van deze verdiepingsstudie is door GS op 21 mei 2019 vastgesteld.
- In september 2019 hebben GS besloten om nog geen voorkeur alternatief vast te stellen maar eerst in overleg te gaan met het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat over cofinanciering door het rijk.
- Op 3 december 2019 hebben GS besloten dat alternatief Bruin het voorgenomen voorkeursalternatief is en te starten met een informele inspraakprocedure.
- Op 9 juni 2020 hebben GS besloten om aan PS een Startnotitie voor het tracé Roze-Zwart aan te bieden.
- Op 14 juni 2022, hebben GS het projectplan vastgesteld en aangeboden aan de Staten.
- Op 8 november 2022 hebben GS het Definitieve Ontwerp, inclusief Kredietaanvraag (totaal € 68 miljoen) aangeboden aan PS.
- Op 24 januari 2023 hebben GS met een brief aan PS de wensen- en bedenkingprocedure gestart.
- Op 23 juni 2023 is de Zanddijk BV opgericht.
- Op 17 juni 2025 hebben GS ingestemd met de nieuwe afspraken met de partners in het project.

- Op 23 september 2025 hebben GS besloten de projectprocedure onder de Omgevingswet te starten met het voornemen tot het nemen van een projectbesluit en het daarvoor starten van de verkenning.
- Op 16 december 2025 hebben GS de reacties die op de Verkenningsfase van de projectprocedure binnen zijn gekomen beantwoord.

PS

- Beschikbaarstelling voorbereidingskrediet van € 1,1 miljoen (PS 10-11-17 € 800.000 en PS 8-6-18 aanvulling met € 300.000).
- PS hebben op 3 juli 2020 een extra Commissie Economie gehouden, om met belanghebbenden in gesprek te gaan.
- Op 6 november 2020 hebben PS de startnotitie Zanddijk vastgesteld.
- Op 5 februari 2021 hebben Provinciale Staten een voorbereidingskrediet van € 8 miljoen beschikbaar gesteld voor de aankoop van grond en panden.
- Op 22 juli 2022 hebben PS besloten over te gaan naar de Ontwerpfase.
- Op 16 december 2022 hebben PS ingestemd met de afronding van de definitie- en ontwerpfase van het project N673 Zanddijk-Molendijk en de start van de voorbereidingsfase middels goedkeuring van het eindfase document definitie- en ontwerpfase N673 Zanddijk-Molendijk inclusief de daarin opgenomen scope, looptijd en beheersaspecten (inclusief financiën) van het project.
- Op 28 maart 2023 hebben PS hun Wensen en Bedenkingenbrief aan GS vastgesteld.

Doelstelling

De verkeersveiligheid is verbeterd, de bereikbaarheid van Yerseke is vergroot en er is minder onderhoud nodig voor de N673.

Kwaliteitsindicator en toelichting

Kwaliteit (toelichting)

Door de BV wordt hard gewerkt om aan de uitvoering te kunnen starten. Hiervoor is in 2025 een aantal stappen gezet, waaronder de formele start van de projectprocedure, de zogenaamde Verkenningsfase.

Doelstelling

Samenwerkingsmogelijkheden zijn benut, de zogenaamde meekoppelkansen, ter verbetering van de spoorveiligheid en de behartiging van de belangen van de omgeving.

Realisatie van ongelijkvloerse spoorkruising.

Kwaliteitsindicator en toelichting

Kwaliteit (toelichting)

Door de BV wordt in samenwerking met ProRail gewerkt aan de uitwerking van de ongelijkvloerse kruising.

Traverse Kapellebrug

Omschrijving

Omschrijving (toelichting)

De Provinciale weg N290 is een gebiedsontsluitingsweg in Oost-Zeeuws-Vlaanderen. Een gebiedsontsluitingsweg is een weg die de schakel vormt tussen woongebied en een hoofdweg. De N290 sluit aan op de N61 en N62 ten zuiden van Terneuzen. De weg leidt via Zaamslag en Hulst naar de Nederlands-Belgische grens bij Kapellebrug. Het project is het deel van de N290 dat door Kapellebrug heen gaat. Dit deel heet de Gentsevaart. De Gentsevaart gaat door de bebouwde kom en noemen we daarom ook wel de Traverse Kapellebrug. De weg is aan het einde van zijn levensduur. Daarom pakken we de Gentsevaart volledig aan. Er komt een nieuwe weg op de bestaande plek. We richten de weg binnen de bebouwde kom van Kapellebrug ook meteen opnieuw in.

De Gentsevaart is een drukke weg door Kapellebrug met veel woningen en bedrijven aan beide kanten. Door de verkeersdrukke en het vrachtverkeer ervaren omwonenden regelmatig hinder. Er ontstaan ook onveilige situaties voor fietsers en voetgangers. Met een nieuw ontwerp van de weg verbeteren we de verkeersveiligheid. Ook beperken we de hinder zonder dat dit ten koste gaat van de doorstroming. Bovendien zullen deze verbeteringen een positieve bijdrage leveren aan de leefbaarheid in het dorp. De kern van het project bestaat uit de volgende onderdelen:

- Aanleg fiets- en voetpaden aan beide kanten van de weg.
- Aanleg van een nieuwe rotonde bij de aansluiting Molenstraat.
- Aanleg verkeerseilanden voor veiligere oversteekplaatsen.
- Aanleg overige snelheidsbeperkende maatregelen.
- Verbeteren van de aansluitingen met de Roskamstraat en Brouwerijstraat.
- Vernieuwing van het gemeentelijk riool.

Voortgang algemeen

Omschrijving (toelichting)

Het project bevindt zich in de realisatiefase. De aannemer Boskalis is grotendeels klaar met het vernieuwen van de rijbaan in het eerste deel van de Gentsevaart vanaf de Belgische grens tot aan de tankstations, de rotonde bij de Molenstraat en met de aanleg van de riolering van de Roskamstraat naar de Brouwerijstraat.

Doorgaand vrachtverkeer moet gedurende het gehele project de aangegeven omleidingsroutes volgen. Autoverkeer en lokaal vrachtverkeer met een ontheffing kunnen nog steeds gebruik maken van de Gentsevaart (via een om- en om-regeling).

Risico's

Omschrijving (toelichting)

Het beheersen van de risico's doen we door regelmatig risicoanalyses uit te voeren. Bij de risicoanalyse horen ook de beheersmaatregelen. We bespreken die tijdens een bijeenkomst met het projectteam. Waar nodig maken we gebruik van aanvullende deskundigheid. Per beheersmaatregel is er een actiehouders. Het projectteam bewaakt het budget en de planning waarbij we ons vooral richten op het beheersen van de risico's met de grootste gevolgen.

Via de voortgangsrapportage grote projecten over de maanden augustus tot en met november 2025 is gemeld dat zich meerdere risico's hadden voorgedaan, die tot dan konden worden gedekt uit de risicoreservering. Tijdens het openbreken van de weg zijn onder meer moeilijk te verwijderen bodemmaterialen, onbekende kabels en leidingen gevonden. Tevens bleek grond deels onvoldoende herbruikbaar of moest de grond gezeefd worden. Verder zijn extra verkeersregelaars ingezet om de hinder te beperken en de veiligheid op het werkvlak te waarborgen.

Dit heeft geleid tot aanvullende werkzaamheden van zodanige omvang, dat wij overschrijding van de risicoreservering voorzien. Gezien het projectverloop tot nu toe is namelijk de verwachting dat de bovengenoemde risico's zich blijven voordoen. Begin 2026 is geconstateerd dat het nodig is om de risicoreservering aan te vullen met een bedrag van €1,5 miljoen. Hierover zijn provinciale staten nader geïnformeerd via de voortgangsrapportage over november, december en januari 2025/2026. Ondanks de aanvullende werkzaamheden zijn de geplande acties voor 2025 uitgevoerd.

Genomen besluiten

Omschrijving (toelichting)

Door PS genomen besluiten:

- 29 mei 2020: Vaststellen voorjaarsnota 2020 en daarmee project N290 Traverse Kapellebrug benoemen als groot project. Een krediet ter hoogte van € 5,6 miljoen beschikbaar stellen.
- 23 juli 2021: Instemmen met de startnotitie 'Reconstructie Traverse Kapellebrug N290' en het gelijktijdig doorlopen van zowel de definitiefase als de ontwerpfase.
- 11 maart 2022 (commissie Economie): GS heeft PS na onderzoek naar de mogelijkheden geïnformeerd dat een fietstunnel niet wordt opgenomen in het definitief ontwerp.
- 20 mei 2022: Goedkeuren definitief ontwerp N290 Traverse Kapellebrug. Instemmen met de afronding van de definitie- en ontwerpfase van het project. Daarnaast de start van de voorbereidingsfase door goedkeuring van het eindfasedocument "definitie- en ontwerpfase N290 Traverse Kapellebrug". In dat document staan de scope, looptijd en de beheeraspecten uit het Projectplan N290 Traverse Kapellebrug.
- 11 november 2022: Instemmen met voorstel in Najaarsnota 2022 om € 1,45 miljoen te reserveren in de investeringsagenda voor de verhoging van het projectkrediet.
- 9 februari 2024: Instemmen met:
  - De afronding van de voorbereidingsfase van het project N290 Traverse Kapellebrug.
  - Start van de realisatiefase na goedkeuring van het eindfasedocument "voorbereidingsfase N290 Traverse Kapellebrug".
  - De voortzetting van het project volgens het definitieve ontwerp inclusief de daarin aangebrachte kleine verbeteringen.
  - Het beschikbaar stellen van het benodigde aanvullend projectkrediet van drie miljoen euro voor de realisatie van het project.

Doelstelling

Reconstructie Traverse Kapellebrug

Herinrichting van de Traverse Kapellebrug moet zorgen voor meer ruimte voor fietsers en voetgangers. Daarnaast maatregelen voor het autoverkeer om zich aan de maximumsnelheid te houden waardoor de verkeersveiligheid en leefbaarheid verbeteren.

Kwaliteitsindicator en toelichting

Kwaliteit (toelichting)

Het project bevindt zich in de realisatiefase. De aannemer is in 2025 gestart met de werkzaamheden die doorlopen tot halverwege 2026.

Acties

Aanbesteding en gunning van de reconstructie van de Gentsevaart en de werkzaamheden aan het riool

Kwaliteitsindicator en toelichting

Kwaliteit (toelichting)

Actie is afgerond in 2025: in februari 2025 is het werk Reconstructie Gentsevaart Kapellebrug aanbesteed en definitief gegund aan Boskalis Nederland B.V.

Samen met aannemer de omgeving informeren over de start van de werkzaamheden

Kwaliteitsindicator en toelichting

Kwaliteit (toelichting)

Actie is afgerond in 2025. De omgeving is via een inloopmiddag en -avond op 13 maart 2025 gezamenlijk door de aannemer en Provincie geïnformeerd over de werkzaamheden.

Uitvoering van de reconstructie door de aannemer

Kwaliteitsindicator en toelichting

Kwaliteit (toelichting)

Actie loopt. De aannemer zal in 2026 de werkzaamheden voltooien.

Voltooien van het vernieuwen en verleggen kabels en leidingen door DNWG

Kwaliteitsindicator en toelichting

Kwaliteit (toelichting)

Actie is afgerond in 2025. DNWG heeft kabels en leidingen vernieuwd en/of verlegd.

Vervanging schepen Westerschelde Ferry

Omschrijving

Omschrijving (toelichting)

De (brom)fiets- en voetveerverbinding tussen Vlissingen en Breskens is van essentieel belang voor de bereikbaarheid in Zeeland, zowel voor forenzen, scholieren en studenten als voor toeristen.

De huidige twee schepen die gebruikt worden voor de veerverbinding Vlissingen-Breskens bereiken het einde van hun technische levensduur, met oplopende onderhoudskosten en grotere risico's op uitval als gevolg. Ook is het dieselverbruik en daarmee de uitstoot van de schepen relatief hoog, wat in combinatie met de gestegen brandstofprijzen, een negatieve impact heeft op het exploitatieresultaat, het milieu en de stikstofruimte.

Het beoogde resultaat van het project is de vervanging van de huidige schepen door nieuwe, toekomstbestendige, veilige en betrouwbare zero-emissieschepen, inclusief de bijbehorende (tijdelijke) aanlandingsvoorzieningen en laadinfrastructuur.

Voortgang algemeen

Omschrijving (toelichting)

In 2025 is de definitiefase afgerond. De nadruk lag daarbij op het opstellen van het projectplan en de bijbehorende nota van uitgangspunten voor de (brom)fiets-/voetveer van de veerdienst, het omgevingsmanagementplan en het eindfasedocument.

Op 19 september 2025 heeft Provinciale Staten ingestemd met het projectplan met specifiek de nota van uitgangspunten en de overige bijlagen, waarmee de overgang naar de ontwerpfase formeel is bekrachtigd.

In deze fase wordt, op basis van de vastgestelde nota van uitgangspunten voor de veerverbinding, toegewerkt naar een passend vervoersconcept, inclusief de bijbehorende omvang en samenstelling van de nieuwe vloot. De functionele en technische specificaties worden in basis uitgewerkt, welke in de daaropvolgende voorbereidingsfase verder worden gedetailleerd.

Ook wordt in deze fase een start gemaakt met het ontwerpen van de (tijdelijke) aanlandvoorzieningen, inclusief de aansluiting van de laadvoorzieningen op het elektriciteitsnet. Dit laatste gebeurt in nauwe samenwerking met het projectteam van Stedin.

Risico's

Omschrijving (toelichting)

Momenteel zijn de belangrijkste risico's:

1. Vertraging in de aanbestedingsprocedure kan resulteren in tijdsverlies en hogere kosten voor het project.

Mitigerende maatregelen:

- Door de uitvraag van de besteding niet te gedetailleerd te specificeren, reële selectiecriteria te hanteren en uit te gaan van de functionele eisen zoals vastgelegd in de nota van uitgangspunten, aangevuld met duidelijke kaders, kan de belangstelling vanuit de markt worden vergroot en daarmee de concurrentie worden bevorderd.

- Een goed ingericht extern aanbestedingsteam met ruime kennis en ervaring is een belangrijke randvoorwaarde. Daarnaast is het essentieel om het financiële kader tijdig aan de markt te communiceren.
- Gebalanceerde verdeling van risico's tussen scheepswerf en Provincie Zeeland.

2. Beperkte capaciteit bij scheepswerven, wat de bouwtijd kan verlengen.

Mitigerende maatregel: Door een inkoopstrategie te hanteren die gericht is op het vergroten van de interesse van een brede markt, kunnen we dit risico beperken. Dit geldt eveneens voor de beschikbaarheid van technisch personeel bij scheepswerven, aangezien deze capaciteit daarin is inbegrepen.

3. Beperkingen in de interne capaciteit binnen de provinciale organisatie wat de voortgang negatief kan beïnvloeden.

Mitigerende maatregel: Externe inhuur van expertise, waaronder het aanbestedingsteam, kan helpen dit risico te beperken.

4. Als gevolg van netcongestie bestaat de kans dat de stroom naar de laadinfrastructuur niet tijdig verkregen wordt met als gevolg dat de schepen niet kunnen varen.

Mitigerende maatregelen:

- Het onderzoek van de mogelijkheden om maatschappelijke prioritering bij Stedin aan te vragen.
- Inzet van walgeneratoren op HVO100 om de accu's van de vloot op te laden.

5. Tijdsvertraging in de aanbesteding door juridische procedures.

Mitigerende maatregelen:

- Het inhuren van een aanbestedingbegeleidingsteam.
- Het inhuren van een 'owner's representative'.
- Externe inhuur van gespecialiseerde juridische expertise.

Genomen besluiten

Omschrijving (toelichting)

Door PS:

- 27 september 2024: Statenvoorstel "Inzet ZEH dividend 2024" vastgesteld inclusief het instellen van een nieuwe bestemmingsreserve "Zero emissie schepen WSF" en het toevoegen hieraan van het vrije deel van het ZEH-dividend van € 9,4 miljoen.
- 15 november 2024: Vaststellen van de Startnotitie voor het project "Vervanging schepen WSF" zodat de Definitiefase van het project kan starten. Daarnaast is het project op basis van de uitkomsten van het adviesmodel grote projecten bestempeld als groot project en is € 1,5 miljoen onttrokken aan de bestemmingsreserve "Zero emissie schepen WSF" en toegevoegd aan de nieuwe dekkingsreserve ZE-schepen als voorbereidingskrediet ten behoeve van de definitie- en ontwerpfase.

- 19 september 2025:
  - Instemmen met de afronding van de definitiefase van het project Vervanging schepen Westerschelde Ferry en de start van de ontwerpfase middels goedkeuring van het “Einde fasedocument definitiefase Vervanging schepen Westerschelde Ferry” Inclusief de daarin opgenomen scope, looptijd en beheersaspecten uit het “Projectplan Vervanging schepen Westerschelde Ferry”.
  - Instemmen met de Nota van uitgangspunten voor de (brom)fiets-/voetveer Veerdienst Vlissingen – Breskens.

Doelstelling

Vervanging schepen WSF

Deze doelstelling is nog steeds actueel.

Kwaliteitsindicator en toelichting

Kwaliteit (toelichting)

Het project heeft als doel om voor 1 januari 2029 met een nieuwe zero-emissievloot voor de veerverbinding tussen Vlissingen en Breskens het aanbod beter af te stemmen op de behoeften van reizigers. Door de inzet van nieuwe schepen met aanlandvoorzieningen en laadinfrastructuur wordt gestreefd naar een betrouwbare, veilige en toekomstbestendige verbinding die ook financieel verantwoord geëxploiteerd kan worden.

2 Programma Woonplaats Zeeland

Inleiding en ontwikkelingen

Omschrijving (toelichting)

Zeeland heeft een unieke ligging tussen water en land. Dit maakt Zeeland tot een bijzondere plek om te wonen, te werken en te recreëren. Onze delta zorgt voor rijkdom en vormt onze leefomgeving. Het programma Woonplaats Zeeland richt zich op het behoud en het versterken van onze leefomgeving. We zorgen voor voldoende ruimte en mogelijkheden om te wonen, werken en recreëren. Daarnaast vraagt het Rijk een bijdrage van Zeeland aan de landelijke doelen, zoals bijvoorbeeld voor de energievoorziening. Dat zorgt soms voor spanningen. We moeten ons steeds afvragen welke ontwikkelingen gewenst zijn en in Zeeland passen. Waar kunnen woningen, bedrijven, recreatieactiviteiten en infrastructuur hun plaats vinden, en waar niet? Wat zijn de effecten op milieu, landschap en leefbaarheid op korte en langere termijn? Aan dit soort vragen en opgaven werken we in het programma Woonplaats Zeeland en dit doen we niet alleen. We werken hierbij samen met andere overheden, maatschappelijke organisaties en marktpartijen.

De doelen en de ambities voor de lange termijn staan in de Zeeuwse Omgevingsvisie. Dit vormt samen met het Milieuprogramma het belangrijkste beleidskader van het programma Woonplaats Zeeland.

Speerpunten

Omschrijving (toelichting)

De speerpunten voor de verschillende deelprogramma's van Woonplaats Zeeland zijn:

Milieu

- Permanente verbetering van luchtkwaliteit.
- Beperken van uitbreiding van de geluidsproductie.
- Het beperken van risico's bij de opslag, productie, bewerking en het transport van gevaarlijke stoffen is essentieel.
- Zeer zorgwekkende stoffen/PFAS.
- Uitvoering geven aan het plan van aanpak Robuuste RUD.

Omgevingswet en ruimtelijke ordening

- Evalueren en optimaliseren interbestuurlijke samenwerking onder de Omgevingswet.
- Optimaliseren van de informatie van de provincie in het Omgevingsloket.
- Maken en vaststellen van bestuurlijke afspraken met het Rijk over ruimtelijke opgaven (NOVEX).

Wonen en bedrijventerreinen

- Realiseren ambities en doelen Woonagenda en Woondeal met gemeenten, Rijk en marktpartijen.
- Met gemeenten werken aan voldoende ontwikkelruimte voor bedrijventerreinen en verduurzamen van bestaande bedrijventerreinen.

Recreatie en Toerisme

- Opleveren nieuw afwegingskader logiesaccommodaties.

- Stimuleren van een divers vrijetijdsaanbod voor spreiding van toerisme in ruimte en tijd conform Bestemming Zeeland 2030.
- Uitvoering toeristische promotie volgens de toeristische marketingstrategie Bestemming Zeeland 2030.
- Innovatie en verduurzaming van de vrijetijdssector door het 'Aanjaagprogramma Innovatie'.
- Doorontwikkeling data en kennis over de vrijetijdssector en dit breed delen met overheden, ondernemers, inwoners en volksvertegenwoordigers.

Beleidskader

Omschrijving (toelichting)

- [Zeeuwse Omgevingsvisie](#)
- [Omgevingsverordening Zeeland](#)
- [Verordening kwaliteit vergunningverlening, toezicht en handhaving omgevingsrecht Zeeland 2016](#)
- [Milieuprogramma 2023-2027](#)
- [VTH Programma Schoon, gezond en veilig Zeeland \(operationeel beleid Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving\) 2021](#)
- [Woondeal 2023 en Zeeuwse woonagenda](#)
- [Toekomstbeeld Bestemming Zeeland 2030](#)

Reguliere taken

Omschrijving (toelichting)

Milieu

- Vergunningverlening, toezicht en handhaving bij bedrijven en activiteiten, waarvoor de Provincie bevoegd gezag is en taken die daarmee samenhangen.
- Accounthouderschap van de RUD Zeeland en de DCMR.
- Interbestuurlijk toezicht Omgevingsrecht.
- Nazorg gesloten stortplaatsen.
- Coördinatie uitvoering VTH taken binnen Zeeland.

Ruimtelijke kwaliteit

- Overleg over ruimtelijke plannen met betrokken bestuursorganen.
- Toezicht op huisvesting statushouders.

Toerisme en recreatie: bestemming in balans

Omschrijving (toelichting)

Belang vrijetijdssector in Zeeland: topsector voor voorzieningenniveau en werkgelegenheid

De vrijetijdssector is belangrijk voor Zeeland. Zeeland scoort hoog in de tevredenheid van gasten. De sector draagt bij aan het in stand houden van het voorzieningenniveau en infrastructuur. Zo maken gasten en inwoners volop gebruik van het toeristisch aanbod en routes voor wandelen en fietsen.

De totale bestedingen in Zeeland voor verblijf en dagbezoek bedragen circa € 3,9 miljard per jaar. De directe werkgelegenheid omvat 18.000 banen. Daarmee is de sector economisch de vijfde sector in Zeeland. Aandachtspunt in deze context is dat de vrijetijdssector met een personeelstekort kampt.

Zeeuwse vrijetijdssector verandert continu en complexiteit van vraagstukken is groot

De draagkracht van de omgeving van recreatie staat in sommige gebieden aan de kust onder druk. Daarom vraagt de balans tussen toerisme en recreatie, omgeving en samenleving structureel aandacht. Ook de vrijetijdssector moet mee in transitie als: stikstofreductie, klimaatadaptatie, energietransitie, afvalreductie, biodiversiteit en de zoetwateropgave.

Door toerisme meer te spreiden verlagen we de druk op natuur en landschap. Er is zowel voor inwoners als bezoekers behoefte aan meer recreatieruimte bijvoorbeeld om te wandelen en fietsen. Groei in verblijfseenheden is echter niet langer vanzelfsprekend. Dit vraagt om nieuwe verdienmodellen voor de vrijetijdssector en aandacht voor gastvrijheid en beleving. Een breder aanbod van vrijetijdsvoorzieningen, zoals route-infrastructuur, bevordert de spreiding van toerisme. Dit verbetert de leefbaarheid voor onze inwoners.

Deze complexiteit vereist kennis en vaardigheden om daarop in te spelen. Dit faciliteren we door een nieuwe meerjarige subsidie tot en met 2027 aan Economische Impuls Zeeland voor een nieuw 'Aanjaagprogramma Innovatie'. We ondersteunen ook het Kenniscentrum Kusttoerisme in een nieuwe Zeeuwse Kennisagenda 2025-2027.

Doelstellingen Bestemming Zeeland 2030:

De ambitie van Bestemming Zeeland 2030 voor een vrijetijdssector die in balans met de samenleving en omgeving bloeit is in de Omgevingsvisie Zeeland opgenomen in drie doelstellingen:

1. Inwoner en gast beleven Zeeland in alle seizoenen optimaal door het diverse aanbod in de verschillende regio's en Zeeuwse steden.
2. Een toekomstbestendige en duurzame vrijetijdssector.
3. Het vergroten van de positieve bijdrage van de vrijetijdssector aan de omgeving en de samenleving.

Met onze Zeeuwse partners werken we aan de uitvoering van de actieagenda Bestemming Zeeland 2030.

Omgevingswet en Ruimtelijke Ordening

Omschrijving (toelichting)

De Omgevingswet is op 1 januari 2024 in werking getreden. Het doel van de wet is dat het voor initiatiefnemers makkelijker wordt om een omgevingsvergunning aan te vragen en dat het eenvoudiger wordt om na te gaan wat er op een bepaalde plek mag.

Om dit te bereiken is het belangrijk dat de overheden goed samenwerken en dat alle informatie over de fysieke leefomgeving in het digitale Omgevingsloket staat. Via dit Omgevingsloket kunnen initiatiefnemers een vergunningaanvraag indienen of melding doen. Ook kunnen burgers op de kaart zien welke regels er gelden op een locatie.

Ruimtelijke ordening

Het Rijk geeft een belangrijke rol aan de provincies bij de ruimtelijke inpassing van nationale belangen in de regio. We werken aan een ruimtelijk arrangement. Hierin staan de ruimtelijke keuzes die nodig zijn om regionale en nationale doelen te behalen. We stemmen dit met het Rijk af en maken afspraken over uitvoering en investeringsbeslissingen. Deze bestuurlijke afspraken tussen Rijk en Provincie worden in 2025 vastgelegd. Voor het NOVEX-gebied North Sea Port District stellen we samen met het Rijk en betrokken gemeenten een investerings- en uitvoeringsagenda op. In beide trajecten gaat het om afspraken over belangrijke zaken zoals de ruimtelijke gevolgen van de energietransitie, de inrichting van het landelijk gebied, wonen en mobiliteit.

Maatschappelijk effect Omgevingswet en ruimtelijke ordening

De Provincie draagt bij aan een nieuwe manier van samenwerken tussen overheden onderling en tussen overheden en het netwerk. Het doel is een gezonde, veilige leefomgeving en het doelmatig

gebruik van de beschikbare ruimte. Hierdoor wordt bijvoorbeeld ook een bijdrage geleverd aan het versterken van de recreatieve en toeristische aantrekkingskracht van Zeeland.

Wonen

Omschrijving (toelichting)

Een passende duurzame woning en een prettige woonomgeving.

De Zeeuwse Woondeal en de Zeeuwse Woonagenda vormen de gezamenlijke uitvoeringsagenda voor Rijk, Provincie en gemeenten voor nieuwbouw en voor het verbeteren van de bestaande woningvoorraad. De opgave is aanzienlijk en verschilt per regio. Dit wordt in beeld gebracht in het Kwalitatief Woononderzoek 2024. De opgaven in de Zeeuwse Woonagenda en Woondeal pakken we samen met gemeenten, corporaties en marktpartijen aan. De Provincie ondersteunt dit met de inzet van een aantal subsidieregelingen. Dit zijn:

- Subsidie voor hergebruik van leegstaande panden voor wonen.
- Ondersteuning voor flexibele woonvormen.
- Leningen voor woningverduurzaming.
- Subsidie voor gebiedsgerichte projecten.
- Subsidies voor voorbereiding van woningbouwplannen.
- Cofinanciering voor aanvragen van rijkssubsidies.

Met de subsidie voor hergebruik van leegstaande panden gaan we de leegstand in commercieel en maatschappelijk vastgoed tegen. Door gebiedsgerichte projecten versnellen we de bouw van woningen en verbeteren we de ruimtelijke kwaliteit in de bebouwde omgeving. Om de voorbereiding van woningbouwplannen te versnellen ondersteunen we gemeenten bij de tijdelijke inhuur van deskundigheid.

Maatschappelijk effect

Zeeland is een provincie waar het goed wonen, werken en leven is.

Beter benutten van regionale bedrijventerreinen

Omschrijving (toelichting)

We werken aan het beschikbaar hebben van voldoende ruimte voor havenontwikkeling en bedrijven. De Provincie stelt hiervoor regelmatig een behoefteprognose voor bedrijventerreinen op. Deze vormt de basis voor de regionale bedrijventerreinenprogrammering van de gemeenten. We zetten ons met de gemeenten in voor het toekomstbestendig maken van bedrijventerreinen. In samenwerking met Impuls Zeeland en met steun van de Rijksoverheid werken we aan een meerjarig programma voor de verduurzaming van bedrijventerreinen. De Provincie ondersteunt de gemeenten hierbij met twee subsidieregelingen voor het opstellen en uitvoeren van plannen voor de kwaliteitsverbetering en de verduurzaming van bedrijventerreinen.

Maatschappelijk effect

Zeeland is een provincie waar het goed wonen, werken en leven is.

Milieu

Omschrijving (toelichting)

In 2025 is verder gewerkt aan het beschermen en versterken van de kwaliteit van de Zeeuwse leefomgeving. In samenwerking met gemeenten, omgevingsdiensten, het Rijk en maatschappelijke partners is invulling gegeven aan de uitvoering van het Milieuprogramma 2023-2027. Daarbij hebben we gezorgd voor een goed balans tussen milieubescherming, economische ontwikkelingen en maatschappelijke belangen, in lijn met de Zeeuwse Omgevingsvisie.

Maatschappelijk effect

In 2030 is de milieukwaliteit van de fysieke leefomgeving beschermd en versterkt.

Doelstelling

Ruimtelijke kwaliteit: omgevingsvisie en verordening, advies

Door een jaarlijkse ronde van aanpassingen en verbeteringen blijven de Zeeuwse Omgevingsvisie en Omgevingsverordening Zeeland actueel.

Kwaliteitsindicator en toelichting

Kwaliteit (toelichting)

In 2025 zijn zowel de Zeeuwse Omgevingsvisie als de Omgevingsverordening Zeeland geactualiseerd. Op 12 december is de actualisatie vastgesteld door PS.

Acties

Ruimtelijke Arrangement en NOVEX

Het nationale programma NOVEX is bedoeld om nationale belangen in de regio ruimtelijk in te passen. In 2025 maken Rijk en regio bestuurlijke afspraken over ruimtelijke ontwikkelingen in heel Zeeland. Er is bijzondere aandacht voor ontwikkelingen in het grensoverschrijdende NOVEX-gebied North Sea Port District (NSPD). De afspraken tussen Rijk en Provincie leggen we vast in een Ruimtelijk Arrangement en in een Uitvoerings- en Investeringsagenda voor het North Sea Port District.

Kwaliteitsindicator en toelichting

Kwaliteit (toelichting)

Op 2 juni 2025 is het eerste Ruimtelijk Arrangement Zeeland vastgesteld en ondertekend door de minister van VRO namens het Rijk en Gedeputeerde Van der Velde namens de regio.

Regiodeal NSPD Aantrekkelijke Leefomgeving

De projecten uit de regiodeal verbeteren de leefomgeving en versterken de brede welvaart in Borsele, Terneuzen en Vlissingen. Wij ondersteunen de uitvoering van deze regiodeal.

Kwaliteitsindicator en toelichting

Kwaliteit (toelichting)

De projecten Spuikom, Kanaalarm Terneuzen, Hart van Sluiskil en groenstructuurplannen zijn in uitvoering door respectievelijk de gemeenten Vlissingen, Terneuzen en Borsele (zoals afgesproken in de regiodeal.

Omgevingsvisie en en Regionale Samenwerking

De Zeeuwse Omgevingsvisie beschrijft de langetermijnvisie voor Zeeland voor alle aspecten van de omgeving waar de Provincie een rol speelt. Om de doelen uit de visie te bereiken zetten we instrumenten in zoals de omgevingsverordening. Om visie en verordening actueel te houden passen we deze jaarlijks aan (A en B-lijst procedure). De regionale samenwerking met gemeenten draagt bij aan de vertaling van de provinciale regels naar gemeentelijke plannen en vergunningen.

Kwaliteitsindicator en toelichting

Kwaliteit (toelichting)

In april en juni 2025 is de Actualisatie Agenda 2025 besproken en vastgesteld door PS. De onderwerpen in de actualisatieagenda zijn uitgewerkt in tekstvoorstellen die ter inzage zijn gelegd. Alle zienswijzen zijn beantwoord en op 12 december hebben PS de wijziging van de Zeeuwse Omgevingsvisie en Omgevingsverordening Zeeland vastgesteld. Van de vaststelling is formeel en via het team regionale samenwerking kennis gegeven aan Zeeuwse gemeenten.

WIZ Law Delta

De uitvoering van het pakket Wind in de Zeilen volgen we nauwgezet. Een van de onderdelen uit dit pakket is de realisatie van een justitieel complex bij Vlissingen. Naast een extra beveiligde gevangenis zal ook een rechtbank deel uitmaken van het complex. Evenals een ondersteunende faciliteit voor transport. Dit complex wordt gebouwd in een nog te realiseren stadslandgoed. Rijk en regio werken samen om dit complex te realiseren. Met name Rijk en gemeente Vlissingen zijn verantwoordelijk voor de totstandkoming.

Kwaliteitsindicator en toelichting

Kwaliteit (toelichting)

Over de voortgang van het project wordt 2 keer per jaar verslag gedaan met een voortgangsrapportage. In 2025 zijn de werkzaamheden voor de ontsluitingswegen voor het JCV zijn gestart. Van belang voor één van de ontsluitingsroutes is dat deze wordt gecombineerd met een dijkverzwaringsopgave die is opgenomen op de nieuwste agenda van het hoogwater beschermingsprogramma (HWBP). Hiermee wordt werk met werk gemaakt. Dit jaar is ook duidelijk geworden dat het complex kan rekenen op stroomaansluiting.

North Seaport District NOVEX

In het North Sea Port District werken we aan een balans tussen een toekomstbestendige havenontwikkeling en de leefbaarheid van het gebied. We nemen een actieve regierol gericht op de goede samenwerking met alle partners in het gebied. We stellen met alle partners een uitvoerings- en investeringsagenda op en werken aan de realisatie van de acties en de projecten.

Kwaliteitsindicator en toelichting

Kwaliteit (toelichting)

In april 2025 is de Uitvoeringsagenda voor het NOVEX gebied North Sea Port District afgerond. Op de Vlaams-Nederlandse Top van 1 april 2025 ondertekenden de Vlaamse Overheid, het Nederlandse Rijk, North Sea Port en de BGTS-besturen de Strategische Nota voor het North Sea Port District (NSPD). Daarmee bevestigden de betrokken partijen hun engagement om de grensoverstijgende samenwerking binnen North Sea Port District te versterken en de afstemming en gezamenlijke aansturing van projecten verder te structureren.

Om deze ambitie te realiseren is een versterking van de bestaande governance vereist. Hiervoor is een analyse uitgevoerd naar de werking en samenhang van de bestaande governance- en samenwerkingsstructuren binnen het NSPD. Op basis van deze analyse, het besluit van de Vlaamse Regering van 28 maart 2025 en de besluiten van de Algemene Vergadering van de BGTS NSPD van 3 december 2025 wordt een ambtelijke nota voorbereid voor besluitvorming op de eerste NSPD-tafel van 3 maart 2026.

In 2025 is tevens de Gebiedsbiografie North Sea Port District afgerond. De gebiedsbiografie beschrijft de geschiedenis, landschapsonwikkeling en landgebruik in zowel het Vlaamse als het Nederlandse deel van het District.

Doelstelling

Ruimtelijke kwaliteit: toekomstbestendige bedrijventerreinen

We zorgen voor voldoende ruimte voor havenontwikkeling en regionale bedrijventerreinen, terwijl we rekening houden met de omgeving. We zetten in op goed ruimtegebruik, verbetering van de kwaliteit en de duurzaamheid van bedrijventerreinen.

Kwaliteitsindicator en toelichting

Kwaliteit (toelichting)

In 2025 is de Omgevingsverordening op een aantal punten aangepast (onder andere regionale bedrijventerreinen en kleinschalig plus bedrijventerreinen). Ook zijn we gestart met de voorbereiding van een programma Ruimte voor Economie, waarin aandacht is voor de toekomstige vraag naar ruimte op regionale bedrijventerreinen en voor havenontwikkeling.

Acties

Impuls Bedrijventerreinen

Investeringsbudget impuls bedrijventerreinen. Hiermee subsidiëren we de voorbereiding en uitvoering van projecten voor verduurzaming en het goed inrichten van bedrijventerreinen.

Kwaliteitsindicator en toelichting

Kwaliteit (toelichting)

In 2025 is er een openstelling geweest van de subsidieregelingen Toekomstbestendige Bedrijventerreinen - Planvorming en Toekomstbestendige Bedrijventerreinen - Fysieke Maatregelen. In het kader van de regeling Planvorming is aan één project in Hulst subsidie gegeven. In het kader van de regeling Fysieke Maatregelen zijn geen aanvragen binnengekomen. De subsidieregelingen worden daarom begin 2026 geëvalueerd.

Toekomstige bedrijventerreinen

Het Rijk heeft middelen beschikbaar gesteld voor het verduurzamen van bedrijventerreinen. Hiermee wordt een bijdrage geleverd aan de Zeeuwse ambitie voor CO2-reductie. De Provincie gaat met Impuls Zeeland en VNO-NCW Co-creatie een provinciaal programma voor verduurzaming van de Zeeuwse bedrijventerreinen opstellen. Doel is om tot 2030 37 bedrijventerreinen te verduurzamen

Kwaliteitsindicator en toelichting

Kwaliteit (toelichting)

Impuls Zeeland heeft opdracht gekregen om het programma Zeeuwse Verduurzaming Bedrijventerreinen uit te voeren. Deze richt zich op het versterken van de organisatiegraad op bedrijventerreinen en het maken van een plan van aanpak om het terreinen te verduurzamen. Inmiddels is op 8 bedrijventerreinen in Zeeland gestart met de uitvoering van het programma.

Doelstelling

Ruimtelijke kwaliteit: werken met de Omgevingswet

De overheden in Zeeland hebben het werken en samenwerken onder de Omgevingswet geëvalueerd. Zo nodig zijn verbeteringen doorgevoerd en afspraken aangepast. De provinciale organisatie is "Omgevingswetbewust".

Kwaliteitsindicator en toelichting

Kwaliteit (toelichting)

Er is een online training gemaakt: "Alles wat jij moet weten over de Omgevingswet". Deze training is toegewezen aan het dynamisch deel van de organisatie. De formatie is uitgebreid. Hierdoor kan de organisatie beter ondersteund worden bij het werken volgens de Omgevingswet. Het gaat dan vooral om de digitaliseringskant.

Zie voor de samenwerkingsafspraken de toelichting onder acties.

Acties

Doorontwikkeling Digitale Stelsel Omgevingswet

Het Omgevingsloket is de website waar mensen makkelijk alle informatie en regels van de overheid kunnen vinden. Hier kunnen ze ook checken of ze een omgevingsvergunning nodig hebben, deze aanvragen of een melding doen. Wij vullen het Omgevingsloket verder met onze regels en beleid. Dit doen we zó dat deze informatie makkelijk terug te vinden is door iedereen.

Het Digitale Stelsel Omgevingswet (DSO) is de techniek achter het Omgevingsloket. Het DSO en het Omgevingsloket werken, maar het moet nog beter. Alle overheden werken nu onder de Omgevingswet, maar ze hebben nog behoefte aan deskundige ondersteuning. De Provincie levert via het IPO een financiële bijdrage aan het beheer en de doorontwikkeling van DSO, inclusief de benodigde ondersteuning. Hiervoor zijn in 2023 meerjarige afspraken gemaakt. Deze afspraken lopen door tot en met 2029.

Kwaliteitsindicator en toelichting

Kwaliteit (toelichting)

De ontwikkeling van het DSO is een continu proces met 3 fases. Het DSO is nu nog in de eerste fase (een minimaal werkend product). Deze ontwikkeling heeft vertraging opgelopen. Er zal nog doorontwikkeling nodig zijn om in de toekomst te kunnen voldoen aan de verbeterdoelen van de Omgevingswet. Het IPO neemt deel aan interbestuurlijk overleg over de doorontwikkeling. Het IPO oefent druk uit om heldere afspraken te maken over ambitie en doorlooptijd voor de doorontwikkeling. Ook vraagt het IPO aandacht voor een volledige en structurele financiële dekking en voor een werkbare governance. Een interbestuurlijke governance blijft het uitgangspunt.

Wij vullen het Omgevingsloket met omgevingsdocumenten die voldoen aan de standaard van de Omgevingswet. Dat moet ervoor zorgen dat ze goed vindbaar en leesbaar zijn in het loket. In 2025 hebben we de volgende omgevingsdocumenten opgebouwd en gepubliceerd: de actualisatie van de Zeeuwse Omgevingsvisie en de Omgevingsverordening Zeeland, het Regionaal Waterprogramma en een ontwerp van het eerste vrijwillige programma Programma Landelijk Gebied Provincie Zeeland. Er zijn onderzoeken uitgevoerd naar het verbeteren van de structuur van de Omgevingsvisie en naar het opbouwen van een Natura2000-beheerplan volgens de standaard. De resultaten daarvan worden in 2026 geïmplementeerd.

Versterken Samenwerking

De Zeeuwse overheden werken samen binnen het Samenwerkingsplatform Omgevingswet Zeeland (SPOZ). In 2023 hebben we afspraken gemaakt over de onderlinge samenwerking bij het werken onder de Omgevingswet. In 2025 zullen we deze afspraken evalueren en zo nodig aanpassen. Dit doen we samen met andere ketenpartners (RUD/DCMR, gemeenten, waterschap, RWS, Veiligheidsregio en GGD). Daarnaast ondersteunt de Provincie een aantal regio's bij het organiseren van Omgevingstafels.

Kwaliteitsindicator en toelichting

Kwaliteit (toelichting)

In 2025 is een uitgebreide enquête uitgezet onder de Zeeuwse ketenpartners. Hieruit blijkt dat men tevreden is over de samenwerking en er geen urgente behoefte is om de samenwerkingsafspraken te actualiseren of alsnog bestuurlijk vast te laten stellen. Aandachtspuntjes worden opgepikt.

Doelstelling

Toerisme en recreatie: bestemming in balans

We werken aan een optimale beleving voor inwoners en bezoekers. Daarnaast bouwen we aan een toekomstbestendige vrijetijdsector die duurzaam is en positief bijdraagt aan de omgeving en samenleving in Zeeland.

Kwaliteitsindicator en toelichting

Kwaliteit (toelichting)

Bovengenoemde doelen zijn doelen voor de Bestemming Zeeland waar doorlopend aan wordt gewerkt door de acties die staan vermeld bij het onderdeel 'Voortgang acties'. In 2025 is gestart met de herijking van het ambitedocument Bestemming Zeeland 2030 naar een nieuwe strategische agenda Bestemming Zeeland 2035.

Acties

Effecten op leefomgeving betrekken bij recreatieve ontwikkelingen

- We voeren de belangrijkste aanbevelingen uit de evaluatie Kustvisie uit. Dit omvat de realisering van de vijf aandachtsgebieden.
- We adviseren over ruimtelijke plannen en ontwikkelingen.
- We stellen een meerjarige uitvoeringstrategie op voor de verduurzaming van de vrijetijdssector en maken afspraken over de uitvoering daarvan.
- We maken de landelijke “Leidraad Ruimte voor Recreatie en Toerisme” concreet voor Zeeland en nemen deze mee in het traject van het Ruimtelijk Arrangement en de gebiedenaanpak.

Kwaliteitsindicator en toelichting

Kwaliteit (toelichting)

1. De Regiodeal voor vijf aandachtsgebieden in de kustzone is – op twee na - afgerond en de recreatieve projecten in deze aandachtsgebieden zijn geheel of gedeeltelijk uitgevoerd. Het nog niet afronden van 2 projecten (Domburg/Nehellenia en natuurpad Oranjezon) komt vanwege netcongestie (hotelontwikkeling) en vanwege wijziging van planvorming als gevolg van afstemming met natuurorganisaties.
2. We hebben gemeenten in 56 formele procedure-aanvragen geadviseerd over de mogelijkheden voor diverse ruimtelijke plannen en ontwikkelingen. We betrekken aandachtspunten die hieruit voortkomen bij de ontwikkeling van het ‘Zeeuwsbreed Afwegingskader voor logiesaccommodaties’
3. We hebben met Toeristisch Ondernemend Zeeland (TOZ), Economische Impuls Zeeland en het Kenniscentrum Kusttoerisme een ‘Kerngroep Verduurzaming’ opgezet. Met deze kerngroep is een plan van aanpak voor de verduurzaming van de vrijetijdssector opgeleverd. In 2026 werken we dit plan uit in concrete verduurzamingsacties, mede gekoppeld aan de stikstofaanpak.
4. In 2025 zijn stappen gezet voor de uitwerking van de Leidraad Ruimte voor Recreatie, maar de daadwerkelijke concretisering schuift door naar 2026. Wel wordt, in navolging van de speerpunten van de Landelijke Raad Voor Recreatie en Toerisme (LRRT), het belang van de realisering van meer groene recreatieruimte betrokken in Zeeland 2050, Bestemming Zeeland 2035, het Ruimtelijke Arrangement met het Rijk, het programma Landelijk Gebied en de gebiedsaanpak.

Stimuleren spreiden toerisme in tijd en ruimte

We zorgen met gemeenten voor het beheer, onderhoud én de productontwikkeling van het Routenetwerk Zeeland en de aansluiting met de landelijke netwerken.

Kwaliteitsindicator en toelichting

Kwaliteit (toelichting)

In 2025 is het Jaarplan Routenetwerk 2026 opgeleverd waarin voor productontwikkeling de kansen voor de ontwikkeling van thematische en belevingsvolle routes zijn opgenomen. Over structureel beheer en onderhoud van routestructuren zijn afspraken gemaakt met de Zeeuwse gemeenten en Stichting Landschapsbeheer Zeeland (SLZ). Landelijk zijn afspraken gemaakt over provinciale samenwerking op routestructuren.

Zorgen voor een toekomstbestendige sector met vitale bedrijven en ontwikkeling met kwaliteit

- We versterken de vitaliteit van recreatiebedrijven door een subsidie aan Economische Impuls Zeeland voor het 'Aanjaagprogramma Innovatie 2025-2027'. We zorgen voor de aansluiting met de landelijke netwerken.
- We faciliteren de oprichting van een 'Kenniss- en Innovatienetwerk Toerisme'.

Kwaliteitsindicator en toelichting

Kwaliteit (toelichting)

1. In 2025 heeft Economische Impuls Zeeland de acties voor ondersteuning van recreatieondernemers in innovatie en verduurzaming uitgevoerd, bijvoorbeeld door inspiratie en financiële ondersteuning. Informatie over het programma van Impuls is hier te vinden (link): <https://www.impulszeeland.nl/sectoren-in-zeeland/toerisme>
2. In 2025 zijn de benodigde stappen gezet ter voorbereiding van een Kennis- en Innovatienetwerk Vrijtijdseconomie, wat in 2026 tot een subsidieaanvraag bij Campus Zeeland moet leiden.

Zorgen voor divers aanbod

- We leveren een nieuw afwegingskader logiesaccommodaties dat voldoet aan de aanbevelingen evaluatie Kustvisie.
- We inventariseren welke ontwikkelkansen er zijn voor spreiding van het logies- en vrijetijdsaanbod buiten de kustzone.

Kwaliteitsindicator en toelichting

Kwaliteit (toelichting)

1. In de wijziging van de Omgevingsvisie en -verordening Zeeland per 1 januari 2026 is een eerste stap gemaakt met een aantal wijzigingen en aanscherpingen in het nieuwe afwegingskader voor logiesaccommodaties. We zijn in de afrondende fase zodat het afwegingskader per 1 januari 2027 in de Omgevingsvisie en -verordening Zeeland kan worden gecompleteerd. Na opname in de Omgevingsverordening monitoren en evalueren we het beleid meerjarig en adviseren waar nodig over bijstelling daarvan.
2. Er wordt vanuit het afwegingskader een voorstel ontwikkeld voor ruimte t.b.v. (kleinschalig) logiesaanbod in gemeenten zonder kustzone in het kader van bestemmingsontwikkeling. Ontwikkelkansen voor overig vrijetijdsaanbod (bijvoorbeeld dag attracties) betrekken we in de uitvoering van de nieuwe strategische agenda Bestemming Zeeland 2035.

Verbreden Zeeuwse identiteit en imago

We zorgen voor de doorontwikkeling van de toeristische marketingstrategie 2026. We dragen bij aan de uitvoering van toeristische marketing binnen de Merk Organisatie Zeeland (MOZ). Hierin houden we rekening met de behoeften van bestaande en toekomstige gasten.

Kwaliteitsindicator en toelichting

Kwaliteit (toelichting)

De toeristische marketingstrategie 2026 is opgeleverd en is onderdeel van de campagnes voor de Zeelandmarketing 2026. Met de Merkorganisatie Zeeland zijn afspraken gemaakt over het belang van de borging van de toeristische marketing binnen de branding strategie voor Zeeland.

Zorgen dat de meerwaarde van de vrijetijdssector breed bekend is en wordt ervaren

- Met de HZ/Kenniscentrum Kusttoerisme ontwikkelen we de kennis over de impact van de vrijetijdssector verder. We delen dit breed met overheden, ondernemers en inwoners.
- We zorgen voor een goed (technisch) beheer, beschikbaarheid en ontsluiting van alle data rondom de vrijetijdssector.

Kwaliteitsindicator en toelichting

Kwaliteit (toelichting)

1. Voor de Bestemming Zeeland zijn door het Kenniscentrum Kusttoerisme indicatoren ontwikkeld om de impact van recreatie en toerisme (lusten en lasten) meetbaar te maken en beter in beeld te brengen. Deze kennis is regionaal en landelijk gedeeld. We betrekken deze indicatoren in de monitoring van beleids- en doelindicatoren in de provinciale begroting.
2. Met het Kenniscentrum Kusttoerisme zijn afspraken gemaakt over het technische beheer van toeristische data en een goede ontsluiting daarvan. De toeristische cijfers over 2024 zijn eind 2025 breed gedeeld en verspreid. Beheer en ontsluiting van toeristische data optimaliseren we verder in 2026.

Doelstelling

Ruimtelijke kwaliteit: toekomstbestendig wonen in Zeeland

Het doel voor wonen is om een toekomstbestendige en duurzame woningvoorraad te creëren die voldoet aan de vraag in kwaliteit en kwantiteit.

Kwaliteitsindicator en toelichting

Kwaliteit (toelichting)

De inzet voor wonen is vertaald in een breed scala van acties, die verder benoemd worden. De inzet op de Woondeal draagt bij aan de verhoogde woningbouwproductie, die in aantal woningen voldoet aan de afgesproken doelen. Het aantal woningen ligt voor op schema, het aandeel betaalbaarheid blijft achter, al zijn de cijfers van 2025 daarvoor nog niet bekend. Ook blijft het aantal flexwoningen achter ten opzichte van de afspraken. De provinciale subsidieregelingen voor herinvulling van leegstaande panden en de gebiedsgerichte aanpak wonen zijn opnieuw vrijwel volledig besteed aan goede projecten, waardoor de realisatie van 447 woningen mogelijk is gemaakt, waarvan het 80% betaalbaar is. De Provincie ondersteunt gemeenten bij de versnelling van woningbouwplannen met de regeling voor flexibele inzet en het versnellingssteam. Hier wordt goed gebruik van gemaakt, al hebben nog niet alle gemeenten deze instrumenten benut. De Provincie heeft een belangrijke rol in het delen van kennis en informatie. Dat heeft geleid tot het afronden van het Kwalitatief Woononderzoek Zeeland, het verzamelen en beschikbaar maken van monitoringsinformatie en de ondersteuning aan gemeenten bij de invoering van de Wet versterking regie volkshuisvesting.

Acties

Leegstaande Pandenregeling Investeringsagenda

Met de provinciale regeling Hergebruik Leegstaande Panden (HELP) subsidiëren we projecten die leegstaande panden hergebruiken voor wonen. Bijvoorbeeld kantoren, bankgebouwen, kerken en bedrijfsgebouwen. Het kan gaan om de verandering van een bestaand gebouw. Het kan ook om sloop en nieuwbouw van een vervallen gebouw.

Kwaliteitsindicator en toelichting

Kwaliteit (toelichting)

In mei 2025 is de HELP regeling opengesteld met een subsidieplafond van € 1.075.000. Er zijn 29 aanvragen ontvangen, waarvan er 6 projecten konden worden toegekend. Hiermee was het volledige bedrag besteed. Het betrof projecten in de gemeenten Borsele, Hulst, Middelburg en Schouwen Duiveland. Met deze projecten wordt de realisatie van 38 woningen ondersteund, waarvan er 30 in de categorie betaalbaar vallen en 4 middenhuur zijn.

Woonfonds Gebiedsgerichte Aanpak

Met de provinciale regeling gebiedsgerichte aanpak wonen (GAW) verstrekken we subsidie aan projecten in de bebouwde omgeving. Gebouwen en openbare ruimte worden door sloop of herstructurering omgezet in nieuwe woningbouwprojecten. Dit zorgt voor een aantrekkelijker leefomgeving.

Kwaliteitsindicator en toelichting

Kwaliteit (toelichting)

De regeling gebiedsgerichte aanpak wonen (GAW) is in juni 2025 opengesteld. Het subsidieplafond was € 3.053.000,-. Bij de sluiting in oktober waren er 9 projecten ingediend, waarvan 7 projecten een subsidie toegekend hebben gekregen voor een totaal van € 2.994.778. Het betrof projecten in Vogelwaard, Arnemuiden, Ouwerkerk, Hoek, Middelburg, en twee projecten in Goes. Het merendeel van deze projecten zijn transformatieprojecten, waarbij een eerdere bestemming als bedrijventerrein, school- of kantoorlocatie wordt omgezet in een woningbouwproject. Alleen het project in Arnemuiden is een herstructureringsproject, waarin 37 verouderde sociale huurwoningen worden gesloopt. Met deze projecten wordt de bouw van 409 nieuwe woningen mogelijk gemaakt, waarvan 326 in de categorie betaalbaar vallen.

Advies, onderzoek en monitoring wonen

De Provincie doet onderzoek naar de bevolkingsontwikkeling, woonkwaliteit en woonbehoefte onder andere via het kwalitatief woononderzoek. Daarnaast monitoren we de planvoorraad voor woningbouw, de nieuwbouw en de kwaliteit van de bestaande woningvoorraad. Deze kennis delen we met de betrokken partijen in de provincie.

Kwaliteitsindicator en toelichting

Kwaliteit (toelichting)

Voor het provinciaal ruimtelijk beleid is inzicht nodig in de ontwikkelingen op de woningmarkt en de bevolkingsontwikkelingen. Daarmee is monitoring hiervan een belangrijke taak van de Provincie. Hiervoor worden de ontwikkelingen en trends op het gebied van woningvoorraad, leegstand, nieuwbouw en sloop, woningbouwplannen, plancapaciteit, demografie, vergunningen en voortgang van de Zeeuwse woondeal verzameld en verspreid onder gemeenten. Dit wordt ook gebruikt bij de regionale versnellingstafels van de woondeal. Deze informatie zal in 2026 zoveel mogelijk worden ontsloten met digitale dashboards.

Om de woonbehoefte en kwaliteit van de woningen te bepalen is in 2024 het Kwalitatief Woononderzoek Zeeland (KWOZ) gestart, in samenwerking met gemeenten, woningcorporaties en zorgpartijen. Het eindrapport van het KWOZ is in het eerste kwartaal van 2025 opgeleverd en aangeboden aan PS.

In het kader van het North Sea Port District is met de Provincie Oost Vlaanderen en de Stad Gent de samenwerking gestart voor het gebruik van grensoverschrijdende data op het gebied van wonen.

Realisatie Woondeal/Woonagenda

In de Woondeal zijn afspraken gemaakt over de versnelling van de nieuwbouw. De Provincie ondersteunt gemeenten en andere betrokken partijen bij deze versnelling. Dit doen we onder andere via kennisontwikkeling, onderzoek, organiseren werkconferenties en ondersteuning bij het aanvragen van Rijkssubsidies. Door gebrek aan personeel en expertise bij de gemeenten lopen woningbouwprojecten soms vertraging op. De Provincie heeft hiervoor een regeling opengesteld om financiële steun te bieden voor de tijdelijke inhuur van capaciteit en externe expertise.

Kwaliteitsindicator en toelichting

Kwaliteit (toelichting)

In de Woondeal is afgesproken om tot en met 2030 16500 woningen te bouwen, waarvan 2/3 betaalbaar. Sinds 2022 zijn er in Zeeland t/m 2024 5.975 woningen gerealiseerd. Dat is in aantal boven de planning, maar het aandeel betaalbaarheid is met 47,3% nog onder het doel. De exacte cijfers voor 2025 zijn nog niet beschikbaar, maar de verwachting op basis van de cijfers tot en met november 2025 is dat er in 2025 ca 2000 woningen bijkomen.

Voor de ondersteuning van de Zeeuwse gemeenten in de realisatie van de woondeal heeft de Provincie twee verschillende subsidieregelingen voor de inhuur van tijdelijke capaciteit, namelijk het versnellingsteam en de subsidieregeling flexibele inzet voor versnelling van de Zeeuwse woningbouwopgave. Het versnellingsteam zorgt voor snelle inzet van expertise voor grotere projecten. Hiervoor is een raamcontract met 5 bureaus afgesloten. Het versnellingsteam heeft bij inzet geleverd bij de voorbereiding van 12 projecten in Veere, Middelburg, Schouwen-Duiveland en Terneuzen. Deze projecten zorgen op termijn voor de ontwikkeling van circa 2700 woningen, waaronder het sleutelproject Othene.

De subsidieregeling flexibele inzet is bestemd voor kleinere projecten. Hiermee kon een bijdrage worden geleverd aan de zorgvisie van Veere, meerdere projecten in de gemeente Borsele met samen 87 woningen en de ontwikkeling van het sleutelproject Centrum-Zuid in de gemeente Goes met ten minste 85 woningen.

Versnelling Flexwoningen

We ondersteunen de Zeeuwse gemeenten bij kennisontwikkeling, pilots en projecten voor de realisatie van flexwoningen. Deze woningen zijn bedoeld voor starters, spoedzoekers en tijdelijke huisvesting van buitenlandse werknemers.

Kwaliteitsindicator en toelichting

Kwaliteit (toelichting)

In de Zeeuwse woondeal is gezamenlijk met de gemeenten en corporaties afgesproken om 795 flexwoningen in te realiseren. Het afgelopen jaar zijn er 104 flexwoningen gerealiseerd, terwijl er nog 477 gepland zijn. Op dit moment heeft de Provincie Zeeland geen actieve aanjaagrol in de realisatie van flexwoningen, maar neemt het wel deel aan het netwerk verplaatsbare woningen, een samenwerking tussen gemeenten, het Rijk, provincies en marktpartijen over de laatste trends en ontwikkelingen op het gebied van flexwoningen. Bovendien is met de subsidieregeling flexibele inzet het afgelopen jaar ook subsidie verleent aan de gemeente Borsele waardoor 2 projecten met in totaal 26 flexwoningen ontwikkeld kunnen worden. Hierdoor heeft de Provincie op dit moment meer een ondersteunende en informatie verstrekende rol.

Cofinanciering Rijksregelingen wonen

Voor de versnelling van woningbouw heeft het Rijk de Woningbouwimpuls en Volkshuisvestingsfonds opgesteld. De Provincie helpt Zeeuwse gemeenten met € 200.000 als het Rijk subsidie toekent. Met deze steun willen we de kans op subsidie van het Rijk vergroten.

Kwaliteitsindicator en toelichting

Kwaliteit (toelichting)

Er zijn drie gemeenten in Zeeland die een subsidie toegekend hebben gekregen vanuit één van de twee Rijksregelingen. De uitvoering van de toekenning zal begin 2026 worden gerealiseerd.

Doelstelling

Milieu: Woon- en werkklimaat zijn versterkt

Via beleid en uitvoering van milieutaken wordt ingezet op het beschermen en het versterken van de milieukwaliteit van onze fysieke leefomgeving. Uitdaging is om hiermee de milieukwaliteit te versterken terwijl de economische belangen niet uit het oog worden verloren. Dit doet de Provincie samen met andere overheden en maatschappelijke partners. De uitvoerende milieutaken zijn gemandateerd aan de RUD Zeeland en voor de Brzo taken aan de DCMR.

Het Milieuprogramma en het VTH programma dragen bij aan een schone, gezonde en veilige leefomgeving.

Kwaliteitsindicator en toelichting

Kwaliteit (toelichting)

In 2025 zijn de milieutaken grotendeels uitgevoerd conform de vastgestelde beleidskaders en begroting. De uitvoering van het Milieuprogramma 2023-2027 is voortgezet. Bij een deel van de beleidskaders en uitvoerende taken via omgevingsdiensten is sprake geweest van vertraging, onder meer als gevolg van prioritering en beschikbare capaciteit. De voortgang hiervan rapporteren we in de jaarlijkse monitoringsrapportage.

Acties

Uitvoeren Milieuprogramma 2023-2027

PS heeft dit Milieuprogramma vastgesteld in februari 2023. Bij het Milieuprogramma hoort een meerjarenplanning voor de acties en een monitoring. In 2025 voeren we de acties uit voor dat jaar. We rapporteren in een aparte monitor over het Milieuprogramma. Deze jaarlijkse monitoringsrapportage wordt in het tweede kwartaal opgeleverd. Elk thema uit het Milieuprogramma heeft eigen doelen en acties. Aan onderstaande acties geven we in 2025 extra aandacht en dragen bij aan het behalen van doelstellingen per thema:

1. Permanente verbetering van de Luchtkwaliteit

Provincie Zeeland heeft, zoals alle deelnemers aan het Schone Lucht Akkoord (SLA), een decentraal uitvoeringsplan SLA opgesteld. In dit plan staan acties en maatregelen genoemd die we inzetten om de luchtkwaliteit te verbeteren.

Belangrijke acties daarin zijn:

- Vermindering van emissies van mobiele werktuigen.
- Vermindering van emissies door verkeer en vervoer.
- Vermindering van emissies veroorzaakt door de industrie door bij het verlenen van vergunningen minimaal Beste beschikbare technieken (BBT) voor te schrijven.
- Uit het SLA het thema participatie: scholenproject fijnstof en metingen door apparatuur van burgers (burgersensormetingen).

Voor het reguleren van emissies voeren de omgevingsdiensten de volgende acties uit:

- Vergunningverlening onderkant range BBT.
- Controlemetingen emissies uit industriële schoorstenen.
- Controle van diffuse emissies en lekverliezen van verontreinigende stoffen.
- Volgen van de feitelijke luchtkwaliteit (monitoring).

2. Geluid

Beperken van uitbreiding van de geluidsproductie. In 2025 maken we een plan van aanpak voor wegverkeerslawaai in opvolging van het actieplan geluid en maken we afspraken met gemeenten over het voorkomen van nieuwe bronnen van laag frequent geluid.

3. Omgevingsveiligheid

Het zoveel mogelijk beperken van risico's die verbonden zijn aan de opslag, productie, bewerking en het transport van gevaarlijke stoffen.

Gelet op de energietransitie en de daarmee gepaard gaande toename van transport en opslag van gevaarlijke stoffen zoals ammoniak voeren we een milieuverkenning uit om zodoende alle belangen (maatschappelijk, economisch en milieutechnisch) te kunnen afwegen tussen enerzijds energietransitie in zijn algemeenheid en anderzijds de concrete invulling hiervan.

4. Zeer zorgwekkende stoffen (ZZS)

Bij nieuwe activiteiten met potentieel (p) ZZS wordt de emissie geminimaliseerd en bij uitbreiding van bestaande activiteiten blijft de emissie op ten hoogste het bestaande vergunde niveau (stand-still). Dat doen we door in te zetten op:

- Vergunningverlening aan de hand van het voorschrijven van BBT en minimalisatie van emissies voor te schrijven.
- Toezicht en handhaving op (geactualiseerde) vergunningen.
- Maatwerkvoorschriften als emissies maximaal toelaatbaar risico overschrijden.
- Vergunningverlening met minimalisatieverplichting, ook voor potentieel ZZS.

Verbeteren van de waterkwaliteit (en bijdragen aan het behalen van de doelstellingen uit de Kaderrichtlijn Water) door reguleren indirecte lozingen, dit doen we concreet door de volgende acties in gang te zetten:

- Omgevingsdiensten krijgen de opdracht om op basis van een risicoanalyse de toezichtplannen te optimaliseren
- Vermindering van (p)ZZS in afvalwaterstromen (en dit middels vergunningen voor te schrijven of via toezicht op toe te zien dat het gehalte (p)ZZS in afvalwaterstromen lager wordt).

5. Robuuste RUD

Samen met de andere bevoegde gezagen (gemeenten) uitvoering geven aan het plan-van-aanpak Robuuste RUD. Daarbij worden ook expliciet de aanbevelingen vanuit het IBP-VTH programma meegenomen om het VTH-stelsel als geheel te versterken en robuuster te maken.

Kwaliteitsindicator en toelichting

Kwaliteit (toelichting)

In 2025 is uitvoering gegeven aan de acties uit het Milieuprogramma 2023-2027 conform de meerjarenplanning. Op alle thema's zijn stappen gezet en is voortgang geboekt. Een deel van de acties bevindt zich nog in de voorbereidings- of opstartfase en bij enkele onderdelen is sprake geweest van lichte vertraging, onder meer in de uitvoering via omgevingsdiensten en bij complexere trajecten. Deze acties worden voortgezet. De voortgang rapporteren we via de jaarlijkse

monitoringsrapportage, waarin we gedetailleerd toelichting geven.

Trendindicatoren

Omschrijving (toelichting)

Trendindicatoren	Stand 2023	Stand 2024	Stand 2025	Einddoel
Aantal overnachtingen toeristische gasten	16 miljoen (aangepast naar HZ data, was CBS data)	15,6 miljoen (aangepast naar HZ data, was CBS data)	Nog geen cijfer bekend (volgt zomer 2026).	Geen streefdoel
Aantal overnachtingen vaste gasten	5,8 miljoen (aangepast naar HZ data, was CBS data)	6,4 miljoen (aangepast naar HZ data, was CBS data)	Nog geen cijfer bekend (volgt zomer 2026).	Geen streefdoel
Draagvlak voor toerisme onder de Zeeuwse inwoners (Gemeten steun voor toerisme onder de Zeeuwse inwoners)	Geen vergelijk op provinciaal niveau nog mogelijk. Aan de kust en in het binnenland is het draagvlak verschillend.	Geen vergelijk op provinciaal niveau nog mogelijk. Aan de kust en in het binnenland is het draagvlak verschillend.	Geen vergelijk op provinciaal niveau nog mogelijk. Nieuw onderzoek naar draagvlak bekend begin 2027. Aan de kust en in het binnenland is het draagvlak verschillend.	75%
Tevredenheid over beleving van Zeeland	8,4 (CBS vakantieonderzoek)	8,4 (CBS vakantieonderzoek)	Geen onderzoek uitgevoerd.	Minimaal 8,1 (landelijk gemiddelde)

Trendindicatoren	Stand 2023	Stand 2024	Stand 2025	Einddoel
Aantal banen	16.570	17.950	Nog niet bekend.	16.700 (opvang personeelstekort)

Met de komst van een nieuw milieuprogramma (2023-2027) is team milieu de wijze van monitoren, evalueren en rapporteren aan het veranderen en ontwikkelen. De resultaten worden jaarlijks voorgelegd in een apart document.

Doelindicatoren

Omschrijving (toelichting)

Doelindicator	Indicator	Stand 2023	Stand 2024	Stand 2025	Einddoel
Toeristische bestedingen (verblijfsbezoek)	De bestedingen gedaan door toeristen of ten behoeve van toeristen voor, tijdens en na de reis en het verblijf op de plaats van bestemming voor Zeeland	€ 1,13 miljard (aangepast naar HZ data, was CBS data)	€ 800 miljoen (aangepast naar HZ data, was CBS data)	Nog geen cijfers bekend *	Behoud niveau bestedingen
Vrijtijdsactiviteiten (dagbezoek)	De bestedingen gedaan door Nederlanders (incl. Zeeuwen), Belgen en Duitsers tijdens vrijetijdsactiviteiten in Zeeland, langer dan een uur, zonder verblijf.	€ 2,74 miljard	€ 2,6 miljard (aangepast naar HZ data, was CBS data)	Nog geen cijfers bekend *	Behoud niveau bestedingen
Aantal nieuwe woningen	Het aantal nieuwe woningen: in de Zeeuwse woondeal is de afspraak 16.500 woningen te bouwen of toe te voegen tot eind 2030.	2.252	1760 cumulatief 5975	Nog geen cijfers bekend *	16.500 (2030)
Betaalbare woningen	Het aandeel betaalbare woningen: in de Zeeuwse woondeal is de afspraak dat tweederde van de nieuwe woningen in Zeeland betaalbaar is.	47%	46,4	Nog geen cijfers bekend *	66,7% (2030)
Sociale huur	Het aandeel sociale huur: in het kader van de Zeeuwse woondeal is het percentage sociale huurwoningen van de totale bruto toevoeging aan woningen meer dan het huidige	18%	24,3 cumulatief	Nog geen cijfers bekend *	> 22%

	percentage van 22%.				
Ouderenhuisvesting	Het aandeel:				
	Nultredenwoningen		cumulatief		
	Geclusterde woningen	578	2319		3.340
	Zorggeschikte woningen	203	203	Nog geen cijfers bekend *	1.040
	In de Zeeuwse woondeal zijn afspraken gemaakt over het aantal in 2030 (zie kolom einddoel)	105	122		975
Gezondheidswinst door vermindering van concentraties luchtvervuilende stoffen.	Daling van concentraties vervuilende stoffen in de lucht in het algemeen, en richting WHO-advieswaarden voor die stoffen waarvoor deze advieswaarden zijn vastgesteld.	De uitstoot van vervuilende stoffen naar de lucht is gedaald. Concentraties van gemeten stoffen op de (Zeeuwse) meetstations in Zeeland laten een dalende trend zien en bovendien wordt aan de (wettelijke) Europese grenswaarden.	Op basis van de tweejaarlijkse voortgangsmeting van het Schone Lucht Akkoord is de prognose richting 2030 dat sprake is gezondheidswinst en het doel behaald kan worden.	De trend van de concentraties van gemeten stoffen op de (Zeeuwse) meetstations is al jaren dalend. In 2025 is er echter een lichte stijging te zien. Wel wordt nog altijd voldaan aan de (wettelijke) Europese grenswaarden	Permanente verbetering van luchtkwaliteit met gezondheidswinst tot gevolg.
Beperken van de uitbreiding van geluidsproductie.	Aantal geluidgehinderden vanwege wegverkeerslawaai.	Om fluctuaties uit te sluiten worden afname berekeningen 5-jaarlijks uitgevoerd. In 2022 zijn huidige geluidsbelastingkaarten gemaakt. In 2023 is gestart om de benodigde data voor het vaststellen van de GPP's (geluidproductieplafonds) in beeld te brengen	Om fluctuaties uit te sluiten worden afname berekeningen 5-jaarlijks uitgevoerd. In 2022 zijn huidige geluidsbelastingkaarten gemaakt. In 2024 is gestart om de benodigde data voor het vaststellen van de GPP's (geluidproductieplafonds) in beeld te brengen	Om fluctuaties uit te sluiten worden afname berekeningen 5-jaarlijks uitgevoerd. In 2022 zijn huidige geluidsbelastingkaarten gemaakt. In 2024 is gestart om de benodigde data voor het vaststellen van de GPP's (geluidproductieplafonds) in beeld te brengen	In 2027 tenminste gelijk t.o.v. 2022, streven naar afname met 10%.
Het zoveel mogelijk beperken van risico's die verbonden zijn aan de opslag, productie, bewerking en het transport van gevaarlijke stoffen.	Aantal ongevallen met gevaarlijke stoffen met effecten buiten de inrichting.	De gegevens over 2023 worden door het Ministerie van I&W openbaar gemaakt in de Staat van de Veiligheid Brzo-bedrijven 2023. Dit zal in het najaar van 2024 zijn.	0	0	Er zijn geen ongevallen met gevaarlijke stoffen met effecten buiten de inrichting geweest.
Voorkomen van (potentieel) zeer zorgwekkende stoffen (ZZS) in het milieu.	Totaal vergunde emissies van pZZS en ZZS per bedrijf met bestaande emissies.	De inventarisatie van VRP's bij Seveso-bedrijven loopt nog; bij 10 van de 19 bedrijven is het plan afgerond.	In 2024 is een nieuwe inventarisatie gestart.	In 2025 is gewerkt aan het inzichtelijk maken van de voortgang. Hierover rapporteren we via de milieu monitor.	Voorkomen van nieuwe (potentieel) zeer zorgwekkende stoffen (ZZS) in het milieu en verminderen van bestaande emissies.
CO2 uitstoot bij bedrijven in Zeeland is met 55% afgenomen in 2030 ten opzichte van 1990	CO2 uitstoot van bedrijven	De CO2 uitstoot vanuit bedrijven in 2023 is 5% lager dan in 2022. Dit percentage is vergelijkbaar met de afname voor heel Nederland.	De CO2 uitstoot van de Zeeuwse bedrijven in 2024 was 8,5 Mton en daarmee 3% hoger dan in 2023. In 1990 bedroeg de uitstoot 9,9 Mton zodat nog een reductie van	Bedrijven rapporteren hun jaarlijkse emissies, waaronder CO2 via de milieujaarverslagen (e-MJV). De data van 2025 is op het moment van rapporteren nog niet beschikbaar.	Reductie CO2-uitstoot bij bedrijven door procesmatige en energiebesparende maatregelen. CO2 uitstoot bij bedrijven in Zeeland is met

			minimaal 4 Mton nodig is om het doel te halen.		55% afgenomen in 2030 ten opzichte van 1990.
De RUD Zeeland is robuust.	Het oordeel van de visitatiecommissie over de robuustheid van de RUD Zeeland.	In 2023 is gewerkt aan het opstellen van een plan van aanpak voor het robuust maken van de RUD Zeeland.	De staatssecretaris heeft ingestemd met het plan van aanpak. In 2024 is gestart met de uitvoering. Er is door de deelnemers budget beschikbaar gesteld om in 2025 het plan verder te kunnen uitvoeren.	Benodigd budget voor uitvoering plan van aanpak is voor 2026 beschikbaar gesteld. Dit is voor lenW nog een belangrijk punt van zorg: structurele financiering.	De RUD Zeeland is per 1 april 2026 robuust, overeenkomstig een positief rapport van de visitatiecommissie.

* Cijfers zijn juli 2026 bekend.

Gedetailleerde informatie over voortgang is terug te vinden in de monitoringsrapportage van het milieuprogramma.

Wat mag het kosten?

Bedragen x €1.000

Wat mag het kosten?	Begroting 2025	Begroting na wijziging 2025	Rekening 2025	Restant
Lasten				
020105 Ruimtelijke kwaliteit: werken met de Omgevingswet	376	179	121	57
020106 Milieu: Woon- en werkklimaat zijn versterkt	13.963	15.266	14.372	894
020107 Ruimtelijke Kwaliteit: toekomstbestendig wonen in Zeeland	4.326	4.964	3.575	1.389
020108 Toerisme en recreatie: bestemming in balans	942	1.716	1.226	490
020109 Ruimtelijke kwaliteit: omgevingsvisie en verordening, advies	4.324	1.089	566	523
020110 Ruimtelijke kwaliteit: toekomstbestendige bedrijventerreinen	2.065	385	378	7
029999 Ambtelijke inzet	2.731	2.831	2.831	0
Totaal Lasten	28.727	26.430	23.070	3.360
Baten				
020105 Ruimtelijke kwaliteit: werken met de Omgevingswet	24	24	7	17
020106 Milieu: Woon- en werkklimaat zijn versterkt	1.327	1.633	1.373	260
020107 Ruimtelijke Kwaliteit: toekomstbestendig wonen in Zeeland	260	444	425	19
020108 Toerisme en recreatie: bestemming in balans	0	0	62	-62
020109 Ruimtelijke kwaliteit:	2.282	161	167	-6

Wat mag het kosten?	Begroting 2025	Begroting na wijziging 2025	Rekening 2025	Restant
omgevingsvisie en verordening, advies				
020110 Ruimtelijke kwaliteit: toekomstbestendige bedrijventerreinen	400	210	205	5
029999 Ambtelijke inzet	0	0	0	0
Totaal Baten	4.292	2.472	2.239	233
Totaal gerealiseerde baten en lasten	-24.434	-23.958	-20.831	-3.127
Onttrekkingen				
020106 Milieu: Woon- en werkklimaat zijn versterkt	0	0	0	0
980299 Bestemmingsreserves-Pr.2	-11.295	-16.009	-16.009	0
Totaal Onttrekkingen	-11.295	-16.009	-16.009	0
Toevoegingen				
980299 Bestemmingsreserves-Pr.2	0	5.258	5.553	-295
Totaal gerealiseerde reserves	11.295	10.752	10.456	295
Totaal gerealiseerd	-13.139	-13.206	-10.374	-2.832

3 Programma Balans in landelijk gebied

Inleiding en ontwikkelingen

Omschrijving (toelichting)

Het Zeeuws Gebiedsprogramma en het Programma Natuur vormen de basis voor ons natuur- en landbouwbeleid. Daarvoor is 74 miljoen euro aan rijksgeld beschikbaar. Daarmee verbeteren we de natuur binnen en buiten de Natura 2000-gebieden, gaan we aan de slag met de opgaven in het landelijk gebied.

Daarnaast geven we uitvoering aan het Programma uitvoering landelijk gebied. Daarmee versterken we de interne uitvoeringskracht, onder andere door meer gebiedsgericht te werken.

Met het Programma Natuur en het Zeeuws Gebiedsprogramma zetten we in op een volhoudbare landbouw en een verbetering van de kwaliteit van onze natuur. Beide programma's zijn aanvullend op het landbouw- en natuurbeleid. Die richten zich op volhoudbare landbouw, natuurbescherming, -beheer en -herstel. Belangrijke Zeeuwse aandachtspunten bij de inzet op volhoudbare landbouw zijn:

- Het verbeteren van de beschikbaarheid van zoet water.
- Het verbeteren van de bodemkwaliteit in relatie tot plaats specifieke bemesting.
- Het verder ontwikkelen van de gewasbescherming in relatie met de functionele agrobiodiversiteit.

Als wij dit samen met de sector kunnen invullen en verzilveren zal dat tegelijkertijd leiden tot het terugdringen van verliezen van veldmissies en uitspoeling (waterkwaliteit). Daarnaast zullen wij ons inspannen de keten intensiever te betrekken bij het verder ontwikkelen van dit perspectief. Verdienvermogen van de agrarische ondernemer is namelijk een onlosmakelijk onderdeel van een volhoudbare landbouw.

De natuur in Zeeland is verweven met de verschillende Zeeuwse waardevolle landschappen. De natuur binnen deze landschappen is in kwaliteit en omvang nog niet op orde. Met name de staat van instandhouding van soorten en habitats van buitendijkse gebieden (kust- en deltawateren), delen van de duinen en het agrarisch gebied zijn matig tot zeer ongunstig. De Zeeuwse natuurmonitor laat zien dat de huidige beleidsinspanningen effect hebben. Maar een extra inspanning is noodzakelijk. We blijven daarom inzetten op:

- Het op orde houden van de basis: bescherming van de natuur en inzet op een actief natuurbeheer, faunabeheer en soortenbeleid.
- Het nakomen van de gemaakte afspraken voor natuurherstel en –ontwikkeling.
- Het benutten van kansen voor herstel van de biodiversiteit (Vogel- en Habitat Richtlijn).

Om tot echt herstel van de biodiversiteit te komen is meer nodig dan alleen bescherming van de bestaande natuur. Dat wat verdwenen is vraagt, waar mogelijk, om herstel. Binnen de wettelijke kaders onderzoeken we of we elke soort of habitat tot elke prijs in Zeeland moeten behouden, zonder afbreuk te doen aan de biodiversiteit.

Bij het formuleren van doelen en uitvoeren van acties in 2025 waren we afhankelijk van de invulling van het hoofdlijnenakkoord en de regeerprogramma's van het Rijk. De koers van het Rijk was daarbij gewijzigd. Met het verdwijnen van het transitiefonds voor het landelijk gebied kwamen er minder middelen beschikbaar. Maar de opgaven op het gebied van zoet water beschikbaarheid, klimaat, biodiversiteit en stikstof zijn niet veranderd. Bovendien is er, als gevolg van nieuwe gerechtelijke uitspraken (Greenpeace en intern salderen), nog meer aandacht voor stikstof gekomen. Daarom hebben wij in 2025 een crisisteam Natuurherstel en Stikstof opgezet met als resultaat een stikstofplan. Naast het stikstofplan zijn wij verder gegaan op de basis van het Zeeuws Gebiedsprogramma. Dit heeft geresulteerd in het programma landelijk gebied. In april 2026 zullen deze samen gevoegd worden. Daarmee staan wij klaar om samen met een nieuw kabinet vorm te geven aan de opgaven in het landelijk gebied.

In 2025 is niet alleen aan plannen gewerkt. We zijn in 2025, naast de reguliere projecten, verder gegaan met de uitvoering van het Programma Natuur, de herstelmaatregelen en de koplopermaatregelen uit het Gebiedsprogramma (NPLG). Samen met onze gebiedspartners, bewoners, ondernemers en toeristen. Juist in een voor het landelijk gebied uitdagende tijd is het belangrijk om hen te blijven betrekken bij het landelijk gebied, de natuur en de landbouw. We blijven samen investeren in de aantrekkelijkheid en de beleefbaarheid van het landelijk gebied. Wij staan daarbij een integrale, brede aanpak van het landelijk gebied voor. Het gebiedsbeleid speelt daarbij een vooraanstaande rol. We zijn daarom blijven inzetten op de vastgestelde Nota Natuurbeleving, maar hebben een stap terug gedaan met betrekking tot ambtelijke inzet, zoals besloten in de voorjaarsnota 2024. Na het verkrijgen van de status Unesco Geopark voor de Schelde Delta in 2024, is deze status in 2025 verder vormgegeven.

Speerpunten

Omschrijving (toelichting)

In 2025 lag onze nadruk op het uitwerken en uitvoeren van de (koploper)maatregelen uit het Programma Natuur en het Zeeuws Gebiedsprogramma. Daarbij speelde het verder professionaliseren van uitvoeringskracht en gebiedsbeleid een belangrijke rol. De speerpunten die geformuleerd waren voor 2025 waren:

- Uitbouwen en professionaliseren van de uitvoeringsorganisatie landelijk gebied.
- Uitvoeren maatregelen Programma Natuur.
- Uitwerken gebiedsprogramma en starten met uitvoeren koplopersmaatregelen.

Tegelijk is de de stikstof- en natuurherstelopgave steviger neergezet. Dit heeft geresulteerd in het gereedkomen van het stikstofplan en het programma landelijk gebied. De samenwerking met maatschappelijke partners en het betrekken van belanghebbenden in de meest prioritaire gebieden is hier nadrukkelijk onderdeel van geweest.

Beleidskader

Omschrijving (toelichting)

- [Uitvoeringsprogramma Landelijk gebied 2021 - 2030](#)
- [Omgevingsvisie 2021](#)
- [Natuurbeheerplan Zeeland](#)
- [Beheerplannen Natura2000](#)
- [Nota Natuurbeleving en -branding](#)
- [Natuurlijk genieten in Zeeland ! Nota Toegankelijkheid Zeeuwse Natuurgebieden](#)
- [Beleidsnota Natuurwetgeving](#)
- [Economische Agenda](#)

- [Nota Grondbeleid](#)
- [Natuurrapportage Zeeland](#)
- [Actieplan behoud Zeeuwse soorten](#)
- [Plan van aanpak Exotenbestrijding](#)
- [Zeeuws Gebiedsprogramma](#)
- [Programma Natuur 1e en 2e fase](#)
- [Natuurdoelanalyses](#)

Reguliere taken

Omschrijving (toelichting)

- Uitvoeren Zeeuwse integrale gebiedenaanpak.
- Uitvoeren natuurherstelmaatregelen.
- Subsidieverlening voor natuurbeheer.
- Subsidieverlening agrarisch natuurbeheer aan Collectief Poldernatuur, die vergoedingen aan agrariërs uitkeert.
- Subsidieverlening aan de Faunabeheer Eenheid, die faunabeheerplannen opstelt en uitvoert.
- Het opstellen en/of actualiseren van Natura 2000 beheerplannen.
- Het verder realiseren van het Natuurwerk Zeeland.
- Uitvoering van de wettelijke taken en vergunningverlening in het kader van de omgevingswet voor gebiedsbescherming en soortenbescherming, waaronder ook het fauna- en exotenbeleid.
- Opstellen en evalueren van beleidsregels voor gebieds- en soortenbescherming.
- Integrale Kosten Subsidie verstrekken aan IVN/De Zeeuwse Natuur, Nationaal Park Oosterschelde, Stichting Het Zeeuwse Landschap, Stichting Landschapsbeheer Zeeland en Terra Maris.
- Zelfrealisatie, verwerving en vervreemding van gronden en tijdelijk beheer van gronden in combinatie met landbouwkundige structuurverbetering.
- Monitoring en beoordeling van natuurkwaliteit.
- Rapportage aan de Minister, de Tweede Kamer en Provinciale Staten via de jaarlijkse Voortgangsrapportage Natuur.

Maatschappelijk effect

Omschrijving (toelichting)

Versterken van de biodiversiteit, het realiseren van een volhoudbare landbouw en een kwalitatief hoogwaardige voedselvoorziening, samen met andere partijen.

Doelstelling

Natuurontwikkeling

In het natuurpact is afgesproken met het Rijk dat provincies het Natuurnetwerk Nederland afronden in 2027. We doen dit om de biodiversiteit te verbeteren. Hierbij richten wij ons met name op de typisch Zeeuwse natuur die bestaat uit zout/brakke natuur en natuur die hoort bij het typisch Zeeuwse krekken- en duingebied. De begrenzing van het natuurnetwerk en de inrichting zijn dan ook zodanig dat soorten die bij deze natuurdoelen horen er hun plek kunnen vinden.

Kwaliteitsindicator en toelichting

Kwaliteit (toelichting)

De natuurontwikkeling ligt op schema, afgelopen jaar is hier extra capaciteit op ingezet.

Acties

Vrijwillige verwerving van (landbouw)gronden ten behoeve van het Natuurnetwerk Zeeland door onder andere inzet kavelruilbureau en grondbank

Starten met de verkoop van de eerste hectares ingerichte natuur.

Kwaliteitsindicator en toelichting

Kwaliteit (toelichting)

Afgelopen jaar is 60 verworven en 43 hectare ingericht door zowel provincie, TBO's en particuliere natuurbeheerders. Dit resulteert in een resterende opgave van 371 hectare verwerving en 576 hectare inrichting.

Realisatie van resterende hectares ontwikkelingsopgave Natuurwerk Zeeland via onder andere de Subsidieregeling Kwaliteitsimpuls Natuur en Landschap (SKNL) en de Subsidieregeling Grondverwerving Natuurnetwerk Zeeland (SGNZ)

- Realiseren 30 hectare nieuwe natuur Smitsschorre (Axel).
- Voorbereiden realisatie circa 30 hectare nieuwe natuur Passageule (diverse terreinen West Zeeuws-Vlaanderen).
- Versnellen verwerving via actief benaderen van eigenaren.

Kwaliteitsindicator en toelichting

Kwaliteit (toelichting)

Smitsschorre is vrijwel afgerond (er moeten nog bomenplant plaatsvinden). De voorbereidingen voor nieuwe natuur in Passageule zijn zover gevorderd dat binnenkort gestart kan worden met de werkzaamheden.

Vervreemden door provincie verworven en ingerichte natuur

Overdragen van verworven en ingerichte gronden aan een particuliere beheerder of een terreinbeheerder. De aktes voor de daadwerkelijke vervreemding passeren naar verwachting in 2026 bij de notaris.

Kwaliteitsindicator en toelichting

Kwaliteit (toelichting)

In 2025 is een start gemaakt met de vervreemding, de verwachting is dat het 1e project in 2026 vervreemd kan worden.

Doelstelling

Natuurbeheer

Het Zeeuwse natuurbeleid zet in op het behouden en versterken van de Zeeuwse natuur en de biodiversiteit. Daaronder valt het stimuleren en subsidiëren van eigenaren en beheerders, het beheer van fauna en exoten, het stimuleren en subsidiëren van soortenprojecten, het natuurinclusief werken en het monitoren van de Zeeuwse natuur en biodiversiteit.

Voor de uitvoering van het provinciale natuurbeleid beschikt de provincie over een eigen subsidiestelsel voor Natuur- en Landschapsbeheer (SNL). Net Natuurbeheerplan Zeeland beschrijft waar de natuurgebieden van het Natuurnetwerk Zeeland (NNZ) zich bevinden, welke doelsoorten en leefgebieden worden onderscheiden en welk type natuur op welke locaties aanwezig is. Op basis van het Natuurbeheerplan kunnen subsidies voor SNL worden verleend.

De Faunabeheereenheid Zeeland coördineert het faunabeheer. In geval van faunaschade kan in bepaalde situaties een beroep worden gedaan op een tegemoetkoming. Voor de bestrijding en het beheer van exoten is een actieplan opgesteld dat momenteel wordt uitgevoerd.

Onderdeel van de beleidscyclus is het monitoren en evalueren van het natuurbeleid. Samen met terreineigenaren en soortenorganisaties worden er inventarisaties uitgevoerd, data opgeslagen en verwerkt tot informatie voor analyses en evaluaties. In het Monitoringsplan Zeeland is opgenomen hoe dit wordt gedaan en welke informatie nodig is om bijvoorbeeld de natuurkwaliteit en biodiversiteit te kunnen beoordelen.

Kwaliteitsindicator en toelichting

Acties

Het Subsiestelsel Natuur- en Landschapsbeheer (SNL) toepassen om natuurbeheer in natuurgebieden te vergoeden en aan te sturen volgens het vastgestelde beleidskader uit het Natuurbeheerplan

- Uitbreiden natuurgebieden, waarvoor subsidiebeschikkingen worden afgegeven, met ruim 50 ha. Het betreft enkele particuliere natuurbeheerders die zijn aangesloten bij het Natuurcollectief Zeeland, Vereniging Natuurbeheer Groot Eiland, gebieden van Stichting Het Zeeuwse Landschap en Natuurmonumenten.
- Actualiseren Natuurbeheerplan Zeeland.

Kwaliteitsindicator en toelichting

Kwaliteit (toelichting)

- In 2025 is er 606,22 hectare natuur bijgekomen waarvoor subsidiebeschikkingen worden afgegeven.
- Het Natuurbeheerplan Zeeland is vastgesteld op 10 juni 2025.

Het Agrarisch Natuur- en Landschapsbeheer (ANLb) toepassen voor agrarisch natuurbeheer op landbouwgronden via het collectief Poldernatuur

- Uitbreiden van het Agrarisch Natuur- en Landschapsbeheer (ANLb) op landbouwgronden via het collectief Poldernatuur Zeeland in de categorie water met akkerranden langs primaire waterlopen.
- Realiseren extra agrarisch natuurbeheer bij kwetsbare natuurgebieden De Manteling en de Kop van Schouwen door nieuwe subsidieregeling 'Natuurelementen op Landbouwgrond'.

Kwaliteitsindicator en toelichting

Kwaliteit (toelichting)

- In 2025 is een verdubbeling van het areaal aan akkerranden langs primaire watergangen gerealiseerd met het ANLb-budget. Dit areaal is hiermee uitgebreid tot 30 ha binnen de gehele provincie.
- Via de provinciale regeling Natuurelementen op Landbouwgrond (NoL) is ongeveer 60 ha aan agrarisch natuurbeheer gerealiseerd in een zone van 3 km rondom de twee N2000-gebieden. Dit is gefinancierd met provinciale middelen.

Bestrijding van schade veroorzaakt door beschermde soorten en zorgdragen voor de uitkering van schadevergoedingen voor fauna

- Onderbouwen van schade door alle beschermde soorten door extra taxaties.
- Opstellen van een nieuw stelsel voor jacht, beheer en schadebestrijding, samen met IPO en LVVN. Doel is een transparanter, duidelijker stelsel.
- Aanpassen voorwaarden voor uitkering van faunaschadevergoedingen met omgevingsfactoren. Doel is een eerlijker systeem. De uitbetaling van tegemoetkomingen geschiedt door BIJ12. Het doel is om 85% van de schades binnen de termijn af te handelen.
- Opstellen nieuw 'Faunabeheerplan damhert en ganzen.'
- Investeren in de bescherming van vee tegen wolvenschade via subsidie. In 2025 stelt de Provincie onverminderd noodsets ter beschikking tegen wolvenschade ingeval van nood. Tevens is er ruimte voor pilots als het gaat om innovatieve, preventieve maatregelen.

Kwaliteitsindicator en toelichting

Kwaliteit (toelichting)

- Deze zogenoemde taxaties-zonder-tegemoetkoming zijn door BIJ12 uitgevoerd en Zeeuwse agrariërs weten deze mogelijkheid goed te vinden. Meer dan de helft van het nationaal getaxeerde bedrag komt voort uit Zeeuwse taxaties.
- Het opstellen van het nieuwe stelsel is uiteindelijk niet afgerond in 2025, mede door een motie in de Tweede Kamer om het e.e.a. eerst verder uit te zoeken.
- Op dit moment is nog niet bekend of het doel behaald is om de schades binnen de termijn te betalen. In de loop van het voorjaar van 2026 wordt verwacht dat hier duidelijkheid over gegeven kan worden.
- Niet alleen zijn de nieuwe faunabeheerplannen voor Damhert en Ganzen opgesteld en vastgesteld, ook is het faunabeheerplan Vos opgesteld en vastgesteld.
- In het najaar van 2025 was de subsidieopenstelling een succes. Nagenoeg het gehele subsidiebedrag van € 95.000,-- kon uitgegeven worden.

Monitoring van natuurgebieden volgens landelijke afspraken en het provinciaal monitoringsplan 'Monitoring natuur en biodiversiteit'

- Opstellen Monitoringsplan Zeeland Breed 2025-2031.
- Ontwikkelen monitoringsplannen voor de Natura 2000-gebieden waarvoor de Provincie Zeeland de verantwoordelijkheid draagt.
- Opstellen Natuurrapportage 2025, waarin we de staat van de natuur in kaart wordt gebracht en de voortgang van het natuurbeleid geëvalueerd.

Kwaliteitsindicator en toelichting

Kwaliteit (toelichting)

- Het concept-monitoringsplan Zeeland Breed 2025-2031 is gereed en wordt in Q1-2026 vastgesteld.
- De monitoringsplannen voor de Zeeuwse Natura 2000-gebieden zijn nog niet afgerond: in 2026 worden de eerste plannen verwacht.
- De Natuurrapportage is in ontwikkeling. Naar verwachting komt dit in Q1-2026 online.

Aanpak van invasieve exoten door middel van preventie, eliminatie en beheer

- Bestrijden van onder andere de Aziatische hoornaar en de rosse stekelstaart.
- Onderzoek naar effectieve bestrijdingsmaatregelen tegen watercrassula.
- Er wordt ruimte gecreëerd voor onderzoek naar andere invasieve soorten en het starten van nieuwe beheer- of elimineermaatregelen. In de loop van het jaar kunnen er ook nieuwe invasieve exoten in Zeeland gemeld worden. Soorten met een zogenaamde eliminatieplicht worden dan zo snel mogelijk verwijderd.
- De werkgroep invasieve exoten betreft overheden, terreinbeheerders en andere belanghebbende op provinciaal niveau.

Kwaliteitsindicator en toelichting

Kwaliteit (toelichting)

- Afgelopen jaar zijn alle gemelde nesten van de Aziatische hoornaar (indien mogelijk) verwijderd. In september was het plafondbudget bereikt en is er nog extra budget vrijgemaakt. In oktober is het plafondbudget voor de 2de keer bereikt. Vanaf dat moment is de bestrijding vanuit de provincie voor 2025 gestopt.
- Er zijn meerdere meldingen van de Rosse stekelstaart in Zeeland gemaakt. Hierop is actie ondernomen. Het aantal meldingen lijkt over de loop der jaren wel af te nemen.
- Er lopen twee meerjarige onderzoeken naar watercrassula om verspreiding te voorkomen en mogelijke beheersmaatregelen te vinden. Daarnaast lopen er via natuurherstel verschillende kleinere projecten om grip te krijgen op watercrassula.
- Er is een meervoudig onderhandse aanbesteding gestart voor een onderzoek naar de bestrijding van de gele bieslelie. Deze aanbesteding is gewonnen door Stichting Bargerveen in samenwerking met Floron. Het project wordt de komende jaren uitgevoerd.
- De werkgroep invasie exoten is op de Abdij bij elkaar gekomen. Ook is er een excursie geweest met de werkgroep.

Actueel houden van N2000 beheerplannen

- Vaststelling van het conceptbeheerplan voor de Manteling van Walcheren.
- Opstarten beheerplanproces voor de Drie Kreeken, 't Zwin en de Yerseke en Kapelse Moer. Voor 't Zwin worden onderzoeken van de Ecologische Autoriteit uitgevoerd, waaronder een grensoverschrijdende LESA gecombineerd met een watersysteemanalyse. In 2024 is voor de Deltawateren het beheerplanproces gestart, waarna in 2025 per gebied de vrijstellingstoets, doeluitwerking en een notitie reikwijdte en detailniveau worden voorbereid, met betrokkenheid van stakeholders.

Kwaliteitsindicator en toelichting

Kwaliteit (toelichting)

- Het concept-beheerplan Manteling van Walcheren is in 2025 vastgesteld door het college van Gedeputeerde Staten. Momenteel wordt gewacht op instemming vanuit het ministerie van LVVN.
- Voor het Zwin & Kievittepolder is in 2025 gestart met een grensoverschrijdende LESA. Deze wordt begin 2026 verwacht.
- Er is 2025 niet gestart met de beheerplannen voor de Drie Kreken, 't Zwin & Kievittepolder en de Yerseke en Kapelse Moer.
- In 2024 is voor de Deltawateren het beheerplanproces gestart, waarna in 2025 per gebied de vrijstellingentoets, doeluitwerking en een notitie reikwijdte en detailniveau zijn voorbereid. Hier zijn stakeholders bij betrokken. In 2026 worden deze vastgesteld waarna ook gestart wordt met de rest van de onderzoeken. In 2028 worden de nieuwe beheerplannen voor de Deltawateren vastgesteld.

Uitwerken van bijzondere onderwerpen via onder andere beleidsregels activiteiten binnen N2000

- Afronden van onderzoeken inzake alternatieve locaties voor het snijden van zeegroenten binnendijks.
- Opstellen nieuw beleid voor het rapen van schelpdieren.
- Bijstellen beleidsregels inzake proceswater en tarra.

Kwaliteitsindicator en toelichting

Kwaliteit (toelichting)

- Er is onderzoek gedaan naar twee alternatieve binnendijkse locaties door de HZ University of Applied Sciences, te weten een inlaag bij Bruinisse en een inlaag bij Colijnsplaat.
- Er is geen nieuw beleid opgesteld voor het rapen van schelpdieren: dit is geagendeerd voor het Natura 2000-beheerplan Deltawateren.
- De concept-beleidsregels zijn in grote lijnen bijgesteld en worden nog verder gespecificeerd op het onderdeel tarra.

Voeren van actief soortenbeleid via onder andere realisatie van projecten

- Uitvoeren maatregelen om kwetsbare en bedreigde Zeeuwse soorten te stimuleren en te behouden. Daarbij is er ook ruimte voor onderzoek, monitoring en communicatie/voorlichting.
- Uitvoeren projecten voor kustbroedvogels (vermoedelijk visdief, plevieren en scholekster), boerenlandvogels (zoals de zomertortel).
- Verkennen project bloemdijken, waarbij een belangrijke impuls wordt gegeven aan de biodiversiteit (onder andere bestuivende insecten, vlinders en bloemdijkplanten). In dit beoogde project wordt samengewerkt tussen natuurorganisaties en agrariërs.

Kwaliteitsindicator en toelichting

Kwaliteit (toelichting)

- Voor Zeeuwse soorten, kustbroedvogels en boerenlandvogels zijn er diverse projecten uitgevoerd:

- In de zak van Zuid-Beveland zijn maatregelen uitgevoerd die de groenblauwe dooradering en het kleinschalige coulissenlandschap versterken. Het gaat om aanplant van o.a. hoogstamboomgaarden, (scheer)hagen en het herstellen/schonen van poelen. Ook het verwijderen van verruiging zoals de hardnekkige dauwviltbraam, maakt deel uit van de maatregelen. Rasters zijn hersteld voor begrazing. Vrijwilligers zijn betrokken bij klussen in het beheer van de percelen. Soorten die hier baat bij hebben zijn o.a. wilde bijen, vleermuizen, boerenlandvogels.
- Voor de bontbekplevier heeft Provincie Zeeland bijgedragen aan een internationaal onderzoek over het nut van nestbescherming.
- Er wordt onderzoek gedaan naar de effecten van hoogspanningsmasten en windturbines op lepelaars. Hiervoor zijn lepelaars gezenderd. Deze zijn voor het publiek te volgen.
- Eind 2025 is een meerjarig project voor de patrijs gestart. De vogels worden gezenderd om inzicht te krijgen in het gebruik van het leefgebied.
- Voor zomertortels is een meerjarig project gestart om het leefgebied te verbeteren. Ook worden de vogels meerjarig gemonitord.
- Voor visdiefjes zijn de voorbereidingen getroffen voor de aanleg van een nieuw broedeiland. Deze wordt voor het broedseizoen van 2026 geplaatst.
- Jaarlijks wordt Vogel- en zoogdieropvang de Mikke financieel ondersteund waar wilde vogels en veel egels worden opgevangen.
- Vertegenwoordigers uit de werkgroep soortenbeleid van Poldernatuur Zeeland en natuurorganisaties hebben samen met Provincie Zeeland een intensief traject doorlopen om een meerjarig begrazingsproject op bloemdijken voor te bereiden. SLZ heeft de aanvraag geschreven. Deze is eind 2025 ook toegekend via het Nationaal Strategisch Plan (NSP).

Doelstelling

Natuurherstel

Voor het behalen van de instandhoudingsdoelstellingen voor soorten en habitats uit de Europese Vogel- en Habitatrichtlijn, moeten herstelmaatregelen getroffen worden in de Natura 2000-gebieden (en deels ook daarbuiten). Deze maatregelen zijn gericht op het herstel van natuurwaarden in de stikstofgevoelige Natura 2000-gebieden. Gezien de uitkomsten van natuurdoelanalyses, de maatschappelijke discussie rond het stikstofdossier en de afstand tot het doelbereik vraagt dit in ieder geval een voortzetting van de focus op natuurherstel.

Acties

Uitvoeren van natuurherstelmaatregelen in of nabij Natura2000-gebieden zoals vastgelegd in de (ontwerp) Natura 2000-beheerplannen en Natuurdoelanalyses

- Uitvoeren van de natuurherstelmaatregelen en maatregelen uit het programma natuur.
- Bestrijden exoten in diverse natuurgebieden.
- Maatregelen treffen om de waterhuishouding in diverse natuurgebieden te verbeteren.
- Aanvullend maai-beheer en begrazing in diverse natuurgebieden.
- Maatregelen treffen ter bevordering van het broedsucces.

Kwaliteitsindicator en toelichting

Kwaliteit (toelichting)

Uitvoering heeft voor zover mogelijk uitgevoerd. Wel is er soms vertraging vanwege onverwachte omstandigheden.

Uitvoeren van nazorgprojecten in of nabij Natura 2000-gebieden na de uitvoering van herstelmaatregelen

Verlenen van nazorg na verwerving en inrichting van gronden voor het Natuurnetwerk Zeeland. Dit zijn projecten die voorkomen uit gewenste aanpassingen, bijvoorbeeld als een systeem niet werkt zoals verwacht werd.

Kwaliteitsindicator en toelichting

Kwaliteit (toelichting)

Dit was in 2025 niet aan de orde.

Uitvoeren maatregelenpakketten uit het Zeeuwse gebiedsprogramma, startende met de koploperprojecten

Starten met de uitvoering van maatregelen uit het gebiedsprogramma In 2024, 2025 en 2026 worden de koplopermaatregelen uitgevoerd:

- Cursus en coaching bodemverbetering (technische inhoudelijke coaching op bodemverbetering).
- Kritische Prestatie Indicatoren (KPI's) aanpak uitwerken, Biodiversiteitsmonitoring Akkerbouw Zuidwestelijke Delta.
- Ontwikkelen regionale keten eiwit- en biobased teelten en stimuleren eiwit-en biobased teelten in Grenspark Groot Saeftinghe.
- Uitwerken stimuleringsplan biologische landbouw.
- Groenbeheer openbare ruimte.
- Slim real-time meetnetwerk.
- Regelbare drainage.
- Plaatsen van zoet / zout stuw en aanpassing systeem.
- Erfplus.
- Opleiden veldcoördinatoren.

Kwaliteitsindicator en toelichting

Kwaliteit (toelichting)

Loopt volgens planning.

Opzetten en uitbouwen van gebiedenaanpak

- Opstellen van een gedeeld toekomstbeeld en dynamische uitvoeringsagenda voor de 5 integrale gebiedenaanpakken.
- Doorontwikkelen van de integrale gebiedenaanpak.
- Onderzoeken in welke andere gebieden een gebiedenaanpak uitgerold kan worden.

Kwaliteitsindicator en toelichting

Kwaliteit (toelichting)

- Per gebied ligt er een gebiedsvisie en een uitvoeringsprogramma.

- Ook zijn stappen gezet in het door ontwikkelen van de integrale gebiedsaanpak. We hebben de diverse gebiedsteams versterkt met o.a. meer inzet vanuit water en andere opgaven. Vanuit onder andere Zeeland 2050 en Natuurherstel en stikstof, wordt nu o.a. een beroep gedaan op de gebiedssamenwerkingen om samen op te trekken in zowel de programmering als de uitvoering. De gebieden worden vaak nog wel gezien als iets van het landelijk gebied (water, natuur en Landbouw), maar het gaat ook om andere thema's als zorg, cultureel erfgoed en wonen. De verbinding met deze thema's is er wel, maar zal nog verder moeten worden versterkt.
- Er is gekeken naar een Zeeland-dekkende aanpak voor de gebieden en verschillende scenario's zijn uitgewerkt. De bestaande gebieden hebben hun reikwijdte uitgebreid, maar er zijn nog steeds gebieden waar nu geen gebiedsaanpak is. Vanuit o.a. het uitvoeringsprogramma Landelijk Gebied is die wens er wel. De eerste ideeën zijn gevormd, maar er moet nog een concreet voorstel worden uitgewerkt. Naar verwachting zal dit in het eerste kwartaal van 2026 gebeuren.

Opstellen en uitwerken van Natuurdoelanalyses

Uitvoeren acties uit de natuurdoelanalyses (onder andere onderzoek en natuurherstel).

Kwaliteitsindicator en toelichting

Kwaliteit (toelichting)

Afgelopen jaar zijn diverse onderzoeken uitgevoerd (o.a. onderzoek eikenbossen in de manteling en de optimaliseren van de begrazing in de Kop van Schouwen en de Manteling van Walcheren). Daarnaast heeft planvorming en natuurherstel de natuurherstellijst vrijwel conform de planning uitgevoerd.

Uitvoeren projecten en onderzoeken uit het Programma Natuur

- Starten met uitvoering SPUK 2 van het programma natuur.
- Uitvoeren van resterende maatregelen van SPUK 1. Hierbij gaat het om kwaliteitsverbetering binnen bestaande N2000 gebieden en daarnaast maatregelen buiten bestaande natuur zoals groen blauwe dooradering of maatregelen om het natuurnetwerk Zeeland te versterken. Hydrologische maatregelen, versnelling van verwerving en inrichting, aandacht voor de gebieden rondom natuurgebieden en verbinding tussen gebieden hebben hierbij onder andere de aandacht.

De planning van uitvoering wordt jaarlijks door GS vastgesteld. Een uitputtende lijst van maatregelen is onderdeel van de aanvraag Programma Natuur. Conform die lijst wordt de uitvoering vormgegeven.

Kwaliteitsindicator en toelichting

Kwaliteit (toelichting)

1e fase programma natuur is volgens planning afgerond. Nu wordt gestart met de 2e fase.

Doelstelling

Natuurbeleving, -verbreding en -verbinding

We gaan de natuur en het landschap in Zeeland beter bekend en beleefbaar maken. Dit doen we door een betere spreiding van bezoekers over de natuurgebieden in Zeeland. Daarbij houden we rekening met de kwetsbaarheid van gebieden en natuurwaarden. Ook zoeken we naar verbindingen tussen mens en natuur en werken we toe naar een natuur-inclusieve samenleving.

Acties

Realiseren 90% toegankelijkheid en/of beleefbaarheid van natuurgebieden

- Toekennen van openstellingsbijdragen aan terreinbeheerders voor de gebieden die toegankelijk en/of beleefbaar zijn.
- Monitoren via jaargesprekken met beheerders of 90% van de gebieden op die manier beleefbaar of toegankelijk is.
- Realiseren van fysieke maatregelen om te voorzien in de beleefbaarheid van natuurgebieden. Entrepunten rond de Oosterschelde zijn daarvan een voorbeeld.

In 2025 wordt de huidige openstelling gecontinueerd en wordt bij nieuwe gebieden de toegankelijkheid en/of beleefbaarheid geborgd middels de openstellingsbijdrage.

- Bijdragen aan projecten rond beleefbaarheid via de uitbouw van het Geopark en de IKS subsidie voor het Nationaal Park Oosterschelde en de Zeeuwse Natuur.

Kwaliteitsindicator en toelichting

Kwaliteit (toelichting)

Dit is ook in 2025 voortgezet.

In de praktijk brengen van de ontwikkelde brandingstrategie, samen met natuur- en toeristisch-recreatieve organisaties

- Versterken van de toegankelijkheid en beleefbaarheid van de Zeeuwse natuur via bestaande samenwerkingsverbanden, zoals "de Zeeuwse Natuur", Geopark of gebiedenbeleid.
- Inzetten op promotie van natuur en landschap in Zeeland via team Zeeland Marketing (zeelandvisit.com) en het kernteam Toeristisch Zeeland, de social media kanalen van de Provincie en de Zeeuwse natuurorganisaties.
- Natuurbeleving aanmoedigen in die gebieden in Zeeland die meer bezoekers kunnen gebruiken (spreiding van bezoekers in tijd en ruimte over Zeeland) via marketingcampagnes, natuuractiviteiten en excursies. De ontwikkelde brandingstrategie wordt hierbij als uitgangspunt genomen.

Kwaliteitsindicator en toelichting

Kwaliteit (toelichting)

Dit is het afgelopen jaar volgens planning uitgevoerd.

Vormgeven van UNESCO Geopark status

Verder vormgeven aan de status Geopark door gebieden voor inwoners en bezoekers beter zichtbaar te maken. We doen dat onder andere door:

- Het ontwikkelen van algemene communicatiematerialen.
- Het organiseren van partnerbijeenkomsten, themabijeenkomsten, werkgroepbijeenkomsten.
- Informatievoorziening aan de Zeeuwse geosites (UNESCO erkende plekken), educatief materiaal en beleefobjecten om zo integraal het verhaal van ontstaan, natuur en de mens daar te vertellen. Dit gezamenlijk met de beherende organisaties.
- Het realiseren van een entrepunt met thema getij langs de Oosterschelde nabij de stormvloedkering.

- Cofinanciering van de officiële Geopark onthaalpoorten in Zeeland (Terra Maris, Watersnoodmuseum) om echt als onthaalpoort te kunnen gaan fungeren.
- Uitrol van twee lespakketten voor basisonderwijs via de Zeeuwse NME centra en de Zeeuwse scouting verenigingen gericht op Geopark en SDG's.
- Het voorzien van het bestaande wandel- en fietsnetwerk van het UNESCO keurmerk.
- Het verzorgen bijscholingscursussen voor bestaande gidsen van partnerorganisaties.

Kwaliteitsindicator en toelichting

Kwaliteit (toelichting)

Verder vormgeven aan de status Geopark door gebieden voor inwoners en bezoekers beter zichtbaar te maken. We doen dat onder andere door:

- Het ontwikkelen van algemene communicatiematerialen.
- Het organiseren van partnerbijeenkomsten, themabijeenkomsten, werkgroepbijeenkomsten.
- Informatievoorziening aan de Zeeuwse geosites (UNESCO erkende plekken), educatief materiaal en beleefobjecten om zo integraal het verhaal van ontstaan, natuur en de mens daar te vertellen. Dit gezamenlijk met de beheerende organisaties.
- Het voorbereiden van het realiseren van een entreepunt met thema getij langs de Oosterschelde nabij de stormvloedkering, een oosterschelde expositie bij Deltapark Neeltje Jans en een nieuwe recreatieve en educatieve beleefstructuur bij de Yerseke Moer.
- Uitrol van twee lespakketten voor basisonderwijs via de Zeeuwse NME centra.
- Het voorzien van het bestaande wandel- en fietsnetwerk van het UNESCO keurmerk.
- Het verzorgen bijscholingscursussen voor bestaande gidsen van partnerorganisaties.

Via bestaande organisatievormen, zoals gebiedenbeleid of instellingen, betrekken van bewoners en vrijwilligers bij de natuur

- Bewoners en toeristen betrekken via de reguliere subsidies aan Stichting Landschapsbeheer Zeeland, Terreinbeheerders en Nationaal Park Oosterschelde. Dit gebeurt onder meer via gastheerschappen van het Nationaal Park Oosterschelde of projecten op boerenerven via SLZ.
- Invullen van het project Erfplus via het NPLG.
- Vormgeven aan het gebiedenbeleid. Het doel hierbij is om zoveel mogelijk bewoners en andere belanghebbenden erbij te betrekken. Het gebiedenbeleid wordt gebruikt om de koplopersprojecten uit het gebiedsprogramma en projecten uit het programma natuur uit te voeren.

Kwaliteitsindicator en toelichting

Kwaliteit (toelichting)

Dit is in 2025 voortgezet

Ondersteunen van het Nationaal Park Oosterschelde, Stichting Landschapsbeheer Zeeland en de Zeeuwse Natuur bij hun taken

Financieel ondersteunen van De Zeeuwse Natuur en Stichting Landschapsbeheer Zeeland via de integrale kostensubsidie. Het Nationaal Park Oosterschelde krijgt jaarlijks een financiële provinciale bijdrage om hun bestedingenplan te kunnen uitvoeren. Daarnaast levert de Provincie capaciteit aan het Nationaal Park Oosterschelde (secretariaat). Binnen de IKS/jaarlijkse subsidie dienen deze

organisaties provinciale doelen, zoals natuurbeleving, versterking van biodiversiteit, educatie en landschapsbeheer en -onderhoud.

Kwaliteitsindicator en toelichting

Kwaliteit (toelichting)

Dit is in 2025 voortgezet. Zowel voor de IKS als voor de leveringen van de ondersteuning.

Invulling geven aan de agenda Natuurinclusief

- Gesprekken voeren met externe stakeholders over kansen en ambities om van onderop te werken aan een natuurinclusieve samenleving. We doen dit aan de hand van de Kansenskaart Natuurinclusief Zeeland. Deze gesprekken resulteren in een gezamenlijk ambitiedocument of een advies aan GS.
- Uitkomsten van gesprekken implementeren. Daarbij wordt, waar mogelijk, aansluiting gezocht bij landelijke initiatieven voortvloeiende uit de Agenda Natuurinclusief 2.0.

Kwaliteitsindicator en toelichting

Kwaliteit (toelichting)

In 2025 is ambtelijk gesproken met een selecte groep stakeholders uit verschillende sectoren. Doel was om te komen tot een gezamenlijk ambitiedocument, of een advies van de stakeholders aan GS, over hoe in Zeeland meer natuurinclusief gewerkt kan worden. Overeenstemming hierover is niet bereikt, maar dit proces heeft wel lessen opgeleverd voor het verdere proces. In 2026 wordt hierop voortgebouwd, allereerst door natuurinclusief werken door de Provincie als organisatie te concretiseren en te borgen. Dit gebeurt in overleg met andere provincies, die een soortgelijk proces doorlopen. Na het uitwerken van de eigen werkwijze, wordt het gesprek met Zeeuwse partners vervolgd. Ondertussen wordt per sector (landbouw, infrastructuur, bouwen, recreatie, etc.) gekeken waar nu al kansen liggen voor concrete acties. Ter illustratie: in 2026 start een pilot basiskwaliteit natuur, samen met de gemeente Goes, het Waterschap en de rijksoverheid.

Doelstelling

Een volhoudbare landbouw

Zeeland kent op de lange termijn een volhoudbare landbouw. Een sector die economisch gezond is en produceert in evenwicht met de natuurlijke omgeving. Hiervoor ondersteunen we ondernemers en organisaties die aan de slag willen met belangrijke thema's als bodem, water, biodiversiteit, innovatie etc. Het GLB/NSP programma is hiervoor een belangrijke financieringsbron. De beleidsmatige basis is ons Uitvoeringsprogramma Landelijk Gebied. Dit programma wordt thans herijkt.

Acties

Ondersteunen van initiatieven die bijdragen aan het herstel en beter benutten van functionele agrobiodiversiteit

De natuurlijke omgeving is mede bepalend in het producerend vermogen van onze landbouwgronden. Een grote biodiversiteit (zowel ondergronds- als bovengronds) is zowel voor de landbouw als voor de natuur van groot belang.

- Minimaal twee projecten stimuleren vanuit de subsidieregeling samenwerking voor innovatie.
- Sturing geven aan de beleidsdoelen op het gebied van functionele agrobiodiversiteit.

- Extra inzetten op onderzoek/projecten naar maatregelen die eenvoudig toepasbaar zijn voor landbouwers op het gebied van financiële investeringen en uitvoering. Voor toekomstige projecten/onderzoeken is het meenemen van de toepasbaarheid in (gangbare) bedrijfsvoering een zeer wenselijk onderdeel.
- Verder uitbreiden van landschapselementen in het landelijk gebied, met inzet van Europese en Rijksmiddelen waar nodig aangevuld met provinciale cofinanciering. Waar mogelijk worden nieuw aangelegde landschapselementen opgenomen in het agrarisch natuurbeheer voor een duurzame instandhouding.

Kwaliteitsindicator en toelichting

Kwaliteit (toelichting)

In 2025 zijn er weer verdere stappen gezet om functionele agrobiodiversiteit te bevorderen, een thema dat steeds belangrijker wordt door de impact van actuele thema's zoals gewasbeschermingsmiddelen en klimaatverandering. Zo zijn we ook in 2025 verder gegaan met initiatieven waar we in eerdere jaren hebben gezien effect te hebben zoals de campagne 1001 hectare groenbemesters en kruidenrijkgrasland van Urgenda welke gericht was op het stimuleren van het gebruik van groenbemesters en kruidenrijkgrasland onder agrariërs, met specifieke aandacht voor soortenrijkdom en bodemgezondheid. Ook in 2025 werd de campagne goed gevonden door de Zeeuwse agrariërs. In het kader van de subsidieregeling samenwerking voor innovatie zijn twee projecten gestart met de uitvoering welke zich richten op innovatieve praktijken die biodiversiteit versterken.

Ondersteunen van initiatieven die zich richten op voedselzekerheid

- Ten minste twee initiatieven ondersteunen die zich richten op de ontwikkelingen op het gebied van de eiwittransitie voor humane consumptie. Eiwittransitie is de overgang van dierlijke eiwitten naar meer plantaardige eiwitten, met name wat mensen eten en drinken. Cross-sectorale ketensamenwerking kan mogelijk nog meer gestimuleerd worden.
- Samen met de andere Nederlandse provincies kijken naar ondersteuning van keteninitiatieven op landelijk niveau en de ondersteuning van netwerken die daaraan bijdragen.
- Kansen blijven verkennen via de Protein Delta Zeeland (de Zeeuwse ambitie voor eiwittransitie) en Zeeuwse en Europese subsidieopenstellingen.

Kwaliteitsindicator en toelichting

Kwaliteit (toelichting)

De Provincie Zeeland was in augustus 2025 de gastheer van de slotbijeenkomst van de Bean Deal, waar we een inhoudelijke en financiële bijdrage aan hebben geleverd, onder andere middels een lunch met diverse Zeeuwse peulvruchten.

In het kader van de NSP-subsidieregeling Samenwerking voor Innovatie is een subsidie verleend aan het project "Pro-Peul" van FarmPlus, waarin wordt gewerkt aan nieuwe methoden voor de oogst, droging en opslag van exotische bonensoorten die in Zeeland worden geteeld. Ook hebben we subsidie verleend aan FoodDelta Zeeland voor de netwerkvorming op het gebied van eiwittransitie en hebben we in relatie tot de landelijke samenwerking met de provincies, het "Provinciaal Eiwitoverleg NL", een opdracht verleend aan The Protein Community (onderdeel van Foodvalley NL) voor 2025 en 2026 om het internationale netwerk aan te laten sluiten bij het Zeeuwse bedrijfsleven. Via het Provinciaal Eiwitoverleg is door de Provincie Zeeland tevens een bijdrage geleverd aan de totstandkoming van een landelijke veldbonen- en quinoaketten binnen Plant Protein Forward, een

initiatief van Foodvalley, de Rabobank en het Provinciaal Eiwitoverleg NL. Veldbonen en quinoa zijn teelten die goed passen in het Zeeuwse bouwplan van een agrariër.

Ondersteunen van initiatieven die bijdragen aan de doelstellingen voor een betere bodemstructuur en bodemvruchtbaarheid

De bodem vormt dé basis van een agrarisch bedrijf. Goed bodembeheer draagt bij aan opgaven waar de landbouwsector, maar ook de maatschappij, voor staan. Klimaatverandering en de aanpassing daaraan, verduurzaming en vergroting van biodiversiteit zijn hier voorbeelden van.

- Ondersteunen van manieren om de kwaliteit van de Zeeuwse landbouwbodems op peil te houden en te verbeteren.

Via verschillende sporen werken wij daar ook in 2025 aan, zoals:

- Stimuleren van het verzamelen, ontwikkelen en verspreiden van kennis. Dit doen we samen met kennisinstellingen en via projecten bij agrarische ondernemers. Daarbij is veel aandacht voor opbouw en verspreiding van kennis over de samenhang van bodembioïologie, -chemie en structuur.
- Zeeland doet met Zuid-Holland en Noord-Brabant mee in projecten ter stimulering van het verdienmodel van boeren, waarbij veel aandacht is voor het verbeteren van de bodemkwaliteit (KPI-systematiek = Kritische Prestatie Indicatoren).
- De opstart van koplopersmaatregelen binnen het Zeeuws gebiedsprogramma.
- We volgen de beleidsontwikkelingen op Europees en landelijk niveau. Speciale aandacht is er voor de rol van het Rijk in de mestwetgeving en regelgeving rond plantaardige bemesting, en ontwikkelingen op het gebied van regelgeving rond klimaatverandering, zoals opslag van koolstof in landbouwbodems.

Kwaliteitsindicator en toelichting

Kwaliteit (toelichting)

In 2024/2025 is samen met Farmplus en Soil Connect een proef gestart, gefinancierd vanuit de koplopersmaatregelen.

Binnen deze proef passen verschillende agrariërs regeneratieve principes toe in hun bedrijfsvoering om de bodemkwaliteit te verbeteren. Daarbij is aandacht voor het vergroten van stressbestendigheid van gewassen, het verminderen of achterwege laten van ploegen, verschillende vormen van onderzaai en structuurverbetering.

Het uiteindelijke doel is het verhogen van het organische stofgehalte in de bodem en het verminderen van de benodigde bemesting om zo stikstof te reduceren en het gewas beter bestand te laten zijn door negatieve weersinvloeden, ziektes en plagen en de volhoudbaarheid.

Daarnaast zijn er diverse bijeenkomsten georganiseerd om een breder publiek te bereiken en het toepassen van regeneratieve principes binnen de reguliere bedrijfsvoering te stimuleren. Hiermee wordt beoogd regeneratieve toepassingen breed toe te passen binnen verschillende akkerbouwbedrijven in Zeeland.

Daarnaast is het composteringsproject in het Grenspark afgerond. Op initiatief van de regio is samen met verschillende agrarische bedrijven een proef uitgevoerd om hoogwaardige compost te produceren en toe te passen als onder andere meststof. Dit heeft bijgedragen aan een verbeterde bodemstructuur, verminderde bemesting vanuit kunstmest en andere meststoffen.

Ook is in 2025 ingezet op biobased teelten, eiwitteelten en biologische landbouw door verschillende koplopermaatregelen en KPI systematiek. Deze teelten dragen indirect bij aan bodemverbetering, bijvoorbeeld door een lagere behoefte aan meststoffen, minder gebruik van gewasbeschermingsmiddelen en een verbetering van de bodemstructuur als gevolg.

In 2025 is het rapport over Koolstofboeren opgeleverd, waarin wordt gekeken naar de verkoop van CO₂-ruimte aan andere bedrijven.

Dit biedt een aanvullend verdienmodel voor agrariërs, met name in de glastuinbouw. In 2026 wordt onderzocht of het project kan worden uitgebreid in samenwerking met de Provincie Noord-Brabant en de Provincie Zuid-Holland.

Ondersteunen van initiatieven die zich richten op de doelstelling voor het versterken van de positie van de boer in de keten

- Ondersteunen van ten minste twee initiatieven, waarbij het ontwikkelen van nieuwe ketens (of het verbeteren van ketensamenwerking) centraal staat. We doen dit samen met diverse ketenorganisaties en het K&I-netwerk FoodDelta Zeeland.
- Ketenontwikkeling stimuleren. We doen dit via verschillende koplopermaatregelen binnen het NPLG en subsidieopenstellingen (o.a. NSP, Zeeland in Stroomversnelling en OPZuid). Op deze manier ondersteunen we lokale ondernemers in het op de markt brengen van nieuwe producten of het verkennen van nieuwe verdienmodellen/ ketens.

Kwaliteitsindicator en toelichting

Kwaliteit (toelichting)

In 2025 zijn diverse ketensamenwerkingsprojecten gerealiseerd in relatie tot Zeeuwse landbouwketens. Zo is via Zeeland in Stroomversnelling het haalbaarheidsonderzoek Foodture gestart, wat zich richt op het verwaarden van tomatenreststromen tot circulaire streekproducten. Ook is er een haalbaarheidsonderzoek "Circulair brood voor Zeeuwse Bakkers" gesubsidieerd, een innovatief project waarbij bakkers hun eigen restbrood verwerken tot nieuwe producten (zoals paneermeel en nieuwe bakingrediënten zoals desem) om voedselverspilling tegen te gaan. Verder is het haalbaarheidsproject "Meer met Mais - Duurzame upcycling van suikermais co-stromen" verleend via Zeeland in Stroomversnelling, een project wat inzet op het verwaarden van zijstromen in de productie van suikermais tot nieuwe voedings- of biobased grondstoffen. In het kader van biobased ketens is er een subsidie verleend aan de Biobased Innovation Garden op Proefboerderij Rusthoeve. Bovendien is het voorstel van Building Balance en het K&I-netwerk Circulair Bouwen Zeeland voor het opzetten van een regionale stro- en vlasketen in Zeeland gesubsidieerd.

Ondersteunen van initiatieven die zich richten op de doelstellingen voor de biologische sector

Ondersteunen van ten minste twee initiatieven die bijdragen aan de (door)ontwikkeling van de biologische sector. De biologische sector is in Zeeland goed georganiseerd maar de ontwikkeling van het areaal biologische landbouw loopt achter op het landelijke gemiddelde. Middels subsidieopenstellingen als het NSP en de koplopermaatregelen binnen het NPLG ondersteunen we innovatie voor de biologische sector. We zoeken daarbij ook naar koppelingen met het landelijke stimuleringsbeleid, waaronder de aankomende regelingen voor het ontwikkelen van biologische regio's (Bioregio's) van het Ministerie van LNV.

Kwaliteitsindicator en toelichting

Kwaliteit (toelichting)

Middels de koplopermaatregelgelden van het Rijk hebben we in 2025 een subsidie verleend aan de ZLTO voor het aanstellen van een projectleider biologische landbouw in Zeeland. Deze projectleider richt zich op activiteiten die gefocust zijn op marktgroei, kennisontwikkeling van biologische teeltsystemen en bredere steun voor huidige en nieuwe biologische agrariërs in Zeeland. Ook worden door de projectleider projecten ontwikkeld die bij andere landelijke of provinciale subsidieregelingen kunnen worden ingediend.

Ondersteunen van programma's ter bevordering van kennis en innovatie in de agrarische sector

- Inzetten op trainingen, workshops, coaching, voorlichtingsacties en demonstratieactiviteiten voor de subsidieregeling 'Kennisverspreiding en informatie'.
- Opstellen projectplan voor de realisatie van praktijk groen onderwijs in Zeeland door middel van het praktijkonderwijs van Scalda onder te brengen op de locatie van de Rusthoeve, dit in samenhang met het Delta Climate Center.

Kwaliteitsindicator en toelichting

Kwaliteit (toelichting)

In 2025 hebben wij ons gericht op het bevorderen van kennis en innovatie als cruciale pijlers in de landbouwtransitie. Zo wordt er in het kader van de subsidieregeling 'Kennisverspreiding en informatie' aanvragen gedaan op het gebied van coaching. Bij goedkeuren kunnen deze starten met de uitvoering in 2026.

Daarnaast is in 2026 verder gewerkt met de samenwerkingspartners van 'de Nieuwe Rusthoeve' richting de uitvoering. Zo is de ambtelijke werkgroep en bestuurlijke stuurgroep tot een concept businesscase welke handvaten geeft voor verdere stappen. De werkgroep en stuurgroep hebben zich uitgebreid met de partners ZLTO en DCC. De focus op De Nieuwe Rusthoeve draagt bij aan kennisdeling en innovatie in de regio en ondersteunt de samenhang met andere initiatieven, zoals het Groene onderwijs in Zeeland en het Delta Climate Center.

Doelstelling

Natuurbescherming

De provincie is het bevoegde gezag voor natuurbescherming, met als doel de aanwezige soorten te beschermen op grond van wet- en regelgeving. Een belangrijk instrument daarbij is het verlenen van omgevingsvergunningen in het kader van:

- Gebiedsbescherming (Natura 2000-gebieden en stikstof).
- Soortenbescherming (ruimtelijke ingrepen en schadebestrijding).
- Maatwerkvoorschriften herplantplicht houtopstanden.

Kwaliteitsindicator en toelichting

Kwaliteit (toelichting)

De uit de Omgevingswet voortvloeiende taken op het vlak van natuurbescherming zijn in 2025 uitgevoerd. Echter, als gevolg van toenemende juridificering, maatschappelijke ontwikkelingen zoals woningbouw en de verduurzamingsopgave en natuurdoelen die onder druk staan, neemt de complexiteit van de werkzaamheden toe en daarmee ook de druk op vergunningverlening.

Acties

Jaarlijks samen met de RUD een handavingsuitvoeringsprogramma (zowel n 2000 als soorten) opstellen met de speerpunten voor het komende jaar

Prioriteiten vaststellen voor handavingsactiviteiten. We doen dit samen met de terreinbeherende organisaties.

Kwaliteitsindicator en toelichting

Kwaliteit (toelichting)

De regisseur groene handhaving is bij de RUD vertrokken. Deze functie is vervolgens in het kader van het verbeterproces groene handhaving belegd binnen de provinciale organisatie. Momenteel wordt voor deze functie iemand gezocht. Die zal ook in de komende jaren aan de slag gaan met het HUP.

Voor dit jaar zijn de speerpunten bekend en afgestemd.

Trendindicatoren

Omschrijving (toelichting)

Trendindicatoren	Stand 2023	Stand 2024	Stand 2025
Natuurbeheer Aantal ha natuurareaal in beheer met contract	23.825	23.941	24.453

Doelindicatoren

Omschrijving (toelichting)

Doel	Indicator	Stand 2022	Stand 2023	Stand 2024	Stand 2025	Einddoel
Volhoudbare landbouw	Aantal ondernemers betrokken bij nieuwe kennistrjecten.	200	200	200	200	200
Natuurontwikkeling	Aantal ha nog te realiseren nieuwe natuur. <i>De ontwikkeling van nieuwe natuurwaarden uitgedrukt in hectare binnen het Natuurnetwerk Nederland (NNN).</i>	556 (31-12-2022)	510	448	371	0
Natuurbescherming	Via de Omgevingsverordening geldt ruimtelijke bescherming via bestemmingsplannen.	100%	100%	100%	100%	100%
Natuurbescherming	Actuele natuurbeheerplannen voor alle Natura2000 gebieden.	5	6	7	7	7
Natuurbescherming	Reguliere verlening Omgevingsvergunningen	100%	100%	100%	100%	100%
Natuurbescherming	Legalisering PAS-melders	?	?	?	14	56
Natuurbescherming	Verbetering samenwerking RUD	?	?	?	Opgesteld gezamenlijk jaarplan en optimalisatieplan	Gezamenlijke jaarplannen, kwalitatief en kwantitatief in evenwicht

Natuurverbreding	Aantal kilometer wandelnetwerk.	2.100 km	2.100 km	2700 km	2700 km	2.700 km
Natuurbeleving	Percentage toegankelijke beleefbare nieuwe natuur.	>90%	Minimaal 90%	Minimaal 90%	Minimaal 90%	Minimaal 90%
Natuurbeheer			23.841		24.453	24.391
Aantal ha natuurareaal in beheer met contract	Het beheer van natuurwaarden uitgedrukt in hectare binnen het Natuurnetwerk Nederland (NNN).	18.025	(= incl. 5573 ha buitendijks tbv toezicht)	23.941	In 2025 is de Hedwigepolder onder contract gebracht	Einddoel zal in 2026 worden opgehoogd.

Wat mag het kosten?

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Begroting 2025	Begroting na wijziging 2025	Rekening 2025	Restant
Lasten				
030103 Natuurherstel	9.373	24.454	14.073	10.380
030105 Natuurbeleving: verbreding en verbinding	3.266	3.771	3.502	270
030106 Een volhoudbare landbouw	1.875	3.549	3.508	41
030107 Natuurbeheer	17.923	20.342	19.722	620
030108 Natuurontwikkeling	3.904	5.039	5.341	-302
030109 Natuurbescherming	139	305	372	-68
039999 Ambtelijke inzet	3.819	5.201	5.200	0
Totaal Lasten	40.297	62.661	51.719	10.942
Baten				
030103 Natuurherstel	3.828	14.766	6.643	8.122
030105 Natuurbeleving: verbreding en verbinding	0	0	10	-10
030107 Natuurbeheer	25	52	52	0
030108 Natuurontwikkeling	1.000	1.102	2.378	-1.275
030109 Natuurbescherming	228	294	248	46
039999 Ambtelijke inzet	0	0	0	0
Totaal Baten	5.081	16.213	9.330	6.883
Totaal gerealiseerde baten en lasten	-35.216	-46.447	-42.389	-4.058
Onttrekkingen				
980399 Bestemmingsreserves-Pr.3	-1.861	-10.250	-10.250	0
Toevoegingen				
980399 Bestemmingsreserves-Pr.3	63	1.547	2.496	-949
Totaal gerealiseerde reserves	1.797	8.702	7.754	949
Totaal gerealiseerd	-33.419	-37.745	-34.635	-3.110

4 Programma Ondernemend Zeeland

Inleiding en ontwikkelingen

Omschrijving (toelichting)

Zeeland scoort op dit moment goed op economische cijfers zoals het bruto regionaal product, het werkloosheidscijfer en het inkomen per hoofd van de bevolking. Tegelijkertijd staat de Zeeuwse economie voor grote uitdagingen, zoals de krappe arbeidsmarkt, de plannen voor twee nieuwe kerncentrales en de transitie naar een klimaat neutrale economie. Sommige gebieden binnen Zeeland scoren niet hoog op brede welvaart en er zijn aspecten waar heel Zeeland laag scoort. Economische structuurversterking blijft dus belangrijk. Hiervoor is meer massa nodig. Met Zeeland 2050 is de ambitie uitgesproken om dit te realiseren.

Drie grote uitdagingen vormen de basis voor onze economische inzet:

- Het trekken en ontwikkelen van talent: de arbeidsmarkt in Zeeland is al decennialang erg krap en er is in Zeeland een gebrek aan universitair onderwijs en onderzoek. Vergrijzing en ontgroening zijn bedreigingen voor een vitale economie.
- Een vitaal economisch "ecosysteem". Door gebrek aan massa is het in Zeeland geen vanzelfsprekendheid dat bedrijven, onderwijsinstellingen en maatschappelijke organisaties met wederzijds profijt kunnen samenwerken. Innovaties, stevige kennisnetwerken maar ook ruimte voor bedrijven en bereikbaarheid zijn belangrijk.
- De energietransitie: Bedrijven krijgen te maken met andere grondstoffen en energievormen. Hier te laat op inspelen kan leiden tot grote schade in de toekomst. Anderzijds is het ook een kans voor veel bedrijven en (nieuwe) sectoren om op in te spelen.

Speerpunten

Omschrijving (toelichting)

Het versterken van de regionale economie doen we door in te zetten op:

Europa, Rijk en Regio

De opgaven in Zeeland zijn groot. Dat kan de provincie niet alleen dragen, daarvoor is financiële hulp van en samenwerking nodig met Europa, het Rijk en de regio. Daarnaast is investeren in economische ontwikkeling op zichzelf niet voldoende om concurrerend te blijven en Zeeland te behouden als aantrekkelijke leef- en werkomgeving. Ook hiervoor is samenwerking nodig met het Rijk en de regio gericht op sociaal-economische ontwikkeling, brede welvaart, leefbaarheid en vestigingsklimaat. Onze inzet:

- Het voeren van een gezamenlijke lobby.
- De inzet van een groot aantal subsidies en financieringen op Europees, nationaal en regionaal niveau.
- Het aangaan van regionale en/of grensoverstijgende samenwerkingen die de aanpak van Zeeuwse transitie helpen versnellen.

De belangrijke onderleggers hiervoor zijn de RIS-3, Zeeland in Stroomversnelling, het Missiegedreven Topsectoren- en Innovatiebeleid en mogelijke in de toekomst de uitkomsten van Elke Regio Telt.

Vestigingsklimaat, talent en kennis:

Een gezonde economie heeft een passende infrastructuur voor onderwijs, gekwalificeerd personeel en bedrijven/ ondernemers nodig. Onze inzet:

- Het versterken van het imago van Zeeland als regio om te leven en te werken. Het behouden van het sterke imago als toeristische bestemming.
- Samen met publieke en private partners (ondernemers, onderwijsinstellingen en overheden) te zorgen dat de arbeidsmarkt voldoende goed gekwalificeerde arbeidskrachten biedt.
- Het doorontwikkelen van Campus Zeeland, met focus op de thema's water, energie en voedsel.
- De onderwijs- en kennisinfrastructuur versterken door het aantrekken van universitair onderwijs op onderwerpen die het DNA van Zeeland raken.

Innovatie, valorisatie en ontwikkelkracht

Zeeland heeft een goed klimaat voor vindingrijke ondernemers die innovaties omzetten in concrete producten of diensten. Tegelijk blijven we nog achter bij de rest van Nederland. Onze inzet:

- Het verstevigen en uitbouwen van het regionale innovatie-ecosysteem.
- Het versterken van de financieringsketen en door middel van revolverend financieren een bijdrage leveren aan de structuurversterking van de Zeeuwse economie.
- Het realiseren en versterken van Kennis- en Innovatienetwerken binnen iedere Zeeuwse economische sector, met speciale aandacht voor het toekomstbestendig maken van het mkb in Zeeland op het gebied van digitalisering.
- De concurrentiepositie te verbeteren en werkgelegenheid te behouden.
- Inzetten op kansen voor het mkb binnen de sectoren (maritieme) maakindustrie en defensie en daardoor bijdragen aan de strategische autonomie van Nederland.

Transitie naar een duurzame en klimaatneutrale economie

Voor de Zeeuwse economie zijn vernieuwing en duurzamer maken van onze sectoren belangrijk. Onze inzet:

- Verduurzaming industrie (zie ook programma 'Energie en klimaat').
- Het goed inpassen van de kernenergieambities van het Rijk.
- Verandering naar een circulaire en biobased economie door het sluiten van kringlopen en het benutten van groene grondstoffen.

Reguliere taken

Omschrijving (toelichting)

De Provincie zet zich in voor een sterke regionale economie en duurzame economische groei. Om dit te bereiken werkt de Provincie aan het vestigingsklimaat voor bedrijven en werknemers. Een sterke regionale economie kan niet zonder kennis en innovatie. De Provincie zorgt daarom voor goede randvoorwaarden en samenwerking met onderwijs- en onderzoeksinstituten.

Beleidskader

Omschrijving (toelichting)

- [Economisch Uitvoeringsprogramma 2024-2028](#)
- [MKB Samenwerkingsagenda en MKB Actieplan \(Rijk-Provincies\)](#)
- [Implementatieagenda Smart Industries \(Rijk\)](#)
- [Regionale Innovatie Strategie 2021 - 2027](#)
- [Campus Zeeland](#)
- [Strategische agenda Economic Board Zeeland](#)
- [Regio Deal North Sea Port District](#)
- [Nationaal Programma Circulaire Economie 2025](#)

Maatschappelijk effect

Omschrijving (toelichting)

De Provincie Zeeland zet in op versterking van de Zeeuwse economie en de brede welvaart van de Zeeuwen. Dit betekent een combinatie van:

- Het versterken van de innovatiekracht van het Zeeuwse bedrijfsleven met focus op de Zeeuwse economische sectoren.
- Het verhogen van het Bruto Regionaal Product.
- Voldoende werkgelegenheid én voldoende arbeidsaanbod op alle niveaus (van laaggeschoold tot wetenschappelijk).
- Een sterk imago van Zeeland dat ervoor zorgt dat mensen hier graag komen leven werken en ondernemen.
- Inzetten op de transitie naar een duurzame en circulaire economie.

Doelstelling

Europa, Rijk en Regio

Om innovatie te stimuleren zijn subsidies nodig (Europees, nationaal en provinciaal). Ook fondsen die geld lenen helpen bij innovatie. Onze inzet:

- Deelname aan de Europese programma's OP Zuid, Just Transition Fund, NSP, Interreg Vlaanderen-Nederland, Straits Committee (Comité van de Kanaalzone aan de Noordzee) en Interreg B en C: we willen de mogelijkheden van deze programma's maximaal benutten voor Zeeland.
- Voorbereiding en inzet Zeeland voor Toekomstig Cohesiebeleid na de huidige Europese periode (samenwerking in Zuid-verband, IPO, met Vlaanderen).

Kwaliteitsindicator en toelichting

Kwaliteit (toelichting)

Voor een aantal programma's neemt de Provincie deel aan de governance. In deze programma's zijn er veel mogelijkheden om projectaanvragen en projecten te ondersteunen. Het betreft OPZuid, Just Transition Fund, GLB-NSP en Interreg. In deze programma's lopen er 470 projecten met een waarde van € 87 miljoen Euro aan Europese subsidie.

Omdat in Europa met een zevenjarige begrotingsperiode wordt gewerkt en de monitoring hierbij aansluit, is het niet mogelijk om een overzicht per jaar te geven. Een overzicht per jaar zou tevens niet veel waarde hebben omdat er een natuurlijk verloop van projecten is gedurende de periode van 7 jaar. Zo zijn aan het begin en het einde van de periode vaak weinig projecten die van start en zit de bulk van de startende projecten rond het midden. De uitvoering van de projecten, waar de daadwerkelijke toegevoegde waarde voor de regio zit, loopt door tot aan het einde van de periode. Het definitieve beeld kan dan ook pas over twee jaar gegeven worden.

Acties

De inzet van subsidies en financiering op Europees, nationaal en regionaal niveau

Zeeuwse transitie versnellen door het aangaan van grensoverstijgende samenwerkingen en het verwerven van Europese middelen. Door:

- Zo veel mogelijk bekendheid genereren voor de Europese programma's waar provincie Zeeland een rol in kan vervullen.

- Onze betrokkenheid bij de beoordeling van subsidie aanvragen en de monitoring van de subsidie programma's.
- Ondersteuning bieden en informatie verstrekken aan initiatiefnemers om kwalitatief goede projecten ingediend te krijgen bij de Europese programma's.
- Initiatiefnemers aan elkaar verbinden middels het organiseren van inspiratiemomenten en het faciliteren van partnersearch.
- Betrokkenheid bij het opstellen van het nieuwe cohesiebeleid voor de nieuwe programma periode vanaf 2027.
- Een aanpak voor het aanboren van nieuwe subsidieprogramma's.

Kwaliteitsindicator en toelichting

Kwaliteit (toelichting)

Om bekendheid van de Europese subsidieprogramma's te vergroten worden alle mogelijke middelen en momenten aangegrepen: nieuwsberichten, onze Europa nieuwsbrief, informatie op de website van de provincie, socials, informatiebijeenkomsten, aanwezigheid bij publieksevenementen, informatieve gesprekken met geïnteresseerden en ten behoeve van partnersearch enz.

De Provincie is ambtelijk en/of bestuurlijk betrokken met name bij de Interreg-programma's, de EFRO-programma's (OPZuid en JTF) en het gemeenschappelijk landbouwbeleid (GLB-NSP). Voor de EFRO-programma's, bijvoorbeeld OPZuid en JTF, is de inhoudelijke beoordeling van de subsidieaanvragen in handen gegeven van een onafhankelijke Deskundigencommissie. Bij alle programma's wordt de betrokkenheid van de provincie in de voorbereidings-/opwerkingsfase van de subsidieaanvragen bevorderd. Dat gebeurt vooral door adviesgesprekken, soms individueel soms in nauwe samenwerking met organisaties als Impuls Zeeland, RVO en Stimulus Programmamanagement.

Om de betrokkenheid in de voorbereidings-/opwerkingsfase van subsidieaanvragen kwalitatief zo sterk mogelijk te maken, zijn er altijd inhoudsdeskundige collega's uit de provincie betrokken. Voorts is er voor OPZuid een voucherregeling ingesteld waarbij aanvragers een tegemoetkoming in de externe adviseurskosten voor een aanvraag kunnen krijgen. Bij JTF zijn externe deskundigen ingehuurd om kandidaataanvragers te ondersteunen. In alle gevallen geldt dat er kwalitatief inhoudelijk adviezen worden gegeven, de kandidaataanvrager is verantwoordelijk voor het schrijven van de aanvraag.

Verbinden van initiatiefnemers en ondersteunen bij partnersearch is een continu aandachtspunt bij het opwerken van de subsidieaanvragen: zijn voor (bepaalde onderdelen van) een project de beste, bij voorkeur Zeeuwse partners betrokken?

Een kleine werkgroep uit het Europeatsteam is nauw betrokken bij de voorbereidingen van het Meerjarig Financieel Kader (MFK) voor de volgende Europese begrotingsperiode (2028 t/m 2034). Daaromheen zijn in ieder geval ook al de betrokken portefeuillehouders en de Europaverbinders (collega's uit verschillende beleidsteams met interesse [\[VJ1\]](#) in de EU). Landelijk zijn ook onder andere IPO, de provincies in Zuid-Nederland e.d. betrokken. Uiteraard zijn er ook contacten met de betrokken departementen.

Het aangaan van regionale en/of grens-overstijgende samenwerking die de aanpak van Zeeuwse transitie helpen te versnellen

We bevorderen brede welvaart, vestigingsklimaat en leefbaarheid door regiodeals en andere gebiedspakketten met het Rijk op te stellen en uit te voeren. Concreet:

- Uitvoering geven aan de Regio Deals North Sea Port District en Zeeuws-Vlaanderen en het compensatiepakket Wind in de Zeilen.

- Samenwerking met BZK – regionaal beleid BZK.
- Coördineren, ondersteuning bieden of informatie verstrekken aan initiatiefnemers voor nieuwe regionale investeringsprogramma/Regio Deals met het Rijk.
- Verkennen (kansen voor) nieuwe deals voor brede welvaart, vestigingsklimaat en leefbaarheid.
- Doorontwikkelen van het programmabureau tot programmabureau voor programmatische en regionale samenwerking met het Rijk.
- Opstellen van een aanpak voor aanboren van nieuwe programmatische en regionale samenwerking.

Kwaliteitsindicator en toelichting

Kwaliteit (toelichting)

Afgelopen jaar stond in het teken van het sluiten van de deals rond de nieuw Regio Deal Zeeland en Zeeuws-Vlaanderen en die van de tweede tranche Netten op Zee. De Regio Deal van € 13,0 miljoen is op 19 november 2025 ondertekend. Vanaf 2026 gaan de projecten worden gestart uit deze deal.

Voor de tweede tranche van Netten op Zee is eind 2025 het gezamenlijke regioplan ingediend bij het Rijk. Dit betreft een pakket van € 49,0 miljoen voor de thema's fysieke leefomgeving, natuur, duurzame economie en energietransitie. Het regioplan is gezamenlijk met de gemeenten Borsele, Goes, Kapelle, Middelburg, Noord-Beveland Reimerswaal, Veere en Vlissingen opgesteld.

De Regio Deal North Sea Port District is in uitvoering. Via monitoring worden de resultaten in kaart gebracht op gebied van brede welvaart. Dit zelfde gebeurt voor Wind in de Zeilen. In een 'reunie' eind 2025 en in de tussentijdse evaluatie wordt de governance van Wind in de Zeilen als voorbeeld genoemd van regionale samenwerking met de Rijksoverheid.

Doelstelling

Innovatie, valorisatie en ontwikkelkracht

Bedrijven moeten innoveren om concurrerend te blijven. Om te kunnen innoveren, hebben ze kennis, technologische infrastructuur en investeringsmiddelen nodig. We ondersteunen bedrijven door deze basisvoorwaarden te bieden.

Specifiek richten we ons ook op de concurrentiepositie van het mkb, met speciale aandacht voor familiebedrijven via projecten als Bedrijfsopvolging bij Zeeuwse Familiebedrijven, uitgevoerd door Dockwise en Impuls Zeeland. Op het gebied van visserij willen we stappen zetten in de richting van een economisch gezonde en duurzaam opererende visserijsector. We zetten in op een sector die goed en modern is toegerust en houdt in zijn bedrijfsvoering rekening met natuurwaarden.

Elders in deze begroting vindt u onze doelen ten aanzien van landbouw (programma 3) en toerisme (programma 2).

Kwaliteitsindicator en toelichting

Kwaliteit (toelichting)

Zeeland heeft een goed klimaat voor vindingrijke ondernemers die innovaties omzetten in concrete producten of diensten.

Acties

Versterken concurrentiepositie Zeeuwse logistiek & maintenance sector

- We bieden ondersteuning aan logistieke bedrijven, bijvoorbeeld door het bundelen van uitvoeringskracht via onderzoek en kennis, en we helpen bedrijven met het verwerven van Europese en landelijke subsidies. Ook ontwikkelen we met landelijke partners een implementatiestrategie voor laad- en vulinfrastructuur voor weg en water.
- Het Zeeuwse MKB in de logistieke en de maintenance sector hebben vaak onvoldoende capaciteit en financiële middelen om zelfstandig bij te blijven bij grote innovatieve ontwikkelingen die nu aan de gang zijn. Via de K&I-netwerken kunnen bedrijven gezamenlijk het wiel uitvinden. Diverse innovatie Europese projecten (Smart tooling, Autonoom transport Zeeland, Zero Emissie Transport) zijn uitgevoerd of zijn nu onderhanden. Dit beleid is succesvol en wordt gecontinueerd.
- Voor de maintenance sector is er K&I-netwerk KIC|MPI, waarmee we samenwerken aan o.a. projectontwikkeling en kennisdeling rond robotisering en digitalisering van de maintenance- en procesindustrie. De Provincie neemt ook deel aan diverse landelijke innovatieoverleggen, om informatie te verkrijgen die weer gedeeld kan worden met onze regionale partners. Voor de logistieke sector is K&I-netwerk Zeeland Connect belangrijk, met vier innovatieprogramma's in uitvoering: verbindingen en netwerken, energietransitie, digitalisering & robotisering en autonoom rijden. De Provincie neemt desgewenst deel aan deze plannen en kan via lobby of subsidiëring ook voor financiële ondersteuning zorgen.

Kwaliteitsindicator en toelichting

Kwaliteit (toelichting)

De concurrentiepositie van de Zeeuwse logistieke sector wordt onder andere versterkt door innovatieve samenwerking via Zeeland Connect, het Kennis en Innovatie Netwerk voor de logistieke sector met innovatielijnen gericht op digitalisering en robotisering, autonoom transport, duurzaamheid en logistieke stromen & verbindingen. Strategische focus ligt daarbij op het efficiënter maken van achterlandverbindingen, bundeling van goederenstromen en het ondersteunen van het mkb bij technologische en duurzame ontwikkelingen.

Deze focus ligt in lijn met de doelstellingen van de Topcorridors; een samenwerkingsverband waarin provincie Zeeland samenwerkt met o.a. het Rijk (I&W), havenbedrijven, Rijkswaterstaat, Prorail en provincies.

De Topcorridors vormen de levensaders van onze Nederlandse economie en vormen een netwerk van knooppunten waar goederen overgeslagen worden van de ene naar de andere modaliteit. We werken in dit gremium samen aan betrouwbare, robuuste, duurzame en veilige multimodale goederenvervoercorridors.

Het versterken, stimuleren en faciliteren van de Zeeuwse binnenvaartsector gebeurt via het Actieprogramma Binnenvaart Zeeland. De binnenvaart is cruciaal voor de logistieke verbindingen tussen de havens van Rotterdam, Antwerpen, Vlissingen, Terneuzen en Gent en biedt een duurzaam alternatief voor wegvervoer.

De uitvoering van het actieprogramma binnenvaart Zeeland vindt plaats via vijf themalijnen:

1. Creëren draagvlak bij Zeeuwse gemeenten voor onderlinge samenwerking.
2. Verbetering communicatie met de binnenvaartbranche.
3. Ligplaats- en wachtplaatsproblematiek.
4. Digitalisering binnenvaart.
5. Energietransitie.

We bieden ondersteuning aan logistieke bedrijven, bijvoorbeeld door het bundelen van uitvoeringskracht via onderzoek en kennis en helpen we bedrijven met het verwerven van Europese en landelijke subsidies. Het Zeeuwse mkb in de logistieke sector is vaak druk met de waan van de dag en heeft daardoor vaak geen capaciteit over om zelfstandig op alle innovatielijnen bij te blijven bij de grote innovatieve ontwikkelingen die aan de gang zijn. Via het K&I-netwerk kunnen bedrijven zich laagdrempelig laten informeren en eventueel deelnemen aan innovatieve projecten. De Provincie neemt ook deel aan diverse landelijke innovatie overleggen, om informatie te verkrijgen die weer gedeeld kan worden met onze regionale partners. De Provincie kan via lobby of subsidiëring ook voor kennis, samenwerkingspartners en ondersteuning zorgen.

Innovatiefinanciering; Een financieringsketen met voldoende ondersteuning in alle financieringsfasen: van seed (het geld waarmee een startup de eerste bedrijfsactiviteiten financiert) tot venture capital (durfkapitaal in een latere fase)

We versterken innovatiefondsen zoals het Regionaal fonds Vroege Fase Financiering, InnoGo! en ZPF en leveren door middel van revolverend financieren een bijdrage aan de structuurversterking van de Zeeuwse economie. De projecten richten zich hoofdzakelijk op investeringen in innovatieve startups, scaleups en MKB-ondernemingen. In toenemende mate wordt ingezet op het maken van impact, het leveren van een bijdrage aan de energie- en grondstoffentransitie en creatie en behoud van hoogwaardige directe en indirecte werkgelegenheid. Verder wordt steeds meer aangesloten bij de trend “volume to value”, waarbij het meer van belang is in de juiste bedrijven te investeren dan alleen de investerings- en overige kwantitatieve targets te behalen. Gezien de krappe arbeidsmarkt en het willen behouden van high potentials in de regio, richten we ons op bedrijven met een hoog innovatievermogen.

- Het regionale fonds Vroege Fase Financiering (VFF) verstrekt leningen aan innovatieve starters. Zij gebruiken deze lening om te onderzoeken of hun idee een kans van slagen heeft op de markt. De VFF moet ervoor zorgen dat ideeën van de planfase in de startfase komen.
- InnoGo! stimuleert innovatieve ondernemers in de vroege fase door begeleiding van hun innovatie, het introduceren van de ondernemer in het netwerk en het verstrekken van leningen.
- Met het Zeeuws Participatiefonds (ZPF) verstrekken we risicodragend kapitaal, kennis en kunde van de aandeelhouders, het fondsmanagement en hun netwerken. Dit door aandelenparticipaties en/of achtergestelde leningen uit te geven aan innovatieve ondernemers. Deze bedrijven zitten in de (door)ontwikkelfase of de groeifase. Ze voegen waarde toe met een belangrijk effect op de Zeeuwse economie en werkgelegenheid.

Daarnaast faciliteren we financieringstafels, de voucherregeling Zeeland FM en het Zeeuws Informal Investing Network. We versterken ook de subsidiemogelijkheden in Zeeland, waaronder Zeeland in Stroomversnelling, CrossRoads, MIT Zuid, OPZuid en andere Europese innovatiesubsidies voor ondernemers.

Kwaliteitsindicator en toelichting

Kwaliteit (toelichting)

- In 2025 heeft Zeeland Financial Matching 23 ondernemers geholpen met een innovatievoucher. Deze ondernemers hebben gezamenlijk een bedrag van € 115.000 toegezegd gekregen. De doelstelling van Zeeland FM is om de groei- en innovatieplannen van Zeeuwse studenten, startups, scale-ups en innovatief mkb t/m 15 FTE te stimuleren en te faciliteren. Het doel daarbij is om bij te dragen aan het bevorderen van innovatie, ondernemerschap en de concurrentiekracht van bedrijven, wat de Zeeuwse economie moet versterken. Hiernaast zijn er dit jaar ook specifieke vouchers toegekend voor het schrijven van subsidieaanvraag voor OPZuid. Zeven bedrijven hebben hier gebruik van gemaakt met een totaal voucherbedrag van € 90.000.

- Via InnoGo! zijn vanuit 35 unieke leads acht leningen verstrekt aan innovatieve starters/mkb-ers met een investeringsbedrag van totaal € 1.834.000. Hieronder valt ook het regionaal fonds Vroege Fase Financiering. In 2025 is er geen separate begeleiding toegekend aan ondernemers. De ondernemers die een lening hebben ontvangen, maakten al gebruik van begeleiding door en het netwerk van de investmentmanagers.
- Door het fondsmanagement van ZPF is met 23 unieke leads gesproken. Zes innovatieve mkb-bedrijven zijn financieel gesteund (leningen, converteerbare leningen en aandelenparticipaties) via 10 investeringen. Het totale investeringsbedrag is € 2.580.905. Het ZPF heeft in 2025 één exit gerealiseerd. Bij het opstellen van de jaarrekening zal ook de fair market value per participatie per ultimo 2025 in kaart worden gebracht. Indien deze fair market value lager is dan de boekwaarde, dan wordt de participatie afgewaardeerd tot het bedrag van de fair market value.
- In 2025 zijn er ongeveer 40 gesprekken gevoerd over het Fonds Vrijtijdseconomie. Uiteindelijk zijn er drie financieringsaanvragen goedgekeurd met een totaal van € 950.000. Deze aanvragen hadden betrekking op kwaliteitsverbeteringen door kleine campings op Schouwen-Duiveland en Walcheren. Inclusief reeds ontvangen aflossingen is ongeveer de helft van de fondsomvang van zes miljoen euro benut. De actieve periode van het fonds is met vijf jaar verlengd.
- Vanuit de subsidieregeling MIT-Zuid werden 21 Haalbaarheidsprojecten aan Zeeuwse ondernemers toegekend en vier R&D-samenwerkingsprojecten met acht Zeeuwse projectpartners.

MKB Samenwerking; Versterken van de concurrentiepositie van het brede mkb (innovatieve, jonge en reguliere mkb)

Voor welvaart en welzijn is het belangrijk dat Zeeland een goed vestigingsklimaat heeft voor ondernemers. Doel is om enerzijds de concurrentiepositie van bestaande Zeeuwse ondernemers te versterken en anderzijds onze economische positie en vestigingsklimaat als regio duurzaam te versterken. Om dit doel te bereiken, voeren we onder andere de actieagenda mkb-dienstverlening 2024-2026 uit om de mkb-dienstverlening structureel te versterken. We werken samen met Dockwize en Impuls aan het project Bedrijfsopvolging Zeeuwse Familiebedrijven en bevorderen kennisdeling en communityvorming bij familiebedrijven. We pakken de gesignaleerde regeldruk aan en ondersteunen ondernemers bij de energietransitie via het Portaal Toekomstbestendig Ondernemen. Ook geven we periodiek een Zeeuws Economisch bericht uit. Samen met Campus Zeeland werken we aan de verbinding tussen onderwijs en mkb.

Met Impuls Zeeland werken we aan ontwikkelingen die bijdragen aan een duurzaam en toekomstbestendig Zeeland: met name aan het geven van een impuls aan initiatieven die bijdragen aan de voedsel-, energie- en grondstoffentransitie (circulaire economie) en digitalisering met een duurzaam verdienvermogen. Impuls heeft drie kerntaken:

- Investeren: Impuls Zeeland financiert en begeleidt innovatieve start-ups, scale-ups en mkb-bedrijven in Zeeland. Daarnaast zet men in toenemende mate in op waardecreatie bij bedrijven in portfolio.
- Innoveren: Impuls Zeeland helpt ondernemers bij het omzetten van ideeën naar toekomstbestendige innovaties. Impuls Zeeland richt zich hierbij niet alleen op de ontwikkeling van innovatieve technieken, maar vooral op de toepassing ervan.
- Internationaliseren: Impuls Zeeland zet Zeeland op de kaart en sluit aan bij de Invest in Holland strategie. Het zwaartepunt ligt bij projecten die waarde toevoegen. Men helpt bedrijven die in Zeeland zaken willen doen. Impuls Zeeland geeft advies en begeleiding bij het vinden van een vestigingslocatie, financiering, afzetmarkten, samenwerkingspartners en netwerken. Impuls Zeeland stimuleert internationaal zaken doen.

Met Dockwize zetten we ons in voor bedrijfsversterking om een sterk economisch klimaat in Zeeland te bevorderen, met nadruk op de transities in water, energie en voedsel.

Kwaliteitsindicator en toelichting

Kwaliteit (toelichting)

Impuls Zeeland

Als aanjager ontwikkelt Impuls Zeeland nieuwe initiatieven en projecten in regionale en (inter)nationale samenwerkingsverbanden. Dit doet Impuls vanuit drie kerntaken: investeren, internationaliseren en innoveren. De prestatieafspraken in 2025 hadden betrekking op deze clusters. Provinciale Staten hebben conform ons deelnemingenbeleid het jaarplan, de begroting en het inhoudelijke en financiële jaarverslag ontvangen.

Dockwize

Voor Dockwize schoot het jaar met het transitithema Water in een stroomversnelling met Get Unlocked | The Water Edition. Het digitaliseringsprogramma CTRL. ging van start samen met tien Zeeuwse gemeenten, met de Rabobank reikte Dockwize aan 17 ondernemers Rabo Transitie Tickets uit en Dockwize draaide succesvolle challenges op energie en food. Innovatiepunt KAAP groeide door tot een plek waar innovatie niet alleen bedacht wordt, maar vooral gebeurt. Met de opening van de proefkeuken en proeffabriek kan Zeeland letterlijk proeven van de toekomst. Er werd gestart met de verbouwing van de event- en demoruimte, een 3D Café met printlab geopend en acht testprojecten zijn structureel actief in KAAP met tientallen spin-offs. Het Living Lab op gebied van netcongestie werd gelanceerd en in 2025 was de installatie van een Ship Repair Robot.

Actieagenda MKB-dienstverlening

Met Impuls, Dockwize, Terneuzen, Tholen, HZ, VNO-NCW, KVK en enkele ondernemers hebben we het landelijke mkb-dienstverlening warmloopp programma doorlopen. Deze mkb ecosysteemaanpak (mesa) resulteerde in drie aandachtspunten waar voor Zeeland verbetering mogelijk dan wel nodig is:

1. Vraagactivatie bij het brede mkb: insteek is zo veel mogelijk ondernemers bewust maken dat het noodzakelijk is om te werken aan het bedrijf gezien de ontwikkelingen die op hen afkomen, op basis van hun eigen behoefte.
2. Vereenvoudigen, overzichtelijker maken en meer vraaggericht inrichten van het aanbod.
3. Versterken van de samenwerking tussen dienstverleners binnen het mkb-ecosysteem. Anderzijds leren ondernemers het liefst van elkaar en willen we ook deze netwerken versterken en uitbreiden.

Impuls Zeeland, Dockwize en HZ inventariseren ieders aanbod en opgehaalde ondernemersvragen. Onderdeel is een verkenning naar de mogelijkheid om data te delen, bijvoorbeeld met de inzet van een AI-tool (als instrument voor de gesprekspartner van de ondernemer met een hulpvraag). Dockwize koppelt ondernemers aan een mentor, wat gerichte sparring over vraagstukken en het delen van het netwerk mogelijk maakt. Dit concept draagt bij aan de versterking van de community, immers ondernemers leren het liefst van andere ondernemers. Schouwen-Duiveland en de vijf Bevelandse gemeenten zijn deelnemer geworden. Ook het Delta Climate Center (DCC) sluit aan bij de werkgroep. Het DCC heeft parallel een werkgroep lopen met deelnemers vanuit verschillende partijen om complexe ondernemersvragen te bespreken en de ondernemer verder te helpen. We gaan na hoe we deze twee trajecten kunnen integreren. Ook de Economic Board denkt mee en is deelnemer geworden van de werkgroep. Het leerprogramma van de landelijke actieagenda is gestart. Alle 18 focusregio's zijn deelnemer van dit traject, waarbij we leren van elkaar. Hier trekken we samen op met Impuls Zeeland.

Defensie

In oktober is de Letter of Intent ondertekend tussen ministeries van Defensie en Economische Zaken, Impuls Zeeland en de Provincie Zeeland. Het doel is om innovatieve Zeeuwse ondernemers met Defensie in contact te brengen en samen met Defensie te zoeken naar 'dual-use' (naast civiel ook militair) gebruik van hun producten. We spreken met MINDbase Delft en MINDbase Eindhoven, de innovatiehubs van Defensie, van waaruit de Regioteams werken. Samen met Impuls zoeken we met

beide regioteams de samenwerking.

SMR-ontwikkelingen

In augustus 2025 organiseerden we een informatief en inhoudelijk symposium over Small Modular Reactors (SMRs) om overheid, onderwijs en bedrijfsleven te informeren over deze ontwikkelingen. Aan dit symposium namen rond de 100 Zeeuwse stakeholders deel. Halverwege het jaar gaven we opdracht om een gerichte SMR-aanpak voor Zeeland uit te werken (visie, missie, actie). Met Impuls Zeeland en Smart Delta Resources werkten we actief mee aan dit rapport, waarbij North Sea Port en VNO-NCW aangehaakt waren als klankbord. Deze SMR-aanpak geeft uitwerking aan het toekomstperspectief van Zeeland 2050 en wordt het komende jaar verder uitgewerkt.

Maritieme maakindustrie

We zijn een eerste verkenning voor kansen voor de maritieme sector in Zeeland gestart, waar in 2026, in lijn met de ambitie vanuit Zeeland 2050 en de nationale sectoragenda maritieme maakindustrie, concretere uitwerking aan gegeven wordt.

Familiebedrijven

In 2025 zijn er vijf bedrijven met het Dockwize programma de APK Bedrijfsopvolging Familiebedrijven gestart, waarvan twee afgerond, en hebben er vijf bedrijven kennisgemaakt voor het eventueel doorlopen van het traject.

Industrie

De chemische basisindustrie heeft het moeilijk. Daarvoor wordt samen met andere provincies in Europa gelobbyd en is Zeeland lid geworden van de Critical Chemical Alliance en het European Chemical Regions Network. Er is een start gemaakt met een Visie op de Industrie in Zeeland.

Digitale innovatie in het mkb, Toekomstbestendig mkb met behulp van digitalisering

Voor het toekomstbestendig maken van Zeeland op het gebied van digitalisering wordt het Digitaliseringsprogramma Zeeland 2024-2026 ingezet. Dit programma komt tegemoet aan de specifieke behoeften van de Zeeuwse Kennis & Innovatienetwerken en richt zich op ondersteuning en samenwerking op het gebied van digitalisering, automatisering, robotisering en technologische ontwikkelingen. Dockwize ondersteunt ondernemers met een APK-programma om hen digitaal weerbaar te maken. Daarnaast zetten HZ University of Applied Sciences en Scalda de Human Capital Agenda voor IT & Digitalisering Zeeland 2030 voort om voldoende ICT-arbeidskrachten op te leiden en de digitale vaardigheden in Zeeland te verbeteren. Ook via EDIH Zuid-Nederland worden Zeeuwse mkb'ers geholpen met hun digitaliseringslag.

Kwaliteitsindicator en toelichting

Kwaliteit (toelichting)

- Vanuit het programma Digitaal Verder van Impuls Zeeland en de K&I-netwerken zijn 25 events georganiseerd, met een bereik van ongeveer 1.000 bezoekers. Er zijn zeven digitaliseringsvouchers uitgereikt en twee projecten in voorbereiding voor een subsidieaanvraag (OPZuid en Zeeland in Stroomversnelling).
- Vanuit het project CTRL. zoekt Dockwize aansluiting bij de Zeeuwse gemeenten en ondernemersverenigingen om Zeeuwse ondernemers te helpen door inzicht te krijgen in hun digitale kansen met digitale veiligheid als basis. De eerste werksessie was in de gemeente Kapelle, reeds 10 gemeenten zijn aangesloten.
- Via de EDIH Zuid-Nederland zijn de afgelopen drie jaar meer dan 300 ondernemingen van expertadvies voorzien, 171 workshops gegeven en kende de events 5.718 deelnemers. De komende drie jaar (2026-2028) wordt het project verder doorontwikkeld met extra nadruk op toepassing van AI oplossingen bij het mkb.

Versterken concurrentiepositie Zeeuwse visserij- en aquacultuursector

1. Gezamenlijk met visserijbedrijfsleven, natuur- en milieuorganisaties en betrokken overheden uitvoering geven aan de Intentie-overeenkomst Oesterkweek, Duurzaamheid en Natuur
2. Gezamenlijk met visserijbedrijfsleven, natuur- en milieuorganisaties en betrokken overheden uitvoering geven aan de Blue Deal Mosselkweek Voordelta
3. Uitvoering geven aan het Visserij Ontwikkel Plan (VOP) Zuidwest Nederland ter versterking van het visserijbedrijfsleven en de visserijgemeenschappen
4. Behartigen belangen visserijgemeenschappen in het kader van Bestuurlijk Platform Visserij

Kwaliteitsindicator en toelichting

Kwaliteit (toelichting)

Aan de Intentieovereenkomst Oesterkweek is in 2025 verder uitvoering gegeven. Een belangrijk onderdeel hierbij is de zoektocht naar nieuwe kweekgebieden voor de oestersector. In het kader van de Blue Deal Mosselkweek Voordelta is in 2025 een eerste pilot op praktijkschaal uitgevoerd. Met de opgedane kennis zal een 2e pilot in uitvoering genomen worden. Het VOP Zuidwest Nederland is in uitvoering. De middelen zijn door het ministerie vrijgegeven en door ons beschikbaar gesteld aan de betrokken gemeenten. Het Bestuurlijk Platform Visserij is vier maal bijeengekomen en in dit kader is een eerste landelijke netwerkdag georganiseerd: Catch & Connect op Goeree Overflakkee.

Versterken concurrentiepositie Zeeuwse foodsector

Ondersteunen netwerkorganisaties Food Delta Zeeland en Zeker Zeeuws. Dit doen we door een jaarlijkse subsidie te verstrekken en gezamenlijk activiteiten uit te voeren op het gebied van de promotie van streekproducten en het innovatieprogramma Food Delta Zeeland.

Kwaliteitsindicator en toelichting

Kwaliteit (toelichting)

In 2025 hebben beide netwerkorganisaties weer nieuwe leden geworven en activiteiten uitgevoerd. Zeeuwse streekproducenten presenteren zich ieder jaar gezamenlijk op de horecabeurs te Goes en tijdens de landelijke Week van ons Eten worden diverse activiteiten uitgevoerd door beide organisaties.

Doelstelling

Transitie naar een duurzame en klimaatneutrale economie

Alle sectoren, waaronder industrie, mobiliteit, bouw en energie, streven naar 55% CO₂-reductie in 2030 en klimaatneutraliteit in 2050. Het verduurzamen van de industrie en het benutten van kansen in logistiek, bouw en mkb zijn cruciaal voor de economie van Zeeland.

Circulaire Economie

Doel is om in 2030 het gebruik van primaire grondstoffen met 50% te verminderen en in 2050 een circulaire economie te bereiken, waar grondstoffen en producten continu worden hergebruikt. In Zeeland liggen kansen vooral in (wegen)bouw, industrie, havens en mkb. Maatschappelijk Verantwoord Inkopen stimuleert duurzamer marktgedrag in Zeeland.

Duurzame en Klimaatneutrale Industrie

Voor 2050 moet de Zeeuwse industrie overschakelen naar duurzame energie en grondstoffen. De mogelijke bouw van nieuwe kerncentrales in Borssele kan hierbij bijdragen, evenals de ontwikkeling van een waterstofhub en een nucleair kenniscentrum.

Het Rijk heeft Borssele aangewezen als voorkeurslocatie voor de bouw van twee nieuwe kerncentrales en onderzoekt of bedrijfsduurverlenging van de huidige kerncentrale mogelijk is. Wij werken aan het vervolg van het aangeboden voorwaardenpakket, ter voorbereiding op het eventuele besluit dat deze plannen doorgang vinden. In 2025 blijven wij met het Rijk overleggen over de uitwerking van dit voorwaardenpakket. Volgens de huidige planning zal begin 2025 duidelijk zijn hoe het vervolg voor de bedrijfsduurverlenging er uit ziet en welke vervolgstappen gezet moeten worden met de aandeelhouders van ZEH. Voor het eind van 2025 zal het Rijk een definitieve keuze maken voor de locatie van de nieuwe kerncentrales. Met de onderhandelingen en uitwerking van het voorwaardenpakket trekken wij samen op met de gemeente Borsele.

Kwaliteitsindicator en toelichting

Kwaliteit (toelichting)

Circulaire economie

Bij de actualisatie van het Nationaal Programma Circulaire Economie (NCPE 2025) zijn nieuwe, concretere doelen voor 2035 geformuleerd. Deze komen in de plaats van de halveringsdoelstelling voor 2030. Naast een 'realiteitscheck' (wat niet te halen is zouden we ook niet moeten opschrijven) zijn daarmee in feite de ambities omlaag bijgesteld, ook al blijft de 100% grondstoffenreductie voor 2050 overeind staan.

Kernenergie

Het Rijk heeft zeven zoeklocaties bekend gemaakt voor de bouw van twee nieuwe kerncentrales, waarvan drie locaties in Zeeland: Sloegebied (EPZ-Noord en voormalig Thermphos-terrein) en in Gemeente Terneuzen (Paulinapolder/Mosselbanken). Er wordt door Provincie Zeeland in het dossier nieuwbouw, naast de Gemeente Borsele, ook in goede samenwerking bestuurlijk opgetrokken met de gemeenten Vlissingen en Terneuzen. Het ter inzage leggen van de (ontwerp) voorkeursbeslissing is door het Rijk uitgesteld tot direct na de zomer van 2026. Een Zeeuws Voorwaardenpakket 2.0 is in 2025 in voorbereiding en wordt (naar verwachting) in april 2026 vastgesteld. Dat biedt de basis voor de onderhandelingen over het Rijk-Regio Pakket.

Voor de bedrijfsduurverlenging van de huidige kerncentrale in Borsele zijn de benodigde stappen gezet en in 2025 is door het Rijk een niet-bindend bod uitgebracht op de aandelen. In 2025 loopt het due diligence proces nog en wordt naar verwachting begin 2026 afgerond zodat het Rijk een definitief bod kan uitbrengen medio 2026

Acties

Stimuleren circulaire/biobased economie

- We ondersteunen landelijke programma's zoals Groene Economie Nieuwe Economie en de circulaire programmaliijn van Smart Delta Resources.
- We werken aan integratie van circulaire economie in de taken van omgevingsdiensten, bijvoorbeeld via opleidingen en pilots om circulariteit aan VTH toe te voegen.
- We ondersteunen het K&I-netwerk voor circulair bouwen, dat kennis deelt en oplossingen biedt voor circulair bouwen o.a. in de woondeal. Ook werken we met Brabant en Limburg hieraan samen via het programma Circulair Bouwend Zuid-Nederland.
- We voeren het Plan Maatschappelijk Verantwoord Inkopen uit om de marktintroductie van innovatieve circulaire projecten en producten te stimuleren. Meer hierover vindt u in de paragraaf Bedrijfsvoering en de paragraaf Duurzaamheid verderop in deze Begroting.
- We ondersteunen het MKB in de overgang naar een circulaire economie. Bijvoorbeeld door regelingen en fondsen via Impuls Zeeland aan te bieden en door circulaire doelen mee te nemen in provinciale regelingen zoals de regeling bedrijventerreinen, Zeeland in Stroomversnelling en onze inzet op Europese fondsen.

- We ondersteunen gemeenten in het proces om circulaire doelen integraal in hun beleid en uitvoering op te nemen.

Kwaliteitsindicator en toelichting

Kwaliteit (toelichting)

- Het landelijke programma Groene Economie Nieuwe Economie wordt voortgezet, de circulaire programmalijn van Smart Delta Resources is opgesteld.
- Het K&I-netwerk voor circulair bouwen heeft vooral ingezet op Biobased Bouwen. Het programma Circulair Bouwend Zuid-Nederland is in de huidige vorm gestopt, maar onderdelen zijn in andere programma's overgenomen (Building Balance, Circulaire Deal).
- In de paragraaf Duurzaamheid in de Programmabegroting 2025 zijn acties uit het plan Maatschappelijk Verantwoord Inkopen opgenomen. Dit verplicht tot het rapporteren van de voortgang.
- We ondersteunen het MKB in de overgang naar een circulaire economie via Impuls Zeeland naast aanvragen via Zeeland in Stroomversnelling.
- Alle Zeeuwse gemeenten hebben, zowel ambtelijk als bestuurlijk, hun beleids- en uitvoeringsprogramma circulaire economie vastgesteld. Aan de uitvoering wordt actief gewerkt. Provincie Zeeland ondersteunt op hun verzoek.

Het goed inpassen van kernenergie in de Zeeuwse economie, landschap en het energiesysteem

Het Rijk heeft Borssele aangewezen als voorkeurslocatie voor de bouw van twee nieuwe kerncentrales en onderzoekt of bedrijfsduurverlenging van de huidige kerncentrale mogelijk is. Wij werken aan het vervolg van het aangeboden voorwaardenpakket, ter voorbereiding op het eventuele besluit dat deze plannen doorgang vinden. In 2025 blijven wij met het Rijk overleggen over de uitwerking van dit voorwaardenpakket. Volgens de huidige planning zal begin 2025 duidelijk zijn hoe het vervolg voor de bedrijfsduurverlenging er uit ziet en welke vervolgstappen gezet moeten worden met de aandeelhouders van ZEH. Voor het eind van 2025 zal het Rijk een definitieve keuze maken voor de locatie van de nieuwe kerncentrales. Met de onderhandelingen en uitwerking van het voorwaardenpakket en de ruimtelijke inpassing van de ontwikkeling, trekken wij samen op met de gemeente Borsele.

Kwaliteitsindicator en toelichting

Kwaliteit (toelichting)

Het Rijk heeft zeven zoeklocaties bekend gemaakt voor de bouw van twee nieuwe kerncentrales, waarvan drie locaties in Zeeland: Sloegebied (EPZ-Noord en voormalig Thermphos-terrein) en in Gemeente Terneuzen (Paulinapolder/Mosselbanken). Er wordt door Provincie Zeeland in het dossier nieuwbouw, naast de Gemeente Borsele, ook in goede samenwerking bestuurlijk opgetrokken met de gemeenten Vlissingen en Terneuzen. Het ter inzage leggen van de (ontwerp) voorkeursbeslissing is door het Rijk uitgesteld tot direct na de zomer van 2026. Een Zeeuws Voorwaardenpakket 2.0 is in 2025 in voorbereiding en wordt (naar verwachting) in april '26 vastgesteld. Dat biedt de basis voor de onderhandelingen over het Rijk-Regio Pakket.

Voor de bedrijfsduurverlenging van de huidige kerncentrale in Borsele zijn de benodigde stappen gezet en in 2025 is door het Rijk een niet-bindend bod uitgebracht op de aandelen. In 2025 loopt het *due diligence* proces nog en wordt naar verwachting begin 2026 afgerond zodat het Rijk een definitief bod kan uitbrengen medio 2026.

Doelstelling

Vestigingsklimaat, imago en talent

Het trekken, vasthouden en ontwikkelen van talent is een belangrijk onderdeel van het verbeteren van het Zeeuwse vestigingsklimaat. De focus ligt op onderwijs door het versterken van Campus Zeeland, het Delta Climate Center, en samenwerkingen met onderwijs- en onderzoeksinstellingen. Doel is een hoogwaardig onderwijs- en kennisaanbod te creëren, zowel voor reguliere als nicheopleidingen. We maken samen met partners een strategische onderwijsagenda.

Daarnaast wordt, onder andere via het 'Aanvalsteam Arbeidsmarkt', ingezet op een conjunctuurbestendige arbeidsmarkt, die kan voldoen aan de vraag naar voldoende gekwalificeerde arbeidskrachten voor ons bedrijfsleven.

Tot slot werken we met diverse organisaties en bedrijven samen om het imago van Zeeland te verbeteren met de merkstrategie 'Bouwen aan de delta van de toekomst'. Zeeland heeft een sterk imago onder toeristen, maar het imago voor wonen, werken en studeren blijft achter bij de kwaliteiten die wij als Zeeuwen al lang kennen. We willen voorkomen dat dit een economische belemmering wordt. Zeeland is aantrekkelijk om te leven, werken, studeren, ondernemen en recreëren, maar dit willen we buiten Zeeland beter onder de aandacht brengen.

Kwaliteitsindicator en toelichting

Kwaliteit (toelichting)

De strategische Onderwijs- en Onderzoeksagenda 2025-2025 is vastgesteld en ondersteund door partners in de triple helix. Een Procescoördinator is aan de slag om jaarplannen op te stellen, dit loopt door in 2026.

Eind 2025 is de opstartfase van DCC afgerond, vanaf 2026 zitten zij in de zogenaamde 'groeifase'. Het samenwerken in de onderwijswaaier wordt hiermee versterkt.

Op het gebied van arbeidsmarkt is ingezet op het werven van o.a. trainees. het delen van kennis via het HR netwerk. Daarnaast is een onderzoek opgeleverd over het vertrekken en terugkeren van jongeren. in 2026 krijgt dit een vervolg.

Acties

Zeeland top of mind krijgen (zichtbaar en vindbaar) als aantrekkelijke regio om te leven, werken, studeren, ondernemen en recreëren.

Dit doen we via 4 sporen:

- Digitale Marktbewerking via www.zeeland.com:
  - Behoud en breid fans en doelgroepen uit.
  - Interactie met (potentiële) fans via social media, nieuwsbrieven en online marketingkanalen.
  - Zorg voor goede vindbaarheid op zoekmachines met inspirerende inhoud over Zeeland.
- Ontwikkelen van de positioneringsstrategie "Shaping the Future Delta": Actieve positionering van het merk Zeeland maakt de regio ook in de toekomst ideaal om te ondernemen, werken, wonen, studeren en bezoeken.
- Oprichten van een zelfstandige Merkgroep Zeeland, die voor de hele regio:
  - Structureel werkt aan een sterk merk Zeeland voor leven, werken, studeren en recreëren, gebaseerd op de positioneringsstrategie en de merkwaarden vindingrijk, daadkrachtig, rechtdoorzee en verbindend.
  - Focus op regio branding en marketing voor Zeeland.

- Inspireren, faciliteren, verbinden en optreden als proactieve gesprekspartner.
- Activiteiten en campagnes gericht op specifieke doelgroepen:
  - Bevorderen van toeristische spreiding in tijd en plaats.
  - Samenwerken met event partners om doelgroepen te bereiken en Zeeland als aantrekkelijke regio te positioneren voor leven, werken, studeren en recreëren.
  - Gezamenlijk werven van talent voor Zeeland door middel van campagnes en product/marktcombinaties.

Kwaliteitsindicator en toelichting

Kwaliteit (toelichting)

Spoor 1: Digitale Marktbewerking:

In 2025 is de digitale marktbewerking via zeeland.com en de bijbehorende socialmediakanalen succesvol voortgezet. Het platform bleef stabiel presteren, met een gelijkblijvend aantal sessies en een consistent bereik onder de relevante doelgroepen. Tegelijkertijd heeft de opkomst van AI-toepassingen, zoals ChatGPT en AI-overviews in zoekmachines, een duidelijke impact gehad op het digitale landschap. Hiervoor is in 2025 een gerichte strategie ontwikkeld en zijn de ontwikkelingen actief gevolgd, zodat in 2026 verder gebouwd kan worden aan een sterke en toekomstbestendige positie. Zowel het aantal nieuwsbriefinschrijvingen als het aantal volgers op de socialmediakanalen is in 2025 verder toegenomen, waarmee de relatie met onze doelgroepen verder is versterkt.

Spoor 2: Positioneringsstrategie:

In 2025 is samen met het netwerk gewerkt aan de verdere uitrol van de positioneringsstrategie 'Shaping the Future Delta'. Met de brandingscampagne 'Op het grensvlak' die tot stand gekomen is op basis van co-creatie met het Zeeuwse netwerk, is actief invulling gegeven aan de positionering van Zeeland als toekomstgerichte delta waar ondernemen, werken, wonen, studeren en bezoeken samenkomen. Als eerste concrete uitwerking is in samenwerking met Gemeente Terneuzen en North Seaport een campagne ontwikkeld rondom The Passion in Terneuzen. Vervolgens zijn met Gemeente Vlissingen en Innovatiepunt KAAP de eerste kaders ontwikkeld voor de brandingscampagne waarin Gemeenten merkversterkende initiatieven tonen. De eerste campagne is in 2025 gestart. In zullen andere gemeenten volgen. Daarnaast hebben ons netwerk betrokken gehouden door middel van gerichte B2B-mailings en bijeenkomsten. De opgedane inzichten vormen een stevig fundament om de strategie en campagnes in de komende jaren verder door te ontwikkelen.

Spoor 3: Oprichten van een zelfstandige Merkorganisatie:

In 2025 is de Merkorganisatie Zeeland van start gegaan als zelfstandige netwerkorganisatie, opererend onder de vlag van Provincie Zeeland. Met 11 betalende partners en de aanstelling van een manager Merkorganisatie Zeeland is een stevige basis gelegd om structureel te werken aan een sterk merk Zeeland voor leven, werken, studeren en recreëren. De organisatie richt zich op regiobranding en marketing, gebaseerd op de positioneringsstrategie Shaping the Future Delta, en vervult een verbindende en proactieve rol binnen het Zeeuwse netwerk.

Spoor 4: Activiteiten en campagnes gericht op specifieke doelgroepen:

In 2025 zijn gerichte activiteiten en campagnes uitgevoerd, onder andere in samenwerking met het Kernteam Toeristische Marketing, voor specifieke doelgroepen, met aandacht voor toeristische spreiding, regiopositionering en talentwerving. De samenwerking rondom het aantrekken van Technici voor Zeeland is voortgezet, waarmee structureel wordt bijgedragen aan het gezamenlijk werven van schaars talent voor de regio. Tijdens Concert at SEA is de campagne 'In Zeeland zet jij het naar je hand' ingezet om doelgroepen te inspireren en Zeeland te positioneren als aantrekkelijke plek om te leven en werken. Daarnaast zijn drie toeristische campagnes uitgevoerd – Zeeuwse smaken, Stad & Ommeland en Wind door je hoofd – die bijdroegen aan spreiding in tijd en plaats en aan een veelzijdige profilering van Zeeland als recreatieve bestemming. Met het Zeeuwse Landschap hebben we samengewerkt aan een voortzetting van de awareness campagne 'Alle kanten' én een

activatiecampagne 'Je natuurlijke kant', waarbij ingezet werd op het activeren van de doelgroep om zelf een bijdrage te leveren aan natuurbehoud.

Het creëren van een hoogwaardig onderwijs, kennis en onderzoekaanbod en -infrastructuur in heel Zeeland

- De Provincie werkt samen met bedrijven, kennis- en onderzoeksinstituten en medeoverheden aan de doelen uit de Agenda van Campus Zeeland. Dit zijn de vervolmaking en versterking van de Bèta Campus / het Delta Climate Center (DCC), het bevorderen van de (door)ontwikkeling van de kennis & innovatie (K&I) netwerken en het realiseren van een sterke Zeeuwse onderwijs- en kennisinfrastructuur van basisschool tot universiteit.
- Verder ondersteunen we de kennisinstellingen in de strategie voor de komende jaren door verbindingen te leggen en expertise beschikbaar te stellen, door te verstevigen en zo nodig uit te breiden van hetgeen er is (groen onderwijs, internationalisering, techniekonderwijs, en dergelijke) en door zwakke plekken binnen de onderwijs- en kennisinfrastructuur te duiden en te versterken.
- Campusontwikkeling: we ontwikkelen ideeën en helpen uitvoeren van een samenhangende visie, focus en samenwerking rondom het Zeeuwse innovatie-ecosysteem en de bijbehorende fysieke inrichting: een campusgebied waar studenten, docenten, onderzoekers en startups elkaar kunnen ontmoeten, samenwerken, wonen, leven en werken.
- We stellen een strategische onderwijsagenda op, samen met kennisinstellingen en bedrijfsleven (via stuurgroep Campus Zeeland). De onderwijsagenda moet zorgen voor synergie op onderwijs en onderzoek, onder meer gericht op internationale studenten en opleidingsplaatsen.

Kwaliteitsindicator en toelichting

Kwaliteit (toelichting)

De Strategische Onderwijs- en Onderzoeksagenda is vastgesteld en ondersteund door de partners in de triple helix. Er is een procescoördinator aangesteld, die aan de slag gaat met een jaarplan. Daarnaast zijn de K&I netwerken gesubsidieerd.

Vanuit campusontwikkeling zijn we in gesprek met gemeente Vlissingen over de invulling van Kenniswerf.

Creëren van een arbeidsmarkt die conjunctuur bestendig is en kan voldoen aan de vraag naar voldoende gekwalificeerde arbeidskrachten voor de Zeeuws arbeidsmarkt.

- Samen met onze partners uit het onderwijs, bedrijfsleven en overheden stellen we Human Capital Agenda's op voor die sectoren en opgaven waar Zeeuwse organisaties en bedrijven een groot tekort aan mensen ervaart. Een samenhangende aanpak, met gebruikmaking van bestaande expertise en activiteiten. Op dit moment ligt de focus op techniek en ICT & digitalisering.
- We faciliteren het Aanvalsteam Arbeidsmarkt, waarin de Provincie Zeeland een stimulerende rol heeft. We signaleren, agenderen, starten activiteiten op, coördineren, verbinden en faciliteren. In het Aanvalsteam hebben Zeeuwse bedrijven, onderwijsinstellingen en overheden de krachten gebundeld om te werken aan concrete acties voor een duurzame Zeeuwse arbeidsmarktinfrastructuur, en één centraal punt te vormen waar initiatiefnemers terecht kunnen voor vragen of initiatieven.
- Het HR-netwerk Zeeland wordt door ons gestimuleerd en ondersteund om de diverse, reeds ontwikkelde 'tools' voor werving, selectie en plaatsing te bundelen in een toegankelijke toolbox voor Zeeuwse bedrijven en organisaties. Hierdoor zijn de diverse methoden en instrumenten om de juiste kandidaten te vinden en te behouden, ter inspiratie én gebruik beschikbaar voor alle Zeeuwse HR-medewerkers.

- Binden & boeien van jongeren aan/voor Zeeland d.m.v. een campagne voor eindexamenscholieren, een kick-off festival voor MBO-, HBO- en WO-jongeren en een traineeprogramma. Onderwijsinstellingen zetten bijzondere opleidingen in de kijker. Young professionals en Zeeuwse studenten buiten Zeeland ontmoeten elkaar bij meet-ups en worden gewezen op de interessantste vacatures in Zeeland en de leukste events.
- Samen met de Zeeuwse partners werken we aan een Leven Lang Ontwikkel-loket (LLO) waar Zeeuwen, werkenden in Zeeland en werkgevers terecht kunnen voor gratis advies op maat, online of in persoon. Het advies kan gaan over (her)oriëntatie op de arbeidsmarkt of ontwikkeling of scholing in alle vormen. Wij stimuleren en faciliteren het realiseren deze LLO-ambitie.
- Sinds 2023 zijn er in Zeeland twee Expat Centers (Terneuzen en Goes). Het Center geeft aan nieuwe Zeeuwen en hun werkgevers informatie en advies over het wonen en werken in Zeeland. Door een warm welkom van nieuwe inwoners uit Nederland of daarbuiten wordt het vestigingsklimaat van Zeeland versterkt en zullen de nieuwkomers zich vaker en langer binden aan de regio. Waarmee ze bijdragen aan het oplossen van de krapte op de Zeeuwse arbeidsmarkt. We helpen deze dienstverlening verder uit te rollen. Ook werken we mee aan netwerk EURES, geven we steun aan het Grensinformatiepunten en steunen we Talent Service Zeeland.

Kwaliteitsindicator en toelichting

Kwaliteit (toelichting)

in 2025 is de HCA -ZIS regeling opengesteld, besluitvorming volgt in 2026. Vanuit Arbeidsmarkt is deelgenomen aan diverse events, zoals de banenmarkt en Contacta, om samen met andere werkgevers de Zeeuwse arbeidsmarkt over het voetlicht te brengen. Het Kick-off festival heeft plaatsgevonden.

Trendindicatoren

Omschrijving (toelichting)

Trendindicatoren	Stand 2022	Stand 2023	Stand 2024	Stand 2025
Beroepsbevolking (CBS)	199.000	207.000	212.000	211.000 (Q3)
Spanningsindicator vraag/aanbod arbeidsmarkt (UWV)	6,52 zeer krap (Q4)	5,23 zeer krap (Q4)	4,55 zeer krap (Q4)	6,22 zeer krap (Q3)
Innovatie-index (2-jaarlijkse EU-cijfer waarbij regio's worden vergeleken)	2-jaarlijkse cijfers, niet in 2022	105,6 (strong innovator)	2-jaarlijkse cijfers, niet in 2024	107, strong
Verleende Europese subsidies (cumulatief)	5.450.426	28.574.831	30.478.647	131.230.000

Doelindicatoren

Omschrijving (toelichting)

Doelindicatoren	Stand 2023	Stand 2024	Stand 2025

Bruto-arbeidsparticipatie %			
Ten opzichte van de totale beroepsbezoeking 15-75 jaar	74,2%	74%	72,1%
Werkloosheid (CBS)	2,5%	3% (Q2)	3,2%
Werkgelegenheid (CBS/LISA)	196.028	201.800	n.n.b.
Werkgelegenheid in groei (CBS)	2%	1%	n.n.b.
Regionaal economische groei in % (CBS):			
Zeeuws-Vlaanderen	-5,5%	1,3%	n.n.b.
Overige Zeeland	1,1%	2,0%	
Nieuwe bedrijfsvestigingen (Impuls)	2	6	2
Bruto regionaal product Betreft % toename van het bruto regionaal product (BRP) ten opzichte van het voorgaande jaar.	In december 2024 komen nieuwe cijfers beschikbaar over de verslagjaren 2021, 2022 en 2023. Voorlopige stand over 2022 is 17,2%	n.n.b.	n.n.b.
Imago (ranking Nederlandse provincies, Beerd Consultancy)	9	9	5
Vissersvloot	135	135	130

Wat mag het kosten?

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Begroting 2025	Begroting na wijziging 2025	Rekening 2025	Restant
Lasten				
040109 Vestigingsklimaat, imago en talent	3.952	5.592	4.751	840
040110 Innovatie, valorisatie en ontwikkelkracht	8.727	8.187	7.770	417
040111 Transitie naar een duurzame en klimaatneutrale economie	272	2.201	1.752	449
040112 Europa, Rijk en Regio	3.298	4.794	4.135	659
049999 Ambtelijke inzet	2.903	3.081	3.080	0
Totaal Lasten	19.152	23.855	21.488	2.366
Baten				
040109 Vestigingsklimaat, imago en talent	0	214	148	66
040110 Innovatie, valorisatie en ontwikkelkracht	1.615	1.461	1.075	385
040111 Transitie naar een duurzame en klimaatneutrale economie	0	643	643	0
040112 Europa, Rijk en Regio	476	1.404	1.217	186
049999 Ambtelijke inzet	0	0	0	0
Totaal Baten	2.091	3.722	3.084	638
Totaal gerealiseerde baten en lasten	-17.061	-20.133	-18.405	-1.729
Onttrekkingen				
980499 Bestemmingsreserves-Pr.4	-3.865	-10.761	-12.097	1.336
Toevoegingen				
980499 Bestemmingsreserves-Pr.4	100	4.823	5.416	-593
Totaal gerealiseerde reserves	3.765	5.938	6.681	-743
Totaal gerealiseerd	-13.296	-14.195	-11.723	-2.472

5 Programma Mobiliteit op maat

Inleiding en ontwikkelingen

Omschrijving (toelichting)

Een goede én veilige bereikbaarheid is belangrijk voor Zeeland. Voor wonen, werken en de brede welvaart is bereikbaarheid de randvoorwaarde. We werken aan het in stand houden van de weginfrastructuur (inclusief bruggen en tunnels) en het Kanaal door Walcheren. We werken aan verbetering van de bereikbaarheid, de verkeersveiligheid en aan het openbaar vervoer van de toekomst.

Tevens dragen de acties die we uitvoeren bij aan nationale (en Europese) doelstellingen: emissievrije mobiliteit (CO₂, fijnstof, stikstof) en aan brede welvaartsdoelen passend bij de ruimtelijke opgave van Zeeland.

De bereikbaarheid in Zeeland is kwetsbaar. Zeeland is relatief dunbevolkt en voor de bereikbaarheid afhankelijk van een beperkt aantal hoofdroutes. Dit vraagt om het in goede staat houden van die infrastructuur. In een tijd waarin meer onderhoud en soms vervanging plaatsvindt, stemmen de wegbeheerders goed met elkaar af en denken zij tijdig na over het aanbieden van alternatieve reismogelijkheden. Investerings in de Zanddijk en Deltaweg versterken de bereikbaarheid en voor de Midden-Zeelandroute maakten betrokkenen een brede afweging voor de toekomst..

Het is de afgelopen decennia gelukt het aantal verkeersdoden fors omlaag te brengen. In zowel de Zeeuwse als landelijke trend is zichtbaar dat het aantal (ernstig) verkeersgewonden niet meer afneemt. Zonder aanvullend beleid gaat dit aantal stijgen. Dit vraagt combinatie van gedrag, handhaving en infrastructuur aanpakken van de grootste verkeersveiligheidsrisico's.

In de Regionale Mobiliteitsstrategie ligt vast hoe het openbaar vervoer in Zeeland wordt verbeterd. Dit wordt stap voor stap in uitvoering gebracht, waarbij flex wordt geïntroduceerd (flexibel vervoer op aanvraag). Eerst zorgen we ervoor dat dit goed werkt, voordat we wijzigingen aanbrengen in de buslijnen.

Dit programma omvat de werkzaamheden en resultaten die hiervoor in 2025 zijn bereikt.

Speerpunten

Omschrijving (toelichting)

- De aanbesteding van de busconcessie is afgerond. De voorbereidingen op de overgang van opdrachtnemer zijn in gang gezet. Per december 2026 verzorgt EBS het busvervoer in Zeeland.
- Op Schouwen-Duiveland, Noord-Beveland en in Zeeuws-Vlaanderen is de Flex gestart. In 2025 zijn er vooral lovende beoordelingen ontvangen over de werking van de Flex.
- De Gemeenschappelijke Regeling Publiek Vervoer is in combinatie met de Mobiliteitscentrale B.V. voorbereid en in besluitvorming gebracht. Dit heeft geleid tot positieve besluiten in Provinciale Staten en alle Zeeuwse gemeenteraden voor deelname aan de Gemeenschappelijke Regeling.
- Het Toekomstbeeld Midden-Zeelandroute is afgerond. Op basis van dit toekomstbeeld zijn in het Bestuurlijk Overleg Meerjarenprogramma Infrastructuur Ruimte en Transport (BO MIRT) afspraken gemaakt over het gezamenlijk vanuit Rijk en regio doen van een variantenonderzoek voor een nieuwe Oosterschelde Oeververbinding.

- Provinciale Staten hebben met het statenvoorstel Prioritering Verkeersveiligheid provinciale N-wegen ingestemd voor het aanpakken van de grootste verkeersveiligheidsknelpunten op de provinciale wegen.
- De uitvoering van het actieprogramma Binnenvaart is op gang gebracht.
- Met het Rijk is het realisatiepact in het kader van de Goederenvervoercorridor Zuid voor Zeeland-North Sea Port opgesteld en zijn afspraken over de uitvoering gemaakt en vastgelegd.
- Het educatieprogramma Verkeersveiligheid is uitgevoerd. Alle scholen in het voortgezet onderwijs hebben deelgenomen. 128 basisscholen nemen deel onder het label of nemen deel aan het educatieprogramma Verkeersveiligheid om het label te behalen.

Beleidskader

Omschrijving (toelichting)

- [Omgevingsvisie Zeeland](#)
- [Regionale Mobiliteitsstrategie: Zeeland Slim en Duurzaam Bereikbaar \(2022\)](#)
- [Strategisch Plan Verkeersveiligheid 2030 \(2019, landelijk kader\)](#)
- [Zeeuwse uitvoeringsagenda Verkeersveiligheid \(2020\)](#)
- [Zeeuws toekomstbeeld fiets \(2023\)](#)

Reguliere taken

Omschrijving (toelichting)

- Het beheren, onderhouden én het toekomstbestendig houden van de provinciale infrastructuur. Die bestaat uit:
  - (water)wegen
  - fietspaden
  - civiele kunstwerken (nat en droog), zoals bruggen en viaducten
  - aanlandingsvoorzieningen en terminals voor de Westerschelde Ferry
- Het beheer en ontwikkelen van de concessies voor openbaar vervoer: bus en Westerschelde Ferry.
- Het aanbesteden en/of inbesteden van nieuwe vervoersconcessies en - contracten.
- Het en uitvoeren van maatregelen voor de verkeersveiligheid.

Maatschappelijk effect

Omschrijving (toelichting)

Provincie Zeeland werkt samen met andere overheden aan een compleet netwerk van infrastructuur en openbaar vervoer in Zeeland. Het infrastructurele netwerk moet betrouwbaar, veilig en snel zijn. Het openbaar vervoer in Zeeland moet bereikbaar, betaalbaar en beschikbaar zijn.

Doelstelling

Investeren in bereikbaarheid voor personen en goederen

Een goede bereikbaarheid voor inwoners, bedrijven, toeristen en forenzen en een goede multimodale bereikbaarheid van de Zeeuwse havens- en grootschalige bedrijventerreinen door:

1. Snelle en betrouwbare wegverbindingen voor zakelijk, recreatief en woon- en werkverkeer
2. Een multimodaal netwerk van achterlandverbindingen met voldoende capaciteit voor de Zeeuwse havens (Terneuzen en Vlissingen-Oost) en grootschalige bedrijventerreinen.

Het gaat zowel om fysieke ingrepen in de hoofdinfrastructuur (weg, spoor, buisleidingen en water) als de inzet van data en innovatieve oplossingen om tot een betere benutting van de infrastructuur te komen. Speciale aandacht is er voor de binnenvaart.

De gebruikers van het provinciale wegennet kunnen zich goed en veilig (blijven) verplaatsten zonder dat de kwaliteit van de leefomgeving daarmee onder druk komt te staan. In dat verband werken we aan netwerkoptimalisatie van het (provinciaal) wegennet en fietsnetwerk voor diverse doelgroepen. Wij doen dat voortdurend met behulp van Gebiedsgerichte aanpakken (GGA). Met deze aanpak werken we samen met andere wegbeheerders integraal aan het wegennet in de desbetreffende regio. Speciale aandacht krijgen de prioriteiten van verkeersveiligheidsknelpunten binnen het Zeeuwse wegennet en de Midden-Zeelandroute.

Via het Inter Provinciaal Overleg (IPO) en overleggen met het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat wordt hierbij ingezet op de landelijke afstemming en investeringen die door het ministerie in de Zeeuwse infrastructuur worden gedaan.

Kwaliteitsindicator en toelichting

Kwaliteit (toelichting)

In 2025 zijn verschillende grote ontwikkelingen opgepakt en belangrijke tussenstappen gezet om daarmee de bereikbaarheid in Zeeland te verbeteren.

In de eerste plaats is het toekomstbeeld voor de Midden-Zeelandroute een belangrijk document naar de toekomst. Het toekomstbeeld geeft een duidelijk beeld over de noodzaak voor een volwaardige tweede hoofdonsluiting van Zeeland over de weg. De robuustheid van de wegen van Zeeland blijft anders onvoldoende, zeker bij grotere nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen in Zeeland.

Daarnaast zijn stappen gezet om het toekomstbeeld fiets naar een uitvoeringsprogramma te brengen. Voor de fietsroute Terneuzen-Sluis is het investeringsvoorstel in de najaarsnota goedgekeurd. Het actieprogramma is voorbereid om in 2026 vast te stellen.

De uitvoering van het actieprogramma binnenvaart en het opzetten van het realisatiepact Zeeland-North Sea Port, als onderdeel van de Goederenvervoer Corridor Zuid, zijn belangrijke stappen.

In 2025 heeft de provincie snel een team samengesteld om bereikbaarheidsmaatregelen voor te bereiden vanwege de noodzakelijke reparatie van de Westerscheldetunnel begin 2027.

Acties

Versterken van het incidentmanagement en verkeersmanagement

Uitvoering geven aan incidentmanagement via verkeerscentrale en kantoniers en verkeersmanagement via Regionaal Verkeerskundig Team is samenwerking tussen Provincie, Rijkswaterstaat, NV Westerscheldetunnel, North Sea Port en Waterschap.

Kwaliteitsindicator en toelichting

Kwaliteit (toelichting)

De uitvoering van incidentmanagement op de betreffende provinciale wegen verloopt goed. De samenwerking wordt via Zeeland Bereikbaar als samenwerkingsorganisatie verder versterkt. Naar aanleiding van de problematiek in 2025 bij de Vlaketunnel zijn afspraken met minister en

Rijkswaterstaat gemaakt om via Zeeland Bereikbaar de procedures en inzet van het Rijk ten aanzien van de Vlaketunnel te bespreken.

Verbeteren logistiek en goederenvervoer

Impuls geven aan de uitvoering van het regionale uitvoeringsprogramma binnen Goederen Vervoer Corridor Zuid door het sluiten van een realisatiepact in 2025 tussen North Sea Port, Rijk en regionale partner. Via Zeeland Connect wordt in samenwerking met Impuls Zeeland en North Sea Port ingezet op modal shift van weg naar water en spoor.

Kwaliteitsindicator en toelichting

Kwaliteit (toelichting)

In 2025 is het realisatiepact voor North Sea Port/ Zeeland als onderdeel van de Goederen Vervoer Corridor Zuid uitgewerkt en naar de besluitvorming in het Bestuurlijk Overleg Meerjarenprogramma Infrastructuur Ruimte en Transport (BO MIRT) gebracht. Het Rijk stelt één miljoen euro beschikbaar voor uitvoering hiervan, daarnaast is er één miljoen gezamenlijke financiering vanuit North Sea Port en Provincie voorzien. De uit te voeren projecten die zijn vastgelegd in het Realisatiepact gaan over:

- Truckparking in of nabij de haven van Vlissingen.
- Digitalisering op emplacementen.
- Beter, duurzamer en multimodaal benutten van Kanaal Gent-Terneuzen.
- Binnenvaartvoorzieningen Kanaal door Walcheren.
- Digitale ontsluiting infrastructurele toepassingen.
- Routekaart zero emissie wegvervoer Kanaalzone+.
- Slimme en innovatieve maatregelen vervanging & renovatie.

Versterken binnenvaart

- Start project toekomstbestendig maken van het Kanaal door Walcheren voor de binnenvaart.
- Ontwikkelen en openstellen van een subsidieprogramma walstroom.
- Uitwerking voor uitbreiding van ligplaatsen en binnenhavenvoorzieningen.

Kwaliteitsindicator en toelichting

Kwaliteit (toelichting)

In 2025 is uitgevoerd en voorbereid:

- Met gemeenten zijn gesprekken gevoerd over uitbreiding van het aantal binnenvaartligplaatsen in Zeeland, ter voorbereiding op een voorstel daarover.
- De voorbereidingen zijn getroffen om in 2026 één extra ligplaats bij de Edisonkade (Kanaal door Walcheren) te realiseren.
- Er is een eenvoudig data-platform ("Startpagina") met alle apps voor de binnenvaart in Zeeland ontwikkeld en ontsloten via de provinciale website. Eind 2025 is dit op de binnenvaartdag gepresenteerd.
- Communicatie met- en richting de binnenvaartbranche is verbeterd door aandacht in het het maritiem medium Schuttevaer,. Vertegenwoordigers uit de binnenvaart komen regelmatig samen voor overleg. Daarnaast organiseren wij elk jaar de binnenvaartdag.

- Voor het realiseren van walstroomvoorzieningen langs het kanaal door Walcheren zijn de locaties bepaald en zijn de aanvragen voor aansluitingen daarvoor gedaan. De doorlooptijd voor het verkrijgen van de stroomaansluitingen zijn langer dan vooraf verwacht. Daardoor is de realisatie en inzet van het hiervoor bestemde budget vertraagd.

Investeren in bereikbaarheid en verkeersveiligheid provinciale infrastructuur

- Vanaf 2025 is de Westerscheldetunnel tolvrij voor personenverkeer.
- Op basis van het onderzoek doorgaand vrachtverkeer en de landelijke vrachtwagenheffing worden maatregelen vastgesteld en uitgevoerd.
- Naast de investeringen in grote projecten (Zanddijk, Traverse Kapellebrug en Deltaweg) worden goedgekeurde projecten in uitvoering gebracht (o.a. N288) en nieuwe projecten voorbereid (o.a. Randweg Oud-Vossemeer, N667).

Kwaliteitsindicator en toelichting

Kwaliteit (toelichting)

De Westerscheldetunnel is sinds 30 december 2024 tolvrij geworden voor personenverkeer.

Aan PS is op 28 oktober 2025 de rapportage Doorgaand Vrachtverkeer gestuurd. Het doorgaand vrachtverkeer wordt met de komst van de landelijke vrachtwagenheffing gemonitord. De ontwikkeling van het vrachtverkeer door Zeeland wordt betrokken bij de gesprekken met het ministerie van IenW over de trajecten waarop de vrachtwagenheffing geldt. Het onderzoek ondersteunt de wens voor versterking van de Midden-Zeelandroute.

Voor het project N288 (Biggekerke) is in 2025 de startnotitie gewijzigd vastgesteld, waarbij vanwege opmerkingen uit de omgeving het project is aangepast. Voor de Randweg Oud-Vossemeer is het uitvoeringskrediet vastgesteld, waarmee de voorbereiding van de uitvoering van het project is opgestart.

Beleid en prioritering bereikbaarheid en verkeersveiligheid

- Mede op basis van de uitgevoerde analyse N-wegen en Zeeuwse Staat van de verkeersveiligheid (2024) wordt een prioritering opgesteld voor nieuwe infrastructurele investeringen.
- Uitwerking van het toekomstbeeld voor de Midden-Zeeland-Route en de Zeelandbrug.
- Uitwerking van het toekomstbeeld Fiets naar actieprogramma.

Kwaliteitsindicator en toelichting

Kwaliteit (toelichting)

Op 4 juli 2025 heeft Provinciale Staten het Statenvoorstel Prioritering verkeersveiligheid Provinciale N-wegen vastgesteld.

Het Toekomstbeeld van de Midden-Zeelandroute is in 2025 afgerond en aan Provinciale Staten en diverse partners in het proces aangeboden. Met het Rijk is, op basis van het toekomstbeeld, als vervolgstap afgesproken een variantenonderzoek naar een Oosterschelde Oeververbinding uit te gaan voeren.

Het actieprogramma ter invulling van het Toekomstbeeld Fiets is uitgewerkt en zal begin 2026 in besluitvorming worden gebracht. Vooruitlopend op het actieprogramma is het investeringskrediet, ter

verbetering van de fietsroute Terneuzen-Sluis, met de najaarsnota 2025 aan Provinciale Staten voorgelegd.

Doelstelling

Uitvoering regionale mobiliteitsstrategie

Samen met onze regionale partners werken we aan de uitvoering van de Regionale Mobiliteitsstrategie. In 2024 is het eerste project gestart dat in 2025 in andere regio's navolging krijgt. We ronden begin 2025 de aanbesteding van de bus-concessie af en starten met de implementatie hiervan. Via onze subsidieregeling hub ontwikkeling ondersteunen we de ontwikkeling van diverse mobiliteits hubs in de 13 gemeenten van de provincie. In 2025 ronden we de besluitvorming over de mobiliteitscentrale af en start deze met zijn activiteiten. Het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat ondersteunt de activiteiten actief, als voorbeeld voor andere delen van Nederland.

Kwaliteitsindicator en toelichting

Kwaliteit (toelichting)

In 2025 zijn er grote en cruciale stappen gezet in de uitvoering van de Regionale Mobiliteitsstrategie. Op Schouwen-Duiveland, Noord-Beveland en in Zeeuws-Vlaanderen is de Flex (flexibel vervoer op aanvraag) van start gegaan. Met een grote tevredenheid van de reizigers. De aanbesteding van de busconcessie is afgerond. Per december 2026 zal EBS het busvervoer in Zeeland verzorgen. De besluitvorming in Provinciale Staten en alle Zeeuwse gemeenteraden over deelname aan de Gemeenschappelijke Regeling Publiek Vervoer is eind 2025 met succes afgerond.

De uitvoering van het openbaar vervoer, de busconcessie en de Westerschelde Ferry, is goed verlopen. In mei en juni 2025 vielen er veel ritten uit. Na gesprekken is Connexxion gestuurd om de problemen op te lossen en het uitvallen van ritten grotendeels te voorkomen.

Acties

Uitvoering busconcessie

Het beheren en ontwikkelen van de concessies van de huidige busconcessie, die is verlengd voor de jaren 2025 en 2026. In het kader van de verlenging wordt samen met Connexxion de overgang naar de nieuwe concessie ingezet.

Kwaliteitsindicator en toelichting

Kwaliteit (toelichting)

In 2025 is door Connexxion het eerste verlengingsjaar van de concessie uitgevoerd. In de periode mei en juni was er sprake van hoge rituitval, waar na gesprekken door Connexxion een verbeterplan is opgesteld. Voor de resterende periode van de concessie en voorbereidend op de overdracht aan EBS zijn nieuwe chauffeurs opgeleid. In de tweede helft van 2025 is de rituitval naar een lager, acceptabel, niveau gedaald.

Uitvoering Westerscheldeferry

Vanuit de lopende opdracht aan de Westerschelde Ferry BV de gemaakte afspraken opvolgen.

Kwaliteitsindicator en toelichting

Kwaliteit (toelichting)

Binnen de lopende opdracht aan Westerschelde Ferry BV zijn de gemaakte afspraken conform planning opgevolgd en bewaakt. De uitvoering van de concessie (inbesteding aan Westerschelde Ferry BV) verloopt hiermee conform opdracht.

Aanbesteding busconcessie

- Afronden van aanbesteding busconcessie 2027 met gunning aan vervoerder.
- Start implementatie busconcessie 2027 met vervoerder.

Kwaliteitsindicator en toelichting

Kwaliteit (toelichting)

1. Aanbesteding busconcessie 2027.
In 2025 is de aanbesteding voor de busconcessie 2027 succesvol afgerond en gegund aan EBS. Daarmee is de contractpartner vastgelegd voor de start van de concessie per december 2026.
2. Implementatie busconcessie 2027.
In 2025 is de implementatie met EBS gestart. Bij haar inschrijving heeft EBS een planning opgeleverd. De implementatiestappen zijn in 2025 conform planning uitgevoerd.

Invoering flex en startprojecten

- Stapsgewijze uitrol van Flex in alle Zeeuwse regio's door middel van startprojecten vanaf eind 2024.
- Voor uitrol in iedere regio met door de gemeenten gecontracteerde vervoerders afspraken vastleggen over beschikbaarheid van voldoende vervoermiddelen en personeel.
- Afspraken met Gemeentelijke Vervoerscentrale over uitvoeringscapaciteit voor boeken en plannen.

Kwaliteitsindicator en toelichting

Kwaliteit (toelichting)

- De flex is stapsgewijs uitgerold via startprojecten. In 2025 is de Flex van start gegaan op Schouwen-Duiveland, Noord-Beveland en in Zeeuws-Vlaanderen.
- Per regio zijn met door gemeenten gecontracteerde vervoerders afspraken vastgelegd over voldoende voertuigen en inzet van personeel.
- Met de Gemeentelijke Vervoerscentrale zijn afspraken gemaakt over uitvoeringscapaciteit voor boeken en plannen middels een Dienstverleningsovereenkomst in 2025.

Verbetering hubs en haltes

- Zeeuws netwerk van hubs en haltes verbeteren en aan laten sluiten op de nieuwe dienstregeling van de bus en flexibel vervoer in het kader van de uitvoering van de regionale mobiliteitsstrategie.
- Realisatie van nieuwe hubs of upgraden van bestaande hubs ten behoeve van de bereikbaarheid van North Sea Port District en omstreken (realisatie gereed voor 2028).

Kwaliteitsindicator en toelichting

Kwaliteit (toelichting)

1. Zeeuws netwerk van hubs en haltes verbeteren.
De verbetering van het Zeeuwse netwerk van hubs en haltes verloopt in lijn met de Regionale Mobiliteitsstrategie en de beoogde planning. Gemeenten en stakeholders werken nauw samen om toe te werken naar aansluiting op de nieuwe dienstregeling van bus en flexibel vervoer.
2. Nieuwe hubs en upgrades voor North Sea Port District.
De realisatie en upgrade van hubs ten behoeve van de bereikbaarheid van het North Sea Port District en omstreken ligt op schema. De beoogde oplevering is uiterlijk in 2028 gepland. De samenwerking tussen gemeenten, provincie en betrokken partners verloopt goed.

Totstandkoming mobiliteitscentrale

- Inrichting en opstart van de mobiliteitscentrale in 2025.
- Proefdraaien, evalueren en bijsturen.

Kwaliteitsindicator en toelichting

Kwaliteit (toelichting)

1. Inrichting en opstart mobiliteitscentrale in 2025.
In 2025 is de mobiliteitscentrale voorbereid via werkgroepen en bestuurlijk vastgesteld in alle 13 gemeenteraden en Provinciale Staten. De centrale is in oprichting al operationeel van start gegaan, met statutaire oprichting en formele opstart in de eerste weken van 2026.
2. Proefdraaien, evalueren en bijsturen.
In 2025 is in oprichtingsvorm, door de Gemeentelijke Vervoerscentrale Zeeland BV te benutten, proefgedraaid en zijn eerste evaluaties en bijsturingen ingezet. Verdere evaluatie en bijsturing lopen door richting de formele start in 2026.

Digitaal plannen, boeken en betalen

- Introductie van twee tot drie door marktpartijen ontwikkelde apps 2025-2027.
- Implementatie algoritmische planner (Functionele Taxi Logica).

Kwaliteitsindicator en toelichting

Kwaliteit (toelichting)

1. Introductie van twee tot drie door marktpartijen ontwikkelde apps 2025–2027.
De app Gaiyo is vastgelegd tot en met eind 2027, maar de beoogde 2–3 apps zijn nog niet volledig ingevuld. Implementatie werkt deels. Met twee andere partijen lopen nog gesprekken over integratie-uitdagingen.
2. Implementatie digitaal systeem bij Mobiliteitscentrale Zeeland.
De algoritmische planner is geïmplementeerd en functioneert gedeeltelijk in de keten. Verdere uitrol en verbeteringen lopen na 2025 door. Verbeteringen betreffen het beter kunnen combineren van WMO-ritten en de Flex-ritten en de combinatie met het busvervoer maken.

Living Lab Smart Mobility

- Voorbereiden projecten 2025 voor bijdrage uit Living Lab.
- Aflopende pilots zoals Nabogo evalueren en mogelijk vervolg bepalen.

Kwaliteitsindicator en toelichting

Kwaliteit (toelichting)

- In 2025 is het project Super Smart Charging Hub voortgezet en is het project School2Bike opgezet en in uitvoering gebracht.
- De Pilot met Nabogo is geëvalueerd en besproken met het bedrijf. Het uitblijven van beoogd effect in combinatie met de noodzaak tot structurele bekostiging vanuit de overheid leidde tot het besluit geen vervolg te geven aan de pilot.
- De opzet vanuit het Living Lab voor MaaS-pilots heeft een vervolg gekregen met een meerjarige overeenkomst met Gaiyo voor uitrol van een MaaS-app in Zeeland.
- Het achterblijven van voldoende nieuwe projecten leidde tot een heroverweging van de aanpak van het Living Lab. Ingezet wordt om de inzet sterker te richten op het stimuleren van innovatie bij partijen die al actief zijn in de mobiliteit in Zeeland, in plaats van geheel nieuwe partijen naar Zeeland te trekken.

Doelstelling

Doelmatig en doeltreffend beheer (water)wegen

Een doelmatig en doeltreffend beheer van de provinciale (water)wegen op zodanige wijze dat deze aansluit bij de principes van assetmanagement en voldoet aan het onderhoudsniveau zoals door het bestuur vastgesteld.

Ten behoeve van een efficiënt en effectief beheer en onderhoud van de provinciale (vaar)wegen is in 2023 een nieuw Strategisch Assetmanagement Plan (SAMP) met daarin opgenomen een ontwikkelagenda vastgesteld. Bij het in stand houden van de infrastructuur kijkt men naar de prestaties die de kapitaalgoederen leveren, de kosten die daaraan verbonden zijn en de risico's die daarbij acceptabel zijn. Het SAMP bevat de kaders en uitgangspunten op een meer strategisch niveau op grond waarvan de instandhouding (beheer en onderhoud) van de provinciale (vaar)wegen en daarmee verbonden kunstwerken doelmatig en doeltreffend georganiseerd kan worden. Als nadere uitwerking van het Beheerkader is per infrastructureel kapitaalgoed een beheerplan opgesteld. Daarin is op een meer operationeel niveau beschreven op welke wijze dat specifieke kapitaalgoed in stand wordt gehouden.

Acties

Het plannen en uitvoeren van onderhoudswerkzaamheden aan infrastructurele kapitaalgoederen op dusdanige wijze dat ze op het vastgestelde niveau in stand worden gehouden.

- We verbeteren het inzicht in meerjarige onderhoudsplanningen en het behoud binnen en tussen de verschillende kapitaalgoederen. Dat doen we op basis van het vastgestelde Strategisch Assetmanagement Plan en uitvoeringsstrategieën.
- Tevens vindt afstemming plaats met de plannen op het gebied van de investeringsagenda wegen (instandhouding in relatie tot nieuwbouw). Het vastgestelde niveau is met deze werkwijze geborgd en onderdeel van uitvoering van onze reguliere taak.

Kwaliteitsindicator en toelichting

Kwaliteit (toelichting)

- In het jaar 2025 hebben we het inzicht in meerjarige onderhoudsplanningen en de samenhang tussen kapitaalgoederen versterkt, gebaseerd op het Strategisch Assetmanagement Plan en de uitvoeringsstrategieën.
- We stemmen de werkzaamheden af met de aanpak van de geprioriteerde verkeersveiligheidsknelpunten, zodat het vastgestelde kwaliteitsniveau geborgd blijft en de uitvoering onderdeel vormt van onze reguliere taak.

De versterking van de samenwerking met andere (vaar)wegbeheerders door periodieke afstemmingsmomenten, we richten ons onder andere op een goede afstemming van wegwerkzaamheden en het voorkomen van overlast voor de weggebruikers.

- Als regio staan we voor een grote onderhoudsopgave die zorgen voor stremmingen. Daarbij is het Zeeuwse wegennet, zeker in de zomerperiode met veel toeristisch verkeer, vanwege het beperkte aantal oeververbindingen kwetsbaar voor uitval van wegen door bijvoorbeeld incidenten. Daarover vindt afstemming binnen het Regionaal Verkeersteam (RVT).
- Samen met Rijkswaterstaat, North Sea Port, NV Westerscheldetunnel en Waterschap Scheldestromen zetten we de transitie in gang van RVT naar team Bereikbaar Zeeland, waarvoor in 2025 een samenwerkingsovereenkomst wordt opgesteld. Dit om de inzet en samenwerking te vergroten.

Kwaliteitsindicator en toelichting

Kwaliteit (toelichting)

Zeeland Bereikbaar is in 2025 van start gegaan en is in opbouw. Hierin vindt vroegtijdige afstemming over geplande werkzaamheden aan de infrastructuur in Zeeland plaats. Zo is tijdig duidelijk welke hinder de (vaar)weggebruiker kan verwachten en hoe deze tot een minimum beperkt kan worden. Zeeuwse gemeenten hebben in 2025 aangegeven hierbij aan te willen sluiten.

Nadere uitwerking assetmanagement door actualisatie en implementatie uitvoeringsstrategieën

In 2022 hebben we de uitvoeringsstrategie voor de zogeheten natte infrastructuur vastgesteld. Dit omvat het Kanaal door Walcheren met de daar aanwezige bruggen en sluisen alsook de Zeelandbrug. Nu zijn er voor alle infrastructurele 'assets' uitvoeringsstrategieën of beheerplannen vastgesteld. Het Beheerkader Infrastructuur Provincie Zeeland volgens de nieuwe principes van assetmanagement in 2023 vernieuwd. Dit deden we omdat het vorige plan dateerde van 2017/2018.

Kwaliteitsindicator en toelichting

Kwaliteit (toelichting)

De Provincie beschikt over een duidelijke aanpak voor het beheer van de provinciale infrastructuur. Vastgestelde strategieën of beheerplannen geven een volledig en consistent beheerbeeld. Het recentelijk vernieuwde Beheerkader Infrastructuur verbindt deze documenten en brengt ze in lijn met de moderne principes van assetmanagement, zodat integraal en risicogestuurd beheer structureel wordt geborgd.

Doelstelling

Verbetering verkeersveiligheid

De ambitie is geen (vermijdbare) verkeersslachtoffers in 2050. Met de Zeeuwse uitvoeringsagenda Verkeersveiligheid als start is het doel om in 10 jaar tijd het aantal verkeersslachtoffers te halveren. Een forse opgave aangezien de landelijke trend laat zien dat, zonder aanvullende maatregelen, met name onder de kwetsbare verkeersdeelnemers (waaronder een groot aandeel fietsers), het aantal ernstige verkeersgewonden niet daalt maar stijgt. Het aanpakken van de grootste veiligheidsrisico's in het verkeer heeft voor de provincie hoge prioriteit.

Het vergroten van de verkeersveiligheid vraagt om een integrale aanpak en (bij)sturen op de grootste risico's in de samenhang tussen gedrag, handhaving en infrastructuur.

Mede op basis van de verkeersveiligheidsanalyse provinciale N-wegen en de door Stichting voor Wetenschappelijk Onderzoek Verkeersveiligheid) SWOV gepubliceerde Zeeuwse Staat van de verkeersveiligheid, worden prioriteiten voor de infrastructurele investeringen bepaald.

Acties

We maken het verkeer veiliger voor kwetsbare en onervaren weggebruikers

- Uitvoering geven aan het educatieprogramma voor scholen in basis en voortgezet onderwijs (gericht op de jongeren).
- Uitvoering geven aan het programma doortrappen (gericht op de ouderen).
- Investeren in en stimuleren van veilige fietsen overstek voorzieningen met gebruik making van de investeringsimpuls verkeersveiligheid.

Kwaliteitsindicator en toelichting

Kwaliteit (toelichting)

Het verkeerseducatieprogramma is in 2025 volledig uitgevoerd in basisonderwijs en voortgezet onderwijs. Het programma doortrappen is primair opgepakt door de gemeenten met ondersteuning van de Provincie. Via de prioritering verkeersveiligheid provinciale N-wegen is extra aandacht voor verbeteringen in fietsveiligheid.

We verminderen de risico's van afleiding in het verkeer

De activiteiten over afleiding richten zich voornamelijk op het gebruik van de mobiele telefoon. De landelijke campagne MONO is daarbij een belangrijk instrument. Hierbij volgen we de landelijke campagne kalender. In de MONO maanden organiseren we ook veel Zeeuwse MONO activiteiten, zoals een posterwedstrijd en MONO Scoort.

Kwaliteitsindicator en toelichting

Kwaliteit (toelichting)

De MONO campagne activiteiten zijn in 2025 uitgevoerd. Daarnaast is er aandacht voor handhaving door inzet van de MONO-bus in samenwerking met de Provincie Noord-Brabant. Vanuit een bus kunnen controleurs op de snelweg zien of autorijders gebruik maken van hun mobiele telefoon. Indien dit het geval is volgt direct een boete.

We verminderen de risico's van vermenging van landbouwverkeer met ander verkeer

Het Zeeuwse Platform Kwaliteitsnetwerk Landbouwverkeer Zeeland werkt aan het oplossen van knelpunten ten aanzien van landbouwverkeer. Binnen dit netwerk werken de Zeeuwse wegbeheerders en maatschappelijke belangenverenigingen zoals Cumela en ZLTO samen.

Hieruit volgt inbreng voor zowel infrastructurele aanpak als gedragsacties zoals de campagne Slik op de weg.

Kwaliteitsindicator en toelichting

Kwaliteit (toelichting)

Het Zeeuws Platform Kwaliteitsnetwerk weet elkaar te vinden bij vraagstukken.

Ook in 2025 zijn er specifieke campagnes uitgevoerd om te waarschuwen voor Slik op de weg in het seizoen dat dit speelt.

We verminderen het aantal verkeersovertredingen.

- Verkeersovertreders vormen een gevaar voor andere weggebruikers en zijn dus een risico in het verkeer.
  - Door onderwijs proberen we het gedrag van toekomstige weggebruikers positief te beïnvloeden.
  - We spreken weggebruikers aan op hun gedrag proberen we dat gedrag positief te beïnvloeden.
  - Dat doen we met campagnes zoals MONO, BOB en AAN in het donker.
  - In overleg met de Politie worden handhavingsacties georganiseerd. Daarnaast voert de Politie een project uit gericht op de aanpak van veelplegers.

Kwaliteitsindicator en toelichting

Kwaliteit (toelichting)

De genoemde acties zijn uitgevoerd. Voor specifieke handhavingsacties is er vaker contact met Politie en Openbaar Ministerie, waarbij het gebrek aan capaciteit voor verkeershandhaving een belangrijk aandachtspunt is.

Gecoördineerde uitvoering van de Zeeuwse uitvoering agenda SPV 2030.

Uitvoering geven aan de reguliere taak stimuleren en uitvoeren van maatregelen voor de verkeersveiligheid door:

- Uitvoeren verkeersveiligheidscampagnes (aanspreken op gedrag).
- Educatie en voorlichting (o.a. educatie op scholen o.b.v. Zeeuws VerkeersveiligheidsLabel).
- Stimuleren van verkeershandhaving in contacten met politie, gemeenten en door nationale lobby.

Kwaliteitsindicator en toelichting

Kwaliteit (toelichting)

In 2025 is het programma van verkeersveiligheidscampagnes en verkeerseducatie uitgevoerd. De contacten over verkeershandhaving zijn in 2025 versterkt, waarbij er landelijk is gepleit door gemeenten en provincies voor meer inzet op verkeershandhaving.

Trendindicatoren

Omschrijving (toelichting)

Trendindicatoren	Stand 2022	Stand 2023	Stand 2024	Stand 2025
doelmatig en doeltreffend beheer (water)wegen: het basisniveau wordt behaald	ja	ja	ja	ja
bereikbaarheid van basisvoorzieningen (auto)	matig	matig	matig	matig
bereikbaarheid van basisvoorzieningen (OV)	beperkt	beperkt	beperkt	verbeterd
verkeersveiligheid : # geregistreerde verkeersdoden	23	15	18	20

Doelindicatoren

Omschrijving (toelichting)

Doel	Indicator	Stand 2022	Stand 2023	Stand 2024	Stand 2025	Einddoel
(Vaar)wegen	Onderhoudsniveau infrastructurele kapitaalgoederen	Basis	Basis	Basis	Basis	Basis

Vergroten verkeersveiligheid	Aantal verkeersdoden	23	15	18	20	halvering aantal verkeersdoden in 2030
Snelle en betrouwbare wegverbindingen	de reistijd is voor weggebruikers voorspelbaar *			99%	99%	99% van de ritten zonder (voorziene) vertraging
Waardering openbaar vervoer (OV-klantenbarometer)	Klantenwaardering voor het openbaar vervoer waarvoor concessieverlening plaatsvindt door de Provincie	bus: 7.8 WSF: 7.7	bus: 8.0 WSF: 8.2	Bus: 8,0 WSF: 8,6	n.n.b. n.n.b.	bus: 8,0 WSF: 8,5

* Inschatting, geen voldoende data beschikbaar. Gekozen voor andere doelindicator per begroting 2025.

Wat mag het kosten?

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Begroting 2025	Begroting na wijziging 2025	Rekening 2025	Restant
Lasten				
050101 Doelmatig en doeltreffend beheer (water)wegen	25.378	27.713	30.350	-2.636
050102 Bereikbaarheid voor de mensen	0	0	0	0
050111 Verbetering verkeersveiligheid	917	917	848	69
050112 Investeren in bereikbaarheid voor personen en goederen	32.403	32.036	31.602	434
050113 Uitvoering regionale mobiliteitsstrategie	36.455	36.673	34.596	2.076
059999 Ambtelijke inzet	12.632	13.483	13.483	1
Totaal Lasten	107.786	110.822	110.879	-57
Baten				
050101 Doelmatig en doeltreffend beheer (water)wegen	495	1.032	1.664	-631
050102 Bereikbaarheid voor de mensen	0	0	0	0
050112 Investeren in bereikbaarheid voor personen en goederen	29.300	29.300	29.341	-41
050113 Uitvoering regionale mobiliteitsstrategie	4.747	4.132	3.474	659
059999 Ambtelijke inzet	0	0	0	0
Totaal Baten	34.542	34.465	34.478	-13
Totaal gerealiseerde baten en lasten	-73.243	-76.357	-76.401	43
Onttrekkingen				
980599 Bestemmingsreserves-Pr.5	-16.111	-22.682	-21.208	-1.474
Toevoegingen				
980599 Bestemmingsreserves-Pr.5	11.207	15.463	15.463	0
Totaal gerealiseerde reserves	4.904	7.219	5.745	1.474
Totaal gerealiseerd	-68.340	-69.138	-70.655	1.517

6 Programma Iedereen telt!

Inleiding en ontwikkelingen

Omschrijving (toelichting)

Het programma “Iedereen telt!” gaat over brede welvaart. Brede welvaart omvat alles wat mensen van waarde vinden. Naast materiële welvaart gaat het ook om zaken als gezondheid, onderwijs, milieu en leefomgeving. En over sociale binding, persoonlijke ontplooiing en (on)veiligheid. In dit programma hebben we in het bijzonder aandacht voor het sociaal-cultureel functioneren van Zeeland. Hoe zijn individuen en groepen in de samenleving onderling in contact? En zijn zij in staat om relaties op te bouwen en zichzelf verder te ontwikkelen?

We zetten cultuur, erfgoed, leefbaarheid, gezondheid en sport in om een levendig en sociaal Zeeland voor iedereen te bereiken. Dit doen we samen met andere overheden en instellingen, die hierin allemaal hun eigen rol hebben.

Cultuur

Omschrijving (toelichting)

Cultuur is een belangrijke taak van de Provincie. Onder cultuur verstaan we het hele culturele veld van kunsten tot erfgoed en van cultuureducatie tot evenementen. Het Zeeuwse cultuur profiel kent regionale, nationale en internationale onderdelen. Een breed cultuuraanbod zorgt voor een aantrekkelijke regio waar mensen willen wonen, werken en recreëren. Met cultuur versterken we onze stedelijke aantrekkelijkheid en landschappelijke kenmerken. Cultuur draagt bij aan het Zeeuws bruto regionaal product (BRP) en de werkgelegenheid. Cultuur is daarnaast creatief, maakt blij, prikkelt en spiegelt.

Ons beleid richt zich op Zeeuwse inwoners, bezoekers én op mensen die zich hier willen vestigen. We hechten veel waarde om aandacht te besteden aan makers, culturele vernieuwing, erfgoed en creatieve economie en zorgen ervoor dat dit voor iedereen toegankelijk en bereikbaar is.

Hoewel de bezoekersaantallen binnen de cultuur- en erfgoed sector (o.a. musea, theaters, etc.) landelijk stijgen, nemen tegelijkertijd de kosten voor personeel en huisvesting toe. Daarnaast zorgt krapte op de arbeidsmarkt voor onvervulbare vacature. Volgens ons is onder andere het bundelen van krachten door samenwerking nodig om de deze problemen op te vangen.

Erfgoed

Omschrijving (toelichting)

Het Zeeuws erfgoed vertelt verhalen wat eerdere generaties hebben (mee)gemaakt. We vinden het belangrijk om dit erfgoed te behouden en te gebruiken. Het erfgoed is toegankelijk en erfahrbaar, terwijl de (archeologische) waarden beschermd blijven. We zorgen voor een verbinding met maatschappelijke uitdagingen zodat erfgoed nog meer actuele waarde krijgt.

Leefbaarheid en gezond leven

Omschrijving (toelichting)

We geven uitvoering aan de Leefbaarheidsagenda 2024-2027, complementair aan andere overheden en partijen en dragen daarmee bij aan de Brede Welvaart van alle Zeeuwen.

Sport

Omschrijving (toelichting)

Met de verlenging van de inzet op het Zeeuws Sportakkoord 'Sport verenigt Zeeland' werken we aan een duurzame en toekomstbestendige sportinfrastructuur in Zeeland. Deze moet bereikbaar, toegankelijk en betaalbaar zijn. We stimuleren bewegen en zetten in op een gezondere leefstijl. Ook brengen we op deze manier mensen samen.

Wettelijke taken

Omschrijving (toelichting)

- Bibliotheekwet (Wet Stelsel Openbare Bibliotheekvoorzieningen (WSOB)).
- Erfgoedwet (inclusief wettelijke taken met betrekking tot archeologie).
- Omgevingswet.
- Mediawet.

Beleidskader

Omschrijving (toelichting)

- [Omgevingsvisie](#)
- [Koersdocument Uitvoeringsagenda Zeeuws Erfgoed](#)
- [Zeeuws Sportakkoord](#)
- [Nationaal Sportakkoord 2018](#)
- [Coalitieakkoord 2023-2027 Met Zeeland, voor Zeeland](#)

Doelstelling

Basis voor Cultuur en Erfgoed

Het aanmoedigen van meer dynamiek en samenwerking in de cultuur- en erfgoedsector en zorgen voor een stabiele basis(infrastructuur).

Kwaliteitsindicator en toelichting

Kwaliteit (toelichting)

In 2025 hebben we de Uitvoeringsagenda Cultuur en Erfgoed 2025-2032 verder geconcretiseerd en stappen ondernomen om de basisinfrastructuur te versterken. Denk hierbij bijvoorbeeld aan de Meerjarenregeling kunsten en festivals.

Acties

Er wordt een regeling restauratie Rijksmonumenten opengesteld

Sinds 2012 hebben Rijk en Provincies bestuurlijke afspraken gemaakt over de restauraties van rijksmonumenten zonder woonfunctie. Ook is afgesproken welke (rijks)middelen hiervoor worden ingezet. De restauratieopgave voor niet-woonhuismonumenten in Zeeland is groot; uit de erfgoedmonitor blijkt dat in Zeeland de staat van onderhoud slechter is dan in andere delen van Nederland.

Kwaliteitsindicator en toelichting

Kwaliteit (toelichting)

In 2025 zijn 15 restauratieprojecten van rijksmonumenten in Zeeland met subsidie ondersteund. De regeling was daarbij overvraagd, wat betekent dat er meer aanvragen zijn ingediend dan er beschikbare middelen waren. Dit duidt op een grote en aanhoudende restauratiebehoefte. Tegelijkertijd zegt het aantal gesubsidieerde projecten op zichzelf nog weinig over de omvang van de totale restauratieopgave of over een structurele verbetering van de staat van het rijksmonumentenbestand.

We dragen zorg voor het archeologisch en gebouwd erfgoed door het toezicht op de gemeenten via IBT te intensiveren en kennisdeling

De Provincie Zeeland is de toezichthouder op de gemeenten voor de domeinen gebouwd erfgoed en archeologie. Dit is een wettelijke taak. Met dit toezicht controleren we of de gemeente op de juiste manier zorgdragen voor het erfgoed, of ze beleid hier op hebben en of ze ook naar dit beleid handelen.

Kwaliteitsindicator en toelichting

Kwaliteit (toelichting)

Op Basis van de Uitvoeringsagenda IBT 2025 en de Verordening systematische toezichtinformatie provincie Zeeland 2024 is toezichtsinformatie opgevraagd bij de gemeenten voor het domein Gebouwd Erfgoed en Archeologie. Op basis daarvan en externe signalen is met een aantal gemeenten aanvullende gesprekken gevoerd. Dit heeft tezamen geleid tot een totaalbeeld en beoordeling. Deze beoordeling wordt na goedkeuring van GS openbaar gemaakt in Q1 van 2026.

We voldoen aan onze wettelijke taak ter ondersteuning van de openbare bibliotheekfunctie

De Wet stelsel openbare bibliotheekvoorzieningen (Wsob) omschrijft specifieke provinciale taken die zijn toevertrouwd aan de Provinciale Ondersteuningsinstelling (POI):

- Ontwikkeling van innovaties ten behoeve van de lokale bibliotheken
- De distributie van fysieke middelen en media tussen bibliotheekvestigingen binnen de provincie en tussen de provincies.
- Levering van gegevens, bijvoorbeeld over collecties aan de Koninklijke Bibliotheek en beleidsinformatie aan het ministerie van OCW.

In 2025 of 2026 wordt een wetswijzing aangenomen voor een provinciale en gemeentelijke zorgplicht voor bibliotheken. De gemeenten ontvangen daarvoor ook structureel extra middelen. Door deze gemeentelijke zorgplicht, krijgen de Provincies een nieuwe taak op het gebied van het interbestuurlijke toezicht (INT) op gemeenten.

Kwaliteitsindicator en toelichting

Kwaliteit (toelichting)

De provinciale wettelijke taken voor het bibliotheekwerk worden in Zeeland uitgevoerd door de ZB, Bibliotheek van Zeeland. De provinciale ondersteuningsinstelling (POI) bij de ZB voert deze taken uit

en ontvangen hiervoor een Integrale Kostensubsidie van ons. Hiermee voldoen we aan onze wettelijke taken.

We subsidiëren één organisatie voor de ondersteuning van het cultuur- en erfgoedveld, daar waar het niet sector specifiek is

Uit landelijke vergelijkingen blijkt dat Zeeland veel culturele voorzieningen per inwoner heeft. Hiermee wordt een basisniveau aan culturele voorzieningen nagestreefd. Veel maar relatief kleine locaties brengen ook mogelijke risico's met zich mee. Er is vaak te weinig geld en personeel om te investeren in professionaliteit. Door gebrek aan financiële middelen is er minder tijd en ruimte om te ontwikkelen. Daarnaast zijn de gestegen kosten binnen de culturele sector moeilijker te dragen voor relatief kleinere instellingen.

Om de behoefte aan ondersteuning bij kennisverzameling, kennisdeling, deskundigheidsbevordering en netwerkvorming te vervullen, wordt gekozen voor één ondersteuningsorganisatie subsidie te verlenen.

Kwaliteitsindicator en toelichting

Kwaliteit (toelichting)

In 2025 is de voorbereiding geweest voor de overdracht naar Cultuurkwadraat van de talentontwikkelingstaken die ZB uitvoerde; Kunstbende en Popaanzee (nu Popakkoord). De ontwikkeling van Cultuurkwadraat wordt voortgezet in 2026. Daarnaast ondersteunde Cultuurkwadraat o.a. aanvragers voor de Meerjarenregeling Kunsten en Festivals en regelden de inzet voor de cultuurbus.

Doelstelling

Innovatie en Transitie

Het activeren van de cultuur- en erfgoedsector om bij te dragen aan het vormgeven van de grote transities.

Kwaliteitsindicator en toelichting

Kwaliteit (toelichting)

In de Meerjarenregeling Kunsten en Festivals konden aanvrager extra punten scoren wanneer het voorgesteld plan bijdraagt aan een van de Zeeuwse transities. Daarnaast is in het Delta Climate Center een lectoraat gestart dat via cultuur en kunst de grote transities behandelt. Diverse thema's worden belicht om op een andere manier naar de grote maatschappelijke opgaven te kijken, zoals de energietransitie en klimaat en water.

Acties

We intensiveren de aandacht voor historische landschapselementen en – inrichting die bijdragen aan (landelijke) transities, zoals de klimaatopgave

De Provincie Zeeland intensificeert de aandacht voor historische landschapselementen en -inrichting. Hierbij wordt aandacht besteed aan onderdelen van de klimaatopgave die een bedreiging vormen voor dit erfgoed, zoals bijvoorbeeld droogte. Naast het behoud van gebouwd erfgoed dat als rijksmonument is aangewezen, geven we ook meer aandacht aan groene cultuurhistorische elementen rijksmonumenten.

Kwaliteitsindicator en toelichting

Kwaliteit (toelichting)

In 2025 is de Provincie Zeeland gestart met het intensiveren van de samenwerking met partijen die een belangrijke rol spelen in het behoud en beheer van cultureel erfgoed, zoals Landschapsbeheer Zeeland en Het Zeeuwse Landschap. Met deze gesprekken wordt ingezet op een bredere benadering van erfgoed, waarbij naast gebouwd erfgoed ook historische landschapselementen en landschappelijke inrichting nadrukkelijker aandacht krijgen. Daarbij wordt expliciet gekeken naar de invloed van de klimaatopgave op dit erfgoed, waarbij onder meer droogte een toenemende bedreiging vormt. Door deze verbreding van de aanpak verschuift de focus van uitsluitend rijksmonumenten in gebouwde vorm naar ook groene cultuurhistorische elementen die als rijksmonument zijn aangewezen. De effecten van deze intensivering zijn in 2025 vooral voorbereidend en verkennend van aard en nog niet kwantitatief te vertalen naar zichtbare kwaliteitsverbeteringen.

We intensiveren de aandacht voor de waarde van cultuur in innovatieve processen bij onder andere het bedrijfsleven

Kunst, cultuur en erfgoed spelen een rol in het bevorderen van de creativiteit, ook binnen het bedrijfsleven. Daarom zetten we in op de wederkerigheid in deze relatie: cultuur en erfgoed brengen meerwaarde voor de omgeving, dus ook voor de werknemers. Daarnaast kan vanuit ontwerpdenken (als methode uit de creatieve sector) een andere kijk op bedrijfsprocessen komen. Met goede voorbeelden van bedrijven die deze methode succesvol hebben toegepast, worden Zeeuwse bedrijven gemotiveerd ook hierin te investeren.

Kwaliteitsindicator en toelichting

Kwaliteit (toelichting)

Bij het Delta Climate Center is een lectoraat gestart dat via cultuur en kunst de grote transitie's behandelt. Diverse thema's worden belicht om op een andere manier naar de grote maatschappelijke opgaven te kijken, zoals de energietransitie en klimaat en water. Ook op de opgestarte culturele Broedplaats in Terneuzen: Nesse, worden maatschappelijke transitie thema's behandeld.

Een Zeeuws Erfgoed Expertteam is ingesteld om de transitie van erfgoed te bevorderen

Zeeland kent veel monumentale gebouwen zoals kerken, landhuizen en fabriekspanden. De beheerkosten van deze panden zijn vaak hoog, waardoor steeds meer monumentale panden leegstaan. De beste manier om het behoud van een gebouw te garanderen, is om te zorgen dat het in gebruik blijft. Om dit te realiseren moet soms een pand een nieuwe, innovatieve functie krijgen. Het Zeeuws Erfgoed Expertteam kan hiervoor ingezet worden. We beginnen met een proefproject op het gebied van agrarisch erfgoed.

Kwaliteitsindicator en toelichting

Kwaliteit (toelichting)

In 2025 zijn vijf casussen behandeld door het Zeeuws Erfgoed Expertteam, waarbij eigenaren ondersteuning hebben gekregen bij complexe erfgoedvraagstukken. De betrokken eigenaren waren zeer positief over deze inzet en gaven aan de ondersteuning als waardevol en helpend te ervaren. Uit de evaluatie is echter gebleken dat de organisatie en regio op de behandeling van de casussen

verbetering behoeft. Om de effectiviteit en continuïteit van deze ondersteuning te versterken, is besloten om de regie over dit onderdeel per 2026 onder te brengen bij Erfgoed Zeeland.

Doelstelling

Jeugd en Jongeren

Het vergroten van de waardering, productie en deelname van jongeren aan cultuur en erfgoed.

Kwaliteitsindicator en toelichting

Kwaliteit (toelichting)

Door initiatieven te ondersteunen zoals de Kinderkunstweek, Zeeuws Jeugdorkest en de Jeugdtheaterschool Zeeland wordt de deelname van jongeren aan cultuur vergroot. Naast de inzet op cultuur- en erfgoededucatie.

Acties

We faciliteren een doorgaande leerlijn cultuur- en erfgoededucatie

Alle Zeeuwse kinderen en jongeren kunnen via cultuur- en erfgoed educatie in aanraking komen met het cultuur en erfgoedveld. Ze kunnen hiermee zichzelf ontwikkelen, maar ook gemotiveerd raken om in deze sector te gaan werken. De doorgaande leerlijn loopt daarom van het primair onderwijs tot en met het hoger onderwijs.

Kwaliteitsindicator en toelichting

Kwaliteit (toelichting)

In 2025 is Cultuureducatie met Kwaliteit 4 van start gegaan waarmee gewerkt wordt naar borging van doorgaande leerlijn in PO en VO. Voor het hoger onderwijs wordt de invulling van (voorheen) HZ Cult gewijzigd met een duidelijker verbinding van de doorgaande leerlijn met het hoger onderwijs.

We zetten in op talentontwikkeling en (bij)scholing van startende en midcareer professionals in de cultuur- en erfgoed sector

Het ondersteunen van talenten in de cultuur- en erfgoedsector helpt bij het professionaliseren van de sector. Het draagt ook bij het binden van talent aan de regio en aan de persoonsontwikkeling. In 2025 onderzoeken we welke disciplines deze ondersteuning nodig hebben.

Kwaliteitsindicator en toelichting

Kwaliteit (toelichting)

Wij geven subsidie voor Zeeuwse talentontwikkelingsprogramma's, zoals Kunstbende en Pop Akkoord voor talentontwikkeling pre-kunstvakonderwijs. Voor startende professionals starten in 2026 de residenties van AIR Zeeland, waarin muziek, theater en beeldende kunst samenwerken.

In dit kader is het Nationaal Centrum Erfgoedopleidingen gesubsidieerd om erfgoed specialistisch onderwijs en cursussen mogelijk te maken voor starters en jonge professionals die zich verder willen specialiseren. Hoewel dit in 2025 nog niet heeft geleid tot de start van een volledige opleiding vanwege onvoldoende aanmeldingen, zijn wel meerdere voorbereidingen

getroffen voor werving en aanmeldingen. De effecten van deze inzet liggen daarmee vooral op het niveau van voorbereiding voor start van cursussen en leerlijnen per 2026.

Doelstelling

Leefbaarheid: meedoen en gezond in Zeeland

We streven naar een samenleving waarbij iedereen kan meedoen. De zorg moet daarbij beschikbaar en bereikbaar zijn.

Kwaliteitsindicator en toelichting

Kwaliteit (toelichting)

Vanuit de Leefbaarheidsagenda 2024-2027 hebben we diverse initiatieven kunnen ondersteunen, bijdragen aan een samenleving waar iedereen kan meedoen en aan de beschikbaar- en bereikbaarheid van de zorg. Om hier meer kader aan te geven is in 2025 gestart met het voorbereiden van een subsidieregeling voor de uitvoering van de Leefbaarheidsagenda 2024-2027.

Acties

De beschikbaar van (zorg)voorzieningen en kansengelijkheid

We ondersteunen initiatieven die de bereikbaarheid en beschikbaarheid van (zorg)voorzieningen verbeteren en bijdragen aan de leefbaarheid in onze provincie. Daarnaast zetten we ons in voor kansengelijkheid door initiatieven te steunen die de deelname van alle inwoners aan de Zeeuwse samenleving bevorderen. Dit doen we onder andere door laaggeletterdheid tegen te gaan en digitale vaardigheden bij kwetsbare groepen te stimuleren.

Kwaliteitsindicator en toelichting

Kwaliteit (toelichting)

In 2025 zijn vanuit de Leefbaarheidsagenda 2024-2027 diverse initiatieven ondersteund, die bijdragen aan het (zorg)voorzieningsniveau en de leefbaarheid in Zeeland onder andere aan/voor de Biblioservicebus en Samen Sterk voor Ouderen.

Sociale samenhang en participatie

In samenwerking met de Zeeuwse gemeenten ondersteunen we (bewoners)initiatieven in de kernen die tot versterking van het voorzieningsniveau en de leefbaarheid leiden. We sluiten hierbij nadrukkelijk aan bij de initiatiefkracht en de betrokkenheid van de inwoners zelf.

Kwaliteitsindicator en toelichting

Kwaliteit (toelichting)

In 2025 ondersteunden we vanuit de Leefbaarheidsagenda 2024-2027 het initiatief van de Zeeuwse vereniging van kleine kernen (ZVVK), dat zich onder meer richt op het instellen van zgn. zorgcirkels door en voor (oudere) inwoners in de kleine kleine kernen als middel tegen eenzaamheid en voor de zorg voor elkaar.

Veilige en vrije samenleving

We ondersteunen en faciliteren de activiteiten rondom de Vier Vrijheden van Franklin D. Roosevelt en 4/5 mei. Dit omvat lezingen, concerten, festivals, tentoonstellingen en schoolactiviteiten, die het verhaal vertellen over veilig- en vrijheid in de samenleving. In dat kader werken wij onder andere samen met het Anti Discriminatie Bureau Zeeland.

Kwaliteitsindicator en toelichting

Kwaliteit (toelichting)

In 2025 zijn er - voortbouwend op het bestaande jaarprogramma en het vrijheidsnetwerk Four Freedoms door het jaar heen (FFdhjh) - met een groot aantal partners (waaronder Discriminatie.nl, UCR, HZ, ZB, gemeente Middelburg, Keti Koti Zeeland etc.) activiteiten georganiseerd in het kader van vrijheid en mensenrechten. Zoals: het Bevrijdingsfestival Zeeland, de Van Randwijklezing, vrijheidscolleges op scholen, schoolprojecten voor jongeren, ceremonie ter gelegenheid van de afschaffing van de slavernij en de Jongeren Vrijheidsconferentie met 200 jongeren uit heel Europa. Doel was steeds dat inwoners, bedrijven en maatschappelijke organisaties zich steeds meer bewust zijn van de waarde van de Vier vrijheden van Roosevelt in onze samenleving maar ook stimuleren dat zij actief bijdragen aan het respect voor en de promotie van die vrijheden. Deze inzet is onlosmakelijk verbonden met de thema's in de Provinciale Leefbaarheidsagenda 2024-2027 (Meedoen in Zeeland en Gezond in Zeeland) en met de Provinciale ambitie op brede welvaart.

Gezond leven – sport verenigt Zeeland

Het Zeeuws Sportakkoord kent themalijnen, per thema zijn er nadere doelstellingen en acties.

Een selectie van de acties voor 2025.

Thema Duurzaamheid:

- 10 verduurzamingstrajecten uitvoeren.
- De duurzaamheidsatlas voor minimaal 30 Zeeuwse sportaccommodaties vullen.

Thema Vitale aanbieders en sociaal veilige sport:

- Starten van 10 nieuwe vitale kernen.
- Realiseren van coördinatiepunt voor clubondersteuning in samenwerking met gemeenten en sportbonden.

Thema Vaardig in Bewegen:

- Start van de duale opleiding beweegspecialist op niveau 6.

Thema Maatschappelijke (Top)sportevenementen:

- Organisatie van het Zeeuws Topsportgala.

Thema Inclusie:

- 3.000 kinderen gebruik laten maken van het Jeugdfonds Sport en Cultuur.
- 1.000 volwassenen gebruik laten maken van het Volwassenenfonds Sport en Cultuur.

Kwaliteitsindicator en toelichting

Kwaliteit (toelichting)

Thema Duurzaamheid:

- 10 verduurzamingstrajecten uitvoeren > gerealiseerd
- De duurzaamheidsatlas voor minimaal 30 Zeeuwse sportaccommodaties vullen > niet gerealiseerd, vrijwilligers haken af, veel wisselingen in besturen.

Thema Vitale aanbieders en sociaal veilige sport:

- Starten van 10 nieuwe vitale kernen > gerealiseerd sowieso in de gemeente Veere en Sluis (24 kernen in totaal een 0-meting uitgevoerd en het vervolgaanbod richt zich op door gemeente gekozen kernen)
- Realiseren van coördinatiepunt voor clubondersteuning in samenwerking met gemeenten en sportbonden > Gerealiseerd, overeenkomsten met alle 13 gemeenten en een 3 tal bonden getekend voor meerdere jaren, aanbod services bij/voor clubs stijgt snel

Thema Vaardig in Bewegen:

- Start van de duale opleiding beweegspecialist op niveau 6. Gestart in september 2025 bij Fontys in Tilburg met 2 klassen.

Thema Maatschappelijke (Top)sportevenementen:

- Organisatie van het Zeeuws Topsportgala. Gerealiseerd > heeft plaatsgevonden op 17 februari 2025.

Thema Inclusie:

- 3.000 kinderen gebruik laten maken van het Jeugdfonds Sport en Cultuur > Nagenoeg gerealiseerd, 2855 was het resultaat 31 december 2025, een stijging van 11% tov 2024
- 1.000 volwassenen gebruik laten maken van het Volwassenenfonds Sport en Cultuur > Gerealiseerd, inmiddels zijn we bij de 2500^e aanvraag.

Versterken gezondheidszorg en infrastructuur

We zetten ons in voor het behoud en versterken van de zorgvoorzieningen in Zeeland. Dit doen we onder andere door samenwerking met de Zeeuwse Zorg Coalitie (ZZC), faciliteren van innovaties in de zorg en ondersteunen van initiatieven. De moeten bijdragen aan het oplossen of verminderen van het personeelstekort in de zorg, zoals onder andere het tekort aan huis- en tandartsen.

Kwaliteitsindicator en toelichting

Kwaliteit (toelichting)

Met Zeeuwse zorg- en gezondheidsveld, verzekeraar, rijk, gemeenten en betrokken organisaties wordt gewerkt aan een netwerksamenwerkingsstructuur waarbinnen de Provincie zowel op bestuurlijk als ambtelijk niveau een duidelijke rol speelt en toegevoegde waarde heeft en aansluit op de visie en ambities van Zeeland 2050. De lobby rondom tandartsen en huisartsen is in gang gezet.

Bevorderen positieve gezondheid

We ondersteunen activiteiten die bijdragen aan:

- een gezonde levensstijl en bewegen
- (zelfmoord)preventie
- bestrijden van eenzaamheid onder ouderen én jongeren
- sociale weerbaarheid.

Kwaliteitsindicator en toelichting

Kwaliteit (toelichting)

In 2025 zijn initiatieven ondersteund onder meer rondom pesten en rouwverwerking, hebben we de voorbereiding opgestart van een symposium mentale gezondheid van jongeren in 2026 en zijn we in gesprek over ondersteuning van projecten met betrekking tot mantelzorg en communicatie richting burgers over de transitie zorg - gezondheid.

Doelstelling

Makersklimaat en kennisontwikkeling

Het mogelijk maken van meer producties in en over Zeeland inclusief kennisontwikkeling.

Kwaliteitsindicator en toelichting

Kwaliteit (toelichting)

Zie de toelichting bij de acties.

Acties

We faciliteren (wetenschappelijk) onderzoek naar Zeeuwse thema's

Provincie Zeeland heeft een rijk verleden, maar verhaal hiervan is nog niet compleet. Door verschillende soorten onderzoek te ondersteunen, zoals archeologisch onderzoek, literatuurstudies of collectieonderzoek, kunnen de ontbrekende delen worden opgevuld.

Kwaliteitsindicator en toelichting

Kwaliteit (toelichting)

Er is een subsidie toegekend aan de gemeente Goes om de toepasbaarheid van archeologische bodemscans in stadse omgeving te testen. In het kader van de integrale kostensubsidie aan Erfgoed Zeeland zijn verschillende archeologische onderzoeken uitgevoerd en/of afgerond, waaronder Grijpskerke Kievitshoeksweg (IJertijd offerkuil), Nieuwlande (Verdronken dorp) en verschillende dijkonderzoeken. Er is een separate subsidie toegekend aan Erfgoed Zeeland voor het verwerken van vondstmeldingen.

We ondersteunen producties in alle cultuur- en erfgoed disciplines.

Provincie Zeeland wil het beroepsklimaat en culturele productie in Zeeland ondersteunen. Dit kan gaan om het ontwikkelen van nieuwe concepten, het maken van nieuwe (kunst)werken, het ontwikkelen van tentoonstellingen, of het uitvoeren van archeologisch en historisch onderzoek. Het

gaat ook om produceren van kennis over Zeeuwse thema's. Stimulering van het productie- en makersklimaat vergroot de verbeelding en het bewustzijn van de Zeeuwse identiteit. Dit doen we onder andere door het openen van een makersregeling en een innovatiefonds (via Regio Deal 4).

Kwaliteitsindicator en toelichting

Kwaliteit (toelichting)

Voor wat betreft cultuur, is via de NSPD-regeling (innovatiefonds van Regiodeal NSPD) en ook de toekenningen in de meerjarenregeling kunsten en festivals bijgedragen aan het beroepsklimaat en culturele producties in Zeeland. De ondersteuning voor een periode van 3 jaar vanuit de subsidieregeling 'Meerjarige ondersteuning kunsten en festivals 2026-2028' zorgt voor een langdurige investering in de ontwikkeling van het Zeeuwse makerslandschap op alle vlakken: van de ontwikkeling van de Zeeuwse cultuurprofessional die resulteren in een breed scala aan muziek- en theatervoorstellingen, literatuurinitiatieven en filmfestivals die op hun beurt een breed publiek trekken.

Voor wat betreft archeologie is in 2025 is een subsidie toegekend waarmee de vondsten in het Zeeuws Archeologisch Depot uit de Romeinse tijd aan het brede publiek worden getoond door middel van een stripverhaal in de reeks Romeinen in Nederland.

Doelstelling

Participatie en Publieksverbreding

Het behouden, toegankelijk maken en benutten van cultuur en erfgoed voor iedereen.

Kwaliteitsindicator en toelichting

Kwaliteit (toelichting)

Subsidies zijn verleend aan verschillende cultuur- en erfgoedorganisaties. Zo is er bijvoorbeeld een publieksofgraving uitgevoerd bij Nieuwerkerk (Stolpweg). Bij cultuursubsidies is gevraagd naar de toepassing van de culturele codes, waaronder de code Diversiteit en Inclusie.

Acties

We investeren in samenwerkingsverbanden binnen de cultuur- en erfgoedsector om daarmee de vrijwilligersparticipatie te vergroten

Vrijwilligers vormen de ruggengraat van veel cultuur- en erfgoedorganisaties in Provincie Zeeland. Vrijwilligers leveren een belangrijke bijdrage aan de continuïteit en het functioneren van de organisaties in Zeeland. Zij zorgen ervoor dat cultuur- en erfgoed beschikbaar en beleefbaar blijven voor het publiek. Zeeuwse organisaties hebben veel vrijwilligers waarmee ervaring en expertise worden gedeeld. Het herijken van de ondersteuning vraagt om het meenemen van de behoeften vanuit de vrijwilligers(organisaties) met betrekking tot deskundigheidsbevordering op het gebied van marketing en fondsenwerving.

Provincie Zeeland en Zeeuwse gemeenten bekijken samen, in het kader van het akkoord cultuur en erfgoed, welke (aanvullende) ondersteuning geboden kan worden om vrijwilligerswerk in de sector aantrekkelijker te maken, zodat we de huidige vrijwilligers langer behouden en meer vrijwilligers mee gaan doen.

Kwaliteitsindicator en toelichting

Kwaliteit (toelichting)

In 2025 heeft de Provincie Zeeland het erfgoedveld breed bevestigd om de ondersteuning van erfgoedvrijwilligers te herijken. Vrijwilligers zijn van groot belang voor de continuïteit en beleefbaarheid van cultuur en erfgoed in Zeeland. De uitkomsten van deze verkenning zijn gebruikt voor het opstellen van een conceptregeling voor erfgoedvrijwilligersorganisaties, die in 2026 van kracht wordt. Met deze regeling krijgen potentiële aanvragers duidelijkheid over de subsidiekaders; effecten op behoud en groei van vrijwilligers worden na invoering verwacht.

Daarnaast is in het convenant tussen gemeenten en Provincie het thema vrijwilligers opgenomen. De subsidies die verstrekt worden via de zogenaamde regio arrangementen worden veelal uitgekeerd aan vrijwilligersorganisaties.

We brengen de behoefte in kaart met betrekking tot erfgoed in relatie tot herdenken en vieren en agenderen deze

Door in te zetten op herdenken en vieren, bevordert de Provincie Zeeland de aandacht voor de geschiedenis van slavernij en de Tweede Wereldoorlog. Daarnaast wordt via de Four Freedoms door het jaar heen aandacht gevraagd voor het herdenken en vieren van vrijheid.

Kwaliteitsindicator en toelichting

Kwaliteit (toelichting)

De verbinding tussen erfgoed en herdenken en vieren in Nederland betreft een mix van materieel (monumenten) en immaterieel erfgoed (rituelen). Voor het (aanvullende) erfgoedbeleid zijn nationaal verkenningen uitgevoerd naar de waarde van dit erfgoed voor herdenken en vieren en naar erfgoedonderwerpen die tot nu toe onderbelicht zijn gebleven.

Erfgoed helpt geschiedenis tastbaar en 'levend' te maken en historische gebeurtenissen in verband te brengen met de actualiteit wereldwijd. Het helpt de geschiedenis beter te begrijpen en zorgt ook voor verbinding tussen mensen. De Nederlandse samenleving vindt het belangrijk dat bepaalde gebeurtenissen verteld blijven worden, of verteld gáán worden. Dat zien we ook in Zeeland.

In lijn met de uitkomsten van nationaal onderzoek en het draagvlak bij bestuurders en behoeften en de belangstelling in de algemene (Zeeuwse) bevolking heeft de Provincie, in samenwerking met een groot aantal samenwerkingspartners waaronder Erfgoed Zeeland, in 2025 (extra) ingezet op herdenken en vieren en het bevorderen van de aandacht voor de geschiedenis van het slavernijverleden van Zeeland en de geschiedenis en de gevolgen van de Tweede Wereldoorlog (80 jaar bevrijding Zeeland/West-Europa, Holocaust, Indische/Molukse geschiedenis etc.). Ook is via het jaarprogramma 'Four Freedoms door het jaar heen' aandacht gevraagd voor de waarde en het belang van vier universele vrijheden en het vieren van vrijheid.

Voorbeelden van activiteiten

- Organisatie Holocaustherdenking 2025.
- Start pilot Holocausteducatie.
- Herdenkingen en kransleggingen 4 en 5 mei en in het kader van 80 jaar vrijheid.
- Ondersteuning Nationale Bunkerdag 2025.
- Start realisatie Kenniscentrum Slavernijverleden in Zeeland.
- Jongeren Vrijheidsconferentie.
- Realisatie en opening Roosevelt Four Freedoms Foyer.
- Organisatie Keti Koti viering.

- Jaarprogramma Four Freedoms door het jaar heen: Bevrijdingsfestival Zeeland, Van Randwijklezing, Vrijheidscollages voor lager en middelbaar onderwijs etc.

Er wordt een regeling voor Faro-initiatieven opengesteld

Landelijk is steeds meer aandacht voor immaterieel erfgoed. Dit komt mede door het Verdrag van Faro en de ontwikkelingen op het gebied van erfgoedparticipatie. We hebben oog voor het unieke en rijke immaterieel erfgoed van Zeeland, in lijn van de Canon van Zeeland en de Zeeuwse erfgoedlijnen. We blijven het immateriële erfgoed van Zeeland verbinden aan het materieel erfgoed (bijvoorbeeld een restauratieopgave met ambachten). Om de cultuur- en erfgoedparticipatie te vergroten wordt hiervoor een regeling opengesteld.

Het Verdrag van Faro stelt dat erfgoed meer dan nu een functie kan hebben voor de samenleving. Niet alleen de historische plek zelf, het voorwerp, de traditie, het is belangrijk, maar vooral ook de verschillende betekenissen en het gebruik ervan. Erfgoed is bovendien een bron voor ruimtelijke, sociale, economische en democratische ontwikkeling als alle belanghebbenden daar een betrokkenheid bij hebben. De cruciale elementen zijn samen te vatten in drie punten:

- Erfgoed als kwaliteit van een samenleving (erfgoed als sociale waarde).
- Erfgoed is een mensenrecht; iedereen en elke gemeenschap heeft recht op betrokkenheid bij erfgoed.
- Democratisering van erfgoed.

Kwaliteitsindicator en toelichting

Kwaliteit (toelichting)

In 2025 is, in lijn met landelijke ontwikkelingen en het Verdrag van Faro, extra aandacht besteed aan het immaterieel erfgoed van Zeeland en de rol daarvan in erfgoedparticipatie. Hierbij is ingezet op het verbinden van immaterieel en materieel erfgoed, bijvoorbeeld door projecten, evenementen en bijeenkomsten. Deze inzet wordt niet uitgewerkt in een aparte regeling, maar landt binnen de in voorbereiding zijnde vrijwilligersregeling, waarmee cultuur- en erfgoedparticipatie wordt versterkt. Hoewel het Verdrag van Faro nog niet is geratificeerd en er geen afzonderlijk provinciaal beleid is vastgesteld, wordt wel nadrukkelijk aangesloten bij de uitgangspunten van erfgoed als maatschappelijke waarde en brede betrokkenheid van inwoners en gemeenschappen.

Trendindicatoren

Omschrijving (toelichting)

Trendindicatoren	Stand 2023	Stand 2024	Stand 2025
Aantal bezoekers Zeeuwse musea	630.683	-	603.570
Aantal toekenningen voor restauratie rijksmonumenten	6	14	15

Aantal leerlingen cultuureducatie VO-MBO-HBO	n.n.b.	n.n.b	n.n.bb
Aantal deelnemers Talentontwikkelingstrajecten	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Aantal toekenningen voor onderzoeksvragen en producties over Zeeland	n.v.t.	n.v.t.	5
Aantal deelnemers restauratie opleidingsproject en restauratie cursusaanbod	30	40	50

Doelindicatoren

Omschrijving (toelichting)

Doel	Indicator	Stand 2023	Stand 2024	Stand 2025	Einddoel
Basis voor cultuur en erfgoed	Aantal banen in de Zeeuwse creatieve sector (totaal)	1.740 (2022)	1.740	1.740	1.850
	Aantal banen in de subsector Kunsten en erfgoed	810 (2022)	810	810	900
Participatie en publieksverbreding	Gemiddeld rapportcijfer voor Zeeuws cultuur- en erfgoedaanbod	niet bekend	6,8	6,8	8,0
Jeugd en jongeren	Gemiddeld rapportcijfer zichtbaarheid van cultuur- en erfgoedaanbod door jongeren	niet bekend	6,1	6,1	7,5
Makersklimaat en kennisontwikkeling	Aantal bezoeken aan voorstellingen voor professionele podiumkunsten per capita	0,3 bezoeken per inwoner	n.n.b.	0,3	1,0 bezoeken per inwoner
Innovatie en transitie	Aantal behandelde casussen bij het Erfgoed Transitieteam	0	0	4	10
Leefbaarheid: meedoen en gezond in Zeeland	Percentage (2022 : 41,2%) van de bevolking van 15 jaar en ouder dat georganiseerd vrijwilligerswerk verricht in Zeeland (bron; CBS)	49,5%	49,5%	Nog niet bekend	50%

Wat mag het kosten?

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Begroting 2025	Begroting na wijziging 2025	Rekening 2025	Restant
Lasten				
060105 Basis voor Cultuur en Erfgoed	19.868	18.934	18.366	568
060106 Participatie en Publieksverbreding	1.681	3.202	2.955	248
060107 Jeugd en Jongeren	1.477	2.090	2.058	32
060108 Makersklimaat	1.665	1.688	1.679	9
060109 Innovatie en Transitie	1.263	1.880	1.580	300
060110 Leefbaarheid – Meedoen en Gezond in Zeeland	2.605	3.424	3.166	258
069999 Ambtelijke inzet	1.282	1.816	1.816	0
Totaal Lasten	29.841	33.034	31.619	1.414
Baten				
060105 Basis voor Cultuur en Erfgoed	723	479	478	1
060106 Participatie en Publieksverbreding	0	113	113	0
060107 Jeugd en Jongeren	0	193	193	0
060109 Innovatie en Transitie	1.263	1.467	1.396	72
060110 Leefbaarheid – Meedoen en Gezond in Zeeland	403	660	660	0
069999 Ambtelijke inzet	0	0	0	0
Totaal Baten	2.389	2.912	2.839	73
Totaal gerealiseerde baten en lasten	-27.452	-30.122	-28.780	-1.341
Onttrekkingen				
980699 Bestemmingsreserves-Pr.6	-300	-5.629	-5.629	0
Toevoegingen				
980699 Bestemmingsreserves-Pr.6	75	4.549	4.549	0
Totaal gerealiseerde reserves	225	1.080	1.080	0
Totaal gerealiseerd	-27.227	-29.042	-27.701	-1.341

7 Programma Bestuur

Inleiding en ontwikkelingen

Omschrijving (toelichting)

Het afgelopen jaar heeft Provincie Zeeland zich ingezet om een sterk en toekomstgericht bestuur te realiseren. Een bestuur dat goed inspeelt op de uitdagingen en kansen van deze tijd. Het programma Bestuur heeft in 2025 via vier pijlers gewerkt om deze doelen te bereiken:

1. Een sterk bestuur.
2. Een weerbaar bestuur.
3. Een samenwerkend bestuur.
4. Een signalerend bestuur.

De rode draad binnen het programma Bestuur is de kwaliteit van het openbaar bestuur: de manier waarop de overheid functioneert en hoe betrouwbaar deze is voor de burger. Voor de inwoners van Zeeland betekent het dat de Provincie open communiceert, goed functioneert en luistert naar de wensen en verwachtingen van haar inwoners. Als het mogelijk is, neemt de Provincie deze wensen mee in haar beleid en beslissingen.

Sterk bestuur. Als toezichthouder controleren we de financiën van gemeenten, waterschappen en samenwerkingen. Wij kijken hoe gemeenten hun medebewindstaken uitvoeren. Als er hulp nodig is bieden we vanuit samenwerking ondersteuning. We gaan dan in gesprek met de betrokkenen om te kijken hoe het beter kan. Waar nodig handhaven we de regels om ervoor te zorgen dat iedereen zich aan de afspraken houdt. Sterk bestuur betekent ook dat we informatie open en duidelijk delen met onze inwoners. We vinden het belangrijk dat zij begrijpen waarom we bepaalde keuzes maken.

Weerbaar bestuur. We zorgen voor eerlijkheid, veiligheid en veerkracht in ons bestuur. We zorgen dat onze diensten en producten niet worden misbruikt. Als het nodig is controleren we mensen en bedrijven, met de Wet Bibob voor het geven van vergunningen. Deze wet helpt ons integere besluitvorming te nemen. Hiermee creëren we een gelijk speelveld voor ondernemers. Zo zetten we ons in tegen ondermijning.

Samenwerkend bestuur. We werken actief samen met verschillende partners om meer te bereiken. Dat doen we in de regio, met Vlaanderen en met andere provincies via het Interprovinciaal Overleg (IPO). We nemen deel aan het Overleg Zeeuwse Overheden (OZO). Hier werken we samen met gemeenten en waterschap aan belangrijke opgaven voor Zeeland. We versterken onze positie en onderhouden onze relaties. Positieve en duurzame veranderingen bereiken we door kennis en middelen te delen en gezamenlijk op te treden.

Signalerend bestuur. We speuren voortdurend naar veranderingen en trends die de regio kunnen raken. Dit kan gaan over nieuwe regels, beleid en economische veranderingen. Ook technologische innovaties en maatschappelijke trends zijn belangrijk. Door deze veranderingen vroeg op te merken kunnen we reageren op wat er gebeurt. We lobbyen voor Zeeland bij landelijke en Europese beleidsmakers en wetgevers. Zo spelen we in op toekomstige ontwikkelingen en kansen die de positie van Zeeland verder versterken.

Speerpunten

Omschrijving (toelichting)

- In 2025 brachten we Zeeland onder de aandacht bij het nieuwe Kabinet, een relatief nieuwe Tweede Kamer, een nieuwe Europese Commissie en een nieuw Europees parlement. Met de val van het Kabinet aan het einde van het jaar boden we een Zeeuws aanbod aan ten behoeve van de formatie. We benadrukten de Zeeuwse belangen en specifieke thema's die voor Zeeland belangrijk zijn.
- Door de Regionale Uitvoeringsdienst (RUD) en Dienst Centraal Milieubeheer Rijnmond (DCMR) zijn meerdere integrale controles uitgevoerd. Deze zijn geëvalueerd samen met de Provincie.
- In 2025 organiseerden we bij meerdere gemeenten trainingen voor politieke ambtsdragers om hen weerbaarder te maken tegen agressie, geweld en intimidatie.

Beleidskader

Omschrijving (toelichting)

- [Gemeenschappelijk financieel toezichtkader GTK 2020 versie 12 april 2022 | Lokale wet- en regelgeving \(overheid.nl\)](#)
- [Rijkstaken Openbare Veiligheid - Organisatieplan Commissaris van de Koning in Zeeland \(2019\)](#)
- [Strategische Visie Euregio Scheldemond \(2021\)](#)
- [Ambtsinstructie Commissaris van Koning](#)
- [Advies bestuurlijke werkgroep Donner-Berx inzake oplossen van \(juridische\) grensknelpunten](#)
- [Gedragcode Politieke Ambtsdragers 2024](#)
- [Protocol vermoedens integriteitsschendingen politieke ambtsdragers provincie Zeeland \(2020\)](#)
- [Expliciete politiek - Politiek en netwerksturing in de provincie Zeeland \(2019\)](#)
- [Zeeuwse norm weerbare overheid \(2022\)](#)
- [Beleidsregel Bibob Provincie Zeeland 2024 inzake omgevingsvergunningen, subsidies, vastgoedtransacties en overheidsopdrachten](#)
- [Beleidskader IBT 2023-2027](#)

Reguliere taken

Omschrijving (toelichting)

1. Taken commissaris van de Koning (cvdK) als Rijksorgaan en als boegbeeld van de Provincie Zeeland:

- Voorzitter van Provinciale Staten en Gedeputeerde Staten.
- Stimuleren van samenwerking tussen instellingen en organisaties in de provincie. De commissaris gaat regelmatig op werkbezoek bij de gemeenten in de provincie
- Bestuurlijk toezicht op de Veiligheidsregio Zeeland.
- Coördinatie grensgovernance: het zorgen voor goede afstemming en besluitvorming tussen de verschillende bestuurslagen op de grens van Vlaanderen-Nederland.
- Regietafel vluchtelingen.
- Integrale en fysieke veiligheid.

- Bestuurlijke verantwoordelijkheid om als rijksorgaan, in de vorm van een wettelijke zorgplicht, de bestuurlijke integriteit van de provincie te bevorderen. De CvdK heeft bij verstoorde bestuurlijke verhoudingen een adviserende en bemiddelende rol.

2. Ondersteuning, van Provinciale Staten, (Staten)commissies en Gedeputeerde Staten.

3. Taken Gedeputeerde Staten:

- Interbestuurlijk toezicht (financieel en generiek) gemeenten, waterschap en gemeenschappelijke regelingen.
- Bevorderen Integriteitsbeoordelingen door het Openbaar Bestuur (Wet Bibob).
- Bevorderen bestuurlijke integriteit; Samenwerking Taskforce- RIEC
- Bevorderen en bewaken kwaliteit lokaal bestuur

Maatschappelijk effect

Omschrijving (toelichting)

De Provincie Zeeland werkt als een democratisch, open en inclusief provinciebestuur. Zij vindt iedere inwoner even belangrijk en waardeert inbreng van buitenaf. Verder bewaakt zij de kwaliteit van het openbaar bestuur. Dit is in het belang van het welzijn van de burgers en de economische prestaties in onze provincie. Dit doet zij met bewustzijn van de bijzondere ligging van onze regio, weerbaar tegen ondermijnende invloeden aan beide kanten van de grens.

Doelstelling

Interbestuurlijk toezicht

Interbestuurlijk toezicht door Gedeputeerde Staten (GS) is een wettelijk taak. Met dit toezicht zorgen GS ervoor dat gemeenten, waterschappen en Gemeenschappelijke Regelingen hun wettelijke taken uitvoeren en een sluitende begroting hebben. Gemeenschappelijke regelingen zijn samenwerkingsverbanden tussen verschillende gemeenten of overheidsorganisaties die bepaalde taken of diensten uitvoeren.

GS en gemeenten werken samen aan maatschappelijke problemen. Dit helpt om publieke taken goed uit te voeren. Zo zorgen we voor een betrouwbare en transparante overheid.

Acties

Het publiceren van een totaaloverzicht per gemeente/waterschap

De provincie publiceert een overzicht van de financiën en prestaties per gemeente en waterschap. Deze beoordeling stelt ons in staat om gemeenten en waterschappen onderling en over de tijd heen te vergelijken, wat bijdraagt aan objectiviteit en transparantie.

Kwaliteitsindicator en toelichting

Kwaliteit (toelichting)

In 2025 heeft de provincie Zeeland de informatievoorziening over interbestuurlijk toezicht verder versterkt. Via een openbare webpagina wordt een overzicht gepubliceerd van de financiële positie en prestaties van gemeenten en het waterschap. Deze informatie maakt het mogelijk om gemeenten en het waterschap onderling en in de tijd te vergelijken. Daarmee draagt de provincie bij aan een transparante en objectieve uitvoering van het interbestuurlijk toezicht en aan de informatiepositie van Provinciale Staten en andere belanghebbenden.

De externe partij DocFactory voert een nulmeting uit op het gebied van Archief en Informatie

Deze nulmeting dient als startpunt voor ons toezicht. Het geeft ons per gemeente en waterschap inzicht in de huidige situatie. Door deze nulmeting beschikken we nu over een gezamenlijk referentiekader waarmee ontwikkelingen gevolgd en beoordeeld kunnen worden. Vanuit deze nulmeting kunnen vervolgstappen en een uiteindelijk doel worden geformuleerd waar we de komende jaren naartoe willen werken.

Kwaliteitsindicator en toelichting

Kwaliteit (toelichting)

DocFactory heeft de nulmeting naar tevredenheid afgerond. Voor iedere gemeente is inmiddels een afzonderlijke rapportage beschikbaar. Deze rapportages geven een duidelijk en objectief beeld van de uitgangssituatie per gemeente en vormen daarmee een solide basis voor het toezicht in de komende jaren. Door deze nulmeting beschikken we nu over een gezamenlijk referentiekader waarmee ontwikkelingen gevolgd en beoordeeld kunnen worden. Hiermee is het beoogde doel bereikt, namelijk een uniforme en onderbouwde startpositie voor het toezicht.

De Provincie, gemeenten en waterschap gaan een gezamenlijke training volgen. Deze training richt zich op het verbeteren van onze vaardigheden in het voeren van toezichtsgesprekken en het opstellen van verbeterplannen

We gaan leren we hoe we effectief toezichtsgesprekken kunnen voeren en hoe we samen met gemeenten en waterschappen duidelijke verbeterplannen kunnen maken.

Kwaliteitsindicator en toelichting

Kwaliteit (toelichting)

In 2025 hebben Provincie en gemeenten samen de door BZK aangeboden training De Lerende Dialoog afgerond. Deze training geeft ons handvatten om het toezicht effectiever in te zetten en om scherper te kijken naar waar ontwikkelpunten liggen. De training zorgde ook voor meer begrip van elkaars rol en verantwoordelijkheid binnen het toezichtproces.

We merken dat de training leidt tot meer vertrouwen in de toezichtsgesprekken. De gesprekken zijn inhoudelijk verdiept. Vanuit de eigen rollen wordt nu beter het gesprek gevoerd over kwaliteit, risico's en verbeterpunten. Dit blijkt ook uit de uitgebreidere en meer inhoudelijke rapportages die dit jaar zijn opgesteld.

Het doel van deze actie is behaald, doordat de kwaliteit van het toezicht is vergroot.

Doelstelling

Samenwerkend bestuur

De wereld om ons heen verandert snel. De maatschappelijke uitdagingen worden steeds complexer en vragen om meer doordachte oplossingen. Dit beïnvloedt hoe lokale overheden werken. Zij moeten meer samenwerken en taken verdelen. We werken samen op verschillende niveaus om de problemen in Zeeland aan te pakken. Dit doen we door in de regio samen te werken via onder andere het Overleg Zeeuwse Overheden (OZO). Op landelijk niveau werken we samen met andere provincies via het Interprovinciaal Overleg (IPO). Zo kunnen we kennis delen en leren van elkaar.

Acties

In 2025 blijven we investeren in de Interbestuurlijke samenwerking. Zo kan Zeeland samen met de andere Provincies en onze samenwerkingspartijen in en buiten Zeeland actuele maatschappelijke vraagstukken aanpakken

We vinden het belangrijk om onze overlegstructuren goed te organiseren en deze daarmee ook goed te benutten. Daarom brengen we hierin meer focus aan. We nemen actief deel aan het OZO en het IPO om onze krachten in de regio en met andere provincies te bundelen.

Kwaliteitsindicator en toelichting

Kwaliteit (toelichting)

Wij hebben in 2025 actief geparticipeerd in samenwerkingsverbanden zoals het OZO en het IPO. Dit bevordert de interbestuurlijke samenwerking en de kwaliteit van ons beleid.

We zijn actief betrokken bij de geplande evaluatie van het Overleg Zeeuwse Overheden (OZO). We nemen de aanbevelingen die daaruit voortkomen serieus en volgen deze op waar mogelijk

Op korte termijn staat een evaluatie van het OZO gepland. We zullen onze input leveren en onze standpunten delen. Daarbij werken we goed samen met andere Zeeuwse overheden. Zo willen we de effectiviteit van dit overlegplatform verbeteren en samen tot acties komen die onze provincie verder helpen.

Kwaliteitsindicator en toelichting

Kwaliteit (toelichting)

In 2025 heeft de evaluatie van het OZO plaatsgevonden. GS en de provinciale organisatie hebben hieraan bijgedragen. De resultaten van deze evaluatie zijn de basis voor het herzien van het OZO-convenant. Dit zou oorspronkelijk eind 2025 worden ondertekend. Vanwege een aantal nog door te voeren wijzigingen wordt het convenant begin 2026 ondertekend.

Doelstelling

Signalerend bestuur

De Provincie signaleert en beïnvloedt vroegtijdig besluitvormingstrajecten van nationaal- en Europees beleid en regelgeving. Zo zorgen we ervoor dat er voldoende rekening gehouden wordt met Zeeland.

Acties

Het continueren en waar mogelijk versterken van de samenwerking met Vlaanderen

In 2025 zetten we de vele inspanningen op het gebied van de samenwerking met Vlaanderen voort. Dit betekent dat we:

- Actief deelnemen in overleggen om grensoverschrijdende knelpunten (via het grensschakelpunt) aan te pakken en gebiedsontwikkeling verder versterken. Denk aan de grensgovernance, de Vlaams-Nederlandse Delta, de Scheldemondraad en North Sea Port.
- De bestuurlijke netwerken en Europese fondsen blijven inzetten
- De samenwerking met Binnenlandse Zaken en Vlaamse partners aanmoedigen.

Kwaliteitsindicator en toelichting

Kwaliteit (toelichting)

In 2025 namen we actief deel aan de governance Vlaanderen-Nederland. Via onder andere het bestuurlijk overleg Vlaanderen Nederland, de Scheldemondraad en North Sea Port District bleef de samenwerking met Vlaanderen sterk. De samenwerking met BZK is versterkt door eerste stappen voor een gezamenlijke strategische agenda en via grensgovernance. Ambtelijke is er veelvuldig contact met BZK en de Vlaamse overheid.

Via het Schakelpunt, in samenwerking met het ministerie van Binnenlandse Zaken en Vlaamse overheden en partners, zijn inmiddels 34 grensbelemmeringen in behandeling. Een aantal zijn opgelost zoals de positie van Zeeuwse brandweervrijwilligers met een hoofdbaan in Vlaanderen en de inzet van Belgische ambulances in de grensregio. Belangrijke dossiers waar nu aan gewerkt wordt zijn het Nederlands vuurwerkverbod en het wegnemen van beperkingen in de uitwisseling van bestuurlijke informatie over de grens.

Europese middelen van het Interreg programma Vlaanderen-Nederland zijn voor Zeeland zeer goede benut. Voorbeeld is het goedgekeurde project Grenspark Het Zwin en de uitvoering van het project Grenspark Saeftinge.

Het versterken van de Zeeuwse positie in Den Haag en Brussel. Dit doen we door beleidsontwikkeling en besluitvorming te beïnvloeden met lobby in Brussel en Den Haag.

Ook het komende jaar zullen Gemeenten, het Waterschap en Provincie Zeeland, al dan niet, gezamenlijk in OZO-verband, intensief werken aan een effectieve lobby en signaleringsfunctie richting Den Haag en Brussel. Acties die hierbij horen zijn:

- Zeeland onder de aandacht brengen bij het nieuwe Kabinet, een nieuwe Europese Commissie, een relatief nieuwe Tweede Kamer en een nieuw Europees parlement.
- Het benadrukken van de Zeeuwse belangen en specifieke thema's en zorgen dat deze een plek krijgen in bijvoorbeeld Prinsjesdag en de Voorjaarsnota.
- Het nadrukkelijk kenbaar maken van de specifieke (en unieke) situatie van Zeeland op thema's zoals elke regio telt, kernenergie, milieuzaken en financiën door o.a. team Public Affairs, in samenwerking met de programma's en opgaven.
- Versterken van de Zeeuwse positie door de organisatie van werkbezoeken van ministers, staatssecretarissen, DG's, deputaties, Europarlementariërs en Tweede Kamerleden. Zeeland verder zichtbaar maken door periodieke lunches met Zeeuwse Kamerleden, regelmatige nieuwsbrieven en bestuurlijke besprekingen.

Kwaliteitsindicator en toelichting

Kwaliteit (toelichting)

In 2025 is door Provincie Zeeland, al dan niet samen met andere Zeeuwse overheden en partners, intensief gewerkt aan een effectieve lobby en signaleringsfunctie richting Den Haag en Brussel. Met Zeeland 2050 als kapstok zijn de Zeeuwse belangen- en onderwerpen onder de aandacht gebracht bij de nationale- en Europese beleidsmakers. Richting de vorming van een nieuw Kabinet is een specifiek Zeeuws aanbod aangereikt aan de informateur en fractievoorzitters. Via activiteiten in Den Haag als de Zeeuwse Dag en de Zomerborrel is Zeeland en de Zeeuwse borrel in Brussel is de positie van Zeeland nog meer zichtbaar gemaakt. Verschillende bezoeken van ministers, staatssecretarissen, DG's, SG's, Europarlementariërs maar ok ambassadeurs hebben hier verder aan bijgedragen.

Strategische evenementen van de Provincie Zeeland samen met externe partners uitvoeren. Denk aan de Haagse Dag, Oesterontmoeting en Nieuwjaarsbijeenkomst

In 2025 voert de Provincie Zeeland samen met partners jaarlijkse edities van strategische evenementen uit:

- We zijn gastheer voor de jaarlijkse Zeeuwse Oesterontmoeting.
- De Haagse- en Brusselse lobbyacties organiseren we samen met Zeeuwse- en Vlaamse partners.
- De Nieuwjaarsbijeenkomst aan het begin van ieder jaar.
- We voeren bijeenkomsten en -sessies en netwerkbijeenkomsten met collega-bestuurders uit die bijdragen aan de opgaven die voor Zeeland belangrijk zijn.
- In 2025 zal ook met de Open Dag weer aandacht worden gegeven aan de provinciale organisatie.
- We bouwen Zeeuwse netwerken op en onderhouden deze door relatiemomenten als Concert at Sea en de Vestingcross. In 2025 laten we de nieuwe cdK nader kennis maken met Zeeland.

Kwaliteitsindicator en toelichting

Kwaliteit (toelichting)

Ook in 2025 werkte Provincie Zeeland met aan de organisatie van bestuurlijke evenementen:

- Een succesvolle Oesterontmoeting
- Zeeuwse Dag in Den Haag, Zomerontmoeting in Den Haag en Zeeuwse borrel in Brussel, met een recordaantal bezoekers!
- Een geslaagde Nieuwjaarsbijeenkomst met een hoger aantal bezoeker dan gebruikelijk
- Goede relatiemomenten zoals Concert at Sea en de Vestingcross

De Open Dag is verschoven. Deze wordt 2027 (aansluitend bij Provinciale Statenverkiezingen) georganiseerd.

Doelstelling

Sterk provinciaal bestuur

Een Provincie die samen met inwoners, bedrijven, instellingen en overheden de (grote) opgaven voor Zeeland aanpakt.

Acties

De volksvertegenwoordiging van Zeeland is zichtbaar en benaderbaar voor de Zeeuwse kiezer.

1. Vergaderingen van Provinciale Staten en Statencommissies zijn rechtstreeks te volgen voor publiek.
2. De activiteiten van Provinciale Staten worden beter onder de aandacht gebracht via sociale media.
3. De besluitvorming in Provinciale Staten wordt inzichtelijker en toegankelijker gemaakt via een publiek toegankelijk stateninformatie. We gaan in gesprek en dialoog met onze inwoners. Het doel is het draagvlak voor ons beleid en het vertrouwen in de politiek te vergroten.

Kwaliteitsindicator en toelichting

Kwaliteit (toelichting)

- De vergaderingen van de Zeeuwse volksvertegenwoordiging en haar commissies kunnen worden bezocht en zijn rechtstreeks te volgen via de website van de Provincie Zeeland.
- De mogelijkheden van sociale media om de werkzaamheden van PS onder de aandacht te brengen worden benut maar dat kan nog beter.
- In 2025 werd gewerkt aan een openbaar stateninformatiesysteem. Dit naast de vergaderinformatie die al op de website staat. Het systeem moet gegevens makkelijk toegankelijk maken voor gebruikers. Daarbij moet zorgvuldig worden omgegaan met persoonsgegevens.

Provinciale Staten vullen op een vernieuwende manier de rollen in als volksvertegenwoordiger, kadersteller en controleur.

1. De volksvertegenwoordiging kiest de best passende aanpak om de gewenste publieke doelen te bereiken. Dit hangt af van de opgaven en de situatie.
2. We betrekken medeoverheden, organisaties, instellingen en inwoners bij het ontwikkelen van het provinciaal beleid.
3. We willen het samenwerken tussen Gedeputeerde Staten en Provinciale Staten nog verder verbeteren. Dit met het doel zodat de democratie goed blijft functioneren
4. De ondersteuning voor Statenleden wordt verbeterd. Het doel is dat dat Provinciale Staten hun rol als volksvertegenwoordiger, beleidsmaker en controleur beter kunnen vervullen. De regels voor ambtelijke ondersteuning en fractieondersteuning worden als dat nodig in het eerste kwartaal van 2025 hieraan aangepast.

Kwaliteitsindicator en toelichting

Kwaliteit (toelichting)

Provinciale Staten hebben half 2025 een voorstel aangenomen voor het verstevigen van de fractieondersteuning. Fracties kunnen zich vanaf 2026 beter laten ondersteunen bij hun werk. De regels voor fractieondersteuning zijn verduidelijkt. Er wordt een voorstel voorbereid voor meer transparantie bij de besteding van de middelen

Doelstelling

Weerbaar bestuur

Het zorgen voor een vrije, veilige en rechtvaardige samenleving is een kerntaak van de overheid. Provincie Zeeland wil de integrale aanpak tegen ondermijnende criminaliteit in Zeeland aanmoedigen en ondersteunen. Dat doen we vanuit onze positie als provinciaal middenbestuur. Om dit doel te bereiken houdt de Provincie zich bezig met het tegengaan van ondermijning. Tegelijk vergroot zij haar eigen weerbaarheid en integriteit.

Acties

De aangescherpte Bibob-beleidsregel passen we toe

Het BIBOB beleid wordt, als daar aanleiding toe is en/of het voorgeschreven is, met de Wet Bibob, toegepast op vier gebieden:

1. omgevingsvergunningen
2. aanvragen tot subsidie
3. overheidsopdrachten
4. vastgoedtransacties

We hanteren het verbeterde Bibob werkproces. Tegelijkertijd moedigen we een zo uniform mogelijke toepassing van de Wet Bibob door de Zeeuwse overheden aan.

Kwaliteitsindicator en toelichting

Kwaliteit (toelichting)

Het Bibob beleid is in 2025 toegepast, daarbij is het werkproces gehanteerd. Verder is door alle Zeeuwse gemeenten en de Provincie toegewerkt naar uniform Bibob beleid. Veruit de meeste gemeenten hebben dit vastgesteld. Enkele gemeenten zullen dit op korte termijn doen. In april van 2025 heeft een bestuurlijke themasessie met het college van GS als uitkomst gehad dat een nieuw Provinciaal Bibob wordt opgesteld, dat meer signaal gestuurd werkt. Dit is eind 2025 vastgesteld door het college van GS en wordt in 2026 als pilot verder uitgewerkt en geïmplementeerd om ervaringen met deze nieuwe werkwijze op te doen.

Omgevingsdiensten RUD en DCMR voeren in opdracht van de Provincie het beleidsplan aanpak ondermijning en het Bibob beleid uit

RUD en DCMR zijn belangrijk omdat zij vergunningsaanvragen voor het omgevingsbeleid ontvangen. Daarnaast voeren zij minimaal één keer per jaar één controle uit. Hierbij besteden zij aandacht aan signalen van ondermijning. Dit betekent minimaal één controle bij een bedrijf dat valt onder het bevoegd gezag van Gedeputeerde Staten in de milieubranche. Deze controle voeren de RUD en DCMR uit met partners zoals de Nederlandse Politie, Uitvoeringsdiensten en IL&T (Inspectie Leefomgeving & Transport) bij een bedrijf. Tegelijkertijd zal ook de RUD de Zeeuwse norm weerbare overheid voor de voor hen relevante onderdelen gebruiken.

Kwaliteitsindicator en toelichting

Kwaliteit (toelichting)

De RUD heeft voor de Provincie in 2025 twee keer een integrale controle uitgevoerd. Hierbij is aandacht geweest voor (signalen van) ondermijnende criminaliteit. De RUD besteedde, net als in 2024, aandacht aan de voor hen relevante elementen uit de Zeeuwse norm weerbare overheid. Zoals bijvoorbeeld bewustwording in de eigen organisatie.

De provincie is een integer handelende organisatie, die zich weerbaar opstelt tegen oneigenlijke invloeden en misbruik

In 2025 voeren we het beleidsplan aanpak ondermijning verder uit. We geven in het bijzonder aandacht aan acties die voortkomen uit de interne bewustwording van de eigen organisatie en Provinciale Staten. Ook geven we aandacht aan thema's als bewustwording rondom informatiebeveiliging en het vergroten weerbaarheid in buitengebied. Daarnaast behouden we onze coördinerende en faciliterende rol naar de Zeeuwse gemeenten. We ondersteunen hen bij het uitvoeren van de doelen uit de Zeeuwse norm weerbare overheid.

Kwaliteitsindicator en toelichting

Kwaliteit (toelichting)

In 2025 zijn we aan de slag gegaan met de ambities van de Zeeuwse norm weerbare overheid. Wij organiseerden samen met de overige Zeeuwse overheden bijeenkomsten over de thema's integriteit en veilig publieke taak. Op het gebied van informatiebeveiliging is een kwetsbaarheden-analyse uitgevoerd bij alle Zeeuwse overheden. Met de uitkomsten van deze analyse zijn vervolgacties opgesteld. De coördinerende en faciliterende rol naar de Zeeuwse gemeenten is gecontinueerd en verder uitgebouwd.

In 2025 zijn de doelen uit de Zeeuwse norm weerbare overheid leidend om onze weerbaarheid te versterken

Eerder gebruikten we het instrument fite Pyramide van de taskforce RIEC (Regionale Informatie- en Expertisecentra). We gebruikten deze piramide om inzicht te krijgen in de fase waarin de Provincie zich bevindt voor de aanpak van ondermijning.

Hoe we scoren meten we aan de hand van verschillende onderdelen: (1) bewustwording & organisatie, (2) informatiepositie, (3) beleid & handhaving, (4) integere & veilige werkomgeving en (5) communicatie. Op basis van deze scores krijgen we een plek in de piramide. Hoe hoger de indeling in de piramide, hoe beter de provincie scoort. Ons doel was om tweejaarlijks een trede te stijgen tot minstens de vierde trede van vijf. Dit is in 2023 al gelukt.

In 2025 gebruiken we de ambities uit de Zeeuwse norm weerbare overheid als meetinstrument. De Zeeuwse norm gaat over negen thema's. Provincie Zeeland heeft twee thema's op zich genomen om deze in te voeren bij alle Zeeuwse overheden, namelijk thema zes (Bibob) en thema negen (Informatiebeveiliging). Dit betekent:

- We willen een uniform beleid en een uniforme toepassing van de wet Bibob door alle overheden in Zeeland.
- We werken samen met gemeenten en Gemeenschappelijke Regelingen in Zeeland (bijvoorbeeld Veiligheidsregio Zeeland die in opdracht van ons werkt) aan het versterken van informatiebeveiliging. Onder Gemeenschappelijke Regelingen valt hier bijvoorbeeld Veiligheidsregio Zeeland die in opdracht van ons werkt. Hierover schrijven we meer in de paragraaf bedrijfsvoering van deze begroting.

Kwaliteitsindicator en toelichting

Kwaliteit (toelichting)

Voor wat betreft het uniforme beleid en uniforme toepassing van de Wet Bibob zijn in samenspraak met alle Zeeuwse gemeenten nieuwe gezamenlijke ambities c.q. werkafspraken vastgesteld. Deze zijn zowel ambtelijk als bestuurlijk getoetst tijdens verschillende bijeenkomsten.

Op het gebied van informatiebeveiliging is een kwetsbaarheden-analyse uitgevoerd bij alle 23 Zeeuwse overheden (inclusief gemeenschappelijke regelingen, waaronder Veiligheidsregio). Met de uitkomsten van deze analyse zijn vervolgacties opgesteld.

In de eerste helft van 2025 stellen wij agressie protocollen op voor politieke ambtsdragers en medewerkers

Om ervoor te zorgen dat politieke ambtsdragers en medewerkers veilig hun werk kunnen doen, stellen wij agressie protocollen op.

Kwaliteitsindicator en toelichting

Kwaliteit (toelichting)

Door onverwachte personele uitval is dit doel niet gerealiseerd. In het vierde kwartaal is wel een eerste stap gezet om integriteit en de Veilig Publieke Taak binnen de Provincie Zeeland breder in beeld te brengen. Onder begeleiding van een externe partij wordt vanuit een op te richten werkgroep organisatiebreed gekeken hoe de verschillende protocollen, waaronder het agressieprotocol en meldpunten rondom het thema integriteit en Veilig Publieke Taak structureel kunnen worden geborgd.

Trendindicatoren

Omschrijving (toelichting)

Gemeenten onder preventief toezicht:	2022	2023	2024	2025
Landelijk	1	2	2	2
Zeeland	1	1	1	1

Opkomstpercentage statenverkiezing (Kiesraad):	2011	2015	2019	2023
Landelijk	56,0%	47,8%	56,2%	58,8%
Zeeland	58,9%	52,2%	59,2%	62,4%

Doelindicatoren

Omschrijving (toelichting)

Doelindicatoren	Indicator	Stand 2021	Stand 2022	Stand 2024	Stand 2025	Einddoel
Financieel gezonde Zeeuwse gemeenten	Gemeenten onder preventief toezicht	2	1	1	1	0
Weerbaar bestuur	Integrale controle uitgevoerd				2	1
Weerbaar bestuur	Geactualiseerd Bibob beleid doorgevoerd bij alle Zeeuwse gemeenten en Provincie in 2025				14	14

Wat mag het kosten?

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Begroting 2025	Begroting na wijziging 2025	Rekening 2025	Restant
Lasten				
070101 Interbestuurlijk toezicht	1.842	1.963	4.896	-2.933
070102 Herkenbaar en samenwerkend bestuur	77	581	541	40
070104 Signalerend bestuur	1.071	2.058	1.215	843
070105 Weerbaar bestuur	304	621	490	132
079999 Ambtelijke inzet	7.179	7.650	7.574	76
Totaal Lasten	10.473	12.873	14.716	-1.843
Baten				
070101 Interbestuurlijk toezicht	51	0	5	-5
070102 Herkenbaar en samenwerkend bestuur	0	0	2	-2
070104 Signalerend bestuur	97	326	202	124
070105 Weerbaar bestuur	0	0	0	0
079999 Ambtelijke inzet	0	0	0	0
Totaal Baten	148	326	211	115
Totaal gerealiseerde baten en lasten	-10.325	-12.547	-14.505	1.958
Onttrekkingen				
980799 Bestemmingsreserves-Pr.7	0	-409	-409	0
Toevoegingen				
980799 Bestemmingsreserves-Pr.7	0	560	560	0
Totaal gerealiseerde reserves	0	-151	-151	0
Totaal gerealiseerd	-10.325	-12.698	-14.656	1.958

8 Programma Energie op klimaat!

Inleiding en ontwikkelingen

Omschrijving (toelichting)

Het klimaat verandert. Dit wordt jaarlijks bevestigd door het klimaatpanel van de Verenigde Naties (IPPC) en de klimaatscenario's van het KNMI. Klimaatverandering heeft grote gevolgen voor mens, natuur en milieu. Daarom nemen we maatregelen. Maatregelen om klimaatverandering te beperken door over te gaan op schone energie (energietransitie). En maatregelen om ons aan te passen aan het veranderende klimaat (klimaatadaptatie).

De Provincie Zeeland voert haar klimaatbeleid en watertaken uit via het uitvoeringsprogramma "Energie op Klimaat!".

Op Europees én nationaal verband is afgesproken om de CO₂-uitstoot te beperken. De Provincie wil het Zeeuwse deel van deze wereldwijde opgave behalen. Zo dragen we bij aan de wereldwijde en landelijke klimaatdoelen. Ook willen we hiermee een aantrekkelijke vestigingslocatie zijn en blijven. De uitdaging is om slimmer gebruik te maken van eindige - en deels schaarse – grondstoffen. Daarnaast moeten we fors meer energie duurzaam opwekken, energie besparen. We willen de ontwikkeling naar een circulaire economie bevorderen. De weg naar een groene economie biedt veel kansen voor Zeeland, maar vraagt ook een grote inzet. Zowel van ons als van de Zeeuwse partners. In 2025 hebben wij extra aandacht voor de oplossingen voor drukte op het elektriciteitsnet (netcongestie) en de zoetwatersituatie in Zeeland.

Ondanks het terugdringen van de CO₂-uitstoot en het beperken van klimaatverandering, is klimaatverandering al gestart en niet meer terug te draaien. De klimaatveranderingen zijn steeds merkbaarder. De verwachting is dat we vaker te maken krijgen met extremere vormen van droogte, hitte en wateroverlast. Daarnaast hebben we te maken met de stijgende zeespiegel. Dit vergroot de kans op overstromingen. Om een goede leefomgeving te behouden moeten we ons daaraan aanpassen.

De opgaven voor energietransitie en klimaatadaptatie zijn uitgewerkt in verschillende regionale Zeeuwse strategieën. Ook (wettelijke) watertaken zijn verantwoordelijkheid van de Provincie Zeeland. De uitvoering hebben wij vormgegeven in het programma Energie en Klimaat.

Speerpunten

Omschrijving (toelichting)

- Opbrengst windenergie (op land): 700 MW in 2030 en zonne-energie: 1.000 MW in 2030.
- Helpen met uitvoering SDR-regioplan 2030-2050 ten behoeve van een klimaatneutrale industrie.
- Maatschappelijk verantwoord inkopen en duurzame aanbestedingen in de grond- weg- en waterbouw.
- Uitvoeren acties Regionale energiestrategie (RES).
- Bijdrage leveren aan beperken netcongestie.
- Uitvoeren acties Klimaatadaptatiestrategie Zeeland (KasZ).
- Uitvoeren uitvoeringsprogramma Zeeuws Deltaplan Zoet Water.
- Uitvoeren van (wettelijke) taken rond het water.

Beleidskader

Omschrijving (toelichting)

- [Regionale Energiestrategie](#)
- [Energievisie](#)
- [Klimaatadaptatiestrategie Zeeland](#)
- [Richtlijn overstromingsrisico's](#)
- [Omgevingsvisie](#)
- [Zeeuws Deltaplan Zoet Water](#)
- [Deltaprogramma](#)
- [Voorkeursstrategie Zuidwestelijke Delta](#)
- [Zwemwaterrichtlijn](#)
- [Kaderrichtlijn Water](#)

Maatschappelijk effect

Omschrijving (toelichting)

Door de vermindering van de CO₂ uitstoot streven we naar een duurzame, Zeeuwse economie en leefomgeving. De leefomgeving en het watersysteem wordt aangepast aan veranderende (klimaat)omstandigheden. Hierdoor kunnen inwoners en bezoekers van Zeeland leven in een veilige, aangename en klimaatbestendige leefomgeving.

Energie, Klimaat en Water

Omschrijving (toelichting)

In Zeeland werken we aan het voorkomen van klimaatverandering én het omgaan met de gevolgen van klimaatverandering. We sluiten aan bij de doelstellingen van het Rijk om het Klimaatakkoord van Parijs uit te voeren. Dit betekent een CO₂-afname van 55% in 2030 en 95% afname in 2050, ten opzichte van 1990.

Voor de energietransitie werken we samen met de Zeeuwse overheden en belangenorganisaties. In de Regionale Energiestrategie (RES) werken we aan de volgende onderwerpen: verduurzaming van de gebouwde omgeving en mobiliteit én de opwek van duurzame energie (zon en wind). Voor de verduurzaming van de industrie werken we samen met Smart Delta Resources (SDR) aan de uitvoering van de Cluster Energie Strategie (CES). Tot slot werken we met de Zeeuwse overheden en de netwerkbeheerders Stedin, TenneT en Gasunie aan de Energievisie en pMIEK (provinciaal Meerjarenprogramma Infrastructuur Energie en Klimaat) aan het toekomstbestendig maken van het energiesysteem.

Het doel van de Klimaatadaptatiestrategie Zeeland (KasZ) is een klimaatbestendig en waterrobuust Zeeland in 2050. De strategie richt zich op doelen op de lange termijn. Om die te bereiken zijn nu al maatregelen nodig en moeten we keuzes maken. De KasZ is een samenwerkingsverband van alle Zeeuwse overheden, inclusief belangenorganisaties in Zeeland. Aanvullend is in het Zeeuws Deltaplan Zoetwater een strategie opgesteld om Zeeland weerbaar te maken tegen zoetwatertekorten.

Binnen de Zuidwestelijke Delta werken we met onze partners binnen het Gebiedsoverleg Zuidwestelijke Delta aan ons doel: een ecologisch gezonde, veilige en economisch aantrekkelijke delta realiseren. Dit doen we aan de hand van de vastgestelde Voorkeursstrategie.

Doelstelling

Klimaatadaptatie en voldoende zoet water

Zeeland beheerst in 2050 de effecten van klimaatverandering (van hitte, droogte, wateroverlast en overstromingen). Ook is Zeeland in 2050 weerbaar tegen zoetwatertekorten en gaan we zuinig om met zoetwater. Om dit te bereiken voeren wij de acties van de Klimaatadaptatie Strategie Zeeland en het Deltaplan Zoet Water uit.

Acties

Toepassen van meerlaagsveiligheid

We werken aan een aanpak om de waterveiligheid van Zeeland te versterken. Dit doen we met het principe van Meerlaagsveiligheid. Dit betekent het (1) versterken van de primaire waterkeringen (dijken en duinen), (2) de secundaire keringen (binnendijken) én de manier waarop wij Zeeland ruimtelijk ontwikkelen. Tot slot werken we aan een aanpak voor (3) evacuatie en crisisbeheersing.

Kwaliteitsindicator en toelichting

Kwaliteit (toelichting)

De pilot voor laag 2 staat nog steeds gepland voor 2026. In het project FIER hebben we gewerkt aan lagen 3 en 4. Voor laag 3 is in 2025 is het Zeeuwse wegennet geanalyseerd op capaciteit en bereikbaarheid in een overstromingssituatie. Daarbij is gekeken naar de fase voor (evacuatie), tijdens (vluchten en schuilen) en na (hulp en herstel) een overstroming. Op basis daarvan zijn aanbevelingen gedaan voor aanpassingen aan het wegennet. Verder zijn er overstromingsscenario's gemaakt voor het grensgebied met Vlaanderen. Op basis van deze scenario's werken we nu aan betere datasamenwerking voor en tijdens overstromingen. Voor laag 4 wordt een herstelplan gemaakt. In 2025 zijn enkele analyses uitgevoerd naar (kritieke) functies in het gebied. Aan de hand van die analyses hebben we met stakeholders uit de regio nagedacht over wat er nodig is voor een snel en goed herstel. Dat werken we in 2026 verder uit.

Stimuleren medegebruik waterkeringen

Voor 2024, mogelijk met uitloop naar 2025 loopt er een actie "verstremgeling HWBP-PAGW (programmatische aanpak Grote wateren; Natura 200 en Kader richtlijn water). Deze actie is vanuit de samenwerking Zuidwestelijke Delta opgezet. Op dit moment zijn (de uitvoering van) HWBP, PAGW en Natura 2000 zich wel bewust van elkaar, maar bestaat uitvoering in de praktijk nog uit losse trajecten. In 2025 wordt verkend hoe samenhang tussen de drie genoemde trajecten gerealiseerd kan worden op basis van een concrete casus.

Kwaliteitsindicator en toelichting

Kwaliteit (toelichting)

Eind 2024 hebben we een workshop georganiseerd voor deze actie met de relevante organisaties. Doel was het ontdekken van mogelijkheden om governance en juridische kaders van het HWBP, PAGW en N2000 samen te brengen. Naar aanleiding van deze workshop, is er in 2025 een onderzoek begonnen naar de mogelijkheden en beperkingen in nationale en internationale wetgeving. De casus die hierbij gekozen is, is een wisselpolder in de Westerschelde. Dit onderzoek is nog in uitvoering.

In het kader van het stimuleren van medegebruik ondersteunen wij het project De Levende Dijk. Bij de dijkversterking in de Zak van Zuid-Beveland zijn de volgende wensen genoemd bij het Waterschap: een fietsroute langs het hele traject en het bevorderen van meer biodiversiteit op de dijk. Het

waterschap heeft deze zaken opgenomen in de Notitie Reikwijdte en Detailniveau en zal dit uitwerken in de Milieueffectrapportage.

Stimuleren adaptatie maatregelen, onder andere via subsidieregeling realisatie groene schoolpleinen

Wij verlenen subsidie voor “Groene Schoolpleinen” en “Groenen en Klimaatadaptieve Bedrijventerreinen”.

Kwaliteitsindicator en toelichting

Kwaliteit (toelichting)

Subsidie is verleend en IVN voor de Groene Schoolpleinen is met de uitvoering gestart in nauwe samenwerking met basis- en VO scholen en provincie.

Berekenen en actueel houden overstromingsgevolgen in kader van EU-ROR

De Europese Richtlijn Overstromingsrisico's (ROR) heeft als doel de negatieve gevolgen van overstromingen voor de gezondheid van de mens, het milieu, het culturele erfgoed en de economische bedrijvigheid te beperken. Concreet verplicht de ROR het maken van een voorlopige risicobeoordeling, overstromingsgevaar- en overstromingsrisicokaarten en overstromingsrisicobeheerplannen. Dit ligt landelijk vast in het Overstromingsrisicobeheerplan 2022-2027 en is op Zeeuws niveau opgenomen in het Regionaal Waterprogramma 2022-2027 (Provinciale Staten 12 november 2021). Actualisering is voorzien in 2028.

Kwaliteitsindicator en toelichting

Kwaliteit (toelichting)

Eind 2025 zijn de overstromingsgevaar- en overstromingsrisicokaarten geactualiseerd en vastgesteld. Deze zijn gedeeld met het Rijk, zodat zij verder kunnen werken aan de overstromingsbeheerplannen.

Uitvoering geven aan de Klimaatadaptatiestrategie Zeeland (KasZ)

De Klimaatadaptatiestrategie Zeeland is in 2021 vastgesteld in Provinciale Staten. Doel is dat Zeeland weerbaar is in 2050 tegen de gevolgen van klimaatveranderingen. De provincie voert samen met haar de partners de gezamenlijke acties van het uitvoeringsagenda van de KasZ uit, die in 2024 is geactualiseerd. Eén van de acties is het opstellen van een "Klimaatonderlegger" (afwegingskader) om klimaatscenario's mee te nemen bij (ruimtelijke) ontwikkelingen.

Kwaliteitsindicator en toelichting

Kwaliteit (toelichting)

De herijking van de KASZ is met een jaar uitgesteld. Er lopen onderzoeken, die invloed hebben op deze herijking. Een voorbeeld is de bovenregionale stresstesten (Limburg bui. In 2027 wordt de herijking vastgesteld in gemeenteraden, DB waterschap en de provinciale staten. Daarna kan de KASZ 2028-2034 met bijgestelde uitvoeringsagenda en budgetten in 2028 in uitvoering worden genomen.

De Klimaatsignaalkaart Water en Bodem (voorheen Klimaatonderlegger) is in 2025 opgeleverd en komt als gebruikstool in 2026 voor iedereen beschikbaar. In Terneuzen start een pilot om het gebruiksgemak te testen.

Opnemen Zeespiegelstijging onderdeel van de KasZ

In de Klimaatadaptatiestrategie Zeeland (KasZ) is een uitwerking gegeven aan de thema's hitte, droogte, wateroverlast en overstromingen. In de KasZ is nog géén uitwerking gegeven aan het thema zeespiegelstijging. Samen met onze partners in de Zuidwestelijke Delta verkennen we hoe we het thema zeespiegelstijging kunnen uitvoeren. Hierbij maken we afspraken over de verwachtingen voor de provincie rol daarbij.

Kwaliteitsindicator en toelichting

Kwaliteit (toelichting)

De herijking van de KASZ is met een jaar uitgesteld en gaat lopen van 2028-2033. Dit vanwege de invloed van nog lopende stresstesten en gevolgen van zeespiegelstijging. In de KASZ 2028-2034 wordt het thema zeespiegelstijging opgenomen als 5de klimaateffect. In 2026 werken we aan een strategische agenda waterveiligheid. Hierin staat hoe Zeeland omgaat, zich aanpast en voorbereid op de gevolgen van Zeespiegelstijging.

Uitvoering geven aan het Zeeuws Deltaplan Zoet Water

Het Zeeuws Deltaplan Zoet Water (ZDZW) is in december 2021 vastgesteld in PS. Doel is om Zeeland in 2050 weerbaar tegen zoetwatertekorten te maken. De hoeveelheid zoet water staat onder druk door de zeespiegelstijging en klimaatverandering. In 2025 willen wij met deze aanpak het zoetwater aanbod behouden en zo mogelijk verbeteren. Dit doen we door het uitvoeren van het uitvoeringsprogramma. Ook verkennen wij in 2025 de mogelijkheden voor extra aanvoer van zoetwater. Hiervoor doen wij onderzoek en starten we een lobby richting het Rijk.

Kwaliteitsindicator en toelichting

Kwaliteit (toelichting)

In 2025 heeft de provincie uitvoering gegeven aan het Zeeuws Deltaplan Zoetwater op de volgende manieren:

- **Opzetten van pilots en uitvoeren stimuleringsregelingen:** subsidieregeling regelbare drainage en subsidies in relatie tot water, infiltratie onderzoeken en projecten en onderzoek naar hergebruik effluent (o.a. afvalwater).
- **Samenwerking met het Rijk:** verkenning voor aanvullende middelen van het Rijk (Ministerie van Landbouw Voedselzekerheid, Visserij en Natuur) in het kader van de motie van Campen voor zoetwatermaatregelen landbouw. Dit is gericht op (technische) advisering/ondersteuning.
- **Verkenning mogelijkheden aanvoer:** er is een verkenning Zoet Grevelingen uitgevoerd en een onderzoek naar kosten voor externe aanvoer via een zoetwaterleiding.
- **Vervolg Zeeuws Deltaplan Zoet Water:** er is een start gemaakt met de herijking van Zeeuws Deltaplan Zoet Water. Hiermee zorgen we voor de continuïteit van de Zeeuwse zoetwaterstrategie.

De inzet op bovenstaande acties wordt doorgezet in 2026 om verder uitvoering te geven aan het Zeeuws Deltaplan Zoet Water.

Doelstelling

Energietransitie

In 2030 willen we als Zeeuwse samenleving 55% minder CO2 uit stoten. Het einddoel is geen CO2 uitstoot in 2050. Aan de hand van de Regionale Energiestrategie (RES), Cluster Energiestrategie (CES), Energievisie en pMiek wordt gewerkt aan het bereiken van die doelstelling.

Acties

Kernenergie

Het Rijk heeft Borssele aangewezen als voorkeurslocatie voor de bouw van twee nieuwe kerncentrales. Ook onderzoekt het Rijk of bedrijfsduurverlenging van de huidige kerncentrale mogelijk is. Wij werken aan het vervolg van het aangeboden voorwaardenpakket. Dit ter voorbereiding op het eventuele besluit over dit onderwerp. In 2026 blijven wij met het Rijk overleggen over de uitwerking van dit voorwaardenpakket. Volgens de huidige planning zal begin 2026 duidelijk zijn hoe het vervolg voor de bedrijfsduurverlenging er uit ziet en welke vervolgstappen gezet moeten worden met de aandeelhouders van ZEH. Voor het eind van 2026 zal het Rijk een definitieve keuze maken voor de locatie van de nieuwe kerncentrales. Met de onderhandelingen en uitwerking van het voorwaardenpakket trekken wij samen op met de gemeente Borsele.

Kwaliteitsindicator en toelichting

Kwaliteit (toelichting)

“Het Rijk heeft zeven zoeklocaties bekend gemaakt voor de bouw van twee nieuwe kerncentrales, waarvan drie locaties in Zeeland: Sloegebied (EPZ-Noord en voormalig Thermphos-terrein) en in Gemeente Terneuzen (Paulinapolder/Mosselbanken). Er wordt door Provincie Zeeland in het dossier nieuwbouw, naast de Gemeente Borsele, ook in goede samenwerking bestuurlijk opgetrokken met de gemeenten Vlissingen en Terneuzen. Het ter inzage leggen van de (ontwerp) voorkeursbeslissing is door het Rijk uitgesteld tot direct na de zomer van 2026. Een Zeeuws Voorwaardenpakket 2.0 is in 2025 in voorbereiding en wordt (naar verwachting) in april '26 vastgesteld. Dat biedt de basis voor de onderhandelingen over het Rijk-Regio Pakket.

Voor de bedrijfsduurverlenging van de huidige kerncentrale in Borsele zijn de benodigde stappen gezet en in 2025 is door het Rijk een niet-bindend bod uitgebracht op de aandelen. In 2025 loopt het due diligence proces nog en wordt naar verwachting begin 2026 afgerond zodat het Rijk een definitief bod kan uitbrengen medio 2026.”

Het fonds energietransitie van de Stichting Zeeuwse Publieke Belangen wordt besteed aan projecten die een wezenlijke bijdrage leveren aan de doelen voor de Energietransitie

Naast de gebruikelijke ondersteuning van binnenkomende projectaanvragen, worden in januari 2025 de winnaars van de challenge “Boost the Energy Transition” bekend gemaakt. De SZPB zal deze projecten vervolgens monitoren en ondersteunen waar nodig/mogelijk.

Kwaliteitsindicator en toelichting

Kwaliteit (toelichting)

In het jaar 2025 heeft Stichting Zeeuwse Publieke Belangen acht projectaanvragen goedgekeurd. Deze projecten leveren een bijdrage aan de versnelling van de energietransitie in Zeeland. Een deel van deze aanvragen is voortgekomen uit de Challenge 'Boost the Energy Transition'. SZPB heeft deze Challenge samen met Dockwize opgezet om energie-initiatieven te stimuleren. Dit traject heeft bijgedragen aan de ontwikkeling van kansrijke projecten die in 2025 tot uitvoering zijn gekomen.

Samen met gemeenten werken we aan de verduurzaming van de gebouwde omgeving waaronder het maatschappelijk vastgoed en particuliere woningen

Gemeenten en Provincie geven uitvoering aan het Nationaal Isolatie Programma (NIP) en de aanpak armoedebestrijding. Hierbij ligt de focus op stimulering en ontzorging bij de isolatie van woningen met een D, E, F, of G energielabel. Ook wordt er gewerkt aan een Doe-het-Zelf regeling voor woningeigenaren. We streven naar ondersteuning van minimaal 25.000 woningeigenaren in 2030 via het NIP en andere regelingen.

Het Klimaat ontzorgingsprogramma Maatschappelijk vastgoed (KlimOp) wordt door de Provincie Zeeland verder opgepakt en uitgebreid. Sinds eind 2024 is er de mogelijkheid nieuwe middelen via het Rijk aan te vragen en met deze middelen kunnen eigenaren verder ontzorgd worden. Het doel is om zoveel mogelijk richting uitvoering van duurzaamheidsmaatregelen te gaan. Hiervoor worden eigenaren, die in een eerder stadium met een advies geholpen zijn, actief benaderd. Daarnaast wordt er nauw samengewerkt met de gemeenten over de aanpak van hun eigen maatschappelijk vastgoed. Ook de gemeenten kunnen vanuit het programma hulp en ondersteuning krijgen.

Kwaliteitsindicator en toelichting

Kwaliteit (toelichting)

De RES Gebouwde Omgeving heeft een gezamenlijk Zeeuws Isolatieprogramma voor woningeigenaren met energielabel D t/m G. Het programma biedt kosteloze kleine energiebesparende maatregelen en subsidies voor isolatie. Voor een efficiënte uitvoering is een gezamenlijk team ingericht. Dit is inclusief ondersteunende software en parttime inzet van medewerkers voor advies, communicatie en afhandeling van aanvragen. Gemeenten worden hierbij grotendeels ontzorgd. Zij verzorgen alleen de uitbetalingen. Er komt een proef in het begeleiden van particuliere woningeigenaren, die hun energierekening nauwelijks kunnen betalen.

Het KlimOp programma is ook in 2025 weer succesvol uitgevoerd. Er zijn in totaal 33 nieuwe eigenaren binnen het programma geholpen met advies over hun gebouw (en). Daarnaast zijn er ook eigenaren richting uitvoering begeleid. Een vijftal eigenaren is geholpen met Duurzaam Maatschappelijk Vastgoed. aanvraag en nog eens drie eigenaren zijn geholpen met offertes en uitvoering.

We geven zelf het goede voorbeeld door maatregelen te treffen om CO2 uitstoot te verminderen en maatschappelijk verantwoord in te kopen

Het MVI (Maatschappelijk Verantwoord Inkopen) beleid wordt in 2025 voortgezet. Hierbij vindt continu monitoring plaats en waar mogelijk wordt het beleid aangepast. Wij hebben in juli 2024 het CO2-bewust certificaat niveau 3 behaald. Wij willen dit in 2025 behouden. Door als provincie er zelf ook aan te voldoen laten we zien dat we dit belangrijk vinden. Daarnaast compenseren we als Provincie Zeeland onze eigen CO2 uitstoot via het Zeeuws Klimaatfonds. Met het geld uit het fonds worden projecten in Zeeland mogelijk gemaakt, die anders niet of moeilijk van de grond komen. Dat zijn duurzame energie- en andere transitieprojecten, die uitstoot van CO2 vermijden of voorkomen. Voor de verduurzaming van de gebouwen van Provincie Zeeland is in 2024 een plan opgesteld, die fasegewijs wordt uitgevoerd.

Kwaliteitsindicator en toelichting

Kwaliteit (toelichting)

Provincie Zeeland hecht veel waarde aan het behalen van onze duurzaamheidsdoelen. Door toepassing van de CO₂-prestatieladder hebben we zichtop het energieverbruik en de daarmee samenhangende CO₂-uitstoot. Tevens biedt dit instrument de mogelijkheid om deze prestaties te monitoren en gericht bij te sturen. In 2025 heeft de provincie met succes een audit doorlopen, waarmee het certificaat is behouden. Dit onderstreept de inzet van de organisatie en bevestigt dat de ingezette koers richting verduurzaming wordt voortgezet.

De provincie constateert een voortdurende daling van het gasverbruik en een toename van het aantal elektrische voertuigen binnen het wagenpark. Daarnaast wordt bij de uitvoering van werkzaamheden in de openbare ruimte steeds vaker gebruikgemaakt van kantonniersvoertuigen, die rijden op de hernieuwbare dieselvervanger HVO 100. Ook blijft Provincie Zeeland haar resterende CO₂-uitstoot compenseren door te investeren in duurzame energieprojecten binnen de provincie.

De verduurzaming van provinciale gebouwen was aanvankelijk voorzien voor 2025. Na afstemming met de gebruikers van het pand is besloten de uitvoering van dit traject te verschuiven naar 2026. In 2025 zijn al voorbereidingskosten gemaakt, onder meer voor externe advisering. De benodigde voorbereidingen voor de start van de uitvoering worden begin 2026 getroffen. De uitvoering zal naar verwachting vanaf medio 2026 plaatsvinden en worden afgerond in 2027.

We werken met het netwerk aan de uitvoering van de RES 1.0 en het opstellen van de RES 2.0

We werken samen met RES Zeeland aan de realisatie en uitvoering van de RES. Kennis en expertise over de opwek van duurzame energie op land/dak en het gebruik van andere warmtebronnen delen we met partners en stakeholders van RES Zeeland. We faciliteren, coördineren en ondersteunen bij beleidskeuzes en de uitvoering van de RES. Per 1 juli 2025 zal het voortgangsdokument van de RES Zeeland worden opgeleverd aan NPRES.

Kwaliteitsindicator en toelichting

Kwaliteit (toelichting)

In mei 2025 is de voortgangsrapportage van RES Zeeland 2025 opgeleverd. Deze rapportage laat zien dat de ontwikkeling van wind- en zonenergie op schema ligt en dat veel bedrijven verduurzamingsplannen hebben. Aan de andere zijde constateren we dat de verplichting voor hybride warmtepompen is afgeschaft, de businesscases voor warmte ingewikkeld zijn en dat de salderingsregeling stopt. Dit alles bemoeilijkt het behalen van de RES doelstellingen in 2030. Samen met gemeenten, netbeheerders en andere partners zoeken we naar praktische oplossingen om projecten toch van de grond te krijgen en uitvoeringsgericht aan de slag te gaan. Zo is de samenwerkingsovereenkomst op gebied van energietransitie tussen gemeenten ondertekend. Ook is er voorbereidend werk gedaan om de governance structuur te verbeteren voor het gebiedsgericht programmeren.

In het waterstofdossier geven we prioriteit aan het industriële verbruik: de komende jaren maken we werk van het vergroenen van de bestaande Zeeuwse waterstofvraag (elektrolyse)

Waterstof speelt een belangrijke rol in de energietransitie. Zeker voor de industrie en zware mobiliteit. Zeeland heeft de ambitie om de grootste waterstofhub van West-Europa te worden. Dat betekent dat er niet enkel voor eigen gebruik geproduceerd en geïmporteerd zal worden.

- Samen met andere overheden, landelijk en regionaal, en het bedrijfsleven wordt gewerkt aan goede randvoorwaarden en aan de daadwerkelijke bouw van voldoende productielocaties (electrolysers). Dit doen we om te kunnen voldoen aan de vraag naar groene waterstof.

- Omdat de eigen lokale productie zeker de eerste jaren niet groot genoeg zal zijn om aan de regionale - en landelijke vraag te kunnen voldoen, zal er deels ook werk gemaakt worden van import van groene waterstof. Samen met betrokken partijen wordt gewerkt aan inpassing daarvan in het havengebied. Ook wordt gewerkt aan oplossingen voor het daarmee samenhangende transport naar het achterland.
- We leveren een bijdrage aan het tijdig realiseren van het landelijk waterstofnetwerk (de backbone), die de 5 grote landelijke industrieclusters met elkaar verbindt. Deze sluit ook aan op het netwerk van de buurlanden. Inzet is gericht op operationeel zijn van de backbone eind 2027.
- Helpen ontwikkelen en realiseren van verschillende regionale waterstofketens, o.a. in de gemeente Kapelle met aansluiting op de backbone.

Kwaliteitsindicator en toelichting

Kwaliteit (toelichting)

De ambitie om als Zeeland de grootste waterstofhub van West-Europa te worden, blijft onveranderd. Als gevolg van onder andere hoge kosten en het ontbreken van (duidelijkheid over) de benodigde infrastructuur komen projecten moeilijk van de grond. Dat geldt voor zowel de bouw van electrolyzers als ook voor projecten, die gaan over import van waterstofdragers. Samen met betrokken partijen als North Sea Port en Smart Delta Resources dringen we bij het Rijk aan op het creëren van een gunstig vestigings- en investeringsklimaat, zodat het voor bedrijven aantrekkelijker wordt om zich in Zeeland te vestigen. Met het oog op het nieuwe kabinet is daar nog extra aandacht aan besteed.

Voor twee initiatieven voor het realiseren van een ammoniak importterminal lopen vergunningsprocedures. Aandachtspunt is het transport van de geïmporteerde ammoniak naar het achterland. Om de risico's van dit transport op milieu en externe veiligheid in beeld te brengen is een Omgevingsverkenning uitgevoerd. Daarnaast is een haalbaarheidsonderzoek voor een ammoniakbuisleiding uitgevoerd om te kijken of een leiding een alternatief kan zijn voor het vervoer per spoor en schip.

Periodiek zitten we ambtelijk en bestuurlijk aan tafel in het kader van de projectprocedure die het ministerie van Klimaat en Groene Groeidoorloopt voor de ruimtelijke inpassing van het landelijk waterstofnetwerk (backbone). Daar waar nodig pakken we onze rol om mee te denken in oplossingen en/of partijen te faciliteren. Dit project heeft vertraging opgelopen en het ministerie heeft de kostenraming naar boven toe bijgesteld. Het ministerie verwacht dat het Zeeuwse deel van de waterstofbackbone eind 2030 gereed zal zijn.

We zijn nauw betrokken bij de ontwikkeling van het regionale waterstofnetwerk in de gemeente Kapelle. We draaien mee in de werkgroep en financieel dragen we bij door het verlenen van subsidies via het compensatiepakket Netten op Zee. Ook voor dit project geldt dat het lastig is om een gunstige businesscase te maken. Via onze contacten bij het ministerie van Klimaat en Groene Groei en het IPO proberen we te zorgen dat de aansluiting van het regionaal netwerk op de landelijke backbone meegenomen kan worden bij de aanleg ervan.

We initiëren het gebruik van restwarmte en andere mogelijkheden voor kleinschalige duurzame warmte

We nemen deel in vervolgonderzoeken naar de haalbaarheid van warmtenetten in de Kanaalzone en het Sloegebied (Midden-Zeeland). Bij deze onderzoeken wordt gekeken naar meerdere (industriële) bronnen en niet alleen naar afname van bedrijven maar ook door de gebouwde omgeving. We werken hierin samen met Smart Delta Resources, gemeenten en Netverder (de dochteronderneming van Stedin die zich specifiek met de warmtetransitie bezig houdt).

Kwaliteitsindicator en toelichting

Kwaliteit (toelichting)

Het vervolgonderzoek naar de haalbaarheid van warmtenetten in de Kanaalzone en het Sloegebied is afgerond. Technisch is een warmtenet mogelijk, maar omdat er geen zicht is op een sluitende businesscase liggen de projecten op dit moment stil.

Aanpak energie-infrastructuur

In 2025 werken we vanuit de 'Aanpak Energie Infrastructuur' aan de uitvoering van acties binnen drie geformuleerde actielijnen, te weten (1) sneller bouwen, (2) beter benutten van het bestaande systeem en (3) integraal programmeren. Vanuit actielijn 1 vervult de Provincie Zeeland in samenspraak en in afstemming met de Werkgroep Integraal Programmeren een rol in (ruimtelijke) processen ten aanzien van de realisatie van energie-infrastructuren. Vanuit de Taskforce Zeeuwse Netoplossingen (actielijn 2) werken we aan de realisatie van maatwerkoplossingen die ten gunste komen van een optimaler gebruik van het bestaande net. Binnen actielijn 3 herijken we begin 2025 het Provinciale Meerjarenprogramma Infrastructuur Energie en Klimaat. Daarnaast werken we aan de vaststelling van de Energievisie Zeeland.

Kwaliteitsindicator en toelichting

Kwaliteit (toelichting)

In 2025 is via de bestuurlijke Energieraad Zeeland uitvoering gegeven aan de actielijnen zoals geformuleerd in de Aanpak Energie Infrastructuur (1. sneller bouwen, 2. beter benutten en 3. integraal programmeren). Op actielijn 1 is in afstemming met betrokken partijen toe gewerkt naar het overnemen van het bevoegd gezag voor de inpassing van een 150kV-kabelverbinding tussen Halsteren en Zierikzee. Vanuit de Taskforce Zeeuwse Netoplossingen (actielijn 2) is gewerkt aan het opzetten van projecten op diverse bedrijventerreinen in Zeeland. Hiervan worden in de loop van 2026 eerste resultaten verwacht. De Energievisie Zeeland (onderdeel van actielijn 3) is tijdens de PS-vergadering van 4 juli 2025 vastgesteld. Daarnaast is een proces opgestart om te komen tot een afwegingskader voor het Provinciale Meerjarenprogramma Infrastructuur Energie en Klimaat (PMIEK) 3.0, dat begin 2027 wordt vastgesteld.

We faciliteren het MKB bij het verduurzamen van hun processen, bedrijfsvoering en gebouwen

Sinds eind 2023 heeft de provincie Zeeland te maken met netcongestie. Begin 2024 is de Taskforce Zeeuwse netoplossingen opgericht om bedrijven te helpen om netcongestie te verminderen. Daarnaast geeft het Expertplatform bedrijven advies om bedrijfsprocessen en -gebouwen te verduurzamen. Provincie Zeeland heeft voor de periode 2024-2026 subsidie verstrekt voor de Taskforce en het Expertplatform. In de zomer van 2024 start het ontzorgingsprogramma klein mkb, waarbij ondernemingen tot 50 medewerkers een energiescan kunnen aanvragen voor verduurzaming van gebouw of proces. Dit programma wordt in 2025 uitgevoerd.

Kwaliteitsindicator en toelichting

Kwaliteit (toelichting)

In 2025 heeft de Taskforce Zeeuwse netoplossingen twintig collectieve trajecten opgestart of verder geholpen. Hierbij zijn 86 bedrijven betrokken. Vijf energiehubtrajecten zijn in de verkenningsfase en

twee hubtrajecten zitten in de ontwerpfase. Eind 2025 is energiehub Duinzoom Renesse geopend. 52 bedrijven hebben vanuit het Expertplatform advies ontvangen voor verduurzaming van gebouwen of processen. Er zijn 13 subsidieaanvragen toegekend.

We werken aan de uitvoering van de Nationale Agenda Laadinfrastructuur (NAL) en Regionale Aanpak Laadinfrastructuur Zuidwest (RAL ZW)

De NAL geeft landelijk sturing aan het ontwikkelen van kennis en beleid op gebied van laadinfrastructuur. Provincie Zuid-Holland en Zeeland werken samen onder de noemer NAL-regio Zuidwest en voeren acties uit volgens de door beide besturen vastgestelde Regionale Aanpak Laadinfrastructuur Zuidwest (Ral Zuidwest). Hiermee worden gemeenten ondersteund met het ontwikkelen en uitvoeren van beleid voor laadinfrastructuur. In veel gevallen blijft de gemeente verantwoordelijk voor de daadwerkelijke plaatsing van de laadinfrastructuur. Het ondersteunen met kennis en waar mogelijk capaciteit is daarom het voornaamste doel van de RAL Zuidwest. De focus ligt op het organiseren van concessies, plaatsing van snelladers, laden op bedrijventerreinen en openbare laadstations voor de logistieke- en bouwsector.

De overkoepelende acties zijn:

- Actualiseren van het plan van aanpak voor NAL-regio Zuidwest.
- Uitvoering van acties uit het plan van aanpak 2024 voor NAL-regio Zuidwest.

Kwaliteitsindicator en toelichting

Kwaliteit (toelichting)

In 2025 is, in nauwe samenwerking met de gemeente Rotterdam, de collectieve concessie voor publieke laadpalen opgestart. Uiteindelijk hebben 42 van de 61 gemeenten zich hierbij aangesloten. Er is veel geïnvesteerd in ICT-systemen en processen voor een datagedreven en informatie gestuurde aanpak van laadinfrastructuur. Een belangrijke mijlpaal in 2025 was de realisatie van het 10.000e laadpunt in het concessiegebied en het 25.000e publieke laadpunt in de regio Zuidwest. Dit heeft geleid tot een gemiddelde dekkingsgraad van bijna 94% in deze regio.

We realiseren wind- en zonprojecten, met als doel in 2030 binnen de provinciegrenzen 10,5/11 PJ duurzaam op te wekken

Om het doel te bereiken coördineert, regisseert en bemiddelt de Provincie in projecten tussen initiatiefnemers, gemeenten, belangenorganisaties en omwonenden. Verder zorgt de Provincie voor beleid op hoofdlijnen, waarbinnen wind en zon projecten gerealiseerd kunnen worden. Dit is opgenomen in de Omgevingsvisie en Omgevingsverordening.

Kwaliteitsindicator en toelichting

Kwaliteit (toelichting)

Het Zeeuwse bod voor de Regionale Energie Strategie (RES) voor 2030 bevat een vermogensopstelling van 700 MW wind en 1000 MW zon. Dit heeft een opbrengst van 3 TWh. In 2025 is er een opgesteld vermogen van 621 MW aan wind en 823 MW aan zon. Dit staat gelijk aan 2,55 TWh opbrengst. Hiermee is 85 % van de doelstelling voor 2030 behaald. Op dit moment zit er voor 197 MW aan wind- en zonprojecten in de pijplijn.

We ondersteunen de verduurzaming van het Zeeuwse industriecluster

Provincie Zeeland stimuleert en faciliteert de verduurzaming van het industriecluster in de bijdrage aan de klimaatdoelstellingen. Dat gebeurt onder andere door:

- Voortzetten deelname aan het platform Smart Delta Resources (SDR). We nemen als provincie actief deel aan de 5 programma's van SDR (Spark Delta (elektriciteit), Hydrogen Delta (waterstof), Carbon Delta (CCS), Circular Delta (circulariteit) en Heat Delta (restwarmte))
- Als partij deelnemen aan de overleggen over de maatwerkafspraken met de drie grote Zeeuwse bedrijven DOW Chemicals, Zeeland Refinery en Yara Sluiskil. Doel van de maatwerkafspraken is meer en sneller CO2 reduceren dan op grond van wet- en regelgeving nodig.
- Actief inbreng leveren bij de voorbereiding (o.a. procedures) van de in het MIEK en PMIEK opgenomen energie infrastructuurprojecten van nationaal en regionaal belang zoals 380 kV Zeeuws Vlaanderen en aansluiting op de landelijke waterstofbackbone.

Verkennen van de mogelijkheden voor verschillende regionale waterstofnetten.

Kwaliteitsindicator en toelichting

Kwaliteit (toelichting)

Provincie Zeeland heeft actief deelgenomen aan de 5 programma's van SDR. Gedeputeerde Energie fungeert als board member van SDR. Provincie Zeeland heeft een faciliterende rol in de maatwerkgesprekken tussen de bedrijven en het Rijk. Medio 2025 zijn de maatwerk gesprekken met Yara succesvol afgerond. Hierdoor zal aanvullende stikstof en CO2 reductie plaatsvinden. De gesprekken tussen het Rijk en DOW zijn zonder resultaten geëindigd.. Het maatwerktraject van Zeeland Refinery loopt nog, en krijgt hierbij ondersteuning vanuit de Provincie Zeeland. Samen met SDR en de clusterregisseur volgen wij de voortgang van de lopende MIEK energie projecten op de voet. Vanuit Provincie Zeeland is er onder anderen een reactie geschreven op de cNRD voor 380kV Zeeuws-Vlaanderen. Wij hebben veelvuldig contact met het Rijk en Hynetwork (Gasunie) om vertraging in de aanleg van de waterstofbackbone te voorkomen.

Doelstelling

Water en Bodem met kwaliteit

Een duurzaam bodemgebruik en goede kwaliteit van grond- en oppervlaktewater. Hiervoor werken we aan een watersysteem waarin waterpeilen en (ruimtelijke) ontwikkelingen op elkaar zijn afgestemd. Ook voldoet het watersysteem aan de Europese Kaderrichtlijn Water.

Wettelijke taken op het vlak van water(beheer) wordt structureel uitgevoerd. De provincie draagt samen met andere overheden (waterschap, gemeenten, Evides, Rijk) bij aan het behoud en waar mogelijk verbetering van de waterkwaliteit in grond- en oppervlaktewater, drinkwater en zwemwater.

Kwaliteitsindicator en toelichting

Kwaliteit (toelichting)

Wettelijke taken voor waterbeheer worden structureel uitgevoerd. De provincie werkt samen met andere (overheids)partners aan het behoud en waar mogelijk verbetering van de waterkwaliteit. Dit lijkt echter onvoldoende om het watersysteem te laten voldoen aan de Europese Kaderrichtlijn Water. Het niet behalen van de doelen van de KRW is echter een landelijke uitdaging, waar niet alleen op

Zeeuwse schaal aandacht voor is. Inmiddels is een aanvullend maatregelenpakket opgesteld en in uitvoering.

Acties

Aanwijzen en bewaken beschermingsgebieden drinkwaterwinningen

Dit doen we onder andere om te voldoen aan de Europese Kaderrichtlijn Water. In de Omgevingsverordening is de bescherming van grondwaterbeschermingsgebieden vastgelegd; de toestand wordt gevolgd via monitoring.

Kwaliteitsindicator en toelichting

Kwaliteit (toelichting)

De gebiedsdossiers voor de drinkwaterwinningen zijn in 2025 geactualiseerd. Verder is de toelichting voor het gebruik van gevaarlijke stoffen van de omgevingsverordening aangepast. De grondwaterbeschermingsgebieden zijn vastgelegd via de omgevingsverordening net als de activiteiten die daar onder voorwaarden mogen plaatsvinden. In 2026 worden de werkzaamheden voortgezet voor het aanwijzen en bewaken van de beschermingsgebieden drinkwaterwinningen.

Aanwijzen zwemlocaties en toezien op veilige en hygiënische omstandigheden in samenwerking met waterbeheerders, gemeenten en RUD

Voldoen aan Europese Kaderrichtlijn Water en Zwemwaterrichtlijn.

Kwaliteitsindicator en toelichting

Kwaliteit (toelichting)

In samenspraak met alle andere betrokken partijen zijn ook in 2025 de zwemwaterlocaties aangewezen. Daarnaast zijn er gezamenlijke acties opgestart om het zwemmen in oppervlaktewater nog veiliger te maken. Voorbeelden daarvan zijn:

- Het zwemverbod rond het Nollehoofd in Vlissingen naar aanleiding van een verdrinking ter plekke.
- De ingeplande overleggen met de gemeentes omtrent het zwemmen op niet aangewezen locaties.
- Samen met de strandbeheerder van de gemeente Veere is een oplossing bedacht voor de toename van extreme sporten rond Domburg en de risico's daarvan voor de zwemmers.

Met een aantal gemeentes zijn alle zwemwaterlocaties binnen de gemeentegrenzen bekeken. We kijken samen hoe we kunnen bereiken dat het zwemmen binnen die gemeente nog veiliger wordt. Dat leidt in sommige gevallen tot extra zwemwaterlocaties of aanvullende maatregelen om het zwemmen nog veiliger te maken.

Bevorderen van een goed en efficiënt functionerende waterketen

Het samenwerkingsverband Samenwerking (Afval)waterketen Zeeland (SAZ+) bestaat uit alle Zeeuwse gemeenten, waterschap Scheldestromen en Evides waterbedrijf. De Provincie neemt hieraan deel om met name met betrekking tot het doel: Voldoen aan de Europese Kaderrichtlijn Water.

Kwaliteitsindicator en toelichting

Kwaliteit (toelichting)

We zijn in 2025 zowel ambtelijk als bestuurlijk betrokken geweest bij SAZ+. Specifiek letten we daarbij op de raakvlakken met provinciale doelen voor KRW, zoet water, data-samenwerking binnen Zeeland en klimaatadaptatie.

Monitoren van de uitvoering van het Waterschapsbeheerprogramma en het analyseren van de voortgang via de jaarlijkse voortgangsrapportages overeenkomstig de voor waterkwantiteit geformuleerde doelstellingen in de Omgevingsverordening Zeeland.

Dit is onderdeel van de toezichthoudersrol Provincie Waterschap Scheldestromen.

Kwaliteitsindicator en toelichting

Kwaliteit (toelichting)

Het waterschap rapporteert over de voortgang van de uitvoering van het waterschapsbeheerprogramma in het voorgaande jaar. In 2025 is de rapportage over 2024 ontvangen en beoordeeld door GS. PS is hierover middels een brief geïnformeerd.

Monitoren van de uitvoering van het Waterschapsbeheerprogramma en het analyseren van de voortgang via de jaarlijkse voortgangsrapportages overeenkomstig de voor waterkwaliteit geformuleerde doelstellingen in het Regionaal waterprogramma

Dit betreft doorlopende monitoring en hoort bij het accounthouderschap van de provincie van het waterschap Scheldestromen.

Kwaliteitsindicator en toelichting

Kwaliteit (toelichting)

Het waterschap rapporteert over de voortgang van de uitvoering van het waterschapsbeheerprogramma in het voorgaande jaar. In 2025 is de rapportage over 2024 ontvangen en beoordeeld door GS. PS is hierover middels een brief geïnformeerd.

Zoeken naar synergie mogelijkheden voor realisatie waterdoelen met provinciale opgaven.

Subdoel 1: Voldoen aan de Europese Kaderrichtlijn Water door combineren van water-, bodem- en natuurdoelen bij voorgenomen (water)maatregelen.

Subdoel 2: Inventariseren en inzichtelijk maken van bronnen van probleemstoffen door samenwerking.

Toelichting 1: Water raakt aan veel beleidsvelden. Voor realisatie van de wateropgaven wordt daarom nadrukkelijk gekeken naar synergiemogelijkheden met opgaven vanuit bodem, stikstof, klimaat en natuur. Zo is bij de invulling van het (concept-) Gebiedsprogramma Zeeland ingezet op koppeling van de wateropgave aan o.a. zoetwaterbeschikbaarheid en groenblauwe dooradering.

Toelichting 2: Provincie Zeeland (PZ), Waterschap Scheldestromen (WS) en Rijkswaterstaat Zee en Delta (RWS ZD) werken samen op het gebied van waterkwaliteit. Het gaat daarbij om het inzichtelijk maken van (bronnen van) probleemstoffen en de mogelijke aanpak daarvan. Het gaat ook om de vraag hoe bewustwording bevordert en handelingsperspectief geboden kan worden. Het ultieme doel is schoon water in Zeeland.

Kwaliteitsindicator en toelichting

Kwaliteit (toelichting)

De Provincie werkt samen met andere (overheids)partners aan het behoud en waar mogelijke verbetering van de waterkwaliteit. Dit lijkt echter onvoldoende om het watersysteem te laten voldoen aan de Europese Kaderrichtlijn Water. Inmiddels is daarom in het Regionaal Bestuurlijk Overleg KRW Schelde een aanvullend maatregelenpakket opgesteld en in uitvoering genomen. Hierin worden water- en bodemaantregelen gecombineerd. Ook zijn er in het programma landelijk gebied verschillende (waterkwaliteits)maatregelen opgenomen, waarin opgaven vanuit water, bodem, stikstof, klimaat en natuur elkaar versterken. De samenwerking tussen de Provincie Zeeland, het waterschap Scheldestromen en Rijkswaterstaat Zee en Delta loopt goed. De gemeenten en de RUD zijn nu ook goed aangehaakt bij deze samenwerking.

Doelstelling

Deltawateren

Een ecologisch gezonde, veilige en economisch aantrekkelijke delta. Door samen met onze partners in te zetten op:

- Het realiseren van een gezond ecologisch systeem.
- Het verder versterken van de (water)veiligheid.
- De zorg voor voldoende zoet water.

Het stimuleren van de economische vitaliteit.

Kwaliteitsindicator en toelichting

Kwaliteit (toelichting)

In de gebiedsgerichte samenwerking Zuidwestelijke Delta (ZWD), één van de officiële gebiedsprogramma's binnen het Nationaal Deltaprogramma, is gewerkt aan de bovengenoemde acties. Daar wordt in 2026 verder aan gewerkt en deze zijn opgenomen in de herijking van de voorkeursstrategie voor de ZWD. Deze wordt in 2026 vastgesteld en daarna opgenomen in het Deltaprogramma 2026 (DP2026).

Acties

Bijdrage leveren aan uitvoeren voorkeursstrategie Zuidwestelijke Delta

In het uitvoeringsprogramma Zuidwestelijke Delta is concreet gemaakt op welke wijze het Gebiedsoverleg in de komende jaren wil bijdragen aan het realiseren van haar ambitie. Deze ambitie is om in 2050 de eerste delta ter wereld te zijn die is voorbereid op klimaatverandering om ook na 2050 nog te blijven wonen, werken en recreëren in de Zuidwestelijke Delta.

Als provincie leveren we een bijdrage aan personeel voor het programmabureau. Ook dragen we bij aan de uitvoering van acties uit het uitvoeringsprogramma.

Kwaliteitsindicator en toelichting

Kwaliteit (toelichting)

Naast het leveren van een bijdrage aan de uitvoering van de bestaande voorkeursstrategie is in 2024 gestart met het proces naar de opmaat van de herijking van de voorkeursstrategie in 2026. Dit loopt op schema.

Vervolg Lange Termijn Perspectief Natuur Westerschelde (LTP-N)

In 2024 is het proces Lange Termijn Visie Natuur voor de Westerschelde afgerond. Het LTP-N is feitelijk een verslag van bevindingen van een participatieproces. In dit proces heeft een groot aantal organisaties (waaronder de leden van de Schelderaad) in gezamenlijkheid geformuleerd wat nodig is om de natuur in het Schelde estuarium robuust en veerkrachtig te maken. Ook staat er hoe partijen over mogelijke maatregelen denken.

De Vlaams Nederlandse Scheldecommissie (VNSC) gaat als opdrachtgever van het LTP-N de uitkomsten gebruiken als input voor het actualiseren van de Lange Termijn Visie 2030 (werktitel: herijking LTV2030). Dit proces is in de zomer 2024 opgestart. Ook in dit proces heeft de Provincie zowel procesmatige als inhoudelijke betrokkenheid als deelnemer van de Schelderaad en de VNSC. Daarnaast wordt het LTP-N ook gebruikt als input voor de integrale voorkeursstrategie van de Zuidwestelijke Delta.

Kwaliteitsindicator en toelichting

Kwaliteit (toelichting)

In 2024 heeft de VNSC besloten de Lange Termijn Visie (LTV2030) voor het beleid en beheer van het Schelde Estuarium te herijken. Zo kunnen Vlaanderen en Nederland tussen de periode 2030 tot 2060 opnieuw grensoverschrijdende keuzes maken om het beleid en beheer van het Schelde-estuarium ook voor de toekomst vorm te geven, zodanig dat aan alle gebruiksfuncties recht gedaan wordt. Het gaat hierbij om beleid en beheer voor de drie gedeelde kernpijlers: veiligheid, toegankelijkheid en natuurlijkheid.

De herijking wordt geleid door het Nederlandse ministerie van I&W en het Vlaamse Departement Mobiliteit en Openbare Werken via het 'projectteam LTV Schelde-estuarium'. Hierin zitten de partners van de VNSC, waaronder ook de Provincie Zeeland. Participatie van betrokken organisaties in het proces van de herijking, vindt plaats via de Schelderaad.

In 2025 is de probleemanalyse vastgesteld door de VNSC. Momenteel wordt gewerkt aan het formuleren van de gezamenlijke doelstellingen. Zodra deze zijn vastgesteld zal de fase starten om te komen tot concrete keuzes om het beleid en beheer vorm te geven. Planning is om hiertoe in 2026 een plan van aanpak vast te stellen, zodat de planning voor de komende jaren duidelijk wordt.

Uitvoeren suppletie Roggenplaat.

De Roggeplaatsuppletie is uitgevoerd. Inmiddels is gestart met de ecologische en morfologische monitoring. Deze monitoring loopt nog door tot 2025.

Kwaliteitsindicator en toelichting

Kwaliteit (toelichting)

Eind 2025 zijn de resultaten gedeeld in een symposium. Resultaten worden meegenomen in planvorming van andere suppleties.

Uitvoeren uitvoeringsprogramma Oosterscheldevisie

In 2024 is het uitvoeringsprogramma 2018-2024 afgerond. De komende 2 jaar wordt in het kader van de herijking van het voorkeursalternatief voor de Zuidwestelijke Delta en het uitvoeringsprogramma Zuidwestelijke delta gekeken naar de nodige maatregelen/beleid voor de Oosterschelde.

Kwaliteitsindicator en toelichting

Kwaliteit (toelichting)

In kader van herijking Deltaprogramma/uitvoeringsprogramma Zuidwestelijke Delta 2050 wordt naar alle Delta wateren gekeken.

Vaststellen bestuursovereenkomst Grevelingen II (planuitwerking) en starten bestuursovereenkomst Grevelingen III (realisatiefase); actieve bijdrage aan de planvorming/planuitwerking en de daar lopende discussies rond natura 2000 & klimaat robuustheid

Het project Getij Grevelingen is in afwachting van definitieve besluitvorming over het beschikbaar stellen van rijksmiddelen. Op basis hiervan wordt in 2025 besloten over het vervolg van de regionale inzet. Het project is inhoudelijk uitgewerkt tot aan de planuitwerkingsfase waarbij de Provincie Zeeland en de andere regiopartijen betrokken zijn geweest. Doel blijft een gezonde Grevelingen als basis voor de gebruiksfuncties op en rond het meer.

Aanvullend onderzoekt de provincie Zeeland de mogelijkheden en voorwaarden voor een zoet Grevelingenmeer.

Kwaliteitsindicator en toelichting

Kwaliteit (toelichting)

Het project Getij Grevelingen wacht op besluitvorming op rijksniveau.

Trendindicatoren

Omschrijving (toelichting)

Trendindicatoren	Stand 2022	Stand 2023	Stand 2024	Stand 2025
Emissie van broeikasgassen volgens bronbenadering (kton CO ₂ -eq.)	11,963	7,881	***	**

Energieverbruik gebouwde omgeving (TJ)	14,528	12,390	12,567	**
Energieverbruik mobiliteit (TJ)	11,828	12,283	***	**
Energieverbruik industrie (TJ)	65,345		75,450	**
Energieverbruik landbouw (TJ)		3,422	***	**
Totaal energieverbruik (TJ)			***	**
Acties uitvoeringsagenda KasZ in uitvoering			23	37
Projecten zoet water			115	115

Bovenstaande gegevens zijn gebaseerd op de [Regionale klimaatmonitor](#) en de voortgangsrapportage Zeeuws Deltaplan zoet water 2025

** Klimaatmonitor rapporteert altijd met een jaar vertraging

*** Deze gegevens ontbreken op dit moment in de Klimaatmonitor

Doelindicatoren

Omschrijving (toelichting)

Doel	Indicator	Stand 2023	Stand 2024	Stand 2025	Einddoel 2030
Aantal (semi)publieke laadpunten EV	Aantal laadpalen	3.378	4.543	5.518	10.000
Hernieuwbare energie door wind op land	Totale productie van hernieuwbare energie in MW	601	610	621	700
Hernieuwbare energie zon wind op land (> 15 kW)	Totale productie van hernieuwbare energie in MW	426	440	419 (zonder water)	1.000

Hernieuwbare energie zon en wind (> 15 kW)	Totale productie van hernieuwbare energie in TJ	6.966	7.022	6.955 (zonder water)	10.800
Reductie emissie broeikasgassen volgens bronbenadering (berekening): 1990 = 16,6 Mton CO2-eq.	%	47,5			55
Acties uitvoeringsagenda KaZ in uitvoering	Aantal		23	37	42
Vergroenen schoolpleinen	Aantal	49	71	84	180
Actief benutten Zeeuwse labelsystematiek door Zeeuwse overheden	Aantal		6	12	15
Opzetten zoetwaternetwerk Zeeland	Aantal			1	1

Einddoel 2030 sluit aan op Zeeuwse uitwerking Klimaatakkoord.

Wat mag het kosten?

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Begroting 2025	Begroting na wijziging 2025	Rekening 2025	Restant
Lasten				
080101 Uitvoering klimaatadaptatie en voldoende zoet water	4.976	5.243	4.764	479
080103 Energietransitie	3.656	7.568	5.093	2.475
080107 Deltawateren	4.985	424	340	84
089999 Ambtelijke inzet	1.992	1.950	1.950	0
Totaal Lasten	15.608	15.185	12.147	3.038
Baten				
080101 Uitvoering klimaatadaptatie en voldoende zoet water	510	1.336	1.486	-150
080103 Energietransitie	2.683	5.645	4.243	1.402
080107 Deltawateren	0	333	302	31
089999 Ambtelijke inzet	0	0	0	0
Totaal Baten	3.193	7.314	6.031	1.283
Totaal gerealiseerde baten en lasten	-12.416	-7.871	-6.115	-1.756
Onttrekkingen				
980899 Bestemmingsreserves-Pr.8	-599	-2.604	-2.604	0
Toevoegingen				
980899 Bestemmingsreserves-Pr.8	11	2.376	3.122	-746
Totaal gerealiseerde reserves	588	228	-518	746
Totaal gerealiseerd	-11.828	-7.644	-6.634	-1.010

9-1 Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien

Inleiding

Omschrijving (toelichting)

In dit deel van de jaarstukken verantwoorden we de provinciale baten die niet rechtstreeks aan één van de programma's uit het programmaplan zijn te koppelen. Dit zijn inkomsten waar de Provincie zelf over kan beslissen. Provincie Zeeland heeft de vrijheid om deze middelen voor elke gewenste provinciale doelstelling in te zetten.

In het overzicht staan:

- Lokale inkomsten, zoals de opcenten op de motorrijtuigenbelasting, die vrij besteed kunnen worden.
- De uitkering van het provinciefonds.
- Ontvangen dividend.
- Het saldo van de financieringsfunctie.
- Overige algemene dekkingsmiddelen (stelposten).

We beoordelen de risico's met ons risicomanagementsysteem en bepalen daarmee hoeveel reserves we nodig hebben.

Speerpunten

Omschrijving (toelichting)

Inzetten op een structurele positieve wijziging verdeling van het provinciefonds.

Kengetallen

Omschrijving (toelichting)

- € 45,7 miljoen motorrijtuigenbelasting
- € 194,3 miljoen provinciefonds
- € 14,2 miljoen dividend Westerscheldetunnel
- € 6,1 miljoen saldo financieringsfunctie

Beleidskader

Omschrijving (toelichting)

- [BBV, art. 8 lid 1b en lid 5](#)
- [Financiële verordening](#)

Doelstelling

Opcenten motorrijtuigenbelasting

Het tarief voor provinciale opcenten in de begroting 2025 bedraagt 84,4 opcenten. Dit tarief is vastgesteld in de Najaarsnota 2023.

Kwaliteitsindicator en toelichting

Kwaliteit (toelichting)

Het tarief voor provinciale opcenten over 2025 bedroeg 84,4

Doelstelling

Provinciefonds

In het huidige verdeelmodel van het provinciefonds is een zogenaamde OEM korting verwerkt vanwege rendement op **O**verige **E**igen **M**iddelen van de provincies. Deze verdeling dateert uit 2011 toen Zeeland nog aanzienlijke dividendinkomsten ontving van (destijds) PZEM. Zeeland wordt hierdoor jaarlijks € 10 miljoen gekort in de provinciefonds uitkering. In IPO-verband is besloten dat de andere provincies Zeeland compenseren met een bedrag van totaal € 6,7 miljoen per jaar. Als voorwaarde gold dat Zeeland haar provinciale opcenten op het tarief motorrijtuigenbelasting voor drie jaar verhoogde om op de € 10 miljoen uit te komen. Voor de jaren 2019 tot en met 2021 was dit tarief opgehoogd van 82,3 naar 89,1 opcenten.

Het herstel van de weeffout voor de verrekening van de OEM korting moet via een aanpassing van het verdeelmodel van de algemene uitkering provinciefonds. In opdracht van het ministerie van Binnenlandse Zaken (BZK), in samenwerking met het IPO, wordt dit verdeelmodel geactualiseerd. Sinds 2022 wordt gewerkt aan deze actualisatie. Tot op heden is nog geen bestuurlijke overeenstemming tussen provincies onderling over de uitkomsten. Het streven is een nieuw verdeelmodel per 1 januari 2025 in te laten gaan. Indien de herziening dan niet geëffectueerd is, blijven de nu gemaakte afspraken over de compensatie van de weeffout van € 6,7 miljoen per jaar door provincies gehandhaafd.

Kwaliteitsindicator en toelichting

Kwaliteit (toelichting)

Het herstel van de weeffout voor de verrekening van de Overige Eigen Middelen (OEM) korting moet via een aanpassing van het verdeelmodel van de algemene uitkering provinciefonds. In opdracht van het ministerie van Binnenlandse Zaken (BZK), in samenwerking met het IPO, wordt dit verdeelmodel geactualiseerd. Sinds 2022 wordt gewerkt aan deze actualisatie. Tot op heden is nog geen bestuurlijke overeenstemming tussen provincies onderling over de uitkomsten. Het ROB heeft in 2024 een advies uitgebracht aan de fondsbeheerders over het concept verdeelmodel dat door CEBEON is opgesteld. In 2025 is besloten tot een tussenstap, met een kleine aanpassing van het huidige verdeelmodel. Het Rijk werkt in samenwerking met het IPO een aanpassing van het verdeelmodel uit, rekening houdend met de adviezen van het ROB. Het streven is een nieuw verdeelmodel per 1 januari 2027 in te laten gaan. Vooruitlopend op de herziening is in IPO verband afgesproken om de compensatie met ingang van 2025 te laten vervallen. Via het Statenvoorstel Inzet ZEH dividend is door Provinciale Staten besloten op 27 december 2024 om de vervallen compensatie in 2025 te dekken uit het ZEH dividend.

Doelstelling

Dividend

Als vergoeding voor rente en risico wegens deelneming in het aandelenkapitaal van bedrijven ontvangt de Provincie dividend. Voor 2025 is rekening gehouden met dividendbaten van ZEH, de N.V. Westerscheldetunnel en GBE Aqua BV. De dividendbaten van de WST worden structureel toegevoegd aan de bestemmingsreserve WST en Sluiskiltunnel, waardoor wijzigingen van dividend geen invloed hebben op de budgettaire ruimte van de provincie. De dividenden van GBE Aqua BV worden in het kader van het compensatiepakket Wind in de Zeilen gebruikt ter dekking van de bijdrage aan het Delta Climate Center.

Kwaliteitsindicator en toelichting

Kwaliteit (toelichting)

Het dividend WST en GBE Aqua is, naar verwachting, conform begroting.

Doelstelling

Saldo van de financieringsfunctie

Dit betreft het saldo van de werkelijk ontvangen en betaalde rente. Vanaf 2022 is geen sprake meer van een leensituatie en beschikken wij over overtollige liquide middelen. De omvang neemt sterk toe als gevolg van dividenduitkeringen van ZEH. De middelen worden onder andere gestald bij de schatkist. Over het saldo ontvangen we rente. We verwachten over 2025 € 4,0 miljoen rentebaten. Zie voor verdere uitleg de paragraaf Financiering.

Kwaliteitsindicator en toelichting

Kwaliteit (toelichting)

Dit betreft het saldo van de werkelijk ontvangen en betaalde rente op onze overtollige liquide middelen. De omvang neemt sterk toe als gevolg van dividenduitkeringen van ZEH. De middelen worden onder gestald bij de schatkist of overige decentrale overheden buiten onze eigen provincie. Over het saldo ontvangen we rente. Over 2025 hebben we € 6,2 miljoen rentebaten gerealiseerd. Zie voor verdere uitleg de paragraaf Financiering.

Doelstelling

Overige algemene dekkingsmiddelen

Hierin zijn opgenomen de budgettaire ruimte, de geraamde afwikkelverschillen voorgaande dienstjaren en overige inkomsten. Dit laatste betreft de inkomsten van de andere provincies in verband met het herstellen van de weeffout in het verdeelmodel provinciefonds.

Kwaliteitsindicator en toelichting

Kwaliteit (toelichting)

Hierin zijn opgenomen de budgettaire ruimte, de geraamde afwikkelverschillen voorgaande dienstjaren en overige inkomsten. De bijdrage van overige provincies in verband met de weeffout in het verdeelmodel provinciefonds is komen te vervallen.

Wat mag het kosten?

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Begroting 2025	Begroting na wijziging 2025	Rekening 2025	Restant
Lasten				
900102 Provinciefonds	1.460	0	0	0
900103 Dividend	0	0	0	0
900104 Saldo van de financieringsfunctie	531	531	537	-6
900105 Budgettaire ruimte	1.361	0	0	0
900106 Onvoorzien inclusief stelposten	-492	-468	4.070	-4.538
900107 Overige inkomsten	0	0	0	0
909999 Ambtelijke inzet	419	431	431	0
Totaal Lasten	3.279	493	5.038	-4.544
Baten				
900101 Opcenten motorrijtuigenbelasting	44.065	45.565	45.713	-148
900102 Provinciefonds	168.603	187.498	191.786	-4.288
900103 Dividend	16.349	84.792	84.792	0
900104 Saldo van de financieringsfunctie	600	5.930	6.665	-735
900106 Onvoorzien inclusief stelposten	0	0	11	-11
900107 Overige inkomsten	6.700	2.636	2.636	0
909999 Ambtelijke inzet	0	0	0	0
Totaal Baten	236.317	326.421	331.604	-5.183
Totaal gerealiseerde baten en lasten	233.038	325.928	326.567	-639
Onttrekkingen				
989098 Algemene reserve-algemene dekkingsmiddelen	-10.694	-14.282	-14.282	0
989099 Bestemmingsreserves-algemene dekkingsmiddelen	-12.464	-39.631	-46.245	6.614
Totaal Onttrekkingen	-23.158	-53.913	-60.527	6.614
Toevoegingen				
989098 Algemene reserve-algemene dekkingsmiddelen	2.757	6.822	6.822	0
989099 Bestemmingsreserves-algemene dekkingsmiddelen	42.150	149.147	149.647	-500
Totaal Toevoegingen	44.907	155.969	156.469	-500
Totaal gerealiseerde reserves	-21.749	-102.056	-95.943	-6.114
Totaal gerealiseerd	211.289	223.872	230.624	-6.753

9-2 Kosten van overhead

Inleiding

Omschrijving (toelichting)

In dit overzicht van de jaarstukken staan de provinciale lasten verantwoord die niet rechtstreeks aan één van de programma's zijn te koppelen. Dit geeft meer inzicht in de totale kosten van overhead.

Beleidskader

Omschrijving (toelichting)

- [BBV, artikel 8 lid 1c en 1e](#)
- [Notitie overhead – commissie BBV, 2023](#)
- [Wet op de vennootschapsbelasting](#)

Uitgangspunten

Omschrijving (toelichting)

Definitie overhead (Notitie overhead, commissie BBV 2023)

Het geheel van functies gericht op de sturing en ondersteuning van de medewerkers in het primaire proces.

Hier toe behoren ook de systemen en aanverwante lasten die deze functies ondersteunen.

Uitgangspunten (Notitie overhead, commissie BBV 2023)

- Directe kosten zoveel mogelijk direct toerekenen aan de betreffende taakvelden.
- Ondersteunende taken zijn niet direct dienstbaar aan de externe klant of het externe product en behoren daarom tot de overhead. Wanneer we deze ondersteunende taken uitbesteden, behoren de uitbestedingskosten bedrijfsvoering tot de overhead.
- Taken van hiërarchisch leidinggevenden behoren tot de overhead. De bijbehorende loonkosten behoren tot de overhead. Uitzondering zijn leidinggevenden wiens takenpakket nadrukkelijk een focus heeft op inhoud.
- De positionering van een functie binnen de organisatie heeft geen invloed op de beoordeling of er sprake is van overhead.

Vennootschapsbelasting

Omschrijving (toelichting)

De Provinciale activiteiten zijn beoordeeld. Hieruit is geconcludeerd dat Provincie Zeeland voor al haar activiteiten, evenals in de afgelopen jaren, geen fiscale onderneming drijft, dan wel dat er een vrijstelling kan worden toegepast.

Dit betekent dat er geen activiteiten plaatsvinden die tot een bedrag voor Vpb zullen leiden. Bij eventuele wijzigingen van activiteiten zal worden beoordeeld of zij tot een Vpb belaste activiteit zullen leiden.

Invulling overhead

Omschrijving (toelichting)

Hierna is op hoofdlijnen de uitwerking van overhead voor onze provinciale jaarstukken:

Personeel

Rekening houdend met de notitie overhead van de commissie BBV is voor het personeelsbestand beoordeeld of er sprake is van directe taken in het primaire proces. Deze verdeling hanteren wij ook in de jaarrekening. Deze verdeling actualiseren we eenmaal per jaar, bij het opstellen van de begroting, tenzij er tussentijds een zodanig belangrijke ontwikkeling is die het beeld wezenlijk anders zal laten zijn. Dan leggen we een begrotingswijziging voor aan Provinciale Staten.

Huisvesting

Huisvesting die wordt gerekend tot de overhead heeft betrekking op kantoorruimten. Dit zijn ruimten voor de uitvoering van de algemene taken van de eigen provinciale organisatie.

Kantoor- en opslagruimten die behoren tot een specifiek uitvoerende taak worden verantwoord op dat taakveld. Denk bijvoorbeeld aan de wegensteunpunten, die onder het programma regionale bereikbaarheid zijn opgenomen.

ICT-middelen

Kosten voor hardware en software rekenen we tot overhead. De reden hiervoor is dat we als provincie nauwelijks specifieke applicaties hebben voor één specifiek taakveld.

Overige overhead

Hieronder zijn de kosten voor onder meer algemene communicatie, juridische en financiële dienstverlening en overige facilitaire kosten opgenomen.

Bijdragen verbonden partijen

De bijdrage(n) die verbonden partijen, zoals Gemeenschappelijke Regelingen, in rekening brengen, worden verantwoord op het taakveld/de taakvelden waarvoor de verbonden partijen werkzaam zijn. Dat sluit aan bij landelijke voorschriften uit het BBV. Hierin is voorgeschreven dat de beleidsdoelstellingen van verbonden partijen bij de programma's moeten worden opgenomen waarvoor een verbonden partij actief is.

Wat mag het kosten?

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Begroting 2025	Begroting na wijziging 2025	Rekening 2025	Restant
Lasten				
960101 Personeel	28.398	31.565	31.508	56
960102 Huisvesting en facilitaire zaken	3.041	3.155	3.201	-46
960103 ICT	5.038	6.609	5.842	767
960104 Overige overhead	1.184	1.294	1.037	256
989699 Bestemmingsreserves overhead	0	0	0	0
Totaal Lasten	37.662	42.622	41.589	1.034
Baten				
960101 Personeel	52	60	480	-420
960102 Huisvesting en facilitaire zaken	68	61	32	30
960103 ICT	24	0	6	-6
960104 Overige overhead	0	1.502	1.405	97
Totaal Baten	144	1.624	1.923	-299
Totaal gerealiseerde baten en lasten	-37.517	-40.999	-39.666	-1.333
Onttrekkingen				
989699 Bestemmingsreserves overhead	-934	-750	-1.009	260
Toevoegingen				
989699 Bestemmingsreserves overhead	495	1.259	1.259	0
Totaal gerealiseerde reserves	439	-509	-249	-260
Totaal gerealiseerd	-37.078	-41.508	-39.916	-1.592

Paragrafen

Paragraaf Provinciale heffingen

Inleiding

Omschrijving (toelichting)

De inwoners en bedrijven van Zeeland betalen heffingen aan de Provincie Zeeland. Met dit geld én het geld uit het provinciefonds betaalt de Provincie collectieve voorzieningen. In deze paragraaf gaan we in op het onderliggende beleid voor de verschillende heffingen. Daarnaast geven we inzicht in de berekening van de tarieven van heffingen.

Beleid

Omschrijving (toelichting)

We gaan bij heffingen zo veel mogelijk uit van het profijtbeginsel. Het profijtbeginsel zie je sterker bij heffingen dan bij belastingen. Inwoners of bedrijven betalen naar de mate van het profijt dat ze van een bepaalde overheidsvoorziening of dienst hebben. Zeeland kent geen kwijtscheldingsbeleid voor provinciale heffingen. Zeeland kent wel enkele vrijstellingen van legesheffing.

Wijzigingen vergeleken met het beleid van vorig jaar

Omschrijving (toelichting)

Vergeleken met 2024 zijn er geen beleidswijzigingen over heffingen.

Lokale lastendruk

Omschrijving (toelichting)

Tarief opcenten MRB = 84,4

- Landelijk gemiddelde tarief MRB = 88,8.
- Maximale tarief opcenten MRB = 139,9.
- Maximaal kostendekkende tarieven voor heffingen en leges.

Opbrengsten

Omschrijving (toelichting)

Bedragen x € 1 miljoen:

- € 45,71 opcenten motorrijtuigenbelasting.
- € 0,16 grondwaterheffing.
- € 0,90 leges

Beleidskader

Omschrijving (toelichting)

- [Financiële verordening Provincie Zeeland 2025](#)
- [Verordening grondwateronttrekkingsheffing Provincie Zeeland 2024](#)

- [Verordening op de heffing en de invordering van leges provincie Zeeland 2024](#)

Heffingen provincie

Omschrijving (toelichting)

We heffen jaarlijks de volgende lokale heffingen:

- belastingen
- heffingen
- leges

Belastingen

Omschrijving (toelichting)

Opcenten motorrijtuigenbelasting

De motorrijtuigenbelasting (MRB) wordt geheven over het bezit van een auto en niet over het gebruik. De heffing en inning van de MRB, waarin de provinciale opcenten meeliften, verzorgt de belastingdienst. Bovenop de MRB betalen houders van personenauto's en motoren 'provinciale opcenten'. De provincies stellen zelf hun opcenten tarief vast, tot een wettelijk bepaald maximum.

Het tarief voor 2025 bedraagt 84,4 opcenten. Het landelijk gemiddelde tarief voor 2025 is 88,8. In 2025 mag maximaal 139,9 opcenten geheven worden. Zeeland heft in 2025 5,0% minder dan het landelijk gemiddelde.

Heffingen

Omschrijving (toelichting)

Algemene uitgangspunten

Het uitgangspunt is dat de opbrengsten van zowel heffingen als leges niet hoger mogen zijn dan de lasten die betrekking hebben op de activiteiten. Tot de lasten worden gerekend alle materiële kosten en de salarislasten inclusief overhead die betrekking hebben op de heffing. In 2025 heeft een evaluatie plaatsgevonden met betrekking tot bouwleges en tarieven zijn aangepast.

Grondwateronttrekkingsheffing

Onder de naam 'grondwateronttrekkingsheffing' wordt een directe provinciale heffing geheven voor het onttrekken van grondwater. De opbrengsten van deze heffing zijn om de kosten die we hiervoor maken te dekken. Het gaat om specifieke kosten van het voorkomen en tegengaan van de nadelige gevolgen van onttrekkingen en infiltraties en van onderzoeken in relatie tot het grondwaterbeleid. De provinciale grondwaterheffingen worden door de provincies geheven op grond van de Waterwet en de provinciale Verordening grondwateronttrekkingsheffing Provincie Zeeland 2024

Verhouding opbrengsten – kosten

De baten grondwaterheffing 2025 bedragen € 164.000. De baten bestaan voor een groot deel uit inkomsten, waarbij de grondwateronttrekking permanent is. Daarnaast is er jaarlijks opbrengst van de grondwaterheffing waarbij de onttrekking van het grondwater incidenteel is. 80% van de inkomst betreft de heffing voor drinkwaterwinning.

De materiële lasten van de grondwaterheffing over 2025 bedragen € 58.700. De lasten van de grondwaterheffing bestaan gedeeltelijk uit personeelslasten die niet direct zijn toegerekend aan de lasten met betrekking tot grondwaterheffing. Daardoor zijn deze lasten moeilijker inzichtelijk te maken dan de baten. De beste benadering om inzicht te krijgen in de lasten is door het aantal fte. dat belast is met de werkzaamheden aan betreffende heffing en tegen welk uurtarief (afhankelijk van inschaling) inclusief overheadkosten hierin te betrekken.

De loonkosten in 2025 bedragen € 98.500 per jaar en de overheadkosten € 49.250. Een overzicht van de mate van kostendekkendheid is opgenomen in bijlage 1.

Leges

Omschrijving (toelichting)

Provincie Zeeland legt voor diverse diensten leges op. Leges zijn vergoedingen voor kosten die de overheid maakt voor de dienstverlening aan inwoners en bedrijven. In de legesverordening Zeeland 2024 zijn de belastbare feiten en tarieven opgenomen.

Verhouding opbrengsten - kosten

De opbrengsten van leges voor 2025 zijn afgerond € 900.000. De verdeling van de opbrengsten is als volgt: Wabo BRIKS (bouwen) € 467.800 Natuur € 133.100, Verkeer en Vervoer € 53.100, Ontgrondingen € 7.700 en Milieu € 237.900.

Naast de materiele kosten van de leges, worden voornamelijk personeelskosten en overheadkosten gemaakt die ook samenhangen met deze leges. De loonkosten in 2025 bedragen € 291.500 en de overheadkosten op € 145.750. De materiele lasten bedragen € 14.839. De kosten aan de RUD en DCMR voor BRIKS, ontgrondingen en milieutaken bedragen € 1.250.000. Een overzicht van de mate van kostendekkendheid is opgenomen in bijlage 1.

Wat opvalt is dat de kostendekkendheid op zowel individueel onderdeel als totaalniveau laag is. Hierbij moet opgemerkt worden dat milieuleges pas zijn ingevoerd per 2024 toen de Omgevingswet van kracht werd. Tot die tijd hadden we ook lasten maar mochten er geen leges in rekening gebracht worden. De kostendekkingsgraad voor WABO BRIKS was over 2024 zeer hoog, over 2025 is deze lager. Uit een in 2025 gehouden evaluatie voor dit onderdeel is gebleken is dat de schommeling in kostendekkendheid vooral wordt veroorzaakt omdat lasten en baten niet gelijkmatig over het jaar verdeeld zijn. Met andere woorden de inkomsten van legesheffingen kunnen in een ander jaar vallen waarin de kosten gemaakt worden. Dit geeft een vertekend beeld. De lage kostendekkendheid bij verkeer en vervoer wordt veroorzaakt doordat voor een aantal ontheffingen het RDW bevoegd is leges te heffen. Zeeland ontvangt hiervoor een bedrag van de RDW maar wij maken hier meer kosten aan dan we aan leges krijgen afgedragen.

Bijlage 1 Berekening kostendekkendheid

Omschrijving (toelichting)

Bijlage 1: Berekening kostendekkendheid Leges en Grondwaterheffing									
	grondwaterheffing		leges verkeer en vervoer	Ontgrondings vergunning	leges omgevingsvergunning (WABO BRIKS)	Milieu	Natuur	Totaal leges	
Kosten taakveld	157.244		91.867		768.913	480.000	214.500	1.555.280	
Inkomsten taakveld	0							0	
Netto kosten taakveld	157.244		91.867		768.913	480.000	214.500	1.555.280	
Toe te rekenen kosten:									
Overhead	49.250		38.514			0	107.250	145.764	
Totale kosten	206.494	100%	130.381	0	768.913	480.000	321.750	1.701.044	
Opbrengst heffingen	163.970	79%	53.130	7.700	467.941	237.850	133.075	899.696	53%

Paragraaf Duurzaamheid

Inleiding

Omschrijving (toelichting)

Voor de eerste keer wordt gerapporteerd over de inzet op duurzaamheid in 2025 en wat we hebben gedaan om onze duurzaamheidsdoelen te bereiken. In deze nieuwe paragraaf richten we ons specifiek op de taken van de bedrijfsvoering van onze organisatie. Bestaande doelen en kaders, zoals bijvoorbeeld de Regionale Energie Strategie, zijn leidend in onze duurzame ambities. Reductie van CO2 en circulariteit zijn belangrijke pijlers. Duurzaamheid is ook op een goede manier omgaan met onze leefomgeving en medewerkers.

Kaders

Omschrijving (toelichting)

In onderstaande tabel staan de kaders aan welke de Provincie zich heeft gebonden. De indeling van de onderwerpen in de tabel is afgeleid uit het plan Maatschappelijk Verantwoord Opdrachtgeven en Inkopen. Dit plan is door GS vastgesteld in april 2021. Voor dit plan zijn er gesprekken gevoerd met leveranciers, andere overheden en belangenorganisaties. Besproken is op welke onderwerpen de meeste duurzaamheidsimpact gemaakt zou kunnen worden. Daarbij is ook gekeken hoe tegelijkertijd invulling gegeven kan worden aan de duurzame beleidsdoelen van de Provincie. In de tabel is ook aangegeven op welke wijze de impact wordt gemeten.

Wijze van meten	Kader
Klimaat mitigatie	
Hoeveelheid kilogram vermeden CO2	<ul style="list-style-type: none"> - Klimaatakkoord Parijs - Regionale Energiestrategie
Klimaat adaptatie:	Klimaatadaptatie:
Totaal percentage areaal dat klimaat robuust is ingericht.	Een klimaat robuuste en waterbestendige infrastructuur in 2050 (Klimaatadaptatiestrategie Zeeland 2021-2026)
Ongelijkheid verminderen	
Social return of investment: aantal mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt bij projecten	Besluit Gedeputeerde Staten van Zeeland 1 oktober 2015: 'Invulling afspraken participatiewet en social return'
Duurzame steden en gemeenschappen	
Aantal vermeden kilogram NOx	<ul style="list-style-type: none"> - Schone Lucht Akkoord 2020 - Convenant Schoon en Emissie loos Bouwen (d.d. 2023)
Verantwoorde consumptie en productie	
<ul style="list-style-type: none"> - Aantal kilogram vermeden primaire grondstoffen - Toepassen Milieukosten Indicator bij inkopen en aanbestedingen voor Grond-Weg-, en Waterbouw 	<ul style="list-style-type: none"> - Grondstoffen akkoord 2017 - Manifest Duurzaam GWW 2030 (d.d. 2022) - Economisch uitvoeringsprogramma 2024- 2028
Betaalbare en duurzame energie	
Megawatt opgesteld vermogen hernieuwbare energie organisatie Provincie Zeeland	Regionale Energiestrategie
Leven op het land	
Aantal vierkante meter inheems groen	Natuurbeheerplan 2024
Goede gezondheid en welzijn	
Aantal kilogram vermeden stoffen die Carcinogeen (kankerverwekkend) en/of Mutageen (veranderingen in erfelijke eigenschappen inducerend) en/of Reproductie toxisch (schadelijk voor de voortplanting of het nageslacht) zijn (CRM- stoffen)	<ul style="list-style-type: none"> - Voortvloeiend uit interbestuurlijk programma Omgevingswet: weren van Zeer Zorgwekkende Stoffen (Zeer Zorgwekkende Stoffen (ZZS) Informatiepunt Leefomgeving (iplo.nl)) - Green Deal duurzame catering

Processen

Omschrijving (toelichting)

In onderstaande tabel staan de taken en onderwerpen in de jaarrekening. Deze zijn gekoppeld aan de duurzaamheidsonderwerpen waarop impact is gemaakt. Welke kansen daadwerkelijk worden benut, is bepaald op het moment dat de voorbereidingen gestart zijn.

Processen	Uitvoerings-items	1. Klimaat	2. Ongelijkheid verminderen	3. Duurzame steden en gemeenschappen	4. Verantwoorde consumptie en productie	5. Betaalbare en duurzame energie	6. Leven op het land	7. Goede gezondheid en welzijn
Grond-, Weg - en Waterbouw	Onderhoud (GWW)	X			X		X	X
	Aanleg en renovatie	X	X	X	X	X	X	
Bedrijfsvoering	Wagenpark	X		X				
	Energie	X				X		
	Gebouw gerelateerd onderhoud	X			X			X
	Nieuwbouw en renovatie van gebouwen	X	X	X	X	X	X	X
	Catering	X	X		X			X
	Schoonmaak (CRM-stoffen)	X			X		X	X
Mobiliteit	Busconcessie 2027-2039 (implementatie 2025/2026)	X		X	X			
Onderzoek- en adviesdiensten	Bijvoorbeeld: ingenieursdiensten, beleidsadviesdiensten, juridisch- en financieel advies et cetera.	X		X				
Informatie en Automatisering	Clouddiensten	X				X		
	Servers, laptops en telefoons	X			X			

Inkoop

Omschrijving (toelichting)

In 2025 hebben we 2.560.517 kg CO2 vermeden en 13.259.740 kg secundaire materialen in gezet. In de tabel hieronder wordt weer gegeven op welke onderwerpen wij in 2025 een (positieve) duurzaamheidsimpact hebben gemaakt.

De tabel geeft het gerealiseerde percentage weer. De witte vlakken geven aan dat er wel mogelijkheden zijn om effecten te behalen maar er zijn nog geen cijfers beschikbaar. De grijze vlakken geven aan dat er geen mogelijkheden zijn om voor deze doelen effecten te behalen.

	Kilogram vermeden CO2	Kilogram vermeden NOx	Kilogram vermeden primaire materialen	MegaWatt additionele geïnstalleerde hernieuwbare energie	Vierkante meter landschapselementen	Kilogram vervangen CRM-stoffen
Onderhoud GWW	63%	10%	69%			
Aanleg en renovatie GWW	66%		64%			
Wagenpark	43%					
Energie	84%					
Gebouw gerelateerd onderhoud						

Nieuwbouw en renovatie van gebouwen						
Catering						
Schoonmaak						28%
Busconcessie 2027- 2039 (implementatie 2025/2026)						
Onderzoek en advies	55%					
Clouddiensten						
Servers, laptops en telefoons	10%	10%	25%			

Busconcessie 2027- 2039 (implementatie 2025/2026)

In mei 2025 is bekend gemaakt dat de busconcessie via Europese aanbesteding definitief is gegund aan EBS Public Transportation BV uit Purmerend. EBS gaat met 73 elektrische bussen rijden, deze zijn besteld. Verder zijn voorbereidingen getroffen voor de laadinfrastructuur. In 2025 is er nog geen impact van dit contract.

GWW

In 2025 hebben we de beide doelstelling gehaald voor wat betreft kg vermeden CO2 en kg vermeden primair materiaalgebruik.

In het bijzonder hebben we de doelen weten te halen door meer gebruik te maken van duurzame asfaltmengsels en inzet van schoon bouwmaterieel. Dit zowel voor ons groot onderhoud verhardingen als voor infrastructurele aanleg- en renovatieprojecten. Voorbeelden van projecten waarin we in 2025 veel impact gemaakt hebben zijn: N290 traverse Kapellebrug, renovatie Arne Zijkanaal en renovatie van meerpalen en gordingen in het Kanaal door Walcheren.

Binnen het groot onderhoud is zelfs een innovatieve pilot uitgevoerd waarbij de Asphalt Recycle Train (ART) werd ingezet op de N254 (Middelburg-Westerscheldetunnel) waarmee een deel van het onderhoud (ca 1,5 km lang) uitgevoerd is op basis van 100% recycling van het oude asfalt. Met deze pilot laat de Provincie Zeeland zien dat we inzetten op het verkennen van innovatieve technieken om de emissies van CO2 en het verder gebruik van primair materiaal verder terug te dringen.

Door te investeren in en te sturen op het verder verhogen van hergebruik in asfalt, maar ook het stimuleren van schoner bouwmaterieel boekt de Provincie serieuze milieuwinst. In totaal 1 miljoen kg CO2 vermeden en 13 miljoen kg secundaire materialen toegepast.

ICT

Omschrijving (toelichting)

In 2025 zet de Provincie Zeeland verdere stappen om de ecologische voetafdruk van haar ICT-activiteiten te reduceren. Door duurzame maatregelen zoals de optimalisatie van het datacenter, het gebruik van energiezuinige apparaten, verlenging van de hardware levensduur en verbeterd e-waste management, worden significante milieuwinst geboekt. De CO2-uitstoot wordt met ongeveer 46.900 kilogram verminderd, terwijl de NOx-uitstoot met 115,5 kilogram afneemt. Daarnaast wordt het gebruik van primaire materialen met 12.375 kilogram gereduceerd door hergebruik en recyclingprogramma's. Deze inspanningen dragen niet alleen bij aan klimaatmaatregelen en verbeterde luchtkwaliteit, maar versterken ook de circulaire ambities van de provincie. Met deze aanpak biedt de Provincie Zeeland een duidelijke meerwaarde op het gebied van duurzaamheid, terwijl ze tegelijkertijd haar digitale efficiëntie blijft verbeteren.

Kengetallen en vergelijking:

Uitgangspunten:

- Voor 2025 hebben servers, laptops en telefoons een bijdrage geleverd aan een reductie van **10% CO₂-uitstoot, 10% NO_x-uitstoot, en 25% primair materiaalgebruik.**
- In 2025 werd de impact verder verbeterd door de optimalisatie van het datacenter, verlenging van hardware levensduur en e-waste management.

Schattingsmethodiek:

1. **Gemiddelde uitstoot per apparaat (lifecycle):**
  - **CO₂:**
    - **Server:** ~500 kg CO₂/jaar.
    - **Laptop:** ~300 kg CO₂/jaar.
    - **Telefoon:** ~70 kg CO₂/jaar.
  - **NO_x:**
    - **Server:** ~1,5 kg NO_x/jaar.
    - **Laptop:** ~0,7 kg NO_x/jaar.
    - **Telefoon:** ~0,2 kg NO_x/jaar.
  - **Primair materialenverbruik:**
    - **Server:** ~30 kg/jaar.
    - **Laptop:** ~25 kg/jaar.
    - **Telefoon:** ~15 kg/jaar.
2. **Toepassing reductiepercentages (10% CO₂, 10% NO_x, 25% primaire materialen):**
  - Door duurzame maatregelen wordt de uitstoot per apparaat met deze percentages verminderd in vergelijking met een standaard situatie.

Categorie	CO ₂ -uitstoot (kg)	NO _x -uitstoot (kg)	Primair materiaal (kg)
Voor duurzame maatregelen (standaard):			
Servers	25.000	75	1.500
Laptops	360.000	840	30.000
Telefoons	84.000	240	18.000
Totaal (standaard):	469.000	1.155	49.500
Na duurzame maatregelen:			
Servers	22.500 (-10%)	67,5 (-10%)	1.125 (-25%)
Laptops	324.000 (-10%)	756 (-10%)	22.500 (-25%)
Telefoons	75.600 (-10%)	216 (-10%)	13.500 (-25%)
Totaal (na reducties):	422.100	1.039,5	37.125

Samenvatting van vergelijking:

- **Réductie CO2-uitstoot in 2026:** ~46.900 kg (10% minder dan standaard).
- **Réductie NOx-uitstoot in 2026:** ~115,5 kg (10% minder dan standaard).
- **Réductie primair materiaalgebruik:** ~12.375 kg (25% minder dan standaard).

Impact:

Door te investeren in duurzame ICT-maatregelen, boekt de Provincie Zeeland in 2026 aanzienlijke milieuwinst:

1. Verminderde CO2-uitstoot draagt bij aan klimaatdoelstellingen.
2. Lagere NOx-uitstoot bevordert luchtkwaliteit lokaal en regionaal.
3. Afname in primair materialenverbruik versterkt circulaire doelen via hergebruik en recycling.

Personeel en Organisatie

Omschrijving (toelichting)

Duurzaam mobiliteitsbeleid

De afgelopen jaren hebben wij ingezet op het verduurzamen van het mobiliteitsbeleid en het stimuleren van het gebruik van duurzame vervoersmiddelen. Dit hebben wij onder meer gedaan door het uitbreiden van vergoedingen voor duurzaam vervoer en door het beschikbaar stellen van faciliteiten.

In 2022 hebben wij de regeling Duurzaam Reizen vastgesteld. Deze regeling bevatte een tijdelijk onderdeel met betrekking tot de vergoedingen voor fossiele brandstofauto's. Daarbij was het voornemen om de vergoeding voor niet-fossielvrij woon-werkverkeer af te bouwen. Inmiddels is gebleken dat fossielvrij autorijden voor particulieren minder ver is dan in 2022 werd verwacht. Daarnaast is, in het kader van aantrekkelijk werkgeverschap, de regeling Duurzaam Reizen in 2025 aangepast en definitief vastgesteld.

Dit betekent dat wij een beperkte vergoeding blijven verstrekken voor woon-werkverkeer met niet-fossielvrije vervoersmiddelen. Tegelijkertijd is de vergoeding voor fossielvrij woon-werkverkeer verhoogd, bijvoorbeeld in de vorm van een hogere kilometervergoeding of een volledige vergoeding bij reizen met het openbaar vervoer ongeacht de afstand woon-werk.

Wij zijn gestopt met het aanleveren van cijfers aan de coalitie Anders Reizen, omdat wij als grotere organisatie inmiddels te maken hebben met een wettelijke verplichting: de rapportageverplichting Werkgebonden Personenmobiliteit (WPM). Deze cijfers leveren wij aan bij de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO). Op basis van deze gegevens kunnen wij monitoren of de beoogde CO2-reductie wordt gerealiseerd.

Financiën

Het oorspronkelijke uitgangspunt was dat de destijds beschikbare structurele financiële middelen leidend zouden zijn. In de afgelopen jaren zijn de kosten voor hybride reizen echter aanzienlijk gestegen. Zo zijn de prijzen van NS-treinkaartjes, deelfiets- en deelauto-abonnementen flink toegenomen, terwijl ook het aantal medewerkers is gegroeid. Hierdoor is het beschikbare budget niet langer toereikend. Om deze kosten te kunnen blijven dekken, zullen wij in 2026 aanvullend budget aanvragen.

Facilitair

Omschrijving (toelichting)

CO2 prestatieladder

De Provincie Zeeland vindt het belangrijk om te werken aan de duurzaamheidsdoelen. Met de CO2 prestatieladder creëren we inzicht in ons verbruik en onze uitstoot. Jaarlijks monitoren we deze gegevens en worden we geaudit op onze resultaten en bijbehorende doelen. Ook in 2025 hebben we de audit goed doorlopen en ons certificaat behouden. Zo hebben we aangetoond op de juiste weg te zitten. Ons gasverbruik blijft gestaag dalen, er rijden steeds meer auto's elektrisch en kantonniersauto's op de hernieuwbare dieselvervanger HVO 100. We blijven deze trend de komende jaren voortzetten. Door het gebruik van groengas en wind energie besparen, hebben we in 2025 1 miljoen kg CO2 emissie vermeden. Met de verduurzaming van ons wagenpark hebben we 120.475 kg CO2 emissie vermeden in 2025

Verduurzaming gebouwen en installaties

Voor gebouw C en K is een onderzoek uitgevoerd om het pand zoveel mogelijk te verduurzamen. Dit rapport is in 2025 opgeleverd en is een leidraad om de gebouwen C en K te renoveren. Oorspronkelijk was de verbouwing gepland in 2025 maar in overleg met de afdeling I&A (gebruikers van de panden) is deze verbouwing uitgesteld naar 2026. Voorbereidingen starten in Q1 en Q2; uitvoering in Q3 en Q4 en in 2027. De kosten voor deze verbouwing komen uit het budget van energie. In 2025 zijn er alleen kosten voor de adviseurs gemaakt.

Verduurzaming wagenpark

Het eerste deel van de verouderde diesel wegininspectievoertuigen is inmiddels vervangen. In totaal zijn zes nieuwe wegininspectievoertuigen aangeschaft via lease, die rijden op biodiesel (HVO100). Hiermee is een belangrijke stap gezet in het terugdringen van de CO2-uitstoot, binnen de mogelijkheden die op dit moment beschikbaar zijn.

Voor wegininspectievoertuigen is verduurzaming echter complex. Door het intensieve gebruik, de benodigde actieradius, het gewicht van de uitrusting en de beperkte beschikbaarheid van geschikte elektrische of waterstofalternatieven, zijn er momenteel nog weinig volledig duurzame opties op de markt. De keuze voor HVO100 vormt daarom op dit moment de meest haalbare en verantwoorde tussenoplossing.

Daarnaast is één oud dieselinspectievoertuig voor duikers en kunstwerken vervangen door een volledig elektrische variant (lease). Dit laat zien dat waar de omstandigheden het toelaten, bewust wordt gekozen voor emissievrij rijden.

De vervanging van de onderhoudsschepen bevindt zich momenteel in de voorbereidingsfase. Daarbij wordt nadrukkelijk gekeken naar mogelijkheden om ook hier verdere stappen te zetten richting verduurzaming, passend bij de operationele eisen en de beschikbare techniek.

Paragraaf Weerstandsvermogen en Risicobeheersing

Inleiding en uitgangspunten

Omschrijving (toelichting)

In deze paragraaf worden de risico's in beeld gebracht en gerelateerd aan de beschikbare risicobuffer. Risicomanagement is een belangrijk middel om onze doelen te bereiken. Hierbij worden risico's goed in kaart gebracht, beheersmaatregelen genomen en bij de uitvoering vinger aan de pols gehouden. Beheersmaatregelen zijn onder andere aanpassen van werkprocessen, wegnemen van de oorzaak, treffen van een voorziening of het afsluiten van een verzekering.

De bestuurlijke kaders voor risicomanagement zijn de risicobereidheid, de onderdelen van de risicobuffer, de gewenste omvang van de risicobuffer en het niveau van verantwoording.

De risico's zijn geïnventariseerd op projecten en op afdelingen. De berekende ratio (verhouding) weerstandsvermogen is gebaseerd op de manier zoals opgenomen in het Risicomanagementbeleid Provincie Zeeland.

Kernpunten

Omschrijving (toelichting)

- Ratio weerstandsvermogen is berekend op 2,7 en gewaardeerd als uitstekend.
- Benodigde risicobuffer is € 10,2 miljoen.
- Beschikbare risicobuffer is € 27,7 miljoen.

Beleidskader

Omschrijving (toelichting)

- Risicomanagementbeleid Zeeland
  - Ratio weerstandsvermogen is minstens 1,2. Dit betreft de verhouding tussen de beschikbare en benodigde risicobuffer.
  - Zekerheidspercentage is 90%. Door het gebruik van de risicosimulatie berekenen we welk bedrag nodig is om de geïdentificeerde risico's in financiële zin af te dekken. Hierbij wordt gerekend met een zekerheidspercentage. Hoe hoger het zekerheidspercentage hoe hoger de berekende risicobuffer zal zijn. Het te hanteren zekerheidspercentage geeft zo de mate van risicobereidheid aan. De provincie hanteert een zekerheidspercentage van 90%.
  - Risicobuffer is de algemene reserve, de vrij aanwendbare bestemmingsreserves en de vrije ruimte meerjarenraming.
  - Risico's van € 200.000 of meer. Om grote risico's van kleine te onderscheiden wordt gewerkt met een grensbedrag. Er wordt verantwoording afgelegd over risico's met een maximaal financieel effect (worst case) van € 200.000 of groter.
-
- **Wijzigingen beleid ten opzichte van 2024**

In 2025 is het Risicomanagementbeleid Provincie Zeeland vastgesteld. Ten opzichte van het oude risicomanagementbeleid zijn de volgende onderdelen gewijzigd: De ratio Algemene reserve is komen te vervallen, de minimum ratio weerstandsvermogen is verlaagd van 1,5 naar 1,2 en de vrije belastingcapaciteit Motorrijtuigenbelasting maakt geen onderdeel meer uit van de beschikbare risicobuffer.

Risico's

Omschrijving (toelichting)

In het risicoprofiel van Zeeland zijn alle risico's waaraan onze Provincie wordt blootgesteld opgenomen. Enkele van deze risico's heeft ook een relatie met (voormalige) grote projecten. Het gaat om risico's over onderstaande onderwerpen.

Positie	Risico omschrijving	Kans klasse	kansinschatting dat risico zich voordoet	Maximale impact x € 1,0 miljoen
1	Project Zanddijk	3	31% - 50%	9,2
2	Wettelijke Milieutaken	3	31% - 50%	5,8
3	Garantstelling Hulst i.v.m. Perkpolder	2	10% - 30%	3,3
4	Controle POP-3 en overige Europese projecten	2	10% - 30%	1,1
5	Westerschelde ferry	1	< 10%	4,7
6	Tekort in Faunafonds	3	31% - 50%	1,0
7	Cybercrime	2	10% - 30%	2,0
8	Garantstelling ZB	1	< 10%	1,0
9	Wijziging licentiestructuur	2	10% - 30%	0,2

Kans klasse	kans*
1	< 10%
2	10% - 30%
3	30% - 50%

*Indien een risico uit deelrisico's bestaat wordt het gewogen gemiddelde van de kans berekend.

De maximale impact betekent de inschatting van de maximale financiële gevolgen van het risico door de inhoudelijk deskundige.

In bovenstaand overzicht staan de risico's in volgorde van invloed. De risico's met betrekking tot project Zanddijk, Wettelijke milieutaken en Garantstelling Hulst i.v.m. Perkpolder bepalen het grootste deel (85,2%) van het risicoprofiel van de provincie.

Ten opzichte van de vierde kwartaalrapportage 2025 zijn er geen wijzigingen.

Project Zanddijk

Op 16 december 2022 hebben Provinciale Staten een krediet voor project Zanddijk verstrekt van € 68 miljoen. Dit bedrag is gebaseerd op de kostennotitie van RHDHV van 28 oktober 2022 en de aanpassingen hierop, zoals opgenomen in het statenvoorstel kredietaanvraag en definitief ontwerp.

In het projectkrediet is op basis van een risicodossier een risicoreserve opgenomen. De raming waarop het krediet is bepaald, heeft een bandbreedte van 15%. Deze bandbreedte hangt samen met de detaillering van berekeningen, zoals de hoeveelheid aan materiaal dat nodig is om de bouw te realiseren. Het kan voorkomen dat de werkelijk benodigde hoeveelheden en prijzen hoger zijn dan hetgeen is opgenomen in de raming voor het projectkrediet. Er is daardoor een risico op het ontoereikend zijn van het projectkrediet. Daarnaast is er bij een infrastructuurproject, naast het optreden van risico's die leiden tot budgetoverschrijding ook het risico op een langere doorlooptijd van de planning aanwezig. Het risico is ten opzichte van de vorige rapportage licht gedaald, omdat de benodigde gronden inmiddels nagenoeg volledig zijn verworven.

Beheersmaatregelen:

Door de verdere uitwerking en aanbesteding van het project wordt de bandbreedte op de raming kleiner en zal het risico afnemen.

Wettelijke milieutaken

Dit bestaat uit de volgende onderdelen:

Met de komst van de Omgevingswet (OW) krijgen provincies de mogelijkheid om financiële zekerheid te vragen bij majeure risicobedrijven en bij afvalbedrijven. De financiële zekerheid wordt opgelegd ter nakoming van, op grond van de omgevingsvergunningen, geldende verplichtingen (zoals ontmanteling van een installatie) of ter dekking van aansprakelijkheid voor milieuschade die door de vergunde activiteit is ontstaan. Er is een aanvullende wetwijziging in voorbereiding dat dit een verplichting wordt. Het verwerken hiervan in de omgevingsvergunning vraagt extra tijd van omgevingsdiensten.

Naar aanleiding van de PFAS discussie is politiek de wens uitgesproken dat er voldoende tijd door de RUD Zeeland besteed moet worden aan de werkzaamheden die voortvloeien uit de Verdragen Helsinki en Espoo inzake dossiers met mogelijke grensoverschrijdende milieugevolgen. Via de Voorjaarsnota 2024 is deels dekking opgenomen, het resterende risico is niet gewijzigd ten opzichte van de vorige rapportage.

Door onder andere de bestuurlijke wens van meer toezicht en handhaving in het buitengebied (groene handhaving) is er een inschatting gemaakt van de hiermee gepaard gaande kosten. Op dit moment worden er verschillende scenario's uitgewerkt en afgestemd met de RUD Zeeland. Vervolgens zal een bestuurlijk voorstel worden voorbereid.

Beheersmaatregelen:

Via periodiek accounthoudersoverleg met de RUD en DCMR worden de actuele ontwikkelingen doorgesproken.

Garantstelling gemeente Hulst in verband met Perkpolder

In 2017 hebben Provinciale Staten besloten het project Perkpolder volledig over te dragen aan de gemeente Hulst en haar aandelen in Perkpolder Beheer BV te verkopen aan de gemeente Hulst. De gemeenteraad van de gemeente Hulst heeft deze aandelen overgenomen en het project zelfstandig verder te zetten. De provincie is per 2018 geen aandeelhouder meer maar staat na uittreding nog wel garant voor een maximum bedrag van € 3,3 miljoen ter beperking van de financiële risico's van de gemeente Hulst. Deze garantie vervalt op 31 december 2026, tenzij partijen schriftelijk anders overeenkomen.

Beheersmaatregelen:

De gemeente verstrekt gedurende de looptijd van de garantie jaarlijks aan de Provincie een controleverklaring van een externe accountant over de vastgestelde jaarrekening van Perkpolder Beheer. Hierover en over de actuele ontwikkelingen vindt jaarlijks minimaal één keer bestuurlijk overleg plaats tussen de Provincie en de gemeente Hulst. Gedurende het jaar vindt tevens ambtelijk overleg plaats over de actuele ontwikkelingen binnen het project Perkpolder. Na het vaststellen van een nieuwe grondexploitatie (GREX) door de gemeente Hulst ontvangen wij een exemplaar van deze GREX.

Garantstellingen

De garantstellingen maken deel uit van de ingeschatte risico's. De Provincie heeft enkele garantstellingen afgegeven aan verbonden partijen. Hierin schuilt een risico, omdat de financiële realiteit van een organisatie ertoe kan leiden dat schuldeisers aanspraak maken op deze garantstelling. Het grootste deel van de garantstelling is in 2025 beschikbaar gesteld aan North Sea Port. Het gaat om een garantstelling van ongeveer € 160 miljoen. Omdat het risico van de garantstelling beperkt is, is deze niet opgenomen in het weerstandsvermogen.

Verloop risico's ten opzichte van voorgaand jaar

Omschrijving (toelichting)

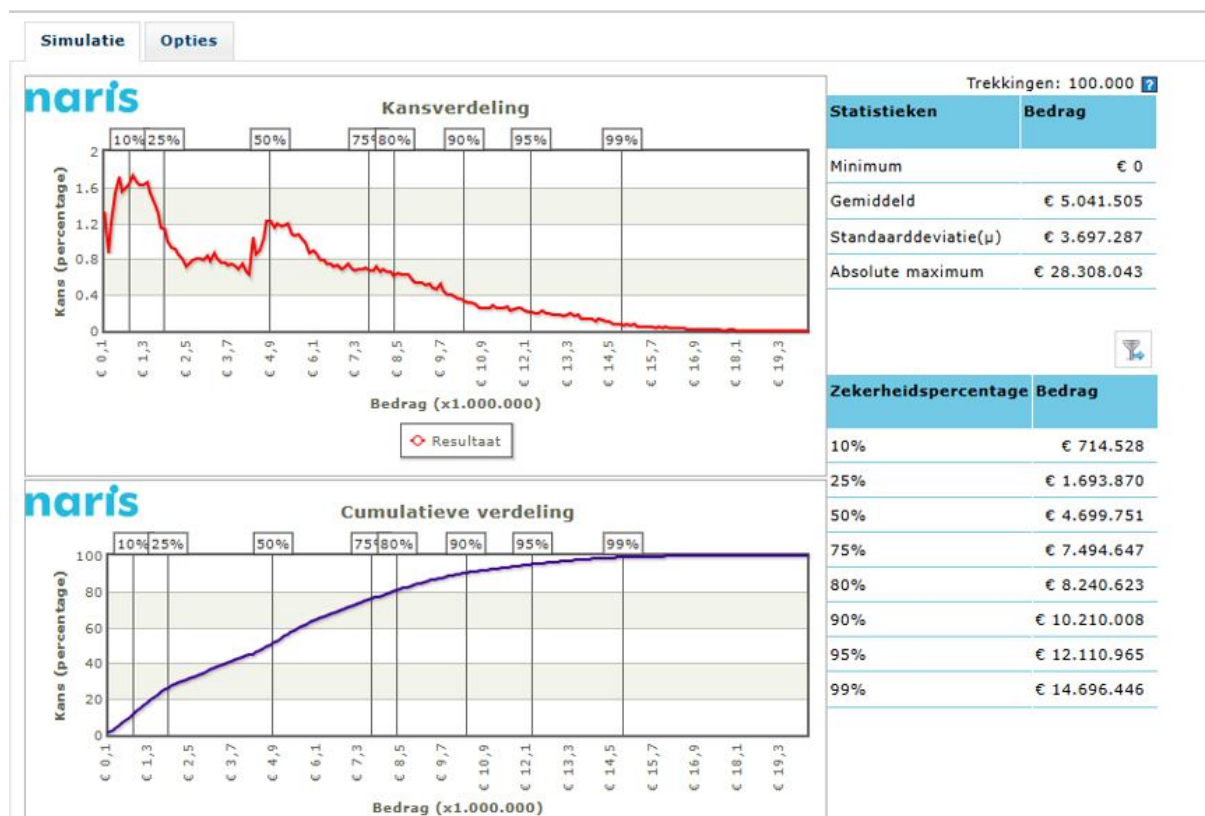
In onderstaand verloopoverzicht geven we inzicht in het verloop van de risico's die zijn verwerkt in de jaarstukken 2024. Met andere woorden; zijn de risico's die benoemd zijn in de jaarstukken 2024 in 2025 nog aanwezig en is de omvang gewijzigd. De totaal benodigde risicobuffer is gedaald van € 10,8 miljoen eind 2024 naar € 10,2 miljoen per eind 2025.

De verklaring voor de grootste wijziging ten opzichte van 2024 is het risico project Zanddijk; Dit risico is gedaald omdat de benodigde gronden inmiddels nagenoeg volledig zijn verworven. De risico's Wettelijke milieutaken en Tekort in Faunafonds zijn licht gestegen en de risico's garantstelling Zeeuwse Bibliotheek en Controle POP-3 en overige Europese gelden zijn licht gedaald ten opzichte van 2024. Het risico Westerschelde Ferry is nieuw.

Verloopoverzicht risico's	
Risico	Jaarrekening 2024
Project Zanddijk	↓
Wettelijke Milieutaken	↑
Garantstelling Hulst i.v.m. Perkpolder	—
Westerschelde Ferry	nieuw
Controle POP-3 en overige Europese gelden	↓
Tekort in Faunafonds	↑
Cybercrime	—
Garantstelling Zeeuwse Bibliotheek	↓
Wijziging licentiestructuur	—

Benodigde risicobuffer

Omschrijving (toelichting)

Op basis van de risicogegevens wordt door middel van een risicosimulatie de benodigde risicobuffer berekend. Dit is de buffer die nodig is om de financiële gevolgen van risico's op te kunnen vangen. Deze simulatie wordt toegepast, omdat het reserveren van het maximale bedrag in de "worst case" ongewenst en onnodig is. De risico's zullen immers niet allemaal tegelijk en in hun maximale omvang optreden. Bij de berekening van de risicosimulatie gaan we uit van het door Provinciale Staten vastgestelde zekerheidspercentage van 90%. Uit de risicosimulatie volgt dat met 90% zekerheid kan worden gesteld dat alle risico's zijn afgedekt met een bedrag van € 10,2 miljoen.

Beschikbare risicobuffer

Omschrijving (toelichting)

De beschikbare risicobuffer bestaat uit het geheel aan middelen dat beschikbaar is om de risico's in financiële zin af te dekken.

Beschikbare risicobuffer	<i>bedragen x € 1 miljoen</i>
Algemene reserve	21,8
Bestemmingsreserve	0,0
Ruimte meerjarenbegroting	5,9
Totaal	27,7

In bovenstaande opstelling is uitgegaan van de standen na verwerking van de 3^e begrotingswijziging 2026 (behandeling in Provinciale Staten was 12 december 2025).

* De ontvangen middelen ZEH zijn toegevoegd aan de reserve ZEH. Hoewel deze reserve nog geen bestemming heeft, heeft Provinciale Staten een kader vastgesteld waarin is opgenomen dat de middelen in deze reserve (meerjarig) uitgezet worden voor het genereren van rendement. Deze middelen zijn inmiddels ook meerjarig uitgezet bij gemeenten en waterschappen, waardoor deze middelen niet direct inzetbaar zijn voor andere doelen.

De vrije belastingcapaciteit motorrijtuigenbelasting maakt geen onderdeel uit van de beschikbare risicobuffer. Hoewel deze ruimte niet meer wordt meegenomen in de beschikbare buffer, kunnen Provinciale Staten deze ruimte wel inzetten, jaarlijks per 1 januari. De opcenten gedurende het jaar aanpassen kan niet. De vrije belastingcapaciteit MRB bedraagt op dit moment € 35,2 miljoen per jaar.

Ratio weerstandsvermogen

Omschrijving (toelichting)

De ratio weerstandsvermogen toont aan of het weerstandsvermogen van de Provincie toereikend is bij het huidige risicoprofiel. Via het risicomanagementbeleid hebben Provinciale Staten een ondergrens voor het ratio van het weerstandsvermogen vastgesteld van 1,2. Dit valt in de klasse voldoende.

<i>Ratio weerstandsvermogen</i> =	$\frac{\text{Beschikbare risicobuffer}}{\text{Benodigde risicobuffer}}$	=	$\frac{27,7}{10,2}$	=	2,7
-----------------------------------	---	---	---------------------	---	-----

De ratio weerstandsvermogen is berekend op 2,7 en valt daarmee in de klasse uitstekend.

Kengetallen

Omschrijving (toelichting)

Het BBV schrijft voor dat in deze paragraaf financiële kengetallen staan. Deze kengetallen geven meer inzicht in de (financiële) ruimte om structurele en incidentele lasten te kunnen dekken of opvangen. Ofwel, ze geven inzicht in de financiële weerbaar- en wendbaarheid van de Provincie. In hun samenhang zeggen de kengetallen hoe de Provincie er financieel voor staat, zeker als we de ontwikkeling van de kengetallen over enkele jaren bekijken. Daarnaast wordt met de invoering van de kengetallen een verbetering van de onderlinge vergelijkbaarheid van Provincies beoogd.

Voor meer informatie en berekeningswijze van de kengetallen verwijzen we u naar de regeling: <https://wetten.overheid.nl/BWBR0036853/2019-04-01>.

Formeel zijn er geen harde criteria voor de waarden waaraan de kengetallen moeten voldoen. Als richtlijn op signaalwaarden van de normen volgen we het gemeenschappelijk financieel toetsingskader, zie ook :

http://decentrale.regelgeving.overheid.nl/cvdr/xhtmloutput/Historie/Zeeland/CVDR623323/CVDR623323_1.html. In onderstaand overzicht hebben we met kleur aangegeven of onze kengetallen voldoen aan deze norm waarbij **groen** betekent minst risicovol, **oranje** neutraal en **rood** meest risicovol. Voor de volledigheid is hieronder een overzicht van de normen opgenomen:

Kengetal	Minst risicovol	Neutraal	Meest risicovol
Netto schuldquote	<90 %	90-130 %	>130 %
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	<90 %	90-130	>130 %
Solvabiliteitsratio	>50 %	20-50	<20 %
Grondexploitatie	<20 %	20-35	>35 %
Structurele exploitatieruimte (begroting)[1]	>0 %	0	<0 %
[1] Zie ook paragraaf 7.1, Structureel en reëel begrotingsevenwicht.			
Belastingcapaciteit	<95 %	95-105	>105 %

Kengetallen	Rekening 2017	Rekening 2018	Rekening 2019	Rekening 2020	Rekening 2021	Rekening 2022	Rekening 2023	Rekening 2024	Begroting 2025	Rekening 2025
Netto schuldquote	64,5%	58,8%	72,6%	56,3%	41,3%	25,0%	18,9%	-3,0%	-1,8%	-20,8%
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	63,4%	57,9%	71,9%	55,8%	40,8%	24,8%	18,6%	-3,3%	-1,5%	-21,0%
Solvabiliteitsratio	31,5%	34,9%	36,2%	43,8%	50,2%	61,6%	64,1%	72,2%	71,1%	72,5%
Structurele exploitatieruimte	19,3%	10,4%	7,8%	13,1%	15,7%	40,5%	36,8%	91,6%	1,2%	38,9%
Grondexploitatie	4,2%	4,0%	4,5%	4,2%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Belastingcapaciteit	102,4%	102,3%	110,6%	109,5%	107,3%	107,3%	98,3%	99,6%	96,6%	96,6%

Netto schuldquote / netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen

Dit kengetal geeft een indicatie van de druk van schuldenlast (rente/aflossing) op de eigen middelen. De quote wordt berekend door de netto schuld te delen door het totaal aan jaarlijkse baten. Om inzicht te verkrijgen in hoeverre er ook sprake is van verstrekte leningen, wordt de netto schuldquote zowel in- als exclusief verstrekte leningen weergegeven. Op die manier wordt duidelijk wat het aandeel is van de verstrekte leningen en de betekenis daarvan voor de schuldenlast. Als de netto schuld groter is dan 130% van de inkomsten, is er sprake van een erg hoge schuld. Een netto schuld die minimaal 100% van de inkomsten is, wordt als hoog gezien.

Als we beide schuldquotes vergelijken blijkt dat de waarden dicht bij elkaar liggen. Er is een relatief beperkte omvang van de uitstaande schuldenlast. De (gecorrigeerde) netto schuldquote van Zeeland is net als in 2024 sterk verbeterd ten opzichte van vorig jaar. Dit wordt veroorzaakt door het ontvangen ZEH dividend van 2025. De schuldquote is zelf negatief. Dat wil zeggen dat er een overschot aan middelen is.

Solvabiliteit

Dit kengetal geeft inzicht in de mate waarin de Provincie aan haar financiële verplichtingen kan voldoen. Hiertoe wordt de omvang van het eigen vermogen (de reserves en het resultaat van de Provincie) gerelateerd aan de totale omvang van het vermogen (het eigen en het vreemde vermogen). Hoe hoger de solvabiliteitsratio hoe groter het deel van de activa dat is gefinancierd met eigen middelen en hoe groter de financiële weerbaarheid van de Provincie. Een solvabiliteitsratio van 20% - 50% wordt als gezond gezien. De solvabiliteitsratio geeft een indicatie over de hoogte van de schuldenlast die de Provincie is aangegaan en de mate dat deze schuldenlast beheersbaar is. In lijn met het gepresenteerde positieve kengetal in de jaarstukken 2024, laat zien dat er flexibiliteit in de begroting zit en ruimte is om aanvullende structurele lasten aan te gaan, zonder dat de begroting structureel uit evenwicht raakt.

Structurele exploitatieruimte

Dit kengetal geeft weer hoeveel structurele ruimte er is om de eigen lasten te dragen, ook als bijvoorbeeld de baten afnemen of lasten in de toekomst gaan toenemen. De ruimte wordt berekend door het structurele saldo (verschil tussen structurele baten en lasten) te delen door het totaal aan jaarlijkse baten. Voorbeelden van structurele baten zijn de algemene uitkering uit het provinciefonds en de inkomsten uit opcenten. Bij structurele lasten gaat het om de lasten die worden gemaakt voor het uitvoeren van structureel beleid, bedrijfsvoeringlasten en kapitaallasten. Een positief kengetal betekent dat we een positief saldo hebben tussen de structurele baten/lasten inclusief de structurele onttrekkingen en toevoegingen aan de reserves. Het gepresenteerde positieve kengetal vanaf 2025 laat zien dat er flexibiliteit in de begroting zit en ruimte is om aanvullende structurele lasten aan te gaan, zonder dat de begroting structureel uit evenwicht raakt.

Grondexploitatie

Dit kengetal geeft aan hoe groot de grondpositie is (de totale waarde van de gronden in eigendom bij de Provincie die kwalificeren als bouwgronden in exploitatie volgens het BBV) in relatie tot het totaal aan jaarlijkse baten. De Provincie kan namelijk risico's lopen inzake de waardeontwikkeling van gronden die op de balans staan. De omvang van de grondexploitatie is bij de Provincie op dit moment nihil. Dit betekent geen risico voor de financiële positie.

Belastingcapaciteit

Een provincie heeft de mogelijkheid het aantal opcenten te verhogen tot het maximaal te heffen aantal opcenten zoals dat door het Rijk wordt bepaald. De belastingcapaciteit van Provincies wordt berekend door het aantal opcenten in jaar t (het begrotingsjaar) te relateren aan het gemiddelde van het aantal opcenten van alle provincies in jaar t-1 en uit te drukken in een percentage.

De ratio's in onderling verband

De kengetallen netto schuldquote, netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte geldleningen, de solvabiliteitsratio en het kengetal grondexploitatie hebben met name betrekking op de balanspositie van de Provincie. Geen van deze kengetallen bevindt zich in een gevarezone. Sterker nog, de kengetallen laten alle een positieve ontwikkeling zien, waaruit ook blijkt dat de Provincie een gezonde balanspositie kent. De ratio grondexploitatie is 0%, omdat er geen sprake is van provinciale grondexploitaties.

De vreemd vermogenspositie is beheersbaar en biedt zelfs ruimte voor groei indien dat noodzakelijk is. Daarnaast laat de ratio weerstandstandvermogen en ratio algemene reserve zien dat de algemene reserve ruimte biedt om niet voorziene tegenvallers te kunnen afdekken. Tezamen met de gezonde vreemd vermogenspositie geeft dat ook ruimte om die eventuele tegenvallers op dat moment ook daadwerkelijk te kunnen financieren. De Provincie is dus weerbaar om onverwachte zaken te kunnen opvangen.

De kengetallen structurele exploitatieruimte en de belastingcapaciteit hebben betrekking op de exploitatie. Uit de berekening van de kengetallen blijkt dat de structurele baten ruim voldoende zijn om de structurele lasten af te dekken, en dat er zelfs ruimte is om de structurele lasten te verhogen. De onbenutte belastingcapaciteit biedt bovendien ook mogelijkheden om de structurele baten verder te vergroten, mocht dat noodzakelijk zijn.

Bovenstaande uiteenzetting toont dat de financiële positie van de Provincie Zeeland beheersbaar en op orde is. De ratio's voldoen in ruime mate aan de gestelde normen. Ten opzichte van voorgaande perioden heeft de financiële positie zich positief ontwikkeld, met name doordat de vreemd vermogenspositie is afgebouwd en de eigen vermogenspositie is gegroeid. Daarmee biedt de financiële positie ook ruimte om eventuele tegenvallers zelfs op structurele basis te kunnen opvangen.

Paragraaf Onderhoud Kapitaalgoederen

Inleiding

Omschrijving (toelichting)

Deze paragraaf gaat over het beheer en onderhoud van de provinciale kapitaalgoederen. Dit zijn bezittingen die de Provincie jarenlang kan gebruiken, zoals wegen en gebouwen. We leggen uit hoeveel het kost om deze bezittingen goed te onderhouden en hoe we deze kosten indelen.

In deze paragraaf bespreken we:

- Het beleid voor onderhoudsniveau;
- De huidige staat van onderhoud;
- De onderhoudsplannen.

We laten ook de geschatte kosten voor het onderhoud van provinciale eigendommen zien. We maken daarbij een verschil tussen infrastructuur (wegen) en gebouwen van de provincie.

Speerpunten

Omschrijving (toelichting)

- Beheer en onderhoud uitvoeren volgens de principes van assetmanagement, zoals beschreven in het Strategisch Asset Management Plan.
- De provinciale infrastructuur in stand houden zodat deze minimaal voldoet aan de basisvereisten (wet- en regelgeving en goed rentmeesterschap).
- Groot onderhoud financieren via de onderhoudsreserve infrastructuur.
- De vervangings- en renovatieopgaven scherp houden, programmeren en borgen.
- Geen achterstallig onderhoud toestaan.

Acties

Omschrijving (toelichting)

- De uitgangspunten van het Strategisch Asset Management Plan in de bedrijfsvoering opnemen.
- Een start maken met actualisatie van diverse beheerplannen per (infrastructureel) kapitaalgoed.
- Zorgen voor volledigheid en actualiteit van het integrale informatiebeheersysteem (sturen op data).
- De werkzaamheden voor vervanging en renovatie programmeren.
- Onderhoud (monumentale) panden Abdijcomplex.
- Aanpassing gebouwen in het kader van Flexibel Werken.
- Focus op Tijd- en plaatsbewust werken.
- Implementatie Hospitality-concept en ontwikkeling netwerkruimte ten behoeve van externe samenwerking.

Beleidskader

Omschrijving (toelichting)

- [Beheerkader Infrastructuur Provincie Zeeland \(2018\)](#)

Infrastructuur

Omschrijving (toelichting)

De Provincie is verantwoordelijk voor het onderhoud van de provinciale wegen en vaarwegen. Als beheerder zorgen wij ervoor dat deze wegen en vaarwegen in goede staat zijn en voldoen aan de geldende wetten en regels.

In Tabel 1 staat een globaal overzicht van de provinciale infrastructuur.

Tabel 1 – Provinciaal areaal infrastructuur (afgerond)		
Wegen	Hoofdrijbaan	400 km
	Fietspaden	280 km
	Parallelwegen	110 km
	Civiele kunstwerken	260 stuks
	Verkeersregelinstallaties	25 stuks
	Lichtmasten	3.300 stuks
	Bewegwijzering	1.400 stuks
Water	Vaarweg	15 km
	Beweegbare bruggen	7 stuks
	Sluizen	4 stuks
Groen	Berm	600 hectare

	Bomen	24.000 stuks
--	-------	--------------

We werken volgens de principes van 'assetmanagement' om de instandhouding van de provinciale wegen en vaarwegen efficiënt te onderhouden. Assetmanagement betekent voor ons "het gecoördineerd optimaal beheren van kapitaalgoederen die van waarde zijn voor- en beantwoorden aan de doelen van de organisatie."

Met de principes van Asset Management werken we niet alleen aan regulier beheer en onderhoud, maar bereiden we ons ook voor op de toekomst. Hierbij denken we aan het ouder worden van objecten, tekort aan personeel en materialen, duurzaamheid, klimaatverandering, vergrijzing, technologische ontwikkeling en deelname van onze inwoners. We baseren onze keuzes op waarden van de organisatie, wetten, provinciale doelen en beleidsregels, richtlijnen, inbreng van belanghebbenden en trends.

- De prestaties die de bezittingen moeten leveren.
- De kosten die daarbij horen;
- De risico's die we acceptabel vinden.

We maken een verschil tussen wat we als wegbeheerder wettelijk moeten doen (basis) en wat we extra willen doen om onze ambities te bereiken (beleid).

Tabel 2 – Vastgestelde ambitie infrastructurele kapitaalgoederen	
Thema	Vastgestelde ambitie
Droge kunstwerken	Basis
Natte kunstwerken	Basis
Elektrotechnische Verkeersvoorzieningen	Basis
Verhardingen	Basis
Groen	Basis + Beleid (ecologisch bermbeheer)
Dienstverlening	Basis + Beleid (verkeers- en incident management)
Overige infrastructurele kapitaalgoederen	Basis

Het in stand houden van de provinciale kapitaalgoederen verdelen we in drie categorieën:

Dagelijks of regulier onderhoud

Veel activiteiten om de (vaar)weginfrastructuur te onderhouden voeren we jaarlijks uit. Dit is dagelijks of regulier onderhoud, zoals het schoonhouden van de wegen, het maaien van bermen en het herstellen van schades. Voor dagelijks onderhoud gelden de volgende voorwaarden:

- Planbare activiteiten met een frequentie van minder dan 1 jaar.
- Niet-planbare activiteiten (zoals calamiteiten).
- Activiteiten die niet in de reserve groot onderhoud zijn opgenomen.

Groot of planmatig onderhoud

Naast jaarlijks terugkerend onderhoud zijn er ook activiteiten die minder vaak voorkomen, maar die relatief goed planbaar zijn. Dit is groot onderhoud. Voorbeelden hiervan zijn het opnieuw asfalteren van de wegen, het reviseren van een sluisdeur en het vervangen van lichtmasten. Voor groot onderhoud is een reserve ingesteld om ervoor te zorgen dat er voor tien jaar genoeg budget is.

Onder de reserve groot onderhoud vallen:

- Planbare activiteiten met een frequentie van meer dan 1 jaar.
- Vervanging van objectonderdelen.
- Vervangen van gehele objecten tot maximaal € 250.000.

Vervanging en Renovatie

Dit betreft het vervangen van hele objecten, waarbij de kosten minstens €250.000 bedragen, zoals het vervangen van een viaduct of het reconstrueren van bruggen over het Kanaal door Walcheren. Financiële dekking van vervanging en renovatie van bestaande infrastructuur valt niet onder de reserve groot onderhoud.

Bij uitvoering van deze opgave lopen de afschrijvingslasten steeds meer op. Veel van de provinciale Zeeuwse infrastructuur is aangelegd tussen de jaren 50 en 80 van de vorige eeuw. De objecten: bruggen, viaducten, sluisen, wegen etc. zijn onder andere door veroudering van de materialen én steeds intensievere belasting van zwaarder en meer verkeer dicht bij het einde van hun theoretische technische levensduur. Deze toenemende behoefte aan onderhoud, renovatie en mogelijke vervanging komt op een moment dat middelen zoals tijd, geld en arbeidskracht schaarser worden. Daarom is er een reserve voor vervanging en renovatie ingesteld. Deze reserve helpt de pieken in afschrijvingslasten te egaliseren.

In tabellen 3 en 4 staan de geschatte kosten voor het onderhoud van de provinciale infrastructuur.

Tabel 3 – Kosten onderhoud infrastructuur (× €1.000)	Begroting	Begroting na wijziging	Realisatie	Verschil
Wegen	10.220	10.755	13.463	-2.708
Vaarwegen	4.892	6.239	6.155	84
Groen	1.465	1.442	1.651	-209
Totaal onderhoud infra	16.577	18.437	21.269	-2.832

Tabel 4 – Kosten (vervangings)investeringen infrastructuur (× €1.000)	Begroting	Begroting na wijziging	Realisatie	Vershil
Wegen	10.227	10.227	10.227	-
Vaarwegen	1.159	1.159	1.159	-
Groen	-	-	-	-
Totaal investeringen infra	11.386	11.386	11.386	-

De genoemde bedragen in tabel 4 zijn gebaseerd op het totale investeringskrediet. De investeringen schrijven we af volgens het Besluit begroting en verantwoording en de financiële verordening van de Provincie Zeeland. Hierdoor verdelen we de totale kosten over de periode waarin we de investering gebruiken.

Provinciale gebouwen

Omschrijving (toelichting)

Bedrijfsgebouwen infrastructuur

De bedrijfsgebouwen infrastructuur zijn de wegensteunpunten en de bedieningsgebouwen voor het Kanaal door Walcheren en de Zeelandbrug. De laatste schakel in het uitvoeringsprogramma Beleidsvisie steunpunten is de nieuwbouw van steunpunt 's-Heer Arendskerke. Na positieve besluitvorming zal samen met het Rijk, de gemeenten en het waterschap, de benodigde wegensteunpunten voor de gladheidbestrijding in kaart worden gebracht. Het is hierbij de bedoeling om een aantal van deze steunpunten gemeenschappelijk te gaan gebruiken.

Voor het meerjarig groot onderhoud beschikken we over een beheerkader. Op basis van, een bijgewerkte, 10-jarige meerjarenplanning onderhoud provinciale gebouwen buitendienst, voeren we het uit. In de huidige meerjarenbegroting staan de volgende bedragen voor het gebruikelijke en het groot onderhoud van deze panden:

Tabel 5 – Onderhoud bedrijfsgebouwen en terreinen (× €1.000)	Begroting	Begroting na wijziging	Realisatie	Vershil
Structureel onderhoud	776	1.081	1.081	-
Incidenteel onderhoud	869	125	380	-256
Totaal onderhoud Bedrijfsgebouwen en terreinen	1.645	1.206	1.461	-256

Er is nu geen sprake van achterstallig onderhoud.

Fietsvoetveer

In 2004 zijn de gebouwen, aanlandingsvoorzieningen en twee SWATH-schepen voor het fietsvoetveer gekocht en in gebruik genomen. De provincie verhuurt deze aan de exploitant van het fietsvoetveer Vlissingen-Breskens; de Westerschelde Ferry B.V. In de huurovereenkomst voor de schepen staat dat de Westerschelde Ferry BV verantwoordelijk is voor het onderhoud aan de schepen. De gebouwen en aanlandingsvoorzieningen worden door de provincie onderhouden. In onderstaande tabel staan de onderhoudskosten weergegeven:

Tabel 6 – Kosten onderhoud faciliteiten fietsvoetveer (× €1.000)	Begroting	Begroting na wijziging	Realisatie	Verschil
Totaal onderhoud	845	958	727	231

Najaar 2022 is de herinrichting van het stationsplein in Vlissingen gestart. Dit heeft positieve consequenties voor de toegankelijkheid van de WSF. Daarnaast biedt het project “Wind in de Zeilen” (vanaf 2023) mogelijkheden tot samenwerking met andere partijen (gemeente Vlissingen, Prorail, NS) in het stationsgebied, zodat het hele stationsgebied eenzelfde uitstraling krijgt. Daarnaast kan samenwerking plaatsvinden op het gebied van kaartverkoop, toegang en toegangspoortjes. De kans is groot dat deze, laatstgenoemde, voorzieningen uit het huidige pand van WSF verdwijnen en elders op het plein gaan plaatsvinden. Hierdoor ontstaat er mogelijk op termijn ruimte in het huidige gebouw van WSF. We kijken daarbij naar de ontwikkeling van de WSF organisatie ook met het oog op de situatie in en na 2027, wanneer de concessie opnieuw in de markt wordt gezet.

Kantoorgebouwen, waaronder Provinciehuis

De provinciale kantoorgebouwen betreffen het Abdijcomplex (inclusief het deel van het Zeeuws Museum) en het pand Schuytvlot te Middelburg (huisvesting Erfgoed Zeeland). Een meerjarig Beheerplan (BOS) reguleert het beheer en onderhoud aan deze gebouwen. Het onderhoud bestaat uit bouwkundig onderhoud en installatietechnisch onderhoud.

Installatietechnisch onderhoud

- Installatietechnisch onderhoud baseren we op de NEN 2767 (conditiemeting voor bouw- en installatiedelen). Een externe gespecialiseerde partij voert vierjaarlijks de inventarisatie en inspectie uit. Deze inventarisatie wordt ook gebruikt voor de aanbesteding van het installatietechnisch onderhoud.
- De planning van dit onderhoud wordt, waar nodig, aangepast aan de planning van investeringen in de gebouwen en bouwkundige renovaties. Dit om deze werkzaamheden gecombineerd/tegelijk uit te kunnen voeren (prijzvoordeel) en om de overlast zoveel mogelijk te beperken.

Bouwkundig onderhoud

- Planning bouwkundig onderhoud baseren we op de inspectierapporten van de Monumentenwacht, die deze inspecties tweejaarlijks uitvoert. Het onderhoud kent 4 classificaties: slecht; matig; redelijk en goed.
- In de rapporten wordt het onderverdeeld in:
  - Herstel binnen 0-1 jaar (slecht)
  - Herstel binnen 1-3 jaar (slecht/ matig)
  - Herstel binnen 3-6 jaar (matig/ redelijk)
  - Herstel binnen 6-10 jaar (redelijk)
- Dit wordt opgenomen in het BOS.
- Ook grotere renovaties van gebouwen, waarbij geen bouwkundige aanpassingen aan het gebouw worden uitgevoerd, zijn hierin opgenomen.

Voor het meerjarig groot onderhoud wordt een aparte reserve groot onderhoud gevormd. Dit gebeurt op basis van een bijgewerkte 10-jarige meerjarenplanning onderhoud provinciale gebouwen. In de huidige meerjarenbegroting staan de volgende bedragen voor het regulier en groot onderhoud van deze panden:

Tabel 7 – Kapitaalgoederen gebouwen (× €1.000)	Begroting	Begroting na wijziging	Realisatie	Verschil
--	-----------	------------------------	------------	----------

Onderhoud en vervanging Abdijcomplex	1.105	1.000	1.262	-262
Onderhoud gebouwen en terreinen	272	-	-	-
Pand Schuytvlot	192	170	135	35
Zeeuws Museum	76	36	64	-28
Totaal Kapitaalgoederen gebouwen	1.645	1.206	1.461	-256

In de periode 2017 t/m 2022 is een BRIM subsidie verstrekt voor het meerjarig bouwkundig onderhoud van de monumentale panden. De subsidieregeling is geëindigd op 31-12-2022. Op basis hiervan is er in de periode 2017-2022 50 % van de kosten gesubsidieerd. De komende jaren zal de nadruk liggen op het onderhoud van de niet monumentale panden. Hiervoor kan geen subsidie worden aangevraagd, dus de kosten voor de Provincie worden hoger. Mogelijk dat over enkele jaren de subsidie weer wordt aangevraagd. Er is momenteel geen sprake van achterstallig onderhoud.

Hybride werken (voorheen Tijd en plaatsbewust werken (TPBW))

De organisatie heeft de keuze gemaakt om het werken op afstand een (meer) structurele plek te geven in de bedrijfsvoering en de omvang/inrichting van haar kantoorgebouwen aan te passen op de veranderende functie. Provinciale Staten heeft, in de vergadering van 24 juni 2022, hiermee ingestemd. In het najaar van 2022 zijn de aanpassingen in de gebouwen uitgevoerd en is het Hybride Werken verder doorgevoerd. Het is een proces van voortschrijdend inzicht, waarbij we voortdurend kijken hoe de invulling van de gebouwen de organisatie optimaal kan faciliteren. In dit kader is op basis van de organisatieontwikkeling en veranderende behoeften het huisvestingsplan 2022-2027 aangepast, hetgeen tot gevolg heeft dat de gebouwen D en E weer in gebruik zijn genomen. Daarnaast zullen de huisvestingsconcepten (standaard werkplekken, video -, project-, vergader- en ontmoetingsruimten etc.), worden geoptimaliseerd en onderdelen worden geherhuisvest. Dit mede om de huisvestingswensen vanuit Provinciale Staten in te kunnen vullen.

Verduurzaming vastgoed

In het IPO spraken provincies af dat het vastgoed van alle provincies in 2028 energie neutraal is behalve de monumentale panden. Voor monumenten geldt de landelijke afspraak om in 2030 40% CO2 gereduceerd te hebben (t.o.v. 1990) en in 2040 50%. De voorbereidingen voor de realisatie hiervan zijn al gestart. Uitvoering vindt de komende jaren plaats. Daarbij kijken we niet alleen naar de eigen gebouwen maar wordt, waar mogelijk, ook de omgeving hierin betrokken. Het is vooral zaak om de verduurzaming ook echt duurzaam aan te pakken.

De kantoorpanden die geen monument zijn (> 100 m²) moeten in 2023 energielabel C hebben. De uitvoering van de energielabel C aanpassingen zijn in het derde kwartaal van 2022 aanbesteed en in het 4e kwartaal zijn de aanpassingen gestart. Door onvoorziene tegenvallers (de aanwezigheid van asbest en Chroom-6) zijn de werkzaamheden pas in 2024 afgerond. Doordat gebouw D opnieuw in gebruik is genomen moeten ook in dit pand maatregelen genomen worden om aan de energielabel verplichting te voldoen.

Daarnaast is er in 2024 gestart met de voorbereidingen voor de renovatie van gebouw C. De renovatie zal mogelijk in 2025 uitgevoerd worden. Gelijktijdig met de renovatie van het pand worden zoveel mogelijk verduurzamingsmaatregelen genomen. Deze renovatie wordt een voorbeeldproject

voor de verdere verduurzaming van de panden van het Abdijcomplex die voor latere jaren gepland staan.

Bij de reguliere onderhoudswerkzaamheden wordt zoveel mogelijk voor duurzame oplossingen gekozen. Voorbeelden zijn o.m. defecte verlichtingsarmaturen vervangen door LED verlichting; pompen vervangen door toerengeregelde pompen etc.

Paragraaf Financiering

Inleiding

Omschrijving (toelichting)

Deze paragraaf beschrijft de uitvoering van de financieringsfunctie door de Provincie Zeeland. Financiering houdt voor de Provincie in dat er voldoende liquide middelen in kas zijn om aan alle financiële verplichtingen te voldoen. Sinds 2022 beschikt Zeeland over overtollige liquide middelen die verplicht zijn gestald bij de Schatkist. Vanaf 2024 keert ZEH dividend uit waardoor de liquiditeit komende jaren verder zal toenemen. In deze paragraaf geven we naast de liquiditeitspositie inzicht in de rentebaten, het renteresultaat en de rentetoerekening.

Beleid

Omschrijving (toelichting)

Naast de provinciale kaders gelden de wettelijke kaders die zijn vastgelegd in:

- Wet financiering decentrale overheden (Wet fido),
<https://wetten.overheid.nl/BWBR0011987/2013-12-15>.
- Ministeriële regeling uitzettingen en derivaten decentrale overheden (RUDDO),
<https://wetten.overheid.nl/BWBR0012076/2014-12-30>.
- Besluit Begroting en Verantwoording Provincies en Gemeenten (BBV),
<https://wetten.overheid.nl/BWBR0014606/2019-07-01>.

In deze kaders staan onder andere richtlijnen over het aangaan en verstrekken van leningen, evenals het verstrekken van leningen en garanties of afgeven van waarborgen voor de publieke taak. Uitzettingen of derivaten moeten een voorzichtig karakter hebben en niet zijn gericht op het ontwikkelen van inkomen door het lopen van overmatig risico. In de ministeriële regeling staat wat minimaal onder prudente uitzettingen en een prudent gebruik van derivaten moet worden verstaan. De voorschriften richten zich op de tegenpartij (debiteurenrisico) en op het type instrument (marktrisico).

Wijzigingen ten opzichte van beleid 2024

Er zijn geen wijzigingen in het beleid van 2025 vergeleken met het beleid van 2024.

Speerpunten

Omschrijving (toelichting)

- Zorgen voor de tijdige beschikbaarheid van de nodige financiële middelen.
- Beheersen van financiële risico's.
- Minimaliseren van de kosten en optimaliseren van opbrengsten bij het beheren van geldstromen en financiële posities.

Kengetallen

Omschrijving (toelichting)

Kasgeldlimiet: € 25,6 miljoen.
Renterisiconorm: € 73,0 miljoen.

Beleidskader

Omschrijving (toelichting)

- Besluit Financieringsstatuut Provincie Zeeland 2022.
- Financiële verordening Provincie Zeeland 2025.

Schatkistbankieren

Omschrijving (toelichting)

Vanaf 2013 is de Wet verplicht Schatkistbankieren ingesteld. Dat houdt in dat de Provincie al haar overtollige liquide middelen moet aanhouden bij het Ministerie van Financiën. Dit kan in de vorm van een rekening courant of het plaatsen van (meerjarige) deposito's. Onder voorwaarden mogen er ook leningen verstrekt worden aan medeoverheden, het zogenaamde onderling uitlenen.

Van het ontvangen ZEH dividend in 2025 kan volgens het afwegingskader € 54 miljoen worden ingezet om structureel rendement te halen. Inmiddels is daarvan € 24 miljoen meerjarig rentedragend en risicovrij weggezet in de vorm van langlopende leningen bij decentrale overheden. Het restant kan tot juni 2026 worden weggezet bij een decentrale overheid, lukt dit niet dan gaat het restant naar een langlopende lening bij de Schatkist.

Er kan niet geleend worden bij de schatkist.

Risicobeheer vlottende schuld

Omschrijving (toelichting)

De zogeheten 'kasgeldlimiet' stelt een grens aan de korte financiering (7% van het begrotingstotaal, totale lasten). Dit betekent dat we investeringen tot deze kasgeldlimiet mogen financieren met leningen die een looptijd hebben van maximaal 1 jaar, waardoor het renterisico van korte financiering beperkt wordt.

De maximaal toegestane financiering met kort geld in 2025 bedroeg ongeveer € 25,6 miljoen (7% van het begrotingstotaal van € 365 miljoen). Wij voldoen aan de kasgeldlimiet, we lenen op dit moment niet en de verwachting is dat dit de komende jaren ook niet nodig is.

Risicobeheer vaste schuld, renterisiconorm

Omschrijving (toelichting)

Voor de vaste schuld is in de Wet fido ook een norm beschreven, de zogenaamde 'renterisiconorm'. De renterisiconorm is het maximaal toegestane renterisico over langlopende schulden (looptijd > 1 jaar). Een langlopende schuld wordt ook wel vaste schuld genoemd. Het renterisico op deze leningen is afhankelijk van:

- Het gedeelte van de vaste schuld waarvoor de geldnemer een wijziging van de rente met de leningsvoorwaarden niet kan beïnvloeden (renteherziening).
- Het gedeelte van de vaste schuld dat in enig jaar geherfinancierd moet worden door het aangaan van nieuwe leningen (herfinanciering).

In de Wet fido, artikel 1 h, wordt de renterisiconorm beschreven als een bedrag ter grootte van een percentage van het totaal van het begrotingstotaal van het openbare lichaam bij start van het jaar. Voor provincies is dit percentage 20% van het begrotingstotaal. Het begrotingstotaal voor 2025 bedraagt € 365 miljoen. De renterisiconorm voor Zeeland bedraagt vervolgens € 73,0 miljoen.

Rentetoerekening

Omschrijving (toelichting)

In artikel 13 BBV is voorgeschreven dat de paragraaf financiering in ieder geval inzicht geeft in:

- De rentelasten.
- Het renteresultaat.
- De financieringsbehoefte.
- De manier waarop rente aan investeringen, grondexploitaties, en taakvelden wordt toegerekend.

De behoefte aan inzicht in de kosten op de taakvelden en de behoefte om de manier van verantwoorden van rente in de begroting en jaarrekening te harmoniseren, hebben er toe geleid dat in het wijzigingsbesluit Besluit begroting en verantwoording (BBV) is opgenomen dat de rentekosten aan deze taakvelden moeten worden toegerekend door een (rente)omslag. De commissie BBV adviseert het renteschema hieronder in de paragraaf Financiering van de begroting en jaarstukken op te nemen.

RENTE SCHEMA 2025	€	€
a. De externe rentelasten over de korte en lange financiering		-
b. De externe rentebaten (idem)		6.665.000,00
saldo externe rentelasten en baten		6.665.000,00
c. De rente van projectfinanciering die aan het betreffende taakveld moet worden toegerekend	0	
c. De rentebaat van doorverstrekte leningen (projectfinanciering)	-	
Saldo door te rekenen externe rente		6.665.000,00
d1. rente over eigen vermogen	-	
d2. rente over voorzieningen	0	
Saldo rente over eigen vermogen en voorzieningen		6.665.000,00
Totaal aan taakvelden toe te rekenen rente		0
e. De aan taakvelden toegerekende rente (renteomslag)		-
f. Renteresultaat op het taakveld treasury		6.665.000,00

Overzicht verstrekte geldleningen

Omschrijving (toelichting)

In 2025 hebben we een bedrag van € 67,5 miljoen ontvangen vanuit ZEH over het boekjaar 2024. In het afwegingskader voor de inzet van dit dividend is vastgelegd dat vanaf 2025 80% (€ 54 miljoen) van dit dividend wordt ingezet voor het genereren van structurele inkomsten. Eind 2025 is daarvan € 24 miljoen meerjarig weggezet in de vorm van langlopende leningen bij decentrale overheden. De rest mag tot en met juni weggezet worden bij decentrale overheden, als dat niet lukt wordt dit weggezet bij de Schatkist. De ontvangen rentebaten over 2025 zijn verwerkt in onderstaande tabel.

De overige overtollige middelen zijn op de lopende rekening schatkistbankieren gestald. De rente op schatkistbankieren is gedurende 2025 stapsgewijs verlaagd van 2,92% naar 1,93%. De rente op de lopende rekening kan dagelijks wijzigen maar volgt in grote lijnen de tarieven van de Europese Centrale Bank (ECB)

De middelen voor de Wachtgeldvoorziening van de voormalige Provinciale Stoombootdiensten (PSD) zijn via een 'cash-flow swap' op lange termijn belegd. Rente en aflossingen op deze lening worden ieder kwartaal ontvangen tot en met 2028.

Aan Stichting Stimuleringsfonds Volkshuisvesting Nederlandse Gemeenten (SVN) is in totaal € 3 miljoen aan leningen bestemd voor stimulering duurzame woningverbetering. Deze leningen mochten tot en met 2013 worden uitgezet, daarna komen alle aflossingen terug richting de Provincie.

Tabel overzicht verstrekte geldleningen.

Schatkist/verstrekte geldleningen (€ 1.1.000)	Stand per 1-1-2025	aflossing/mutatie	rente	Stand per 31-12-2025
Uitzettingen bij schatkist (lopende rekening)	154.600	73.100	3.808	227.700
langlopende leningen bij schatkist en decentrale overheden (stamkapitaal ZEH)	100.000	24.000	2.847	124.000
Uitzetting wachtgeldvoorziening PSD	147	76	10	71
Duurzaamheidslening woningverbetering aan SVN	646	125		521
Totaal	255.393	97.301	6.665	352.292

Paragraaf Bedrijfsvoering

Vooruitgang door samenwerking

Omschrijving (toelichting)

We willen het beste voor Zeeland en de mensen die hier wonen. We doen dat op verschillende manieren: door beleid te maken, samen te werken met anderen en door onze wettelijke taken uit te voeren. Steeds vaker werken we samen met andere organisaties aan grote maatschappelijke uitdagingen. Daarnaast veranderen zaken zoals digitalisering ons werk. Hierdoor moeten we flexibel zijn in hoe we ons werk organiseren.

Binnen onze organisatie is goede bedrijfsvoering heel belangrijk om onze taken en doelen te bereiken. Het achterliggende jaar hebben landelijke thema's, zoals de aanpak van het landelijk gebied, stikstof, energie en klimaat, veel aandacht gevraagd van de provincies. Dit geldt ook voor ontwikkelingen op het gebied van kunstmatige intelligentie, digitalisering, complexere wetgeving en een krappere arbeidsmarkt.

Daarom hebben we ons zo georganiseerd dat we tijdig op deze diensten, maar ook op de externe ontwikkelingen konden anticiperen. Bedrijfsvoering helpt iedereen die werkt voor Zeeland. We zijn innovatief en zorgen dat de basis goed geregeld is.

Kengetallen

Omschrijving (toelichting)

Omvang ambtelijke organisatie (peildatum 31-12-2025)

Ambtelijke organisatie: 708.16 fte

Statengriffie: 7.58 fte

Rekenkamer: 1.0 fte

Beleidskader

Omschrijving (toelichting)

- [Norm voor externe inhuur is, volgens de Rijksnorm, maximaal 10% van de totale personele uitgaven](#)
- [Inkoopbeleid](#)
- [Informatiebeleid](#)
- [Informatiebeheer](#)

Deze beleidskaders zijn een bevoegdheid van GS/Concerndirectie.

Goed werkgeverschap: blijvende aandacht voor strategisch personeelsbeleid en personeelsplanning

Omschrijving (toelichting)

Deze aanpak sluit aan bij de IPO Werkgeversvisie 2025–2030: Provincies willen zich wendbaar organiseren, investeren in vakmanschap en ontwikkeling, en medewerkers ruimte geven voor zelfregie en duurzame inzetbaarheid.

Daarnaast hebben we in 2025 extra ingezet op boeien en binden: gerichte ontwikkeling en opleiding (ambtelijk vakmanschap), versterking van onboarding en het verbeteren van de inzetbaarheid en doorstroom, zodat schaarse expertise behouden blijft en nieuwe collega's sneller productief en verbonden zijn. Ook hebben we gewerkt aan diversiteit en inclusie en een veilige werkomgeving: bewustwording en inclusief werkgeverschap zijn verder bevorderd, en voorzieningen zoals vertrouwenspersonen en meldroutes blijven beschikbaar en onder de aandacht. Discriminatie, agressie en (seksuele) intimidatie worden niet getolereerd; we blijven werken aan een professionele aanspreekcultuur en sociale veiligheid, juist in een periode van verandering.

Communicatie

Omschrijving (toelichting)

We zetten ons dagelijks in om het beste te doen, met én voor Zeeland en de inwoners van Zeeland Zeeuwen. Nog afgezien van de plicht die we als overheid hebben om over onderdelen van ons werk te communiceren, willen we gewoon zelf ook laten zien wat we doen, voor wie we dat doen en waarom we dat doen. En dat zo begrijpelijk en toegankelijk mogelijk! In de veranderende wereld van nu is bijna alles communicatie. Pers, publiek, politiek en medewerkers beoordelen onze organisatie dan ook op haar manier van communiceren.

Middelen

Team Communicatie zorgt ervoor dat Zeeland en de inwoners van Zeeland weten waarvoor ze terecht kunnen bij de Provincie Zeeland. Maar ook wat ze van Provincie Zeeland mogen verwachten en hoe ze zaken kunnen aankaarten. Die communicatie geven we vorm via persoonlijk contact (bestuurders en medewerkers) en via onze (digitale) communicatiemiddelen:

- Social media (Facebook, LinkedIn, X, BlueSky, Instagram, YouTube).
- www.zeeland.nl
- E-mail nieuwsbrieven, bijvoorbeeld Zicht op Zeeland.
- Online en gedrukte magazines (bijvoorbeeld magazine IN ZEELAND)
- Narrowcasting (beeldschermen met informatie)
- De Abdijstudio voor webinars of live gesprekken
- Beeldloket voor foto en video
- Mediaberichten
- Podcasts

Visie op communicatie

Met communicatie brengen en halen we informatie. We zorgen voor interactie met onze omgeving. Daarbij willen we duidelijk, rolbewust en inspirerend zijn. Maar ook betrouwbaar, geloofwaardig en open. In 2025 hebben Provinciale Staten de Visie op communicatie vastgesteld. Daarin staan de uitgangspunten voor onze communicatie: we willen toegankelijk, herkenbaar en transparant communiceren. En in een tijdperk van polarisatie en dalend vertrouwen in de overheid, willen we daarnaast ook verbindend zijn. Dat doen we onder meer door blijvend aandacht te hebben voor duidelijke taal.

Heldere communicatie

Dat past ook heel goed bij de organisatieontwikkeling waar we met zijn allen Provinciebreed aan werken. Ook die is immers gericht op een meer open blik naar buiten, op samenwerking (in- en extern) en op verantwoordelijkheid nemen en eigenaarschap tonen. Team Communicatie is verantwoordelijk voor heldere en eenduidige communicatie met de Zeeuwse samenleving. Maar zij zijn er niet alléén van: heldere communicatie is een verantwoordelijkheid van de gehele organisatie. Team Communicatie kan daar wél heel goed bij helpen. En doet dat dan ook.

IN ZEELAND

IN ZEELAND, het kwartaalmagazine van de Provincie Zeeland, begon in 2022 en is sinds 2024 een vast communicatiemiddel met een oplage van 5.000 exemplaren en iets meer dan 4.000 abonnees (een toename van ruim 500 t.o.v vorig jaar). Het magazine, dat via gemeentehuizen, bibliotheken en online media verspreid wordt, geeft inzicht in provinciaal beleid, subsidies en politieke besluiten.

Sociale media en data

De inzet op sociale media blijft groot, al hebben we de focus enigszins verlegd. Niet meer alle onderwerpen op alle sociale media worden breed uitgemeten maar nog meer dan voorheen zoeken we naar hoe onderwerp (of doel) en gekozen medium zo goed mogelijk bij elkaar passen. Voorbeeld: zakelijke berichten voor een specifieke doelgroep lenen zich vaak meer voor LinkedIn dan voor Instagram. Facebook is vaak wat luchtiger van toon en biedt iets meer ruimte. Dat wisten we al en die kennis brachten we ook al in de praktijk, maar dat gaan we nu dus vaker (en proberen) beter te doen. Daarnaast willen we iets minder vaak reageren, zeker niet als dat niet echt nodig is.

Participatie

Dat de inwoners van Zeeland, bedrijven, instellingen en mede-overheden door middel van participatie beter en meer betrokken kunnen worden bij de beleidsontwikkeling staat niet ter discussie. Dat is immers ook de gedachte achter de titel van het coalitieakkoord en de gebiedsgerichte aanpak. Wel is het zaak participatie gericht en verstandig in te zetten. Plat gezegd: je moet iets kunnen en willen doen met wat je ophaalt. Daar werkt Team Communicatie actief aan (mee).

Subsidies

Omschrijving (toelichting)

Met ingang van het jaar 2023 is de [Algemene subsidieverordening Zeeland 2023 \(Asv 2023\)](#) en het [Algemene subsidiebesluit Zeeland 2023 \(Asb 2023\)](#) van kracht geworden. Gezamenlijk vormen zij het juridisch kader voor het subsidiebeleid van de Provincie Zeeland. Aansluitend hebben we ook de [beleidsnota subsidies](#) herzien en geactualiseerd, deze beleidsnota is bekend onder de benaming 'Samen meer resultaat met subsidies'.

Gedurende de afgelopen jaren hebben we ingezet op verdere professionalisering ondermeer door het subsidieproces verder te verbeteren. Dit doen we vooral door meer gebruik te maken van digitale toepassingen en de mogelijkheden die dit biedt. Het digitaal indienen van een subsidieaanvraag is in 2023 per regeling opengesteld en is met ingang van het jaar 2024 de norm. De aanvrager van een subsidie heeft hiermee een eigen 'persoonlijke digitale pagina' waar het verloop van het gehele subsidieproces, dus van aanvraag tot vaststelling, zichtbaar is. Op deze manier is ons proces beter gestroomlijnd, te weten één loket, en wordt de beheersing van het proces verder versterkt.

Een duidelijke ontwikkeling van de afgelopen jaren is een toename van specifieke regelingen. Een specifieke regeling zorgt dat er een duidelijk kader gemaakt wordt op basis waarvan subsidie aangevraagd kan worden. Dit vloeit enerzijds voort vanuit de behoefte om duidelijke afbakening als ook vanuit de ontvangen specifieke uitkeringen (Spuks) waarbij afwijkende dan wel aanvullende voorwaarden worden gesteld. Deze ontwikkeling sluit ook aan op de aanbeveling uit het rekenkamer rapport uit 2023 inzake de doeltreffendheid van subsidies.

Financieel meerjarig perspectief

Omschrijving (toelichting)

De jaarstukken tonen een gezond meerjarig financieel perspectief. In de voorjaarsnota 2026 schetsen we een geactualiseerd financieel perspectief. Ook houden we daarin rekening met de onzekerheden die op de Provincie af kunnen komen. Het gaat hierbij bijvoorbeeld om de herijking van het provinciefonds en indexaties. Deze gaan de komende jaren de structurele ruimte binnen de begroting bepalen. De dividenden van ZEH kunnen ertoe leiden dat komende jaren incidentele ruimte binnen de meerjarenbegroting ontstaat. Hiervoor hanteren wij het afwegingskader dat door Provinciale Staten in april 2024 is vastgesteld.

Financiële informatievoorziening

Omschrijving (toelichting)

Voor het opstellen en digitaal publiceren van onze P&C documenten zoals begroting en jaarrekening gebruiken we het softwarepakket Pepperflow. Ook over de grote projecten rapporteren we via Pepperflow.

Het verder ontwikkelen van Horizontaal Toezicht

Omschrijving (toelichting)

In het najaar van 2023 liep het verlengde convenant Horizontaal Toezicht met de Belastingdienst af. De Belastingdienst heeft de afgelopen jaren gewerkt aan de doorontwikkeling van het zogenaamde Horizontaal Toezicht (DHT). Deze veranderingen hebben gevolgen voor de samenwerking tussen de Provincie en de Belastingdienst. In het verleden lag de nadruk op de samenwerking met de Belastingdienst. Nu is het accent verschoven naar het zelf (systematisch) in de gaten houden van interne beheersmaatregelen. De Belastingdienst stelt vanuit haar eigen eisen DHT specifieke eisen aan de inrichting en controle van onze interne processen. De Provincie Zeeland wil de processen kunnen beheersen voor zowel de rechtmatigheidsverantwoording als voor het DHT.

De organisatie heeft reeds ingezet om te kunnen voldoen aan de eisen van het 'doorontwikkelde' convenant Horizontaal Toezicht. Gezien de lopende implementatie van het nieuwe financieel - inkoop systeem (GFIS) is een eventuele verlenging van het convenant doorgeschoven tot na de ingebruikname van dit nieuwe systeem.

Dat betekent overigens wel dat de Belastingdienst in 2025 de reguliere klantbehandeling bij onze organisatie heeft voortgezet op de hiervoor gebruikelijke wijze. Bij de vormgeving hiervan hielden ze namelijk rekening met de onder het oorspronkelijke convenant met ons opgedane ervaringen. Ook is er een periodiek bedrijfsgesprek gevoerd en is van de mogelijkheid tot vooroverleg gebruik gemaakt. Er is hierdoor feitelijk niets veranderd in onze (werk)relatie met de Belastingdienst.

Betalen en invorderen

Omschrijving (toelichting)

De Provincie Zeeland heeft als doelstelling om 95% van de facturen binnen de wettelijke betalingstermijn (30 dagen) te betalen. In 2025 hebben we 92,4% van de facturen binnen de wettelijke 30 dagen betaald.

Controlfunctie

Omschrijving (toelichting)

De controlfunctie gaat om het 'in control' zijn en blijven van de organisatie. We werken aan een goed georganiseerd en geaccepteerd systeem van sturing en beheersing. De controlfunctie is van de gehele organisatie. We doen het samen, waarbij de afdeling Control een regiefunctie heeft.

In 2025 is vooral gewerkt aan:

- Planning & Control: het inhoudsrijker maken van de P&C-cyclus door gezamenlijk terug- en vooruit te kijken naar de realisatie van organisatiedoelen, met als resultaat concretere indicatoren voor begroting 2026.
- 217a onderzoek 2025: onderzoek naar de ervaren regeldruk binnen en buiten de organisatie. De uitkomsten laten zien dat door kritisch te kijken naar eigen regels, integraler samen te werken en stakeholders strategisch te betrekken, de ervaren regeldruk kan worden verminderd.

Daarnaast hebben we onder meer de volgende periodieke werkzaamheden uitgevoerd:

- Rechtmatigheidsverantwoording: uitvoering van (verbijzonderde) interne controles ter onderbouwing van de verantwoording in de jaarstukken.
- Projectcontrol: periodieke toetsing en advisering over de beheersing van grote projecten.
- Risicomanagement: we hebben gewerkt aan de doorontwikkeling van de basis van het Zeeuwse drielijnenmodel. Ook is uitvoering gegeven aan het geactualiseerde risicomanagementbeleid.

Toelichting op de rechtmatigheidsverantwoording

Omschrijving (toelichting)

Uit de in de jaarrekening opgenomen rechtmatigheidsverantwoording blijkt dat de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties die niet rechtmatig tot stand zijn gekomen € 10,9 miljoen bedraagt. Dit is hoger dan de daarvoor gestelde grens van € 6,5 miljoen (2% van de totale lasten exclusief toevoegingen aan de reserves). Daarnaast is door Provinciale Staten ook een rapportagegrens vastgesteld op € 750.000. Indien de incidentele bevindingen en/ of systematische fouten en onduidelijkheden boven de rapportagegrens van € 750.000 komen, worden deze toegelicht in de paragraaf bedrijfsvoering.

In deze paragraaf is aanvullende informatie opgenomen over de financiële rechtmatigheid en staat beschreven welke actie Gedeputeerde Staten onderneemt om vermelde afwijkingen in de toekomst te voorkomen.

Begrotingscriterium

Op programmaniveau heeft een overschrijding van de lasten plaatsgevonden voor een bedrag van € 6,4 miljoen. Deze afwijking is aan te merken als een geaccepteerde onrechtmatigheid. De afwijkingen zijn getoetst aan de Financiële verordening waarin Provinciale Staten hebben vastgelegd welke afwijkingen als acceptabel worden beschouwd.

De overschrijding doet zich voor binnen twee programma's:

- Programma 7 Bestuur (€ 1,8 miljoen).

- De overschrijding wordt veroorzaakt door een eenmalige verhoging van de voorziening voor waardeoverdracht van pensioenen van politieke ambtsdragers. Deze mutatie vloeit voort uit hogere wet- en regelgeving en is verwerkt conform de stellige uitspraken van het BBV.
- Programma 9-1 Algemene dekkingsmiddelen (€ 4,6 miljoen).
- De overschrijding betreft een afwaardering van de deelneming NV Westerscheldetunnel. Voor een gelijk bedrag is een onttrekking gedaan uit de eerder gevormde bestemmingsreserve. Conform de vastgestelde Financiële verordening is deze aangemerkt als acceptabel.

Voorwaardencriterium

De geconstateerde overschrijding boven de rapportagegrens, binnen het voorwaardencriterium, heeft betrekking op het inkoop- en aanbestedingsproces. Het betreft één contract, waarbij in 2024 een onrechtmatigheid is geconstateerd en waarvoor in 2025 nog uitgaven zijn gedaan. De overschrijding heeft een omvang van circa € 3.136.000. In 2026 is de verwachting dat er ook nog uitgaven zullen zijn op dit contract.

Daarnaast is bij drie andere contracten sprake van voortzetting van eerder geconstateerde onrechtmatigheden. De gezamenlijke omvang hiervan bedraagt circa € 161.000. Deze ontwikkeling was reeds aangekondigd in het jaarverslag 2024.

Gedurende het jaar zijn maatregelen getroffen om verdere onrechtmatigheden te beperken. De opdrachten zijn beëindigd en er zijn nieuwe (Europese) aanbestedingen gedaan.

Beheersmaatregelen

De onrechtmatigheden doen zich met name voor binnen het proces inkoop- en aanbesteding. Het belangrijkste risico binnen dit proces betreft het overschrijden van de contractwaarde bij lopende contracten. Dit risico is ook in het voorgaande jaar gesignaleerd.

Om dit risico te beheersen zijn maatregelen getroffen. De werking hiervan is nog niet volledig effectief gebleken, waardoor aanvullende en blijvende aandacht nodig blijft. De implementatie van het nieuw geïntegreerd financieel- en inkoopstelsel in 2026 zal naar verwachting bijdragen aan een betere beheersing van dit risico.

De belangrijkste beheersmaatregelen zijn:

- Het consequenter signaleren van uitgaven in relatie tot de contractwaarde, zodat budgethouders tijdig worden geïnformeerd over (dreigende) overschrijdingen en passende acties kunnen ondernemen.
- Het gericht en frequenter delen van informatie over geconstateerde onrechtmatigheden binnen de organisatie, zodat hiervan geleerd kan worden en vergelijkbare situaties in de toekomst kunnen worden voorkomen.

Verbeteren kwaliteit informatiehuishouding

Omschrijving (toelichting)

De aanbevelingen uit de auditrapportage 2022, 2023 en het kwaliteitssysteem informatiebeheer zijn in uitvoering en deels afgerond. In 2025 is binnen het IBT-domein "informatie- en archiefbeheer" de volledige IBT-toezichtcyclus doorlopen. Op basis van de constateringen zijn met gemeenten en waterschap verbeterafspraken gemaakt.

Informatieveiligheid

Omschrijving (toelichting)

In 2025 hebben we onze organisatie gereed gemaakt om te voldoen aan de aankomende Cyberbeveiligingswet (Cbw) die is gestoeld op de Europese NIS2-richtlijn. We voldoen aan de registratieplicht, de zorgplicht en de meldplicht.

Eind 2025 zijn de audits geweest voor vernieuwing van de ISO 27001-certificering, die verloopt in januari 2026. De audits zijn succesvol afgerond en de Provincie Zeeland werkt opnieuw voor de komende jaren ISO27001 gecertificeerd.

In 2025 hebben alle 23 Zeeuwse lokale overheden die zijn aangesloten bij de Zeeuwse Norm Weerbare Overheid deelgenomen aan een penetratietest (zgn. "pentest"). Dit geeft een Zeeuwsbreed beeld over hoe bestuurlijk Zeeland ervoor staat op het gebied van cyberveiligheid.

De maatregelen die we naar aanleiding van de bevindingen nemen worden door een centrale werkgroep uitgewerkt om in 2026 te worden uitgevoerd.

De interprovinciale Europese aanbesteding om te komen tot een gezamenlijk Security Operations Center (SOC) is voorbereid. Eind 2025 is het Programma van Eisen opgesteld.

Datagedreven werken en AI

Omschrijving (toelichting)

AI

AI (en dan vooral generatieve AI) heeft een grote vlucht genomen in de wereld en dus ook in de Provincie Zeeland. Naast pilots op de inzet van AI in de bedrijfsvoering zijn ook stappen ondernomen om te voldoen aan bepalingen vanuit AI-wetgeving. Een risico-inventarisatie op algoritme-gebruik is uitgevoerd en de eerste algoritmen zijn in het landelijk algoritme-register gepubliceerd. Er zijn voor de medewerkers en het bestuur trainingen en sessies georganiseerd op AI-gebruik en AI-bewustzijn. Dit draagt bij aan het digitaal vakmanschap van de provinciale organisatie.

Datamanagement

Met datamanagement zorgen we ervoor dat onze gegevens juist, veilig en van goede kwaliteit zijn. Zo kunnen we data op een betrouwbare manier gebruiken in onze provinciale processen. Daarom hebben we in 2025 de volgende stappen gezet om beter met data te werken:

- De inventarisatie van alle datasets die in gebruik zijn bij de Provincie Zeeland hebben we afgerond. Overdracht naar de beheerfase zorgt voor de permanente actualisatie van deze inventarisatie.
- Samen met de andere provincies hebben we een eenduidige begrippenlijst vastgesteld voor het beschrijven van data. Dit zorgt ervoor dat gegevens van diverse overheden makkelijker op elkaar te leggen zijn en met elkaar vergeleken kunnen worden.
- We hebben een werkwijze opgezet om samenwerkingsafspraken over gegevensuitwisseling met leveranciers en andere partners vast te leggen: welke gegevens wisselen we uit, hoe vaak en met wat voor kwaliteitsniveau.
- We hebben een audit uitgevoerd op de actualiteit en het beheer van Basisregistratie Grootschalige Topografie, de BGT. Deze audits zijn terugkerend opgenomen in de control-cyclus van de provinciale organisatie.

Gebiedsgerichte informatievoorziening

Voor diverse onderwerpen en opgaven zijn in 2025 “Digital Twins” in gebruik genomen en verder uitgebouwd. Een “Digital Twin” is een digitale weergave van de werkelijkheid. Met de “Digital Twins” kunnen we keuze-opties simuleren en doorrekenen in meerdere ontwikkel-scenario’s. Dit draagt sterk bij aan beleidsvorming en het analyseren van effecten daarvan. In 2025 is een samenwerking met het Delta Climate Center (DCC) voorbereid om de mogelijkheden te onderzoeken voor een werkwijze voor scenario-denken voor onder andere het verder invullen van het toekomstperspectief “Zeeland2050”.

Realisatie data-architectuur

In 2025 heeft de Provincie Zeeland belangrijke stappen gezet in het versterken van datagedreven werken en het gebruik van innovatieve technologieën. De gerealiseerde mijlpalen zijn:

- De inrichting van een digitaal portaal voor het inventariseren, beheren en delen van data, inclusief het vastleggen van de metagegevens (metadata).
- De Realisatie van een basis voor het maken van digitale dashboards met gebruik van Apache Superset, een efficiënte en open-source oplossing.
- Een succesvolle pilot voor het gebruik van “ABF in Cijfers” (Trendsettend in Cijfers), een toonaangevend product voor gegevensanalyses en inzichtelijke, digitaal toegankelijke rapportages.
- Er is een start gemaakt met het ontwerp van een innovatief platform om data-analyses en “Data Science” te ondersteunen, gericht op toekomstige toepassingen.

Uitvoeringsprogramma Zeeuwse Digitale Agenda

Omschrijving (toelichting)

In 2025 is gewerkt aan de volgende thema's:

1. Het publieke LoRa netwerk en de samenwerking hierop met het onderwijs en het waterschap hebben we bestendigd en opgenomen in de staande organisatie. De realisatie van nieuwe type sensoren is een voortdurend proces.
2. Met de programma's Klik-op-Morgen, CTRL en Digitaal Verder hebben we invulling gegeven aan de ondersteuning van het Zeeuwse MKB bij digitaliseringsvraagstukken.
3. In 2025 hebben we het project Mobility as a Service (MaaS) afgerond. Vanaf 1 januari 2026 is de MaaS-app beschikbaar voor de beoogde gebruikers en uitgerold. Het project is daarmee succesvol afgerond.
4. In 2025 is uitvoering gegeven aan de implementatie van de Wet modernisering elektronisch bestuurlijk verkeer en de Europese verordening "Single Digitale Gateway", als uitwerking van onder andere de 1-overheid.

In 2025 hebben we het programma geactualiseerd en zij we onder andere naar aanleiding van de motie "AI in de Zeeuwse Digitale Agenda" (november 2024) gestart met de volgende projecten:

1. AI-bewustwording; filmreeks en event
2. Onderzoek AI hub
3. AI-samenwerking Zeeland
4. Digitale dienstverlening buitengebied
5. AI Hackathon
6. Ontwikkel proeftuinen

Structurele doelen

Omschrijving (toelichting)

In 2025 lag de focus nadrukkelijk op organisatieontwikkeling: een forse stap is gezet in het bouwen aan een organisatie die herkenbaar, wendbaar en toekomstbestendig is. We hebben gewerkt aan meer eenduidige structuur en aan de daarvoor benodigde gedragsverandering: meer eigenaarschap, aanspreekbaarheid, integraal samenwerken en faciliterend leiderschap. Dit is ondersteund door het verder invoeren van het nieuwe sturingsconcept, strakkere sturing op capaciteit en loonkosten (consistente prioritering en sturing op resultaten, capaciteit en risico's) en het voorbereiden/doorvoeren van reorganisatie(onderdelen) om kwetsbaarheden te verkleinen en de uitvoeringskracht te vergroten.

ICT-ondersteuning buiten reguliere kantoortijden

Omschrijving (toelichting)

De pilot voor ICT-ondersteuning buiten de reguliere kantooruren is succesvol afgerond en er is akkoord ontvangen van de verantwoordelijke gedeputeerde om deze dienst voort te zetten, waarbij de kosten worden gedragen vanuit de reguliere ICT- middelen.

Tijdens de pilot in de eerste helft van 2025 zijn er in totaal 20 issues gemeld. De storingswacht dienst voor kritieke ICT-incidenten en het melden van cybersecurity-issues buiten kantooruren wordt voortaan als een vaste dienst aangeboden aan alle medewerkers, Gedeputeerde Staten en Provinciale Staten van de Provincie Zeeland, waarmee een structurele oplossing is geborgd.

Aansluiten op een Zeeuws e-depot

Omschrijving (toelichting)

In 2025 hebben we uitvoering gegeven aan het 'Aansluitplan Zeeuws e-Depot'. Een groot deel van:

- Het digitale archief 2016-2020.
- De "videotulen" van Provinciale Staten- en commissievergaderingen 2006-2023.
- De dossiers Besluit Risico Zware Ongevallen (BRZO) bedrijven 2014-2019 zijn opgenomen in het e-Depot. De eerste voorbereidingen voor de formele overbrenging zijn uitgevoerd.

Deelname aan de gemeenschappelijke regeling (GR) Zeeuws Archief

Omschrijving (toelichting)

Het besluitvormingstraject voor toetreding tot de Gemeenschappelijke Regeling (GR) Zeeuws Archief is afgerond.

Per 2026 is de Provincie Zeeland toegetreden tot de GR Zeeuws Archief. Deelnemers in de nieuwe GR 2026 zijn het Rijk, Provincie Zeeland, Waterschap Scheldestromen en de gemeenten Middelburg, Veere, Terneuzen, Vlissingen en Schouwen-Duiveland.

RUD

Omschrijving (toelichting)

In 2025 heeft de Provincie Zeeland, op verzoek van de Regionale Uitvoeringsdienst Zeeland (RUD), een aanbod opgesteld voor het leveren van ondersteunende diensten. Eind maart 2025 is met dit aanbod ingestemd.

Gedurende een groot deel van 2025 hebben we gewerkt aan de ontvlechting en implementatie van de ondersteunende diensten voor de RUD. In dit traject is intensief samengewerkt met de gemeente Terneuzen en de RUD. De implementatie betreft de bedrijfsvoeringstaken Personeel en Organisatie (P&O), Informatievoorziening en ICT (IA), Financiën (F), Facilitaire Zaken (FZ), Inkoop (IK) en Juridische Zaken (JZ) en in mindere mate Control en Communicatie. Met deze inrichting wordt gestreefd naar een efficiënte en effectieve ondersteuning van de bedrijfsvoering van de RUD.

Elk bedrijfsvoeringsonderdeel heeft zorggedragen voor de implementatie van de in het aanbod opgenomen diensten. Met name de omzetting van de ICT-voorzieningen vergde in 2025 een aanzienlijk deel van de inspanning en was vanwege de complexiteit en omvang van de werkzaamheden een belangrijk aandachtspunt binnen het traject. Voor de uitvoering van deze aanvullende ondersteunende werkzaamheden zijn medewerkers in dienst genomen bij Provincie Zeeland. De uitvoering van de ondersteunende taken start op 1 januari 2026.

Met het overnemen van deze taken wordt RUD Zeeland in staat gesteld zich te richten op haar kerntaken en de verdere versterking van de organisatie. Tegelijkertijd wordt voorzien in een professionele, betrouwbare en toekomstbestendige uitvoering van de ondersteunende processen.

186a rapportage

Omschrijving (toelichting)

Opvolging aanbevelingen Rekenkamer Zeeland

De Rekenkamer Zeeland voert onafhankelijk onderzoek uit naar de doeltreffendheid, doelmatigheid en rechtmatigheid van het door de Provincie Zeeland gevoerde beleid. Per jaar worden een of meerdere onderzoeken gedaan, waar schriftelijk over wordt gerapporteerd. Deze rapportages bevatten vaak ook aanbevelingen.

In deze paragraaf wordt per onderzoek van de Rekenkamer Zeeland gerapporteerd over de opvolging van de gedane aanbevelingen. Dit is overeenkomstig artikel 186a van de Provinciewet, waarin gesteld wordt dat Gedeputeerde Staten hierover jaarlijks een overzicht aan Provinciale Staten toezenden (inclusief standpunt daaromtrent en de wijze waarop aan de aanbevelingen vervolg is gegeven). Artikel 186a van de Provinciewet is per 2023 in werking getreden. Op basis hiervan is in de jaarstukken een toelichting gegeven over de openstaande aanbevelingen per begin van het boekjaar, alsook over de aanbevelingen die gedurende het boekjaar door de Rekenkamer Zeeland worden voorgesteld.

Omgevingsparticipatie

Hoofdvraag

Op welke wijze en hoe effectief betreft de Provincie Zeeland de omgeving in het tot stand komen van beleid en de uitvoering daarvan?

Aanbeveling 1

Geef Gedeputeerde Staten opdracht om, voor zover dat nog niet is gebeurd, het doel van het participatiebeleid te koppelen aan een planning en te specificeren hoe dat zal worden bereikt. Onderdeel hiervan moet het opstellen van een Participatieverordening te zijn, die Provinciale Staten uiterlijk op 1 januari 2027 vaststelt.

Stand van zaken per 31-12-2025

De ambtelijke organisatie stelt in 2026 de Participatieverordening op.

Aanbeveling 2

Geef Gedeputeerde Staten opdracht om de uitvoering van het participatie-beleid te borgen in de **Provinciale organisatie**.

Stand van zaken per 31-12-2025

De actuele (beleids)documenten over (omgevings)participatie zullen in 2026 door de afdeling communicatie op intranet voor de collega's raadpleegbaar zijn, waarmee een inhoudelijke borging plaatsvindt.

Aanbeveling 3

Geef Gedeputeerde Staten opdracht om:

- Ervoor te zorgen dat er een overzichtelijk beeld ontstaat van participatietrajecten, dat eenvoudig is te raadplegen.
- Een kader met evaluatiecriteria op te nemen in het beleid.
- Het beleid over omgevingsparticipatie te monitoren en te evalueren.
- Verder te bouwen aan het Zeeuws kennisplatform over participatie binnen Denktank Zeeland en het ontsluiten van monitoring en evaluatie over participatie in Zeeland op dat platform.

Stand van zaken per 31-12-2025

De afdeling Communicatie en het Programma Samenleving overleggen in 2026 met de leverancier van het digitaal participatieplatform overlegd of en zo ja, op welke wijze dit platform ook te gebruiken is voor monitoring, overzicht en het uitwisselen van inhoudelijke kennis en expertise.

Aanbeveling 4

Geef Gedeputeerde Staten opdracht om:

- Alsnog voor Provinciale Staten de in 2023 aangekondigde informatiesessies over participatie instrumenten te organiseren.
- Het overkoepelend doel voor omgevingsparticipatie op te nemen in de P&C cyclus van de Provincie Zeeland en actie lijnen uit de Visie op Participatie en het participatiebeleid te vertalen in acties bij dit doel, zodat daarover wordt verantwoord in de jaarstukken.

Stand van zaken per 31-12-2025

In 2026 zal in afstemming met de Statengriffie door de afdeling Communicatie de informatiesessie worden georganiseerd, mogelijk in de vorm van een webinar. Over de vraag of en hoe het onderwerp participatie opgenomen kan worden in de P&C -cyclus en de jaarstukken (of welk alternatief mogelijk is) zal in 2026 overleg moeten plaatsvinden.

Aanbeveling 5

Geef Gedeputeerde Staten opdracht om de lessen vanuit de casuïstiek -voor zover dat nog niet heeft plaatsgevonden- te borgen in het Participatiebeleid van de Provincie Zeeland en deze te betrekken bij criteria voor monitoring en evaluatie van participatieprocessen.

Stand van zaken per 31-12-2025

Voor zover dit nog niet heeft plaatsgevonden en daar waar van toepassing, zal dit t.z.t. betrokken worden bij de eerste actualisatie van het de Nota Participatiebeleid 2025 en/of de ambtelijke Leidraad of Toolbox.

Benutten van Europese middelen

Hoofdvraag

In hoeverre waren randvoorwaarden voor de Provincie Zeeland in de periode 2019 – 2023 aanwezig om succesvol Europese middelen te benutten, blijkend uit casuïstiek en is er gelet op de resultaten sprake van mogelijk onderbenut potentieel (indien meetbaar kwantitatief)?

Aanbeveling 1

Geef Gedeputeerde Staten opdracht om een Zeeuws afwegingskader op te stellen over hoe en wanneer er wel/niet ingezet dient te worden op het benutten van Europese middelen en leg dat voor vaststelling voor aan Provinciale Staten. De good practice uit de provincie Zuid-Holland biedt een voorbeeld.

Stand van zaken per 31-12-2025

De bespreeknotitie voor het afwegingskader is opgesteld in samenhang met de werkgroep verbetering externe oriëntatie van de organisatieontwikkeling en wordt in het eerste kwartaal van 2026 geagendeerd voor bestuurlijke besluitvorming, waarna het proces van besluitvorming naar PS volgt.

Aanbeveling 2

Geef Gedeputeerde Staten opdracht om de Europastrategie te actualiseren, waarbij gebruik gemaakt wordt van de handvatten die volgen uit dit onderzoek.

Stand van zaken per 31-12-2025

Dit staat geagendeerd voor eind 2027 wanneer de nieuwe Europese programmaperiode (2028-2034) van start gaat.

Aanbeveling 3

Gedeputeerde Staten te verzoeken om een voorstel aan te bieden voor voorfinancieringsmogelijkheden – met als goed voorbeeld de voucherregeling bij OP-Zuid – gericht op minder draagkrachtige aanvragers van Europese subsidies. In de voucherregeling kan men deskundige ondersteuning krijgen voor een adequate aanvraag van Europese subsidies.

Stand van zaken per 31-12-2025

Dit nemen we mee in de nieuwe Europastrategie voor de programmaperiode 2028-2034. (zie aanbeveling 2). Wanneer het voorstel t.z.t. wordt aangenomen, zullen in de begroting vanaf 2028 tot 2034 middelen voor deze voucherregeling opgenomen moeten worden.

Aanbeveling 4

Geef Gedeputeerde Staten opdracht om zich in te spannen voor een Zeeuws breed subsidieteam dat dient als landingsplaats voor informatie-uitwisseling en afstemming over en stimulering van projectideeën en voorstellen.

Stand van zaken per 31-12-2025

Dit hebben we gerealiseerd. Het Zeeuws subsidieteam komt ongeveer 2 keer per jaar samen.

Aanbeveling 5

Geef Gedeputeerde Staten opdracht om de jaarlijkse monitoring naar een hoger niveau te brengen met daarbij aandacht voor streefwaarden, de cofinanciering die door de Provincie bijgedragen wordt aan Zeeuwse projecten en de juistheid van gegevens. Agendeer de monitoringsrapportage jaarlijks in de commissie Bestuur.

Stand van zaken per 31-12-2025

De verbetering van de monitoring hebben we opgepakt. We hebben een online monitoring instrument ingericht dat intern door medewerkers kan worden geraadpleegd. De bedoeling is dat dit instrument op termijn ook extern toegankelijk wordt, waarbij nog zorgvuldig wordt gekeken naar de voorwaarden in het kader van de AVG. Deze rapportages zijn na het rekenkamerrapport ook uitgebreid met de bedragen van cofinanciering die onze organisatie aan externen verleend voor EU-projecten. We werken nog aan het beter inventariseren en inzichtelijk maken van Europese middelen die in onze organisatie zelf landen. De monitoring is op veel vlakken verbeterd, maar er worden nog steeds slagen gemaakt.

Aanbeveling 6

Geef Gedeputeerde Staten opdracht om één keer per zeven-jaarlijkse EU-periode het Provinciale beleid gericht op het benutten van EU-programma's (toepassing afwegingskader en strategie) te evalueren en Provinciale Staten de resultaten daarvan toe te sturen.

Stand van zaken per 31-12-2025

De Midterm review hebben we in 2025 aangeboden en is behandeld.

Risico's bij samenwerking**Hoofdvraag**

Heeft de Provincie Zeeland zicht en grip op de risico's bij majeure samenwerkingsverbanden waarin zij deelneemt?

Aanbeveling 1

Laat periodiek op de Statenvergadering het 'integrale risicobeeld' ter bespreking agenderen.

Stand van zaken per 31-12-2025

In de Statenvergadering van 8 april 2025 is het geactualiseerde risicomangement beleid vastgesteld. Op basis hiervan zijn de aanbevelingen geïmplementeerd. Stads- en Streekvervoer over de weg

Hoofdvraag

Was het stads- en streekvervoer in Zeeland vanaf maart 2015 optimaal vraaggericht, verbindend, maatschappelijk toekomstgericht en duurzaam en welke lessen kunnen we op grond hiervan te trekken voor een mobiliteitsnetwerk in Zeeland?

Aanbeveling 1

De Rekenkamer beveelt aan dat Provinciale Staten aan Gedeputeerde Staten opdragen om expliciet jaarlijks te laten rapporteren over de resultaten van het gevoerde beleid. Gedacht kan worden aan een bespreeknotitie ter behandeling in een Statencommissie.

Stand van zaken per 31-12-2025

Het punt, bespreeknotitie, is geëffectueerd en met een aanbiedingsbrief ingebracht in de Commissie Economie van mei 2025. Landbouwtransitie in Zeeland

Hoofdvraag

In hoeverre werden in de periode 2017 t/m 2021 de provinciale doelen met betrekking tot landbouwtransitie in Zeeland gerealiseerd en hoe effectief was daarbij de rolinvulling door Provinciale Staten en Gedeputeerde Staten?

Aanbeveling 1

Betrek monitoring en evaluatie nadrukkelijk bij de uitvoering van voorgaande aanbeveling en verzoek Gedeputeerde Staten bij monitoring en evaluatie de handvatten te gebruiken die zijn te herleiden uit het onderzoek van de rekenkamer.

Stand van zaken per 31-12-2025

De aanbevelingen van de Rekenkamer inzake landbouwtransitie, te weten het beter betrekken van Provinciale Staten en het beter formuleren van doelen zijn opgevolgd. In 2025 hebben we het Uitvoeringsprogramma Landelijk Gebied, waarin het landbouwbeleid is vervat, herzien. Deze herziening is met Provinciale Staten besproken middels een info sessie en de reguliere P&C-cyclus. Daarnaast hebben we in het beleidsdocument meer concrete doelen en activiteiten opgenomen.

Het beleid hebben we ook opgenomen in het Programma Landelijk Gebied en wordt hierdoor meegenomen in de reguliere P&C cyclus. De aanbevelingen van de Rekenkamer hebben we hiermee uitgevoerd. Op basis hiervan hebben we deze aanbeveling geïmplementeerd.

Cyberveiligheid

Hoofdvraag

Wat is het niveau van cyberveiligheid bij de provinciale organisatie, RUD Zeeland, NV Westerscheldetunnel en Westerscheldeferry BV en welke verbeteringen zijn daarin mogelijk wat betreft de doeltreffendheid van beleid?

Aanbeveling 1

Blijf streven naar het voldoen aan de BIO (Baseline Informatiebeveiliging Overheid).

Stand van zaken per 31-12-2025

Begin december 2025 is onze organisatie opnieuw in haar geheel ge-audit. Dit omdat de driejarige geldigheidsduur van het ISO 27001-certificaat in januari 2026 verloopt. We hebben inmiddels een nieuw certificaat ontvangen en voldoen volledig aan de norm én de BIO 2.0. We blijven daar voortdurend actief op, hier is geen einddatum aan te koppelen omdat het een PDCA-cyclus is. Elk jaar wordt hierop een interne en een externe audit op uitgevoerd. Daarnaast voldoen we aan de Cyberbeveiligingswet voor zover daar de inhoud van bekend is. De wet komt naar verwachting eind dit jaar door de Tweede Kamer.

Aanbeveling 2

Scherp het veiligheidsbeleid van de Provinciale organisatie gericht aan om de weerbaarheid tegen (fysieke) indringers te versterken. Gebruik hiervoor de handvatten die volgen uit het rekenkameronderzoek.

Stand van zaken per 31-12-2025

Deze aanbeveling heeft geleid tot de invoering van de verplichting om de toegangspas zichtbaar te dragen, het aanbrengen van naam en foto op de pas, en het verspreiden van een videoboodschap van de Provinciesecretaris met instructies over de omgang met bezoekers en/of collega's die geen (bezoekers)pas zichtbaar dragen. Vanuit het beleid is er rapport geschreven: "Procedure Toegangscontrole, werken in veilige gebieden".

Paragraaf Verbonden partijen

Verbonden partijen

Inleiding

Omschrijving (toelichting)

Als verbonden partijen voor de Provincie Zeeland worden aangemerkt publiekrechtelijke (gemeenschappelijke regelingen) of privaatrechtelijke rechtspersonen (verenigingen, stichtingen, BV's en NV's) waarin we een bestuurlijk én een financieel belang hebben.

Een bestuurlijk belang houdt in dat er sprake is van zeggenschap, hetzij uit een provinciale vertegenwoordiging in het bestuur van de verbonden partij, hetzij uit hoofde van stemrecht. Een financieel belang betekent dat een aan de verbonden partij ter beschikking gesteld bedrag niet verhaalbaar is, indien de verbonden partij failliet gaat. Oftewel het bedrag waarvoor aansprakelijkheid voor de provincie bestaat indien de verbonden partij haar verplichtingen niet nakomt.

Visie en beleid

Omschrijving (toelichting)

De Provincie heeft diverse instrumenten tot haar beschikking om publieke doelen te bereiken. Het meest geëigende instrument is wet- en regelgeving. Wanneer de Provincie hieraan niet genoeg heeft, kunnen andere instrumenten, zoals subsidieverlening of verbonden partijen benut worden.

De Nota Verbonden Partijen is vastgesteld door Provinciale Staten in haar vergadering van 23 juli 2021 (https://www.zeeland.nl/sites/default/files/digitaalarchief/IB21_a90ae73c.pdf). Hierin zijn de volgende belangrijke beleidsuitgangspunten vastgelegd:

- De Provincie Zeeland participeert uitsluitend in een verbonden partij wanneer hiermee een publiek belang wordt gediend en publieke doelen niet op een andere manier beter gerealiseerd kunnen worden.
- De Provincie Zeeland kiest voor die samenwerkingsvorm, publiekrechtelijk of privaatrechtelijk, die het best past bij het dienen van het publiek belang.
- Bij iedere verbonden partij wordt er afgewogen of er een aandeelhoudersstrategie dient te worden vastgesteld.

De Provincie Zeeland participeert in diverse verbonden partijen. We vinden het belangrijk dat we in een goede verhouding met onze verbonden partijen staan. Naast formele momenten worden daarom ook informele momenten benut waarin actuele zaken besproken worden.

In deze paragraaf geven we per verbonden partij nadere informatie.

Speerpunten

Omschrijving (toelichting)

In 2025 is er aandacht geweest voor de volgende speerpunten

- Toetreding Rijk als aandeelhouder van Impuls.
- Onderzoek naar mogelijkheden Zero Emissie schepen voor veerverbinding Vlissingen-Breskens.
- Verkennende gesprekken aandelenoverdracht kerncentrale Borssele (EPZ).

- Blijvend inzetten op tolvrij maken van Westerscheldetunnel voor vrachtverkeer.
- Oprichting mobiliteitscentrale.
- Toetreding GR Zeeuws Archief.

Kengetallen

Omschrijving (toelichting)

- De financiële bijdrage die de provincie levert in de vorm van kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen onder het onderdeel financiële vaste activa. Dat betekent dat het gaat om een bijdrage voor een lange termijn. Op 31 december 2025 gaat het in totaal over ongeveer € 434 miljoen. Dit is inclusief verstrekte leningen aan andere overheden.
- Per 1 januari 2025 staat de provincie voor verbonden partijen garant voor ongeveer € 194,8 miljoen.

Beleidskader

Omschrijving (toelichting)

[Nota Verbonden Partijen 2021](#) (PS 23 juli 2021).

Overzicht verbonden partijen

Omschrijving (toelichting)

Gemeenschappelijke regelingen (GR)

- Regionale uitvoeringsdienst Zeeland (RUD)

Vennootschappen en coöperaties

- Zanddijk B.V.
- Zeeuwse Energie Houdstermaatschappij (ZEH)
- Stedin Netbeheer B.V. (Stedin)
- North Sea Port SE (NSP SE)
- N.V. Westerscheldetunnel (WST)
- N.V. Economische Impuls Zeeland (Impuls)
- Nederlandse Waterschapsbank N.V. (NWB)
- Gemeenschappelijk bezit Evides Aqua B.V. (GBE Aqua)
- Westerschelde Ferry B.V. (WSF)
- Investeringsfonds Zeeland B.V. (IFZ)
- Gemeentelijke Vervoerscentrale Zeeland B.V. (GVZ)

Stichtingen en verenigingen

- Vereniging Interprovinciaal Overleg (IPO)
- Huis van de Nederlandse Provincies (HNP)
- Coöperatieve Vereniging NDOV-DOVA U.A. (Dova)

Overige verbonden partijen

- Provinciaal fonds nazorg gesloten stortplaatsen Zeeland
- Benelux Groepering voor Territoriale Samenwerking (BGTS) North Sea Port District
- Benelux Groepering voor Territoriale Samenwerking (BGTS) Geopark Schelde Delta

- Benelux Groepering voor Territoriale Samenwerking (BGTS) Landschapspark Zwinstreek
- Europese Groepering voor Territoriale Samenwerking (EGTS) Linieland van Waas en Hulst

Regionale Uitvoeringsdienst Zeeland (RUD)

Vestigingsplaats

Omschrijving (toelichting)

Terneuzen

Oprichting/deelname provincie

Omschrijving (toelichting)

28 juni 2013. De gemeenschappelijke regeling (GR) is bij besluit van Provinciale Staten, RUDT-005, d.d. 21 juni 2013 vastgesteld.

Publiek belang

Omschrijving (toelichting)

De RUD Zeeland draagt sinds 1 januari 2014 samen met de Provincie (en de andere deelnemers) zorg voor een schone, veilige en gezonde leefomgeving.

Daarvoor voert de RUD taken uit op het gebied van de Omgevingswet en provinciale verordeningen. Het gaat daarbij om uitvoering van de taken op het gebied van vergunningverlening, toezicht en handhaving en om adviestaken. Sinds 1 oktober 2019 worden de taken voor de SEVESO (voorheen Besluit risico's zware ongevallen) bedruiven door de DCMR Milieudienst Rijnmond uitgevoerd.

Programma begroting

Omschrijving (toelichting)

Woonplaats Zeeland

Bestuurlijk belang

Omschrijving (toelichting)

De GR RUD is een samenwerkingsverband van de Provincie Zeeland en de Zeeuwse gemeenten. Het algemeen bestuur (AB) van RUD Zeeland bestaat uit 14 personen, van wie er één is benoemd vanuit Gedeputeerde Staten (GS). Het dagelijks bestuur (DB) bestaat uit vier leden, allen afkomstig uit het AB. Eén DB lid is een lid van het AB dat is aangewezen door GS van de provincie. De voorzitter van het AB is ook voorzitter van het DB. Het lid van het AB, aangewezen door GS van de Provincie heeft zeven stemmen. De overige leden van het AB, aangewezen door de colleges van B&W van de gemeenten hebben ieder één stem. Voor belangrijke besluiten, waaronder de begroting, is een tweederde meerderheid nodig.

Doelstelling

Omschrijving (toelichting)

De RUD-Zeeland voert voor ons de vergunningverlening, toezicht en handhaving in het kader van de omgevingswet uit. Daarnaast voert de RUD de adviestaken en specialistische taken uit, zoals op het

gebied van externe veiligheid, luchtvaart, geluid, bodem, luchtkwaliteit en toezicht en handhaving van de groene wetten.

Bezoldiging

Omschrijving (toelichting)

De bezoldiging van de bestuurder valt binnen de normen van de Wet Normering Topinkomens (WNT).

Aandeelhoudersstrategie

Omschrijving (toelichting)

Niet van toepassing.

Financieel resultaat

Omschrijving (toelichting)

€ 0 (sluitende ontwerp-begroting 2025). Er is nog geen (concept) jaarrekening voor 2025 beschikbaar.

Dividuitkering

Omschrijving (toelichting)

Niet van toepassing.

Financieel belang

Omschrijving (toelichting)

De deelnemersbijdrage 2025 van de Provincie Zeeland is volgens de ontwerp-begroting 2025 t/m de 2e begrotingswijziging van de RUD Zeeland geraamd op € 7.717.400.

Eigen vermogen

Omschrijving (toelichting)

Bedragen x € 1.000	
Per 01-01-2025	€ 110
Per 31-12-2025 (schatting)	€ 110

Schatting betreft het eigen vermogen volgens de vastgestelde jaarstukken 2024 en een verwacht resultaat van € 0 uit de begroting 2026 (inclusief wijzigingen) van de RUD.

Vreemd vermogen

Omschrijving (toelichting)

Bedragen x € 1.000	
--------------------	--

Per 01-01-2025	€ 7.783
Per 31-12-2025 (schatting)	€ 7.783

Schatting betreft het vreemd vermogen volgens de vastgestelde jaarstukken 2024 van de RUD.

Risico's

Omschrijving (toelichting)

De Provincie Zeeland is als deelnemer mede aansprakelijk voor financiële tekorten. De RUD heeft voor 2026-2029 een sluitende meerjarenbegroting. Financiële aansprakelijkheid voor de Provincie Zeeland kan pas ontstaan na besluitvorming daarover in het Dagelijks Bestuur (DB) en het Algemeen Bestuur (AB) van de RUD Zeeland. De Provincie Zeeland maakt onderdeel uit van de besluitvorming in het DB en AB.

De RUD Zeeland begroot vanaf 2021 over op te leveren producten volgens PxQ (prijs x hoeveelheid) systematiek. Producten zonder kental in PxQ begroot de RUD Zeeland apart op basis van ervaringscijfers, maar sommige werkzaamheden zijn vooraf niet goed in te schatten (vraag gestuurd en complexiteit). We rekenen uiteindelijk af op basis van de werkelijk door de RUD Zeeland gemaakte uren tot het moment dat er een nieuwe financieringssysteem wordt ingevoerd.

Verder kunnen de volgende zaken nog effect hebben op de financiële bijdrage aan de RUD Zeeland:

- Nieuwe landelijke wettelijke verplichtingen voor de Provincie die mogelijk meer inzet van de RUD Zeeland vragen (zoals op grond van de Omgevingswet, Wet elektronische publicatie, Wet open overheid).
- De uitkomsten van het Interbestuurlijk programma verbetering VTH Stelsel (IBP-VTH). Dit is het vervolg op het landelijk rapport van de Commissie van Aartsen getiteld "Om de leefomgeving, Omgevingsdiensten als gangmaker voor het bestuur" en het onderzoek van de landelijke Rekenkamer getiteld "Handhaven in het duister":
  - Onder meer op het gebied van de uitvoering van het plan van aanpak en financiering hiervan door alle deelnemers, een wijziging van de financieringssysteem zelf en kwaliteitscriteria.
  - Het nog vast te stellen ambitieniveau voor de RUD Zeeland op werkterreinen als groen toezicht, circulaire economie en stikstof.

Zanddijk B.V.

Vestigingsplaats

Omschrijving (toelichting)

Statutaire zetel: Middelburg

Vestigingsplaats: Yerseke

Oprichting/deelname provincie

Omschrijving (toelichting)

Oprichting 23 juni 2023.

Publiek belang

Omschrijving (toelichting)

De Zanddijk BV gaat in opdracht van de Provincie Zeeland voorbereiden en (laten) uitvoeren van de reconstructie van de N673 met aansluitende wegen en rotondes en bijbehorende werken.

Programma begroting

Omschrijving (toelichting)

Grote projecten.

Bestuurlijk belang

Omschrijving (toelichting)

Provincie Zeeland is 100% aandeelhouder. De vennootschap wordt bestuurd door één algemeen directeur onder toezicht van een Raad van Commissarissen (RvC). De RvC bestaat uit drie personen overeenkomstig de statuten. De leden van de RvC zijn benoemd door de AvA.

Doelstelling

Omschrijving (toelichting)

Zanddijk BV heeft als doel het in opdracht van de Provincie Zeeland voorbereiden en (laten) uitvoeren van de reconstructie van de N673 met aansluitende wegen en rotondes en bijbehorende werken (Project Zanddijk) en voorts het verrichten van al hetgeen met het bovenstaande in de ruimste zin verband houdt of daaraan bevorderlijk kan zijn.

Bezoldiging

Omschrijving (toelichting)

De bezoldiging van de directeur valt binnen de WNT-norm.

Aandeelhoudersstrategie

Omschrijving (toelichting)

Niet van toepassing.

Financieel resultaat

Omschrijving (toelichting)

In het boekjaar 2025 wordt een financieel resultaat verwacht van € 0.

Dividenduitkering

Omschrijving (toelichting)

Niet van toepassing.

Financieel belang

Omschrijving (toelichting)

100%

Eigen vermogen

Omschrijving (toelichting)

Per 01-01-2025	€ 1 *
Per 31-12-2025	€ 1

* Het eigen vermogen bedraagt uitsluitend het maatschappelijk kapitaal ter grootte van € 1 wat geplaatst is bij de oprichting.

Vreemd vermogen

Omschrijving (toelichting)

Bedragen x € 1.000	
Per 01-01-2025	€ 295
Per 31-12-2025 (schatting)	€ 295

Schatting gebaseerd op saldo volgens laatst vastgestelde jaarrekening 2024.

Risico's

Omschrijving (toelichting)

De Provincie Zeeland is als 100% aandeelhouder aansprakelijk voor mogelijke (toekomstige) financiële tekorten.

[Zeeuwse Energie Houdstermaatschappij N.V. \(ZEH\)](#)

Vestigingsplaats

Omschrijving (toelichting)

Middelburg

Oprichting/deelname provincie

Omschrijving (toelichting)

DELTA N.V. kwam voort uit de fusie in 1991 tussen Watermaatschappij Zuid West Nederland (WMZ) en de Provinciale Energie Houdstermaatschappij (ZEH). In 2017 is na de verkoop van het onderdeel Retail de naam van DELTA N.V. gewijzigd in PZEM N.V. Bij de verkoop van de Wholesale onderdelen, eind 2022, is de naam PZEM mee verkocht en zijn de resterende onderdelen doorgegaan onder de naam 'Zeeuwse Energie Houdstermaatschappij' (ZEH).

Publiek belang

Omschrijving (toelichting)

Sinds de verkoop van enkele belangrijke bedrijfsonderdelen, voor het laatst de verkoop van Evides aan GBE Aqua en de verkoop van Wholesale (onder andere de Sloecentrale) aan EPH, omvatten de activiteiten van ZEH enkel nog commerciële energieproductie- en leveringsactiviteiten. Voor de energie gerelateerde activiteiten geldt, dat er geen direct provinciaal publiek belang meer aanwezig is, dat aandeelhouderschap rechtvaardigt. Het belangrijkste onderdeel binnen ZEH betreft op dit moment het aandelenbelang in de kerncentrale (EPZ).

Programma begroting

Omschrijving (toelichting)

Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien.

Bestuurlijk belang

Omschrijving (toelichting)

Het bestuurlijk belang bestaat uit 50% stemrecht in de AvA.

Doelstelling

Omschrijving (toelichting)

ZEH N.V. is een houdstermaatschappij. ZEH N.V. omvat het 70% aandelenbelang in N.V. EPZ (de kerncentrale), het 50% aandelenbelang in BMC Moerdijk B.V. (de biomassacentrale), de PPA Gemini, de belangen in Set Fund I en Set Fund II, het 50% aandelenbelang in NPG Willebroek N.V. (een zonnepark in België) en een aanzienlijke financiële positie.

Bezoldiging

Omschrijving (toelichting)

Het uitgangspunt voor het beloningsbeleid is dat ZEH N.V. een zodanige beloning toekent dat de mensen die beschikken over de juiste kennis en ervaring uit de markt aangetrokken kunnen worden, en voor ZEH N.V. behouden kunnen worden. Daarbij wordt de WNT-norm van toepassing verklaard. Indien aantoonbaar blijkt dat er geen gekwalificeerde bestuurder gevonden kan worden binnen de WNT-norm geldt als absolute plafond het gewogen gemiddelde van 50% publiek en 50% markt.

Aandeelhoudersstrategie

Omschrijving (toelichting)

Op 15 december 2023 is de aandeelhoudersstrategie Zeeuwse Energie Houdstermaatschappij vastgesteld door Provinciale Staten. De Provincie Zeeland geeft invulling aan het aandeelhouderschap door:

- Het beogen om actief aandeelhouder te zijn binnen de grenzen van de wet en de statuten gegeven het grote financiële belang (dividend en risico's).
- Het streven naar frequente communicatie met ZEH N.V. via (informele) aandeelhoudersbijeenkomsten en bredere presentaties rond belangrijke besluitvormingstrajecten.

- Het via een vertegenwoordiging in de aandeelhouderscommissie actief toezien op de borging van haar belangen en hierbij steeds zo veel mogelijk gezamenlijk optrekken met overige aandeelhouders.
- Haar bevoegdheden conform de herziene statuten van ZEH N.V. zorgvuldig te hanteren en daarbij steeds de uitgangspunten van de beleidsnota Verbonden partijen 2021 en de doelstellingen van de aandeelhoudersstrategie als uitgangspunt nemen.

In 2021 te hebben besloten om de aandelen Evides (waterbedrijf) over te hevelen aan de ZEH aandeelhouders (via oprichting van GBE Aqua B.V.). In 2022 te hebben besloten om de Wholesale-activiteiten (onder andere de Sloecentrale en ZEH Pipe) te verkopen aan EPH.

Financieel resultaat

Omschrijving (toelichting)

Het verwachte resultaat over 2025 is ongeveer € 90,5 miljoen (o.b.v. ondernemingsplan 2026-2028). Dit is gebaseerd op de elektriciteitsprijzen per 30 juni 2025 en kan daarom nog sterk afwijken.

Dividenduitkering

Omschrijving (toelichting)

In juni 2026 nemen de aandeelhouders een besluit over het dividendvoorstel over 2025. Het voorstel wordt gedaan op basis van het dividendbeleid ZEH. Dit dividendbeleid is door de aandeelhouders goedgekeurd in de AvA van 18 november 2021. In het dividendbeleid is een jaarlijkse maximum basisuitkering opgenomen van de uit te keren toekomstige dividenden. De laatste dividendprognose van ZEH laat een bedrag zien van € 145 miljoen voor 2025 (€ 72,5 mln. voor de Provincie Zeeland). Op basis van de risico's die in het dividendbeleid zijn beschreven, kunnen de uitkeringen van het dividend hoger of lager uitvallen. In 2025 is de verplichting van de aandeelhouders om het dividend door te storten aan GBE Aqua vervallen, omdat de lening in GBE Aqua volledig is afgelost in 2024.

Financieel belang

Omschrijving (toelichting)

50%

Eigen vermogen

Omschrijving (toelichting)

Bedragen x € 1.000	
Per 01-01-2025	€ 1.262.000
Per 31-12-2025 (schatting)	€ 1.181.000

Vreemd vermogen

Omschrijving (toelichting)

Bedragen x € 1.000	
--------------------	--

Per 01-01-2025	€ 635.000
Per 31-12-2025 (schatting)	€ 649.000

Risico's

Omschrijving (toelichting)

Op de balans van de Provincie Zeeland zijn de aandelen ZEH N.V. gewaardeerd tegen een boekwaarde van € 568.000. Dit betekent dat de Provincie Zeeland over haar deelneming in ZEH N.V. een risico loopt tot dit bedrag. De Provincie Zeeland heeft geen garanties of leningen aan ZEH verstrekt. Mochten de energieprijzen sterk dalen, is ZEH mogelijk financieel niet langer in staat om de kerncentrale te financieren. Vanwege het nationaal belang van de kerncentrale hebben zowel de commissie Balkenende als ook de aandeelhouders aangegeven dat voor een oplossing van dit probleem het Rijk hier zijn verantwoordelijkheid moet nemen. Op dit moment lopen tussen ZEH en het ministerie van KGG gesprekken voor overname van de aandelen ZEH Energy B.V. (EPZ).

Stedin Netwerkbeheer B.V.

Vestigingsplaats

Omschrijving (toelichting)

Rotterdam

Oprichting/deelname provincie

Omschrijving (toelichting)

Stedin is de regionale netbeheerder van het elektriciteits- gasnetwerk in het grootste deel van Zuid-Holland en de provincies Utrecht en Zeeland. Dit netwerk omvat circa 2,3 miljoen aansluitingen, voor zowel huishoudens als zakelijke klanten. Het aandeelhouderschap van Stedin ligt conform de Elektriciteitswet 1998 en de Gaswet in publieke handen, waaronder Provincie Zeeland en 12 Zeeuwse gemeenten. Het publieke aandeelhouderschap is één van de pijlers om de publieke belangen van een efficiënt en goed opererend netwerkbedrijf te borgen. Daarnaast worden de publieke belangen geborgd door wet- en regelgeving en de ACM als onafhankelijk toezichthouder.

Publiek belang

Omschrijving (toelichting)

Het toekomstbestendiger maken van de energienetten als onderdeel van het overkoepelde landelijke en Europese beleid (Klimaatakkoord, Fit for 55, REPowerEU) is een gezamenlijke verantwoordelijkheid van alle overheden. De (versnelling van) de elektrificatie is een randvoorwaarde om deze ambities te realiseren. Een goede energie-infrastructuur binnen het verzorgingsgebied van Stedin is daarmee van groot publiek belang.

Programma begroting

Omschrijving (toelichting)

Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien.

Bestuurlijk belang

Omschrijving (toelichting)

Via het aandeelhouderschap kunnen de belangen van Zeeland optimaal worden geborgd. Enerzijds door de zeggenschap en bevoegdheden die gepaard gaan met het aandeelhouderschap en anderzijds door de intensievere dialoog en contactmomenten als aandeelhouder en lid van de Aandeelhouderscommissie (AHC).

Doelstelling

Omschrijving (toelichting)

In stand houden en uitbreiden van het energienetwerk om het netwerk toekomstbestendig te maken en de energievoorziening op niveau te houden.

Bezoldiging

Omschrijving (toelichting)

De beloning van de bestuurders van Stedin vallen binnen de WNT-norm.

Aandeelhoudersstrategie

Omschrijving (toelichting)

Er is geen aandeelhoudersstrategie. Aandeelhouders werken intensief samen via de aandeelhouderscommissie (AHC) waar Zeeland zitting in heeft.

Financieel resultaat

Omschrijving (toelichting)

De jaarrekening van 2025 is nog niet definitief.

Dividenduitkering

Omschrijving (toelichting)

In 2025 heeft Provincie Zeeland 56.452 euro aan dividend ontvangen.

Financieel belang

Omschrijving (toelichting)

Provincie Zeeland heeft 6.397 aandelen en daarmee een belang van 0,11%

Eigen vermogen

Omschrijving (toelichting)

Bedragen x € 1.000	
Per 01-01-2025	€ 3.370.000
Per 31-12-2025 (schatting)	€ 3.370.000

Schatting op basis van het jaarverslag 2024.

Vreemd vermogen

Omschrijving (toelichting)

Bedragen x € 1.000	
Per 01-01-2025	€ 5.704.000
Per 31-12-2025 (schatting)	€ 5.704.000

Schatting op basis van het jaarverslag 2024.

Risico's

Omschrijving (toelichting)

Op de balans van de Provincie Zeeland zijn de aandelen Stedin gewaardeerd tegen een boekwaarde van € 5 miljoen. Dit betekent dat de Provincie Zeeland over haar deelneming in Stedin een risico loopt tot dit bedrag.

North Sea Port SE

Vestigingsplaats

Omschrijving (toelichting)

Sas van Gent

Oprichting/deelname provincie

Omschrijving (toelichting)

29 juni 2018

Publiek belang

Omschrijving (toelichting)

Via aandeelhouderschap in North Sea Port SE streeft de Provincie naar:

- De borging van nautisch beheer en toegankelijkheid van de Zeeuwse havens.
- Stimulering van economische bedrijvigheid en ontwikkeling in Zeeland.
- Bevordering van duurzame werkgelegenheid in de Provincie Zeeland, zowel direct via North Sea Port SE als indirect via de aan de haveninfrastructuur verbonden ondernemingen.

Programma begroting

Omschrijving (toelichting)

Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien.

Bestuurlijk belang

Omschrijving (toelichting)

Het bestuurlijk belang bestaat uit 25% stemrecht in de Algemene vergadering van Aandeelhouders.

Doelstelling

Omschrijving (toelichting)

Het (laten) exploiteren van het havenbedrijf en het versterken de internationale positie van de Zeeuwse haven en industrie op de korte en lange termijn.

Bezoldiging

Omschrijving (toelichting)

In de AvA 2024 is het bezoldigingsbeleid vastgesteld. Voor de huidige bestuurders geldt dat de bestaande beloningsafspraken gerespecteerd worden. Daarnaast is afgesproken dat zij aanvullend aanspraak maken op een bestuurdersbeloning. Deze beloning kent een maximale omvang van € 20.000 per jaar, welke voor 50% vast is en voor 50% afhangt van het behalen van door het TZO vastgestelde KPI's. Voor nieuwe bestuurders is de WNT-norm het uitgangspunt.

Aandeelhoudersstrategie

Omschrijving (toelichting)

In 2025 is door de aandeelhouders de geactualiseerde 'Aandeelhoudersstrategie North Sea Port - Samen, slimmer en duurzamer' vastgesteld.

In deze aandeelhoudersstrategie is de strategische driehoek belangrijk:

- economische ontwikkeling en werkgelegenheid
- duurzaamheid en klimaat
- financiële prestaties

Naast de strategische driehoek zijn er 2 randvoorwaarden toegevoegd: leefbaarheid en veiligheid.

Over het geheel van de activiteiten dient North Sea Port een positie in of nabij het centrum van de strategische driehoek in te nemen. De strategische driehoek is de basis van de jaarlijkse rapportage aan de aandeelhouders over de positie van North Sea Port. Strategische projecten dienen als een portfolio binnen de strategische driehoek te worden gepositioneerd om de evenwichtige ontwikkeling aan te tonen.

Financieel resultaat

Omschrijving (toelichting)

Over het jaar 2025 zijn nog geen gegevens bekend.

Dividenduitkering

Omschrijving (toelichting)

Zolang sprake is van garanties zal geen dividend uitgekeerd worden.

Financieel belang

Omschrijving (toelichting)

Kapitaalbelang van 25%.

Eigen vermogen

Omschrijving (toelichting)

Bedragen x € 1.000

Per 01-01-2025 € 676.679

Per 31-12-2025 (schatting) € 676.679

Schatting op basis van de jaarrekening 2024.

Vreemd vermogen

Omschrijving (toelichting)

Bedragen x € 1.000	

Per 01-01-2025	€ 305.634
Per 31-12-2025 (schatting)	€ 305.634

Schatting op basis van de jaarrekening 2024.

Risico's

Omschrijving (toelichting)

De Provincie Zeeland heeft een belang van 25% in North Sea Port SE. Het eigen vermogen van North Sea Port SE bedraagt eind 2024 € 677 miljoen. Als er in de toekomst verliezen zijn, kan de situatie ontstaan dat het eigen vermogen te weinig is. In dat geval zullen de garanties ingeroepen worden.

Het totaal aan garanties bedraagt per 2025 € 385 miljoen (North Sea Port SE € 320 miljoen en WarmCO2 C.V. € 65 miljoen) + P.M. met betrekking tot de waarde van de derivatenportefeuille (deze waarde fluctueert). Voor de Provincie Zeeland betekent dit dat er een bedrag van € 192,5 miljoen opgevraagd kan worden. Indien North Sea Port geconfronteerd wordt met forse tegenvallers en hoge kosten, kan een dergelijke situatie ontstaan. Provincie Zeeland zal dan een beroep doen op de door North Sea Port SE afgegeven 'vrijwaring'. North Sea Port SE vrijwaart Provincie Zeeland tegen en zal Provincie Zeeland volledig schadeloos stellen voor garantiebetalingen.

N.V. Westerscheldetunnel (WST)

Vestigingsplaats

Omschrijving (toelichting)

Borssele

Oprichting/deelname provincie

Omschrijving (toelichting)

18 maart 2009

Publiek belang

Omschrijving (toelichting)

In de vastgestelde aandeelhoudersstrategie is opgenomen:

- Mobiliteit: Een zo hoog mogelijke beschikbaarheid van het gehele tracé tussen Goes en Terneuzen.
- Veiligheid: Verkeersveiligheid geldt als één van de hoogste prioriteiten.
- Tarieven: Invloed op tarievenbeleid om een juiste balans te kunnen waarborgen tussen financiële belangen van de WST enerzijds en de financiële impact voor de burger anderzijds.
- Dekking voor infrastructuur: Het dividend van de WST aanwenden om de aanleg en het onderhoud van de Sluiskiltunnel en de aankoop van de aandelen WST terug te verdienen.
- Provincie Zeeland wil aandeelhouder blijven om invloed te houden op veiligheid, beschikbaarheid en tarieven.

Programma begroting

Omschrijving (toelichting)

Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien.

Bestuurlijk belang

Omschrijving (toelichting)

De Provincie Zeeland heeft 100% stemrecht in de Algemene vergadering van Aandeelhouders (AvA). De vennootschap wordt bestuurd door een directie bestaande uit één of meer leden, onder toezicht van een Raad van Commissarissen (RvC). De RvC stelt het aantal leden van de directie vast. Op dit moment is er één algemeen directeur. Een lid van de directie wordt benoemd door de RvC. De RvC bestaat uit drie personen. De leden van de RvC worden benoemd door de AvA.

Doelstelling

Omschrijving (toelichting)

De vennootschap heeft als doel een tunnel onder de Westerschelde – met aansluitende wegen en bijbehorende werken – tot stand te brengen en als rechthebbende te exploiteren of doen exploiteren, alsmede ter bevordering van dit doel het deelnemen in, het voeren van beheer over, het financieren van andere ondernemingen en vennootschappen en het stellen van zekerheid voor schulden van anderen en al hetgeen daarmee verband houdt of daaraan bevorderlijk kan zijn.

Bezoldiging

Omschrijving (toelichting)

Bezoldiging bestuurder valt binnen de WNT-norm.

Aandeelhoudersstrategie

Omschrijving (toelichting)

De aandeelhoudersstrategie is vastgesteld op 13 februari 2015. De uitwerking van de aandeelhoudersstrategie is vastgesteld op 30 september 2016. Hierin is vastgelegd om te streven naar zo laag mogelijke tarieven voor de huidige gebruikers, de toltarieven gelijk te houden voor een periode van 4 jaar en de aandeelhoudersstrategie na een periode van 4 jaar te herijken. Op 1 maart 2019 is besloten het tarievenbeleid uit de aandeelhoudersstrategie van de Westerscheldetunnel te wijzigen. De korting voor de T-tag-gebruikers is vanaf 1 januari 2020 tot het einde van de tolheffing verhoogd tot minimaal 40% en voor veelgebruikers tot minimaal 50% van het nominaal tarief.

Op 5 juli 2024 is de aandeelhoudersstrategie herijkt vastgesteld, waarin ten aanzien van het tarievenbeleid de volgende aanpassingen zijn doorgevoerd:

- Een tolvrije passage voor personenauto's en motoren per 1 januari 2025 (categorie 1, 2 en 5) instellen;
- Voor de nog betalende gebruikers van categorie 3 en 4 per 1 januari 2025, de huidige tariefindeling (nominaal tarief, T-tag tarief, veelgebruikerstarief) TE handhaven.

Financieel resultaat

Omschrijving (toelichting)

Verwacht financieel resultaat 2025 op basis van het beleidsplan 2025 Westerscheldetunnel is € 15,6 miljoen (uitkering in 2026).

Dividenduitkering

Omschrijving (toelichting)

€ 15,6 miljoen (resultaat 2025, uitkering in 2026) (bron beleidsplan NV WST 2025)

Financieel belang

Omschrijving (toelichting)

Per 01-01-2025	100 %
Per 31-12-2025	100 %

Eigen vermogen

Omschrijving (toelichting)

Bedragen x € 1 miljoen	
Per 01-01-2025	€ 81,8
Per 31-12-2025 (schatting)	€ 82,4

Schatting gebaseerd op het Beleidsplan 2026.

Vreemd vermogen

Omschrijving (toelichting)

Bedragen x € 1 miljoen	
Per 01-01-2025	€ 177,2
Per 31-12-2025 (schatting)	€ 147,2

Schatting gebaseerd op het Beleidsplan 2026.

Risico's

Omschrijving (toelichting)

Een risico is een lagere dividenduitkering op de langere termijn. Van invloed hierop is het aantal werkelijke passages en de betonschade.

Op 20 november 2023 ondertekenden gedeputeerde Van der Maas namens ons college en minister Harbers de Bestuursovereenkomst Tolvrije Westerscheldetunnel waarin afspraken tussen beide partijen zijn vastgelegd over het eerder tolvrij maken van de Westerscheldetunnel voor personenverkeer per 1 januari 2025. De ambitie van de Provincie Zeeland is een vervroegde tolvrije Westerscheldetunnel voor al het verkeer. Dit vraagt een (extra) financiële impuls van het Rijk. De bestuursovereenkomst leidt ertoe dat de inkomsten van de NV Westerscheldetunnel (WST) vanaf 2025 voor een substantieel vast zijn, terwijl een groot deel van de kosten variabel zijn. Dat kan er toe leiden dat de WST onvoldoende mogelijkheden heeft haar inkomsten te vergroten op het moment dat de variabele kosten aanzienlijk toenemen. In dat geval zal zij een beroep doen op de aandeelhouder (Provincie) ter dekking van die kosten.

Betonschade tunnelwand: 2025 stond in het teken van de voorbereidingen voor het herstel van de tunnel en de voorbereidingen op het bereikbaarheidsplan ten tijde van de afsluiting. De totale kosten zijn op dit moment nog niet inzichtelijk. Afhankelijk van de omvang van de kosten kan betekenen dat de WST een beroep doet op de aandeelhouder (Provincie) ter dekking van die kosten.

N.V. Economische Impuls Zeeland (Impuls)

Vestigingsplaats

Omschrijving (toelichting)

Middelburg

Oprichting/deelname provincie

Omschrijving (toelichting)

9 november 2007

Publiek belang

Omschrijving (toelichting)

Impuls Zeeland is voor de Provincie een partner bij het ontwikkelen en stimuleren van de Zeeuwse economie. Impuls Zeeland moet het gat dicht maken tussen ideeën en eerste planontwikkeling en de daadwerkelijke uitvoering van projecten. Impuls Zeeland speelt als regionale ontwikkelingsmaatschappij in op kansen die zich voordoen voor de Zeeuwse economie. Als aanjager ontwikkelt Impuls Zeeland nieuwe initiatieven en projecten in regionale en (inter)nationale samenwerkingsverbanden. De doelstellingen van de Provincie Zeeland voor Impuls Zeeland zijn opgenomen in het Economisch Uitvoeringsprogramma 2024-2028 en zijn gekoppeld aan het coalitieakkoord 2023-2027 'Met Zeeland, voor Zeeland'.

Programma begroting

Omschrijving (toelichting)

Ondernemend Zeeland.

Bestuurlijk belang

Omschrijving (toelichting)

De Provincie heeft 79,5% (98.977 aandelen) van het stemrecht in de AvA. De aandeelhouders bestaan naast de Provincie uit onder andere de dertien Zeeuwse gemeenten. De vennootschap wordt bestuurd door één directeur. Het toezicht wordt uitgevoerd door de Raad van Commissarissen (RvC) van drie leden. De leden van de RvC worden aangesteld door de aandeelhouders. Geen van de leden van de directie of RvC is direct of op voordracht van de Provincie Zeeland benoemd.

Doelstelling

Omschrijving (toelichting)

Impuls Zeeland werkt aan ontwikkelingen die bijdragen aan een duurzaam en toekomstbestendig Zeeland: met name aan het geven van een impuls aan initiatieven die bijdragen aan de voedsel-, energie- en grondstoffentransitie (circulaire economie) en digitalisering met een duurzaam verdienvermogen.

Impuls heeft drie kerntaken:

1. Innoveren: Impuls Zeeland helpt ondernemers bij het omzetten van ideeën naar toekomstbestendige innovaties op het gebied van verduurzaming, digitalisering en circulariteit in diverse Zeeuwse topsectoren. Dit doet Impuls door middel van het ontwikkelen van programma's en projecten en het vinden van de bijbehorende financiering.
2. Investeren: Impuls Zeeland ondersteunt ambitieuze ondernemers die binnen Zeeland willen investeren in duurzame en innovatieve ideeën. Ze biedt (de weg naar) financiering, begeleidt, adviseert en brengt ondernemers in contact met de juiste connecties bij investeerders en andere financiers.
3. Internationaliseren: Impuls Zeeland ondersteunt Zeeuwse bedrijven met internationale ambities en begeleidt (inter)nationale ondernemers bij het vestigen en uitbreiden in Zeeland. Ze helpt nieuwe afzetmarkten te vinden en verbindt ondernemers met elkaar én met potentiële opdrachtgevers of samenwerkingspartners. Door te ondernemen over de grens, creëert Impuls samen een duurzame en sterkere Zeeuwse economie.

Bezoldiging

Omschrijving (toelichting)

Bezoldiging bestuurder valt binnen de WNT-norm.

Aandeelhoudersstrategie

Omschrijving (toelichting)

Geen.

Financieel resultaat

Omschrijving (toelichting)

€ 128.000 negatief (Verwachting gebaseerd op begroting 2026, laatst vastgesteld)

Dividenduitkering

Omschrijving (toelichting)

€ 0 (gebaseerd op jaarrekening 2024, laatst vastgesteld)

Financieel belang

Omschrijving (toelichting)

Per 01-01-2025	79,5 %
Per 31-12-2025	79,5 %

Eigen vermogen

Omschrijving (toelichting)

Bedragen x € 1.000)	
Per 01-01-2025	€ 10.908
Per 31-12-2025 (schatting)	€ 10.908

Vreemd vermogen

Omschrijving (toelichting)

Bedragen x € 1.000)	
Per 01-01-2025	€ 2.107
Per 31-12-2025 (schatting)	€ 2.107

Risico's

Omschrijving (toelichting)

Er zijn geen garanties verleend aan Impuls Zeeland. De Provincie Zeeland verstrekt een integrale kostensubsidie aan Impuls Zeeland. Indien de Provincie overgaat tot verkoop van de aandelen, dan is het wettelijk niet mogelijk om de integrale kostensubsidie in één keer stop te zetten. De subsidie aan Impuls Zeeland is meerjarig in de provinciale begroting opgenomen.

Nederlandse Waterschapsbank N.V. (NWB)

Vestigingsplaats

Omschrijving (toelichting)

Den Haag

Oprichting/deelname provincie

Omschrijving (toelichting)

5 mei 1954

Publiek belang

Omschrijving (toelichting)

Het verzorgen van rendabele financiële dienstverlening tegen lage tarieven voor overheden en instellingen uit de semipublieke sector zowel in goede als in slechte tijden.

Programma begroting

Omschrijving (toelichting)

Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien.

Bestuurlijk belang

Omschrijving (toelichting)

Het bestuurlijk belang bestaat uit 0,11% stemrecht in de AvA.

Doelstelling

Omschrijving (toelichting)

Het verzorgen van rendabele financiële dienstverlening tegen lage tarieven voor overheden en instellingen uit de semipublieke sector zowel in goede als in slechte tijden.

Bezoldiging

Omschrijving (toelichting)

De NWB beoogt in haar beloningsbeleid haar maatschappelijke rol als bank van en voor de publieke sector te weerspiegelen. Dit uit zich in een gematigd en duurzaam beloningsbeleid dat past binnen de strategie, het risicoprofiel en de risk appetite van de NWB, dat eenduidig en transparant is en in lijn met nationale en internationale regelgeving. Daarnaast is het beleid van de NWB gericht op het aantrekken en behouden van gekwalificeerd en deskundig personeel.

Aandeelhoudersstrategie

Omschrijving (toelichting)

Door de Provincie Zeeland is geen aandeelhoudersstrategie vastgesteld.

Financieel resultaat

Omschrijving (toelichting)

De nettowinst van de NWB Bank is in 2024 uitgekomen op € 94miljoen. Het verwacht resultaat over 2025 is nog onbekend.

Dividenduitkering

Omschrijving (toelichting)

De directie NWB Bank heeft in 2019 richting de aandeelhouders gecommuniceerd er naar te streven een meerjarig bestendig dividend uit te keren dat past binnen een bandbreedte van de pay-out ratio van 40-60% waarbij een bedrag van € 40 miljoen per jaar is genoemd. In de meerjarenraming van de Provincie Zeeland is geen dividend van de NWB Bank geraamd.

Financieel belang

Omschrijving (toelichting)

Per 01-01-2025	0,06%
Per 31-12-2025	0,06%

Eigen vermogen

Omschrijving (toelichting)

Eigen Vermogen (bedragen x € 1 miljoen)	
Per 01-01-2025	€ 2.094
Per 31-12-2025 (schatting)	€ 2.094

Schatting gebaseerd op het saldo per 1 januari 2025 uit de vastgestelde jaarrekening 2024.

Vreemd vermogen

Omschrijving (toelichting)

Vreemd Vermogen (bedragen x € 1 miljoen)	
Per 01-01-2025	€ 76.674
Per 31-12-2025 (schatting)	€ 76.674

Schatting gebaseerd op het saldo per 1 januari 2025 uit de vastgestelde jaarrekening 2024.

Risico's

Omschrijving (toelichting)

De Provincie voorziet geen risico's.

GBE Aqua B.V.

Vestigingsplaats

Omschrijving (toelichting)

Middelburg

Oprichting/deelname provincie

Omschrijving (toelichting)

GBE Aqua B.V. komt voort uit de verkoop van de aandelen Evides door ZEH (toen nog PZEM) aan haar aandeelhouders. In de vergadering van 23 juli 2021 hebben Provinciale Staten van Zeeland besloten tot oprichting van- en deelname aan GBE Aqua B.V. Op 8 december 2021 heeft ZEH de aandelen Evides verkocht aan GBE Aqua.

Publiek belang

Omschrijving (toelichting)

Het waarborgen van het wettelijk gedefinieerde publiek belang conform de drinkwaterwet. Voor Evides is dit het leveren van continu, betrouwbaar drinkwater.

Programma begroting

Omschrijving (toelichting)

Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien.

Bestuurlijk belang

Omschrijving (toelichting)

Het bestuurlijk belang bestaat uit 50,051% stemrecht in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders (AvA).

Doelstelling

Omschrijving (toelichting)

De vennootschap heeft ten doel het houden en beheren van aandelen in Evides en het uitoefenen van stemrecht daarop.

Bezoldiging

Omschrijving (toelichting)

Op de bezoldiging van de directeur van GBE Aqua holding is de WNT-norm van toepassing.

Aandeelhoudersstrategie

Omschrijving (toelichting)

In lijn met de beleidsnota verbonden partijen wordt er vanuit GBE Aqua een aandeelhouderstrategie voor Evides opgesteld.

Financieel resultaat

Omschrijving (toelichting)

Het verwacht financieel resultaat van GBE Aqua over 2025 is - € 48.000.

Dividenduitkering

Omschrijving (toelichting)

In 2024 is de lening binnen GBE Aqua volledig afgelost. Hierdoor komt er Evides dividend vrij beschikbaar voor de aandeelhouders. Het vrij besteedbare dividend van Evides en GBE Aqua is in 2025 naar verwachting ongeveer € 3,0 miljoen.

Financieel belang

Omschrijving (toelichting)

De Provincie Zeeland heeft een kapitaalbelang van 50,051% in GBE Aqua B.V.

Eigen vermogen

Omschrijving (toelichting)

Bedragen x € 1.000.	
Per 01-01-2025	€ 313.081
Per 31-12-2025 (schatting)	€ 313.081

Vreemd vermogen

Omschrijving (toelichting)

Bedragen x € 1.000)	
Per 01-01-2025	€ 1.610
Per 31-12-2025 (schatting)	€ 1.610

Risico's

Omschrijving (toelichting)

De Provincie Zeeland heeft een belang van 50,051% in GBE Aqua B.V. Op de balans van de Provincie Zeeland zijn de aandelen GBE Aqua gewaardeerd tegen een boekwaarde van € 85.658.000. Dit betekent dat de Provincie Zeeland over haar deelneming in GBE Aqua een risico loopt tot dit bedrag. GBE Aqua houdt 50% van de aandelen in Evides. GBE houdt de andere 50% van de aandelen.

Westerschelde Ferry B.V. (WSF)

Vestigingsplaats

Omschrijving (toelichting)

Vlissingen

Oprichting/deelname provincie

Omschrijving (toelichting)

1 januari 2015

Publiek belang

Omschrijving (toelichting)

Een efficiënte, regelmatige, betrouwbare fiets-voet-veerverbinding over de Westerschelde tussen Vlissingen en Breskens.

Programma begroting

Omschrijving (toelichting)

Mobiliteit op maat.

Bestuurlijk belang

Omschrijving (toelichting)

De Provincie Zeeland is 100% aandeelhouder.

Doelstelling

Omschrijving (toelichting)

Deze vennootschap heeft ten doel om in opdracht van de Provincie Zeeland een fiets-voet-veerverbinding over de Westerschelde - met bijbehorende werken - tussen Vlissingen en Breskens vice versa in stand te houden en te exploiteren, inclusief het noodzakelijk alternatief busvervoer tussen Vlissingen en Breskens vice versa.

Bezoldiging

Omschrijving (toelichting)

Bezoldiging directeur valt binnen de WNT-norm.

Aandeelhoudersstrategie

Omschrijving (toelichting)

Niet van toepassing.

Financieel resultaat

Omschrijving (toelichting)

In het boekjaar 2025 wordt een positief financieel resultaat verwacht van € 167.463 (bron: Beleidsplan Westerschelde Ferry 2026).

Dividenduitkering

Omschrijving (toelichting)

€ 0

Financieel belang

Omschrijving (toelichting)

100%

Eigen vermogen

Omschrijving (toelichting)

Bbedragen x € 1.000)	
Per 01-01-2025	€ 912
Per 31-12-2025 (schatting)	€ 1.079

Schatting gebaseerd op laatst vastgestelde jaarrekening 2024 en mutatie gebaseerd op het Beleidsplan 2026.

Vreemd vermogen

Omschrijving (toelichting)

Bedragen x € 1.000)	
Per 01-01-2025	€ 776

Per 31-12-2025 (schatting)	€ 776
----------------------------	-------

Schatting gebaseerd op de laatst vastgestelde jaarrekening 2024.

Risico's

Omschrijving (toelichting)

Op 4 juli 2024 heeft Gedeputeerde Staten Provinciale Staten laten weten het proces op te willen gaan starten gericht op bouw van nieuwe schepen voor de Westerschelde Ferry en dit te doen als project van de Provincie Zeeland. Daarbij is ten aanzien van de exploitatie gemeld: "Vooralsnog gaan wij daarbij uit van het handhaven van de status van Dienst van Algemeen Economisch Belang (DAEB), zoals eerder door uw Staten besloten. Deze diensten bevinden zich op het grensvlak tussen publieke belangen op nationaal en decentraal niveau en de regels van de interne markt. Voorbeelden van DAEB's zijn onrendabele openbaarvervoersdiensten, sociale verzekeringsdiensten en publieke oproepdiensten. Decentrale overheden mogen deze diensten beleggen bij een onderneming, als de markt de diensten onvoldoende oppakt of deze niet tegen maatschappelijk aanvaardbare voorwaarden verricht. Op grond van de categorisering als DAEB wordt de exploitatie ondergebracht bij de Westerschelde Ferry BV. "

Op 15 november 2024 heeft Provinciale Staten het statenvoorstel startnotitie Vervanging schepen Westerschelde Ferry vastgesteld en dit als groot project benoemd. Dit betekent dat in verschillende fasen toegewerkt zal worden naar een voorstel over vervanging van de huidige schepen met bijbehorende aanlandvoorzieningen en laadinfrastructuur. Een investeringsbesluit daarover dient te worden genomen aan het einde van de voorbereidingsfase. Tot midden 2026 loopt voorafgaand aan de ontwerpfase nog de definitiefase, waarin het project eerst nader wordt gekaderd.

De Provincie Zeeland heeft als 100% aandeelhouder een financieel risico dat zij in haar rol als aandeelhouder aanvullende middelen aan de Westerschelde Ferry BV ter beschikking dient te stellen (agiofstorting) in het geval het Eigen Vermogen van de Westerschelde Ferry BV onvoldoende zou zijn om mogelijke negatieve financiële resultaten veroorzaakt door o.a. tegenvallende aantallen passagiers, onverwachte hoge onderhoudskosten, stijgende brandstofkosten en een stijging van de energieprijzen, op te kunnen vangen.

Een risico dat druk zet op de planning voor het vervangen van de vloot is het voldoen aan de nu bekende Europese Standaard tot vaststelling van de technische voorschriften voor schepen (ES-TRIN). Om bij de aankomende herkeuring begin 2029 weer aan deze standaard te kunnen blijven voldoen (als er nog geen nieuwe schepen zijn), zijn geraamde investeringen noodzakelijk van 350.000 –800.000 euro per schip.

Een bijkomend risico wat nu al gelopen wordt is vroegtijdige vervanging voor 2029 door onherstelbare schade van een van de motoren. Omdat vanuit de ES-TRIN het wisselen van een bestaande motor niet meer is toegestaan, zijn er geraamde investeringen van 1,45 -3,0 miljoen euro per schip voor nieuwe motoren nodig en zal ook de bovengenoemde herkeuring vervroegd moeten worden uitgevoerd met bijbehorende investering.

Om het risico en de daaruit volgende tijdsdruk te mitigeren zijn de volgende mitigaties mogelijk:

- Plan A: Alles in het werk stellen om de planning te halen. Dit mitigeert alleen het risico van de herkeuring 2029.
- Plan B: IL&T -> dispensatie geldende wet- en regelgeving. Dit mitigeert beide benoemde risico's.
- Plan C: Tijdelijke inzet van andere schepen. Dit mitigeert beide benoemde risico's.

- (Plan) D: Vervangen van de motoren in de bestaande schepen door dieselmotoren die minder milieubelastend zijn.

Dit risico is ook opgenomen in de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing.

Investeringsfonds Zeeland B.V. (IFZ)

Vestigingsplaats

Omschrijving (toelichting)

Vlissingen

Oprichting/deelname provincie

Omschrijving (toelichting)

2018

Publiek belang

Omschrijving (toelichting)

Het fonds is opgericht om aan startende en (door)groeiende ondernemers start-, ontwikkel- of groeikapitaal te verstrekken. Het Rijk, Provincie Zeeland en N.V. Economische Impuls Zeeland werken hierbij samen aan een Zeeuwse financieringsinfrastructuur; aansluitend bij de behoeften van het regionaal bedrijfsleven en revolverend van aard.

Vanuit het compensatiepakket 'Wind in de zeilen' heeft het Rijk haar inbreng in het Investeringsfonds Zeeland met een bedrag van € 20 miljoen vergroot. Aanvullend is in het kader van de versterking van het fondsvermogen van de Regionale Ontwikkelingsmaatschappijen (ROM's) door het Rijk en de Provincie Zeeland gezamenlijk € 5,4 miljoen beschikbaar gesteld om de solvabiliteitspositie van veelal innovatieve mkb-bedrijven te versterken.

Voor financiering van innovatieve ondernemers worden (door Impuls) drie fondsen beheerd:

1. Het regionale fonds Vroege Fase Financiering (VFF) verstrekt leningen aan innovatieve starters. Zij gebruiken deze lening om te onderzoeken of hun idee een kans van slagen heeft op de markt. De VFF moet ervoor zorgen dat ideeën van de planfase in de startfase komen.
2. InnoGo! begeleidt en/of financiert Zeeuwse innovatieve startende of mkb ondernemers, waarvan de (technische) innovatie zich in de ontwikkelfase bevindt. Dit fonds verstrekt leningen tot maximaal € 350.000
3. Het Zeeuws Participatiefonds investeert in Zeeuwse innovatie en snelgroeiende mkb-bedrijven in de vroege groeifase, waarvan de innovatie reeds op de markt is. Dit gebeurt in de vorm van een achtergestelde lening, deelname in aandelenkapitaal of een combinatie van beide. Per participatie geldt op dit moment een maximum van € 2.500.000.

Verder heeft Impuls Zeeland een fonds voor het deelnemen in, het (doen) begeleiden van ondernemers en ondernemingen die een bijdrage leveren aan de vrijetijdseconomie in de provincie Zeeland, het zogenaamde Fonds Verblijfseconomie Zeeland (leningen tussen de € 200.000 en € 750.000).

Op de AvA NV Economische Impuls Zeeland van 20 november 2025 is besloten tot oprichting van Transitiefonds Zeeland BV. Het Transitiefonds Zeeland richt zich op investeringen door het bestaande mkb en projectfinanciering in de energietransitie en netcongestie. Het fonds biedt ook financieringsmogelijkheden voor de grondstoffentransitie (circulaire economie). De financieringen variëren tussen € 100.000 en € 2,5 miljoen per project of bedrijf. De financieringen worden verstrekt onder marktconforme voorwaarden en betreffen hoofdzakelijk rentedragende leningen. Door de revolverende opzet blijven middelen beschikbaar voor toekomstige herinvesteringen.

Innovatie is de motor van concurrentiekracht, het economisch perspectief op lange termijn en een belangrijke drijver van welvaartsgroei.

Programma begroting

Omschrijving (toelichting)

Ondernemend Zeeland.

Bestuurlijk belang

Omschrijving (toelichting)

De Provincie heeft 29,1% van de aandelen. De aandeelhouders bestaan naast de provincie uit N.V. Economische Impuls Zeeland (23,6%) en het Ministerie van Economische Zaken en Klimaat (47,3%).

Doelstelling

Omschrijving (toelichting)

Doel van het IFZ is het realiseren van een Zeeuwse financieringsinfrastructuur die aansluit bij de behoeften van het regionaal bedrijfsleven. Dit om de economische ontwikkeling in Zeeland te stimuleren en de positie en (internationale) concurrentiekracht van Zeeland en Nederland te versterken.

Bezoldiging

Omschrijving (toelichting)

Het IFZ heeft geen personeel in dienst, maar huurt de expertise van N.V. Economische Impuls Zeeland in. De directeur van Impuls Zeeland is uitvoerend bestuurder.

Aandeelhoudersstrategie

Omschrijving (toelichting)

Niet van toepassing.

Financieel resultaat

Omschrijving (toelichting)

-/- € 461.000 (verwacht geconsolideerd verlies voor 2025)

Dividenduitkering

Omschrijving (toelichting)

€ 0

Financieel belang

Omschrijving (toelichting)

Per 01-01-2025	29,10%
Per 31-12-2025	29,10%

Eigen vermogen

Omschrijving (toelichting)

Bedragen x € 1.000)	
Per 01-01-2025	€ 42.458
Per 31-12-2025 (schatting)	€ 42.458

Vreemd vermogen

Omschrijving (toelichting)

Bedragen x € 1.000)	
Per 01-01-2025	€ 1.826
Per 31-12-2025 (schatting)	€ 1.826

Risico's

Omschrijving (toelichting)

Het IFZ verstrekt (hoog)risicodragend kapitaal. Risico hierbij is dat verstrekte leningen aan participaties in ondernemingen niet volledig terugvloeien naar het IFZ, waarmee het beschikbare kapitaal bij het IFZ in de loop van de tijd afneemt. Gevolg hiervan is dat er minder nieuwe leningen / participaties kunnen worden aangegaan. Het risico voor de provincie Zeeland is beperkt tot de aandelenparticipatie in het IFZ.

Gemeentelijke vervoercentrale Zeeland B.V.

Vestigingsplaats

Omschrijving (toelichting)

Terneuzen

Oprichting/deelname provincie

Omschrijving (toelichting)

11 juni 2008

Publiek belang

Omschrijving (toelichting)

De Provincie is in december 2016 toegetreden als aandeelhouder om uitvoering te kunnen blijven geven aan de mobiliteitsgarantie in de vorm van de haltetaxi, waarvoor de Gemeentelijke Vervoerscentrale Zeeland B.V. de ritplanning verzorgt.

Programma begroting

Omschrijving (toelichting)

Mobiliteit op maat

Bestuurlijk belang

Omschrijving (toelichting)

2.000 preferente aandelen en heeft daarmee voor 9% zeggenschap in de vennootschap.

Doelstelling

Omschrijving (toelichting)

De Gemeentelijke Vervoerscentrale Zeeland B.V. verzorgt voor gemeenten en samenwerkingsverbanden de ritplanning van het doelgroepenvervoer en voor de Provincie de ritplanning van het haltetaxivervoer.

Bezoldiging

Omschrijving (toelichting)

Het salaris valt binnen de maximale bezoldiging volgens de WNT.

Aandeelhoudersstrategie

Omschrijving (toelichting)

Niet van toepassing.

Financieel resultaat

Omschrijving (toelichting)

€ 0 (verwacht financieel resultaat voor 2025)

Dividuitkering

Omschrijving (toelichting)

Er is geen sprake van dividuitkering.

Financieel belang

Omschrijving (toelichting)

De vaste provinciale exploitatiebijdrage voor 2025 (centrale kosten) is circa € 120.000.

Eigen vermogen

Omschrijving (toelichting)

Bedragen x € 1.000	
Per 01-01-2025	€ 538
Per 31-12-2025 (schatting)	€ 538

Vreemd vermogen

Omschrijving (toelichting)

Bedragen x € 1.000	
Per 01-01-2025	€ 2.549
Per 31-12-2025 (schatting)	€ 2.549

Risico's

Omschrijving (toelichting)

Nihil, omdat Provincie geen risicodragende aandelen bezit.

Vereniging Interprovinciaal Overleg (IPO)

Vestigingsplaats

Omschrijving (toelichting)

Den Haag

Oprichting/deelname provincie

Omschrijving (toelichting)

1986

Publiek belang

Omschrijving (toelichting)

De vereniging IPO is een samenwerkings- en overlegorgaan van alle provincies. De gezamenlijke uitvoeringsorganisatie (BIJ12) maakt formeel onderdeel uit van het IPO.

Programma begroting

Omschrijving (toelichting)

Bestuur.

Bestuurlijk belang

Omschrijving (toelichting)

Het bestuur bestaat uit twaalf leden, één gedeputeerde per provincie en een onafhankelijke voorzitter. Ieder bestuurslid heeft een eigen inhoudelijke portefeuille. De termijn van het bestuur is gelijk aan de termijn van de Provinciale Staten: vier jaar.

De Algemene Vergadering (AV) bestaat uit 24 leden die zijn voorgedragen door Provinciale Staten: twee Statenleden per provincie. De AV voert de 'governance'-rol binnen de vereniging uit. De AV benoemt het bestuur en verleent goedkeuring aan de meerjarenagenda, de jaarplannen, het jaarverslag, de jaarrekening en de begroting van het IPO.

Doelstelling

Omschrijving (toelichting)

Het IPO heeft als doelstelling het behartigen van de belangen van provincies en het bieden van een platform voor overleg, uitwisseling en innovatie.

Bezoldiging

Omschrijving (toelichting)

Bezoldiging bestuurder valt binnen de Wet Normering Topinkomens (WNT).

Aandeelhoudersstrategie

Omschrijving (toelichting)

Niet van toepassing.

Financieel resultaat

Omschrijving (toelichting)

€ 0 volgens de Begroting 2025 (inclusief 1e wijziging) welke vastgesteld is in de Algemene Vergadering (AV) van het IPO in november 2024 en wijziging in november 2025.

Dividenduitkering

Omschrijving (toelichting)

Niet van toepassing.

Financieel belang

Omschrijving (toelichting)

Provincie Zeeland draagt in 2025 op basis van de concept Begroting 2025 € 6.741.000 bij in de kosten (op een begroot totaal van € 149.502.000).

De (concept) jaarrekening 2025 is nog niet beschikbaar en wordt formeel vastgesteld in de Algemene Vergadering van juni 2026. De bedragen zijn tot stand gekomen volgens de afgesproken IPO-verdeelsleutels.

Eigen vermogen

Omschrijving (toelichting)

Bedragen x € 1.000	
Per 01-01-2025	€ 2.808
Per 31-12-2025 (schatting)	€ 2.808

Schatting gebaseerd op de laatst vastgestelde jaarrekening 2024 en begroting 2026 inclusief 1e wijziging.

Vreemd vermogen

Omschrijving (toelichting)

Bedragen x € 1.000

Per 01-01-2025	€ 53.222
Per 31-12-2025 (schatting)	€ 53.222

Schatting gebaseerd op de laatst vastgestelde jaarrekening 2024 en begroting 2026 inclusief 1e wijziging.

Risico's

Omschrijving (toelichting)

De Provincie voorziet geen risico's naast toenemende faunaschade op grond van de open-einde-regeling. Echter bij gezamenlijke besluitvorming over uitbreiding van taken voor IPO/BIJ12 bestaat de mogelijkheid dat de deelnemersbijdrage stijgt.

Huis van de Nederlandse Provincies

Vestigingsplaats

Omschrijving (toelichting)

Brussel (B)

Oprichting/deelname provincie

Omschrijving (toelichting)

2000

Publiek belang

Omschrijving (toelichting)

Samenwerkingsorgaan voor het verbeteren van de internationale contacten en relaties tussen de Nederlandse Provincies en de Europese en andere nationale en lokale overheden. EU belangenbehartiging van de Provincie Zeeland garanderen en in te kaderen in de gezamenlijke interprovinciale EU belangenbehartiging.

Programma begroting

Omschrijving (toelichting)

Bestuur.

Bestuurlijk belang

Omschrijving (toelichting)

Het bestuur bestaat uit dertien leden, één gedeputeerde per provincie en een vertegenwoordiger van het IPO. Ieder bestuurslid heeft een eigen inhoudelijke portefeuille. De termijn van het bestuur is gelijk aan de termijn van de Provinciale Staten: vier jaar.

Doelstelling

Omschrijving (toelichting)

Het volgen en beïnvloeden van Europees beleid en regelgeving. Het versterken van de internationale contacten, relaties en lobby gekoppeld aan de Zeeuwse belangen in Brussel.

Bezoldiging

Omschrijving (toelichting)

Bezoldiging bestuurder valt binnen de Wet Normering Topinkomens (WNT).

Aandeelhoudersstrategie

Omschrijving (toelichting)

Niet van toepassing.

Financieel resultaat

Omschrijving (toelichting)

Er is nog geen (concept) jaarrekening 2025 beschikbaar. Volgens de Begroting 2025 een verwacht resultaat van € 0.

Dividenduitkering

Omschrijving (toelichting)

Niet van toepassing.

Financieel belang

Omschrijving (toelichting)

Provincie Zeeland draagt in 2025 € 84.000 bij op een totale begroting van € 1.217.800.

Eigen vermogen

Omschrijving (toelichting)

Bedragen x € 1.000	
Per 01-01-2025	€ 661
Per 31-12-2025 (schatting)	€ 661

Schatting gebaseerd op de laatst vastgestelde jaarrekening 2024 en begroting 2026.

Vreemd vermogen

Omschrijving (toelichting)

Bedragen x € 1.000	
Per 01-01-2025	€ 716
Per 31-12-2025 (schatting)	€ 716

Schatting gebaseerd op de laatst vastgestelde jaarrekening 2024 en begroting 2026.

Risico's

Omschrijving (toelichting)

De Provincie voorziet geen risico's, echter bij gezamenlijke besluitvorming over uitbreiding van taken of extra activiteiten voor het HNP bestaat de mogelijkheid dat de deelnemersbijdrage stijgt.

Provinciaal fonds Nazorg gesloten stortplaatsen Zeeland

Vestigingsplaats

Omschrijving (toelichting)

Middelburg

Oprichting/deelname provincie

Omschrijving (toelichting)

28 juni 2022 door middel van statenvoorstel FEZ-614.

Publiek belang

Omschrijving (toelichting)

De betrokkenheid van de provincie vloeit voort uit de wet milieubeheer. Het Nazorgfonds is een "spaarpot" waaruit de kosten van de nazorg van relatief jonge stortplaatsen wordt gedekt.

Programma begroting

Omschrijving (toelichting)

Woonplaats Zeeland.

Bestuurlijk belang

Omschrijving (toelichting)

De provincie Zeeland is 100% financieel en bestuurlijk verantwoordelijk na sluiting van de stortplaats. Het college vormt het dagelijks- en algemeen bestuur:

- Dagelijks bestuur: GS portefeuillehouder Financiën en GS portefeuillehouder Milieu.
- Algemeen bestuur (voltallig college GS).

Doelstelling

Omschrijving (toelichting)

Het Nazorgfonds heeft 2 doelstellingen:

- De middelen zo goed mogelijk beheren zodat de eeuwigdurende nazorg bekostigd kan worden.
- Zorgdragen dat de middelen alleen aan dit doel besteed worden.

Bezoldiging

Omschrijving (toelichting)

Niet van toepassing.

Aandeelhoudersstrategie

Omschrijving (toelichting)

Niet van toepassing.

Financieel resultaat

Omschrijving (toelichting)

Het verwacht financieel resultaat is € 183.597 uitgaande van 5% rendement.

Dividenduitkering

Omschrijving (toelichting)

Niet van toepassing.

Financieel belang

Omschrijving (toelichting)

Op de voorzieningen dient het fonds een rendement te behalen van 5%. Afwijkingen in het gerealiseerde beleggingsrendement verlopen via de equalisatiereserve beleggingsresultaten .

Eigen vermogen

Omschrijving (toelichting)

Bedragen x € 1.000	
Per 01-01-2025	€ 1.233
Per 31-12-2025 (schatting)	€ 1.417

Vreemd vermogen

Omschrijving (toelichting)

Bedragen x € 1.000	
Per 01-01-2025	€ 15.690
Per 31-12-2025 (schatting)	€ 16.322

Risico's

Omschrijving (toelichting)

Financiële risico's:

Nadat een sluitingsverklaring wordt afgegeven voor een stortplaats gaat de nazorgfase van start. Als na het afgeven van een sluitingsverklaring blijkt dat in het Nazorgfonds onvoldoende vermogen aanwezig is om de eeuwigdurende nazorg te kunnen bekostigen, komen aanvullende kosten voor rekening van de provincie en is het verhalen op de exploitanten niet meer mogelijk. Ook ontstaat er een financieel risico wanneer het werkelijke beleggingsrendement van het Nazorgfonds lager is dan het doelrendement (rekenrente voor doelvermogen en heffing) of wanneer het op te brengen doelvermogen te laag blijkt te zijn.

Beheersmaatregelen:

1. Bij het afgeven van een sluitingsverklaring stellen we een financiële eindafrekening op om een tekort of overschot ten opzichte van het doelvermogen bij aanvang van de nazorg te kunnen vereffenen op het moment van overdracht van de stortplaats. We berekenen de benodigde doelvermogens volgens het IPO rekenmodel op basis van goedgekeurde nazorgplannen.
2. Door de vorming van de egalisatiereserve beleggingsrendement egalisatiereserve beleggingsresultaten is er ruimte om tegenvallende rendement op te vangen.

Benelux Groepering voor Territoriale Samenwerking (BGTS) North Sea Port District

Vestigingsplaats

Omschrijving (toelichting)

Gent

Oprichting/deelname provincie

Omschrijving (toelichting)

De oprichting van de BGTS en de deelname van de Provincie Zeeland in de BGTS heeft per 1 december 2021 plaatsgevonden.

Publiek belang

Omschrijving (toelichting)

Het North Sea Port District, het grondgebied van Vlissingen, Terneuzen, Borsele, Zelzate, Evergem en Gent is een gebied met grote uitdagingen. Vragen over industrie, infrastructuur, voorzieningen, cultuur, wonen en natuur komen in een druk gebied bij elkaar. Om deze vraagstukken beter, sneller en doelgerichter te kunnen adresseren en agenderen werd het samenwerkingsverband North Sea

Port District opgericht. Dit samenwerkingsverband is in 2021 de BGTS geworden. Op bestuurlijk en op ambtelijk niveau worden de gezamenlijke grensoverschrijdende ruimtelijke vraagstukken geagendeerd. Verder speelt de BGTS NSPD ook bij de uitvoering van de regiodeal NSPD een rol. De visie van het District wordt als volgt geformuleerd: "In 2050 is het North Sea Port District een plaats waar klimaatneutraliteit en leefbaarheid elkaar versterken. De nabijheid en nauwe samenwerking tussen haven, kernen en landschap is hierbij een grote troef en van cruciaal belang". De BGTS werkt nauw samen met de gebiedscoalitie/ gebiedsbureau NSPD (NOVEX-gebieden aanpak).

Programma begroting

Omschrijving (toelichting)

Woonplaats Zeeland.

Bestuurlijk belang

Omschrijving (toelichting)

Provincie Zeeland is deelnemer en draagt voor 17% bij in de kosten van de BGTS. De andere deelnemers zijn Gent, Terneuzen, Evergem, Vlissingen, Zelzate, Borsele, Oost-Vlaanderen en Zeeland.

Doelstelling

Omschrijving (toelichting)

Grensoverschrijdende vraagstukken agenderen en gezamenlijk oplossen.

Bezoldiging

Omschrijving (toelichting)

Niet van toepassing.

Aandeelhoudersstrategie

Omschrijving (toelichting)

Er is voor de BGTS geen aandeelhoudersstrategie opgesteld.

Financieel resultaat

Omschrijving (toelichting)

0,00€ (BGTS NSPD heeft enkel een zichtrekening die geen rente genereert)

Dividenduitkering

Omschrijving (toelichting)

Niet van toepassing.

Financieel belang

Omschrijving (toelichting)

De Provincie Zeeland draagt op dit moment bij in het jaarlijkse budget voor een bedrag van € 17.000.

Eigen vermogen

Omschrijving (toelichting)

Bedragen	
Per 01-01-2025	€ 96.520
Per 31-12-2025 (schatting)	€ 112.012

Vreemd vermogen

Omschrijving (toelichting)

Bedragen	
Per 01-01-2025	€ 6.293
Per 31-12-2025 (schatting)	€ 6.625

Risico's

Omschrijving (toelichting)

Deelname aan BGTS NSPD brengt de verplichting tot het voldoen van een jaarlijkse bijdrage met zich mee. Uittreding uit de BGTS NSPD is volgens de statuten mogelijk op ieder moment, mits dit een jaar van te voren wordt aangegeven.

Benelux Groepering voor Territoriale Samenwerking (BGTS) Geopark Schelde Delta

Vestigingsplaats

Omschrijving (toelichting)

Middelburg

Oprichting/deelname provincie

Omschrijving (toelichting)

De BGTS Geopark Schelde Delta en de deelname van de Provincie Zeeland in de BGTS vindt plaats per 1 januari 2025. De Provincie Zeeland is daarbij de administratieve zetel.

Publiek belang

Omschrijving (toelichting)

Het keurmerk UNESCO Global Geopark Geopark is van toepassing voor een grensoverschrijdend geologisch wetenschappelijk begrenst gebied waar het mondingsgebied van de rivier de Schelde haar invloed heeft. Het omvat de hele provincie Zeeland en delen van de provincies Noord-Brabant, Antwerpen, Oost-Vlaanderen en West-Vlaanderen. Het UNESCO Global Geopark keurmerk is de hoogste mondiale status op gebied van ontstaansgeschiedenis, landschap, natuur, cultuurhistorie en duurzame ontwikkeling in de lijn verleden - heden - toekomst. Klimaatveranderingen en wisselingen in de zeespiegel en de wisselwerking tussen mens en het natuurlijk systeem in het verleden is daarbij het grote thema voor de Schelde Delta wat via educatie, beleving, onderzoek en toerisme wordt geduid aan bewoners en bezoekers. Inspiratie uit het verleden voor de opgaves richting de toekomst. Geoparken leveren daarnaast gelinkt aan de UN een belangrijke bijdrage aan de Sustainable Development Goals van de UN.

Op 27 maart 2024 is na beoordeling van de aanvraag door UNESCO de status toegekend. Een voorwaarde daarbij is dat het UNESCO Global Geopark Schelde Delta een zelfstandige grensoverschrijdende rechtspersoon is die waakt over de kwaliteit en het goed gebruik van het keurmerk door het grensoverschrijdende partnernetwerk van circa 150 organisaties. Om deze reden is de BGTS Geopark Schelde Delta opgericht door de 5 coördinerende provincies.

Na in alle Provinciale Staten en Provincieraden van de 5 provincies te zijn goedgekeurd is op 28 november 2024 de oprichtingsakte van de BGTS ondertekend door de 5 bevoegde gedeputeerden.

Programma begroting

Omschrijving (toelichting)

Balans in landelijk gebied

Bestuurlijk belang

Omschrijving (toelichting)

Provincie Zeeland is deelnemer en draagt voor 20% bij in de kosten van de BGTS. De andere deelnemers zijn de Provincies Noord-Brabant, Antwerpen, Oost-Vlaanderen en West-Vlaanderen.

Doelstelling

Omschrijving (toelichting)

Grensoverschrijdende kwaliteitsborging, samenwerking en goed gebruik van het UNESCO Global Geopark keurmerk. Het coördineren van gezamenlijke profileringsactiviteiten als Geopark Schelde Delta. De samenwerkende partners stimuleren het keurmerk bij relevantie activiteiten toe te passen en uit te dragen.

Bezoldiging

Omschrijving (toelichting)

Niet van toepassing.

Aandeelhoudersstrategie

Omschrijving (toelichting)

Er is voor de BGTS geen aandeelhoudersstrategie opgeteld.

Financieel resultaat

Omschrijving (toelichting)

De BGTS Geopark Schelde Delta heeft geen zelfstandig werkingsbudget omdat dit bij de afzonderlijke deelnemers is ondergebracht conform de statuten. Er wordt alleen jaarlijks voorzien in een bijdrage aan de BGTS waarmee de verplichte administratieve/financiële planning&control handelingen kunnen worden gefinancierd en waarmee de jaarlijkse contributie aan UNESCO wordt voldaan.

Dividenduitkering

Omschrijving (toelichting)

Niet van toepassing.

Financieel belang

Omschrijving (toelichting)

De Provincie Zeeland draagt bij in het jaarlijkse budget voor een bedrag van € 2.500.

Eigen vermogen

Omschrijving (toelichting)

Bedragen x € 1.000	
Per 01-01-2025	€ 0
Per 31-12-2025 (schatting)	€ 0

Vreemd vermogen

Omschrijving (toelichting)

Bedragen x € 1.000	
Per 01-01-2025	€ 0
Per 31-12-2025 (schatting)	€ 0

Risico's

Omschrijving (toelichting)

Deelname aan BGTS Geopark Schelde Delta brengt de verplichting tot het voldoen van een jaarlijkse bijdrage met zich mee. Daarnaast draagt de Provincie Zeeland de verantwoording van administratieve zetel. Uittreding uit de BGTS Geopark Schelde Delta is volgens de statuten mogelijk.

Benelux Groepering voor Territoriale Samenwerking (BGTS) Landschapspark Zwinstreek

Vestigingsplaats

Omschrijving (toelichting)

Brugge (B)

Oprichting/deelname provincie

Omschrijving (toelichting)

Besluit Provinciale Staten 5 juli 2024.

Publiek belang

Omschrijving (toelichting)

Het gemeenschappelijk belang van de partijen is tot een gestructureerde grensoverschrijdende samenwerking te komen.

Programma begroting

Omschrijving (toelichting)

Grote Projecten

Bestuurlijk belang

Omschrijving (toelichting)

De BGTS Landschapspark Zwinstreek bestaat uit de volgende deelnemers:

- De provincie West-Vlaanderen.
- De provincie Oost-Vlaanderen.
- De provincie Zeeland.
- De stad Brugge.
- De stad Damme.
- De gemeente Knokke-Heist.
- De gemeente Maldegem.
- De gemeente Sint-Laureins.
- De gemeente Sluis.

Vertegenwoordiging in de algemene vergadering vindt plaats door één afgevaardigde per deelnemer en aanvullend drie afgevaardigden namens publieke instellingen (landbouwsector, natuursector en erfgoedsector).

Doelstelling

Omschrijving (toelichting)

1. Het versterken en herstellen van de landschappelijke identiteit en landschapskwaliteit van het gebied vanuit een integrale visie op erfgoed, natuur, landbouw, wonen, bedrijvigheid, recreatie en toerisme;

2. Het bijdragen aan de realisatie van Europese, Vlaamse en Nederlandse beleidsbeslissingen met betrekking tot de landschappelijke identiteit en landschapskwaliteit vermeld in Europese wetgeving, Vlaamse decreten, Nederlandse wetgeving en beleidsplannen;
3. Het aanbieden van een unieke beleving van het landschap en de streek aan zowel lokale als binnen- en buitenlandse bezoekers.

Bezoldiging

Omschrijving (toelichting)

Bezoldiging bestuurder valt binnen de Wet Normering Topinkomens (WNT).

Aandeelhoudersstrategie

Omschrijving (toelichting)

Niet van toepassing.

Financieel resultaat

Omschrijving (toelichting)

Het is een rechtspersoon zonder winstoogmerk. Op dit moment is nog geen concept jaarrekening 2025 beschikbaar, dus inschatting is € 0.

Dividenduitkering

Omschrijving (toelichting)

Niet van toepassing.

Financieel belang

Omschrijving (toelichting)

Geschatte aandeel van Provincie Zeeland in de werkingsbijdrage van het parkbureau is € 20.000. Hiervan is in 2025 € 16.450 uitgegeven.

Eigen vermogen

Omschrijving (toelichting)

Bedragen x € 1.000	
Per 01-01-2025	€ 38
Per 31-12-2025 (schatting)	€ 38

In 2024 is BGTS opgericht en schatting is gebaseerd op de vastgestelde jaarrekening 2024 en inschatting dat het resultaat 2025 nihil is. Er is nog geen (concept) jaarrekening 2025 beschikbaar.

Vreemd vermogen

Omschrijving (toelichting)

Bedragen x € 1.000	
Per 01-01-2025	€ 50
Per 31-12-2025 (schatting)	€ 50

In 2024 is BGTS opgericht en schatting is gebaseerd op de vastgestelde jaarrekening 2024. Er is nog geen (concept) jaarrekening 2025 beschikbaar.

Risico's

Omschrijving (toelichting)

De provinciale bijdrage is bedoeld als bijdrage in de kosten van het Parkbureau zelf. In deze provinciale bijdrage is geen rekening gehouden met projectkosten, voor projecten aan de Nederlandse zijde van de grens. De uit te voeren projecten richten zich met name op landbouw, zoet water, recreatie, erfgoed en landschap. Ook de provinciale opgaven zullen landen in dit gebied. Het Parkbureau is de gebiedsmakelaar die projecten initieert, combineert, faciliteert en uitvoert. In het Operationeel Plan is een opsomming gemaakt van projecten. Samen met Gemeente Sluis en betrokken partners zal bekeken te worden aan welke projecten Provincie Zeeland deelneemt. Deelname aan een project wordt altijd voorafgaand aan Gedeputeerde Staten ter besluitvorming voorgelegd, waarbij ook de financiële dekking wordt betrokken.

Europese Groepering voor Territoriale Samenwerking (EGTS) Linieland van Waas en Hulst

Vestigingsplaats

Omschrijving (toelichting)

Sint-Gillis-Waas (B)

Oprichting/deelname provincie

Omschrijving (toelichting)

28 juni 2013

Publiek belang

Omschrijving (toelichting)

Het is een Europese gemeenschappelijke regeling voor de ontwikkeling van het grensgebied, waarbij het gaat om economie, mobiliteit, natuur, recreatie, cultuurhistorie en leefbaarheid.

Programma begroting

Omschrijving (toelichting)

Bestuur.

Bestuurlijk belang

Omschrijving (toelichting)

Provincie Zeeland is deelnemer en heeft een belang van 12,5%. Andere deelnemers zijn: Provincie Oost-Vlaanderen (B), de gemeenten Hulst, Stekene (B), Beveren (B) en Sint-Gillis-Waas (B) en de (intergemeentelijke) samenwerkingsverbanden, Interwaas (B) en Maatschappij Linkerschelde Oever (MLSO) (B).

Doelstelling

Omschrijving (toelichting)

De EGTS Lineiland van Waas en Hulst richt zich op ontwikkeling en groei in de grensstreek met concrete samenwerkingsprojecten op de thema's:

- haven en economie
- mobiliteit
- natuur
- recreatie en cultuurhistorie
- wonen en leefbaarheid

Via de grensoverschrijdende samenwerking worden oplossingen gezocht voor grensknelpunten en het bevorderen van de sociale en economische samenhang in de regio.

Bezoldiging

Omschrijving (toelichting)

Niet van toepassing (geen personeel in dienst).

Aandeelhoudersstrategie

Omschrijving (toelichting)

Niet van toepassing.

Financieel resultaat

Omschrijving (toelichting)

Het verwachte resultaat over 2025 is nog niet bekend, omdat de (concept) jaarrekening 2025 van de EGTS nog niet beschikbaar is. Volgens de meerjarenbegroting 2025-2028 is sprake van een sluitende jaarschijf 2025.

Dividenduitkering

Omschrijving (toelichting)

Niet van toepassing.

Financieel belang

Omschrijving (toelichting)

Provincie Zeeland draagt in 2025 bij in werkingskosten secretariaat EGTS zijnde € 24.000 (op grond van meerjarenraming 2025-2028).

Eigen vermogen

Omschrijving (toelichting)

Bedragen x € 1.000	
Per 01-01-2025	446
Per 31-12-2025 (schatting)	446

Nog geen resultaat over 2025 (begroot 0) bekend, is saldo per 1 januari 2025 volgens vastgestelde jaarrekening 2024.

Vreemd vermogen

Omschrijving (toelichting)

Bedragen x € 1.000	
Per 01-01-2025	190
Per 31-12-2025 (schatting)	190

Nog geen resultaat over 2025 bekend, is saldo per 1 januari 2025 volgens vastgestelde jaarrekening 2024.

Risico's

Omschrijving (toelichting)

EGTS betreft een regionaal samenwerkingsverband. In de huidige systematiek (statuten) is opgenomen dat de provincie per taakonderdeel verantwoordelijkheid kan nemen en dat het belang van de provincie daarin afgewogen kan worden. Afspraken over provinciale betrokkenheid bij andere thema's dienen apart aan Gedeputeerde Staten te worden voorgelegd.

Gezien de ontwikkeling van de jaarresultaten en het eigen vermogen over de afgelopen jaren is op 21 december 2022 door het bestuur van de Linieraad besloten tot een structurele verhoging van de werkingsbijdragen van de deelnemers met ingang van 2023 met 20% (uitkomend voor Zeeland op € 24.000 per jaar). Verder is besloten om bij uitvoering van specifieke projecten door de EGTS dat ook de personeelsinzet via een vooraf afgesproken verdeelsleutel aan deelnemende projectpartners doorbelast wordt. Met deze maatregelen beoogt de EGTS het financiële beleid robuuster te maken.

Paragraaf Grondbeleid

Inleiding

Omschrijving (toelichting)

Alle plannen en projecten in de fysieke leefomgeving vragen om grond; of deze opgaven nu komen uit bijvoorbeeld Programma Landelijk Gebied of uit de Provinciale Meerjarenprogramma Infrastructuur Energie en Klimaat (PMIEK). Een belangrijk punt in de provinciale Nota Grondbeleid is het versterken van de uitvoeringskracht om de opgaven nog beter en sneller te realiseren. Dit doen we door aan de keukentafel de opgaven in het landelijk en stedelijk gebied integraal en in samenhang met de andere Zeeuwse overheden te benaderen. Hiermee willen we onder meer voorkomen dat vandaag de provincie bij een grondeigenaar met een grondvraag aan de deur staat en morgen bijvoorbeeld het waterschap. Deze inmiddels jarenlange structurele, integrale denk- en werkwijze is wat de provincie Zeeland bijzonder maakt.

Als provincie proberen we, vanuit onze regisseursrol in het landelijk gebied, daarin de samenwerking te bevorderen met overheden én private eigenaren. Daarbij speelt het instrument kavelruilen in combinatie met het instrument grondbank een belangrijke rol. Het beschikken over (ruil) grond is een onmisbare voorwaarde om daadwerkelijk functieveranderingen te kunnen realiseren.

Ook het verbeteren van de samenwerking op het gebied van integrale gebiedsontwikkeling en/of op het terrein van gebiedstransformatie voor een betere woon- en leefomgeving stimuleren we. Hiervoor hebben we als provincie het Zeeuws Stedelijk Coördinatieteam ingesteld. Dit bestaat uit een afvaardiging van de Zeeuwse gemeenten en landelijke organisaties (bijvoorbeeld het Expertteam woningbouw van RVO). Er is veel waardering voor onze praktische en concrete manier van werken en inmiddels vormt deze een vaste waarde. Door deze denk- en werkwijze zijn diverse projecten reeds gerealiseerd of is een significante stap richting uitvoering gemaakt. Voorbeelden zijn de realisatie van de 400 flexwoningen in de Bevelanden of de transformatie van de binnenstad van Terneuzen.

Beleid

Omschrijving (toelichting)

Het integrale uitvoeringsbeleid voor vastgoed hebben PS op 7 oktober 2022 vastgesteld in de Nota Grondbeleid 2022. De doelen zijn onderdeel van opgaven en vertaald naar de middellange en lange termijnplanning. Uitgangspunt is vrijwilligheid. De prijzen voor aankoop, verkoop en pacht volgen de marktprijs. Hierbij is in het landelijk gebied samenwerking met en tussen overheden erg belangrijk. Volgens de wet heeft de provincie een regisserende rol en verantwoordelijkheid voor de uitvoering. In het stedelijk gebied is de rol van de provincie ondersteunend.

Speerpunten

Omschrijving (toelichting)

Uitgangspunten voor 2025 zijn:

- Marktconforme prijsstelling.
- Vrijwilligheid.
- Kavelruilbureau Zeeland in combinatie met de Grondbank Zeeland.
- Verwerving van grond en gebouwen voor onze doelen en projecten.
- Het tijdelijk uitgeven in pacht van onze gronden.
- Herpositionering provinciaal eigendom: verkoop van gronden en gebouwen die niet meer nodig zijn voor onze doelstellingen en aankoop in die gebieden waar de opgaven liggen.
- Landelijke kennis beschikbaar stellen voor de opgaven in het bebouwde gebied via het Zeeuws Stedelijk Coördinatieteam.
- Kennisalliantie Grond en Eigendom: bevorderen van kennisontwikkeling over eigendom, gebruik, grondzaken en vastgoed.

- Winsten en verliezen binnen projecten komen ten gunste dan wel ten laste van het projectbudget.
- Winsten en verliezen komen ten gunste dan wel ten laste van de algemene middelen (behalve winst op ILG percelen).

Opgaven

Omschrijving (toelichting)

Opgaven 2025:

- Provinciale opgaven: onder andere verwerving van 125 hectare voor natuur (NNZ, biodiversiteit), infrastructuur, (zoet)water, energie, stikstof*.
- 10 kavelruilen (inschatting).
- Streven naar verbeteren van 250 hectare landbouwstructuur (inschatting).
- Bedienen van 70 partijen via kavelruil.
- Op verzoek van andere (semi-)overheden zetten we kavelruilen op. We verwachten 7 lopende ruilingsverzoek af te ronden.
- Saldo € 122.000 inkomsten tijdelijk beheer (verschil tussen uitgaven en (pacht)inkomsten).
- Toename grondvoorraad Grondbank Zeeland met 100 hectare.

* De te realiseren doelstellingen voor doelrealisatie, kavelruilen en het versterking van de landbouwstructuur zijn gemiddelden en daarmee een inschatting van een jaarlijks te bereiken resultaat op basis van onder andere de resultaten van afgelopen jaren.

Beleidskader

Omschrijving (toelichting)

- [Nota Grondbeleid 2022](#)
- [Convenant Natuurpakket Westerschelde](#)

Provinciale opgaven:

- [Zeeuwse Omgevingsvisie](#)
- [Provinciale Meerjarenprogramma Infrastructuur Energie en Klimaat \(PMIEK\)](#)
- [Zeeuws gebiedsprogramma 1.0 \(NPLG\)](#)
- [Natuurbeheerplan 2025](#)

Resultaten, winst en risico's

Omschrijving (toelichting)

Financieel

Voor de provinciale grondbank is een krediet beschikbaar van € 145 miljoen. De ruilgronden staan tegen historische kostprijs op de balans. Per 31-12-2025 is de waarde van de grondbank € 89,5 miljoen. Dit is inclusief:

- Gebouwen.
- De restwaarde van de experimenteergronden.
- Ontwikkelbank.
- Percelen binnen het Natuurnetwerk Zeeland en de bosvisie.

Het resultaat op de grondtransacties is € 0,9 miljoen. Daarvan gaat ongeveer € 0,2 miljoen naar de algemene middelen en ongeveer € 0,7 miljoen naar de reserve natuur. Op dit moment is het risico op de gronden die in de grondbank zitten klein. Deze gronden zijn agrarisch en blijven agrarisch. Op de gebouwen in de grondbank is het risico wat groter. In 2024 is de voorraad opstallen in de grondbank gegroeid met € 1,3 miljoen omdat we twee boerderijen hebben aangekocht.

We schatten jaarlijks de kans in op daling van de grondprijzen. Zo nodig melden we dit u tussentijds. Door deze schatting kunnen we op tijd maatregelen nemen. Er zijn op dit moment geen projecten waarvoor we risico's voor grondaankopen opnemen in de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing. Van de gebouwen in de grondbank stellen we jaarlijks de actuele waarde vast. Als dat nodig is leggen we een voorziening aan. We kunnen er ook voor kiezen het verlies direct af te boeken.

Onze agrarische gronden verpachten we jaarlijks tegen marktprijzen. Dit levert inkomsten op. Aan het hebben en beheren van vastgoed zijn ook structurele lasten verbonden:

- De kosten van waterschaps- en gemeentelijke belastingen van provinciale gronden, gebouwen en tracés van provinciale wegen.
- De variabele lasten die verbonden zijn aan het verhandelen van ruilgronden (onder andere notaris, kadaster, taxaties, bodemonderzoeken). Daarnaast zijn er kosten verbonden aan de uitgifte. Uitgangspunt is dat we kostendekkend handelen. In 2025 hebben we een positief saldo van € 0,4 miljoen behaald.

Natuurpakket Westerschelde

Binnen het NPW-project hadden we een overeenkomst met de ZLTO (Zeeuwse Land- en Tuinbouworganisatie) gesloten over het landbouw flankerend beleid. Daarom was er een tijdelijke grondbank NPW van ongeveer 400 hectare (maximaal € 30 miljoen). U heeft eerder besloten deze grondvoorraad per 21-12-2025 over te nemen en onderdeel van de grondbank te maken. Wij hebben het restant van deze grondbank met een oppervlakte van 261 hectare tegen de boekwaarde voor een bedrag van € 16,2 miljoen overgenomen.

Grondbank Zeeland

De benodigde omvang van de grondbank staat in de nota Grondbeleid en is ingeschat op 1.600 hectare in 2027. Per 31-12-2025 is de omvang van ruilgrond in de provinciale grondbank 1.232 hectare. Het totaal van aankopen (179 hectare) en verkopen en overboekingen (89 hectare) voor de grondbank Zeeland heeft geleid tot een toename van de omvang van de grondbank.

Overige werkzaamheden

Een belangrijke transactie in 2025 betrof de overdracht van Sluiskiltunnel naar de Staat. We kochten een hele boerderij aan als verplaatsingslocatie voor een veehouder. We hebben de gronden die we verworven hadden voor de gemeente Terneuzen in het project Laan van Othene verkocht aan de gemeente. En de ondergrond van de Panoramatoren, de panoramaheuvel, verkochten we aan de Staat. We verzorgende 5 taxaties en kwalitatieve verplichtingen in het kader van de de Subsidieregeling Kwaliteitsimpuls Natuur en Landschap (SKNL).

Voorraad Natuur en Bos

Als we grond aankopen voor het tot stand brengen van het Natuur Netwerk Zeeland of de Bosvisie, zetten we de natuurwaarde van de grond op de balans. Uiteindelijk is het doel deze grond als natuur of bos weer op de markt te brengen. In 2025 zijn daar percelen bijgekomen. De positie op de balans is in 2025 met € 0,7 miljoen en 69 hectare gegroeid. Deze heeft per 31-12-2025 een waarde van € 2,1 miljoen bij een totale oppervlakte van 207 hectare. Deze waarde is onderdeel van de totale balanspositie Grondbank Zeeland.

Ontwikkelbank

In 2024 hebben we 75 hectare via meerjarige verpachting beschikbaar gesteld aan agrariërs. De belangstelling voor deze manier van verpachting was groot. Over een jaar wordt dit project geëvalueerd. De totale balanswaarde van deze percelen bedraagt € 0,1 miljoen en is onderdeel van de totale balanspositie van de Grondbank Zeeland.

Experimenteergronden

In 2025 is de omvang van experimenteergronden gelijk gebleven. Wel hebben we onze grondpositie in de grondbank versterkt met percelen op Walcheren en In Oost Zeeuws-Vlaanderen, die we komende jaren als experimenteergronden in kunnen gaan zetten.

Kavelruilbureau Zeeland

Bovenstaande doelen behaalden we vooral door gebruik van de grondbank in combinatie met kavelruil. In 2025 zijn er 15 kavelruilen gepasseerd met in totaal 248 hectare landbouwstructuurverbetering en 70 deelnemers. Daarnaast liggen er 7 kavelruilen bij de notaris ter afhandeling met een gezamenlijke oppervlakte van 255 hectare en 59 deelnemers.

Zeeuws Stedelijk Coördinatieteam

In 2025 is het onderzoek De provincie als partner in de woningbouwopgave, uitgevoerd door Platform31, afgerond. In dit onderzoek verkende de Provincie Zeeland hoe gemeenten beter ondersteund kunnen worden bij de woningbouwopgave. In samenwerking met Platform31 zijn daarbij twee nieuwe instrumenten onderzocht: een mogelijke uitbreiding van de provinciale grondbank en de ontwikkeling van een omgevingscan voor het in beeld brengen van kansrijke bouwlocaties.

De verkenning laat zien dat samenwerking en kennisdeling tussen provincies essentieel zijn voor het effectief aanpakken van de woningbouwopgave. Centraal staan drie aanbevelingen, waaronder het verder onderzoeken van de mogelijkheden voor uitbreiding van de provinciale grondbank, het ontwikkelen van een toekomstgerichte ruimtelijke visie en het intensiveren van de samenwerking met andere provincies. In 2026 worden deze aanbevelingen verder onderzocht.

Daarnaast zijn in 2025 meerdere bijeenkomsten georganiseerd voor Zeeuwse gemeenten, in samenwerking met diverse partners zoals de Vereniging voor Grondbedrijven en Platform31. Tijdens deze bijeenkomsten stonden onderwerpen als gemeentelijk grondbeleid, de Wet versterking regie volkshuisvesting en de energietransitie in kwetsbare wijken centraal.

Om de samenwerking in de regio te bevorderen hebben de Vereniging van Grondbedrijven (VNG), de Zeeuwse en aangrenzend Brabantse gemeenten en de Provincie Zeeland de handen in één geslagen. Samen hebben we de Kring Zuid West opgericht; de provincie voert hiervan het secretariaat. In 2025 is in gezamenlijkheid een werkbezoek in de gemeente Goes georganiseerd naar diverse grootschalige projecten, waaronder zowel woningbouwprojecten als een bedrijventerrein. Tijdens dit bezoek zijn ervaringen gedeeld over succesfactoren, valkuilen en leerpunten bij grootschalige gebiedsontwikkelingen, met als doel deze kennis te benutten voor toekomstige projecten in Zeeland.

Platform Zeeuws Grondbeleid

Na vaststelling van de nota grondbeleid in oktober 2022 begon de uitvoering. We spreken regelmatig met diverse partijen. We hebben daarbij gekozen voor een organisch model. Zo ontstaat vertrouwen tussen partijen en creëren we samen meerwaarde. Deze reguliere overleggen resulteren steeds meer in afspraken en kennisdeling.

Kennisalliantie

Het hebben en op peil houden van kennis en capaciteit. Dit om de uitvoeringskracht te behouden. Dit in een steeds krappere arbeidsmarkt waar steeds meer behoefte is aan vakbekwame adviseurs en deskundigen. Ons project met Rijksuniversiteit Groningen, het Instituut voor Agrarisch Recht en het Kadaster om een kennis- en innovatiealliantie te formeren wordt voortgezet. We werken steeds breder samen met onderwijsinstellingen, medeoverheden en bedrijfsleven. Denk aan het ontwikkelen van juridische en fiscale kennis, maar ook betrokkenheid en sociaal en cultureel inlevingsvermogen.

In 2025 zijn we met de Rijksuniversiteit Groningen en de Hogeschool Zeeland, de meerdaagse cursus 'Landelijke gebiedsontwikkeling en agrarisch vastgoed' gestart. Ruim 20 deelnemers vanuit diverse sectoren hebben succesvol deelgenomen. Inmiddels is ook Scaldia (mbo) aangesloten bij dit initiatief. De tweede jaargang is in voorbereiding.

Ook heeft de provincie Zeeland een inhoudelijke bijdrage mogen leveren aan het nieuwe mastervak 'Recht in het Landelijk gebied'. Dit mastervak is in 2025 gestart aan de Radboud Universiteit. Tevens mocht de provincie Zeeland een bijdrage leveren aan de internationale e-learning van de VN-FAO: 'Ruilverkaveling en grondbankieren'.

Paragraaf Openbaarheid (Wet open overheid)

Inleiding

Omschrijving (toelichting)

De manier waarop we onze informatie opslaan, beheren en verstrekken staat steeds centraler in ons werk en het beleid binnen Provincie Zeeland. We moeten onze informatiehuishouding goed, geordend en toegankelijk inrichten. Zo is alle informatie op het juiste moment, voor de juiste persoon en in de juiste vorm beschikbaar. De Woo stelt hoge eisen aan onze informatiehuishouding. De (landelijke) verwachting is dat er vanaf de invoering van de Woo gedurende vijf tot acht jaar forse investeringen nodig zijn om de informatiehuishouding op het vereiste niveau te krijgen.

De wettelijke basisvereisten van de Woo hebben we al doorgevoerd. We moeten:

- Processen en systemen nog verder aanpassen, en
- Medewerkers verder bewustmaken op het gebied van de Woo

Ook andere wet- en regelgeving stelt eisen aan de inhoud (privacy, veiligheid) en de vorm (standaarden, digitale toegankelijkheid) van onze informatie. We pakken de invoering van de Woo en andere digitale wetten op in het project Implementatie Digitale Wetten.

Woo-verzoeken

Omschrijving (toelichting)

In 2025 zijn er in totaal 40 Woo-verzoeken ingediend bij Provincie Zeeland. Daarvan zijn er eind 2025 nog twee in behandeling. In één geval heeft de indiener het Woo-verzoek ingetrokken.

Provincie Zeeland heeft op deze 40 verzoeken 35 besluiten genomen. In 12 gevallen heeft Provincie Zeeland het Woo-verzoek afgewezen. Dit gebeurde omdat:

- De gevraagde informatie er niet was.
- De aanvrager niet op tijd een aanvullende toelichting had gegeven.

In vijf gevallen hebben we de indiener doorverwezen naar een ander bestuursorgaan, bijvoorbeeld een (Zeeuwse) gemeente, het Waterschap of één van de ministeries. Dat gebeurde dan omdat de informatie zich daar bevond. In drie gevallen hebben we besloten om informatie in zijn geheel niet openbaar te maken, omdat er uitzonderingsgronden van toepassing waren. En in alle andere gevallen (20) hebben we informatie (deels) openbaar gemaakt. 31 besluiten zijn binnen de wettelijke beslistermijn of binnen de met de indiener van het verzoek afwijkende afgesproken termijn genomen.

Van de 35 besluiten zijn er 31 in mandaat genomen. Op de overige vier besluiten hebben Gedupeerde Staten in hun eigen vergadering een besluit genomen.

Beleid

Omschrijving (toelichting)

Provincie Zeeland is een open overheid, een Open Zeeland. We zijn duidelijk over de keuzes die we maken en met welke informatie dit gebeurt. De Provincie Zeeland is er voor haar inwoners. Daarnaast is de organisatie één van de schakels in de Zeeuwse netwerk- en informatiesamenleving. In deze samenleving ontwikkelen burgers eigen plannen en denken ze mee over het beleid. Hiervoor is het belangrijk om zoveel mogelijk informatie met de Zeeuwen te delen. Openheid, openbaarheid en

dienstverlening van de Provincie Zeeland spelen hierin een belangrijke rol. In deze paragraaf leest u welke stappen we in 2025 hebben genomen om hier invulling aan te geven.

Uitgangspunten

Omschrijving (toelichting)

De uitgangspunten die Provincie Zeeland hanteert ten aanzien van de openbaarmaking van informatie is niet veranderd ten opzichte van voorgaande jaren. De uitgangspunten blijven daarmee:

- Informatie is openbaar, behalve als dat niet kan.
- Samenwerking vindt plaats met andere provincies via het interprovinciale programma Digitalisering, spoor Dienstverlening. Ook werken we samen in ons eigen regionale netwerk (kennissuitwisseling met gemeenten, waterschap en andere organisaties).
- Documenten maken we duurzaam toegankelijk en makkelijk vindbaar voor inwoners, journalisten, bedrijven en instellingen.

Toekomstbeeld Open Zeeland

Omschrijving (toelichting)

- De Provincie Zeeland is een open en controleerbare organisatie.
- De informatie wordt duidelijk, gestructureerd en in een logisch geheel aangeboden.
- De informatie is en blijft duurzaam toegankelijk.
- Publicatieprocessen zijn daarbij verbeterd en zo veel mogelijk geautomatiseerd.
- Het aantal verzoeken om informatie neemt af, doordat de Provincie zich open opstelt en actief haar omgeving informeert.

Speerpunten

Omschrijving (toelichting)

Voor het uitvoeren van de Woo werkten wij in 2025 aan:

- Het doorontwikkelen van een pagina over de Woo actieve openbaarmaking op onze website www.zeeland.nl.
- Het actief meedenken met het Rijk, de gemeenten, de waterschappen en andere provincies over de uitwerking van de inspanningsverplichting van de Woo.
- Het verder vertalen van de landelijk vastgestelde informatiecategorieën naar de Zeeuwse situatie en het aanpassen van de interne processen hierop.
- Het vindbaar maken op één centrale plek, de Generieke Woo-voorziening, van de volgende categorieën informatie:
  - GS agenda's en besluitenlijsten
  - Jaarstukken en -verslagen
  - Convenanten
  - Klachten
  - Woo-verzoeken
- Het via één link vindbaar maken van het overzicht van de informatiecategorieën op zeeland.nl: [Woo-categorieën actieve openbaarmaking](#).
- Het opnieuw in kaart brengen van de partijen waaraan Provincie Zeeland verbonden is (en wat dit betekent in relatie tot de Woo).
- Het inventariseren welke verbonden partijen al dan niet Woo-plichtig zijn.
- Het in kaart brengen van de mandatering bij verbonden partijen in relatie tot de Woo.
- Het informeren van verbonden partijen over de verplichtingen die volgen uit de Woo.

- Het informeren van de medewerkers van Provincie Zeeland over de Woo en het passief en actief openbaar maken van informatie door middel van presentaties.
- Het informeren van de medewerkers van Provincie Zeeland over onze informatiehuishouding door middel van presentaties.
- Het verder doorontwikkelen van de “informatiehuishouding op orde”, die staat in de paragraaf Bedrijfsvoering onder het kopje ‘Informatiebeheer’ van deze jaarstukken.
- Het verder uitwerken van een beleidskader voor het veiligstellen en archiveren van e-mails en chatberichten.

Paragraaf Wind in de Zeilen

Inleiding

Omschrijving (toelichting)

In juli 2020 ondertekenden het Rijk en de regio Zeeland het bestuursakkoord '[Wind in de Zeilen](#)'. Daarmee is een compensatie vastgelegd voor het mislopen van de Marinierskazerne in Vlissingen. Het pakket is met name bedoeld voor versterking van de sociaaleconomische structuur en het vestigingsklimaat van Vlissingen en Zeeland. Op 10 juli 2020 stemden Provinciale Staten in met het pakket. Het bestuursakkoord kent een investeringsomvang van ruim € 650 miljoen in de periode tot 2030.

In de [voortgangsrapportage 'Wind in de Zeilen'](#) van december 2025 is inzicht geboden in de meest recente stand van zaken van het investeringspakket

Compensatiepakket

Omschrijving (toelichting)

Leeswijzer

Het compensatiepakket is opgedeeld in verschillende fiches. Deze fiches dragen alle bij aan de economische structuurversterking van Vlissingen en Zeeland. De realisatie van de fiches wordt gemonitord door de stuurgroep en de uitvoeringsregisseur van Wind in de Zeilen.

Een aantal van de fiches worden uitgevoerd door de Provincie of raken de provinciale beleidsdoelstellingen uit de begroting. Andere worden uitgevoerd door derden en komen niet terug in de jaarstukken 2025. In onderstaande tabel zijn alle fiches weergegeven uit het pakket Wind in de Zeilen. Bij de fiches die in 2025 en verder zijn uitgevoerd, wordt tevens aangegeven in welk programma uit deze begroting u de inzet van de Provincie in 2025 terug kunt lezen.

Fiche	Programma / strategische opgave in de begroting
1A - Vergoeding van gemaakte kosten	<i>Fiche is afgerond</i>
1B - Law Delta	<i>Programma Woonplaats Zeeland-doelstelling Law Delta</i>
1C - Oprichting Delta Climate Center	<i>Fiche afgerond - Programma Ondernemend Zeeland-doelstelling Campus Zeeland</i>
1D - Fysieke ontwikkeling Kenniswerf Vlissingen	<i>Programma Ondernemend Zeeland-doelstelling Campus Zeeland</i>
1E - Investeringsfonds Zeeland	<i>Fiche is afgerond</i>
1F - Bereikbaarheid: Intercity Vlissingen-Randstad	Programma Mobiliteit op maat doelstelling Goede bereikbaarheid voor bedrijven, bezoekers en bewoners en leefbaarheidsagenda
1F - Bereikbaarheid: Rail Gent-Terneuzen	Programma Mobiliteit op maat doelstelling Goede bereikbaarheid voor bedrijven, bezoekers en bewoners en leefbaarheidsagenda
1F - Bereikbaarheid: Living Lab Slimme Mobiliteit	Programma Mobiliteit op maat doelstelling Goede bereikbaarheid voor bedrijven, bezoekers en bewoners en leefbaarheidsagenda
1F - Bereikbaarheid: Ontwikkeling stationsomgeving Vlissingen	Buitenom begroting provincie Zeeland
1G - Industrie en haven	<i>Fiche is afgerond</i>
1H - Zorg	<i>Buitenom begroting provincie Zeeland (Fiche H2 afgerond)</i>
1I - Arbeidsmarkt: impuls werkzoekende	<i>Buitenom begroting provincie Zeeland</i>
1J - Aardgasvrije wijken	<i>Fiche is afgerond</i>
1K - Ontvlechten Evides en PZEM	<i>Fiche is afgerond</i>

Governance

Om invulling te geven aan het compensatiepakket is nauwe bestuurlijke samenwerking en structuur cruciaal. Er is daarom een stuurgroep 'Wind in de Zeilen' aangesteld, bestaande uit de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties en bestuurlijke vertegenwoordigers van de Provincie en de gemeente Vlissingen. In 2025 kwam de stuurgroep twee keer bij elkaar en hebben twee voortgangsrapportages vastgesteld.

Het Rijk heeft daarnaast een onafhankelijk uitvoeringsregisseur aangesteld, die knelpunten in de uitvoering moet oplossen, draagvlak moet creëren en waar nodig moet aanjagen of ingrijpen. Daarnaast draagt de uitvoeringsregisseur zorg voor een halfjaarlijkse voortgangsrapportage en monitoringsoverzicht.

Jaarrekening 2025

Balans per 31 december 2025

Activa

<i>Bedragen x € 1.000</i>	2025	2024
Vaste activa		
<i>Materiële vaste activa</i>		
Investerings met een economisch nut	28.209	27.118
Investerings in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut tot 2017	2.550	3.075
Investerings in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut vanaf 2017	48.944	40.313
<i>Totaal materiële vaste activa</i>	<u>79.703</u>	<u>70.506</u>
<i>Financiële vaste activa</i>		
Kapitaalverstrekingen aan:		
- deelnemingen	305.988	298.138
Leningen aan openbare lichamen (art. 1a Wet Fido)	87.500	67.500
Uitzettingen in 's Rijks schatkist met een rentetypische looptijd van één jaar of langer	32.500	32.500
Overige langlopende leningen	521	646
Overige uitzettingen met een rente typische looptijd van één jaar of langer	71	147
<i>Totaal financiële vaste activa</i>	<u>426.580</u>	<u>398.930</u>
Totaal vaste activa	506.283	469.437
Vlottende activa		
<i>Voorraden</i>		
Gereed product en handelsgoederen	86.913	74.614
<i>Totaal voorraden</i>	<u>86.913</u>	<u>74.614</u>
<i>Uitzettingen met een rente typische looptijd korter dan één jaar</i>		
Vorderingen op openbare lichamen	23.055	21.938
Uitzettingen in 's Rijks schatkist met een rentetypische looptijd korter dan één jaar	227.702	154.585
Overige vorderingen	450	1.664
<i>Totaal uitzettingen met een rente typische looptijd korter dan één jaar</i>	<u>251.208</u>	<u>178.187</u>
<i>Liquide middelen</i>		
Banksaldi	401	16.756
<i>Totaal liquide middelen</i>	<u>401</u>	<u>16.756</u>
<i>Overlopende activa</i>		
Nog te ontvangen van Europese overheidslichamen	-	-
Nog te ontvangen van het Rijk	16.726	17.834
Nog te ontvangen van overige Nederlandse overheidslichamen	32.271	2.489
Overige nog te ontvangen bedragen	190	393
Vooruitbetaalde bedragen die ten laste van volgende begrotingsjaren komen.	2.808	1.859
<i>Totaal overlopende activa</i>	<u>51.995</u>	<u>22.575</u>
Totaal vlottende activa	390.517	292.134
Totaal activa	896.800	761.570

Passiva

	2025	2024
Bedragen x € 1.000		
Vaste passiva		
<i>Eigen vermogen</i>		
Reserves:		
- algemene reserve	48.372	53.258
- bestemmingsreserves	586.882	485.478
Het gerealiseerde resultaat volgend uit het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening	15.634	10.887
<i>Totaal eigen vermogen</i>	<u>650.887</u>	<u>549.622</u>
 <i>Voorzieningen</i>	 <u>12.202</u>	 <u>8.926</u>
 <i>Vaste schulden met een rente typische looptijd van één jaar of langer</i>		
Waarborgsommen	5	5
<i>Totaal vaste schulden</i>	<u>5</u>	<u>5</u>
 Totaal vaste passiva	 663.094	 558.553
 Vlottende passiva		
<i>Netto vlottende schulden, met een rente typische looptijd korter dan één jaar</i>		
Kasgeldleningen aangegaan bij openbare lichamen als bedoeld in artikel 1, onderdeel	12.327	11.924
a, van de Wet financiering decentrale overheden		
Overige schulden	22.070	14.304
<i>Totaal netto vlottende schulden</i>	<u>34.397</u>	<u>26.227</u>
 <i>Overlopende passiva</i>		
Verplichtingen die in het begrotingsjaar zijn opgebouwd en die in een volgend begrotingsjaar tot	42.270	46.420
betaling komen, met uitzondering van jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen		
van vergelijkbaar volume		
De voorschotbedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel die dienen ter dekking		
van lasten van volgende begrotingsjaren, ontvangen van:		
- Europese overheidslichamen	120	-
- het Rijk	155.037	128.864
- overige Nederlandse overheidslichamen	1.682	1.433
Overige vooruitontvangen bedragen die ten bate komen van volgende begrotingsjaren	200	72
<i>Totaal overlopende passiva</i>	<u>199.310</u>	<u>176.790</u>
 Totaal vlottende passiva	 233.706	 203.017
 Totaal passiva	 896.800	 761.570
<i>Totaalbedrag waartoe aan natuurlijke en rechtspersonen borgstellingen of garantstellingen zijn verstrekt</i>	<i>188.101</i>	<i>225.125</i>

Algemene toelichting

Rechtmatigheid

Omschrijving (toelichting)

De in de jaarrekening opgenomen rechtmatigheidsverantwoording is opgesteld op basis van de kaders zoals besloten in de Financiële verordening en op basis van de Kadernota Rechtmatigheid 2025. Dat betekent dat:

- De rechtmatigheidsverantwoording toeziet op de financiële rechtmatigheid van baten, lasten, balansmutaties, alsmede de baten en lasten inzake de specifieke uitkeringen op grond van art. 17 Financiële-verhoudingswet.
- De financiële rechtmatigheid waaronder het voorwaardencriterium, het begrotingscriterium en het misbruik & oneigenlijk gebruik criterium omvat:
  - Voor het voorwaardencriterium bestaat de norm uit het normenkader zoals op 12 december 2025 door PS is vastgesteld.
  - Voor het begrotingscriterium geldt dat alle overschrijdingen van lasten en investeringskredieten onrechtmatig zijn, waarbij voor een aantal scenario's in de Financiële verordening Provincie Zeeland 2025 beschreven wanneer deze overschrijdingen acceptabel zijn. Voor over- en onderschrijdingen van baten, onderschrijdingen van lasten en onderschrijdingen van investeringskredieten geldt dat deze als onrechtmatig zijn aangemerkt indien ze niet tijdig aan PS zijn gemeld dan wel indien deze niet zijn toegelicht in de jaarrekening.
  - Ten aanzien van het M&O criterium is het M&O beleid van onze organisatie leidend bij het voorkomen en opsporen van misbruik en oneigenlijk gebruik. Omdat alleen bij misbruik sprake is van een onrechtmatigheid zijn eventuele gevallen van misbruik (mits cumulatief met andere fouten of onduidelijkheden boven de verantwoordingsgrens) opgenomen in de rechtmatigheidsverantwoording.
- De rechtmatigheidsverantwoording is opgesteld binnen de kaders van de Kadernota Rechtmatigheid 2025 van de commissie BBV alsmede onze eigen Financiële verordening. Dit betekent dat:
  - Een verantwoordingsgrens van 2% (zijnde € 6,5 miljoen) is gehanteerd waarboven cumulatieve fouten en onduidelijkheden in de rechtmatigheidsverantwoording worden opgenomen.
  - Een rapporteringstolerantie van € 750.000 is gehanteerd. Incidentele bevindingen en/of systematische fouten en onduidelijkheden boven de rapportagegrens worden in de paragraaf bedrijfsvoering opgenomen.

Autorisatie achteraf

Omschrijving (toelichting)

Niet van toepassing (zie ook de Rechtmatigheidsverantwoording en de toelichting hierop in de paragraaf Bedrijfsvoering).

Toelichting op de balans

Algemene grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

Omschrijving (toelichting)

De jaarrekening is opgesteld met inachtneming van de voorschriften zoals opgenomen in het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV). En met in achtneming van de geldende verordening ex artikel 216 Provinciewet, de Financiële verordening Provincie Zeeland. Provinciale Staten hebben daarin de uitgangspunten voor het financiële beleid, de regels voor het financiële beheer en de regels voor de inrichting van de financiële organisatie vastgesteld.

Algemene grondslagen voor het opstellen van de jaarrekening

Omschrijving (toelichting)

Waardering van passiva en activa alsmede de bepaling van het resultaat vinden in principe plaats op basis van historische kosten. Activa en passiva zijn opgenomen tegen nominale waarde. Baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben, onverschillig of zij tot inkomsten of uitgaven in dat jaar hebben geleid. Baten en lasten worden daarbij verantwoord tot hun brutobedrag. De waarderingsgrondslagen per balansonderdeel worden hieronder toegelicht.

Bij de resultaatbepaling is geen rekening gehouden met heffing vennootschapsbelasting, omdat de provincie op basis van een beoordeling van de provinciale activiteiten heeft geconcludeerd dat zij voor al haar activiteiten geen fiscale onderneming drijft, dan wel dat er een vrijstelling kan worden toegepast.

Algemene grondslagen voor de Rechtmatigheidsverantwoording

Omschrijving (toelichting)

De in de jaarrekening opgenomen rechtmatigheidsverantwoording is opgesteld op basis van de kaders zoals besloten in de financiële verordening en op basis van de kadernota rechtmatigheid. Dat betekent dat:

- De rechtmatigheidsverantwoording toeziet op de financiële rechtmatigheid van baten, lasten, balansmutaties, alsmede de baten en lasten inzake de specifieke uitkeringen op grond van art. 17 Financiële-verhoudingswet.
- De financiële rechtmatigheid waaronder het voorwaardencriterium, het begrotingscriterium en het misbruik & oneigenlijk gebruik criterium omvat:
  - Voor het voorwaardencriterium bestaat de norm uit het normenkader zoals op 15 maart 2024 door PS is vastgesteld.
  - Voor het begrotingscriterium geldt dat alle overschrijdingen van lasten en investeringskredieten onrechtmatig zijn, waarbij voor een aantal scenario's in het protocol accountantscontrole 2023-2025 is beschreven wanneer deze overschrijdingen acceptabel zijn. Voor over- en onderschrijdingen van baten, onderschrijdingen van lasten en onderschrijdingen van investeringskredieten geldt dat deze als onrechtmatig zijn aangemerkt indien ze niet tijdig aan PS zijn gemeld dan wel indien deze niet zijn toegelicht in de jaarrekening.
  - Ten aanzien van het M&O criterium is het M&O beleid van onze organisatie leidend bij het voorkomen en opsporen van misbruik en oneigenlijk gebruik. Omdat alleen bij misbruik sprake is van een onrechtmatigheid zijn eventuele gevallen van misbruik (mits cumulatief met andere fouten of onduidelijkheden boven de verantwoordingsgrens) opgenomen in de rechtmatigheidsverantwoording.

- De rechtmatigheidsverantwoording is opgesteld binnen de kaders van de kadernota rechtmatigheid 2025 van de Commissie BBV alsmede onze eigen financiële verordening/controleverordening. Dit betekent dat:
  - Een verantwoordingsgrens van 2 % (zijnde € 6,2 miljoen) is gehanteerd waarboven cumulatieve fouten en onduidelijkheden in de rechtmatigheidsverantwoording worden opgenomen.
  - Een rapporteringstolerantie van € 750.000 is gehanteerd. Incidentele bevindingen en/of systematische fouten en onduidelijkheden boven de rapportagegrens worden in de paragraaf bedrijfsvoering opgenomen.

Verantwoording subsidies

Omschrijving (toelichting)

Eerder heeft de Commissie BBV de handreiking “Verantwoorden van subsidies” gepubliceerd. In de handreiking gaat de Commissie BBV in op de vraag wanneer de subsidie als last bij de subsidiegever en als bate bij de subsidieontvanger dient te worden verantwoord. In de handreiking geeft de Commissie BBV aan dat de verwerkingwijze afhangt van het type subsidie en de gestelde voorwaarden. Bij voorwaardelijke subsidieverstrekingen (exploitatie- en investeringssubsidies) geeft de Commissie BBV duidelijk aan dat de subsidielast op basis van toerekeningsbeginsel verantwoord dient te worden. Dit betekent dat de subsidielast (gedeeltelijk) verantwoord dient te worden in het jaar waarin door de subsidieontvanger de prestatie (waarvoor de subsidie voor is verstrekt) is geleverd en (gedeeltelijk) aan de gestelde voorwaarden is voldaan.

De Provincie Zeeland heeft binnen dit stelsel ervoor gekozen om voor het bepalen van de last bij subsidies uit te gaan van het voorzichtigheidsbeginsel: voor subsidies geldt dat de last wordt genomen in het jaar waarin de subsidiebeschikking wordt afgegeven. In lijn met andere provincies die dit stelsel toepassen, passen wij hierop de volgende uitzonderingen toe:

- Uit de subsidiebeschikking blijkt onomstotelijk dat de activiteit waarvoor de subsidie wordt verleend in één of meerdere volgende jaren zal plaatsvinden (zoals bijvoorbeeld integrale kostensubsidies en natuursubsidies).
- Uit een bestuurs-/samenwerkingsovereenkomst blijkt dat deze lastneming bij het aangaan van deze overeenkomst nog niet is vast te stellen.

Verder vraagt dit stelsel dat subsidielasten vanuit meerjarige projectsubsidies – boven een door Provinciale Staten (hierna: PS) vastgesteld grensbedrag – verantwoord worden op basis van het toerekeningsbeginsel. Dit betekent dat de subsidielast verantwoord dient te worden in het jaar waarin door de subsidieontvanger de activiteiten (waarvoor de subsidie is verstrekt) worden uitgevoerd en (gedeeltelijk) aan de gestelde subsidievoorwaarden is voldaan. De Commissie BBV biedt de mogelijkheid tot instellen van een grensbedrag. Het door PS vastgestelde grensbedrag bedraagt € 0,5 miljoen. In overeenstemming met het BBV is dit grensbedrag gesteld binnen de range van 0,00% en 0,25% van de totale lasten inclusief toevoegingen aan de reserves over het boekjaar. Meerjarige projectsubsidies boven het grensbedrag dienen verantwoord te worden op basis van het toerekeningsbeginsel. In lijn met het door PS genomen besluit wordt bij afgifte van een subsidiebeschikking, voor zover de verstrekte subsidie nog niet als last in het boekjaar is verantwoord, het resterende bedrag aan de bestemmingsreserve "meerjarige subsidies" toegevoegd. Deze wordt in latere jaren aan deze reserve onttrokken en als last verantwoord basis van het verwachte bestedingsritme van de subsidie. Dit bestedingsritme is terug te vinden in de subsidieverleningsbeschikking. Voor het einde van het boekjaar wordt bij projectsubsidies groter dan dit grensbedrag aan de hand van de financiële voortgangsrapportages van de subsidieontvangers vastgesteld of de werkelijke bestedingen overeengekomen met het verwachte bestedingsritme. Bij aanzienlijke afwijkingen vindt een correctie plaats van de verantwoorde subsidielasten.

Activering van directe apparaatskosten aan materiële vaste activa

Omschrijving (toelichting)

Interne uren die direct verband houden met investeringen dienen conform de voorschriften (BBV) te worden geactiveerd. Indien er bij projecten die zijn opgenomen onder de investeringskredieten sprake is van directe uren dan activeren we vanaf 2019 een percentage over de vervaardigingskosten van het betreffende boekjaar. Deze geactiveerde kosten worden toegevoegd aan een dekkingsreserve afschrijvingen apparaatskosten ter dekking van de hogere afschrijvingslasten.

Vaste activa

Omschrijving (toelichting)

Activa die bedoeld zijn om de uitoefening van de werkzaamheid van de provincie duurzaam te dienen.

Algemeen

Omschrijving (toelichting)

Hieronder is bij de diverse onderdelen van de vaste activa een toelichting gegeven.

Materiële vaste activa

Omschrijving (toelichting)

Materiële vaste activa zijn fysiek aanwezige activa. Het BBV kent de volgende soorten materiële vaste activa:

- Investerings met een economisch nut.
- Investerings met een economisch nut, waardoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven.
- Investerings in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut.

Investerings hebben een economisch nut indien ze verhandelbaar zijn en/of indien ze kunnen bijdragen aan het genereren van middelen. Alle investerings met een economisch nut worden geactiveerd.

Investerings in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut worden geactiveerd en over de gebruiksduur afgeschreven.

Alle materiële vaste activa zijn gewaardeerd tegen de oorspronkelijke verkrijgingsprijs. Dit is de inkoopprijs en de bijkomende kosten. Of ze worden gewaardeerd tegen de vervaardigingsprijs. Deze bestaat uit: de aanschaffingskosten van de gebruikte grond- en hulpstoffen en de overige directe kosten, verminderd met de ontvangen subsidies en bijdragen die direct gerelateerd zijn aan het actief, de jaarlijkse afschrijvingslasten en afwaarderingen wegens duurzame waardeverminderingen. Duurzame waardeverminderingen van vaste activa worden onafhankelijk van het resultaat van het boekjaar in aanmerking genomen.

Voor investerings in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut geldt tot aan investeringsdatum 31 december 2016 dat eventuele bijdragen uit de reserves in mindering zijn gebracht op deze investerings in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut.

De op de oorspronkelijke verkrijging- of vervaardigingsprijs toegepaste jaarlijkse afschrijvingen corresponderen met een stelsel dat is afgestemd op de verwachte toekomstige gebruiksduur (kortste van de geschatte economische levensduur of technische gebruiksduur) van de geactiveerde objecten en voorzieningen.

De gehanteerde afschrijvingstermijnen zijn opgenomen in de financiële verordening. De afschrijvingen worden berekend volgens de lineaire methode. Afschrijvingen geschieden daarnaast onafhankelijk van het resultaat van het boekjaar. Op gronden wordt niet afgeschreven, tenzij de grond deel uitmaakt van een investering in de openbare ruimte met maatschappelijk nut. Eventuele boekwinsten bij inruil of afstoting van een kapitaalgoed zijn als incidentele bate in de jaarrekening verwerkt.

Duurzame waardevermindering van vaste activa

Omschrijving (toelichting)

Afwaardering van bedrijfseconomisch vastgoed vindt plaats indien de directe opbrengstwaarde lager is dan de boekwaarde. Lagere taxatiewaarden dan de boekwaarden van onroerende zaken zijn hierbij als duurzame waardedaling in aanmerking genomen. Afwaardering van maatschappelijk vastgoed vindt plaats indien de directe opbrengstwaarde lager is dan de boekwaarde en er ten opzichte van de huidige functie geen (bestuurlijke) intentie is voor duurzame exploitatie.

Buitengebruik gestelde vaste activa

Omschrijving (toelichting)

Indien een vast actief buiten gebruik is gesteld, heeft op het moment van buitengebruikstelling een afwaardering van de boekwaarde plaatsgevonden naar de lagere restwaarde.

Afschrijvingen

Omschrijving (toelichting)

Investerings met economisch nut of investeringen in de openbare ruimte met maatschappelijk nut, worden lineair afgeschreven in maximaal:

Object	Aantal jaar
Laptop, desktop, workstation, tablets, server (incl. implementatiekosten)	4
Beeldscherm (incl. implementatiekosten)	6
Wifi en netwerkcomponenten (incl. implementatiekosten)	4
Telefoons, smartphones (incl. implementatiekosten)	3
Software, afhankelijk van applicatie (incl. implementatiekosten)	2 tot 7
Verkeersregelinstallatie	15
Overige werktuigbouwkundige en elektrotechnische installaties	5 tot 10
Wegen:	
- elementverhardingen	30
- asfaltverharding	35
- betonverharding	40

Droge kunstwerken (vaste bruggen, viaducten, tunnels, betonnen duikers, enzovoort.)	80
Natte Kunstwerken	
- sluizen	100
- beweegbare bruggen	60
Overige infrastructuur (stalen geleiderail, geluidsschermen, lichtmasten, bewegwijzering, aanleginrichting veerboot, keerwanden, damwanden, enzovoort.)	30
Gebouwen:	
- steunpunten, bedrijfsgebouwen, inrichting terreinen	30
- technische installaties gebouwen	10
- audiovisuele middelen	5
Voertuigen:	
- dienstauto's bestuur	4
- overige voertuigen	4 tot 8
- schepen	30

Erfpacht

In erfpacht uitgegeven gronden worden gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs. Daarbij geldt de uitgifteprijs van eerste uitgifte als verkrijgingsprijs. Gronden in eeuwigdurende erfpacht worden gewaardeerd tegen registratiewaarde.

Voor een gedetailleerd verloop van de materiële vaste activa wordt verwezen naar bijlage 1 de Staat van materiële en financiële activa.

Het onderstaande overzicht geeft het verloop weer van de materiële vaste activa gedurende het jaar:

(Bedragen x € 1.000)

Omschrijving	Boekwaarde per 1 januari 2025	Investerings	Desinve- steringen	Afschrij- vingen	Bijdragen van derden	Afwaar- deringen	Boekwaarde 31 december 2025
Gronden en terreinen	1.861	679	0	-	-	-	2.539
Bedrijfsterreinen	10.217	31	-	591	-	-	9.657
Grond, weg en waterbouwkundige werken	2.513	-	-	283	-	-	2.231
Vervoermiddelen	8.104	437	-	897	-	-	7.643
Machines, apparaten en installaties	3.575	3.201	-	632	6	-	6.138
Totaal investeringen met economisch nut	26.270	4.348	0	2.403	6	-	28.209
Investerings in de openbare ruimte maatschappelijk nut tot 1-1-2017							
Grond, weg en waterbouwkundige werken	3.075	-	-	526	-	-	2.550
Investerings in de openbare ruimte maatschappelijk nut na 1-1-2017							
Grond, weg en waterbouwkundige werken	41.161	11.729	-	1.119	2.826	-	48.944
Totaal investeringen met maatschappelijk nut	44.236	11.729	-	1.644	2.826	-	51.494

Financiële vaste activa

Het BBV kent de volgende soorten financiële vaste activa:

- Kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen, gemeenschappelijke regelingen en overige verbonden partijen.
- Leningen aan openbare lichamen, woningbouwcorporaties, deelnemingen en overige verbonden partijen.
- Overige langlopende leningen.
- Uiteenzettingen in 's Rijkschatkist met rente typische looptijd van één jaar of langer.
- Overige uitzettingen met een rente typische looptijd van één jaar of langer.

De financiële vaste activa zijn gewaardeerd tegen de oorspronkelijke verkrijgingsprijs (de inkoopprijs en de bijkomende kosten), de jaarlijkse aflossingen, afschrijvingslasten en afwaarderingen wegens duurzame waardeverminderingen. Zo nodig is een voorziening voor verwachte oninbaarheid op de boekwaarde in mindering gebracht. Participaties in het aandelenkapitaal van NV's en BV's (kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen in de zin van het BBV) zijn gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs van de aandelen. Indien de marktwaarde van de aandelen daalt tot onder de verkrijgingsprijs, vindt afwaardering naar deze lagere marktwaarde plaats.

Het onderstaande overzicht geeft het verloop weer van de financiële vaste activa gedurende het boekjaar.

De investeringen in de financiële vaste activa van € 39,3 miljoen bestaat voor € 14,8 miljoen uit een agiostorting in Transitiefonds Zeeland B.V. (onderdeel van N.V. Economische Impuls Zeeland B.V.).

Daarnaast is voor € 24 miljoen aan kasgeldleningen verstrekt aan een waterschap.

De aflossingen betreffen de reguliere aflossingen op de verstrekte leningen.

De afwaarderingen zijn het gevolg van lagere marktwaarde van kapitaalverstrekkingen. Deze ziet voor € 6,6 miljoen toe op het kapitaalbelang in N.V. Westerscheldetunnel. De marktwaarde is ingeschat op basis van de verwachte toekomstige dividendopbrengsten vanuit N.V. Westerscheldetunnel, welke contant zijn gemaakt tegen een disconteringsvoet van 5,2%. Deze disconteringsvoet is ingeschat op basis van gangbare waarderingmodellen, waarbij de actuele marktrente en risico-opslag input vormen.

Bedragen x € 1.000

Omschrijving	Boekwaarde per 1 januari 2025	Investe- ringen	Desinve- steringen	Afschrijv- ingen aflossingen	Bijdragen van derden	Afwaar- deringen	Boekwaarde 31 december 2025
Kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen	298.138	15.300	-	-	-	7.450	305.988
Uitzettingen in 's Rijks schatkist met een rentetypische looptijd korter dan één jaar	32.500	-	-	-	-	-	32.500
Leningen aan openbare lichamen (art. 1 Wet Fido)	67.500	24.000	-	4.000	-	-	87.500
Overige langlopende leningen	646	-	-	125	-	-	521
Overige uitzettingen rentetypische looptijd > of gelijk aan één jaar	147	-	-	76	-	-	71
Totaal Financiële vaste activa	398.930	39.300	-	4.201	-	7.450	426.580

Glottende activa

Omschrijving (toelichting)

Onder de glottende activa worden afzonderlijk opgenomen de voorraden, de uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar, de liquide middelen en de overlopende activa.

Voorraden

Omschrijving (toelichting)

De post voorraden wordt onderscheiden in:

Gereed product- en handelsgoederen

Onder deze voorraden is de boekwaarde van gronden opgenomen die nog geen definitieve bestemming hebben, maar ingezet worden om projecten te realiseren.

Bedragen x € 1.000

Voorraden	Boekwaarde per 1 januari 2025	Vermeerderingen	Verminderingen	Boekwaarde per 31 december 2025
Gereed product en handelsgoederen				
grondbank zeeland	56.229	30.418	2.624	84.024
NPW grondb landb flankerend beleid	16.758	-16.217	541	-
Voorraad vastgoedobjecten	1.552	1.268	5	2.814
Ontwikkelbank	75	-	-	75
Totaal gereed product en handelsgoederen	74.614	15.469	3.170	86.913

Grondbank Zeeland

Omschrijving (toelichting)

De (ruil)gronden maken onderdeel uit van de Grondbank Zeeland. De ruilgronden worden aangewend met de intentie om deze op korte termijn weer te verkopen of te ruilen.

In de paragraaf Grondbeleid wordt ingegaan op de omvang en het gevoerde beleid.

Grondbank landbouw flankerend beleid

Omschrijving (toelichting)

De gronden voor het landbouw flankerend beleid worden gefinancierd uit een krediet van het Groenfonds. De baten en lasten van deze financiering komen volledig ten gunste of ten laste van het Natuurpakket Westerschelde (NPW). Winst- en verlies bij grondtransacties komen ook ten gunste of ten laste van NPW.

Uitzettingen met een rente typische looptijd korter dan één jaar

De uitzettingen met een rente typische looptijd korter dan één jaar worden gewaardeerd tegen nominale waarde. Voor verwachte oninbaarheid is een voorziening van € 0,025 miljoen in mindering gebracht. Deze voorziening wordt statisch bepaald.

De post uitzettingen met een rente typische looptijd korter dan één jaar wordt onderscheiden in:

Bedragen x € 1.000

	Boekwaarde per 1 januari 2025	Voorziening oninbaarheid	Boekwaarde per 31 december 2025
Vorderingen op openbare lichamen	21.938	-	23.055
Overige vorderingen	1.664	25	450
Totaal uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar	23.602	25	23.505

Schatkistbankieren

Provincies moeten hun overtollige liquiditeiten stalen in de schatkist van het Rijk. Om te bepalen of een provincies overtollige liquiditeiten naast de gelden voor het normale betalingsverkeer aanhoudt, geldt een drempelbedrag dat is gebaseerd op het begrotingstotaal van de provincies.

De onderstaande tabel geeft de berekening van de benutting van het drempelbedrag schatkistbankieren.

Berekening benutting drempelbedrag schatkistbankieren (bedragen x € 1000)					
		Verslagjaar			
(1)	Drempelbedrag	7300,1			
		Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
(2)	Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen	173	178	172	370
(3a) = (1) > (2)	Ruimte onder het drempelbedrag	7.127	7.122	7.128	6.930
(3b) = (2) > (1)	Overschrijding van het drempelbedrag	-	-	-	-
(1) Berekening drempelbedrag					
		Verslagjaar			
(4a)	Begrotingstotaal verslagjaar	365.005			
(4b)	Het deel van het begrotingstotaal dat kleiner of gelijk is aan € 500 miljoen	365.005			
(4c)	Het deel van het begrotingstotaal dat de € 500 miljoen te boven gaat				
(1) = (4b)*0,02 + (4c)*0,002 met een minimum van €1.000.000 als het begrotingstotaal kleiner of gelijk is aan 500 mln. En als begrotingstotaal groter dan € 500 miljoen is is het drempelbedrag gelijk aan € 10 miljoen, vermeerderd met 0,2% van het deel van het begrotingstotaal dat de € 500 miljoen te boven gaat.	Drempelbedrag	7300,1			
(2) Berekening kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen					
		Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
(5a)	Som van de per dag buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen (negatieve bedragen tellen als nihil)	15.570	16.204	15.795	34.068
(5b)	Dagen in het kwartaal	90	91	92	92
(2) - (5a) / (5b)	Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen	173	178	172	370

Liquide middelen

De liquide middelen worden gewaardeerd tegen nominale waarde en betreffen alleen banksaldi.

De specificatie is als volgt:

Bedragen x € 1.000

Liquide middelen	Boekwaarde	
	1 januari 2025	31 december 2025
BNG	257	401
Groenfondsrekeningen	16.499	-
Totaal liquide middelen	16.756	401

Overlopende activa

De overlopende activa zijn gewaardeerd tegen nominale waarde. Er is geen voorziening oninbaarheid in mindering gebracht.

De post overlopende activa wordt onderscheiden in:

Bedragen x € 1.000

Overlopende activa	Boekwaarde	Boekwaarde 31
	1 januari 2025	december 2025
Nog te ontvangen Europese overheidslichamen	-	-
Nog te ontvangen Rijk	17.834	16.726
Nog te ontvangen overige Nederlandse overheidslichamen	2.489	32.271
Overige nog te ontvangen bedragen	393	190
Vooruitbetaalde bedragen die ten laste van volgende begrotingsjaren komen.	1.859	2.808
Totaal overlopende activa	22.575	51.995

Uitkeringen met specifiek bestedingsdoel

Het onderstaande overzicht geeft het verloop weer van de uitkeringen met specifiek bestedingsdoel van overheidslichamen gedurende het jaar 2025:

Bedragen x € 1.000

Uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel	Boekwaarde per 1 januari 2025	Toevoegingen	Ontvangen bedragen	Boekwaarde 31 december 2025
het Rijk				
Opcenten motorruittoelagenbelasting	4.526	3.848	4.526	3.848
SPUK veehouderij	10	-	10	-
OA SPUK BVOV	305	-	305	-
OP ZIS2 Vernieuwing landbouw	132	-	132	-
OA SPUK RD NSPD	7.926	3.388	-	11.314
IPO Bij12 bijdrage weeffout Provinciefonds	2.922	-	2.922	-
POP3 Landbouwroutte Poortvliet	523	-	523	-
Rijkswaterstaat urenvergoeding Welzingepolder	81	-	81	-
Rente Schatkistbankieren	1.350	1.270	1.350	1.270
Rijkswaterstaat afrekening gladheidsbestrijding 2025	-	293	-	293
Overige Nederlandse overheidslichamen				
SPUK Netten op Zee	-	25.843	-	25.843
SPUK Visserijontwikkelplan	-	5.261	-	5.261
RD Iedereen telt!	133	-	133	-
Bijdrage gemeente Hulst traverse Kapellebrug	-	508	-	508
Bijdrage gemeente Terneuzen rotonde Othene	1.759	-	1.759	-
RUD afrekening Kanaalpolder	65	-	65	-
RD3 Participatie	33	-	33	-
Overige provincies afrekening Kring van Commissarissen 2024	140	-	140	-
Waterschap Scheldestromen uitvoeringsregisseur Zoet Water	50	-	50	-
Gemeente Scouwen Duiveland, afrekening hergebruik leegstaande panden	-	150	-	150
Rente leningen Waterschap Veluwe en Heuvel	32	84	32	84
Rente lening Waterschap Brabantse Delta	173	156	173	156
Rente lening gemeente Rotterdam	176	176	176	176
Rente lening gemeente Hendrik Ido Ambacht	60	-	60	-
Totaal	20.398	40.977	12.471	48.903

Vaste passiva

Omschrijving (toelichting)

De vaste passiva van een provincie hebben een looptijd van meer dan één jaar. Hieronder vallen dus niet alleen de langlopende vaste schulden, maar ook het eigen vermogen en de getroffen voorzieningen.

Algemeen

Omschrijving (toelichting)

Hieronder is bij de diverse onderdelen van de vaste passiva een toelichting gegeven.

De vaste passiva zijn gewaardeerd tegen nominale waarde, tenzij het betreffende balanshoofd anders staat vermeld.

Eigen vermogen

Omschrijving (toelichting)

Onder het eigen vermogen zijn de algemene reserve en de bestemmingsreserves opgenomen. Op grond van het beleidsuitgangspunt dat de noodzaak van handhaving van de overige reserves jaarlijks wordt herzien zijn in 2025 geen zaken van belang.

Reserves

In het BBV worden reserves omschreven als vermogensbestanddelen die als eigen vermogen zijn aan te merken en die vanuit bedrijfseconomisch oogpunt vrij te besteden zijn. De vaststelling van de noodzakelijke omvang van de reserves is een zaak van Provinciale Staten. Daarom worden reserves ook wel onderverdeeld in algemene en bestemmingsreserves. Zodra de Provinciale Staten aan een reserve een bepaalde bestemming hebben gegeven, is er sprake van een bestemmingsreserve. Om die reden kunnen bestemmingsreserves naar de situatie per ultimo verslagjaar geen negatieve stand kennen. Heeft een reserve geen bestemming dan wordt het een algemene reserve genoemd.

Aan de reserves hebben geen rentetoevoegingen plaatsgevonden.

Het onderstaande overzicht geeft het verloop weer van de reserves gedurende het jaar 2025:

Bedragen x € 1.000

Eigen vermogen	Boekwaarde per 1 januari 2025	Resultaat- bestemming 2024	Toevoe- gingen 2025	Rentetoe- rekening 2025	Onttrek- kingen 2025	Verminde- ringen i.v.m. afschrijvingen op activa	Boekwaarde 31 december 2025
Algemene reserve	53.258	2.574	6.822	-0	14.282	-	48.372
Totaal algemene reserve	53.258	2.574	6.822	-0	14.282	-	48.372
Resultaat na bestemming 2023	10.887	-10.887	-	-	-	-	-
Totaal resultaat na bestemming	10.887	-10.887	-	-	-	-	-
Bestemmingsreserve WST en Sluiskiltunnel	1.395	-	12.738	0	12.319	-	1.814
Dekkingsreserve verbouwing Zws museum	2.400	-	-	-	-	200	2.200
Dekkingsreserve Gistpoortgebouw	1.323	-	-	-	-	102	1.222
Dekkingsreserve Schuytvlot	2.330	-	-	-	-	155	2.174
Dekkingsreserve FF aanlandingsvoorzieningen	1.370	-	-	-	-	152	1.218
Dekkingsreserve FF gebouwen en terreinen	923	-	-	-	-	92	831
Dekkingsreserve wegsteunp 's Heerarendskerke	1.999	-	-	-	-	-	1.999
Reserve meerjarige projecten	44.213	8.081	18.507	-	37.455	-	33.347
Reserve natuur	4.260	-	949	-	-	-	5.208
Reserve investeringsagenda	18.708	-	25.655	-	27.374	-	16.990
Dekkingsreserve wegeninvesteringen	31.755	-	27.184	-	-	172	58.767
Dekkingsreserve gebouw G en A	2.004	-	-	-	8	74	1.922
Dekkingsreserve N286 landbouwroute	889	-	-	-	-	27	862
Bestemmingsreserve ZIS	2	-	-	-	-	-	2
Dekkingsreserve NCV	133	-	-	-	-	27	106

Bedragen x € 1.000

Bestemmingsreserve investeringsfonds	12.975	-	-	-	903	433	11.639
Onderhoudsreserve infrastructuur	3.328	-	9.840	-0	11.293	-	1.875
Dekkingsreserve WSF	500	-	-	-	-	-	500
Bestemmingsreserve onderh. Bedrijfspannen	1.202	232	375	-0	222	-	1.587
Bestemmingsreserve te dekken apparaatskosten	2.361	-	-	-	10	-	2.351
Bestemmingsreserve Wind in de Zeilen	1.682	-	341	-	-	-	2.023
Dekkingsreserve verduurzaming bedrijfspannen	1.100	-	110	-	110	-	1.100
Bestemmingsreserve GBE Aqua	163.758	-	-	-	-	-	163.758
Bestemmingsreserve cofinanciering EU-projecten	2.405	-	2.698	-	2.355	-	2.748
Bestemmingsreserve meerjarige subsidies	4.960	-	4.307	-	3.249	-	6.018
Bestemmingsreserve Delta Kennis Centrum	16.603	-	1.945	-	2.300	-	16.248
Bestemmingsreserve ZEH	151.500	-	67.500	-	20.200	-	198.800
Bestemmingsreserve ZE-schepen	7.900	-	-	-	-	-	7.900
Dekkingsreserve ZE-Schepen	1.500	-	-	-	-	-	1.500
Bestemmingsreserve Natuurpakket Westerschelde	-	-	23.694	-	-	-	23.694
Bestemmingsreserve Impuls	-	-	16.300	-	-	-	16.300
Bestemmingsreserve V&R	-	-	180	-	-	-	180
Totaal bestemmingsreserves	485.478	8.313	212.323	-0	117.797	1.435	586.882
Totaal reserves	549.622	-	219.146	-0	132.079	1.435	635.253

In de onderstaande tabel volgt een toelichting over de bovengenoemde reserves.

Algemene reserve			
Algemeen			
Doel reserve	Opvang van rekeningsaldi en onvoorziene mee- en tegenvallers		
Instellingsbesluit			
Kenmerken			
Functie	Algemeen		
Voeding	Positieve rekeningsaldi; incidentele meevallers.		
Eindjaar	N.v.t.		
Bandbreedte	Minimum:	N.v.t.	Maximum: N.v.t.
Voorwaarden besteding	Separate besuiten PS voornamelijk via voor- en najaarsnota.		

Bestemmingsreserve WST en Sluikiltunnel	
Algemeen	
Doel reserve	Dekking van de jaarlijkse afschrijving-, onderhoudskosten en financieringslasten van de Westerschelde- en de Sluikiltunnel.
Instellingsbesluit	1-1-2014
Kenmerken	
Functie	Egaliseren
Voeding	Jaarlijkse dividend Westerscheldetunnel N.V.

Eindjaar	2033		
Bandbreedte	Minimum:	N.v.t.	Maximum:
Voorwaarden besteding	Lasten voor afschrijving, onderhoud en rente van de Sluiskiltunnel en de Westerscheldetunnel en de afwaardering van de Westerscheldetunnel		

Verbouwing Zeeuws museum			
Algemeen			
Doel reserve	Dekking van de jaarlijkse afschrijvingslasten van de verbouwing van het Zeeuws Museum.		
Instellingsbesluit	1-1-2007		
Kenmerken			
Functie	Egaliseren		
Voeding	Gevormd via budgettaire ruimte		
Eindjaar	2037		
Bandbreedte	Minimum:	N.v.t.	Maximum:
Voorwaarden besteding	Afschrijvingslasten		

Verbouwing Gistpoortgebouw			
Algemeen			
Doel reserve	Dekking van de jaarlijkse afschrijvingslasten van de verbouwing van het Gistpoortgebouw.		
Instellingsbesluit	1-1-2006		
Kenmerken			
Functie	N.v.t.		
Voeding	Gevormd via budgettaire ruimte		
Eindjaar	2036		
Bandbreedte	Minimum:	N.v.t.	Maximum:
Voorwaarden besteding	Afschrijvingslasten		

Verbouwing Schuytvlot			
Algemeen			
Doel reserve	Dekking van de jaarlijkse afschrijvingslasten van de verbouwing Schuytvlot.		
Instellingsbesluit	1-1-2009		
Kenmerken			
Functie	Egaliseren		
Voeding	Gevormd via budgettaire ruimte		
Eindjaar	2039		
Bandbreedte	Minimum:	N.v.t.	Maximum:
Voorwaarden besteding	Afschrijvingslasten		

FF aanlandingsvoorzieningen			
Algemeen			
Doel reserve	Dekking van de jaarlijkse afschrijvingslasten van de aanlandingsvoorzieningen fast ferry.		
Instellingsbesluit	1-1-2003		
Kenmerken			
Functie	Egaliseren		
Voeding	Gevormd via budgettaire ruimte		
Eindjaar	2033		
Bandbreedte	Minimum:	N.v.t.	Maximum:
Voorwaarden besteding	Afschrijvingslasten		

FF gebouwen en terreinen			
Algemeen			
Doel reserve	Dekking van de jaarlijkse afschrijvingslasten van de gebouwen en terreinen fast ferry.		
Instellingsbesluit	1-1-2004		
Kenmerken			
Functie	Egaliseren		
Voeding	Gevormd via budgettaire ruimte		
Eindjaar	2034		
Bandbreedte	Minimum:	N.v.t.	Maximum: N.v.t.
Voorwaarden besteding	Afschrijvingslasten		
Wegsteunpunt 's Heerarendskerke			
Algemeen			
Doel reserve	Dekking van de jaarlijkse afschrijvingslasten van het wegsteunpunt 's Heerarendskerke.		
Instellingsbesluit	1-1-2014		
Kenmerken			
Functie	Egaliseren		
Voeding	Gevormd via budgettaire ruimte		
Eindjaar	N.v.t.		
Bandbreedte	Minimum:	N.v.t.	Maximum: N.v.t.
Voorwaarden besteding	Afschrijvingslasten		
Meerjarige projecten			
Algemeen			
Doel reserve	Zekerheid creëren over het beschikbaar blijven van in een jaar niet volledig bestede projectbudgetten.		
Instellingsbesluit	1-1-2015		
Kenmerken			
Functie	Egaliseren		
Voeding	Niet bestede budgetten in het lopende begrotingsjaar.		
Eindjaar	N.v.t.		
Bandbreedte	Minimum:	N.v.t.	Maximum: N.v.t.
Voorwaarden besteding			
Natuur			
Algemeen			
Doel reserve	Nakomen afspraken uit het Natuurakkoord en de Bestuurovereenkomst Grond (december 2013).		
Instellingsbesluit	1-1-2015		
Kenmerken			
Functie	Egaliseren		
Voeding	Incidentele boekwinst grondtransacties die betrekking hebben op het Natuurakkoord en de Bestuurovereenkomst grond.		
Eindjaar	2027		
Bandbreedte	Minimum:	N.v.t.	Maximum: N.v.t.
Voorwaarden besteding	Lasten voortkomend uit verwerving gronden natuurontwikkeling.		
Investeringsagenda			
Algemeen			
Doel reserve	Duurzame investeringen in Zeeland.		
Instellingsbesluit	Voorjaarnota 2016		
Kenmerken			
Functie	Besteden		

Voeding	Vrije budgettaire ruimte en algemene reserve		
Eindjaar	N.v.t.		
Bandbreedte	Minimum:	N.v.t.	Maximum: N.v.t.
Voorwaarden besteding	De inzet vanuit de investeringsagenda geldt primair voor investeringen die gerelateerd zijn aan de strategische opgave en daarnaast voor weginvesteringen, natuurontwikkeling en economische innovatie. Twee keer per jaar worden voorstellen aan PS gedaan voor bestedingen ten laste van de investeringsagenda.		

Weginvesteringen			
Algemeen			
Doel reserve	Dekking van de jaarlijkse afschrijvingslasten weginvesteringen.		
Instellingsbesluit	1-1-2019		
Kenmerken			
Functie	Egaliseren		
Voeding	N.v.t.		
Eindjaar	N.v.t.		
Bandbreedte	Minimum:	N.v.t.	Maximum: N.v.t.
Voorwaarden besteding	Afschrijvingslasten		

Gebouw G en A			
Algemeen			
Doel reserve	Dekking van de jaarlijkse afschrijvingslasten G en A.		
Instellingsbesluit	1-1-2019		
Kenmerken			
Functie	Egaliseren		
Voeding	N.v.t.		
Eindjaar	2049		
Bandbreedte	Minimum:	N.v.t.	Maximum: N.v.t.
Voorwaarden besteding	Afschrijvingslasten		

N286			
Algemeen			
Doel reserve	Dekking van de jaarlijkse afschrijvingslasten N286.		
Instellingsbesluit	1-1-2022		
Kenmerken			
Functie	Egaliseren		
Voeding	Investeringsagenda		
Eindjaar	2057		
Bandbreedte	Minimum:	N.v.t.	Maximum: N.v.t.
Voorwaarden besteding	Afschrijvingslasten		

Zeeland in Stroomversnelling			
Algemeen			
Doel reserve	Uitvoering investeringsprogramma Zeeland in Stroomversnelling.		
Instellingsbesluit	1-1-2017		
Kenmerken			
Functie	Egaliseren		
Voeding	Investeringsagenda en budgettaire ruimte		
Eindjaar	N.v.t.		
Bandbreedte	Minimum:	N.v.t.	Maximum: N.v.t.
	Lasten die die betrekking hebben op het programma Zeeland in Stroomversnelling.		

Voorwaarden besteding			
Nautische Centrale Vlissingen			
Algemeen			
Doel reserve	Dekking van de jaarlijkse afschrijvingslasten Nautische Centrale Vlissingen.		
Instellingsbesluit	1-1-2019		
Kenmerken			
Functie	Egaliseren		
Voeding	Investeringsagenda		
Eindjaar	2029		
Bandbreedte	Minimum:	N.v.t.	Maximum: N.v.t.
Voorwaarden besteding	Afschrijvingslasten		
Investeringsfonds Zeeland			
Algemeen			
Doel reserve	Dekking van eventuele afwaarderingen kapitaalstortingen in het Investeringsfonds Zeeland BV.		
Instellingsbesluit	Voorjaarnota 2018		
Kenmerken			
Functie	Egaliseren		
Voeding	Gevormd uit budgettaire ruimte		
Eindjaar	N.v.t.		
Bandbreedte	Minimum:	N.v.t.	Maximum: N.v.t.
Voorwaarden besteding	Afwaarderingen		
Infrastructuur Natte kunstwerken			
Algemeen			
Doel reserve	Gelijkmatige verdeling van de onderhoudslasten groot onderhoud natte kunstwerken.		
Instellingsbesluit	Zomernota 2017		
Kenmerken			
Functie	Egaliseren		
Voeding	Jaarlijkst dotering		
Eindjaar	N.v.t.		
Bandbreedte	Minimum:	N.v.t.	Maximum: N.v.t.
Voorwaarden besteding	Lasten groot onderhoud		
Westerschelde ferry			
Algemeen			
Doel reserve	Dekking van eventuele afwaarderingen kapitaalstortingen Westerschelde ferry BV.		
Instellingsbesluit	2018		
Kenmerken			
Functie	Egaliseren		
Voeding	N.v.t.		
Eindjaar	N.v.t.		
Bandbreedte	Minimum:	N.v.t.	Maximum: N.v.t.
Voorwaarden besteding	Afwaarderingen		
Investering apparaatskosten			
Algemeen			
Doel reserve	Dekking van de jaarlijkse afschrijvingslasten weginvesteringen.		

Instellingsbesluit	
Kenmerken	
Functie	Egaliseren
Voeding	Geactiveerde salariskosten investeringsprojecten
Eindjaar	N.v.t.
Bandbreedte	Minimum: N.v.t. Maximum: N.v.t.
Voorwaarden besteding	Afgeschrijvingslasten

Onderhoud bedrijfspanden

Algemeen	
Doel reserve	Egalisatie kosten groot onderhoud bedrijfspanden.
Instellingsbesluit	Voorjaarsnota 2018
Kenmerken	
Functie	Egaliseren
Voeding	Vorming uit budgettaire ruimte
Eindjaar	N.v.t.
Bandbreedte	Minimum: N.v.t. Maximum: N.v.t.
Voorwaarden besteding	Lasten groot onderhoud bedrijfspanden

Wind in de Zeilen

Algemeen	
Doel reserve	Op 9 juli 2020 is besloten de bestemmingsreserve Marinierskazerne Vlissingen te hernoemen naar bestemmingsreserve Wind in de Zeilen in het kader van activiteiten volgend uit het compensatiepakket Wind in de Zeilen.
Instellingsbesluit	9-jul-20
Kenmerken	
Functie	Besteden
Voeding	Vorming vanuit budgettaire ruimte
Eindjaar	N.v.t.
Bandbreedte	Minimum: N.v.t. Maximum: N.v.t.
Voorwaarden besteding	Bestedingen in het kader van het Rijkspakket Wind in de Zeilen.

Delta Kenniscentrum

Algemeen	
Doel reserve	Bestedingen voor het Delta Climate Centre.
Instellingsbesluit	23-7-2021
Kenmerken	
Functie	Besteden
Voeding	Provinciale inkomsten garantiepremie en vrijval bestemmingsreserve GBE Aqua
Eindjaar	2030
Bandbreedte	Minimum: N.v.t. Maximum: 20 mln.
Voorwaarden besteding	Subsidie aan het Delta Climate Centre

GBE Aqua

Algemeen	
Doel reserve	Dekking kapitaalstorting GBE Aqua.
Instellingsbesluit	23-7-2021
Kenmerken	
Functie	Egaliseren
Voeding	Dividenden GBE Aqua en Rijksbijdrage van € 10 miljoen.

Eindjaar	N.v.t.		
Bandbreedte	Minimum:	N.v.t.	Maximum:
Voorwaarden besteding	Afwaarderingen GBE Aqua		

Meerjarige subsidies

Algemeen			
Doel reserve	Verstreckte meerjarige projectsubsidies egaliseren conform BBV.		
Instellingsbesluit	1-1-2020		
Kenmerken			
Functie	Egaliseren		
Voeding	Toegekende projectsubsidiegelden waarvan de lasten niet worden genomen in het jaar van beschikken.		
Eindjaar	N.v.t.		
Bandbreedte	Minimum:	N.v.t.	Maximum:
Voorwaarden besteding	Gerealiseerde projectsubsidies in het juiste jaar.		

Verduurzaming bedrijfspanden

Algemeen			
Doel reserve	Dekking van de jaarlijkse afschrijvingslasten verduurzaming bedrijfspanden.		
Instellingsbesluit	1-1-2024		
Kenmerken			
Functie	Egaliseren		
Voeding	Investeringsagenda		
Eindjaar	2035		
Bandbreedte	Minimum:	N.v.t.	Maximum:
Voorwaarden besteding	Afschrijvingslasten		

Co-financierings EU-projecten

Algemeen			
Doel reserve	Voldoen aan de benodigde cofinanciering van het operationele programma Zuid (OP Zuid).		
Instellingsbesluit	Najaarsnota 2020		
Kenmerken			
Functie	Egaliseren		
Voeding	Lopende exploitatiebudgetten.		
Eindjaar	N.v.t.		
Bandbreedte	Minimum:	N.v.t.	Maximum:
Voorwaarden besteding	Gerealiseerde co-financiering in het juiste jaar		

ZEH

Algemeen			
Doel reserve	Behalen structurele rendementen.		
Instellingsbesluit	27-sep-24		
Kenmerken			
Functie	Egaliseren		
Voeding	80% van de dividenduitkering ZEH, na aflossing GBE Aqua		
Eindjaar	N.v.t.		
Bandbreedte	Minimum:	N.v.t.	Maximum:
Voorwaarden besteding	Instandhouding van het kapitaal, eventuele afweiding van de kapitaalverstrekkingen.		

ZE-schepen

Algemeen			
Doel reserve	Dekking van de jaarlijkse afschrijvingslasten ZE-Schepen.		
Instellingsbesluit	1-1-2024		
Kenmerken			
Functie	ZEH dividend		
Voeding	N.v.t.		
Eindjaar	N.v.t.		
Bandbreedte	Minimum:	N.v.t.	Maximum: N.v.t.
Voorwaarden besteding	Afschrijvingslasten		

Natuurpakket Westerschelde			
Algemeen			
Doel reserve	Uitoveren Natuurpakket Westerschelde		
Instellingsbesluit	31-12-2025		
Kenmerken			
Functie	Resterende middelen Natuurpakket Westerschelde		
Voeding	Overblijvende middelen NPW 2025		
Eindjaar	2030		
Bandbreedte	Minimum:	N.v.t.	Maximum: N.v.t.
Voorwaarden besteding	Bestedingen Natuurpakket Westerschelde		

Voorzieningen

Voorzieningen behoren tot het vreemd vermogen (schulden) van de Provincie. Om die reden kennen voorzieningen naar de situatie per ultimo verslagjaar geen negatieve stand. 'Voorzieningen worden in principe gewaardeerd op de contante waarde van de betrokken verplichting c.q. het voorzienbare verlies. De voorziening Waterbeheer is gewaardeerd op het nominale bedrag.

Voorzieningen worden gevormd wegens:

- Verplichtingen en verliezen waarvan de omvang op de balansdatum onzeker is, doch redelijkerwijs te schatten. Op de balansdatum bestaande risico's ter zake van bepaalde te verwachten verplichtingen of verliezen waarvan de omvang redelijkerwijs is te schatten.
- Kosten die in een volgend begrotingsjaar zullen worden gemaakt, mits het maken van die kosten zijn oorsprong mede vindt in het begrotingsjaar of in een voorafgaand begrotingsjaar en de voorziening strekt tot gelijkmatige verdeling van lasten over een aantal begrotingsjaren.
- Bijdragen (spaarcomponent) aan toekomstige vervangingsinvesteringen met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing wordt geheven.
- Middelen verkregen van derden, die specifiek besteed moeten worden, met uitzondering van de voorschotbedragen verkregen van Europese en Nederlandse overheidslichamen met een specifiek bestedingsdoel, die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren.

De vorming van een voorziening, dan wel een dotatie aan een reeds bestaande voorziening, is als een last in het betreffende boekjaar verantwoord. Alle aanwendungen aan voorzieningen zijn rechtstreeks ten laste van de voorziening gebracht en in het verslagjaar niet ten laste van de exploitatie verantwoord.

Voorzieningen worden niet gevormd voor jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume. Voor het bepalen van het "jaarlijks vergelijkbaar volume" is een tijdsperiode van vier jaar gehanteerd.

Rentetoevoegingen aan voorzieningen zijn niet toegestaan, met uitzondering van voorzieningen die gewaardeerd zijn tegen netto contante waarde.

Onderstaand volgt een verloop overzicht van de voorzieningen:

Bedragen x € 1.000

Omschrijving	Boekwaarde	Vrij-	Toevoeg-	Aanwen-	Boekwaarde
	per 1 januari 2025	gevallen bedragen	ingen	dingen	per 31 december 2025
Voorziening wachtgelden PSD	572	24	10	305	253
Voorziening waardeoverdracht pensioen politieke ambtsdragers	3.337	-	3.364	66	6.635
Voorziening spaarverlof	3.498	-	1.180	644	4.035
Voorziening RVU	188	-	101	177	111
Totaal voorzieningen voor	7.594	24	4.655	1.191	11.034
verplichtingen, verliezen en risico's					
Voorziening waterbeheer	1.331	-	179	343	1.168
Totaal voorzieningen middelen derden	1.331	-	179	343	1.168
met een specifiek bestedingsdoel					

Voorziening conform artikel 44 lid 1a BBV:

Op balans bestaande risico's ter zake van bepaalde te verwachten verplichtingen en verliezen waarvan de omvang op de balansdatum onzeker is, doch redelijkerwijs te schatten;

Er worden geen voorzieningen gevormd voor risico's of eventuele verplichtingen die zodanig onzeker zijn dat niet redelijkerwijs is in te schatten hoeveel deze zullen bedragen per balansdatum. Bij de grote projecten is hier sprake van. Zo kunnen verplichtingen op grond van gesloten overeenkomsten met externe partners leiden tot onvoorziene kosten naarmate de uitvoering van een project vordert en als gevolg van gewijzigde inzichten en omstandigheden. Dergelijke onzekerheden maken onderdeel uit van de risicobeheersing op projectniveau. Deze risico's worden periodiek ingeschat en verwerkt in het risicomanagementsysteem. Er wordt bij de kwartaalrapportages over de grote projecten ook op gerapporteerd aan u en zo nodig vertrouwelijk toegelicht. Uit deze rapportages blijkt dat de posten onvoorzien binnen de projectramingen voldoende zijn om eventuele financiële gevolgen voor de Provincie op te vangen.

Voorziening wachtgelden PSD

Jaarlijks wordt de voorziening wachtgelden ex-PSD-ers doorgerekend. Uitgangspunten hierbij zijn de sterfte-index, indexeringen, rekenrente en de verwachte neveninkomsten. Uiteraard blijven de rechten steeds gebaseerd op de opheffingsdatum PSD van 18 maart 2003.

Voorziening waarde overdracht pensioen politieke ambtsdragers

Voor de wachtgeld- en pensioenverplichtingen aan oud-leden GS en hun echtgenotes en kinderen, is in 2013 een voorziening aangelegd. Eventuele afkoopsommen van voormalige bestuurders die verschuldigd zijn bij de overdracht van de pensioenafspraken naar pensioenfondsen of andere overheden, worden ten laste van deze voorziening gebracht.

De commissie BBV heeft in december 2025 een stellige uitspraak gedaan over de verwerking van pensioenaanspraken voor politieke ambtsdragers onder de Wet toekomst pensioenen (Wtp). Deze uitspraak verplicht provincies om de nieuwe pensioenlasten direct in de jaarrekening 2025 te verwerken. Als gevolg van de uitspraak is aan de voorziening € 3,3 miljoen toegevoegd.

Voorziening spaarverlof

Begin 2022 zijn er aan de commissie BBV een aantal vragen gesteld over het treffen van een voorziening voor verlofsparen (naar aanleiding van afspraken in de CAO Gemeenten 2021-2022). Medewerkers kunnen (bovenwettelijke) vakantie-uren sparen. Met dit 'verlofsparen' kunnen medewerkers passend bij hun levensfase hun vakantie-uren inzetten op een manier die aansluit bij hun persoonlijke levens- en carrièreplanning. Deze vakantie-uren verjaren niet. Dit leidt tot verlofstuwmeren die bijvoorbeeld ingezet gaan worden om eerder met pensioen te gaan. Aangezien er bij verlofsparen naar oordeel van de commissie sprake is van arbeidskosten-gerelateerde verplichtingen die een niet voorspelbare opbouw en daarmee ook onvoorspelbare afbouw kennen, is hier een voorziening voor gevormd.

Voorziening RVU

Deze voorziening wordt gevormd voor de lasten van de medewerkers die gebruik maken van de Regeling Vervroegde Uittreding (CAO 2024).

Voorziening conform artikel 44.2 C BBV

Voorziening middelen derden met specifiek bestedingsdoel.

Voorziening waterbeheer

De leges voor waterheffing worden jaarlijks toegevoegd en de uitgaven in verband met de compensatie van de negatieve effecten van deze onttrekkingen die geen gelijkmatig patroon vertonen per jaar worden hieruit betaald. In de meerjarenbegroting worden de uitgaven voor de ophanden zijnde gerelateerde projecten onttrokken aan de voorziening.

Vaste schulden, met een rente typische looptijd langer dan één jaar

De vaste schulden zijn gewaardeerd tegen de nominale waarde (hoofdsom) verminderd met het totaal van de gedane aflossingen. De vaste schulden hebben een rentetypische looptijd van één jaar of langer.

De onderstaande tabel geeft het verloop van de vaste schulden weer over 2025:

Bedragen x € 1.000

Vaste schulden	Boekwaarde per	
	1 januari 2025	december 2025
Waarborgsommen	5	5
Totaal vaste schulden	5	5

Glottende passiva

Omschrijving (toelichting)

Onder de glottende passiva worden afzonderlijk opgenomen de netto-glottende schulden, met een rentetypische looptijd korter dan één jaar en de overlopende passiva.

Algemeen

Omschrijving (toelichting)

Hieronder is bij de diverse onderdelen van de glottende passiva een toelichting gegeven. De netto-glottende schulden met een rente typische looptijd korter dan één jaar zijn gewaardeerd tegen nominale waarde, tenzij bij het betreffende balanshoofd anders staat vermeld.

Netto-vlottende schulden met een rente typische looptijd korter dan één jaar

De post netto-vlottende schulden worden onderscheiden in:

Bedragen x € 1.000

Overlopende passiva	Boekwaarde per	Boekwaarde per 31
	1 januari 2025	december 2025
Kasgeldleningen aangegaan bij openbare lichamen als bedoeld in artikel 1, onderdeel a, van de Wet financiering decentrale overheden	11.924	12.316
Overige kasgeldleningen	-	-
Overige schulden	14.304	22.070
Totaal overlopende passiva	26.227	34.386

Overlopende passiva

Overlopende passiva zijn verplichtingen die in het begrotingsjaar zijn opgebouwd en die in een volgend begrotingsjaar tot betaling komen. Tevens omvatten de overlopende passiva na de wijziging van het BBV in 2007 de van de Europese en Nederlandse overheidslichamen ontvangen maar nog niet bestede voorschotbedragen met een specifiek bestedingsdoel die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren.

Bedragen x € 1.000

Overlopende passiva	Boekwaarde per	Boekwaarde per 31
	1 januari 2025	december 2025
Verplichtingen die in het begrotingsjaar zijn opgebouwd en die in een volgend begrotingsjaar tot betaling komen met uitzondering van jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume	46.420	42.270
De voorschotbedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren, ontvangen van:		
- Europese overheidslichamen	-	120
- het Rijk	128.864	155.037
- overige Nederlandse overheidslichamen	1.433	1.682
Overige vooruitontvangen bedragen die ten bate van volgende begrotingsjaren komen	72	200
Totaal overlopende passiva	176.790	199.310

De bovenstaande tabel wordt in de onderstaande tabel gespecificeerd naar details op de overlopende passiva.

Bedragen x € 1.000

Uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel	Boekwaarde	Ontvangen	Bestedingen	Terug-	Boekwaarde
	per 1 januari 2025	bedragen	2025	betalingen	31 december 2025
Europese overheidslichamen					
OP Interreg Schakelpunt	-	275	199	-	75
OA Interreg SSCH	-	44	-	-	44
het Rijk					
OP Natuur Pakket Westerschelde	33.579	-	33.579	-	-
OP BRIM-subsidie Zeelandbrug	225	-	-	-	225
OP Veilige bermen	258	-	258	-	-

Bedragen x € 1.000

OP SPUK snelfietsroute	1.535	-	-	-	1.535
OP SPUK flexibele woningbouw	1.213	-	316	-	897
OP SPUK Verkeersveilig mtr	608	-	-	-	608
OP SPUK Ontzorgprogr Maats Vastgoed	861	-	342	-	519
OP ZIS2 Iedereen telt	-19	-	-19	-	0
OP SPUK veilig, doelmatig en duurzaam gebruik	255	-	20	-	235
infrastructuur					
OP SPUK Programma Natuur	3.305	-	2.663	-	641
OP RD3 Participatieplatform	3	-	33	-	-30
OP SPUK WidZ Living Lab	2.289	-	464	-	1.826
OP SPUK Schone Lucht Akkoord	146	-	100	-	47
OP SPUK bodem overbruggingsjaar	44	-	-	-	44
OP SPUK Novi-gebied North Sea Port D	108	-	108	-	-0
OP Uitv.kstn POP3 WSS	165	-	-12	-	177
OP SPUK impulsregeling klimaatadaptie	65	-	-	-	65
OP SPUK IVRI	217	-	-	-	217
OP SPUK 2022 bodemopgaven	111	-	-	-	111
OP SPUK Impuls Jongerencultuur	1	-	-	-	1
OP SPUK Deltaprogramma zoet water	1.614	-	843	-	771
OP SPUK Woondeals	1.280	-	110	-	1.170
OP SPUK CDOKE	1.882	2.801	1.998	-	2.685
OP SPUK snellaadinfrastructuur	5.593	1.351	1.289	-	5.656
OP SPUK 2023 bodemopgaven	167	-	-	-	167
OP SPUK RD NSPD	27.630	-	2.904	-	24.725
OP SPUK natuurinclusief isoleren	3.137	-	115	-	3.022
OP SPUK Netten op Zee	13.796	18.765	1.344	-	31.217
OP SPUK 2024 bodemopgaven	1.676	1.581	-	-	3.258
OP KasZeeland	174	-	-452	-	626
OP SPUK Pasmelders	7.875	7.875	255	-	15.495
OP SPUK Koplopers	4.033	26.785	6.350	-	24.469
OP SPUK Pr Natuur 2e fase	11.587	2.335	1.507	-	12.415
OP SPUK Imp jong+talent	193	-	193	-	-
OP SPUK deelmobiliteitshub	413	-	145	-	269
OP SPUK MKB ontzorgingsprogramma	1.170	-	93	-	1.076
OP SPUK Verduurzaming bedrijventerre	1.033	-	205	-	828
OP SPUK MGB veehouderij	-	5.261	-	-	5.261
OP SPUK Mobiliteit RIJK	-	6.476	-	-	6.476
OP SPUK E120 Verkeersveilig mtr	-	723	92	-	631
OP SPUK Publiek Vervoer Zeeland	-	931	-	-	931
OP SPUK NOZ Verzilting	-	5.000	-	-	5.000
OP SPUK Publiek Vervoer Zeeland	-	1.900	-	-	1.900
OP Project Interreg VI FIER	-	119	249	-	-130
Overige Nederlandse overheidslichamen					
OP Actief bodembeheer	80	-	7	-	73
Platform diffuse bronnen	11	-	-	-	11
OP Vitaal Sloe/Kanaalzone 2012-2014	162	-	-	-	162
OP Lobbyist Den Haag	106	78	65	-	119
OP Cofinancieringsfonds LEADER	290	-	109	-	181

Bedragen x € 1.000

OP Interreg GO Scheldemonid	-	13	-		13
OP RD3 Vernieuwing landbouw	-	-	-30		30
OP ZIS gemeenten RD NSPD	783	786	477	-	1.092
Totaal	129.654	83.102	55.918	-	156.839

Motorrijtuigenbelasting

Omschrijving (toelichting)

In de jaarrekening is een bate opgenomen aan opcenten motorrijtuigenbelasting. Reeds meerdere malen in het verleden zijn discussies ontstaan met het ministerie van Financiën omtrent de juistheid en volledigheid van het aandeel van de provincies in de opbrengst motorrijtuigenbelasting. De belastingdienst verstrekt inzake de afgedragen gelden geen specifieke accountantsverklaring ten behoeve van de Provincies. De rechtmatigheid en volledigheid van deze opbrengst kan daarom niet worden vastgesteld.

Vennootschapsbelasting

Omschrijving (toelichting)

Er is voorgeschreven dat inzicht wordt gegeven in het verwachte bedrag aan te betalen Vennootschapsbelasting (Vpb). Op basis van een beoordeling van de provinciale activiteiten is geconcludeerd dat Provincie Zeeland voor al haar activiteiten geen fiscale onderneming drijft, dan wel dat er een vrijstelling kan worden toegepast. Dit betekent dat er geen activiteiten plaatsvinden die tot een bedrag voor Vpb hebben geleid. Bij eventuele wijzigingen van activiteiten in toekomstige begrotingsjaren zal worden beoordeeld of zij tot een Vpb belaste activiteit zullen leiden, deze zullen ook worden meegenomen in het (jaarlijkse) bedrijfsgesprek met de belastingdienst.

Niet in de balans opgenomen verplichtingen en rechten

Toelichting

Omschrijving (toelichting)

In onderstaand overzicht zijn alle door de provincie verstrekte garanties én borgstellingen opgenomen. In dit overzicht is aangegeven:

- De instelling waarvoor garant of borg wordt gestaan.
- De hoofdsom van de garant- of borgstelling.
- Welk deel (percentage) van de borgstelling voor rekening is van de provincie.
- De hoogte van de opgenomen lening die valt onder de garantie/borgstelling (door de partij waarvoor de provincie borg/garant staat).
- Looptijd van de garantstelling.
- Korte beschrijving van de garant- of borgstelling.

Voor een volledig beeld zijn in het overzicht 2 garantstellingen (NSP SE en WamCO2) opgenomen.

Het financiële risico voor de provincie bedraagt maximaal het provinciale aandeel in het bedrag dat de instelling aan leningen heeft aangetrokken die vallen onder de garantie.

Overzicht van garantstellingen en borgstellingen

Garantstelling/ Borgstelling verstrekkt aan	Hoofdsom garantie/borg	Deel van de garantstelling voor rekening van de provincie	Looptijd	Restant bedrag opgenomen lening per 01-01-2025	Restant bedrag opgenomen lening per 31-12-2025	
Bedragen x € 1.000						
Garantstelling North Sea Port SE (voorheen Zeeland Seaports)	320.000	160.000	01-01-2028	169.661	140.972	De Provincie Terneuzen e voor 50%. Ne fusie een vrij situatie dat d garanties die

Garantiestelling Warmco2	65.000	32.500	geen einddatum	53.750	45.700	De Provincie Terneuzen en WarmCo2. P SE heeft in h aan de garan aangesproke aangegeven.
Gemeente Hulst	3.300	3.300	31-12-2026	0	0	Zeeland is ui in de plaats i tussen Hulst
Garantiestelling Zeeuwse Bibliotheek	4.000	2.680	18-07-2030	1.714	1.429	Garantiestell afgesloten bi wordt jaarlijk bedraagt € 4
Totaal	388.300	198.480		225.125	188.101	

Garantstelling North Sea Port SE (NSP)

Omschrijving (toelichting)

De Gemeenschappelijke Regeling Zeeland Seaports (GR ZSP) is per 1 juli 2019 opgeheven. Op 26 juni 2019 zijn door de GR ZSP de aandelen in North Sea Port SE overgedragen aan de Provincie Zeeland en de gemeenten Borsele, Terneuzen en Vlissingen. Eveneens op 26 juni 2019 zijn North Sea Port Netherlands N.V., de Provincie Zeeland en de gemeenten Borsele, Terneuzen en Vlissingen de 'Garantieovereenkomst 2019' (Overeenkomst tot herziening van de garantie- en dienstverleningsovereenkomst d.d. 16 december 2010 en het Addendum GDO ('Verlaging Plafond GR Garanties') d.d. 29 juni 2018) aangegaan. Op 18 december 2019 is de GR ZSP ontbonden. De Provincie Zeeland en de gemeenten Vlissingen, Borsele en Terneuzen (garanten) staan garant voor de financiële verplichtingen die ten laste van North Sea Port Netherlands N.V. (voorheen Zeeland Seaports) zijn aangegaan voor zover opgenomen in artikel 3.1.1 van de Garantieovereenkomst 2019.

In het kader van de garantstelling voor de leningenportefeuille en de daarbij behorende banklijnen hebben garanten een hoofdsomgarantie aan diverse banken afgegeven voor een totaalbedrag van € 316.361.111. Naast deze garantstelling ten gunste van de banken hebben garanten in de Garantieovereenkomst 2019 afspraken met North Sea Port Netherlands N.V. gemaakt omtrent de maximale omvang van de leningenportefeuille. In de Garantieovereenkomst 2019 is vastgelegd dat North Sea Port Netherlands N.V. tot € 340 miljoen (2024) aan leningen daadwerkelijk mag opnemen. De totale schuld van North Sea Port Netherlands N.V. uit hoofde van leningen en kredieten bedroeg op 31 december 2025 € 140,9 miljoen. De garantstelling voor € 340 miljoen betreft een hoofdsomgarantie. Indien de banken de NSP SE (voorheen GR ZSP) zullen aanspreken op deze

garantie zijn daar bijkomende kosten aan verbonden. Dit betreft dan rentekosten en vergoedingen. De omvang van deze kosten zijn afhankelijk van de situatie op de rentemarkt op dat moment. Deze extra kosten vallen niet onder de in de Garantieovereenkomst 2019 opgenomen maximum van € 340 miljoen. Deze bijkomende kosten komen hier bovenop.

Garantiestelling WarmCO2

Omschrijving (toelichting)

Op dit moment staat de North Sea Port SE tevens garant voor eventuele leningen die de SE moet aangaan wanneer derden jegens NSP SE een beroep doen op de WarmCO2 garantie. Op dit moment staat NSP SE met betrekking tot WarmCO2 voor € 65 miljoen garant. De schuld bedraagt per 31 december 2025 nog € 45,7 miljoen.

Garantstelling gemeente Hulst in verband met Perkpolder

Omschrijving (toelichting)

In het derde kwartaal van 2017 heeft Provinciale Staten besloten het project Perkpolder volledig over te dragen aan de gemeente Hulst, gezien de fase waarin het project zich verkeerde, en haar aandelen in Perkpolder Beheer BV te verkopen aan de gemeente Hulst. De gemeenteraad van de gemeente Hulst heeft besloten deze aandelen over te nemen en het project zelfstandig verder te zetten. In het vierde kwartaal van 2017 is de uittreding van de Provincie formeel tot stand komen. De provincie is per 1 januari 2018 geen aandeelhouder meer en heeft haar grondvoorraad Perkpolder verkocht aan Perkpolder Beheer BV. De provincie staat na uittreding nog wel garant voor een maximum bedrag van € 3,3 miljoen ter beperking van de financiële risico's van de gemeente Hulst. Deze garantie vervalt op 31 december 2026, tenzij partijen schriftelijk anders overeenkomen.

Tevens ligt een consultatie aan de Europese Commissie voor inzake mogelijke staatsteun in het kader van de ontwikkeling Perkpolder. Op basis van extern advies is de inschatting dat hier geen sprake is van staatsteun.

Garantstelling leningen nieuwe stichting ZB

Omschrijving (toelichting)

In 2016 is door de stichting ZB een lening afgesloten bij de Nederlandse Waterschapsbank NV (NWB) voor een bedrag van € 4 miljoen. Dit als vervolg op een eerdere lening bij de NWB van de rechtsvoorgangers van de ZB, t.w. de GR Zeeuwse Bibliotheek van de Provincie Zeeland en de gemeente Middelburg. De Provincie heeft voor deze lening met aflossing van de ZB samen met Middelburg aan de NWB per 18 juli 2016 een garantstelling verleend. Deze lening heeft een looptijd van 14 jaar, het aandeel in de garantstelling van betrokken overheden is 67% provincie en 33% gemeente Middelburg. Per 31-12-2025 bedraagt de restant hoofdsom van deze lening € 1,4 miljoen.

Niet uit de balans blijvende verplichtingen

Omschrijving (toelichting)

Geschillen, al of niet bij een arbitragecommissie of gerechtelijke procedure, worden niet vermeld in afwachting van een (gerechtelijke) uitspraak. Indien noodzakelijk worden deze wel genoemd in de paragraaf weerstandsvermogen.

In 2025 zijn vier subsidies verstrekt voor de jaren 2026 e.v. voor een totaalbedrag van € 4,4 miljoen.

Lease- en huurcontracten

Omschrijving (toelichting)

Voor print- en scanvoorzieningen is op 1 augustus 2019 een leasecontract afgesloten met Canon Nederland N.V. De overeenkomst liep vier jaar met de optie om tweemaal te verlengen. De verlenging is gebruikt en het contract eindigt op 31 juli 2026.

Rijksdienst voor ondernemend Nederland

Omschrijving (toelichting)

Voor rekening van de Provincie Zeeland uit hoofde van de gecentraliseerde taak voor Natuur zijn door de uitvoeringsorganisatie Rijksdienst voor ondernemend Nederland (RVO) meerjarige verplichtingen aangegaan. Dit betreffen verplichtingen op grond van (meerjarig) (agrarisch) natuurbeheer en (langlopende) natuur inrichtings- en functieveranderingscontracten. De totale nog openstaande verplichtingen per 31-12-2025 bedragen € 5,8 miljoen.

Pensioenverplichtingen

Omschrijving (toelichting)

De pensioenverplichtingen voor gepensioneerde GS-leden bedragen € 0,00 per 31-12-2025.

Door een stellige uitspraak van de commissie BBV zijn de pensioenverplichtingen voor gepensioneerde GS-leden opgenomen in de voorziening waardeoverdracht pensioen politieke ambtsdragers en hiermee volledig opgenomen in de jaarrekening.

Instandhouding Westerscheldetunnel

Omschrijving (toelichting)

De Provincie heeft een verplichting om de Westerscheldetunnel in stand te houden tot 2033. Deze instandhoudingsbijdrage is bij de aanschaf van de aandelen van het Rijk vooruitbetaald door de provincie. Deze verplichting en vooruitbetaling blijken niet uit de balans.

Persoonlijk ontwikkel budget

Omschrijving (toelichting)

Per 1 januari 2018 is in de CAO afgesproken dat elke medewerker een te besteden Persoonlijk Ontwikkelbudget (PBDI) heeft van € 6.000. Per 31 december 2025 is hiervan € 3,45 miljoen niet besteed.

Toegezegde bijdragen vanuit bestuursovereenkomsten

Omschrijving (toelichting)

Bestuursovereenkomst Zoetwatermaatregelen Zuidwestelijke Delta; de totale toegezegde bijdrage vanuit de Provincie Zeeland bedraagt € 2,5 miljoen.

De definitieve hoogte van de toegezegde bijdrage is op het moment van afsluiten van de bestuursovereenkomst en/of opstellen van de jaarrekening 2025 nog niet vast te stellen. In overeenstemming met de grondslagen voor verantwoording van subsidieasten, zijn deze toegezegde bijdragen nog niet als last verantwoord in de jaarrekening 2025.

Herstructurering Impuls

Omschrijving (toelichting)

- Besloten in 2025 de structuur van Impuls Zeeland N.V. Te vereenvoudigen, door IFZ op te heffen en via een aandelenswap de aandeelhouders van IFZ te laten intreden in Impuls. Dat betekent dus ook dat Rijk aandeelhouder wordt van Impuls.
- Daadwerkelijk besluit is beoogd voor de zomer 2026.

Uitvoeringsovereenkomst HZ inzake JRC

Omschrijving (toelichting)

Bij besluit van 26 maart 2019 heeft Gedeputeerde Staten aan de Stichting HZ University of Applied Sciences (HZ) een subsidie van maximaal € 12.000.000,- toegekend voor de realisatie van het Joint Research Center te Middelburg.

In het besluit zijn verschillende verplichtingen opgenomen die door de HZ moeten worden nagekomen aan de Provincie. Twee van de verplichtingen luiden als volgt:

1. De HZ dient het Joint Research Center gedurende minimaal 10 jaar na vaststelling van de subsidie niet voor een ander doel te gebruiken dan voor het doel waarvoor het complex is gerealiseerd,
2. Datgene na te laten wat de doelstelling van het JRC in gevaar brengt of verstoort, waarbij eveneens geldt dat niet meer dan 40% benut kan worden voor economische activiteiten. Indien zich hier op wijzigingen voordoen dient de HZ dit per ommekeer aan de Provincie te melden.

In februari 2020 is een uitvoeringsovereenkomst met de HZ afgesloten, waarin onder meer de notariële vastlegging van een kwalitatieve verplichting en een anti-speculatiebeding zijn uitgewerkt, alsmede de looptijd en de daarbij behorende sancties. Dit betekent dat indien de HZ de genoemde afspraken, binnen 10 jaar na vaststelling van de subsidie, niet nakomt zij een deel van de ontvangen subsidie terug moet betalen.

Het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening

Tabel baten en lasten inclusief begrotingsafwijkingen

Bedragen x € 1.000

Programma	Begroting 2025 voor wijziging			Begroting 2025 na wijziging			Realisatie 2025			Begrotingsafwijking		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
01 Grote projecten en strategische opgaven	15.099	13.245	-1.854	13.429	33.579	20.150	13.109	34.899	21.790	320	-1.319	-1.639
02 Woonplaats Zeeland	28.727	4.292	-24.434	26.430	2.472	-23.958	23.070	2.239	-20.831	3.360	233	-3.127
03 Balans in landelijk gebied	40.297	5.081	-35.216	62.661	16.213	-46.447	51.719	9.330	-42.389	10.942	6.883	-4.058
04 Ondernemend Zeeland	19.152	2.091	-17.061	23.855	3.722	-20.133	21.488	3.084	-18.405	2.366	638	-1.729
05 Mobiliteit op maat	107.786	34.542	-73.243	110.822	34.465	-76.357	110.879	34.478	-76.401	-57	-13	43
06 Iedereen telt!	29.841	2.389	-27.452	33.034	2.912	-30.122	31.619	2.839	-28.780	1.414	73	-1.341
07 Bestuur	10.473	148	-10.325	12.873	326	-12.547	14.716	211	-14.505	-1.843	115	1.958
08 Energie op klimaat!	15.608	3.193	-12.416	15.185	7.314	-7.871	12.147	6.031	-6.115	3.038	1.283	-1.756
Totaal programma's	266.984	64.983	-202.001	298.288	101.003	-197.285	278.747	93.111	-185.636	19.541	7.892	-11.649
Algemene dekkingsmiddelen												
Lokale heffingen waarvan de besteding niet gebonden is	-	44.065	44.065	-	45.565	45.565	-	45.713	45.713	-	-148	-148
Algemene uitkeringen	1.460	168.603	167.143	-	187.498	187.498	-	191.786	191.786	-	-4.288	-4.288
Dividend	-	16.349	16.349	-	84.792	84.792	-	84.792	84.792	-	0	0
Saldo van de financieringsfunctie	531	600	69	531	5.930	5.399	537	6.665	6.128	-6	-735	-729
Overige algemene dekkingsmiddelen	1.288	6.700	5.412	-38	2.636	2.674	4.500	2.648	-1.852	-4.538	-11	4.526
Totaal algemene dekkingsmiddelen	3.279	236.317	233.038	493	326.421	325.928	5.038	331.604	326.567	-4.544	-5.183	-639
Kosten van de overhead	37.662	144.467	-37.517	42.622	1.624	-40.999	41.589	1.923	-39.666	1.034	-299	-1.333
Vennootschapsbelasting	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Saldo baten en lasten	307.924	301.444	-6.480	341.404	429.048	87.644	325.373	426.638	101.265	16.030	2.410	-13.620
Toevoegingen en onttrekkingen aan reserves	57.081	63.561	-6.480	214.423	126.779	-87.644	219.146	133.515	-85.631	-4.722	-6.736	-2.013
Gerealiseerde resultaat	365.006	365.005	0	555.827	555.827	-	544.519	560.153	15.634	11.308	-4.325	-15.634

Toelichting op het overzicht van baten en lasten

Inleiding

Omschrijving (toelichting)

Hierna wordt een toelichting gegeven op het overzicht baten en lasten. Achtereenvolgens wordt ingegaan op:

- Een analyse van afwijkingen tussen de begroting na wijziging en de realisatie per programma.
- Een overzicht van de aanwending van onvoorzien.
- Een overzicht van de incidentele baten en lasten per programma, waarbij per programma ten minste de belangrijkste posten afzonderlijk worden gespecificeerd.
- Een overzicht van de structurele toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves.
- Een analyse ten aanzien van de begrotingsrechtmatigheid.
- De informatie in het kader van de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT).

Het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening wordt vastgesteld met inachtneming van hetgeen omtrent de financiële positie op de balansdatum is gebleken tussen het moment van opmaken van de jaarstukken en het tijdstip van vaststelling daarvan. Dit geldt voor zover deze aanvullende informatie onontbeerlijk is voor het bedoelde inzicht.

Leeswijzer

In onze analyse van de begrotingsverschillen lichten we op doelstellingsniveau de belangrijkste afwijkingen toe.

Het gerealiseerde resultaat volgend uit het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening

Omschrijving (toelichting)

Voor een nadere specificatie van het gerealiseerde, nog te bestemmen resultaat wordt verwezen naar de analyse bij gerealiseerde baten en lasten per programma, dat hieronder is opgenomen. In het statenvoorstel ter vaststelling van de jaarstukken wordt aan u een voorstel voor bestemming van dit resultaat gedaan.

Begrotingsafwijkingen Programma 1 Grote projecten en strategische opgaven

Analyse Begrotingsverschillen

010102 Natuurpakket Westerschelde (NPW)

In 2025 is € 1,639 miljoen minder besteed dan gepland op diverse deelprojecten in het NPW programma (o.m. Grenspark Groot Saefthinge en landbouwflankerend beleid). Dit is veroorzaakt door o.m. vertraging in de uitvoering, waarmee de werkzaamheden doorlopen in 2026. Het restant saldo per 31-12-2025 van de NPW middelen bedraagt hierdoor € 23,694 miljoen, welke toegevoegd worden

aan de Bestemmingsreserve NPW ter afronding van de lopende deelprojecten en monitoringsverplichtingen in de komende jaren. Dit is € 1,639 miljoen meer dan begroot.

Bedragen x €1.000

Programma	Begroting 2025	Begroting na wijziging 2025	Rekening 2025	Restant 2025
010102 Natuur Pakket Westerschelde	0	-22.055	-23.694	1.639
019999 Ambtelijke inzet	1.854	1.905	1.905	0
Resultaat	1.854	-20.150	-21.790	1.639

Begrotingsafwijkingen programma 2 Woonplaats Zeeland

Analyse Begrotingsverschillen

020106 Milieu: Woon- en werkklimaat zijn versterkt

Onderbesteding ad € 634.000 met name veroorzaakt door een lagere bijdrage aan de RUD dan geraamd, er is minder productie geleverd dan vooraf ingeschat.

020107 Ruimtelijke kwaliteit: toekomstbestendig wonen in Zeeland

Cofinanciering Woningbouwimpuls: voor de cofinanciering van succesvolle WBI en VHF aanvragen is in de Najaarsnota 2022 een reservering opgenomen. Drie gemeenten hebben met succes een aanvraag gedaan bij de Rijksregelingen WBI en VHF. GS heeft middels een brief per project een cofinanciering van € 200.000 toegezegd aan deze gemeenten. Hiervoor is € 600.000 gereserveerd in de begroting en ligt dan ook een verplichting onder. De uitvoering van de toekenning zal begin 2026 worden gerealiseerd. We stellen voor om dit bedrag te betrekken bij de herbestemming van het rekeningresultaat en opnieuw beschikbaar te stellen in 2026.

Woonfonds gebiedsgerichte aanpak: voor de subsidieregeling gebiedsgerichte aanpak wonen hebben we enkele meerjarige subsidies verleend van boven de € 500.000. Wij hebben de realisatie tot en met 31 december 2025 opgevraagd van alle projecten. Naar aanleiding van deze informatie hebben we de lastenneming van twee projecten moeten corrigeren. Er is per saldo minder uitgegeven dan oorspronkelijk begroot voor het jaar 2025. Voorgesteld wordt om het resterende bedrag te betrekken bij de herbestemming van het rekeningresultaat en opnieuw beschikbaar te stellen in 2026.

020108 Toerisme en recreatie: bestemming in balans

Algemeen bestemming Zeeland: Enkele projecten hebben wat vertraging opgelopen. Deze worden in 2026 in gang gezet en afgerond.

Breskens recreatieve hotspot: In het eerste kwartaal van 2025 hebben wij een meerjarige subsidie verleend van € 800.000 voor de inrichting van het visserijmuseum Breskens. Wij hebben de realisatie tot en met 31 december 2025 opgevraagd. Naar aanleiding van deze informatie hebben we de lastenneming moeten corrigeren. Er is minder uitgegeven dan oorspronkelijk begroot voor het jaar 2025. Voorgesteld wordt om het resterende bedrag van € 295.000 te betrekken bij de herbestemming van het rekeningresultaat en opnieuw beschikbaar te stellen in 2026.

020109 Ruimtelijke kwaliteit: Omgevingsvisie en verordening, advies

Voor het halen van de deadline Kaderrichtlijn Water 2027 (KRW) zijn projecten voorbereid die nog niet volledig zijn uitgevoerd en nog doorlopen toe en met 2027. Voorgesteld wordt om € 300.000 over te hevelen via bestemming rekeningsaldo.

Bestemmingsplan toetsing: het budget wordt ingezet voor lopende opdrachten van externe bureaus. Dit heeft vertraging opgelopen afgelopen jaar, maar wordt in 2026 afgerond. Deze opdrachten zijn gericht op de actualisatie van beleid en het juridisch kader met betrekking tot de logies accommodaties verblijfsrecreatie. Aangezien dit een structureel budget betreft komt het, conform de

financiële verordening, niet voor herbestemming in aanmerking. We monitoren de uitgaven gedurende het jaar 2026.

Bedragen x €1.000

Programma	Begroting 2025	Begroting na wijziging 2025	Rekening 2025	Restant 2025
020105 Ruimtelijke kwaliteit: werken met de Omgevingswet	352	155	114	41
020106 Milieu: Woon- en werkklimaat zijn versterkt	12.637	13.633	13.000	634
020107 Ruimtelijke Kwaliteit: toekomstbestendig wonen in Zeeland	4.066	4.520	3.149	1.370
020108 Toerisme en recreatie: bestemming in balans	942	1.716	1.164	551
020109 Ruimtelijke kwaliteit: omgevingsvisie en verordening, advies	2.042	928	399	529
020110 Ruimtelijke kwaliteit: toekomstbestendige bedrijventerreinen	1.665	175	174	2
029999 Ambtelijke inzet	2.731	2.831	2.831	0
Resultaat	24.434	23.958	20.831	3.127

Begrotingsafwijkingen programma 3 Balans in landelijk gebied

Analyse Begrotingsverschillen

030103 Natuurherstel

Binnen deze doelstelling zijn, vooruitlopend op Rijksfinanciering, middelen beschikbaar gesteld. Door het beschikbaar komen van Rijksmiddelen, vooral via Spuks, zijn deze middelen niet nodig geweest. Voorgesteld wordt om € 2,5 miljoen via bestemming van het rekeningresultaat opnieuw te ramen, ook in afwachting van aanvullende Rijksmiddelen voor de uitvoering van stikstof aanpak en natuurherstel. De voorbereidingen van het Stikstof Plan en het opstellen van het Programma Landelijkgebied heeft veel tijd en capaciteit gevraagd. Door de versterking van de interne uitvoeringskracht, onder andere door meer gebiedsgericht te werken, is er toch een versnelling doorgevoerd in de natuurherstel projecten.

030105 Natuurbeleving: verbreding en verbinding

Op basis van de agenda Natuurinclusief van het Rijk is met andere partijen gewerkt aan de visie voor te nemen maatregelen. Door interne capaciteitsproblemen is er vertraging in de uitvoering. Daarom wordt voorgesteld het restant van deze incidentele middelen, € 280.000 via bestemming rekeningsaldo opnieuw te ramen.

030106 Een volhoudbare landbouw

Via de decembercirculaire is een decentralisatie uitkering ontvangen voor op zetten Zeeuws bodemkenniscentrum. Voorgesteld wordt om deze middelen via bestemming rekeningsaldo opnieuw te ramen.

030107 Natuurbeheer

Bij de laatste provinciefondscirculaires zijn decentralisatie uitkeringen ontvangen waar wel al rekening mee was gehouden. De bestedingen van deze uitkeringen konden niet meer in 2025 verantwoord worden onder andere vanwege onduidelijkheid over bestedingsrichting. Daarnaast betreft het middelen die in overleg met andere overheden besteed moeten worden. Deze afstemming vraagt meer tijd. Voorgesteld wordt om deze middelen, ca € 283.000, via bestemming rekeningsaldo opnieuw te ramen.

030108 Natuurontwikkeling

Het positieve saldo wordt met name verklaard door het resultaat op de groundbanktransacties. De boekwinst op de natuurgronden (€ 693.000) blijft beschikbaar voor het realiseren van de natuurontwikkelingsopgave en is toegevoegd aan de reserve natuur. Zie ook doelstelling 980399

030109 Natuurbescherming

In 2025 was meer externe juridische inhuur nodig dan begroot bij diverse zaken rondom stikstof en tevens iets minder leges ontvangen dan begroot (per saldo € 95.000).

Bedragen x €1.000

Programma	Begroting 2025	Begroting na wijziging 2025	Rekening 2025	Restant 2025
030103 Natuurherstel	5.545	9.688	7.430	2.258
030105 Natuurbeleving: verbreding en verbinding	3.266	3.771	3.492	280
030106 Een volhoudbare landbouw	1.875	3.549	3.508	41
030107 Natuurbeheer	17.898	20.290	19.671	620
030108 Natuurontwikkeling	2.904	3.937	2.963	973
030109 Natuurbescherming	-89	11	124	-114
039999 Ambtelijke inzet	3.819	5.201	5.200	0

Programma	Begroting 2025	Begroting na wijziging 2025	Rekening 2025	Restant 2025
Resultaat	35.216	46.447	42.389	4.058

Begrotingsafwijkingen programma 4 Ondernemend Zeeland

Analyse Begrotingsverschillen

040109 Vestigingsklimaat, imago en talent

Op de onderdelen arbeidsmarkt, onderwijs en marketing is een onderbesteding. Dit komt onder andere door planvorming met externen die langer in beslag nam dan gepland. Daarnaast bleef de realisatie op projecten onder de vlag van Regio Deal North Sea Port District (Kenniswerf Vlissingen en ITV Terneuzen) iets achter op schema. De hiervoor beschikbaar gestelde middelen (zowel provinciale cofinanciering als Rijksmiddelen (SPUK) dienen conform afspraken beschikbaar te blijven. Het voorstel is deze her te bestemmen voor jaren 2026 en 2027.

040110 Innovatie, valorisatie en ontwikkelkracht

In 2025 zijn diverse subsidieregelingen opengesteld geweest (OPZuid, MIT-Zuid, Aanjaaggelden Zeeland in Stroomversnelling en NSP LEADER), waarvan de subsidieasten voor 2025 uiteindelijk lager uitvielen dan aanvankelijk ingeschat. Daarnaast bleef de realisatie op projecten onder de vlag van Regio Deal North Sea Port District (Kenniswerf Vlissingen en ITV Terneuzen) iets achter op schema. De hiervoor beschikbaar gestelde middelen (zowel provinciale cofinanciering als Rijksmiddelen (SPUK) dienen conform afspraken beschikbaar te blijven. Het voorstel is deze her te bestemmen voor jaren 2026 en 2027.

040111 Transitie naar een duurzame en klimaatneutrale economie

De Provincie heeft een specifieke uitkering en aanvullend een decentralisatie-uitkering ontvangen van het Rijk voor wat betreft de werkzaamheden op het gebied van inpassing Kernenergie. In voorbereiding op het besluit over de definitieve locatiekeuze is nauw samengewerkt. De capaciteitsinzet in 2025 is uiteindelijk iets lager uitgevallen dan aan de voorkant ingeschat, waardoor er sprake is van een onderbesteding op de overkoepelende doelstelling. Omdat de werkzaamheden in 2026 onverminderd door blijven gaan, stellen we voor de resterende middelen her te bestemmen voor 2026.

040112 Europa, Rijk en Regio

Aan de uitvoering van diverse Europese subsidieprogramma's (POP3, NSP, OP Zuid, JTF, Interreg) zijn kosten verbonden. Hiervoor was geld beschikbaar in 2025. Met name de Uitvoeringskosten voor de programma's (uitfasering) POP3 en NSP- ondergebracht bij Uitvoeringsorganisatie RVO - zijn grillig en fluctueren nogal over de jaren heen. De niet bestede middelen in 2025 zijn in later jaren

nodig om deze kosten aldaar alsnog te kunnen dekken. Voorstel is een groot deel van deze middelen her te bestemmen.

Bedragen x €1.000

Programma	Begroting 2025	Begroting na wijziging 2025	Rekening 2025	Restant 2025
040109 Vestigingsklimaat, imago en talent	3.952	5.378	4.603	774
040110 Innovatie, valorisatie en ontwikkelkracht	7.112	6.726	6.694	32
040111 Transitie naar een duurzame en klimaatneutrale economie	272	1.558	1.109	449
040112 Europa, Rijk en Regio	2.822	3.391	2.918	473
049999 Ambtelijke inzet	2.903	3.081	3.080	0
Resultaat	17.061	20.133	18.405	1.729

Begrotingsafwijkingen programma 5 Mobiliteit op maat

Analyse Begrotingsverschillen

050101 Doelmatig en doeltreffend beheer (water)wegen

De overschrijding van het budget hangt samen met de groeiende vervangings- en renovatieopgave en de actuele technische staat van een aantal assets. Veiligheid en beschikbaarheid van de infrastructuur staan daarbij voorop. Binnen de groot onderhoudsbudgetten zijn een aantal herstel- en spoedmaatregelen uitgevoerd op onder meer de N62, N254 en de Zanddijk. Deze maatregelen waren noodzakelijk naar aanleiding van geconstateerde risico's.

Daarnaast nemen de reguliere onderhoudskosten toe. Recente inspecties geven vaker aanleiding tot nader technisch onderzoek, waarbij met name de stijgende kosten bij de inspecties van duikers zichtbaar zijn. Dit leidt tot hogere onderzoekskosten en in sommige gevallen tot aanvullende werkzaamheden die nog niet in de Meerjarige Onderhoudsplanning (MJOP) waren opgenomen. De uitkomsten van de inspecties en onderzoeken worden verwerkt in de actualisatie van het MJOP, zodat de meerjarige programmering en financiële doorkijk hierop aansluiten.

Tot slot is bij de brug- en sluisbediening extra inzet gepleegd om de continuïteit te waarborgen.

050112 Investeren in bereikbaarheid voor personen en goederen

Binnenvaart: in de Voorjaarsnota 2024 is een bedrag aangevraagd en verdeeld over de jaren 2024-2027. De voorbereidingen voor de acties uit het actieprogramma binnenvaart kosten meer tijd dan voorzien. In 2025 is een bedrag van € 180.000 niet besteed. We stellen voor om dit bedrag te betrekken bij de herbestemming van het rekeningresultaat en opnieuw beschikbaar te stellen in 2027 aangezien we - conform ons bestedingsplan - verwachten dat dit bedrag daar benodigd is.

Bereikbaarheidsplan WST: in de Najaarsnota 2025 is een bedrag van € 500.000 beschikbaar gesteld voor het bereikbaarheidsplan Westerscheldetunnel. Daarnaast hebben we € 100.000 uit bestaande budgetten ingezet. We hebben destijds de volgende inschatting gemaakt: € 300.000 aan uitgaven in 2025 en € 300.000 in 2026. Uiteindelijk blijken de inhuurkosten voor 2025 lager dan voorzien. We houden een bedrag over van € 129.000. We stellen voor om dit bedrag te betrekken bij de herbestemming van het rekeningresultaat en opnieuw beschikbaar te stellen in 2026.

050113 Uitvoering regionale mobiliteitsstrategie

RMS Hubontwikkeling: binnen de subsidieregeling Mobiliteitshubs hebben de meeste van de ontvangen aanvragen subsidie ontvangen. Enkele aanvragen vroegen nog om nadere afstemming met de desbetreffende gemeenten. Dit is inmiddels gedaan. We konden de subsidiebeschikkingen in 2025 niet meer versturen, waardoor de lasten zullen vallen in 2026. Het gaat om een bedrag van € 271.623. We stellen voor om dit bedrag te betrekken bij de herbestemming van het rekeningresultaat en opnieuw beschikbaar te stellen in 2026.

De Flex: er is sprake van onderuitputting van het budget met betrekking tot de Flex. We hebben bewust enige marge ingebouwd in het budget, om bij de start van de Flex financiële knelpunten te voorkomen. Daarnaast is de Flex pas uitgerold nadat de voorbereidingen voldoende getroffen waren, waardoor een deel van het beschikbare budget niet is benut. De budgetten voor 2026 en verder zijn reeds geraamd en conform de afspraken bij toetreding tot de GR gefixeerd. Wij stellen voor om de niet-bestede middelen over 2025 vrij te laten vallen ten gunste van de algemene reserve.

Bedragen x €1.000

Programma	Begroting 2025	Begroting na wijziging 2025	Rekening 2025	Restant 2025
050101 Doelmatig en doeltreffend beheer (water)wegen	24.882	26.681	28.686	-2.005
050111 Verbetering verkeersveiligheid	917	917	848	69

Programma	Begroting 2025	Begroting na wijziging 2025	Rekening 2025	Restant 2025
050112 Investeren in bereikbaarheid voor personen en goederen	3.103	2.736	2.262	474
050113 Uitvoering regionale mobiliteitsstrategie	31.708	32.540	31.123	1.417
059999 Ambtelijke inzet	12.632	13.483	13.483	1
Resultaat	73.243	76.357	76.401	-43

Begrotingsafwijkingen programma 6 iedereen telt!

Analyse Begrotingsverschillen

060105 Basis voor Cultuur en Erfgoed

In 2025 zijn subsidies beschikbaar in het kader van de subsidieregeling restauratie Rijksmonumenten. Voor het opengestelde subsidieplafond van € 3,2 miljoen was in 2025 budget beschikbaar. Van twee projecten zijn de startdata in een later stadium nog gewijzigd naar (boek)jaar 2026, waardoor de lasten pas in dat boekjaar vallen. Dit heeft geleid tot een onderbesteding in 2025 en het voorstel is die middelen her te bestemmen voor 2026. De rest van de onderbesteding is veroorzaakt doordat acties van deze doelstelling behaald zijn tegen lagere kosten. Deze vallen vrij ten gunste van de algemene middelen.

060106 Participatie en Publieksverbreding

De besteding van de kwaliteitsimpuls Erfgoed is iets lager uitgevallen door het uitstellen van een regeling voor de uitvoering kerkervisies gemeenten, dit op verzoek van de gemeenten. Hiermee is ook het hiervoor bestemde budget niet besteed. Overige acties van deze doelstelling zijn behaald zijn tegen lagere kosten.

060109 Innovatie en Transitie

De bestedingen 2025 voor projecten in het kader van Regio Deal NSPD, deelopgave Cultuur, zijn iets anders uitgevallen dan aanvankelijk geraamd. Dit is de grootste oorzaak van de onderbesteding op deze doelstelling. Om recht te doen aan de afspraken in (de stuurgroep) RD NSPD, is het voorstel de niet bestede provinciale middelen - tevens cofinanciering op de Regio Deal - uit 2025 her te bestemmen voor de komende jaren.

060110 Leefbaarheid – Meedoen en Gezond in Zeeland

De besteding in het kader van de implementatiefase Kenniscentrum Slavernijverleden Zeeland (KCZ) zijn later gestart dan gepland in 2025. Dit heeft o.a. te maken met een vertraging in het aanstellen van de beide trekkers. Hierin zit ook budget van de deelnemende gemeenten Veere, Middelburg en Vlissingen. Er wordt voorgesteld om het niet bestede budget, bijeengebracht door gemeenten Veere, Middelburg, Vlissingen en Provincie - her te bestemmen en in te zetten voor het vervolg KCZ in 2026. Ook zal in 2026 een voorstel worden gedaan voor het vervolg van het kenniscentrum in 2027 en verder. De besteding in het kader van de leefbaarheidsagenda is op gang gekomen. Er lopen nog een aantal aanvragen die over de jaarschijf heen zijn getild. Per medio februari kunnen via een

leefbaarheidsregeling subsidieaanvragen worden gedaan. Er wordt voorgesteld om het budget te herbestemmen en aldaar toe te voegen aan het subsidieplafond voor de leefbaarheidsregeling.

Bedragen x €1.000

Programma	Begroting 2025	Begroting na wijziging 2025	Rekening 2025	Restant 2025
060105 Basis voor Cultuur en Erfgoed	19.144	18.455	17.888	567
060106 Participatie en Publieksverbreding	1.681	3.090	2.842	248
060107 Jeugd en Jongeren	1.477	1.897	1.865	32
060108 Makersklimaat	1.665	1.688	1.679	9
060109 Innovatie en Transitie	0	413	184	228
060110 Leefbaarheid – Meedoen en Gezond in Zeeland	2.202	2.763	2.505	258
069999 Ambtelijke inzet	1.282	1.816	1.816	0
Resultaat	27.452	30.122	28.780	1.341

Begrotingsafwijkingen programma 7 Bestuur

Analyse Begrotingsverschillen

070101 Interbestuurlijk toezicht

Het kabinet heeft in het kader van de Wet toekomst pensioenen in een kamerbrief voorgesteld de pensioenen van gedeputeerden per 1 januari 2028 over te dragen aan het Algemeen Burgerlijk Pensioenfonds (ABP). Een wetsvoorstel daartoe is in voorbereiding. De commissie BBV heeft in december 2025 een 'stellige uitspraak' gepubliceerd over de Wet toekomst pensioenen. Dit betekent dat we in de jaarstukken 2025 de voorziening waardeoverdracht pensioen politieke ambtsdragers eenmalig met € 3,1 miljoen moeten verhogen wat leidt tot een overbesteding op deze doelstelling. Vanaf 2026 betekent dit een structurele verlaging van € 0,2 miljoen per jaar van deze post.

070104 Signalerend bestuur

Onderbesteding m.n. veroorzaakt doordat er veel meer compensabele btw is doorgeschoven vanuit IPOBIJ12 dan vooraf ingeschat (ca. € 700.000).

Bedragen x €1.000

Programma	Begroting 2025	Begroting na wijziging 2025	Rekening 2025	Restant 2025
070101 Interbestuurlijk toezicht	1.791	1.963	4.890	-2.928
070102 Herkenbaar en samenwerkend bestuur	77	581	539	42
070104 Signalerend bestuur	974	1.731	1.013	719
070105 Weerbaar bestuur	304	621	489	132
079999 Ambtelijke inzet	7.179	7.650	7.574	76
Resultaat	10.325	12.547	14.505	-1.958

Begrotingsafwijkingen programma 8 Energie op klimaat!

Analyse Begrotingsverschillen

080101 Uitvoering klimaatadaptatie en voldoende zoet water

In 2025 en begin 2026 zijn nog diverse grote uitvoeringsprojecten in onderzoek waarvan de uitvoering in 2026 start. Daarom is het nodig dat de uitvoeringsgelden opnieuw beschikbaar komen. Daarom wordt voorgesteld om via bestemming rekeningsaldo € 500.000 over te hevelen naar 2026.

De procesgelden klimaatadaptatie zijn niet volledig nodig gebleken en kunnen vrijvallen.

080103 Energietransitie

Zie ook doelstelling 989099. Vanuit de SPUK Netten op Zee is € 500.000 beschikbaar gekomen in verband met de oprichting Transitiefonds en de bij behorende storting in de dekkingsreserve. Dit kon niet meer verwerkt worden in de begroting. Dit geeft op deze doelstelling een overschot en bij 989099 een tekort.

Door inzet van de 2e SPUK Laadpalen was nog geen beroep nodig op de eigen middelen van de Provincie Zuid-Holland en Zeeland. Omdat dit middelen betreft die in overleg met Zuid-Holland (regio Zuid-West Nederland) besteed moeten worden, wordt voorgesteld € 441.000 via bestemming rekeningsaldo over te hevelen.

Bedragen x €1.000

Programma	Begroting 2025	Begroting na wijziging 2025	Rekening 2025	Restant 2025
080101 Uitvoering klimaatadaptatie en voldoende zoet water	4.466	3.907	3.277	630
080103 Energietransitie	973	1.923	850	1.073
080107 Deltawateren	4.985	91	38	53
089999 Ambtelijke inzet	1.992	1.950	1.950	0
Resultaat	12.416	7.871	6.115	1.756

Begrotingsafwijkingen programma 9 Algemene dekkingsmiddelen

Analyse Begrotingsverschillen

900102 Provinciefonds

In de decembercirculaire is een aantal decentralisatie uitkeringen ontvangen welke niet meer konden worden verwerkt in de begroting 2025. Via de bestemming rekeningsaldo zullen we deze overhevelen naar 2026.

900104 Saldo van de financieringsfunctie

In de raming van de rentebaten is uitgegaan van uitgaven op basis van de begroting 2025. In werkelijkheid bleven de uitgaven achter ten opzichte van de begroting én in de raming was rekening gehouden met een extra verlaging van de rente door de ECB. Die verlaging is achterwege gebleven zodat per saldo meer rentebaten zijn ontvangen dan geraamd.

900106 Onvoorzien inclusief stelposten

Dit verschil wordt met name veroorzaakt door lager vastgestelde subsidies over voorgaande jaren. Het gaat bijvoorbeeld om vaststelling van de verleende bijdrage voor het vangnet m.b.t. Openbaar Vervoer aan Connexxion. Het aan de provincie terug te betalen bedrag is vastgesteld op € 0,8 miljoen. POP 3 afwikkelverschillen € 0,6 miljoen, afrekening subsidie hergebruik kerkplein Brouwershaven € 0,2 miljoen, afrekening subsidie mediterrane fruitsoorten € 0,2 miljoen, intrekking subsidie Interreg Aquatuur 2023 € 0,1 miljoen en Vaststelling subsidie voor project natuurbeleving en toegankelijkheid De Banjaard in relatie tot het sluffergebied € 0,1 miljoen. Daar tegenover staat de afboeking op de deelneming NV Westerscheldetunnel ad € 6,6 miljoen op basis van de laatste

berekening van de actuele waarde. Deze afwaardering wordt voor eenzelfde bedrag onttrokken aan de Bestemmingsreserve WST (zie ook doelstelling 989099).

Bedragen x €1.000

Programma	Begroting 2025	Begroting na wijziging 2025	Rekening 2025	Restant 2025
900101 Opcenten motorrijtuigenbelasting	-44.065	-45.565	-45.713	148
900102 Provinciefonds	-167.143	-187.498	-191.786	4.288
900103 Dividend	-16.349	-84.792	-84.792	0
900104 Saldo van de financieringsfunctie	-69	-5.399	-6.128	729
900105 Budgettaire ruimte	1.361	0	0	0
900106 Onvoorzien inclusief stelposten	-492	-468	4.058	-4.526
900107 Overige inkomsten	-6.700	-2.636	-2.636	0
909999 Ambtelijke inzet	419	431	431	0
Resultaat	-233.038	-325.928	-326.567	639

Begrotingsafwijkingen programma 96 Overhead

Analyse Begrotingsverschillen

960101 Personeel

De onderbesteding wordt onder andere veroorzaakt door het nog niet volledige besteden van het budget Thuiswerkplek en het Persoonlijk Budget voor Duurzame Inzetbaarheid. Deze middelen dienen beschikbaar te blijven en voorgesteld wordt om restant van deze budgetten (€ 225.000) over te hevelen.

Het budget voor de ingang gezette reorganisatie en organisatieontwikkeling is niet volledig nodig geweest in 2025. De verwachting is dat in 2026 deze middelen wel nodig zijn en voorgesteld wordt om € 200.000 opnieuw te ramen.

960103 ICT

Hoewel zich binnen de doelstelling ICT op onderdelen ook tekorten op activiteitsniveau hebben voorgedaan, is per saldo sprake van een budgetoverschot van € 773.000. Deze onderbesteding wordt veroorzaakt door verschillende omstandigheden. Het budget voor de Gemeenschappelijke Beheerorganisatie (GBO) is niet volledig benut, aangezien IPO BIJ12 de betreffende lasten wel heeft begroot, maar uiteindelijk niet volledig heeft doorbelast (€ 236.000). Daarnaast zijn binnen ICT Automatisering Concern een aantal geplande activiteiten niet uitgevoerd als gevolg van andere prioriteiten, met name de implementatiewerkzaamheden ten behoeve van de I&A diensten aan de RUD per 1 januari 2026. Hierdoor zijn de beschikbare budgetten voor onder meer AI, de vervanging van de kantoortelefonie en de verbindingen van steunpunten niet volledig benut (€ 309.000). Binnen functioneel beheer is een onderbesteding ontstaan door tijdelijke meevallers in de softwarekosten, wisselmomenten van aflopende contracten en door uit gefaseerde software waarop heroverwegingen nog plaatsvinden (€ 340.000). Tot slot is van de, voor de RUD beschikbare middelen € 75.000, niet tot besteding gekomen in dit begrotingsjaar.

960104 Overige overhead

De voorziene inhaalslag bij de aanbestedingen is in 2025 niet volledig gerealiseerd. Voorgesteld wordt om € 60.000 opnieuw te ramen.

Bedragen x €1.000

Programma	Begroting 2025	Begroting na wijziging 2025	Rekening 2025	Restant 2025
960101 Personeel	28.346	31.505	31.028	477
960102 Huisvesting en facilitaire zaken	2.973	3.094	3.169	-76
960103 ICT	5.014	6.609	5.836	773
960104 Overige overhead	1.184	-209	-367	159
Resultaat	37.517	40.999	39.666	1.333

Begrotingsafwijkingen mutatie reserves per programma

Analyse Begrotingsverschillen

980199 Bestemmingsreserves - programma 1

Zie ook 010102 NPW. Per saldo is er meer restant budget eind 2025 dan begroot, wat aanvullend wordt toegevoegd aan de bestemmingsreserve NPW.

980399 Bestemmingsreserves - programma 3

Zie ook 030108. Het niet geraamde resultaat op de natuurgrond transacties via de grondbank is toegevoegd aan de reserve Natuur.

980499 Bestemmingsreserve programma 4

Als gevolg van het in 2025 gerealiseerde negatieve resultaat van de verbonden partij IFZ BV dient de waardering van IFZ BV op de Provinciale balans afgewaardeerd te worden met een bedrag van € 413.674,-. Deze afboeking in de waardering komt ten laste van de gevormde bestemmingsreserve IFZ BV en heeft hierdoor geen invloed op het resultaat van de Provincie in 2025.

980599 Bestemmingsreserve programma 5

De afrekening van de onderhoudskosten voor de Sluiskiltunnel was € 1,47 miljoen voordeliger dan geraamd. Daarom is er ook voor eenzelfde bedrag minder onttrokken aan de BR Westerscheldetunnel/Sluiskiltunnel.

989099 Bestemmingsreserves-algemene dekkingsmiddelen

Zie ook doelstelling 080103. De hogere toevoeging aan de dekkingsreserve Impuls van uit de SPUK Netten op Zee van € 500.000 in verband met de oprichting Transitiefonds kon niet meer verwerkt worden in de begroting. Dit geeft op deze doelstelling een tekort en bij 080103 een overschot.

989099 Bestemmingsreserves-algemene dekkingsmiddelen

Het verschil heeft betrekking op de verplichte activering van directe uren bij de investeringskredieten en de afwaardering van de NV WST.

989699 Bestemmingsreserves-overhead

Het verschil betreft de daadwerkelijke realisatie van de bestemmingsreserve groot onderhoud bedrijfspanden. Er is een saldo getrokken op vier verschillende activiteiten. Deze activiteiten vallen binnen verschillende doelstellingen. Bij deze specifieke doelstellingen is geen nadere toelichting

gegeven aangezien dit om marginale bedragen gaat op het totale restantbudget van de betreffende doelstelling.

Bedragen x €1.000

Bestemmingsreserve	Begroting 2025	Begroting na wijziging 2025	Rekening 2025	Restant 2025
980199 Bestemmingsreserves- Pr.1	-5.217	18.846	20.486	-1.639
980299 Bestemmingsreserves- Pr.2	-11.295	-10.752	-10.456	-295
980399 Bestemmingsreserves- Pr.3	-1.797	-8.702	-7.754	-949
980499 Bestemmingsreserves- Pr.4	-3.765	-5.938	-6.681	743
980599 Bestemmingsreserves- Pr.5	-4.904	-7.219	-5.745	-1.474
980699 Bestemmingsreserves- Pr.6	-225	-1.080	-1.080	0
980799 Bestemmingsreserves- Pr.7	0	151	151	0
980899 Bestemmingsreserves- Pr.8	-588	-228	518	-746
989098 Algemene reserve-algemene dekkingsmiddelen	-7.937	-7.460	-7.460	0
989099 Bestemmingsreserves- algemene dekkingsmiddelen	29.686	109.516	103.402	6.114
989699 Bestemmingsreserves overhead	-439	509	249	260
Totaal gerealiseerde reserves	-6.480	87.644	85.631	2.013

Overzicht van de incidentele baten en lasten per programma

Inleiding

Om vast te stellen of er sprake is van een structureel evenwicht schrijft het BBV voor, dat een overzicht in de jaarrekening wordt opgenomen van de incidentele lasten en incidentele baten. Dit overzicht zoals bedoeld in BBV artikel 28 lid c is in de onderstaande tabel opgenomen.

Bedragen x € 1.000

	Begroting 2025 na wijziging			Realisatie 2025		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
01 Grote projecten en strategische opgaven	11.503	33.558	22.055	11.204	34.873	23.669
02 Woonplaats Zeeland	2.396	366	-2.031	3.723	558	-3.165
03 Balans in landelijk gebied	11.740	7.297	-4.443	4.761	3.238	-1.522
04 Ondernemend Zeeland	5.184	1.632	-3.552	9.313	2.334	-6.979
05 Mobiliteit op maat	30.079	29.800	-279	31.025	30.007	-1.018
06 Iedereen telt!	2.682	2.038	-644	3.250	2.249	-1.001
07 Bestuur	480	-	-480	442	2	-440
08 Energie op klimaat!	3.376	2.941	-435	4.995	4.987	-7
90 Algemene dekkingsmiddelen	-	-	-	4.070	42	-4.028
96 Kosten van de overhead	110	-	-110	65	-	-65
98 Mutaties reserves	-	-	-	67.500	-	-67.500
Totaal incidentele baten en lasten	67.550	77.631	10.082	140.347	78.290	-62.056

Toelichting op de staat van incidentele baten en lasten

Programma 1 Grote Projecten en strategische opgaven

Het project NPW heeft een incidenteel karakter.

Programma 2 Woonplaats Zeeland

De lasten voor de projecten Kwaliteitskust en de voucherregeling toeristische sector zijn als incidentele lasten opgenomen. De Rijksbijdrage in het project Jong leren eten zijn als incidentele baten opgenomen.

Programma 3 Balans in landelijk gebied

De lasten voor het agrarisch natuurbeheer zijn als incidentele lasten opgenomen. Het resultaat van de grondbank Zeeland is opgenomen als incidentele baten.

Programma 4 Ondernemend Zeeland

De lasten van de projecten in het kader van de Innovatie-infrastructuur en -fondsen, Campus Zeeland, arbeidsmarkt, concurrentiepositie food, de concurrentiepositie Zeeuwse ondernemers en de uitvoering van Zichtbaar Zeeland zijn als incidentele lasten opgenomen. De Rijksbijdrage voor de regionale MIT-regeling en de bijdrages van Zeeuwse gemeentes voor de subsidieregeling Zeeland in Stroomversnelling zijn als incidentele baten opgenomen.

Programma 5 Mobiliteit op maat

De lasten van de impuls wonen, de impuls bedrijventerreinen en slimme vervoersoplossingen zijn opgenomen als incidentele lasten.

Programma 6 Iedereen telt!

De lasten voor de projecten Muzeeum en Zeeuwse Data Alliantie zijn opgenomen als incidentele lasten.

Programma 7 Bestuur

In dit programma zijn geen incidentele baten en lasten opgenomen.

Programma 8 Energie op klimaat!

De lasten voor de aanpak van de bodemverontreiniging. zijn gemarkeerd als incidentele lasten.

Programma 90 Algemene dekkingsmiddelen

De incidentele baten en lasten bestaan in zijn geheel uit de afwikkelverschillen uit voorgaande dienstjaren.

Programma 96 Kosten van de overhead

De lasten voor de externe begeleiding voor het project ISO 27001 certificering zijn opgenomen als incidentele lasten.

Overzicht van de structurele toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves

Inleiding

Conform artikel 28 lid d BBV behoort een overzicht van de structurele toevoegingen en onttrekkingen opgenomen te worden in de jaarrekening. Onderstaande tabel geeft de structurele toevoegingen en onttrekkingen aan per reserve.

Bedragen x € 1.000

Structurele reserves	Begroting 2025 voor wijziging			Begroting 2025 na wijziging			Realisatie 2025		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
Bestemmingsreserve WST en Sluikiltunnel	10.977	3.908	-7.069	7.179	12.738	5.559	12.738	12.319	-419
Dekkingsreserve verbouwing Zws museum	-	200	200	-	200	200	-	200	200
Dekkingsreserve Gistpoortgebouw	-	102	102	-	102	102	-	102	102
Dekkingsreserve Schuytvlot	-	155	155	-	155	155	-	155	155
Dekkingsreserve FF aanlandingsvoorzieningen	-	152	152	-	152	152	-	152	152
Dekkingsreserve FF gebouwen en terreinen	-	92	92	-	92	92	-	92	92
Dekkingsreserve weginvesteringen	-	125	125	-	125	125	-	172	172
Dekkingsreserve gebouw G en A	-	74	74	-	74	74	-	74	74
Dekkingsreserve N286 landbouwroute	-	20	20	-	20	20	-	27	27
Dekkingsreserve Nautische centrale Vlissingen	-	27	27	-	27	27	-	27	27
Dekkingsreserve IT-infrastructuur	-	100	100	-	100	100	-	100	100
Bestemmingsreserve Delta Kenniscentrum	-	2.300	2.300	-	2.300	2.300	-	2.300	2.300
Totaal structurele toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves	10.977	7.255	-3.722	7.179	16.084	8.905	12.738	15.721	2.983

Bezoldiging topfunctionarissen

Leidinggevende topfunctionarissen met en zonder (vanaf 13 maanden) dienstbetrekking

Omschrijving (toelichting)

De WNT is per 1 januari 2013 in werking getreden. Beloning van bestuurders en overige topfunctionarissen in de (semi)publieke sector dient wettelijk genormeerd respectievelijk gemaximeerd te worden. Dit heeft geresulteerd in de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector, tegenwoordig aangeduid als 'Wet normering topinkomens' (WNT). Voor 2025 is het algemeen maximum € 246.000 inclusief belaste kostenvergoeding en pensioenbijdrage werkgever. De WNT geeft aan dat de provincie verplicht is om jaarlijks in het financieel jaarverslag de bezoldiging van iedere topfunctionaris en gewezen topfunctionarissen op persoonsnaam op te nemen, ongeacht een eventuele overschrijding van het bezoldigingsmaximum. Voor de Provincie Zeeland houdt dit in dat de bezoldiging van de algemeen directeur en griffier opgenomen moet worden in de jaarstukken.

Anti-cumulatiebepaling

Omschrijving (toelichting)

De binnen onze organisatie geïdentificeerde leidinggevende topfunctionarissen met een dienstbetrekking hebben geen dienstbetrekking bij meerdere WNT-plichtige instelling(en) als leidinggevende topfunctionaris (die zijn aangegaan met ingang van 1 januari 2018).

Overige functionarissen naast de hieronder vermelde topfunctionarissen

Naast de hieronder vermelde topfunctionarissen zijn er geen overige functionarissen met een dienstbetrekking die in 2025 een bezoldiging boven het individueel toepasselijke drempelbedrag hebben ontvangen.

Gegevens 2025

Bedragen x € 1

Functiegegevens

 Aanvang en einde functievervulling in 2024
 Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)
 Dienstbetrekking?

F.J. van Houwelingen Griffier	M.C.J. Franken Secretaris
01/01 - 31/12	01/01 - 31/12
1	1
Ja	Ja

Bezoldiging

 Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen
 Beloningen betaalbaar op termijn
Subtotaal

144.310	178.455
23.134	23.903
167.444	202.358

Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum

246.000	246.000
---------	---------

-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag

n.v.t.	n.v.t.
--------	--------

Totaal bezoldiging

167.444	202.358
---------	---------

Het bedrag van de overschrijding en de reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan

n.v.t.	n.v.t.
--------	--------

Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling

n.v.t.	n.v.t.
--------	--------

Gegevens 2024

Bedragen x € 1

Functiegegevens

 Aanvang en einde functievervulling in 2024
 Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)
 Dienstbetrekking?

F.J. van Houwelingen Griffier	M.C.J. Franken Secretaris
01/01 - 31/12	01/01 - 31/12
1	1
Ja	Ja

Bezoldiging

 Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen
 Beloningen betaalbaar op termijn
Subtotaal

138.691	165.921
22.747	23.807
161.438	189.728

Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum

233.000	233.000
---------	---------

-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag

n.v.t.	n.v.t.
--------	--------

Totaal bezoldiging

161.438	189.728
---------	---------

Het bedrag van de overschrijding en de reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan

n.v.t.	n.v.t.
--------	--------

Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling

n.v.t.	n.v.t.
--------	--------

Rechtmatigheidsverantwoording

Verantwoordelijkheid college van Gedeputeerde Staten

Omschrijving (toelichting)

Verantwoordelijkheid college van Gedeputeerde Staten

De baten en lasten alsmede de balansmutaties moeten getrouw in de jaarrekening worden opgenomen. Uit het getrouw opnemen van de baten en lasten alsmede de balansmutaties, blijken een drietal rechtmatigheidscriteria niet expliciet. Dit betreffen het begrotings-, voorwaarden-, en misbruik- en oneigenlijk gebruik criterium. In deze rechtmatigheidsverantwoording licht het college van Gedeputeerde Staten toe in hoeverre bij de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties het begrotings-, voorwaarden-, en misbruik- en oneigenlijk gebruik criterium zijn nageleefd. Dit houdt in dat de verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties in overeenstemming zijn met door Provinciale Staten vastgestelde kaders zoals de begroting en provinciale verordeningen en met bepalingen in de relevante wet- en regelgeving. Het normenkader van de rechtmatigheidsverantwoording betreft het door Provinciale Staten op 12 december 2025 vastgestelde normenkader van de relevante wet- en regelgeving.

Deze verantwoording hanteert een grensbedrag omdat alleen de van belang zijnde aspecten in de verantwoording hoeven te worden betrokken. Deze grens is door Provinciale Staten bepaald en bedraagt 2% van de totale lasten exclusief toevoegingen aan de reserves en is daarmee vastgesteld op € 6,5 miljoen. De grondslag voor deze verantwoording is de Kadernota Rechtmatigheid 2025 van de commissie BBV van september 2025.

Bevinding

Het college stelt vast dat de omvang van de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties die niet rechtmatig tot stand zijn gekomen € 10,9 miljoen bedraagt. Dit is hoger dan de daarvoor gestelde grens van € 6,5 miljoen. Van de niet rechtmatig tot stand gekomen verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties is volgens het college overigens een bedrag van € 6,4 miljoen acceptabel op basis van door Provinciale Staten vastgestelde afspraken.

De geconstateerde afwijkingen betreffen:

Overzicht onrechtmatigheden boekjaar 2025	x € 1 miljoen
Begrotingscriterium	
Overschrijding lasten programma's	6,4
Overschrijding investeringsbudgetten (kredieten)	0,1
Totaal begrotingsonrechtmatigheden	6,5
Totaal van de begrotingsonrechtmatigheden dat past binnen het vooraf vastgestelde beleid en daarmee vooraf als acceptabel is geïd.	6,4
Voorwaardencriterium	
Inkopen die niet voldoen aan de (Europees) inkoop- en aanbestedingswetgeving	4
Subsidies die niet voldoen aan de ASV	0,4
Totaal voorwaardencriterium	4,4
M&O criterium	
Geen bevindingen	0
Totaal M&O criterium	0

Totaal Onrechtmatigheden	10,9
Waarvan acceptabel	6,4
Waarvan niet-acceptabel	4,5

In de paragraaf bedrijfsvoering is op basis van de Kadernota Rechtmatigheid 2025 van de commissie BBV en op basis van de afspraken met Provinciale Staten aanvullende informatie opgenomen over de financiële rechtmatigheid. In deze paragraaf heeft het college ook beschreven welke actie hij onderneemt om vermelde afwijkingen in de toekomst te voorkomen.

Gebeurtenissen na balansdatum

Gebeurtenissen na balansdatum

Omschrijving (toelichting)

- Besloten in 2025 de structuur van Impuls Zeeland N.V. te vereenvoudigen, door IFZ op te heffen en via een aandelenswap de aandeelhouders van IFZ te laten intreden in Impuls. Dat betekent dus ook dat Rijk aandeelhouder wordt van Impuls. Daadwerkelijk besluit is beoogd voor de zomer 2026.

Bijlagen

Bijlage 1: Staat van materiële en financiële vaste activa

Inleiding

In de onderstaande tabel worden de materiële en de financiële vaste activa gedetailleerd weergegeven.

Bedragen x € 1.000

Omschrijving	Afschrijving m.i.v.	Afschrijvings- periode jaar	Boekwaarde per 1 januari 2025	Investe- ringen	Desinve- steringen	Afschrij- vingen	Bijdragen van derden	Afwaar- deringen	Boekwaarde 31 december 2025
<i>Gronden en terreinen</i>									
Natuurgronden	n.v.t.	n.v.t.	1.452	679	0	-	-	-	2.130
Experimenteer Gronden	n.v.t.	n.v.t.	409	-	-	-	-	-	409
<i>Bedrijfsterreinen</i>									
Gistpoortgebouw	2009	30	1.325	-	-	102	-	-	1.223
Verbouwing Zeeuws museum	2008	30	2.403	-	-	200	-	-	2.203
Verbouwing pand Schuytvlot	2011	30	2.336	-	-	155	-	-	2.181
Wegsteunpunt 's Heerarendskerke	2028	30	12	-	-	-	-	-	12
Verbouwing gebouw G	2020	30	1.547	-	-	64	-	-	1.482
Verbouwing gebouw A	2021	30	1.026	-	-	39	-	-	987
Mauritsfort	2021	10	80	-	-	13	-	-	67
Verduurzaming bedrijfspanden	2028	10	998	-	-	-	-	-	998
Verbouwing Heerenlogement gebouw A	2024	30	413	-	-	14	-	-	399
Hybride werken bouwkundige werken	2025	30	76	-	-	3	-	-	74
Verbouwing commissiezaal PS	2027		-	18	-	-	-	-	18
Verduurzaming Abdij	2028	30	-	13	-	-	-	-	13
<i>Grond, weg en waterbouwkundige werken</i>									
Aanlandingsinrichtingen	2005	30	1.370	-	-	152	-	-	1.218
Leidingwerk WSF	2021	10	228	-	-	38	-	-	190
Infrastructurele voorzieningen fast ferry	2007	30	915	-	-	92	-	-	823
<i>Vervoermiddelen</i>									
Swathboten	2005	30	8.075	-	-	897	-	-	7.178
ZE-Schepen	2029	30	29	437	-	-	-	-	465
<i>Machines, apparaten en installaties</i>									
Mobiele telefonie 2021	2023	3	199	-	-	199	-	-	-
IT-infrastructuur	2021	5	3	-	-	3	-	-	-
Modernisering NCV	2021	10	228	-	-	38	-	-	190
Investering zaaksysteem	2021	5	80	-	-	80	-	-	-
Website	2022	5	66	-	-	31	-	-	35
Accespoints	2021	6	20	-	-	10	-	-	10

Bedragen x € 1.000

Netwerkkomponenten 2021	2023	4	83	-	-	41	-	-	41
Client hardware 2022	2025	4	388	-	-	97	-	-	291
Hybride werken techn. + Inr.	2027	10	305	-	-	-	-	-	305
Grondwatermeetnet	2026	10	273	176	-	-12	6	-	455
Glasvezel objectbediening	2023	10	136	-	-	17	-	-	119
ISM Servicemanagementsysteem	2026	5	147	-	-	-	-	-	147
Verkeersmanagementsysteem	2026	7	22	-	-	-	-	-	22
Laptops statenleden 2023	2024	4	153	-	-	51	-	-	102
Edge switches 2023	2025	6	248	-	-	41	-	-	206
Microsoft 365	2025	5	174	-	-	35	-	-	139
Netwerkkomponenten 23 Switches	2026	4	26	101	-	-	-	-	127
IT Infra 23 Azure Stack	2026	4	718	209	-	-	-	-	928
Laagwerker Zeelandbrug Oostzijde	2026	30	-	-	-	-	-	-	-
Client Hardware 2024	2026	4	107	338	-	-	-	-	445
Netwerkkomponenten 2024	2026	4	97	139	-	-	-	-	236
Repro repress	2028	7	3	37	-	-	-	-	40
Herhuisvesting 2024	2027	10	99	286	-	-	-	-	385
Smartphones 2025	2026	3	-	128	-	-	-	-	128
PIOFAC taken RUD	2026	5	-	1.293	-	-	-	-	1.293
Client Hardware 2026	2027	4	-	494	-	-	-	-	494
Totaal investeringen met economisch nut			26.270	4.348	0	2.403	6	-	28.209

* De laagwerker Zeelandbrug Oostzijde is in 2025 overgeboekt van materiële vaste activa economisch nut naar materiële vaste activa maatschappelijk nut.

Omschrijving	Afschrijving m.i.v.	Afschrijvingsperiode jaar	Boekwaarde per 1 januari 2025	Investeren	Desinvesteringen	Afschrijvingen	Bijdragen van derden	Afwaarderingen	Boekwaarde 31 december 2025
Investeren in de openbare ruimte maatschappelijk nut tot 1-1-2017									
Sloeweg fase 1	2016	14	3.075	-	-	526	-	-	2.550
Investeren in de openbare ruimte maatschappelijk nut na 1-1-2017									
Tractaatweg	2019	14	2.030	-	-	226	-	-	1.804
Sloeweg fase 2	2019	14	4.332	-	-	501	-	-	3.831
N286 landbouwrouteweg Poortvliet	2026	35	1.211	110	-	-	-	-	1.321
N673 Zanddijk	2028	35	5.154	1.498	-	-	2.480	-	4.171
N290 Othene	2026	30	1.425	189	-	-	-	-	1.614
N652 Recreatieverdeelweg schakel	2020	30	215	-	-	9	-	-	207
N289 Oude rijksweg	2021	35	621	-	-	20	-	-	601

Bedragen x € 1.000

N258 reconstructie Absdale Hulst	2023	35	475	-	-	14	-	-	461
Stationsbrug Middelburg- chroom 6	2021	60	4.521	-	-	81	-	-	4.441
Verharde bermen	2019	30	258	-	-	16	-	-	243
Fietsvoorziening Oud Vossemeer Broekseweg	2020	35	1.456	-	-	48	-	-	1.408
N661 vri Nieuw Zuidbeekseweg	2020	15	99	-	-	10	-	-	89
N290 traverse Kapellebrug	2027	35	1.332	5.183	-	-	346	-	6.169
N253 (turbo) rotonde Anna ter Muiden	2021	35	764	-	-	25	-	-	739
Oesterdam rotonde Speelmansplaten	2024	35	1.007	-	-	30	-	-	977
N256 Landbouwweg Zandkreeksluis	2026	35	443	3	-	-	-	-	446
N286 fietspad St. Maartensdijk	2022	35	181	-	-	6	-	-	175
Fietspad Sluiskil- sluizencomplex	2026	35	16	-	-	-	-	-	16
N662 afw Ritthemsestraat	2023	35	371	-	-	11	-	-	360
Veilige bermen	2026	35	2.166	37	-	-	-	-	2.203
N256 vri bypassinst.Zandkreekd dam	2023	15	693	-	-	53	-	-	639
N252 duiker	2023	80	479	-	-	6	-	-	472
Afrit Kruiningen	2023	35	651	-	-	20	-	-	631
N256 iVRI Langeweg	2027	15	255	9	-	-	-	-	264
Traverse Boerenhol	2023	35	340	-	-	10	-	-	330
N662 Ronde Ritthemsestraat	2023	35	714	-	-	22	-	-	693
Geactiveerde salarislasten	n.v.t.	n.v.t.	1.764	-	-	-	-	-	1.764
Rehabilitatie Philipsdam	2026	35	3.135	13	-	-	-	-	3.148
iVRI Deltaweg N256	2026	15	281	10	-	-	-	-	291
Kruispunt N664 s'Heer Hendriksinderen	2026	35	367	32	-	-	-	-	399
Kruispunt N666 Baarlandsezandweg	2026	35	795	10	-	-	-	-	806
VRI N256 Noordlangeweg/Julianastr aat	2025	15	190	-	-	-	-	-	190
N689 Dorpsentree Kuitaart	2024	35	201	-	-	6	-	-	195
N252 - Maintenance Value Park	2026	35	265	1.353	-	-	-	-	1.618
Rotonde Tivoli	2026	35	985	95	-	-	-	-	1.079
Bermverharding Tractaatweg	2025	35	222	-	-	6	-	-	215
Realiseren 8 stuks iVRI	2026	15	774	708	-	-	-	-	1.482
N676 Landbouwpasseer Schoondijke	2025	35	6	-6	-	-0	-	-	-
Laagwerker Zeelandbrug Oostzijde	2026	30	848	452	-	-	-	-	1.300
Deltaweg	2028	35	118	683	-	-	-	-	801
Reconstructie Arnezijkanaal	2026	35	-	1.159	-	-	-	-	1.159
Renovatie N667	2029	35	-	28	-	-	-	-	28
Randweg Oud-Vossemeer	2029	35	-	165	-	-	-	-	165

Bedragen x € 1.000

Totaal investeringen met maatschappelijk nut			44.236	11.729	-	1.644	2.826	-	51.494
---	--	--	---------------	---------------	---	--------------	--------------	---	---------------

* De laagwerker Zeelandbrug Oostzijde is in 2025 overgeboekt van materiële vaste activa economisch nut naar materiële vaste activa maatschappelijk nut.

Omschrijving	Boekwaarde per 1 januari 2025	Investe- ringen	Desinve- steringen	Afschrij- vingen aflossinge n	Bijdrage n van derden	Afwaar- deringe n	Boekwaarde 31 december 2025
Kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen							
Aandelenkapitaal Westerscheldetunnel	115.258	-	-	-	-	6.614	108.644
Aandelenkapitaal ZEH NV	568	-	-	-	-	-	568
Aandelenkapitaal economische impuls Zeeland	99	15.300	-	-	-	-	15.399
Aandelenkapitaal North Sea Port	-	-	-	-	-	-	-
Aandelenkapitaal Westerschelde ferry B.V.	500	-	-	-	-	-	500
Aandelenkapitaal Investeringsfonds Zeeland	12.475	-	-	-	-	836	11.639
Aandelenkapitaal GBE Aqua	164.238	-	-	-	-	-	164.238
Aandelenkapitaal Stedin	5.000	-	-	-	-	-	5.000
Aandelenkapitaal Transitiefonds							-
Leningen aan openbare lichamen (art. 1a Wet Fido)							
Lening u/g gemeente Hendrik Ido Ambacht	7.500	-	-	-	-	-	7.500
Lening u/g Gemeente Rotterdam	20.000	-	-	-	-	-	20.000
Lening u/g waterschap s Brabantse Delta	20.000	-	-	2.000	-	-	18.000
Lening u/g Waterschap Vallei en Heuvel (1)	20.000	-	-	2.000	-	-	18.000
Lening u/g Waterschap Vallei en Heuvel (2)	-	24.000	-	-	-	-	24.000
Uitzettingen in 's Rijks schatkist met een rentetypische looptijd langer dan één jaar							
Uitzetting Schatkistbankieren 5 jaar	10.000	-	-	-	-	-	10.000
Uitzetting u/g Schatkistbankieren 6 jaar	22.500	-	-	-	-	-	22.500
Overige langlopende leningen							
Duurzaamheidslening woningverbetering	646	-	-	125	-	-	521
Overige uitzettingen rentetypische looptijd > of gelijk aan één jaar							
Fortis belegging	147	-	-	76	-	-	71
Totaal Financiële vaste activa	398.930	39.300	-	4.201	-	7.450	426.580

Bijlage 2: Verantwoordingsinformatie over specifieke uitkeringen

Inleiding

Dit betreft de zogenaamde SiSa-bijlage. (SiSa: Single information - Single audit). In deze SiSa-bijlage moet - volgens een door het Rijk voorgeschreven model - de verantwoordingsinformatie over de specifieke uitkeringen worden opgenomen.

ocw

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2025 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 07-01-2026								
Verstr ekker	Uitkerin gscode	Specifieke uitkering	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator
		Juridische grondslag						
		Ontvanger						
BZK	C48	Regeling specifieke uitkeringen Wind in de Zeilen	Naam fiche	Besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Project afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee)	Afwijking t.o.v. aanvraag overeengekom en (Ja/Nee) in (jaar T) per fiche	
			<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: C48/01</i>	<i>Aard controle R n.v.t.</i> <i>Indicator: C48/02</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: C48/03</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: C48/04</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: C48/05</i>	
			1 1F Living Lab Slimme Mobiliteit	€ 463.521	€ 2.306.293	Nee	Nee	
			Eindverantwoor ding (Ja/Nee)					
			<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: C48/06</i>					
			Nee					
OCW	D28	Impuls jongeren en talent	Naam instelling of samenwerkingsv erband	Besteding (jaar T) per instelling of samenwerkings verband	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) per instelling of samenwerking verband	Eindverantwo ording (Ja/Nee)	Eventuele toelichting	
			<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: D28/01</i>	<i>Aard controle R n.v.t.</i> <i>Indicator: D28/02</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: D28/03</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: D28/04</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: D28/05</i>	
			1 R00990	€ 25.000	€ 25.000	Ja	ook deel uit eigen middelen	

OCW

			2	R60896	€ 20.000	€ 20.000	Ja	ook deel uit eigen middelen	
			3	R01417	€ 14.600	€ 14.600	Ja	ook deel uit eigen middelen	
			4	R01576	€ 25.000	€ 25.000	Ja	ook deel uit eigen middelen	
			5	R61288	€ 25.000	€ 25.000	Ja	ook deel uit eigen middelen	
			6	R07720	€ 25.000	€ 25.000	Ja	ook deel uit eigen middelen	
			7	R07721	€ 25.000	€ 25.000	Ja	ook deel uit eigen middelen	
			8	R60773	€ 19.784	€ 19.784	Ja	ook deel uit eigen middelen	
			9	R60833	€ 25.000	€ 25.000	Ja	ook deel uit eigen middelen	
			10	R60953	€ 15.176	€ 15.176	Ja	ook deel uit eigen middelen	
			11	R60817	€ 25.000	€ 25.000	Ja	ook deel uit eigen middelen	
lenW	E10	Regeling specifieke uitkering snelfietsroutes		Projectnaam/nummer	Besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Project afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee)	Besteding (jaar T) (gedeeltelijk verantwoord o.b.v. voorlopige toekenningen? (Ja/Nee)	Toelichting op niet-afgeronde projecten
		Provincies		<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: E10/01</i>	<i>Aard controle R n.v.t.</i> <i>Indicator: E10/02</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: E10/03</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: E10/04</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: E10/05</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: E10/06</i>
			1	Terneuzen - Sluiskil	€ 0	€ 0	Nee	Nee	nvt
				Kopie projectnaam/nummer	Grote scope wijzigingen? (Ja/Nee)	Ernstige vertragingen? (Ja/Nee)	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)	Correctie besteding (jaar T-1) per project ivm aan andere medeoverheden overgeboekte middelen	
				<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: E10/07</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: E10/08</i>	<i>Aard controle D1 n.v.t.</i> <i>Indicator: E10/09</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: E10/10</i>	<i>Aard controle R n.v.t.</i> <i>Indicator: E10/11</i>	
			1	Terneuzen - Sluiskil	Nee	Nee	Ja	€ 0	
lenW	E20	Regeling stimulering verkeersmaatregelen 2020-2021		Besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Cumulatieve cofinanciering (t/m jaar T)	Project afgerond (alle maatregelen) in (jaar T) (Ja/Nee)		
		Provincies en Gemeenten		<i>Aard controle R n.v.t.</i> <i>Indicator: E20/01</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: E20/02</i>	<i>Aard controle R n.v.t.</i> <i>Indicator: E20/03</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: E20/04</i>		
				€ 0	€ 1.379.427	€ 1.085.058	Nee		
				Naam/nummer per maatregel	Per maatregel, maatregel	De hoeveelheid	Eventuele toelichting,		

OCW

				afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee)	opgeleverde verkeersveiligheidsmaatregelen per type maatregel (stuks, meters)	mits noodzakelijk		
			<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: E20/05</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: E20/06</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: E20/07</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: E20/08</i>		
		1	215 Aanleg van een rotonde binnen de bebouwde kom aantal in st	Nee	0	00137 N664 €263.480 - Nog geen bestedingen tlv Rijksmiddelen.		
		2	223 Aanleg van verticale elementen voor korte rechtstanden (rekening houdend met landbouwverkeer) aantal in st	Nee	0	00137 N664 €18.900 - Nog geen bestedingen tlv Rijksmiddelen.		
lenW	E44	Tijdelijke impulsregeling klimaatadaptatie 2021-2027	Beschikkingnummer	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Besteding (jaar T) ten laste van cofinanciering	Besteding (t/m jaar T) cofinanciering cumulatief	Eindverantwoording (Ja/Nee)
			<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: E44/01</i>	<i>Aard controle R n.v.t.</i> <i>Indicator: E44/02</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: E44/03</i>	<i>Aard controle R n.v.t.</i> <i>Indicator: E44/04</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: E44/05</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: E44/06</i>
			1 IENW/BSK-2022 /27845	€ 0	€ 1.054.922	€ 0	€ 0	Nee
			2 IENW/BSK-2023 /43984	€ 0	€ 3.716.455	€ 0	€ 5.624	Nee
			3 IENW/BSK-2024 /59558	€ 0	€ 1.763.644	€ 0	€ 0	Nee
			Kopie beschikkingnummer	Naam/nummer maatregel	Maatregel afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee) - per maatregel			
			<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: E44/07</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: E44/08</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: E44/09</i>			
			1 IENW/BSK-2022 /27845	diversen	Nee			
			2 IENW/BSK-2023 /43984	diversen	Nee			
			3 IENW/BSK-2024 /59558	diversen	Nee			
			Kopie beschikkingnummer	Zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)	Correctie besteding (jaar T-1) ivm	Correctie cofinanciering (jaar T-1)		

OCW

					SiSa tussen medeoverheden	ivm SiSa tussen medeoverheden		
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E44/10</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E44/11</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E44/12</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E44/13</i>		
			1 IENW/BSK-2022/27845	Nee	€ 0	€ 0		
			2 IENW/BSK-2023/43984	Nee	€ 0	€ 0		
			3 IENW/BSK-2024/59558	Nee	€ 0	€ 0		
lenW	E53	Regeling specifieke uitkering Schone Lucht Akkoord	Beschikkingnummer / en projectnaam	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Cumulatieve besteding ten laste van Rijksmiddelen (t/m jaar T)	Daadwerkelijke startdatum van het project (dd/mm/jj)	Daadwerkelijke einddatum van het project (dd/mm/jj)	Ervaringen binnen 3 maanden na afronding project gedeeld (ja/nee)
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E53/01</i>	<i>Aard controle R n.v.t. Indicator: E53/02</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E53/03</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E53/04</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E53/05</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E53/06</i>
			1 SPUKSLA-23-03591585	€ 35.753	€ 35.753	24-11-2023	nmb	Nee
			2 SPUKSLA-24-03719385	€ 35.394	€ 37.859	17-9-2024	nmb	Nee
			Kopie beschikkingnummer /naam	Jaar waarin het project is opgenomen in een decentraal uitvoeringsplan	Eindverantwoording (Ja/Nee)			
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E53/07</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E53/08</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E53/09</i>			
			1 SPUKSLA-23-03591585	2021	Nee			
			2 SPUKSLA-24-03719385	2025	Nee			
lenW	E56	Regeling specifieke uitkering doelmatig en duurzaam gebruik verkeersinfrastructuur 2021	Besteding (jaar T-1) aan projectkosten voor het totale project	Besteding (jaar T) aan projectkosten voor het totale project	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) aan projectkosten voor het totale project	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)	Correctie besteding (jaar T-1) aan projectkosten voor het totale project	Eindverantwoording (Ja/Nee)

OCW

			<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: E56/01</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: E56/02</i>	<i>Aard controle n.v.t</i> <i>Indicator: E56/03</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: E56/04</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: E56/05</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: E56/06</i>
			1 € 0	€ 20.000	€ 40.000	Ja	€ 0	Ja
			Projectnaam / nummer <i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: E56/07</i>	Project afgerond (Ja/Nee) <i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: E56/08</i>				
			1 Project g. Ondersteuning bij haalbaarheidsonderzoeken ten behoeve van de totstandkoming van een landelijk dekkend netwerk van duurzame tanken laadinfrastructuur voor wegtransport en binnenvaart.	Ja				
lenW	E58	Tijdelijke regeling specifieke uitkering bodem overbruggingsjaar 2021	Projectnaam / nummer <i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: E58/01</i>	Besteding (jaar T) <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: E58/02</i>	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) <i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: E58/03</i>	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) <i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: E58/04</i>	Correctie besteding (jaar T-1) <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: E58/05</i>	Project afgerond (Ja/Nee) <i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: E58/06</i>
			1 Bodemsanering Edisonweg Noord	€ 0	€ 144.350	Nee	€ 0	Ja
			2 PFAS Zeeuwse kustlijnen	€ 0	€ 13.500	Ja	€ 0	Ja
			Eindverantwoording (Ja/Nee) <i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: E58/07</i>					
			Nee					
lenW	E83	Tijdelijke regeling specifieke uitkering bodem 2022	Projectnaam / nummer <i>Aard controle n.v.t.</i>	Besteding (jaar T) per project <i>Aard controle R</i>	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) <i>Aard controle n.v.t.</i>	Correctie Jaar T-1 per project ivm SiSa tussen medeoverheden (Jaar T-1) <i>Aard controle R</i>	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) per project <i>Aard controle n.v.t.</i>	

OCW

			Indicator: E83/01	Indicator: E83/02	Indicator: E83/03	Indicator: E83/04	Indicator: E83/05	
			1 Gasfabriek Middelburg	€ 0	Ja	€ 0	€ 14.438	
			2 Oostkade ongenummerd Sluiskil	€ 0	Ja	€ 0	€ 39.703	
			3 Gasfabriek Vlissingen Wijnbergsekade	€ 0	Ja	€ 0	€ 90.024	
			4 Bodemsandering Edisonwegnoord te Vlissingen	€ 0	Nee	€ 0	€ 80.351	
			5 Gasfabriek Tholen	€ 0	Ja	€ 0	€ 19.496	
			6 PFAS aandachtlocaties	€ 0	Ja	€ 0	€ 112.308	
			Kopie projectnaam / nummer	Uitvoering is volgens aanvraag uitgevoerd (Ja/Nee), zo nee geef in indicator 08 de reden aan.	Optionele toelichting. Verplicht als bij 07 nee is ingevuld	Project afgerond (Ja/Nee)	Eindverantwoording (Ja/Nee)	Beschikking kenmerk
			Aard controle n.v.t.	Aard controle n.v.t.	Aard controle n.v.t.	Aard controle n.v.t.	Aard controle n.v.t.	Aard controle n.v.t.
			Indicator: E83/06	Indicator: E83/07	Indicator: E83/08	Indicator: E83/09	Indicator: E83/10	Indicator: E83/11
			1 Gasfabriek Middelburg	Ja	toekenning 15000	Nee	Nee	IENW/BSK-2022/232028
			2 Oostkade ongenummerd Sluiskil	Ja	toekenning 27000+15000 =42000	Nee	Nee	IENW/BSK-2022/276986
			3 Gasfabriek Vlissingen Wijnbergsekade	Ja	toekenning 15000+20000 =35000	Nee	Nee	IENW/BSK-2022/276986
			4 Bodemsandering Edisonwegnoord te Vlissingen	Ja	toekenning 80351	Nee	Nee	IENW/BSK-2022/232028
			5 Gasfabriek Tholen	Ja	toekenning 80000	Nee	Nee	IENW/BSK-2022/276986
			6 PFAS aandachtlocaties	Ja	toekenning 215000	Nee	Nee	IENW/BSK-2022/232028
lenW	E85	Tijdelijke regeling specifieke uitkeringen intelligente verkeersregelinstanties	Aantal geïnstalleerde intelligente verkeersinstallaties in (jaar T)	Cumulatief aantal geïnstalleerde intelligente verkeersinstallaties (t/m jaar T)	Totale besteding aan het project (jaar T)	Cumulatieve besteding aan het project (t/m jaar T)	Eindverantwoording (Ja/Nee)	
			Aard controle R	Aard controle n.v.t.	Aard controle R	Aard controle n.v.t.	Aard controle n.v.t.	
			Indicator: E85/01	Indicator: E85/02	Indicator: E85/03	Indicator: E85/04	Indicator: E85/05	
			0	0	€ 0	€ 768.690	Nee	
lenW	E87	Tijdelijke regeling stimuleren	Beschikkingnaam/nummer	Totale besteding (jaar T)	Cumulatieve totale	Totale eigen bijdrage en bijdrage van	Cumulatieve eigen bijdrage en bijdrage van	Volledige zelfstandige

OCW

		maatregelen tweede fase Deltaprogramma zoetwater			besteding (t/m jaar T)	derden (jaar T)	derden (t/m jaar T)	uitvoering ? (Ja/Nee)
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E87/01</i>	<i>Aard controle R Indicator: E87/02</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E87/03</i>	<i>Aard controle R Indicator: E87/04</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E87/05</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E87/06</i>
1	BSK-2023/18456 8 E16	€ 0	€ 247.840	€ 0	€ 135.004	Ja		
2	BSK-2023/18599 7 E17	€ 0	€ 238.705	€ 0	€ 182.660	Ja		
3	BSK-2023/34835 7 E18	€ 0	€ 351.505	€ 0	€ 258.116	Ja		
4	BSK-2023/81796	€ 0	€ 8.005.353	€ 0	€ 6.702.732	Ja		
5	BSK-2023/33857 0 mnet	€ 964	€ 175.335	€ 723	€ 136.214	Ja		
6	BSK-2023/10631 0 kalib	€ 0	€ 95.000	€ 0	€ 71.250	Ja		
7	IENW/BSK-2024 /326827	€ 4.046.208	€ 4.046.208	€ 3.183.876	€ 3.183.876	Ja		
8	IENW/BSK-2024 /309634 E7-2 Peer	€ 15.000	€ 30.000	€ 7.500	€ 15.000	Ja		
9	IENW/BSK-2024 /198871 E2-3 monit kreek	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	Ja		
10	IENW/BSK-2025 /271458	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	Ja		
	Kopie beschikkingsnaa m/nummer		Correctie besteding (jaar T-1)		Eindverantwo ording (Ja/Nee)			
		<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E87/07</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E87/08</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E87/09</i>				
1	BSK-2023/18456 8 E16	€ 0	Nee					
2	BSK-2023/18599 7 E17	€ 0	Nee					
3	BSK-2023/34835 7 E18	€ 0	Nee					
4	BSK-2023/81796	€ 0	Nee					
5	BSK-2023/33857 0 mnet	€ 0	Nee					
6	BSK-2023/10631 0 kalib	€ 0	Ja					
7	IENW/BSK-2024 /326827	€ 0	Nee					
8	IENW/BSK-2024 /309634 E7-2 Peer	€ 0	Nee					
9	IENW/BSK-2024 /198871 E2-3 monit kreek	€ 0	Nee					
10	IENW/BSK-2025 /271458	€ 0	Nee					

OCW

lenW	E97	Tijdelijke regeling specifieke uitkering bodem 2023	Projectnaam / nummer	Besteding (jaar T) per project	Zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)	Correctie Jaar T-1 per project ivm SiSa tussen medeoverheden (Jaar T-1)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) per project	
			<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: E97/01</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: E97/02</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: E97/03</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: E97/04</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: E97/05</i>	
			1 Zuidsingel Axel	€ 0	Ja	€ 0	€ 0	
			2 Kanaalpolder Philippine	€ 0	Ja	€ 0	€ 19.102	
			3 Westkade Sas van Gent	€ 0	Ja	€ 0	€ 3.793	
			4 Hoogstraat Ijzendijke	€ 0	Ja	€ 0	€ 0	
			5 Dampoorthof	€ 0	Nee	€ 0	€ 560.000	
			<i>Kopie projectnaam / nummer</i> <i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: E97/06</i>	<i>Uitvoering is volgens aanvraag uitgevoerd (Ja/Nee), zo nee geef in indicator 08 de reden aan.</i> <i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: E97/07</i>	<i>Optionele toelichting. Verplicht als bij 07 nee is ingevuld</i> <i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: E97/08</i>	<i>Project afgerond (Ja/Nee)</i> <i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: E97/09</i>	<i>Eindverantwoording (Ja/Nee)</i> <i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: E97/10</i>	<i>Beschikking kenmerk</i> <i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: E97/11</i>
			1 Zuidsingel Axel	Ja		Nee	Nee	IENW/BSK-2023/289177
			2 Kanaalpolder Philippine	Ja		Nee	Nee	IENW/BSK-2023/289177
			3 Westkade Sas van Gent	Ja		Nee	Nee	IENW/BSK-2023/289177
			4 Hoogstraat Ijzendijke	Ja		Nee	Nee	IENW/BSK-2023/289177
			5 Dampoorthof	Ja		Nee	Nee	IENW/BSK-2023/289177
lenW	E103	Tijdelijke stimuleringsregeling slim, veilig, doelmatig en duurzaam gebruik van mobiliteitsinfrastructuur 2023-2027	Projectcategorie	Besteding (jaar T-1) aan projectkosten voor het totale project	Besteding (jaar T) aan projectkosten voor het totale project	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Project afgerond in jaar T (Ja/Nee)	Zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)
			<i>Geldt alleen voor SiSa 2023</i> <i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: E103/01</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: E103/02</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: E103/03</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: E103/04</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: E103/05</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: E103/06</i>
			1 ondersteuning bij het doen van onderzoek en het opstellen en laten uitvoeren van plannen ten	€ 0	€ 289.100	€ 289.100	Nee	Ja

OCW

			behoefte van de ontwikkeling van keten- en deelmobiliteit					
			2 ondersteuning , organisatie en uitvoering van een aanpak, gericht op het gebiedsgericht beperken van de hinder van infrastructurele werkzaamheden door in te zetten op slim plannen en slim reizen	€ 0	€ 183.832	€ 183.832	Nee	Ja
			3 A E en H Het project draagt zorg voor de transitie naar een systeem waarin publiek gefinancierd vervoer slimmer en doelmatiger wordt ingezet zodat de bereikbaarheid in een meer landelijke provincie wordt versterkt en voor meer reizigers aantrekkelijk wordt	€ 0	€ 0	€ 0	Nee	Ja
			Kopie projectcategorie	Correctie besteding (jaar T-1) ivm aan medeoverheden overgeboekte middelen	Eindverantwoording (Ja/Nee)	Beschikking kenmerk		
			<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: E103/07</i>	<i>Aard controle R n.v.t.</i> <i>Indicator: E103/08</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: E103/09</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: E103/10</i>		
			1 ondersteuning bij het doen van onderzoek en het opstellen en laten uitvoeren van plannen ten behoeve van de ontwikkeling van keten- en deelmobiliteit	€ 0	Nee	IENW/BSK-2 024/99827		
			2 ondersteuning , organisatie en uitvoering van een aanpak, gericht op het gebiedsgericht beperken van de hinder van	€ 0	Nee	IENW/BSK-2 025/153944		

OCW

			<p>infrastructurele werkzaamheden door in te zetten op slim plannen en slim reizen</p> <p>3 A E en H Het project draagt zorg voor de transitie naar een systeem waarin publiek gefinancierd vervoer slimmer en doelmatiger wordt ingezet zodat de bereikbaarheid in een meer landelijke provincie wordt versterkt en voor meer reizigers aantrekkelijk wordt</p>	€ 0	Nee	IENW/BSK-2 025/282836	
lenW	E106	Regionale Aanpak Laadinfrastructuur	<p>Besteding (jaar T)</p> <p><i>Aard controle R</i></p> <p><i>Indicator: E106/01</i></p>	<p>Cumulatieve besteding (t/m jaar T)</p> <p><i>Aard controle n.v.t.</i></p> <p><i>Indicator: E106/02</i></p>	<p>Correctie besteding (jaar T-1) ivm SiSa tussen medeoverheden</p> <p><i>Aard controle n.v.t.</i></p> <p><i>Indicator: E106/03</i></p>	<p>Eindverantwoording (Ja/Nee)</p> <p><i>Aard controle n.v.t.</i></p> <p><i>Indicator: E106/04</i></p>	
			€ 1.288.931	€ 2.224.473	€ 0	Nee	
lenW	E111	Regeling stimulering schoon en emissieloos bouwen voor medeoverheden	<p>Beschikkingnummer</p> <p><i>Aard controle n.v.t.</i></p> <p><i>Indicator: E111/01</i></p>	<p>Besteding (jaar T)</p> <p><i>Aard controle R</i></p> <p><i>Indicator: E111/02</i></p>	<p>Cumulatieve totale besteding (t/m jaar T)</p> <p><i>Aard controle n.v.t.</i></p> <p><i>Indicator: E111/03</i></p>	<p>Eindverantwoording (Ja/Nee)</p> <p><i>Aard controle n.v.t.</i></p> <p><i>Indicator: E111/04</i></p>	
			1 SPUK-SEB25-03813843	€ 13.500	€ 13.500	Ja	
lenW	E113	Tijdelijke regeling uitkering bodemopgaven 2024-2030	<p>Besteding (jaar T) binnen werkvoorraad</p> <p><i>Aard controle R</i></p>	<p>Is er sprake van Sisa tussen medeoverheden (ja/nee)</p> <p><i>Aard controle n.v.t.</i></p>	<p>Correctie (Jaar T-1) werkvoorraad ivm SiSa tussen medeoverheden</p> <p><i>Aard controle R</i></p>	<p>Cumulatieve besteding (t/m jaar T) binnen werkvoorraad</p> <p><i>Aard controle n.v.t.</i></p>	<p>Eindverantwoording (Ja/Nee)</p> <p><i>Aard controle n.v.t.</i></p>

OCW

			Indicator: E113/01	Indicator: E113/02	Indicator: E113/03	Indicator: E113/04	Indicator: E113/05
			€ 0	Nee	€ 0	€ 0	Nee
lenW	E119	Specifieke uitkering Tolvrije Westerscheldetunnel	Besteding (jaar T) Aard controle R Indicator: E119/01	Besteding komt overeen met de vergoede toelagen exclusief BTW zoals opgenomen in de jaarrekening van de N.V. Westerscheldetunnel? (Ja/Nee) Aard controle D1 Indicator: E119/02	Eindverantwoording (Ja/Nee) Aard Controle n.v.t. indicator: E119/03		
			€ 29.300.000	Ja	Nee		
lenW	E120	Regeling specifieke uitkering stimuleringsmaatregelen verkeersveiligheidsmaatregelen 2025-2030	Totale besteding (Jaar T) Aard controle R Indicator: E120/01	Cumulatieve totale besteding (t/m jaar T) Aard controle n.v.t. Indicator: E120/02	Cumulatieve eigen bijdrage en externe financiering (t/m jaar T) Aard controle R Indicator: E120/03	Project afgerond (alle maatregelen) t/m Jaar T?(ja/nee) Aard controle n.v.t. Indicator: E120/04	
			€ 0	€ 0	€ 0	Nee	
			Naam/nummer per maatregel Aard controle n.v.t. Indicator: E120/05	Per maatregel, maatregel afgerond t/m (jaar T)? (Ja/Nee) Aard controle n.v.t. Indicator: E120/06	De hoeveelheid opgeleverde verkeersveiligheidsmaatregelen per type maatregel (stuks, meters) Aard controle n.v.t. Indicator: E120/07	Eventuele toelichting, indien noodzakelijk Aard controle n.v.t. Indicator: E120/08	
		1	480 Het volwaardig afwaarderen van een GOW 80 km/uur weg naar een ETW 60 km/uur weg, aantal in m	Nee	0		
VRO	J5	Regeling specifieke uitkering ten behoeve van het opstellen en uitvoeren van woondeals derde tranche	Besteding (jaar T) Aard controle R	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) Aard controle n.v.t.	Eindverantwoording (Ja/Nee) Aard controle n.v.t.		

OCW

			Indicator: J5/01	Indicator: J5/02	Indicator: J5/03				
			€ 0	€ 0	Nee				
VRO	J6	Regeling specifieke uitkering flexibele inzet ondersteuning woningbouw (derde tranche)	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Correctie besteding (jaar T-1) ivm aan medeoverheden overgeboekte middelen	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Cofinanciering (jaar T)	Correctie cofinanciering (jaar T-1) i.v.m. cofinanciering van medeoverheden	Cumulatieve cofinanciering (t/m jaar T)	
			Zelfstandige uitvoering			Zelfstandige uitvoering	Zelfstandige uitvoering		
			Aard controle R	Aard controle R	Aard controle n.v.t.	Aard controle R	Aard controle R	Aard controle R	Aard controle n.v.t.
			Indicator: J6/01	Indicator: J6/02	Indicator: J6/03	Indicator: J6/04	Indicator: J6/05	Indicator: J6/06	
			€ 19.194	€ 0	€ 19.194	€ 0	€ 0	€ 0	
			Cumulatief aantal woningbouw- of herstructureringsprojecten dat t/m jaar T geholpen is met middelen	Cumulatief aantal woningen dat in deze projecten wordt gerealiseerd (t/m Jaar T)	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)	Eindverantwoording (Ja/Nee)			
			Aard controle n.v.t.	Aard controle n.v.t.	Aard controle n.v.t.	Aard controle n.v.t.			
			Indicator: J6/07	Indicator: J6/08	Indicator: J6/09	Indicator: J6/10			
			0	0	Nee	Nee			
VRO	J59	Kwalitatief hoogwaardige en duurzame woon- en leefomgeving in NOVI/NOVEX-gebieden	Besteding over het totale project (jaar T)	Cumulatieve besteding over het totale project (t/m jaar T)	Zelfstandige uitvoering? (Ja/Nee)	Correctie indicator bestedingen (jaar T-1)	Activiteiten die zijn omschreven in het interbestuurlijk vastgestelde plan van aanpak/ontwikkelingsperspectief (Ja/Nee)	Eindverantwoording? (Ja/Nee)	
			Aard controle R	Aard controle n.v.t.	Aard controle n.v.t.	Aard controle R	Aard controle n.v.t.	Aard controle n.v.t.	
			Indicator: J59/01	Indicator: J59/02	Indicator: J59/03	Indicator: J59/04	Indicator: J59/05	Indicator: J59/06	
			€ 107.853	€ 357.854	Ja	€ 0	Ja	Ja	
VRO	J81	Specifieke uitkering aan provincies ten behoeve van de financiering van (tijdelijke) capaciteit of externe expertise voor het opstellen en uitvoeren van de woondeals	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Aantal woondeals dat is tot stand gekomen met hulp van deze middelen	Zelfstandige uitvoering: Ja/Nee	Eindverantwoording (Ja/Nee)			
			Aard controle R	Aard controle n.v.t.	Aard controle n.v.t.	Aard controle n.v.t.			
			Indicator: J81/01	Indicator: J81/02	Indicator: J81/03	Indicator: J81/04			

OCW

			€ 266.000	1	Ja	Ja			
VRO	J86	Specifieke uitkering ontzorgingsprogramma maatschappelijk vastgoed tweede tranche	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Aantal kleine maatschappelijk vastgoedeigenaren waarmee een ontzorgingstraject is gestart	Aantal kleine maatschappelijk vastgoedeigenaren waarmee een ontzorgingstraject is doorlopen tot aan het moment van aanbesteding van maatregelen om vastgoed te verduurzamen	Aantal gebouwde onroerende zaken dat hiermee wordt bereikt door het provinciaal ontzorgingsprogramma	Is de opgedane regionale kennis en ervaring gedeeld met het Kennis- en innovatieplatform verduurzaming maatschappelijk vastgoed? (Ja/Nee/Nvt)	
			<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle n.v.t</i>	<i>Aard controle n.v.t</i>	<i>Aard controle n.v.t</i>	<i>Aard controle n.v.t</i>	<i>Aard controle n.v.t</i>	<i>Aard controle n.v.t</i>
			<i>Indicator: J86/01</i>	<i>Indicator: J86/02</i>	<i>Indicator: J86/03</i>	<i>Indicator: J86/04</i>	<i>Indicator: J86/05</i>	<i>Indicator: J86/06</i>	
			€ 341.732	€ 1.049.015	51	47	64	Ja	
			Worden kleine maatschappelijk vastgoedeigenaren begeleid bij het opstellen van portefeuilleroute kaarten die richting geven aan het realiseren van de klimaatdoelstellingen in 2030 en 2050 (Ja/Nee/Nvt)	Worden kleine maatschappelijk vastgoedeigenaren begeleid bij het aanvragen van subsidies voor verduurzaming maatregelen en het opstellen van relevante (advies-)documenten om te voldoen aan de voorwaarden voor subsidieverlening (Ja/Nee/Nvt)	Project afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee)	Eventuele toelichting			
			<i>Aard controle n.v.t</i>	<i>Aard controle n.v.t</i>	<i>Aard controle n.v.t</i>	<i>Aard controle n.v.t</i>			
			<i>Indicator: J86/07</i>	<i>Indicator: J86/08</i>	<i>Indicator: J86/09</i>	<i>Indicator: J86/10</i>			
			Ja	Ja	Nee	nvt			
VRO	J96	Regiodeals 4e tranche	Naam actielijn/ programmalijn/ pijler	Besteding per actielijn/ programmalijn/ pijler (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen Zelfstandige uitvoering (excl. SiSa tussen medeoverheden)	Besteding regionale financiering (jaar T) per actielijn/ programmalijn / pijler. Zelfstandige uitvoering (excl. SiSa tussen medeoverheden)	Correctie indicator jaar T- 1 ten laste van Rijksmiddelen per actielijn/ programmalijn / pijler.	Correctie indicator jaar T- 1 ten laste van regionale financiering per actielijn/ programmalijn / pijler.		

OCW

			Aard controle n.v.t. Indicator: J96/01	Aard controle R Indicator: J96/02	Aard controle R Indicator: J96/03	Aard controle R Indicator: J96/04	Aard controle R Indicator: J96/05
			1 Aantrekkelijke en Gezonde leefomgeving	€ 570.367	€ 570.367		
			2 Aantrekken van Talent	€ 1.700.729	€ 2.544.300		
			3 Bereikbaarheid	€ 444.474	€ 196.696		
			Kopie Naam actielijn/ programmalijn/ pijler	Totale cumulatieve besteding per actielijn/ programmalijn/ pijler (t/m jaar T) ten laste van Rijksmiddelen Inclusief uitvoering door derden	Totale cumulatieve besteding regionale financiering (t/m jaar T) per actielijn/ programmalijn / pijler. Inclusief uitvoering door derden	Toelichting	
			Aard controle n.v.t. Indicator: J96/06	Aard controle n.v.t. Indicator: J96/07	Aard controle n.v.t. Indicator: J96/08	Aard controle n.v.t. Indicator: J96/09	
			1 Aantrekkelijke en Gezonde leefomgeving	€ 570.367	€ 570.367	nvt	
			2 Aantrekken van Talent	€ 1.826.443	€ 3.056.515	nvt	
			3 Bereikbaarheid	€ 465.311	€ 203.642	nvt	
			Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)	Cumulatieve besteding uitvoeringskosten en zijnde kosten ten behoeve van Voorbereiding, Administratie en Toezicht (VAT-kosten) (t/m jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Totale compensabele BTW (t/m jaar T) deel rijksbijdrage	Eindverantwoording (Ja/Nee)	
			Aard controle n.v.t. Indicator: J96/10	Aard controle R Indicator: J96/11	Aard controle R Indicator: J96/12	Aard controle n.v.t. Indicator: J96/13	
			Nee	€ 148.528	€ 87.034	Nee	
VRO	J103	Regeling specifieke uitkering ten behoeve van het opstellen en uitvoeren van woondeals tweede tranche	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Zelfstandige uitvoering: Ja/Nee	Eindverantwoording (Ja/Nee)		
			Aard controle R Indicator: J103/01	Aard controle n.v.t. Indicator: J103/02	Aard controle n.v.t. Indicator: J103/03		

OCW

		€ 2.116	Ja	Nee					
VRO	J117	Regeling specifieke uitkering versnelling natuurinclusief isoleren	Naam onderdeel	Besteding (jaar T) per onderdeel	Cumulatieve bestedingen (t/m jaar T) per onderdeel				
			<i>Aard controle n.v.t.</i>	<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle R</i>				
			<i>Indicator: J117/01</i>	<i>Indicator: J117/02</i>	<i>Indicator: J117/03</i>				
			1 Ondersteuning gemeenten bij opstellen (pre)SMP's	€ 0	€ 0				
			2 Handhaving	€ 114.797	€ 114.797				
			3 Beoordeling ontheffingsverzoeken WNB	€ 0	€ 0				
4 Alternatieve verblijfplaatsen	€ 0	€ 0							
		Correctie besteding (jaar T-1) ivm aan medeoverheden overgeboekte middelen	Eindverantwoording (Ja/Nee)						
		<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i>						
		<i>Indicator: J117/04</i>	<i>Indicator: J117/05</i>						
		€ 0	Nee						
VRO	J118	Regeling specifieke uitkering ontzorgingsprogramma verduurzaming kleine en micro mkb-ondernemingen en bedrijventerreinen	Naam programma	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Is de opgedane regionale kennis en ervaring gedeeld binnen en buiten de eigen provincie, gemeente of brancheorganisatie, waaronder landelijke initiatieven (Ja/Nee)	Is het project afgerond in jaar T (Ja/Nee)	Eventuele toelichting	
			<i>Aard controle n.v.t.</i>	<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i>	
			<i>Indicator: J118/01</i>	<i>Indicator: J118/02</i>	<i>Indicator: J118/03</i>	<i>Indicator: J118/04</i>	<i>Indicator: J118/05</i>	<i>Indicator: J118/06</i>	
	1 MKB Ontzorgingsprogramma	€ 93.181	€ 194.014	Ja	Nee	79021-00027			
	2 Programma verduurzaming bedrijventerreinen	€ 204.724	€ 251.979	Nee	Nee	79022-00028			

OCW

			Het aantal bedrijventerreinen waarbij de organisatiegraad is opgezet ten behoeve van de verduurzaming	Het aantal bedrijventerreinen waarbij de organisatiegraad is verbeterd ten behoeve van de verduurzaming	Het aantal kleine en micro ondernemingen waarmee een ontzorgingstraject is doorlopen tot aan het moment van aanbesteding van maatregelen om vastgoede te verduurzamen	Worden kleine en micro onderneming en begeleid/ondersteund bij het voorbereiden en aanvragen van een subsidie of lening voor het duurzamen van de bedrijfsprocessen en haar bedrijfsmatig vastgoed (Ja/Nee)		
			<i>Programma verduurzaming bedrijventerreinen</i>	<i>Programma verduurzaming bedrijventerreinen</i>	<i>MKB Ontzorgingsprogramma</i>	<i>MKB Ontzorgingsprogramma</i>		
			<i>Aard controle n.v.t.</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i>		
			<i>Indicator: J118/07</i>	<i>Indicator: J118/08</i>	<i>Indicator: J118/09</i>	<i>Indicator: J118/10</i>		
			0	0	12	Ja		
VRO	J210	Meerjarige regeling specifieke uitkering flexibele inzet woningbouw	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) aan flexibele ondersteuning capaciteit en expertise ten laste van Rijksmiddelen	Cumulatieve cofinanciering (t/m jaar T)	Aantal projecten dat in (jaar T) is geholpen met middelen	Aantal projecten dat cumulatief (t/m jaar T) is geholpen met middelen	Cumulatief aantal (t/m jaar T) woningen dat in deze projecten wordt gerealiseerd	Volledige zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)
		Provincies		Vanaf SiSa 2023 inclusief uitvoering door derden		Vanaf SiSa 2023 inclusief uitvoering door derden	Vanaf SiSa 2023 inclusief uitvoering door derden	
			<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i>
			<i>Indicator: J210/01</i>	<i>Indicator: J210/02</i>	<i>Indicator: J210/03</i>	<i>Indicator: J210/04</i>	<i>Indicator: J210/05</i>	<i>Indicator: J210/06</i>
			€ 513.731	€ 0	0	0	0	Nee
			Eindverantwoording (Ja/Nee)					
			<i>Aard controle n.v.t.</i>					
			<i>Indicator: J210/07</i>					
			Nee					
KGG	K2	Specifieke uitkering gebiedsinvesteringen aanlandlocaties Net op Zee	Cumulatieve besteding ten laste van Rijksmiddelen (t/m jaar T-1)	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Cumulatieve besteding ten laste van Rijksmiddelen (t/m jaar T)	Correctie bestedingen (jaar T-1) i.v.m. SiSa tussen medeoverheden	Eindverantwoording (Ja/Nee)	Storting in geormerkt gemeentelijk fonds (Jaar T)
			<i>Geldt alleen voor SiSa 2024</i>			<i>Vanaf SiSa 2025</i>		

OCW

			<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: K2/01</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: K2/02</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: K2/03</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: K2/04</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: K2/05</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: K2/06</i>
				€ 1.343.906	€ 1.343.906	€ 0	Nee	€ 0
KGG	K28	Tijdelijke regeling capaciteit decentrale overheden voor klimaat- en energiebeleid	Besteding apparaatskosten (jaar T) : salarissen en sociale lasten voor ambtelijk personeel	Besteding apparaatskosten (jaar T): kosten voor ingeleend personeel	Besteding apparaatskosten (jaar T): overige goederen en diensten	Cumulatieve bestedingen (t/m jaar T) apparaatskosten	Besteding (jaar T) overige kosten gerelateerd aan apparaatskosten	Cumulatieve bestedingen (t/m jaar T) overige kosten gerelateerd aan apparaatskosten
			<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: K28/01</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: K28/02</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: K28/03</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: K28/04</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: K28/05</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: K28/06</i>
			€ 978.437	€ 995.472	€ 0	€ 3.405.573	€ 24.510	€ 140.015
			Eindverantwoording (Ja/Nee)					
			<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: K28/07</i>					
			Nee					
KGG	K41	Specifieke uitkering uitvoering afspraken kerncentrale	Besteding (jaar T-1)	Besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Eindverantwoording (Ja/Nee)		
			<i>alleen voor SiSa 2023</i>					
			<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: K41/01</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: K41/02</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: K41/03</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: K41/04</i>		
				€ 642.911	€ 2.499.616	Ja		
LVVN	L16	Eenmalige specifieke uitkering Provinciaal Uitvoeringsprogramma Natuur	Naam Uitvoeringsprogramma	Besteding (jaar T) per uitvoeringsprogramma - exclusief uitvoering door derden	Cumulatieve besteding (t/m jaar T). Vanaf SiSa 2022 inclusief uitvoering door derden	Cumulatieve besteding apparaatskosten (t/m jaar T) per uitvoeringsprogramma	Uitvoeringsprogramma volgens uitvoeringsplan uitgevoerd (Ja/Nee)	Uitvoeringsprogramma afgerond (Ja/Nee)
			<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: L16/01</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: L16/02</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: L16/03</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: L16/04</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: L16/05</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: L16/06</i>
			1 Programma Natuur	€ 2.663.247	€ 18.501.596	€ 2.899.999	Ja	Nee
			Kopie Uitvoeringsprogramma	Toelichting	Zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)			

OCW

			Aard controle n.v.t. Indicator: L16/07	Aard controle n.v.t. Indicator: L16/08	Aard controle n.v.t. Indicator: L16/09		
		1	Programma Natuur		Ja		
LVVN	L32	Specifieke uitkering Regeling uitvoering aanpak piekbelasting	Selecteer welke van toepassing (samenwerkings overeenkomst/ werkafspraken)	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Eindverantwo ording (Ja/Nee)?	
			Aard controle n.v.t. Indicator: L32/01	Aard controle R Indicator: L32/02	Aard controle n.v.t. Indicator: L32/03	Aard controle n.v.t. Indicator: L32/04	
		1	Samenwerkings overeenkomst	€ 108.113	€ 295.490	Ja	
LVVN	L33	Specifieke uitkering Uitvoeringsprogr amma Natuur op grond van de Regeling specifieke uitkering Programma Natuur 2e fase	Onderdeel	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) ten laste van Rijksmiddelen		
			Aard controle n.v.t. Indicator: L33/01	Aard controle R Indicator: L33/02	Aard controle n.v.t. Indicator: L33/03		
			1	Aanleg bos in het kader van boscompensatie	€ 0	€ 0	
			2	Overige uitvoeringsactivit eiten	€ 1.507.150	€ 2.560.614	
			Cumulatieve besteding apparaatskosten (t/m jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Cumulatieve besteding ten laste van Rijksmiddelen voor uitvoeringsactiv iteiten ten behoefte van natuurgebieden die buiten Natura 2000- gebieden zijn gelegen (t/m jaar T)	(Verwachte) opbrengsten door verwerving van vermogensbe standdelen (t/m jaar T)	Uitvoeringspr ogramma afgerond (Ja/Nee)	
			Aard controle n.v.t. Indicator: L33/04	Aard controle n.v.t. Indicator: L33/05	Aard controle D1 Indicator: L33/06	Aard controle n.v.t. Indicator: L33/07	
			€ 975.470	€ 1.128	€ 0	Nee	
LVVN	L35	Regeling provinciale maatregelen	Naam maatregelpakket	Besteding (jaar T) ten laste van rijksmiddelen	Correctie besteding (jaar T-1) ten laste van	Totale cumulatieve besteding (t/m jaar T)	

OCW

		landelijk gebied (Rpml)			Rijksmiddelen i.v.m. aan medeoverheden overgeboekte middelen Vanaf SiSa 2025	ten laste van rijksmiddelen	
			Aard controle n.v.t. Indicator: L35/01	Zelfstandige uitvoering Aard controle R Indicator: L35/02	Aard controle R Indicator: L35/03	Aard controle n.v.t. Indicator: L35/04	
			1 M1 Akkerbouw Zoetwater	€ 1.511.406	€ 0	€ 1.576.339	
			2 M2 Natuur	€ 16.548	€ 0	€ 282.238	
			3 M3 Veehouderij	€ 0	€ 0	€ 0	
			Besteding (jaar T) aan directe uitvoeringskosten ten laste van Rijksmiddelen Zelfstandige uitvoering Aard controle R Indicator: L35/05	Correctie besteding aan directe uitvoeringskosten ten laste van Rijksmiddelen (jaar T-1) i.v.m. aan medeoverheden overgeboekte middelen Vanaf SiSa 2025 Aard controle R Indicator: L35/06	Totale cumulatieve bestedingen (t/m jaar T) aan directe uitvoeringskosten ten laste van Rijksmiddelen Aard controle n.v.t. Indicator: L35/07	Eindverantwoording (Ja/Nee)? Aard controle n.v.t. Indicator: L35/08	
			€ 458.244	€ 0	€ 458.244	Nee	
LVVN	L36	Regeling provinciale gebiedsgerichte beëindiging veehouderijlocaties	Beschikkingnummer Aard controle n.v.t. Indicator: L36/01	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen Aard controle R Indicator: L36/02	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) ten laste van Rijksmiddelen Aard controle n.v.t. Indicator: L36/03	Eindverantwoording (Ja/Nee)? Aard controle n.v.t. Indicator: L36/04	
			1 MGB24-03805553	€ 0	€ 0	Nee	
			2 MGB25-03899323	€ 0	€ 0	Nee	
			Referentinummer van de subsidieverstrekking	Besteding (jaar T) ten laste van rijksmiddelen	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) ten laste van rijksmiddelen	Is voldaan aan de vereisten voor de volledige of gedeeltelijke sluiting van een veehouderijlocatie (Ja/Nee)?	Is de bijdrage voor het vervallen van het productierecht gelijk aan een taxatie door twee onafhankelijke taxateurs gezamenlijk en opgesteld in opdracht van de Is de bijdrage voor het waardeverlies van de voor de veehouderij op de veehouderijlocatie gebruikte productiecapaciteit gelijk aan een taxatie door twee

OCW

							provincie(Ja/Nee/n.v.t.)?	onafhankelijke taxateurs gezamenlijk en opgesteld in opdracht van de provincie (Ja/Nee)?
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: L36/05</i>	<i>Aard controle R Indicator: L36/06</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: L36/07</i>	<i>Aard controle D1 Indicator: L36/08</i>	<i>Aard controle R Indicator: L36/09</i>	<i>Aard controle R Indicator: L36/10</i>
1			<i>nvt</i>	€ 0	€ 0	<i>Ja</i>	<i>N.v.t.</i>	<i>Ja</i>
2			<i>nvt</i>	€ 0	€ 0	<i>Ja</i>	<i>N.v.t.</i>	<i>Ja</i>
			Kopie referentienummer van de subsidieverstrekking	Is de bijdrage voor de kosten van het afbreken en verwijderen van de voor de veehouderij (...) gebruikte productiecapaciteit gelijk aan de werkelijk gemaakte sloopkosten en zijn de onvoorwaardelijk ontvangen gelden (...) verrekend met deze bijdrage (Ja/Nee)?	Is de bijdrage voor de kosten voor leges voor vergunningen en planologische procedures, die verbonden zijn met de volledige of gedeeltelijke sluiting van een veehouderijlocatie, gelijk aan de werkelijk gemaakte kosten (Ja/Nee)?	Is de vergoeding van kosten voor inhuur van deskundigen en overige kosten van derden die direct verbonden zijn met (...) de activiteiten tav vervallen productierecht, waardeverlies (...) en volledig of gedeeltelijk afbreken en verwijderen van de productiecapaciteit maximaal € 5000 (Ja/Nee/n.v.t.)?	Eventuele toelichting op indicatoren L36/08 t/m L36/14	
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: L36/11</i>	<i>Aard controle R Indicator: L36/12</i>	<i>Aard controle R Indicator: L36/13</i>	<i>Aard controle D1 Indicator: L36/14</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: L36/15</i>	
1			<i>nvt</i>	<i>Ja</i>	<i>Ja</i>	<i>N.v.t.</i>	er is ja ingevuld waar nvt niet beschikbaar was	
2			<i>nvt</i>	<i>Ja</i>	<i>Ja</i>	<i>N.v.t.</i>	er is ja ingevuld waar nvt niet beschikbaar was	
LVVN	L37	Regeling provinciale maatregelen PAS-melders 2024	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen <i>automatisch berekend</i>	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) ten laste van Rijksmiddelen <i>Automatisch berekend</i>	Eindverantwoording (Ja/Nee)?			

OCW

			Aard controle n.v.t. Indicator: L37/01	Aard controle n.v.t. Indicator: L37/02	Aard controle n.v.t. Indicator: L37/03			
			1 € 69.747	€ 69.747	Nee			
			Omschrijving van de maatregel	Karakter van de maatregel	Besteding (jaar T) ten laste van rijksmiddelen	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) ten laste van rijksmiddelen	Is de aankoopsom, indien van toepassing, gebaseerd op een taxatie door een onafhankelijke taxateur conform marktwaarde (Ja/Nee/N.v.t)?	Wat is de restwaarde van door de provincie verworven vermogensbe standdelen?
			Aard controle n.v.t. Indicator: L37/04	Aard controle n.v.t. Indicator: L37/05	Aard controle R Indicator: L37/06	Aard controle n.v.t. Indicator: L37/07	Aard controle D1 Indicator: L37/08	Aard controle R Indicator: L37/09
			1 <i>apparaatskosten</i>	<i>Subsidieregeling</i>	€ 69.747	€ 69.747	N.v.t.	€ 0
			Kopie naam/nummer van de maatregel	Is de vrijgekomen depositieruimte uitsluitend gebruikt voor het legaliseren van PAS- melders (Ja/Nee)?	Is voldaan aan de juridische en beleidsmatige kaders op het moment van besteding van de middelen (Ja/Nee)?			
			Aard controle n.v.t. Indicator: L37/10	Aard controle D1 Indicator: L37/11	Aard controle D1 Indicator: L37/12			
			1 <i>apparaatskosten</i>	Nee	Ja			
			Kopie naam/nummer van de maatregel	Naam opgelost gemeld PAS- project	Wat is de waarde van het opgeloste gemeld PAS- project?	Vul in totale besteding per opgelost gemeld PAS- project		
			Aard controle n.v.t. Indicator: L37/13	Aard controle n.v.t. Indicator: L37/14	Aard controle R Indicator: L37/15	Aard controle R Indicator: L37/16		
			1 <i>apparaatskosten</i>	nvt	€ 0	€ 0		
LVVN	L38	Regeling specifieke uitkering convenant visserijontwikkel plan	Naam uitvoeringsactiviteit	Besteding (jaar T) ten laste van rijksmiddelen per uitvoeringsactiviteit	Correctie cumulatieve besteding (t/m jaar T-1) ten laste van Rijksmiddelen per uitvoeringsactiviteit	Cofinanciering (jaar T) per uitvoeringsactiviteit	Correctie cumulatieve cofinanciering (t/m jaar T-1) ten laste van Rijksmiddelen per uitvoeringsactiviteit	Cumulatieve besteding (t/m jaar T-1) ten laste van rijksmiddelen per uitvoeringsactiviteit
				<i>Zelfstandige uitvoering</i>	<i>i.v.m. aan medeoverheden overgeboekte middelen</i>	<i>Zelfstandige uitvoering</i>	<i>i.v.m. aan medeoverheden overgeboekte middelen</i>	<i>Zelfstandige uitvoering</i>

OCW

			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: L38/01</i>	<i>Aard controle R Indicator: L38/02</i>	<i>Aard controle R Indicator: L38/03</i>	<i>Aard controle R Indicator: L38/04</i>	<i>Aard controle R Indicator: L38/05</i>	<i>Geldt alleen voor SiSa 2025</i>
1	<i>programmamanagement</i>		€ 1.106	€ 0	€ 30.191	€ 0	€ 36.394	
	<i>Kopie naam uitvoeringsactiviteit</i>	<i>Cumulatieve cofinanciering (t/m jaar T-1) per uitvoeringsactiviteit</i>	<i>Zelfstandige uitvoering</i>	<i>Totale cumulatieve besteding (t/m jaar T) ten laste van rijksmiddelen per uitvoeringsactiviteit</i>	<i>Totale cumulatieve co- financiering per uitvoeringsactiviteit (t/m jaar T)</i>	<i>Eindverantwoording (Ja/Nee)</i>	<i>Eventuele toelichting op niet afgeronde uitvoeringsactiviteiten</i>	
		<i>Geldt alleen voor SiSa 2025</i>	<i>Zelfstandige uitvoering en i.v.m. aan medeoverheid en overgeboekte middelen</i>	<i>Zelfstandige uitvoering en i.v.m. aan medeoverheid en overgeboekte middelen</i>	<i>Zelfstandige uitvoering en i.v.m. aan medeoverheid en overgeboekte middelen</i>			
	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: L38/07</i>	<i>Aard controle R Indicator: L38/08</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: L38/09</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: L38/10</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: L38/11</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: L38/12</i>		
1	<i>programmamanagement</i>	€ 36.394	€ 37.500	€ 66.585	Nee			

Bijlage 3: Gerealiseerde baten en lasten per taakveld

Inleiding

Op basis van artikel 24 lid 3d van het BBV is onderstaand overzicht met ingang van 2017 verplicht. Dit betreffen de door het Rijk voorgeschreven taakvelden volgens de standaard IV-3 rapportage. Iedere provincie heeft zijn eigen programmastructuur. Door de verschillende programmastructuren zijn de provincies niet met elkaar te vergelijken. Door gebruik van taakvelden kunnen provincies met elkaar vergeleken worden.

Bedragen x € 1.000

Taakveld 0 Algemene dekkingsmiddelen	Lasten	Baten	Saldo
0.1 Uitkering provinciefonds	6.614	191.786	-185.173
0.2 Opbrengst Provinciale belastingen	-	45.766	-45.766
0.3 Geldleningen en uitzettingen	536	6.665	-6.129
0.4 Deelnemingen	342	84.792	-84.449
0.5 Algemene dekkingsmiddelen, overige baten en lasten	-2.434	2.636	-5.071
0.6 Overhead	42.463	1.999	40.465
0.7 Vennootschapsbelasting	-	-	-
0.8 Mutatie reserves	219.146	133.515	85.631
0.9 Resultaat	-	-15.518	15.518
Totaal Taakveld 0	266.667	451.641	-184.974

Taakveld 1 Bestuur	Lasten	Baten	Saldo
1.1 Provinciale Staten	3.180	1	3.179
1.2 Gedeputeerde Staten	4.819	0	4.819
1.3 Kabinetszaken	554	5	550
1.4 Bestuurlijke organisatie	870	194	676
1.5 Interbestuurlijk toezicht op de regio	631	-	631
1.6 Openbare orde en veiligheid	998	0	997
1.9 Bestuur, overige baten en lasten	3.136	2	3.133
Totaal Taakveld 1	14.187	202	13.985

Taakveld 2 Verkeer en vervoer	Lasten	Baten	Saldo
2.1 Landwegen	60.096	30.523	29.573
2.2 Waterwegen	9.442	258	9.184
2.3 Openbaar vervoer	36.928	3.547	33.381
2.9 Verkeer en vervoer, overige baten en lasten	2.115	20	2.095
Totaal Taakveld 2	108.582	34.349	74.233

Taakveld 3 Water	Lasten	Baten	Saldo
3.1 Waterkeringen	594	319	274
3.2 Kwantiteit oppervlaktewater	175	-	175
3.3 Kwantiteit grondwater	3.544	1.321	2.223
3.4 Kwaliteit oppervlaktewater	331	-	331
3.5 Kwaliteit grondwater	113	-	113
3.9 Water, overige baten en lasten	955	181	775
Totaal Taakveld 3	5.713	1.821	3.892

Taakveld 4 Milieu	Lasten	Baten	Saldo
4.1 Bodembescherming	1.218	301	917
4.2 Luchtverontreiniging	142	96	46

Bedragen x € 1.000

4.3 Geluidhinder	-	-	-
4.4 Vergunningverlening en handhaving	12.988	819	12.169
4.5 Ontgronding	-	-	-
4.6 Duurzaamheid	8.119	4.243	3.876
4.9 Milieu, overige baten en lasten	370	-	370
Totaal Taakveld 4	22.837	5.459	17.378

Taakveld 5 Natuur	Lasten	Baten	Saldo
5.1 Natuurontwikkeling	11.469	30.157	-18.688
5.2 Beheer natuurgebieden	32.354	6.695	25.659
5.3 Beheer flora en fauna	5.554	196	5.357
5.9 Natuur, overige baten en lasten	685	66	618
Totaal Taakveld 5	50.061	37.114	12.947

Taakveld 6 Regionale economie	Lasten	Baten	Saldo
6.1 Agrarische aangelegenheden	8.050	2.276	5.774
6.2 Logistiek	811	-	811
6.3 Kennis en innovatie	10.981	1.691	9.290
6.4 Recreatie en toerisme	10.051	4.967	5.084
6.9 Regionale economie, overige baten en lasten	9.353	1.335	8.018
Totaal Taakveld 6	39.246	10.269	28.978

Taakveld 7 Cultuur en maatschappij	Lasten	Baten	Saldo
7.1 Cultuur	19.166	2.179	16.987
7.2 Maatschappij	8.600	-	8.600
7.9 Cultuur en maatschappij, overige baten en lasten	719	-	719
Totaal Taakveld 7	28.485	2.179	26.307

Taakveld 8 Ruimte	Lasten	Baten	Saldo
8.1 Ruimtelijke ordening	7.794	1.371	6.423
8.2 Volkshuisvesting	741	110	632
8.3 Stedelijke vernieuwing	146	-	146
8.9 Ruimte, overige baten en lasten	163	108	55
Totaal Taakveld 8	8.845	1.589	7.256

Totaal Taakvelden	544.623	544.623	0
--------------------------	----------------	----------------	----------

Bijlage 4: Staat van restant investeringskredieten

Inleiding

Bedragen x € 1.000

Omschrijving	Afschrijving m.i.v.	Krediet voorgaand jaar	Dotatie 2025	Salaris- lasten	Uitgaven t/m 2024	Uitgaven 2025	Bijdragen van derden	Restant- krediet	Afsluiten Ja / nee
<i>Bedrijfsterreinen</i>									
Wegsteunpunt 's Heerarendskerke	2026	2.000	-	J	12	-	-	1.988	N
Verduurzaming bedrijfspanden	2026	1.100	-	N	998	-	-	102	N
Saneringskosten gebouw A	2026	72	-	N	-	-	-	72	N
Verbouwing commissiezaal PS	2026	70	-	N	-	18	-	52	N
Verduurzaming Abdij	2027	-	1.080	N	-	13	-	1.067	N
<i>Vervoermiddelen</i>									
ZE-Schepen	2028	1.500	-	N	29	437	-	1.035	N
<i>Machines, apparaten en installaties</i>									
Netwerkkomponenten 23 Switches	2026	125	-	N	26	101	-	-2	J
Verkeersmanagementsysteem	2026	100	-	N	22	-	-	78	N
Software Zeelandbrug	2026	300	-	N	-	-	-	300	N
Hybride werken techn. + Inr.	2026	390	-	N	305	-	-	85	N
ISM Servicemanagementsysteem	2026	210	-	N	147	-	-	63	J
Grondwatermeetnet	nvt	1.200	-	N	273	176	6	757	N
IT Infra 23 Azure Stack	2026	850	-	N	718	209	-	-78	J
Smartphones 2025	2026	690	-	N	-	128	-	562	N
Client Hardware 2024	2026	240	220	N	107	338	-	15	N
Netwerkkomponenten 2024	2026	200	-	N	97	139	-	-36	J
Herhuisvesting 2024	2025	425	-	N	99	286	-	40	N
Repro repress	2026	200	-	N	3	37	-	160	N
Client Hardware 2026	2027	-	4.000	N	-	494	-	3.506	N
Natzoutinstallatie	2028	-	400	N	-	-	-	400	N
PIOFAC taken RUD	2027	-	2.139	N	-	1.293	-	846	N
Totaal investeringen met economisch nut		9.672	7.839		2.837	3.669	6	11.012	

Omschrijving	Afschrijving m.i.v.	Krediet voorgaand jaar	Dotatie 2025	Salaris- lasten	Uitgaven t/m 2024	Uitgaven 2025	Bijdragen van derden	Restant- krediet	Afsluiten Ja / nee
N286 landbouwroute rondweg Poortvliet	2026	1.953	-	J	1.211	110	-	632	N
Laagwerker Zeelandbrug Oostzijde	2026	1.300	-	N	848	452	-	0	J
N673 Zanddijk	2028	68.000	-	J	5.154	1.498	2.480	63.829	N
N290 Othene	2026	1.471	143	J	1.425	189	-	-	J
N290 traverse Kapellebrug	2027	8.601	-	J	1.332	5.183	346	2.431	N
N256 Landbouwweg Zandkreeksluis	2026	1.420	-	J	443	3	-	974	J
Fietspad Sluiskil-sluizencomplex	2026	530	3.535	J	16	-	-	4.049	N
Rehabilitatie Philipsdam	2026	3.800	-	J	3.135	13	-	652	J
N256 iVRI Langeweg	2026	315	-	J	255	9	-	51	N
iVRI Deltaweg N256	2026	460	2.000	J	281	10	-	2.169	N

Bedragen x € 1.000

veilige bermen	2026	3.056	-	J	2.166	37	-	853	N
Kruispunt N664 s'Heer Hendriksinderen	2026	1.644	-	J	367	32	-	1.245	N
Kruispunt N666 Baarlandsezandweg	2026	1.216	-	J	795	10	-	410	J
N252 - Maintenance Value Park	2026	1.800	-	J	265	1.353	-	182	N
N288 Rot Valk	2027	750	250	J	-	-	-	1.000	N
N290 Ronde Tivoli	2026	800	279	J	985	95	-	-	J
IVRI Oesterdam/Vierwegen/Spuiweg	2026	1.600	-	J	-	-	-	1.600	J
Deltaweg	2028	2.000	-	J	118	683	-	1.199	N
Renovatie N667	2027	250	-	J	-	28	-	222	N
Randweg oud-Vossemeer	2027	3.000	6.240	J	-	165	-	9.075	N
Reconstructie Arnezijkanaal	2026	1.500	-	J	-	1.159	-	341	J
Brug Serooskerke	2028	-	1.800	J	-	-	-	1.800	N
(binnen)keersluis	2028	-	1.500	J	-	-	-	1.500	N
N253 Oostburg	2028	-	2.900	J	-	-	-	2.900	N
Wegconstructie Zeelandbrug	2028	-	1.500	J	-	-	-	1.500	N
Renovatie Binnenkeersluis	2028	-	1.000	J	-	-	-	1.000	N
Renovatie val Arnebrug	2028	-	500	J	-	-	-	500	N
Viaduct N689	2028	-	250	J	-	-	-	250	N
Damwand Arnestein	2028	-	1.600	J	-	-	-	1.600	N
Realiseren 8 stuks iVRI	2026	1.600	-	J	774	708	-	118	J
Totaal investeringen met maatschappelijk nut		107.066	23.498		18.796	11.027	2.826	101.966	

Toelichting overschrijdingen

Omschrijving (toelichting)

Beëindigde kredieten:

Netwerkcomponenten 2023 Switches en Netwerkcomponenten 2024

De kosten voor hardware zijn hoger uitgevallen dan oorspronkelijk geraamd. De hiermee gepaard gaande extra afschrijvingslasten worden binnen de bestaande ICT-budgetten opgevangen.

IT Infrastructuur 2023 Azure Stack:

Het krediet was destijds begroot op basis van de toen geldende configuratie en prijzen. In 2025 zijn deze prijzen echter gestegen, waardoor de kosten hoger zijn uitgevallen dan oorspronkelijk gepland. Een belangrijke les die we hieruit kunnen trekken, is dat het verstandig is om aankopen eerder in het jaar te doen, gezien de snelle prijsstijgingen die voornamelijk door schaarste worden veroorzaakt. Dit is een trend die naar verwachting de komende jaren steeds nadrukkelijker zichtbaar zal worden in de ICT-sector.

Desondanks hebben we met de leverancier een compensatieregeling kunnen afspreken, waardoor de hogere kosten niet volledig aan Provincie Zeeland worden doorberekend. Deze regeling houdt in dat we 'gratis' ondersteuning krijgen bij de uitrol van werkplekken en de levering van Client Hardware, als compensatie voor de gestegen prijzen.

Controle verklaring van de onafhankelijk accountant

pagina 1

Omschrijving (toelichting)

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan: Provinciale Staten van de provincie Zeeland

Verklaring over de in de jaarstukken opgenomen jaarrekening 2025

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2025 van de provincie Zeeland te Middelburg gecontroleerd.

Naar ons oordeel geeft de in de jaarstukken opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van de baten en lasten over 2025 en van het vermogen van de provincie Zeeland op 31 december 2025 alsmede een getrouw beeld van de financiële rechtmatigheid over 2025 in overeenstemming met het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV).

De jaarrekening bestaat uit:

- het overzicht van baten en lasten over 2025;
- de balans per 31 december 2025;
- de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen;
- de rechtmatigheidsverantwoording over 2025;
- de sisa-bijlage met de verantwoordingsinformatie over specifieke uitkeringen (bijlage 2);
- de bijlage met het overzicht van de gerealiseerde baten en lasten per taakveld (bijlage 3).

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden, het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (Bado), het Protocol accountantscontrole 2025-2028 dat is vastgesteld door Provinciale Staten op 12 december 2025 en het Controleprotocol Wet normering topinkomens (WNT) 2025 vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie "Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening".

Wij zijn onafhankelijk van de provincie Zeeland zoals vereist in de Wet toezicht accountantsorganisaties (Wta), de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Informatie ter ondersteuning van ons oordeel

Wij hebben onze controlewerkzaamheden bepaald in het kader van de controle van de jaarrekening als geheel en bij het vormen van ons oordeel hierover. Onderstaande informatie ter ondersteuning van ons oordeel en onze bevindingen moeten in dat kader worden gezien en niet als afzonderlijke oordelen of conclusies.

pagina 2

Omschrijving (toelichting)

Pagina 2

Materialiteit

Op basis van onze professionele oordeelsvorming hebben wij de materialiteit voor de jaarrekening als geheel bepaald op € 6.500.000. De bij onze controle toegepaste goedkeuringstolerantie bedraagt 2% van de totale lasten exclusief de toevoegingen aan reserves, zoals voorgeschreven in artikel 2 lid 1 en 3 Bado.

Daarbij zijn voor de controle van de in de jaarrekening opgenomen WNT-informatie de materialiteitsvoorschriften gehanteerd zoals vastgelegd in het Controleprotocol WNT 2025. Wij houden ook rekening met afwijkingen en/of mogelijke afwijkingen die naar onze mening voor de gebruikers van de jaarrekening om kwalitatieve redenen materieel zijn, zoals ook bedoeld in artikel 3 Bado.

Wij zijn met Provinciale Staten overeengekomen dat wij aan Provinciale Staten tijdens onze controle geconstateerde afwijkingen boven € 750.000 rapporteren alsmede kleinere afwijkingen die naar onze mening om kwalitatieve, sisa - of WNT-redenen relevant zijn.

Onze focus op fraude en het niet-naleven van wet- en regelgeving

Onze verantwoordelijkheid

Hoewel wij niet verantwoordelijk zijn voor het voorkomen van fraude of het niet-naleven van wet- en regelgeving en van ons niet verwacht kan worden dat wij het niet-naleven van iedere wet- en regelgeving ontdekken, is het onze verantwoordelijkheid om een redelijke mate van zekerheid te verkrijgen dat de jaarrekening als geheel geen afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fraude of fouten.

Onze controleaanpak met betrekking tot frauderisico's

Wij hebben de risico's geïdentificeerd en ingeschat op een afwijking van materieel belang in de jaarrekening die het gevolg is van fraude. Wij hebben tijdens onze controle inzicht verkregen in de provincie Zeeland en haar omgeving, de componenten van het interne beheersingssysteem, waaronder het risico-inschattingsproces en de wijze waarop het college van Gedeputeerde Staten inspeelt op frauderisico's en het interne beheersingssysteem monitort en de wijze waarop Provinciale Staten toezicht uitoefent, alsmede de uitkomsten daarvan.

Wij verwijzen naar de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing in het jaarverslag waarin het college van Gedeputeerde Staten zijn risicoanalyse heeft opgenomen na overweging van mogelijke frauderisico's.

Wij hebben de opzet en de relevante aspecten van het interne beheersingssysteem en in het bijzonder de frauderisicoanalyse geëvalueerd alsook bijvoorbeeld de Gedragscode ambtelijke integriteit provincie Zeeland 2023, de Gedragscode politieke ambtsdragers 2024, de klokkenluidersregeling (Regeling melding vermoedens misstand), Protocol vermoedens integriteitsschendingen politieke ambtsdragers provincie Zeeland, de nota Bestuurlijke integriteit provincie Zeeland en de incidentenregistratie. Wij hebben de opzet en het bestaan geëvalueerd van interne beheersmaatregelen gericht op het mitigeren van frauderisico's.

Als onderdeel van ons proces voor het identificeren van frauderisico's, hebben wij frauderisicofactoren overwogen met betrekking tot frauduleuze financiële verslaggeving, onrechtmatige besteding van (rijks)middelen, oneigenlijke toe-eigening van activa en omkoping en corruptie die samenhangen met aanbestedingen en aan- en verkooptransacties van vastgoed en grondposities. Wij hebben geëvalueerd of deze factoren een indicatie vormden voor de aanwezigheid van het risico op afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude.

pagina 3

Omschrijving (toelichting)

Pagina 3

In onze controle bouwen wij een element in van onvoorspelbaarheid. Ook hebben wij de uitkomst van andere controlewerkzaamheden beoordeeld en overwogen of er bevindingen zijn die aanwijzing geven voor fraude of het niet-naleven van wet- en regelgeving.

Wij houden rekening met het risico dat het management interne beheersmaatregelen kan doorbreken, aangezien dit risico in alle organisaties aanwezig is. Vanwege dit risico hebben wij onder meer geëvalueerd of de keuze en toepassing van de grondslagen voor financiële verslaggeving door de provincie en met name voor subjectieve waarderingsvraagstukken en complexe transacties in de jaarrekening, een indicatie vormen voor frauduleuze financiële verslaggeving. Ook hebben wij data-analyse gebruikt om journaalposten met een verhoogd risico te signaleren en te toetsen, evenals andere aanpassingen gemaakt in het proces van financiële verslaggeving. Wij hebben de zakelijke beweegredenen (of het ontbreken daarvan) beoordeeld van bijzondere transacties, waaronder die met verbonden partijen.

Verder hebben wij om in te spelen op het geïdentificeerde risico dat het management interne beheersmaatregelen kan doorbreken specifieke werkzaamheden verricht ten aanzien van de juistheid van de subsidieelasten, de volledige verwerking van subsidieafrekeningen en de juistheid van de overlopende passiva.

Wij zijn bij het identificeren en inschatten van frauderisico's uitgegaan van de veronderstelling dat er bij de opbrengstenverantwoording frauderisico's bestaan. Volgens onze inschatting op basis van complexiteit, subjectiviteit en omvang doet dit risico zich met name voor bij de verantwoording van overige- en subsidiebatens in het juiste boekjaar (afgrenzing). Wij hebben in reactie op het veronderstelde frauderisico onze werkzaamheden inzake de opbrengstenverantwoording bepaald en uitgevoerd, waaronder detailcontroles ten aanzien van de juiste afgrenzing.

Wij hebben kennis genomen van de beschikbare informatie en om inlichtingen gevraagd bij leden van het college van Gedeputeerde Staten, het directiebestuur en overig management, medewerkers van de afdeling financiën en medewerkers van de afdeling control en Provinciale Staten.

Uit de door ons geïdentificeerde frauderisico's, ontvangen inlichtingen en andere beschikbare informatie volgen geen specifieke aanwijzingen voor fraude of vermoedens van fraude met een mogelijk materieel belang voor het beeld van de jaarrekening.

Onze controleaanpak met betrekking tot het risico van niet voldoen aan wet- en regelgeving

Wij hebben passende controlewerkzaamheden verricht inzake de naleving van de bepalingen van de relevante wet- en regelgeving die van directe invloed zijn op de verantwoorde bedragen, de rechtmatigheidsverantwoording en toelichtingen in de jaarrekening. De toetspunten die voor onze controle van de rechtmatigheidsverantwoording relevant zijn - waaronder de begroting en relevante wet- en regelgeving, waaronder provinciale verordeningen - zijn limitatief opgenomen in het normenkader voor de financiële rechtmatigheid dat is vastgesteld door Provinciale Staten op 12 december 2025. Daarnaast hebben wij de omstandigheden ingeschat met betrekking tot het risico van niet-naleven van wet- en regelgeving waarvan redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze van materiële invloed kunnen zijn op de jaarrekening, op basis van onze ervaring in de sector, door afstemming met het college van Gedeputeerde Staten, het lezen van notulen, het kennisnemen van rapporten van de afdeling control en het uitvoeren van gegevensgerichte werkzaamheden gericht op transactiestromen, jaarrekeningposten en toelichtingen.

pagina 4

Omschrijving (toelichting)

Pagina 4

Wij hebben inlichtingen ingewonnen bij en een bevestiging ontvangen van de interne provincie-advocaat. Verder hebben wij kennis genomen van correspondentie met de toezichthouder (ministerie van BZK) en zijn alert gebleven op indicaties voor een (mogelijke) niet-naleving gedurende de controle. Ten slotte hebben wij schriftelijk de bevestiging ontvangen dat alle bekende gebeurtenissen van niet-naleving van wet- en regelgeving met ons zijn gedeeld.

Onze controleaanpak met betrekking tot de veronderstellingen inzake financiële risico's in relatie tot de financiële positie

Zoals toegelicht in de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing van het onderdeel Paragrafen in de jaarstukken, heeft het college van Gedeputeerde Staten een specifieke beoordeling gemaakt van de mogelijkheid van de provincie om de financiële risico's vanuit de reguliere exploitatie en onverwachte tegenvallers financieel op te vangen zonder tussenkomst van de toezichthouder en de bedrijfsvoering voort te zetten voor de voorzienbare toekomst.

Wij hebben de specifieke beoordeling met het college van Gedeputeerde Staten besproken en professioneel-kritisch geëvalueerd. Wij hebben overwogen of de specifieke beoordeling van het college van Gedeputeerde Staten op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, alle relevante gebeurtenissen en omstandigheden bevat waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan omtrent de financiële positie, dat wil zeggen het vermogen van de provincie in relatie tot de exploitatie met inachtneming van de mogelijkheden om de financiële risico's vanuit de reguliere exploitatie en onverwachte tegenvallers financieel op te vangen, zonder tussenkomst van de toezichthouder. Verder hebben wij kennis genomen van de beoordeling van de begroting van de provincie door het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen.

Op basis van onze werkzaamheden hebben wij geen materiële onzekerheden geïdentificeerd ten aanzien van de geschiktheid van de door het college van Gedeputeerde Staten gehanteerde veronderstellingen inzake het opvangen van financiële risico's in relatie tot de financiële positie en het opmaken van de jaarrekening op basis van de gebruikelijke grondslagen voor financiële verslaggeving. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een provincie niet langer in staat is de financiële risico's vanuit de reguliere exploitatie en onverwachte tegenvallers financieel op te vangen, zonder tussenkomst van de toezichthouder.

Naleving anticumulatiebepaling WNT niet gecontroleerd

In overeenstemming met het Controleprotocol WNT 2025 hebben wij de anticumulatiebepaling, bedoeld in artikel 1.6 sub a WNT en artikel 5 lid 1 sub n en o Uitvoeringsregeling WNT, niet gecontroleerd. Dit betekent dat wij niet hebben gecontroleerd of er wel of niet sprake is van een normoverschrijding door een leidinggevende topfunctionaris vanwege eventuele dienstbetrekkingen als leidinggevende topfunctionaris bij andere WNT-plichtige instellingen, alsmede of de in dit kader vereiste toelichting juist en volledig is.

Verklaring over de in de jaarstukken opgenomen andere informatie

De jaarstukken omvatten andere informatie naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat. Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het college van Gedeputeerde Staten is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het jaarverslag in overeenstemming met het BBV.

Verklaring betreffende overige door wet- of regelgeving gestelde vereisten

Ingevolge artikel 217 lid 3 (b) Provinciewet hebben wij onderzocht of de baten en lasten, alsmede de balansmutaties met betrekking tot specifieke uitkeringen als bedoeld in artikel 17 Financiële-verhoudingswet (hierna: de specifieke uitkeringen) rechtmatig tot stand zijn gekomen. In de jaarrekening is verantwoordingsinformatie opgenomen over deze specifieke uitkeringen (de sisa-bijlage).

Naar ons oordeel zijn de baten en lasten, alsmede de balansmutaties over 2025 met betrekking tot de specifieke uitkeringen in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand gekomen in overeenstemming met de vereisten aan de specifieke uitkeringen bij en krachtens artikel 58a BBV en de Financiële-verhoudingswet - Regeling Informatieverstrekking sisa.

Het college van Gedeputeerde Staten is verantwoordelijk voor het rechtmatig tot stand komen van de baten en lasten alsmede de balansmutaties met betrekking tot de specifieke uitkeringen, in overeenstemming met de vereisten aan de specifieke uitkeringen bij en krachtens artikel 58a BBV en de Financiële-verhoudingswet - de Regeling Informatieverstrekking sisa. In dit kader is het college van Gedeputeerde Staten tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het college van Gedeputeerde Staten noodzakelijk acht om de naleving van die relevante wet- en regelgeving mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten.

Het is onze verantwoordelijkheid een redelijke mate van zekerheid te krijgen voor ons oordeel ingevolge artikel 217 lid 3 (b) Provinciewet. Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens Nederlands recht, waaronder de Nederlandse controlestandaarden, het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (Bado) en de Nota Verwachtingen Accountantscontrole 2025, zoals opgenomen in de Nota procedure aanlevering sisa-verantwoordingsinformatie 2025 in bijlage 2 van de Regeling Informatieverstrekking sisa. Wij hebben bij de controle van de baten en lasten, alsmede de balansmutaties met betrekking tot specifieke uitkeringen dezelfde materialiteit toegepast als bij de controle van de jaarrekening.

Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat baten en lasten alsmede de balansmutaties met betrekking tot de specifieke uitkeringen als gevolg van fraude of fouten niet in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de provincie;
- het evalueren of de baten en lasten alsmede de balansmutaties met betrekking tot de specifieke uitkeringen in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen.

Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het college van Gedeputeerde Staten en Provinciale Staten voor de jaarrekening

Het college van Gedeputeerde Staten is verantwoordelijk voor het opmaken van de jaarrekening en getrouw weergeven van de grootte en de samenstelling van de baten en lasten over 2025 en van het vermogen op 31 december 2025 alsmede het getrouw weergeven van de financiële rechtmatigheid over 2025 in overeenstemming met het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV).

In dit kader is het college van Gedeputeerde Staten tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het college van Gedeputeerde Staten noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening en de naleving van het normenkader voor de financiële rechtmatigheid mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het college van Gedeputeerde Staten de veronderstellingen inzake de financiële risico's in relatie tot de financiële positie onderbouwen en afwegen of de provincie in staat is de financiële risico's vanuit de reguliere exploitatie en onverwachte tegenvallers financieel op te vangen zonder tussenkomst van de toezichthouder. Het college van Gedeputeerde Staten moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de financiële risico's kunnen worden opgevangen toelichten in de jaarrekening.

Provinciale Staten is verantwoordelijk voor het vaststellen van het normenkader voor de financiële rechtmatigheid en het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de provincie.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten ontdekken.

pagina 7

Omschrijving (toelichting)

Pagina 7

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben, waar relevant, professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, het Bado, het Protocol accountantscontrole 2025-2028 dat is vastgesteld door Provinciale Staten op 12 december 2025, het Controleprotocol WNT 2025, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond verder onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fraude of fouten, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de provincie;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het college van Gedeputeerde Staten en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen;
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Wij zijn verantwoordelijk voor het plannen en uitvoeren van de controle van de jaarrekening om voldoende en geschikte controle-informatie te verkrijgen met betrekking tot de in de jaarrekening van de provincie opgenomen financiële informatie ten aanzien van activiteiten uitgevoerd door uitvoeringsorganisaties van de provincie als basis voor het vormen van een oordeel over de jaarrekening. Tevens zijn wij verantwoordelijk voor de aansturing van, het toezicht op en de beoordeling van de controlewerkzaamheden die in het kader van de controle van de jaarrekening van de provincie zijn uitgevoerd. Wij dragen de volledige verantwoordelijkheid voor onze controleverklaring.

Pagina 8

Omschrijving (toelichting)

Pagina 8

Communicatie

Wij communiceren met Provinciale Staten onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Eindhoven, 14 april 2026

EY Accountants B.V.

w.g. J.P.G. van Gerwen MSc RA